

URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY
Wydział Zintegrowanego Rozwoju

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
„STRATEGII ROZWOJU BYDGOSZCZY
DO 2030 ROKU”

za 2016 rok

Bydgoszcz, wrzesień 2017

Spis treści

I.	WPROWADZENIE.....	3
II.	REALIZACJA CELÓW STRATEGICZNYCH.....	7
III.	REALIZACJA PROGRAMÓW SEKTOROWYCH.....	12
	<i>III.1. Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz</i>	<i>12</i>
	<i>III.2. Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy</i>	<i>39</i>
	<i>III.3. Program Nr 3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i>	<i>50</i>
	<i>III.4. Program Nr 4 Przestrzeń dla biznesu</i>	<i>64</i>
	<i>III.5. Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie</i>	<i>74</i>
	<i>III.6. Program Nr 6 Cyfrowa Bydgoszcz</i>	<i>91</i>
	<i>III.7. Program Nr 7 Bydgoszcz na fali</i>	<i>95</i>
	<i>III.8. Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska</i>	<i>108</i>
	<i>III.9. Program Nr 9 Edukacja dla każdego</i>	<i>126</i>
	<i>III.10. Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo</i>	<i>160</i>
	<i>III.11. Program Nr 11 Bezpieczna Bydgoszcz</i>	<i>175</i>
	<i>III.12. Program Nr 12 Obywatelska Bydgoszcz</i>	<i>189</i>
	<i>III.13. Program Nr 13 Miasto nauki</i>	<i>207</i>
	<i>III.14. Program Nr 14 Kultura energią miasta</i>	<i>219</i>
	<i>III.15. Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz</i>	<i>230</i>
IV.	REALIZACJA CELÓW OPERACYJNYCH ORAZ PROGRAMÓW SEKTOROWYCH PRZEZ ZADANIA UJĘTE W PLANIE INWESTYCYJNYM BUDŻETU MIASTA NA 2016 ROK.....	240
V.	PODSUMOWANIE	260
	Wykaz skrótów:	263

I. WPROWADZENIE

W listopadzie 2013 roku Rada Miasta Bydgoszczy podjęła uchwałę Nr XLVIII/1045/13 przyjmującą „Strategię Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku”. Opracowanie dokumentu poprzedzone zostało przeprowadzeniem diagnozy stanu istniejącego, analizy możliwości rozwoju oraz szerokich konsultacji społecznych.

Strategia wytycza kierunki rozwoju miasta, zgodnie z najlepiej pojętym interesem Bydgoszczy i jej mieszkańców. Dzięki społecznej partycypacji w powstawaniu Strategii, wykreowana została koncepcja rozwojowa uwzględniająca aspiracje bydgoszczan, dobrą jakość życia, nowoczesną gospodarkę, troskę o przestrzeń publiczną miasta oraz wartości nauki i kultury. Przyszłościowy wizerunek miasta określa wizja rozwoju, natomiast misja samorządu miasta oraz sformułowane cele strategiczne i operacyjne określają pożądane kierunki i priorytety rozwoju, których konsekwentna realizacja przyczyni się do osiągnięcia przyjętej wizji. Podstawą ich wyznaczenia było określenie wyzwań rozwojowych.

Główne wyzwania rozwoju Bydgoszczy:

- Zhamowanie spadku liczby ludności Bydgoszczy,
- Podniesienie statusu miasta jako ośrodka akademickiego,
- Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego,
- Zbudowanie silnego obszaru funkcjonalnego miasta,
- Rozwój funkcji metropolitalnych Bydgoszczy,
- Oparcie rozwoju lokalnej gospodarki na wiedzy i innowacjach,
- Prowadzenie polityki rozwoju z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej Bydgoszczy i obszaru funkcjonalnego w układzie wewnętrznym i zewnętrznym (poprawa stanu dróg i układu komunikacyjnego, rozbudowa siatki połączeń lotniczych).

Wizja rozwoju Bydgoszczy:

Bydgoszcz roku 2030-go to w pełni ukształtowana metropolia, silnie powiązana ze swoim obszarem funkcjonalnym na płaszczyźnie wielorakiej współpracy z gminami ościennymi.

Bydgoszcz to centrum zarządzania administracyjnego i gospodarczego, o rozwiniętych gałęziach gospodarki opartej na technologiach przyjaznych dla środowiska naturalnego. To także ośrodek zapewniający usługi wyższego rzędu w zakresie edukacji, nauki, kultury, zdrowia, sportu i turystyki.

Bydgoszcz to miasto doskonale skomunikowane z regionem oraz innymi ośrodkami miejskimi w kraju i w Europie. To również silny węzeł transportowo-logistyczny, rozwinięty w oparciu o sieć dróg szybkiego ruchu, nowoczesne linie kolejowe, liczne połączenia lotnicze oraz rozwój żeglugi śródlądowej.

Bydgoszcz to rozwinięty ośrodek uniwersytecki, oferujący zróżnicowany wachlarz kierunków kształcenia na wielu uczelniach wyższych. To także wiodące w regionie miasto w zakresie transferu wiedzy i innowacyjnej technologii z jednostek B+R do gospodarki.

Bydgoszcz to miasto bezpieczne i przyjazne jego mieszkańcom, zapewniające wysoką jakość zamieszkania oraz opieki zdrowotnej i socjalnej, a przede wszystkim oferujące liczne miejsca pracy.

Bydgoszcz to liczące się w kraju centrum kultury, o ugruntowanej pozycji działających placówek oraz o wysokiej randze imprez.

Bydgoszcz to wiodący w kraju ośrodek sportowy, oferujący szereg imprez o randze krajowej i międzynarodowej, posiadający wiele obiektów sportowych i klubów oraz zapewniający mieszkańcom czynną rekreację. To miasto o zagospodarowanej zieleni parkowej i leśnej oraz dysponujące atrakcyjną ofertą wypoczynkowo-turystyczną na bazie Bydgoskiego Węzła Wodnego.

Misja:

Gospodarna Bydgoszcz przyjazna dla każdego

będąca:

- *nowoczesną i funkcjonalną metropolią, sprzyjającą rozwojowi innowacyjnej gospodarki,*
- *miastem bezpiecznym, przyjaznym ludziom i środowisku, zapewniającym wysoką jakość życia,*
- *znaczącym krajowym i międzynarodowym ośrodkiem naukowym, kulturalnym, sportowym, turystycznym i administracyjnym.*

Cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny I

Wzmocnienie i rozwój funkcji metropolitalnych Bydgoszczy

Cele operacyjne:

- I.1. Wzmocnienie istniejących i rozwój nowych powiązań funkcjonalno-przestrzennych miejskiego obszaru funkcjonalnego na rzecz silnej metropolii
- I.2. Wzmocnienie statusu miasta jako ośrodka uniwersyteckiego
- I.3. Stworzenie warunków dla rozwoju kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego
- I.4. Rozwój sportu wyczynowego oraz wzmocnienie pozycji miasta jako ośrodka organizacji prestiżowych imprez sportowych
- I.5. Podniesienie rangi miasta jako siedziby administracji rządowej, samorządowej, sądowej i wojskowej oraz instytucji i organizacji krajowych i międzynarodowych
- I.6. Uczestnictwo Bydgoszczy w związkach i organizacjach miast oraz aktywność w zakresie kontaktów międzynarodowych

Cel strategiczny II

Wykreowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki

Cele operacyjne

- II.1. Stworzenie warunków do dynamicznego rozwoju jednostek naukowych oraz efektywnego wykorzystania wyników badań w gospodarce
- II.2. Podniesienie poziomu nowoczesności i innowacyjności bydgoskich firm poprzez rozwój współpracy nauki z gospodarką
- II.3. Stworzenie warunków do inwestowania w Bydgoszczy
- II.4. Wzrost aktywności gospodarczej istniejących podmiotów
- II.5. Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości bydgoszczan
- II.6. Umocnienie pozycji Bydgoszczy jako ośrodka targowo-wystawienniczego oraz miasta kongresów i zjazdów międzynarodowych i krajowych
- II.7. Stworzenie warunków dla rozwoju sektora usług turystycznych

Cel strategiczny III

Ukształtowanie nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury technicznej oraz ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Cele operacyjne

- III.1. Rozwój transportu zbiorowego
- III.2. Rozwój układu drogowego
- III.3. Sprawna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna obszaru funkcjonalnego miasta
- III.4. Poprawa i ochrona środowiska naturalnego
- III.5. Rozwinięta infrastruktura społeczeństwa informacyjnego – cyfryzacja
- III.6. Wysoka jakość usług infrastrukturalnych
- III.7. Ład przestrzenny i poprawa jakości przestrzeni publicznej
- III.8. Zrewitalizowane tereny zdegradowane

Cel strategiczny IV

Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju mieszkańców Bydgoszczy

Cele operacyjne:

- IV.1. Poprawa warunków mieszkaniowych
- IV.2. Wysoka jakość i dostępność usług zdrowotnych
- IV.3. Wysoka jakość kształcenia, opieki i wychowania
- IV.4. Powszechny dostęp do kultury oraz korzystania z jej walorów i dóbr przez mieszkańców
- IV.5. Szeroka, ogólnodostępna baza sportowo-rekreacyjna służąca wzrostowi aktywności fizycznej mieszkańców
- IV.6. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- IV.7. Stworzenie warunków sprzyjających włączeniu społecznemu
- IV.8. Wzrost poczucia tożsamości lokalnej i świadomości obywatelskiej oraz wysoka aktywność społeczna mieszkańców
- IV.9. Skuteczna promocja miasta i jego walorów

Integralną częścią Strategii są programy sektorowe, których wdrażanie poprzez określone przedsięwzięcia i zadania, służy osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych. Strategia wraz z jej celami stanowi więc wyzwanie zarówno dla władz samorządowych, jak i społeczności lokalnej. Ujęcie w Strategii programów sektorowych jest kontynuacją procesu zarządzania rozwojem miasta realizowanego w poprzednich latach poprzez Plany Rozwoju Bydgoszczy.

Wymóg monitoringu wdrażania Strategii oraz przygotowania rocznego sprawozdania z jej realizacji wynika z zapisów samego dokumentu, jak również z Zarządzenia Nr 258/2016 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 10,05.2016 roku w sprawie monitorowania „Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku”. Zadaniem powołanych przez Prezydenta koordynatorów poszczególnych programów sektorowych jest m.in. przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji i wdrażania zawartych w nich przedsięwzięć.

Niniejsze sprawozdanie powstało na bazie informacji o realizacji w 2016 roku przedsięwzięć i zadań w ramach poszczególnych programów sektorowych przygotowanych przez ich Koordynatorów, a także danych i analiz Wydziału Zintegrowanego Rozwoju. Przygotowane sprawozdania cząstkowe (zarówno przez realizatorów zadań jak i koordynatorów programów) charakteryzowały się różnym stopniem szczegółowości oraz kompletności, co stanowiło pewien problem przy opracowaniu kompleksowego, spójnego materiału. Należy dodać, że część zadań głównych ujętych w Strategii to zadania „otwarte, ciągłe”, na realizację których składać się będzie wiele przedsięwzięć. Dla zadań tych nie zawsze możliwe było szczegółowe opisanie wszystkich podejmowanych działań.

Dokument „Strategia Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku” łączy planowanie strategiczne (cele strategiczne i operacyjne) z planowaniem operacyjnym (programy sektorowe). Główne zadania zapisane w programach sektorowych realizują przyjęte w Strategii cele operacyjne. Aby nie powtarzać informacji o realizowanych przedsięwzięciach sprawozdanie zawiera dwie podstawowe części:

- informację z realizacji celów strategicznych, w której wymienione zostały wybrane najważniejsze przedsięwzięcia,
- informację z realizacji programów sektorowych – informacja z realizacji przedsięwzięć i głównych zadań zapisanych w programach (poszczególnym zadaniom przyporządkowano cele operacyjne, przez te zadania realizowane).

Obie części zawierają zestawienie osiągniętych w 2016 roku wielkości dla przyjętych mierników/wskaźników realizacji celów i programów (wskaźniki programów określają również realizację celów operacyjnych). Wskaźniki realizacji Strategii są miarą osiągnięcia wyznaczonych celów. Ze względu na fakt, że w „Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku” nie zostały wskazane docelowe wielkości dla poszczególnych wskaźników, ocenie poddawane jest kształtowanie się ich wielkości w czasie.

Dla zobrazowania oceny kierunków zmian przyjęto następujące oznaczenia:

- pozytywne zmiany

- brak zmian/zmiany mało znaczące

- negatywne zmiany

W przyjętym dokumencie Strategii, rokiem bazowym, dla przyjętych wskaźników/mierników był rok 2012. Problemem w przedstawianiu zmian wskaźników jest różna dostępność czasowa danych statystycznych. W kolejnych sprawozdaniach dane, w miarę możliwości, są uzupełniane i aktualizowane. Należy dodać, że część danych statystycznych dotyczących 2016 roku (a nawet dla lat wcześniejszych) dla poszczególnych mierników/wskaźników nie jest jeszcze dostępna.

Sprawozdanie zawiera również zestawienie inwestycji realizowanych w ramach budżetu miasta w 2016 roku. Skala realizowanych inwestycji może być miarą rozwoju miasta, a przedsięwzięcia inwestycyjne w znacznym stopniu wpływają na osiągnięcie przyjętych w Strategii celów, dlatego w zestawieniu wskazane zostało jakie cele operacyjne i programy sektorowe realizują poszczególne zadania.

II. REALIZACJA CELÓW STRATEGICZNYCH

Dla poszczególnych celów strategicznych wybrane zostały najważniejsze przedsięwzięcia, których realizacja ma znaczący wpływ na osiągnięcie wyznaczonego celu. Podane zostały również wartości przyjętych dla celów strategicznych mierników/wskaźników, będących odzwierciedleniem poziomu osiągnięcia zamierzonych celów:

Cel strategiczny I. Wzmocnienie i rozwój funkcji metropolitalnych Bydgoszczy

Wśród zadań/przedsięwzięć realizowanych w 2016 roku na rzecz osiągnięcia celu należy wymienić:

- Rozpoczęcie realizacji drogi ekspresowej S5 na odcinku Nowe Marzy – Gniezno (opracowano projekt budowlany, który uszczegółowił dotychczasowe rozwiązania techniczne),
- Modernizację linii kolejowych nr 18 i 131,
- Rozbudowę infrastruktury Portu Lotniczego,
- Uruchomienie połączenia lotniczego z lotniskiem w Rzymie przez Mistral Air,
- Powołanie stowarzyszenia „Metropolia Bydgoszcz”,
- Wprowadzenie nowych kierunków studiów,
- Otwarcie Centrum Innowacyjnych Wdrożeń (CIW), które mieści się na terenie Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy,
- Uzyskanie statusu Krajowego Klastra Kluczowego (KKK) przez Bydgoski Klaster Przemysłowy,
- Prace projektowe związane z budową nowej siedziby Akademii Muzycznej,
- Rozbudowę zaplecza medycznego i dydaktycznego Collegium Medicum UMK,
- Działania na rzecz utworzenia w Bydgoszczy Uniwersytetu Medycznego,
- Uruchomienie Polikliniki Centrum w ramach Centrum Onkologii,
- Otwarcie Jednostki Integracji Sił Sojuszu Północnoatlantyckiego (NFIU),
- Utworzenie Konsulatów Honorowych Republiki Słowacji i Ukrainy,
- Wybór Bydgoszczy na siedzibę Izby Administracji Skarbowej, łączącej w sobie funkcjonujące wcześniej: Izbę Celną w Toruniu, Izbę Skarbową w Bydgoszczy oraz Urząd Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy,
- Organizację prestiżowych imprez kulturalnych m.in.: Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Prapremier, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Camerimage, Bydgoskie Impresje Muzyczne,
- Zakończenie prac na Śluzie Miejskiej nr 2 w ramach projektu „Przebudowa obiektów Bydgoskiego Węzła Wodnego na rzece Brdzie”,
- Przebudowę toru regatowego w Brdyujściu,
- Organizację w Bydgoszczy prestiżowych imprez sportowych m.in.: XVI Europejski Festiwal Lekkoatletyczny Bydgoszcz Cup, XXV Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, XV Międzynarodowy Turniej Oldbojów w Piłce Nożnej im. Andrzeja Brończyka, Mistrzostwa Polski w Koszykówce Kobiet, III Półmaraton „Rock’N’Run”, III Mistrzostwa Świata w Przechodzeniu przez Rzekę,
- Oddanie do użytku nowej siedziby Urzędu Celnego przy ul. Hetmańskiej,
- Budowę nowej siedziby Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia przy ul. Łomżyńskiej.

Mierniki/wskaźniki realizacji celu:

- Liczba studentów [w roku akademickim]

	j.m.	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	tendencja
1	osoby	39 741	35 835	33 878	32 134	30 624	

- Zatrudnienie w sektorze usług (obejmujące wg PKD-2007: handel, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości)

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	osoby	34 398	36 055	37 673	37 337	bd.	

- Liczba osób odprawionych z bydgoskiego lotniska [w ciągu roku]

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	osoby	340 024	343 726	289 329	341 079	337 556	

Dla wskaźnika Celu strategicznego I „Zatrudnienie w sektorze usług” na obecnym etapie brak jest danych dotyczących 2016 roku. Jednak mając na względzie m.in. dynamiczny rozwój w Bydgoszczy branży IT, centrów usług wspólnych i firm związanych z outsourcingiem procesów biznesowych, można prognozować stabilizację zatrudnienia w sferze usług.

Natomiast w stosunku do 2015 roku nastąpił spadek liczby osób odprawionych z bydgoskiego lotniska. Niestety osiągnięta wartość wskaźnika jest mniejsza w stosunku do roku 2012.

Niepokojący jest również spadek liczby studentów, spowodowany w głównej mierze sytuacją demograficzną, tym bardziej należy zintensyfikować działania na rzecz podniesienia atrakcyjności studiowania w Bydgoszczy. Należy zwrócić uwagę zarówno na jakość kształcenia, jak również tworzenie w mieście „studenckiej atmosfery”.

Cel strategiczny II. Wykreowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki

Wśród zadań/przedsięwzięć realizowanych w 2016 roku na rzecz osiągnięcia celu należy wymienić:

- Uzyskanie statusu Krajowego Klastra Kluczowego (KKK) przez Bydgoski Klaster Przemysłowy,
- Rozbudowę powierzchni biurowych m.in.: Biznes Parku przy ul. Kraszewskiego, Arkada Business Park przy rondzie Fordońskim, IMMOBILE K3 przy pl. Kościeleckich,
- Działania na rzecz zwiększenia zainteresowania młodzieży technicznymi kierunkami edukacji,
- Kreowanie nowych kierunków studiów,
- Rewitalizację terenów przemysłowych dawnego Makrum na osiedlu Leśnym (osiedle mieszkaniowe Platynowy Park), zajezdni tramwajowej przy ul. Zygmunta Augusta,
- Działania na rzecz wzmocnienia pozycji Bydgoszczy jako silnego ośrodka outsourcingu procesów biznesowych,
- Realizację nowych inwestycji na terenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego (m.in. dotyczących uzbrojenia terenów i poprawy dostępności komunikacyjnej),

- Realizację projektów szkoleniowych, warsztatów, seminariów skierowanych głównie do MŚP oraz bezrobotnych,
- Promocję gospodarczą miasta i jego walorów inwestycyjnych w kraju i za granicą.

Mierniki/wskaźniki realizacji celu:

- PKB na mieszkańca w stosunku do średniej krajowej (*wskaźnik uzależniony od dostępności danych GUS*)

Ze względu na fakt, że dane te w dalszym ciągu nie są dla Bydgoszczy dostępne, poniżej podane zostały dane dla podregionu bydgosko-toruńskiego. Ostatnie dane wyliczone przez GUS dotyczące kształtowania się PKB dotyczą 2014 roku (publikowane są z dwuletnim opóźnieniem).

PKB na jednego mieszkańca podregionu bydgosko-toruńskiego w stosunku do średniej krajowej (średnia krajowa = 100)

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	%	105,6	103,9	103,5	bd.	bd.	

- Stopa bezrobocia

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	%	8,6	8,8	7,4	5,4	4,8	

Produkt Krajowy Brutto byłby najlepszym wskaźnikiem określającym kondycję lokalnej gospodarki. Niestety w dalszym ciągu nie jest on liczony dla Bydgoszczy. Nie ma również aktualnych danych dla podregionu bydgosko-toruńskiego. Mając jednak na względzie spadek stopy bezrobocia o 3,8 p.p. w stosunku do wartości bazowej, możemy mówić o poprawie sytuacji gospodarczej w mieście.

Cel strategiczny III. Ukształtowanie nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury technicznej oraz ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Wśród zadań/przedsięwzięć realizowanych w 2016 roku na rzecz osiągnięcia celu należy wymienić:

- Oddanie do użytku linii tramwajowej do Fordonu wraz z rozbudowanym układem drogowym i zintegrowanym węzłem transportowym Bydgoszcz Wschód,
- Zrealizowanie budowy węzłów komunikacyjnych: Bydgoszcz Błonie, Bydgoszcz Leśna, Bydgoszcz Bielawy i Cierpice w ramach projektu „Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT City”,
- Rozbudowę systemu ITS,
- Modernizację i przebudowę ulic układu podstawowego np. ul. Chodkiewicza odcinek od ul. Wawrzyniaka do ul. Wyszyńskiego, rozbudowę ul. Powstańców Warszawskich, rozpoczęcie robót budowlanych dla odcinka ul. Matki Teresy z Kalkuty,
- Zakup taboru autobusowego i tramwajowego,
- Zakończenie budowy apartamentowca Nordic Haven przy ul. Grottgera,
- Rozpoczęcie budowy najwyższego budynku mieszkalnego „River Tower”,
- Utworzenie nowych miejsc rekreacyjno-sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych na terenach zieleni miejskiej i w obszarach osiedli mieszkaniowych,

- Działania związane z poprawą jakości powietrza i klimatu akustycznego w obszarze Miasta (m.in.: realizacja projektów związanych z ograniczeniem „niskiej emisji”, w tym KAWKA I i II, termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej, w tym oświatowych, rozbudowa i modernizacja systemów: ciepłowniczego, energetycznego i gazowniczego, modernizacja i rozbudowa układu transportowego, promocja ruchu rowerowego i pieszego),
- Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych dotyczących zachowań proekologicznych,
- Zakończenie rewitalizacji Parku Jana Kochanowskiego,
- Modernizacje i remonty budynków w strefie staromiejskiej i śródmiejskiej,
- Kontynuację rewitalizacji Starego Fordonu.

Mierniki/wskaźniki realizacji celu:

Dla celu III i IV przyjęte zostały te same mierniki, ich wielkości przedstawione zostały przy opisie celu IV.

Cel strategiczny IV. Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju mieszkańców Bydgoszczy

Wśród zadań/przedsięwzięć realizowanych w 2016 roku na rzecz osiągnięcia celu należy wymienić:

- Szeroki program modernizacji komunalnego zasobu mieszkaniowego, w tym likwidacja pustostanów,
- Kontynuację realizacji programu „Zbuduj swój dom w Bydgoszczy”,
- Realizację zadań w ramach programu inicjatyw lokalnych Program „25/75” i budżetu obywatelskiego Program BBO poprawiających jakość zamieszkania oraz dostęp do infrastruktury rekreacyjnej,
- Realizację programu „Bydgoska Rodzina 3+”,
- Zakończenie rozbudowy Rodzinnego Domu Dziecka przy ul. Charzykowska 18a,
- Realizację programów profilaktyki zdrowia,
- Realizację Miejskiego Programu Wpierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”,
- Realizację ponadstandardowych zadań edukacyjnych,
- Budowę, przebudowę i modernizację budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych,
- Realizację budowy szkoły podstawowej przy ul. T. Bora-Komorowskiego w Fordonie,
- Realizację projektów związanych z aktywizacją kulturową mieszkańców oraz wspieranie środowisk twórczych,
- Zakończenie budowy widokowo-koncertowego pomostu „Sceny na wodzie” przy amfiteatrze Opery Nova,
- Realizację imprez rekreacyjnych,
- Rozbudowę miejskiego systemu wideomonitoringu (włączenie 15 kamer),
- Działania na rzecz współpracy międzypokoleniowej, aktywizacji społecznej seniorów i osób niepełnosprawnych, aktywności społecznej mieszkańców i rozwoju wolontariatu,
- Promocję miasta.

Mierniki/wskaźniki realizacji celu:

- Liczba mieszkańców miasta [w końcu roku]

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	osoby	361 254	359 428	357 652	355 645	353 938	

- Pozycja miasta w rankingach poziomu życia [na tle dużych miast (źródło: ranking polskich powiatów – „Newsweek”)]

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	lokata	7 (na 15 miast) (2010 r.)	17 (wśród 18 miast wojewódzkich)	17 (wśród 18 miast wojewódzkich)	b.d. (zaprzesano publikacji rankingu)	b.d. (zaprzesano publikacji rankingu)	

Niestety przytoczone tu rankingi miast nie są cykliczne ani porównywane. W związku z powyższym poniżej przedstawiona została pozycja Bydgoszczy wśród 18 miast wojewódzkich wynikająca z diagnozy społecznej publikowanej (w cyklu dwuletnim) przez Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Autorzy opracowania posłużyli się ośmioma niezależnymi wymiarami składającymi się na ogólny wskaźnik jakości życia:

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	lokata:	(2011 r.)					
	• poziom cywilizacyjny	11	6		13		
	• dobrostan społeczny	5	10		2		
	• dobrobyt materialny	9	9		17		
	• patologie	14	2	bd.	1	bd.	
	• kapitał społeczny	13	14		16		
	• dobrostan fizyczny	8	16		13		
	• dobrostan psychiczny	3	10		6		
	• stres życiowy	8	13		4		
lokata:	(2011 r.)						
• ogólny wskaźnik jakości życia (w całych próbach 2011-2015)	7	14	bd.	14	bd.		

- % powierzchni miasta objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [na koniec roku]

	j.m.	2012	2013	2014	2015	2016	tendencja
1	%	30,9	33,5	33,5	34,6	35,7	

Rok 2016 był kolejnym, w którym nastąpił spadek liczby ludności miasta. W stosunku do roku bazowego liczba ludności miasta spadła o 7.316 osób (tj. o 2,0%). Ujemne saldo migracji (migracje wewnętrzne) nadal miało większy wpływ na zmiany liczby ludności niż ujemny przyrost naturalny.

Dla wskaźnika dotyczącego pozycji Bydgoszczy w rankingach poziomu/jakości życia zaprezentowane zostały wyniki badań przygotowanych na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczących jakości życia. Bydgoszcz uplasowała się na 14 pozycji wśród miast wojewódzkich (zachowana lokata z poprzedniego badania). Ze względu na dwuletni cykl publikowanych badań, brak danych za rok 2016.

Natomiast, w stosunku do roku bazowego, jak również do roku 2015 zwiększyła się powierzchnia miasta objęta mpzp.

III. REALIZACJA PROGRAMÓW SEKTOROWYCH

III.1. Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz

Cele programu:

- Wzmocnienie roli i podniesienie konkurencyjności Bydgoszczy wraz z jej obszarem funkcjonalnym jako ośrodka metropolitalnego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym
- Integracja funkcjonalno-przestrzenna miejskiego obszaru funkcjonalnego

Koordynator programu:

Wydział Zintegrowanego Rozwoju

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Budowa konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki:				
	Rozwój instytucji naukowych i innowacyjnych	Uczelnie bydgoskie Instytucje zajmujące się rozwojem naukowym i innowacyjnością	W 2016 roku otwarte zostało Centrum Innowacyjnych Wdrożeń (CIW), które mieści się na terenie Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. CIW to platforma, która łączy naukę z biznesem, wspierając tym samym ideę przedsiębiorczości akademickiej. Takie przedsięwzięcie jak CIW umożliwia ciągłe dokształcanie się, a tym samym zapewnia stały rozwój zawodowy. Centrum proponuje studentom, wykładowcom akademickim oraz przedsiębiorcom szeroki zakres usług szkoleniowych, doradczych oraz wsparcia technologicznego. CIW to również miejsce dla ludzi, którzy pragną doskonalić swoje umiejętności z zakresu nowoczesnych technologii za pomocą najnowocześniejszych maszyn, narzędzi i oprogramowania. Celem centrum jest praktyczne kształcenie wykwalifikowanych specjalistów dla przedsiębiorstw produkcyjnych za pomocą nowoczesnych technologii dostarczanych przez: DMG, MORI, Heidenhain oraz Delcam. Firmy te posiadają wiedzę popartą wieloletnim doświadczeniem, którą pragną przekazać młodym ludziom. Na pierwszą lokalizację Centrum Innowacyjnych Wdrożeń wybrano Bydgoszcz z uwagi na charakter miasta związany z przemysłem formierskim. Docelowo planowane jest uruchomienie kilku placówek tego typu na terenie całego kraju. Działania na rzecz rozwoju środowiska naukowego realizowane są przez Bydgoskie Towarzystwo Naukowe (BTN). BTN jest organizatorem bądź współorganizatorem licznych konferencji i seminariów naukowych. Celem towarzystwa jest promowanie w Bydgoszczy i w regionie życia naukowego. Bydgoski oddział jest jednym z trzech regionalnych stowarzyszeń naukowych działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Towarzystwo wspiera inicjatywy społeczne służące podniesieniu poziomu życia intelektualnego i naukowego w regionie. BTN inicjuje, popiera i rozwija badania naukowe, prowadzi działalność popularyzującą osiągnięcia naukowe, wspiera rozwój instytucji naukowych oraz tworzenie i rozbudowę wyż-	Środki uczelni Środki instytucji	I.2. II.1. II.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>szych uczelni publicznych.</p> <p>W 2016 roku bydgoskie uczelnie prowadziły prace koncepcyjne, organizacyjne i merytoryczne dla projektów dotyczących rozwoju bazy naukowo-badawczej, które wpisują się w przedsięwzięcia ujęte w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego np. budowa nowego obiektu na potrzeby Akademii Muzycznej.</p> <p>Jedną z inwestycji przygotowywanych do realizacji z dofinansowaniem unijnym jest projekt „Bydgoskiego Akceleratora Interdyscyplinarnych Rozwiązań Inżynierskich”. Na jego potrzeby planuje się rozbudowę kompleksu budynków Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska UTP przy ul. Kaliskiego. Na zadanie w 2016 roku uczelnia uzyskała pozwolenie budowlane. Akcelerator ma być nowoczesnym laboratorium. Przestrzeń na laboratoria ma być podzielona na moduły, które będzie można w sposób elastyczny konfigurować pod kątem różnych badań. W bryłę budynku ma zostać wkomponowany także zautomatyzowany żuraw pozwalający na wymianę testowanych urządzeń. Gmach ma być energooszczędny oraz wyposażony w odnawialne źródła energii.</p>		
			 <p style="text-align: right;"><i>Źródło: Materiały inwestora</i></p>		
	Tworzenie mechanizmów wsparcia dla przedsiębiorców, szczególnie branż kluczowych	Miasto Bydgoszcz Instytucje wsparcia przedsiębiorczości	<p>Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości odbywało się m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizację projektów szkoleniowych np.: Szkoła Biznesu, Maj Mam, Spotkanie z przedsiębiorczością – jak założyć i rozwinąć własną firmę, – dostosowywanie kierunków kształcenia, szczególnie zawodowego, do potrzeb przedsiębiorców, – podejmowanie działań na rzecz rozwoju rynku nowoczesnych usług BPO/SSC poprzez szeroko zakrojoną promocję potencjału inwestycyjnego Bydgoszczy, współpracę z obecnymi w mieście inwestorami z branży w celu zapewnienia im dogodnych warunków dla dalszego rozwoju oraz przyciąganie nowych inwestycji, – współpracę z organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców, – działalność Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. (BARR) w zakresie wspierania przedsiębiorczości i obsługi przedsiębiorców, – działalność inkubatorów przedsiębiorczości (w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym oraz przy ul. Gimnazjalnej), – wspomaganie działalności startupów w ramach Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (WSG, UTP, UKW, Collegium Medicum), – wspieranie przedsiębiorców przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, – wspomaganie inicjatyw klastrowych. 	Budżet Miasta Fundusze europejskie Budżety instytucji wsparcia przedsiębiorczości	II.3. II.4. II.5.
	Stwarzanie warunków dla rozwoju sektorów kreatywnych	Miasto Bydgoszcz Uczelnie bydgoskie	<p>Przedsięwzięcia mające na celu poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Bydgoszczy oraz wsparcie przedsiębiorców dotyczą również branż w zakresie przemysłów kreatywnych.</p> <p>Duże znaczenie dla rozwoju sektorów kreatywnych ma dynamiczny rozwój branży IT w Bydgoszczy oraz jego wsparcie ze strony Miasta.</p> <p>Działania Miasta na rzecz realizacji zadania to również wspieranie środowisk twórczych m.in. poprzez nagrody i stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury, wsparcie</p>	Budżet Miasta Środki uczelni	II.2. IV.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Instytucje otoczenia biznesu i przedsiębiorcy Fundacja „Gaudeamus”	realizacji imprez i wydarzeń artystycznych, promocję twórczości bydgoskich twórców, dotacje na realizację projektów artystycznych. W 2016 roku rozpoczęła się realizacja międzynarodowego projektu „Forget Heritage – Innowacyjne, zrównoważone i replikowalne modele współpracy publiczno-prywatnej w ramach ochrony porzuconych obiektów wartości historycznej poprzez wzmacnianie sektora kulturowego i kreatywnego”, wdrażanego przy wsparciu finansowym z Programu Interreg Central Europe. Celem projektu jest promocja współpracy miast Europy Środkowej w ramach identyfikacji innowacyjnych, zrównoważonych i powtarzalnych modeli zarządzania publiczno-prywatnego, które zostaną wykorzystane w przywracaniu społeczności do użytkowania budynków o wartości historycznej poprzez udostępnianie ich na przedsięwzięcia sektora kulturowego i kreatywnego. Jednym z planowanych przedsięwzięć jest przeprowadzenie projektu pilotażowego w Bydgoszczy, który obejmie wybranie obiektu znajdującego się w obszarze zdegradowanym oraz podjęcie w nim działań na rzecz przywrócenia go do użytkowania poprzez udostępnienie go na działalność sektora kulturalnego i kreatywnego. Miasto Bydgoszcz w ramach realizacji inwestycji pilotażowej przetestuje umocowanie przemysłów kreatywnych w lokalu usytuowanym w Śródmieściu/Centrum – pustostanie w dobrym stanie technicznym stanowiącym dziedzictwo kulturowe na poziomie krajowym. Natomiast fundacja „Gaudeamus” przy Wyższej Szkole Gospodarki (WSG) prowadziła działania związane z utworzeniem w Bydgoszczy klastra przemysłów kreatywnych (Klaster zarejestrowany został w styczniu 2017 roku).	Fundusze europejskie Budżety instytucji wsparcia przedsiębiorczości	
	Przygotowanie obszarów pod inwestycje oraz rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla rozwoju gospodarki	Gestorzy sieci ZDMiKP BARR Sp. z o.o. GDDKiA BPPT Sp. z o.o.	Terenami inwestycyjnymi o dużym znaczeniu dla miasta są: obszar Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, tereny poprzemysłowe dawnego „Zachemu” oraz obszar dawnych pól irygacyjnych w rejonie ulic: Chemiczna/Hutnicza oraz Chemiczna/Mokra (ponad 100 ha niezabudowanych, uzbrojonych i dobrze skomunikowanych terenów). Łącznie stanowią one duży kompleks terenów przewidzianych pod nowe inwestycje. Wśród działań realizowanych w 2016 roku na rzecz zadania są m.in.: – przygotowywanie mpzp dla obszarów przeznaczonych pod inwestycje, w 2016 roku uchwalono 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały tereny przewidziane pod nowe inwestycje (również w formie przekształceń dotychczasowych funkcji przewidzianych do likwidacji): mpzp „Brdujście-Wiślana”, mpzp „Fordon: Zofin, Niepodległości i Łoskoń – część południowa”, mpzp „Sierniczek - Portowa”, mpzp „Fordon - Park Akademicki”, mpzp „Łęgnowo - Edmunda Matuszewskiego”, – nadanie kategorii drogi publicznej drogom na terenie Infrastruktury Kapuściska (tereny byłego Zachemu), – roboty budowlane dotyczące rozbudowy ul. Wąbrzeskiej, która ma poprawić dostępność terenów inwestycyjnych – będzie to bezpośrednie połączenie ul. Dobrzyńskiej z ul. Jana Pawła II, co poprawi dojazd na osiedle Glinki-Rupienica od strony węzła Lotnisko oraz pozwoli ograniczyć ruch pojazdów ciężarowych na ul. Cmentarnej; w ramach zadania wykonano: roboty drogowe na odcinku od ul. Dalekiej do ul. Dobrzyńskiej: chodniki, zjazdy indywidualne, zjazdy publiczne, kanalizację deszczową, przebudowę oświetlenia i sieci elektroenergetycznej, – opracowywanie dokumentacji projektowej modernizacji ul. Grzybowej (dł. 1.420 mb) wraz ze skrzyżowaniem z ul. Nowotoruńską (inwestor BPPT Sp. z o.o.), – uzbrajanie terenów inwestycyjnych na Kapuściskach – MWiK Sp. z o.o. realizował infrastrukturę wodociągową przy ul. Chemicznej od ul. Mokrej do torów kolejowych oraz kanalizację sanitarną biegnącą	Budżet Miasta Budżet Państwa Budżet BPPT Sp. z o.o. Środki gestorów sieci	II.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>wzdłuż ul. Dachtery, przygotowywany był projekt dalszego odcinka sieci wodociągowej w ul. Chemicznej do włączenia w ul. Hutniczą.</p> <p>– rozmowy BARR Sp. z o.o. z gestorami (MWiK Sp. z o.o., ZDMiKP oraz KPEC Sp. z o.o.) w celu uwzględnienia w ich planach inwestycyjnych na 2017 rok budowy infrastruktury technicznej oraz budowy pasa drogowego w ciągu projektowanej ul. Składowej. Realizacja inwestycji infrastrukturalnej umożliwi przystąpienie do budowy planowanego w tym obszarze obiektu biurowego o powierzchni użytkowej 13.000 m² realizowanego przez inwestora Hunger Development Sp. z o.o., który dysponuje już prawomocnym pozwoleniem na budowę. BARR Sp. z o.o. prowadziła również rozmowy z Pomorską Spółką Gazownictwa Oddział w Bydgoszczy, w celu umożliwienia podłączenia do sieci gazowej inwestora Panattoni Europe, realizującego inwestycję na terenach dawnych Zakładów Chemicznych „Zachem” pn. Panattoni Park Bydgoszcz.</p> <p>Przedsięwzięciem mającym wpływ m.in. na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Bydgoszczy i w obszarze funkcjonalnym miasta jest budowa drogi ekspresowej S-5, dla której w roku 2016 kontynuowane były prace projektowe.</p>		
	Rozwój powiązań klastrowych	Stowarzyszenia i organizacje klastrowe BARR Sp. z o.o. Fundacja „Gaudeamus”	<p>W 2016 roku Bydgoski Klaster Przemysłowy uzyskał status Krajowego Klastra Kluczowego (KKK). Klustry mające status KKK to podmioty o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej. Bydgoski Klaster Przemysłowy jest jedynym klastrem działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, który otrzymał status Krajowego Klastra Kluczowego (oraz jednym z 16 w całym kraju). Ten sukces to nie tylko prestiż, ale również nowe możliwości dla członków Klastra. Otrzymanie statusu KKK oznacza m.in. udział w konkursach dedykowanych wyłącznie dla KKK (internacjonalizacja działań), dodatkowe punkty dla członków w konkursach na działania B+R, udział w misjach gospodarczych itp. Klustry mające status KKK to podmioty o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej. Bydgoski Klaster Przemysłowy to jeden z najstarszych klastrow w Polsce, powstał w 2006 roku i skupia firmy z branży narzędziowej (produkcja form wtryskowych i narzędzi specjalnych) oraz przetwórstwa tworzyw sztucznych, a także szereg instytucji okołobiznesowych, w tym uczelnie, jednostki badawczo-rozwojowe, urzędy, stowarzyszenia przedsiębiorców i fundusz poręczeniowy. Bydgoski Klaster Przemysłowy może pochwalić się m.in. współpracą z branżowymi klastremi zagranicznymi z całej Europy, uzyskaniem certyfikatu zarządzania klastrem „Bronze Label”, a także udziałem w projektach międzynarodowych.</p> <p>W 2016 roku BARR Sp. z o.o. angażowała się w szereg przedsięwzięć organizowanych w partnerstwie z przedstawicielami bydgoskich inicjatyw klastrowych, m.in. wspólnie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym uczestniczyła w takich przedsięwzięciach, jak: Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych i Gumy PLASTPOL w Kielcach oraz w XX Międzynarodowych Targach Tworzyw Sztucznych i Kauczuku K2016, które odbyły się w Düsseldorfie (Niemcy) oraz konferencji pn. „Innowacje techniczne oraz prawna ochrona własności przemysłowej”. Natomiast wspólnie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym i Agro Klastrem Kujawy uczestniczyła w międzynarodowej giełdzie kooperacyjnej dla klastrow 4th Cluster Matchmaking Conference w Warszawie. BARR wspiera także działania Bydgoskiego Klastra Informatycznego m.in. promując zaplanowany na I kwartał 2017 r. pierwszy Bydgoski Hackaton.</p> <p>Natomiast Fundacja „Gaudeamus” przy Wyższej Szkole Gospodarki (WSG) prowadziła działania związane</p>	Środki stowarzyszeń i organizacji klastrowych Budżet BARR Sp. z o.o.	II.4. II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			z utworzeniem w Bydgoszczy klastra przemysłów kreatywnych.		
b.	Rozwój funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miasta:				
	Interaktywne Centrum Nauki (rewitalizacja Młynów Rothera)	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku, w ramach zadania „Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy”:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizowano prace konserwatorsko-budowlane: wykonano I etap robót zabezpieczających oraz budowlano-konserwatorskich, tj. oczyszczono budynki Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego oraz Spichrza Mącznego z zalegających śmieci, gruzu, pozostawionych materiałów budowlanych, zabezpieczono okna płytami, folią lub żaluzjami drewnianymi oraz wykonano na budynku Młyna i Spichrza Mącznego: renowację konstrukcji dachu, nowe poszycie i pokrycie dachu, nowe obróbki blacharskie, rury spustowe, renowację murowanej atyki Młyna; usunięto szuwary z części terenu obejmującego dawny wykop budowlany oraz dokonano wycinki drzew kolidujących z rozbudową obiektu; rozpoczęto II etap robót zabezpieczających i budowlano-konserwatorskich obejmujący wykonanie w budynku Spichrza Zbożowego robót związanych z restauracją konstrukcji oraz pokrycia dachu i restauracją ścian zewnętrznych, łącznie ze wzmocnieniem ścian zewnętrznych poprzez budowę konstrukcji drewnianej wewnętrznej ściany szkieletowej, – opracowano m.in.: dokumentację projektowo-kosztorysową „Przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego, Spichrza Mącznego, łazienek oraz komina wraz z infrastrukturą na potrzeby wielofunkcyjnego obiektu usługowego”; koncepcję docelowego przystanku tramwaju wodnego na Wyspie Młyńskiej, w tym zagospodarowanie budynku łazienek na obiekt służący obsłudze pasażerów oraz zlecono opracowanie dokumentacji projektowej budowy parkingu, – przeprowadzono procedurę dialogu technicznego związaną z zagospodarowaniem Młyna Rothera – dialog związany był z planowanym ogłoszeniem przetargu na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej wykorzystania wnętrza zespołu budynków: Młyn Rothera, Spichrz Zbożowy, Spichrz Mączny na terenie Wyspy Młyńskiej wraz z aranżacją, wystrojem wnętrza i wyposażeniem ruchomym uwzględniającym dedykowane im funkcje oraz instalacjami technicznymi niezbędnymi do ich obsługi. <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <p>W trakcie procedury dialogu wskazano na możliwość wyboru sposobu zagospodarowania obiektu oraz wykonawcy dokumentacji projektowej w drodze konkursu na opracowanie koncepcji zagospodarowania przestrzeni zespołu budynków. Wyznaczone zostały jednocześnie trzy kierunki zagospodarowania obiektu: stworzenie przestrzeni związanej z promocją wiedzy z zakresu funkcjonowania mózgu, aranżacja ogrodów wody będących centrum innowacyjnej edukacji, stworzenie ekspozycji rozwoju technik związanych z miastem.</p>	Budżet Miasta Budżet WKP	I.3. III.7. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Wielofunkcyjny kompleks kreatywności artystycznej na Placu Teatralnym		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Utworzenie sceny teatralnej poprzez przebudowę i modernizację obiektu dawnego Teatru Kameralnego	Wydział Inwestycji Miasta	<p>W 2016 roku prowadzone były prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy, rozbudowy budynków wchodzących w skład zabudowy nieruchomości przy ul. Grodzkiej 14-16 (podlegających ochronie konserwatorskiej), na której są usytuowane obiekty niefunkcjonującego od 1988 r. Teatru Kameralnego.</p> <p>Budynek ówczesnego Teatru Kameralnego ma pełnić, zgodnie z oczekiwaniami bydgoszczan, przede wszystkim funkcję sceny teatralnej dla dzieci i młodzieży. Przygotowanie projektu poprzedziły konsultacje społeczne. W rozbudowanym i przebudowanym obiekcie, w przestrzeni dla odbiorców znajdują się między innymi duża sala z widownią na 187 miejsc o układzie amfiteatralnym, hol wejściowy z kasami i pomieszczeniami obsługi widzów, foyer, szatnie oraz ogólnodostępna kawiarenka. W przestrzeni dla artystów projektanci muszą uwzględnić m.in. funkcjonalną scenę z pełnym wyposażeniem, magazyny, garderoby, pomieszczenia techniczne i socjalne oraz sale prób scenicznych.</p>	Budżet Miasta	I.3. III.8. IV.4.
	Rozbudowa i modernizacja Filharmonii Pomorskiej i jej otoczenia	Samorząd Woj. Kuj.-Pom. Filharmonia Pomorska	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego zlecił wykonanie programu funkcjonalno-użytkowego dla zamierzenia inwestycyjnego pn. „Rozbudowa i remont Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy”. Prace zakończyły się w grudniu 2016 roku. Plany zakładają m.in.: modernizację sali koncertowej, budowę sali prób z pełnowymiarową estradą, sali kameralnej z 350-osobową widownią, powiększenie kulis, zamontowanie zapadni scenicznych oraz budowę podziemnego parkingu.</p> <p>Natomiast Rada Miasta Bydgoszczy, w maju 2016 roku, podjęła uchwałę umożliwiającą sprzedaż na rzecz Województwa Kujawsko-Pomorskiego (organ prowadzący dla Filharmonii Pomorskiej), w drodze bezprzetargowej, z 99% bonifikatą, miejskich nieruchomości gruntowych położonych przy ul. Stanisława Staszica i ul. Ks. Hugona Kołłątaja. Teren ten położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowanej nieruchomości będącej w użytkowaniu wieczystym Filharmonii Pomorskiej, a jego przekazanie umożliwi realizację prac inwestycyjnych związanych z rozbudową Filharmonii.</p> <p>Projekt: „Rozbudowa i remont Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy - etap I: Przebudowa i remont wraz z zakupem wyposażenia” otrzymał rekomendację Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego do Kontraktu Terytorialnego. Projekty, które zostaną wpisane na listę Kontraktów Terytorialnych, będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w kolejnych konkursach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.</p>	Budżet Województwa Kuj.-Pom.	I.3. III.7. IV.4.
	Rozbudowa i modernizacja Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki	Teatr Polski	Dla zadania opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową przebudowy, nadbudowy i rozbudowy budynku Teatru Polskiego im. H. Konieczki.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Wspieranie organizacji wydarzeń kulturalnych o randze krajowej i międzynarodowej	Biuro Kultury Bydgoskiej Biuro Promocji Miasta i Współpra-	<p>W 2016 roku wsparcie otrzymały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Camerimage, – Bydgoski Festiwal Operowy, – Festiwal Prapremier, – Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego Jana Paderewskiego, – Bydgoski Festiwal Muzyczny, – Bydgoskie Impresje Muzyczne, – Bydgoszcz Jazz Festival, 	Budżet Miasta	I.3. II.7. IV.4. IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		cy z Zagranicą Miejskie instytucje kultury	<ul style="list-style-type: none"> – Paderewski Piano Academy – Mistrzowska Szkoła Letnia dla Młodych Pianistów, – Bydgoski Festiwal Sztuki Perkusyjnej Drums Fusion, – Festiwal Filmów Animowanych „Animocje”, – Festiwal Prze-czytani, – Festiwal Bydgoski Trójkąt Literacki, – Przegląd „Ethniesy”, – Festiwal Teatrów Impro Improdrom. 		
	Realizacja przedsięwzięć kształtujących wizerunek/tożsamość Bydgoszczy jako miasta nad wodą (Bydgoski Węzeł Wodny)	Miasto Bydgoszcz RZGW Gdańsk Instytucje, organizacje, stowarzyszenia, firmy	<p>Istotnym elementem wizerunku „wodnej” Bydgoszczy są cykliczne imprezy kulturalne, sportowe, rekreacyjne, promocyjne, wśród których można wyróżnić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ster na Bydgoszcz – trzydniowa impreza skierowana do środowiska wodniackiego z kraju i z zagranicy oraz mieszkańców regionu. W 2016 roku odbyła się dziewiąta edycja wydarzenia. Jest to największy wodniacki projekt realizowany w województwie kujawsko-pomorskim, który każdego lata przyciąga tysiące wodniaków, turystów, mieszkańców regionu, integruje środowisko wodniackie, angażuje lokalne firmy, stowarzyszenia i media. Jego głównym zadaniem jest promocja Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 i E40 oraz turystyki i sportów wodnych. – Wielka Wioślarska o Puchar Brdy – coroczna impreza stworzona na wzór legendarnego wyścigu ósemek Oksford-Cambridge, odbywająca się od 1992 r., w imprezie uczestniczą ekipy wielu polskich klubów oraz osady zagraniczne, m.in. z Litwy, Ukrainy, Niemiec, Wielkiej Brytanii oraz Mołdawii. W czasie zawodów wioślarskie ósemki ze sternikiem ścigają się na Brdzie, na dystansie 8,5 km. Od kilku lat, w wyścigu głównym, oprócz naszej osady startują również ósemki z Uniwersytetów Oksford i Cambridge. – Wyścigi Pływackie na Brdzie „Woda Bydgoska” – ogólnopolskie zawody pływackie organizowane na rzece to spektakularne sportowe wydarzenie. Pływacy zmagają się z czasem i nurtem jednej z najczystszych rzek w Polsce na trzech dystansach: 650 m, 1.600 m oraz królewskim dystansie 2.800 m. W 2016 roku odbyła się III edycja imprezy. – Rzeką muzyki – cykl letnich koncertów na wodzie, cotygodniowych, niedzielnych spotkań z kulturą, to różne propozycje artystyczne, od muzyki klasycznej, poprzez jazzową, operetkową, popową aż do klezmerskiej. Koncerty cieszą się przez cały czas ogromnym zainteresowaniem i przyciągnęły nad Brdę tysiące melomanów. Jest to przedsięwzięcie łączące popularyzację kultury i promocję Bydgoszczy jako miasta silnie związanego z tradycjami rzecznyymi. W 2016 roku koncerty odbywały się na scenie nowego pomostu pływającego przy amfiteatrze Opery Nova. – Mistrzostwa Świata w Przechodzeniu przez Rzekę – impreza przyciągająca do Bydgoszczy nie tylko amatorów slackline’u, dyscypliny, która polega na chodzeniu po taśmach rozwieszonych na wysokości, ale również widzów spragnionych mocnych i widowiskowych wrażeń. Jednocześnie jest to promocja Bydgoszczy jako pięknego miasta, w którym życie toczy się wzdłuż brzegu Brdy. <p>Ponadto w 2016 roku odbyło się wiele imprez związanych ze sportami wodnymi, to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – XI Międzynarodowy Turystyczny Wyścig i Spływ Kajakowy „Brda 2016”, – XVII Spływ Wielkim Kanałem Brdy, – 51 Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Brdzie im. Jerzego Korka, 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Województwa</p> <p>Budżety organizatorów imprez</p> <p>NFOŚiGW</p> <p>Środki prywatne</p>	<p>I.3.</p> <p>II.7.</p> <p>III.7.</p> <p>III.8.</p> <p>IV.5.</p> <p>IV.8.</p> <p>IV.9.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – Triathlon Bydgoszcz, – Ogólnopolskie Zawody Sławkowe o „Puchar Łuczniczki” z cyklu Grand Prix Polski, – Wtorki Wioślarskie, – IV Mała Wioślarska – dzień młodego wioślarza na Miedzyniu, – Nocny Maraton Kanału Bydgoskiego, – Młodzieżowe Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Polski Młodzików w Kajakarstwie Klasycznym, – XIII Memoriał Cecylii Kosiak i Zdzisława Kiepińskiego, – Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego/Makroregionalne Mistrzostwa Młodzików w wioślarstwie, – Mistrzostwa Miasta Bydgoszczy w Wioślarstwie, – Mistrzostwa Miasta Bydgoszczy w Kajakarstwie Klasycznym, – Akademickie Mistrzostwa Polski w Wioślarstwie, – Smoki na Brdzie - Otwarte Wyścigi Smoczyc Łodzi. <p>Wśród innych ważnych działań podkreślających wizerunek Bydgoszczy jako miasta nad wodą można wymienić m.in.: prace związane z rewitalizacją nabrzeży Wisły w Fordonie, przebudowę toru regatowego w Brdujściu, modernizację budowli i urządzeń hydrotechnicznych, rewitalizację nabrzeży Bydgoskiego Węzła Wodnego (BWW), działalność kulturalną prowadzoną na odrestaurowanej, zabytkowej Barce Lemara, prace projektowe budowy przystani wioślarskiej przy ul. Żupy 4, rejsy bydgoskiego tramwaju wodnego i statku wycieczkowego „Ondyna XXI”, wybudowanie pomostu widokowo-koncertowego przy amfiteatrze Opery Nova, remont konserwatorski budynku dawnej stoczni Lloyd’a.</p>		
	Promocja dziedzictwa kulturowego	Miasto Bydgoszcz Instytucje, organizacje, stowarzyszenia, firmy	<p>Opisane powyżej działania są również przedsięwzięciami na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego Bydgoszczy związanego z położeniem miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków żeglugi śródlądowej (tradycje handlu, przemysłu, żeglugi, kultury, zabytki techniki).</p> <p>Działania na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego to również różnorodne wydarzenia i imprezy organizowane w mieście m.in. związane z obchodami świąt narodowych i wydarzeń z historii miasta.</p> <p>W 2016 roku obchodzone były 670 urodziny Bydgoszczy, w ramach obchodów zorganizowanych zostało wiele imprez i wydarzeń (koncerty, rekonstrukcje historyczne, gry miejskie, wystawy, spotkania itp.), związanych z tym świętem, wśród których można wymienić: dwa torty na 3 tysiące porcji, koncert Szymona Nehringa w dniu urodzin miasta, bieg sztafetowy na 670 km, koncert z okazji 670-lecia Bydgoszczy rozpoczynający Festiwal „Ster na Bydgoszcz”, projekt Bydgoszcz Urodzi-Nova Miasto Nieodkryte – zaangażowanie przedstawicieli środowisk akademickich, urzędowych i biznesowych, działających w obszarze architektury i urbanistyki w dyskusję na temat bydgoskiej tkanki historycznej, aktualnej kondycji miasta oraz wizji jego rozwoju, wystawę pn. „Od kasztelanii do metropolii – 670. rocznica nadania praw miejskich Bydgoszczy”.</p> <p>W 2016 roku zrealizowanych zostało 27 projektów, które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartych konkursów na realizację zadań publicznych pn. „Popularyzacja tradycji, historii, dziedzictwa kulturowego i wielokulturowości Bydgoszczy” oraz pn. „Realizacja projektów dokumentacyjnych oraz wydawniczych” (m.in.: spotkania, wykłady, wystawy, wydawnictwa). Przeprowadzono również 7 programów i projektów</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Środki organizatorów imprez</p> <p>Środki prywatne</p>	<p>I.3.</p> <p>II.7.</p> <p>IV.4.</p> <p>IV.8.</p> <p>IV.9.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>edukacyjnych, popularyzatorskich, wydawniczych itp. promujących tradycje lokalne i regionalne oraz europejskie wartości kulturowe, wzmacniających świadomość w zakresie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu (m.in. wydawnictwa, w tym płytki, koncerty, warsztaty, wykłady, wystawy).</p> <p>W 2014 roku utworzony został Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O, wizytówka bydgoskiego dziedzictwa przemysłowego, obejmujący 15 obiektów na terenie miasta. Jednym z elementów promocji szlaku jest wydarzenie TehoFest, czyli Święto Szlaku TeH2O. W 2016 roku odbyła się kolejna edycja imprezy kierowanej do bydgoszczan szczególnie zainteresowanych przemysłową historią miasta oraz miłośników industrial z kraju i z zagranicy. Ponadto w roku ubiegłym Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O w Bydgoszczy ponownie został doceniony przez profesjonalistów z branży turystycznej oraz podróżniczej zdobywając prestiżową nagrodę w konkursie Tourism Trends Awards 2016 – wyróżnienia przyznanego za najbardziej innowacyjne, kreatywne i podążające za trendami oferty turystyczne oraz nominację w konkursie World Travel Awards 2016 w kategorii Europejski Wiodący Projekt Rozwoju Turystyki.</p>		
c.	Wspieranie działań wzmacniających funkcje metropolitalne Bydgoszczy i jej pozycję jako ważnego ośrodka o znaczeniu krajowym i międzynarodowym:				
	Dążenie do umiejscawiania w Bydgoszczy kolejnych oddziałów, placówek, delegatur administracji rządowej, regionalnej, sądownictwa, wojska itp.	<p>Miasto Bydgoszcz</p> <p>Bydgoscy parlamentarzyści</p> <p>Radni Sejmiku Woj. Kuj.-Pom.</p>	<p>Miasto podejmowało szereg działań mających na celu tworzenie warunków sprzyjających lokalizacji i rozwojowi organizacji i instytucji o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.</p> <p>W 2016 roku zapadła decyzja o wyborze Bydgoszczy na siedzibę Izby Administracji Skarbowej. Regionalna Izba Administracji Skarbowej łączy funkcjonujące wcześniej: Izbę Celną w Toruniu, Izbę Skarbową w Bydgoszczy oraz Urząd Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy – łącząc zadania z zakresu wymiaru i poboru podatków i ceł, ścigania przestępstw oraz wykroczeń skarbowych. Decyzja o wyborze lokalizacji poprzedzona była m.in. wystąpieniem Prezydenta Bydgoszczy wskazującym argumenty za umiejscowieniem siedziby Izby w Bydgoszczy oraz deklarację pomocy niezbędnej w planowaniu przyszłej siedziby na terenie miasta.</p> <p>W 2016 roku w Bydgoszczy powstały Konsulaty Honorowe Republiki Słowacji i Ukrainy.</p> <p>W kwietniu 2016 roku nastąpiło oficjalne otwarcie Jednostki Integracji Sił Sojuszu Północnoatlantyckiego (NFIU). Utworzenie NFIU w Polsce, Bułgarii, Rumunii, Estonii, na Litwie i Łotwie jako elementu tzw. szpicy – Połączonych Zadaniowych Sił Bardzo Wysokiej Gotowości (VJTF) było efektem postanowień szczytu NATO w 2014 roku w Newport. Pełnią one rolę jednostek łącznikowych, koordynujących ćwiczenia i zajmujących się wspólnym planowaniem, a w razie konieczności mających ułatwić przyjęcie VJTF na terytorium danego państwa. W skład NFIU wchodzi personel z państwa gospodarza oraz pozostałych krajów sojuszniczych. Bydgoską jednostkę tworzy 42 żołnierzy z 14 krajów: Belgii, Bułgarii, Czech, Niemiec, Włoch, Holandii, Chorwacji, Portugalii, Rumunii, Słowenii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i z Polski. Wybór Bydgoszczy na lokalizację jednostki nie był przypadkowy: jesteśmy drugim (po Warszawie) pod względem wielkości garnizonem w kraju, a ponadto w naszym mieście od dawna działają już dwie inne struktury natowskie.</p> <p>W 2016 roku rozpoczęła się rozbudowa kompleksu NATO na bydgoskim Błoniu. Na potrzeby 3 Batalionu</p>	Budżet Miasta	<p>I.1.</p> <p>I.5.</p> <p>I.6.</p>
	Tworzenie warunków dla lokalizacji w Bydgoszczy central i przedstawicielstw organizacji oraz instytucji krajowych i międzynarodowych				

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Łączności przebudowane zostaną istniejące budynki, powstanie nowe zaplecze techniczne i zadaszony parking. Natomiast prace w bazie JFTC dotyczą stworzenia dodatkowej przestrzeni biurowej oraz szkoleniowej. Wygospodarowany zostanie także i odpowiednio przystosowany teren do wymagań stanowiska dowódczego – wraz ze wszystkimi niezbędnymi instalacjami i systemami bezpieczeństwa.</p> <p>Powyższe działania wzmacniają wizerunek Bydgoszczy jako stolicy NATO w Polsce. W ciągu roku przyjeżdża do nas za sprawą ośrodków NATO kilka tysięcy osób z całego świata, a przedstawiciele Centrum Szkolenia Sił Połączonych chętnie włączają się w życie miasta.</p> <p>Wśród innych działań należy wymienić oddanie do użytku nowej siedziby Urzędu Celnego przy ul. Hetmańskiej (pomieszczenia zostały przekazane przez Miasto w trwałą zarząd) oraz budowę nowej siedziby Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia przy ul. Łomżyńskiej.</p>		
	Aktywny udział w pracach związków i organizacji miast na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym, współpraca z metropoliami polskimi i europejskimi	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku Bydgoszcz była członkiem organizacji stowarzyszających jednostki samorządu terytorialnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krajowych: Unii Metropolii Polskich (UMP), Związku Miast Polskich (ZMP), Stowarzyszenia Miast Króla Kazimierza Wielkiego, Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej, Bydgoskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „Energie Cities”, Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Europa Kujaw i Pomorza”, Stowarzyszenia Księgowych, Stowarzyszenia Bydgoska Lokalna Grupa Działania „Dwie Rzeki”, Rady Programowej Stowarzyszenia Szlak Króla Stefana Batorego. Natomiast współpraca między samorządami miast województwa kujawsko-pomorskiego odbywała się między innymi w ramach Konwentu Prezydentów Miast Województwa Kujawsko-Pomorskiego. <p>Podkreślić należy współpracę Bydgoszczy w ramach UMP, stowarzyszenia integrującego największe polskie miasta, przede wszystkim w działaniach na rzecz rozwoju dużych miast i spraw związanych z funkcjonowaniem samorządów miejskich. Współpraca prowadzi do budowy układu sieciowego polskich metropolii. Miasto brało aktywny udział również w działaniach pozostałych stowarzyszeń.</p> <p>W styczniu 2016 roku Rada Miasta Bydgoszczy podjęła uchwałę o przystąpieniu do Stowarzyszenia Regionalna Organizacja Turystyczna „Szlak Wodny im. Króla Stefana Batorego”, które kontynuować będzie działania Rady Programowej Stowarzyszenia w bardziej sformalizowanej formie. W czerwcu 2016 roku dokumenty rejestrowe Stowarzyszenia zostały złożone w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • międzynarodowych: Stowarzyszenia Eurocities, Stowarzyszenia Agencji Demokracji Lokalnej ALDA. <p>W ramach współpracy z EUROCITIES przedstawiciele Miasta wzięli udział w Forum Ochrony Środowiska w Utrechcie (Holandia), w spotkaniu koordynatorów EUROCITIES w Porto (Portugalia) oraz w Forum Ochrony Środowiska w Lublanie (Słowenia). Bieżąca współpraca ze stowarzyszeniem ALDA dotyczyła możliwości uczestniczenia we wspólnych projektach i opiniowania dokumentów dla instytucji europejskich.</p> <p>W ramach współpracy z miastami partnerskimi należy wymienić m.in. następujące wydarzenia z 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ningbo (Chiny): <ul style="list-style-type: none"> – spotkania Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. z firmami z Ningbo – przedstawienie oferty inwestycyjnej Bydgoszczy, dyskusje na temat możliwości współpracy oraz sposobów ułatwienia kontaktów między przedsiębiorcami z Bydgoszczy i Ningbo; w spotkaniach kooperacyjnych uczestniczyli przedstawiciele Ningbo Science and Technology Bureau oraz pięć firm z Ningbo, które reprezen- 	Budżet Miasta	1.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>towały m.in.: branżę chemiczną, produkcyjną oraz technologie informatyczne w inżynierii transportu,</p> <ul style="list-style-type: none"> – na zaproszenie Prezydenta Bydgoszczy, staż w zakresie tematyki gospodarczej i rozwoju Miasta odbyło dwóch przedstawicieli Miasta Ningbo – zastępca dyrektora Biura Promocji Inwestycji oraz dyrektor Biura Planowania Miasta. • Kragujevac (Serbia): <ul style="list-style-type: none"> – udział delegacji z Kragujevca w uroczystym otwarciu wystawy „Międzynarodowy Salon Karykatury Międzynarodowej 2015” w Galerii Miejskiej bwa, a także określenie dalszej współpracy dotyczącej przede wszystkim kultury, – wizyta delegacji z Kragujevca w ramach projektu „Polsko-Serbski Kolaż Artystyczny”. Jest to projekt edukacyjno-kulturalny, promujący twórczość i działalność artystyczną młodzieży z obu miast partnerskich; zwieńczeniem spotkania w Bydgoszczy było otwarcie wystawy "Detal, piękno niedostrzegane – Bydgoszcz i Kragujevac w miniaturze" w Młodzieżowym Domu Kultury nr 5. • Perth (Szkocja) – wizyta w Bydgoszczy, w ramach partnerskiej wymiany młodzieży z Alyth Youth Partnership; goście odwiedzili zaprzyjaźnioną bydgoską szkołę, Zespół Szkół Katolickich, z którą została zainicjowana współpraca; podczas pobytu w Bydgoszczy młodzież miała okazję zwiedzić nasze miasto, spędzając czas z rówieśnikami z Bydgoszczy. • Krzemieńczuk (Ukraina): <ul style="list-style-type: none"> – wizyta delegacji z Krzemieńczuka, której celem było omówienie możliwości wymiany dobrych praktyk oraz organizacji wizyt studyjnych; władze Krzemieńczuka zainteresowane są rozwojem parku przemysłowo-technologicznego oraz budową podobnej do bydgoskiej instalacji w celu stworzenia uporządkowanego systemu gospodarki odpadami, – udział delegacji z Krzemieńczuka, przedstawicieli władz samorządowych oraz prywatnych przedsiębiorców w Międzynarodowych Targach Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji WOD-KAN w Bydgoszczy; podczas wizyty podpisane zostało „Memorandum o współpracy” pomiędzy spółką ProNatura, a Przedsiębiorstwem Komunalnym „Kremenchuk Invest”, – udział delegacji z Bydgoszczy w obchodach 445. rocznicy założenia miasta i 73. rocznicy uwolnienia Krzemieńczuka spod władzy nazistów. • Czerkasy (Ukraina): <ul style="list-style-type: none"> – wizyta przedstawicieli Czerkas – omówienie dotychczasowej współpracy miast oraz możliwości dalszego rozwoju kontaktów partnerskich, szczególnie w dziedzinie merytorycznego wsparcia, jakiego Bydgoszcz mogłaby udzielić Czerkasom w procesie decentralizacji władzy na Ukrainie, – wizyta dziennikarzy z Organizacji Obywatelskiej "Telewizja Hromadske: Czerkasy", niezależnego środka masowego przekazu w centralnym regionie Ukrainy, – przygotowanie przez młodzież z Bydgoszczy i Czerkas dwujęzycznego, polsko-ukraińskiego spektaklu teatralnego pt. „Dąb”, – udział delegacji z Bydgoszczy w II Międzynarodowym Forum Inwestycyjnym Czerkasy 2016. • Mannheim (Niemcy): <ul style="list-style-type: none"> – przedstawiciele Bydgoszczy uczestniczyli w konferencji Urban Thinkers Campus w Mannheim – inicjatywie ONZ, opartej na programie UN-HABITAT Światowej Kampanii Rozwoju Miast, 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– wizyta gości z Mannheim w związku z obchodami jubileuszu 25-lecia podpisania umowy o współpracy między naszymi miastami,</p> <p>– udział przedstawicieli Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Mannheim w festiwalu „Ster na Bydgoszcz”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wilhelmshaven (Niemcy) – wizyta w Bydgoszczy delegacji władz niemieckiego Wilhelmshaven z okazji 10-lecia współpracy partnerskiej oraz obchodów 670. Urodzin Miasta. • Patras (Grecja) – wizyta przedstawiciela Bydgoszczy w Patras, która miała na celu wzmocnienie relacji z Patras i określenie nowych pól potencjalnej współpracy. <p>Wśród innych działań związanych z współpracą międzynarodową należy wymienić m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otwarcie w Bydgoszczy Konsulatu Honorowego Republiki Słowacji i Ukrainy, – spotkania z przedstawicielami towarzystw przyjaźni polsko-zagranicznej z Bydgoszczy, – wizyty dyplomatów: Ambasadora Chińskiej Republiki Ludowej, Ambasadora Litwy, Ambasadora Republiki Federalnej Niemiec, Ambasadora Republiki Białorusi, Konsula Republiki Irlandii, – spotkanie z uczestnikami III Szkoły Letniej Liderów Międzynarodowych, – współpracę międzynarodową bydgoskich uczelni, w tym udział w programie Erasmus, – współpracę z kijowską Fundacją Bohdana Hawryłyszyna, – udział bydgoskich szkół w międzynarodowych projektach partnerskich, – spotkania z przedstawicielami samorządowców, przedsiębiorców, młodzieży z innych krajów, – obchody Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej, którego koordynatorem jest Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy. 		
	Promocja miasta	<p>Miasto Bydgoszcz</p> <p>Miejskie jednostki organizacyjne</p> <p>Organizatorzy imprez</p>	<p>Promocja miasta w 2016 roku realizowana była w ramach następujących przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja miasta poprzez sport – silnego ośrodka o dużych tradycjach i potencjale. Organizowane imprezy przyciągają do Bydgoszczy zawodników i kibiców z całego świata. Wydarzenia sportowe organizowane w 2016 roku to m.in.: 16. IAAF Mistrzostwa Świata U20, Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce, XVI Europejski Festiwal Lekkoatletyczny Bydgoszcz Cup 2016, międzynarodowe regaty wioślarskie – „XXV Wielka Wioślarska o Puchar Brdy”, XV Międzynarodowy Turniej Oldbojów w Piłce Nożnej im. Andrzeja Brończyka, Drugi Bydgoski Bieg Charytatywny PKO BP, „Sport Generacja”, Gala „Mecenas Bydgoskiego Sportu”, imprezy i zawody żużlowe, cykl biegowy Aktywna Bydgoszcz, Zawody pływackie na Brdzie „Woda Bydgoska”. • Promocja miasta poprzez wsparcie krajowych i międzynarodowych wydarzeń kulturalnych. Miasto organizuje i wspiera wiele wydarzeń kulturalnych mających duże znaczenie dla promocji zewnętrznej i wewnętrznej miasta. Imprezą o bardzo dużym znaczeniu promocyjnym jest organizowany w Bydgoszczy od 2010 roku Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Camerimage przyciągający do miasta twórców filmowych o międzynarodowej renomie oraz wielbicieli srebrnego ekranu, czyniąc z Bydgoszczy stolicę światowego kina. Prestiż tego wydarzenia sprawia, iż organizacja Camerimage ugruntowuje pozycję Miasta jako doskonałego miejsca do organizacji dużych przedsięwzięć kulturalnych. Amerykański magazyn MovieMaker uznał odbywający się w Bydgoszczy Festiwal, jako jeden z 50 festiwali filmowych wartych odwiedzenia w 2016 roku. <p>Innymi ważnymi wydarzeniami były m.in.: Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Prapremier, Bydgoski Festiwal Muzyczny, Bydgoskie Impresje Muzyczne, Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p>	IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Jana Paderewskiego, Paderewski Piano Academy – Mistrzowska Szkoła Letnia dla Młodych Pianistów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja poprzez konferencje i targi – m.in. stoisko promocyjne Bydgoszczy na targach Air Fair. • Promocja gospodarcza – działania realizowane przez BARR Sp. z o.o. • Promocja miasta poprzez połączenia lotnicze realizowane z portu lotniczego w Bydgoszczy – działania promocyjne odbywały się poprzez stronę internetową przewoźnika, na której publikowano materiały informujące o ofercie turystycznej i inwestycyjnej Bydgoszczy, reklamę w wydawnictwach pokładowych, akcje mailingowe realizowane do stałych i potencjalnych klientów linii. • Promocja poprzez organizację miejskich przedsięwzięć promocyjnych – wsparcie finansowe oraz organizacja imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, konferencji, targów itp. • Promocja miasta przez TV – audycje Telewizyjnego Centrum Kultury, promocja w TVN24 i TVN Active (spoty reklamowe oraz kamera on-line). • Promocja poprzez upowszechnianie materiałów promocyjnych i wydawnictw o Bydgoszczy. • Promocja poprzez współpracę miasta z zagranicą – współpracę z miastami partnerskimi, międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami Unii Europejskiej itp. <p>Duże znaczenie promocyjne dla miasta miały dobre pozycje zajmowane przez Bydgoszcz w różnorodnych rankingach, m.in. Bydgoszcz po raz kolejny znalazła się w dziesiątce najlepszych celów podróży w Polsce wg portalu TripAdvisor (to największy na świecie portal turystyczny oparty na rekomendacjach, jego użytkownicy oceniają zabytki, atrakcje turystyczne, hotele, restauracje, które odwiedzili) oraz na ósmym miejscu w rankingu marek miast wysokiej reputacji. Bydgoszcz znalazła się również w gronie wyróżnionych, podczas tegorocznej edycji rankingu „Perły Samorządu” organizowanego przez Dziennik Gazetę Prawną.</p> <p>W 2016 roku rozpoczęły się prace nad strategią marki Bydgoszczy, dokumentu, który wskaże najbardziej charakterystyczne atuty Bydgoszczy, uwypukli walory i sprawi, że Bydgoszcz stanie się jeszcze bardziej rozpoznawalna w Polsce i w Europie. Strategia marki ma także określić narzędzia, jakimi należy się posługiwać w przedsięwzięciach promujących miasto. Jednocześnie będzie pomocna przy identyfikowaniu się mieszkańców z miastem i zwiększeniu tzw. lokalnego patriotyzmu.</p>		
	Rozwój lokalnych mediów	<p>Firmy medialne, właściciele portali internetowych</p> <p>Miasto Bydgoszcz</p>	<p>Bydgoszcz jest siedzibą ponadlokalnych mediów: Regionalnego Ośrodka Telewizji Polskiej, Radia Pomorza i Kujaw (Radio PiK), Gazety Pomorskiej i Expressu Bydgoskiego oraz mediów o mniejszym zasięgu np. Radia Eska, Radia Plus, lokalnego dodatku Gazety Wyborczej, a także redakcji kilkunastu czasopism. W ostatnim okresie następuje rozwój przede wszystkim mediów internetowych – funkcjonuje wiele portali informacyjnych przekazujących wiadomości z życia miasta i regionu.</p> <p>W 2016 roku na bydgoskim rynku pojawiło się nowe czasopismo – od marca 2016 roku wydawany jest miesięcznik: metropoliabydgoska.pl</p> <p>Miasto ze swojej strony również wykorzystuje masowe środki przekazu w kontaktach z mieszkańcami, a działania podejmowane w tym zakresie w 2016 roku to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – promocja w lokalnych mediach nie tylko inwestycji miejskich, ale i prywatnych, – zwiększenie ilości wysyłanych newsletterów do lokalnych i ogólnopolskich mediów, – większy udział miejskich informacji w publikacjach prasowych, – zwiększenie ilości materiałów promocyjnych. 	<p>Środki właścicieli mediów</p> <p>Budżet Miasta</p>	<p>I.1. IV.9.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Wspieranie rozwoju bydgoskich uczelni	Miasto Bydgoszcz	<p>Corocznie z budżetu miasta przeznaczane są środki na wsparcie bydgoskich uczelni publicznych (w kwocie ponad 400 tys. zł). Otrzymane w 2016 roku dotacje uczelnie przeznaczyły na zakup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uniwersytet Kazimierza Wielkiego: <ul style="list-style-type: none"> – urzędzeń na potrzeby rozwoju Centrum Nauki i Eksperymentarium, w celu realizacji warsztatów i zajęć laboratoryjnych z fizyki dla uczniów bydgoskich szkół realizowanych w ramach m.in. Miejskiego Programu Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”, – materiałów i narzędzi do Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, – 4 mikroskopów optycznych wyposażonych w zestaw obiektywów umożliwiających obserwację mikroorganizmów, – 25 tabletek z oprogramowaniem do prowadzenia badań naukowych o charakterze diagnostycznym i ewaluacyjnym w bydgoskich przedszkolach i szkołach realizowanych przez kadrę naukową Instytutu Pedagogiki UKW, • Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy: sprzętu informatycznego dla poszczególnych wydziałów. • Akademia Muzyczna: instrumentarium (m.in. struny, akcesoria perkusyjne, stroiki i tłumiki), sprzętu informatycznego, multimedialnego i audiowizualnego oraz zasobów bibliotecznych i audiowizualnych, • Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (UMK): sprzętu kosmetycznego, multimedialnego i komputerowego w ramach zadania „Doposażenie sal ćwiczeniowych Katedry Kosmetologii i Dermatologii Estetycznej oraz Katedry Medycyny Sądowej Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika”. <p>Innym elementem wsparcia jest przyznawanie nagród i stypendiów. Na podstawie uchwały Kapituły Nagród i Stypendiów Naukowych Prezydenta Miasta przyznano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednorazową nagrodę naukową Prezydenta Miasta dla wykładowcy Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego za wybitne osiągnięcia naukowe, – dwa stypendia dla wybitnych młodych naukowców z Collegium Medicum im. L. Rydygiera i Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego oraz dwa stypendia dla wyróżniających się studentów z Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego i Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. <p>Ponadto Prezydent Miasta objął w 2016 roku honorowym patronatem 36 wydarzeń organizowanych przez bydgoskie uczelnie.</p>	Budżet Miasta	I.2. II.1. II.3.
	Wspieranie projektów budujących prestiż miasta (nauka, kultura, sport, specjalistyczne usługi zdrowotne)	Miasto Bydgoszcz	<p>Wśród działań realizowanych w 2016 roku należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dotacje z budżetu miasta na działania rozwojowe uczelni publicznych, – wsparcie działań związanych z utworzeniem Uniwersytetu Medycznego w Bydgoszczy, – udział w konsultacjach społecznych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (zmiana zapisów dotyczących projektu ZIT PLUS), – wspieranie finansowe i organizacyjne wydarzeń kulturalnych i sportowych wysokiej rangi, – prowadzenie procesów aplikacyjnych związanych z przyznaniem Bydgoszczy organizacji imprez sportowych: Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2017 r., Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Lekkiej Atletyce w 2017 r., – przyznawanie nagród Prezydenta Bydgoszczy za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki, kultury i sportu, – przyznawanie stypendiów Prezydenta Bydgoszczy dla twórców kultury, naukowców, sportowców itp., – dofinansowanie z budżetu miasta (w trybie konkursowym i pozakonkursowym) wydarzeń kulturalnych, 	Budżet Miasta	I.1. I.2. I.3. I.4. I.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>promocyjnych, sportowych i rekreacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – objęcie Honorowym Patronatem Prezydenta Bydgoszczy 281 wydarzeń, – działania lobbingsowe dotyczące budowy drogi ekspresowej S-10, – wspieranie działań związanych z rozwojem połączeń lotniczych, – organizacja Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. 		
d.	Rozwój połączeń Bydgoszczy z polską i europejską siecią transportową, sprawne połączenie z innymi ośrodkami metropolitalnymi:				
	Budowa drogi ekspresowej S-5 na odcinku Nowe Marzy-Cotoń	GDDKiA	<p>Droga ekspresowa S-5 to jedna z największych inwestycji realizowanych w kraju, spinać będzie cztery aglomeracje: Wrocław, Poznań, Bydgoszcz oraz Gdańsk, stając się jedną z dróg o podstawowym znaczeniu dla gospodarki kraju, regionu i Bydgoszczy. Trasa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, o długości prawie 130 km, przebiegać będzie od zjazdu z autostrady A1 w Nowych Marzach koło Grudziądza do Mielna na granicy z Wielkopolską.</p> <p>W 2015 roku po przeprowadzonym postępowaniu przetargowym, w bydgoskim Oddziale Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad podpisano umowy na zaprojektowanie i budowę 7 odcinków drogi S-5: odc.1 Nowe Marzy – Dworzysko (23,3 km), odc. 2 Dworzysko – Aleksandrowo (22,4 km), odc. 3 Aleksandrowo – Trzuszczyn (14,7 km), odc. 4 Trzuszczyn – Białe Błota (13,5 km), odc. 5 Białe Błota – Szubin (9,7 km), odc. 6 Szubin – Jaroszewo (19,3 km), odc. 7 Jaroszewo – gr. województwa (25,1 km). Inwestycja realizowana jest w systemie „zaprojektuj i wybuduj”.</p> <p>W 2016 roku trwały intensywne prace projektowe związane z przygotowaniem materiałów do uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (ZRID). Wykonawcy opracowali projekt budowlany, który uszczegółowił dotychczasowe rozwiązania techniczne i pozwolił dokładnie wyznaczyć działki i tereny przewidziane do wykupu. Złożone zostały wnioski o ZRID (poza odcinkiem w rejonie miejscowości Maksymilianowo, gdzie konieczne było wprowadzenie istotnych zmian związanych z rozbudową magistrali kolejowej).</p> <p>W 2017 roku rozpoczną się prace budowlane.</p> <p>W 2016 roku prowadzono na szeroką skalę akcje informacyjne dla mieszkańców (Mobilne Punkty Informacyjne), których dotyczyć będzie procedura przejścia gruntów pod planowaną inwestycję. Organizowano też liczne spotkania z zarządcami dróg, w okolicach których przebiegać będzie droga S-5.</p>	<p>Krajowy Fundusz Drogowy</p> <p>Fundusze europejskie</p>	<p>I.1. II.3. III.3.</p>
	Budowa drogi ekspresowej S-10	GDDKiA	<p>Droga ekspresowa S-10 docelowo połączy Warszawę (od drogi ekspresowej S-7) ze Szczecinem.</p> <p>W listopadzie 2016 roku podpisano umowę z Wykonawcą na przygotowanie Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowego (STeŚ) z elementami Koncepcji Programowej wraz z materiałami do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla drogi ekspresowej S-10 na odcinku Bydgoszcz – Toruń. Zakończenie prac nad dokumentacją i uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tej 50 km trasy, planowane jest w I połowie 2018 roku. W oparciu o ten dokument inwestycja może zostać zlecona do realizacji w trybie „zaprojektuj i wybuduj”. Jej realizacja planowana jest na lata 2018-2022.</p> <p>Natomiast dla odcinków S-10: Piła – Bydgoszcz i Toruń – S-8, sporządzono i przekazano do Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa Program Inwestycji celem zatwierdzenia.</p>	Budżet Państwa	<p>I.1. II.3. III.3.</p>
	Rozbudowa drogi krajowej nr 80 i nr 25		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Zadanie dotyczy odcinków dróg poza obszarem Bydgoszczy.</p> <p>Przedsięwzięcie nie jest ujęte w Programie Budowy Dróg Krajowych 2014-2023. Natomiast na drogach krajowych nr 80 i 25 prowadzone były liczne prace modernizacyjne i remontowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa zatok autobusowych: DK 25 Tarkowo Górne, Jaksiczki, Stefanowo, Okole-Tryszczyń, - przebudowa skrzyżowania: DK15/25 z DK62 w Strzelnie, - budowa chodników/ścieżek rowerowych: DK25 odc. Stopka-Okole, DK80 Zławień Wielka, - remont nawierzchni: DK25 Tarkowo Dolne 1 km, Strzelno 1 km. 		
	Rozbudowa infrastruktury Międzynarodowego Portu Lotniczego w Bydgoszczy im. Ignacego Jana Paderewskiego, w tym terminal Cargo	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	<p>Zadania realizowane w 2016 roku przez Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. na rzecz rozbudowy bydgoskiego lotniska to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja robót w zakresie rozbudowy budynku poprzez przebudowę obecnego piętra terminalu. W niezagospodarowanej części terminala przeznaczonej początkowo na restaurację, zgodnie z planami powstała strefa komercyjna, w której znalazły się m.in.: sklep wolnoctwowy, kącik zabaw dla dzieci, salonik VIP oraz pozostałe punkty usługowo-handlowe, przeznaczone dla pasażerów odlatujących. Kondygnacje zostały połączone schodami ruchomymi oraz dodatkową windą. Przedsięwzięcie objęło zagospodarowanie obecnego tarasu widokowego, który został włączony w strefę komercyjną. • Realizacja zadania dotyczącego dostawy i uruchomienia Automatycznego Systemu Pomiarów Parametrów Meteorologicznych (AWOS) oraz systemu zapasowego AWOS-R na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. wraz z instalacją niezbędnej infrastruktury technicznej. Zamontowany na lotnisku system AWOS to inteligentny system składający się z rozlokowanych wzdłuż pasa startowego czujników i aparatury pomiarowej. Na podstawie przekazywanych przez AWOS informacji można bardzo precyzyjnie określić wszystkie parametry meteorologiczne niezbędne dla bezpieczeństwa obsługiwanego na lotnisku operacji lotniczych. Wśród nich są na bieżąco aktualizowane informacje na temat warunków pogodowych, w tym m.in. temperatury, ciśnienia, wilgotności, prędkości i kierunku wiatru, wysokości podstawy chmur czy widzialności wzdłuż drogi startowej. 	Środki PLB	I.1. II.3. III.3.
	Rozbudowa siatki międzynarodowych i krajowych połączeń lotniczych, w tym zapewniających bezpośredni kontakt z dużymi portami przesiadkowymi w Europie	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Przewoźnicy	<p>Podejmowane były działania mające na celu pozyskiwanie nowych przewoźników oraz rozwijanie istniejących połączeń lotniczych dotyczące zarówno połączeń regularnych, jak i czarterowych. Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. prowadzi stałe rozmowy handlowe z przewoźnikami lotniczymi. Efektem tych działań było:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uruchomienie w 2016 roku nowego połączenia Bydgoszcz – Rzym (port Fiumicino), którego operatorem są włoskie linie lotnicze Mistral Air, loty realizowane były w okresie czerwiec – październik, dwa razy w tygodniu, w poniedziałki i czwartki, • zwiększenie częstotliwości połączeń z Bydgoszczy do Frankfurtu realizowanych przez linie lotnicze Lufthansa o kolejną rotację w tygodniu, łącznie 5 od sezonu letniego 2016. 	Środki PLB Środki udziałowców Spółki Środki przewoźników	I.1. II.3. III.3.
	Modernizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory-Tczew i nr 18 Kutno-Piła	PKP PLK S.A.	<p>W 2016 roku, na rzecz modernizacji infrastruktury kolejowej na liniach nr 18 i nr 131, realizowane były następujące prace:</p> <ul style="list-style-type: none"> - roboty związane z zabudową urządzeń blokady wielodostępowej-dwustawnej z kontrolą niezajętości torów w oparciu o system licznika osi na szlakach: Nieszawa Waganiec – Aleksandrów Kujawski, Cierpice – Solec Kujawski, Solec Kujawski – Bydgoszcz Łęgnowo w ramach projektu pn. „Zwiększenie przepustowości wybranych linii kolejowych poprzez optymalizację urządzeń sterowania ruchem kolejowym i układów stacyjnych”, 	Budżet Państwa Środki PKP PLK S.A.	I.1. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– roboty przy zabudowie samoczynnych systemów przejazdowych kat. „B” na przejazdach: kat. „A” km 131,455 – szlak Nieszawka – Solec Kujawski, kat. „D” km 141,347 – szlak Solec Kujawski – Bydgoszcz Łęgowo w ramach projektu pn. „Poprawa bezpieczeństwa i likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych na sieci kolejowej – przejazdy kolejowe w km 131,455 i 141,347 linii kolejowej nr 18 Kutno – Piła”,</p> <p>– wymiana nawierzchni kolejowej – tor 1 szlak Chełmce – Karczyn w ramach zadania pn. „Rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory – Tczew, odcinek Inowrocław – Zduńska Wola – Chorzów Batory”.</p>		
	Rozwój międzynarodowych dróg wodnych E-70 i E-40	RZGW Gdańsk RZGW Poznań Miasto Bydgoszcz	<p>RZGW Gdańsk kontynuował realizację projektu „Przebudowa obiektów Bydgoskiego Węzła Wodnego na rzece Brdzie”. W ramach zadania, w 2016 roku zakończono prace na Śluzie Miejskiej nr 2, które obejmowały kompleksowy remont całego obiektu, zarówno części budowlanej jak i mechanicznej oraz likwidację nadmiernej filtracji. W latach poprzednich w ramach projektu zrealizowano remont Jazu Farnego (2015) oraz remont śluzy Brdyujście (2014).</p> <p>Natomiast RZGW Poznań realizuje projekt „Modernizacja obiektów piętrzących Kanału Bydgoskiego obejmujący zadania: Śluza Okole z zabudowaniami, Śluza Czyżkówko z zabudowaniami, Śluza Prądy z zabudowaniami i mostem, Śluza Osowa Góra z zabudowaniami i mostem”. W 2015 roku zakończone zostały prace projektowe, a w 2016 roku ogłoszono przetarg na modernizację śluzy Okole. Niestety przetarg został unieważniony.</p> <p>Miasto przystąpiło jako partner do projektu EMMA (Zwiększenie mobilności towarów i logistyki w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez wzmocnienie transportu śródlądowego i morskiego oraz promocję nowych międzynarodowych usług żeglugowych) w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. Projekt obejmuje m.in. opracowanie studium lokalizacji portu multimodalnego na Wiśle.</p>	NFOŚiGW Fundusze europejskie Budżet Miasta	I.1. II.7. III.3.
e.	Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta:				
	Budowa zintegrowanej sieci transportu szynowego wraz z zakupem taboru w ramach obszaru funkcjonalnego miasta (niskoemisyjny transport miejski)	Tramwaj Fordon Sp. z o.o. ZDMiKP	<p>W zakresie rozbudowy i modernizacji sieci transportu szynowego w 2016 roku:</p> <p>– oddano do użytku nową linię tramwajową do Fordonu – przedsięwzięcie realizowane w ramach POIiŚ 2007-2013, obejmowało budowę dwutorowej linii tramwajowej o długości ok. 10 km, rozbudowę układu drogowego, stworzenie węzła przesiadkowego w obszarze stacji kolejowej Bydgoszcz Wschód łączącej komunikację miejską z komunikacją kolejową oraz zakup taboru tramwajowego (12 sztuk),</p> <p>– zakończono przebudowę linii tramwajowej w ul. Chodkiewicza na odcinku od ul. Wawrzyniaka do pętli przy ul. Wybickiego (POIiŚ 2014-2020),</p> <p>– prowadzone były prace przygotowawcze i projektowe dotyczące: budowy trasy tramwajowej wzdłuż ulicy Kujawskiej, przebudowy trasy wzdłuż ul. Wojska Polskiego, budowy trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską, przebudowy torowiska w ulicach Perłowej i Toruńskiej.</p> <p>Ponadto przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup 15 pojazdów nowoczesnego, energooszczędnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego w ramach budowy linii tramwajowej w ul. Kujawskiej oraz 3 sztuk w ramach projektu przebudowy torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego.</p>	Budżet Miasta Środki Tramwaj Fordon Sp. z o.o. Fundusze europejskie	I.1. III.1. III.3.
	Rozbudowa podstawowego układu drogowego w obszarze funkcjonalnym miasta	ZDMiKP	<p>W 2016 roku prowadzone były prace projektowe i przygotowawcze dla następujących inwestycji drogowych mających wpływ na poprawę układu drogowego w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy:</p> <p>– budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Magnuszewskiej – dla trasy Uniwersyteckiej przeprowadzono także procedurę zmiany kategorii drogi z powiatowej na wojewódzką,</p>	Budżet Miasta	I.1. III.2. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			co umożliwi uzyskanie dofinansowania z RPO WK-P na lata 2014-2020, – przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granic miasta, – rozbudowa trasy W-Z.		
	Budowa linii kolejowej dla poprawy dostępności portu lotniczego w Bydgoszczy		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Integracja systemów komunikacji publicznej w obszarze funkcjonalnym miasta (integracja taryfowa, organizacyjna i tworzenie węzłów przesiadkowych)	ZDMiKP Tramwaj Fordon Sp. z o.o. PKP PLK S.A.	Na rzecz zadania realizowany był projekt „Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT City” (dofinansowany w ramach POIiŚ 2007-2013) obejmujący m.in. budowę czterech węzłów komunikacyjnych scalających w spójnie działające rozwiązania komunikacyjne transport kolejowy, samochodowy, autobusowy, rowerowy oraz pieszy na terenach: Bydgoszcz Błonie, Bydgoszcz Leśna, Bydgoszcz Bielawy i Cierpice. Powstały również węzły łączące różne rodzaje transportu w ramach oddanej do użytku linii tramwajowej do Fordonu. Ponadto w 2016 roku, dzięki porozumieniu z gminami Dobrcz i Osielsko uruchomiona została nowa linia autobusowa (nr 95) – linia okrężna na trasie Tatrzańskie, Łoskoń, Jaruzyn, Strzelce Górne, Strzelce Dolne, Łoskoń, Tatrzańskie. Autobusy linii nr 95 dowiozą pasażerów między innymi do pętli Łoskoń, gdzie można się przesiąść i kontynuować podróż nową linią tramwajową, która stała się bardzo wygodnym sposobem na dotarcie do centrum Bydgoszczy.	Budżet jst Środki Tramwaj Fordon Sp. z o.o. Fundusze europejskie	I.1. III.3
	Rewitalizacja linii kolejowej nr 356 na odcinku Bydgoszcz Główna-Gołańcz		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych	ZDMiKP	W 2016 roku działania związane z rozbudową systemu dróg rowerowych skupiały się głównie na pracach przygotowawczych i projektowych m.in. przygotowania projektów do konkursów w ramach ZIT BTOF (konkursy zaplanowane zostały na 2017 rok). W Bydgoszczy, w 2016 roku, powstało 1,8 km nowych dróg rowerowych (w ul. Chodkiewicza, Madalińskiego i Modrzewiowej).	Budżet Miasta Fundusze europejskie	I.1. III.2. III.4. IV.5.
f.	Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego:				
	Rewitalizacja dróg wodnych oraz terenów nadrzecznych w obszarze funkcjonalnym miasta	RZGW Poznań RZGW Gdańsk Miasto Bydgoszcz Prywatni	Na rzecz realizacji zadania w 2016 roku: – prowadzono prace modernizacyjne urządzeń hydrotechnicznych, m.in. zakończono modernizację Śluzy Miejskiej nr 2, – realizowano projekt EMMA „Zwiększenie mobilności towarów i logistyki w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez wzmocnienie transportu śródlądowego i morskiego oraz promocję nowych międzynarodowych usług żeglugowych”, – realizowano rejsy tramwaju wodnego i rejsy wycieczkowe, – prowadzono prace przygotowawcze do rewitalizacji strefy nadbrzeżnej Wisły w Fordonie oraz nabrzeży Brdy (opracowano wariantową koncepcję programowo-przestrzenną budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo-rowerowej oraz umocnienia nabrzeża wzdłuż prawego brzegu rzeki Brdy w Bydgoszczy na odcinku od	NFOŚiGW Budżet Miasta Środki prywatne	II.7. III.7. III.8. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		inwestorzy	<p>mostów kolejowych do ul. Grotgera oraz skomunikowania bulwaru przy Katedrze św. Marcina i Mikołaja z Wyspą św. Barbary),</p> <ul style="list-style-type: none"> – oddano do użytku pomost pływający przy operze Nova, – na Torze Regatowym w Brdyujściu zakończono roboty budowlane związane z poszerzeniem akwenu mety, dokonano demontażu stalowej konstrukcji zadaszenia trybuny, zmodernizowano pomieszczenia głównej rozdzielni elektrycznej oraz opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową budynku hangaru na łodzie wraz z trybuną, – realizowano inwestycje kubaturowe na nabrzeżach, m.in. budowa: krytego lodowiska, Nordic Haven wraz z miejscami do cumowania łodzi, River Tower z minimariną będąca przedłużeniem przystanku tramwaju wodnego, biurowce Arkada Business Park z zagospodarowaniem przestrzeni pomiędzy rzeką i ulicą Fordońską, – realizowano prace projektowe budowy przystani wioślarskiej przy RTW Bydgoscia i rewitalizacji kompleksu Astoria. <p>W 2016 roku Rada Ministrów przyjęła dokument „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”, którego priorytetami są m.in.: budowa kaskady Wisły od Warszawy do Gdańska oraz rozbudowa dróg wodnych E-70 i E-40.</p>		
	Utworzenie turystycznego szlaku wodnego na rzece Brdzie na odcinku Bydgoszcz – Zalew Koronowski instrumentem rozwoju turystyki wodnej w regionie		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Rewitalizacja na cele rekreacyjno-sportowe terenów zieleni	Miasto Bydgoszcz	<p>Przedsięwzięcia realizowane w 2016 roku to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prace przygotowawcze do rewitalizacji terenów nadrzecznych Wisły w Starym Fordonie oraz rewitalizacji terenów pogórnicych przy ul. M. Rejewskiego, – prace projektowe dotyczące rewitalizacji Parku Ludowego im. Wincentego Witosa oraz rewaloryzacji terenów zieleni na Wzgórzu Wolności i Wzgórzu Dąbrowskiego, – zakończenie rewitalizacji Parku Jana Kochanowskiego, – zadania realizowane w ramach Programu Bydgoski Budżet Obywatelski. 	Budżet Miasta	II.7. III.7. III.8. IV.5.
	Rewitalizacja terenów śródmiejskich	Miasto Bydgoszcz Prywatni inwestorzy	<p>Wśród zadań mających wpływ na rewitalizację terenów śródmiejskich należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przebudowę ul. Chodkiewicza od ul. Sułkowskiego do ul. Wawrzyniaka, – budowę stałego pomostu widokowo-koncertowego na wysokości amfiteatru Opery Nova, – przebudowę dawnej zajezdni tramwajowej przy ul. Zygmunta Augusta na park trampolin, <p><i>Źródło: Materiały inwestora</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – prace modernizacyjne i remonty konserwatorskie kamienic (komunalnych i prywatnych), 	Budżet Miasta Środki inwestorów	I.3. III.7. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – prace związane z rewitalizacją nabrzeży Brdy, – prace konserwatorsko-zabezpieczające w Młynach Rothera, – prace przygotowawcze związane z rewitalizacją nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej, – budowa 16-to piętrowego apartamentowca przy ul. Grottgera oraz wieżowca w rejonie kładki Esperanto, – budowa budynku hotelowo-usługowego na rogu ul. Grodzkiej i Podwale oraz biurowca na placu Kościelickich, – prace przygotowawcze dotyczące obiektów „Astorii” przy ul. Królowej Jadwigi 23, – remont elewacji Sądu Okręgowego przy ul. Wały Jagiellońskie, – prace konserwatorskie ponad stuletniego budynku przy ul. Krętej 3. 		
	Rewitalizacja zdegradowanych terenów miejskich	<p>Miasto Bydgoszcz</p> <p>Prywatni i inwestorzy</p> <p>Lokalne stowarzyszenia, organizacje</p>	<p>W 2016 roku prowadzone były prace związane z przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. W wyniku przeprowadzonych badań i analiz określone zostały obszary zdegradowane (1. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto, Okole, Wilczak-Jary, 2. Stary Fordon, 3. Zimne Wody-Czersko Polskie, Brdyujście, Łęgnowo, Łęgnowo Wieś, 4. Smukała-Oplawiec-Janowo) oraz obszary rewitalizacji (1. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto, Okole oraz Wilczak-Jary, 2. Stary Fordon, 3. Zimne Wody-Czersko Polskie) – Uchwała Nr XXXVII/734/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2016 roku.</p> <p>W ramach realizacji projektu „Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu” w 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzone były działania związane z regulacją spraw terenowo-prawnych, – trwały prace nad dokumentacją projektową na realizację I etapu zadania w zakresie: przebudowy ul. Bydgoskiej, modernizacji infrastruktury dróg lokalnych w celu poprawy dostępności do rewitalizowanego obszaru (ulice: Nad Wisłą, Kapeluszników, Rybaki, Zakładowa, Frycza-Modrzewskiego i jej przedłużenie w kierunku Wisły wraz z planowanymi drogami manewrowymi, ul. Promenada wraz z planowanym przedłużeniem od ul. Nad Wisłą do wysokości Zakładu Karnego, ul. Filomatów, ul. Ordynacka), zagospodarowania terenów zielonych (Natura 2000), rekreacyjnego zagospodarowania terenów poza pasem drogowym – wstępnie zaplanowano miejsca do organizowania zabaw plenerowych, trawiaste boiska do siatkówki, kamienne siedziska i stoły, wykonanie pochylni lub slipu, pomost pływający zlokalizowany na wysokości ul. F. Modrzewskiego, wyrównanie terenu, kształtowanie i umocnienie wybranych odcinków strefy nadbrzeżnej, – prace modernizacyjne oraz przygotowawcze do modernizacji komunalnego zasobu mieszkaniowego. <p>Warte podkreślenia są również działania prowadzące do rewitalizacji Okola, wśród działań realizowanych w 2016 roku należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowę Biznes Parku przy ul. Kraszewskiego, – opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo-rowerowej oraz umocnienia nabrzeża wzdłuż prawego brzegu rzeki Brdy na odc. od mostów kolejowych do ul. Grottgera, – remont gmachu dawnego teatru wodewilowego przy ul. Wrocławskiej, w którym powstanie centrum kulturalne, a główna sala Teatru Rozmaitości będzie mogła pomieścić nawet 650 osób, – rozbudowę monitoringu wizyjnego, – modernizację kamienic (m.in. wynikającą z nakazu przeprowadzenia prac remontowych), 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Środki prywatnych inwestorów</p>	<p>I.3.</p> <p>III.7.</p> <p>III.8.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– realizację inwestycji mieszkaniowych przy ul. Granicznej, Wrocławskiej, Grottgera i Śląskiej.</p> <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p>		
g.	Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta	Miasto Bydgoszcz	<p>Zadania realizowane przez Miasto w 2016 roku na rzecz gospodarki niskoemisyjnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie w Urzędzie Miasta Bydgoszczy Zespołu ds. Zarządzania Energią, • kontynuacja wdrażania Bazy Danych Zarządzania Energią (BDZE) dla obiektów użyteczności publicznej, • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym budynku przy ul. Baczyńskiego 5, budynku PSP przy ul. Dąbrowskiego 4 oraz w ramach projektu „Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii wraz z wdrożeniem inteligentnego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Bydgoszczy” – rozpoczęto roboty budowlane dotyczące termomodernizacji czterech obiektów oświatowych, • remonty i modernizacje komunalnego zasobu mieszkaniowego, • wdrażanie programu „Likwidacji niskiej emisji wspierającej wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Bydgoszcz – KAWKA I i II”, • dofinansowanie prywatnych właścicieli nieruchomości dotyczące zmiany sposobu ogrzewania z węglowego na ekologiczne urządzenia grzewcze (likwidacja 187 nieekologicznych źródeł ciepła w 132 lokalach), • rozpoczęcie prac projektowych na instalację systemów fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych na bydgoskich budynkach publicznych, • organizacja Dni Energii w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonej Energii oraz Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Rozwoju (m.in. konferencja pn. „Odnawialne Źródła Energii – technika i pieniądze”, promocja idei oszczędzania energii oraz nowych technologii, zapoznanie z funkcjonowaniem Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów oraz elektrowni wodnej na Wyspie Młyńskiej), • promowanie odnawialnych źródeł energii, <p>– projekty na rzecz zmniejszenia emisyjności transportu (m.in.: rozbudowa i modernizacja układu tramwajowego, budowa systemu ITS, zakup nowego taboru autobusowego, działania promujące korzystanie z komunikacji zbiorowej, działania na rzecz rozwoju ruchu rowerowego),</p> <p>– działania informacyjno-edukacyjne,</p> <p>– udział w pracach Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć Energie Cites,</p> <p>– działalność Centrum Demonstracyjnego OZE przy ZSM Nr 2,</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>NFOŚiGW</p> <p>WFOŚiGW</p> <p>Sponsorzy</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Środki spółek komunalnych</p>	III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– rozpoczęcie wdrażania projektów międzynarodowych (Interreg Europa Środkowa): „CitiEnGov Cities for a Good Energy Performance” – poprawa struktur i narzędzi do zarządzania energią, w tym stworzenie narzędzi informatycznych do zbierania, analizowania i podejmowania decyzji, „ENERGY@SCHOOL” – efektywne zarządzanie energią w szkołach,</p> <p>– „Laboratoria czystej energii” – przygotowanie koncepcji stworzenia laboratoriów w dwóch szkołach (ZS Budowlanych oraz ZS Nr 12) w ramach projektu parasolowego „Polsko-norweska platforma współpracy dla poszanowania energii i klimatu”.</p> <p>Ponadto Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. przeprowadziło następujące prace:</p> <p>– prace przygotowawcze związane z: budową źródła w kogeneracji na terenie ciepłowni Błonie, rozbudową źródła ciepła Osowa Góra oraz budową sieci ciepłowniczej łączącej miejski system ciepłowniczy z siecią ciepłowniczą ciepłowni Osowa Góra,</p> <p>– montaż filtrów workowych w ciepłowniach Osowa Góra i Białe Błota oraz wymiana 2 kotłów w kotłowni lokalnej przy ul. Chmurnej,</p> <p>– przebudowę i rozbudowę sieci ciepłowniczej oraz montaż instalacji zdalnego nadzorowania i sterowania pracą sieci oraz węzłów.</p>		
h.	Ochrona środowiska:				
	Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego	MKUO ProNatura Sp. z o.o.	W 2015 roku zakończyły się prace budowlane w ramach projektu pn. „Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego”. Natomiast w lutym 2016 roku Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. przejął do eksploatacji obiekt i instalacje wybudowane w ramach projektu.	Srodki MKUO ProNatura Sp. z o.o. Fundusze europejskie	I.1. III.4.
	Stworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami w obszarze metropolitalnym w oparciu o Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Bydgoszczy	Jednostki samorządu terytorialnego MKUO ProNatura Sp. z o.o.	Kontynuowano działania zmierzające do objęcia wspólnym systemem gospodarki odpadami w oparciu o Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Bydgoszczy dalszych gmin sąsiadujących z Miastem Bydgoszcz. Organizowano spotkania połączone z wizytacją ZTPOK przedstawicieli gmin zainteresowanych współpracą. W trakcie spotkań przedstawiciele gmin mieli możliwość zapoznania się z funkcjonowaniem ZTPOK oraz poznania korzyści wynikających z termicznego przekształcania odpadów komunalnych. MKUO ProNatura prowadził równocześnie akcję zwiedzania ZTPOK skierowaną do mieszkańców gmin, uczniów i studentów zainteresowanych tematyką termicznego przekształcania odpadów komunalnych.	Budżety jst	I.1. III.4.
	Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej umożliwiającej gminom ościennym korzystanie z bydgoskiego systemu wodno-kanalizacyjnego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Pomimo wcześniejszych rozmów z gminami Białe Błota oraz Dąbrową Chełmińską brak jest ostatecznej deklaracji ze strony gmin w kwestii korzystania z bydgoskiego systemu wodociągowego.		
	Wspólne działania na rzecz ochrony obszarów cennych przyrodniczo	WGK	Realizowane były zadania m.in.: akcja „Czysta Puszcza Bydgoska”, prace przygotowawcze związane z rewitalizacją parków: na Wzgórzu Wolności, na Wzgórzu Dąbrowskiego, Wincentego Witosa oraz terenów pogórnich przy ul. Rejewskiego, czynna ochrona: użytku ekologicznego, pomników przyrody, owadów zapylających, ptaków i nietoperzy.	Budżet Miasta WFOŚiGW	I.1. III.4.
	Promowanie działań proekologicznych	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku prowadzonych było szereg działań związanych z propagowaniem postaw proekologicznych wśród mieszkańców m.in.:	Budżet Miasta	I.1. III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	
1	2	3	4	5	6	
			<p>– działania informacyjno-edukacyjne,</p> <p>– inicjowanie w placówkach oświatowych działań w zakresie organizacji akcji i konkursów m.in.: zbiórki odpadów, projektów edukacyjnych i prezentacji widowisk scenicznych związanych z ochroną środowiska,</p> <p>– organizacja festynu ekologicznego „Segregujesz Odpady – Zyskujesz”,</p> <p>– organizacja akcji takich jak: Forum Ochrony Środowiska, Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu, Europejski Dzień bez Samochodu, Godzina dla Ziemi, Bydgoski Grant Ekologiczny, Bydgoskie Dni Energii,</p>	 <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>	WFOŚiGW	
	Wzbogacenie oferty rekreacyjnej wokół Bydgoszczy	MCK	<p>W 2016 roku Miejskie Centrum Kultury organizowało:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cykl „Kultura na Świeżym” – całonocne wycieczki piesze i rowerowe po regionie, ubarwione opowieściami przewodnika na temat kultury i historii lokalnych miejsc. W każdym miesiącu poza wakacjami odbyła się jedna taka wycieczka. • szereg imprez w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – „Niedzielne prezentacje artystyczne” – niedzielne koncerty w Pałacu Nowym, – poranki muzyczne dla rodzin z dziećmi, – kiermasze okolicznościowe, pikniki, majówki, – cykl „Dzika Kuchnia” – warsztaty rozpoznawania jadalnych roślin i nauka gotowania z ich użyciem, – marsz nordic walking studentów bydgoskich UTW ze Starego Fordonu do Ostromecka zakończony piknikiem, – wydarzenia festiwalowe i plenerowe: XI Europejskie Spotkania Artystyczne FESTIWAL WIELU SZTUK, – „Muzyczne tarasy” – cykl plenerowych koncertów organizowanych latem w ZPP w Ostromecku, – Generator artystyczny – przegląd seniorskich zespołów artystycznych połączony z warsztatami, – Festiwal Tańców w Kręgu, – Zielone Lato w Ostromecku – różnicowane tematycznie zajęcia i warsztaty dla rodzin z dziećmi, w tym warsztaty botaniczno-kulinarne, rodzinne ćwiczenia antystresowe, – Wakacyjna Akademia Sztuki Cyrkowej w Ostromecku. 	Budżet Miasta	1.1.	
i.	Budowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa i ochrony porządku publicznego w obszarze funkcjonalnym miasta:					
	Budowa systemu monitorowania, informowania, ostrzegania i alarmowania	Wydział Zarządzania Kryzysowego	<p>Działania realizowane w 2016 roku, związane z rozbudową i utrzymaniem systemów bezpieczeństwa to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta o kolejne 15 kamer, – utrzymywanie łączności rezerwowej służb ratowniczych miasta, w tym montaż dodatkowego radiotelefonu w Chemwik Sp. z o.o., – utrzymanie systemów technicznych Bydgoskiego Centrum Bezpieczeństwa, – rozbudowa, utrzymanie, konserwacja i modernizacja Centralnego Systemu Alarmowania Miasta, w tym 	Budżet Miasta	1.1. IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			montaż: elektronicznej syreny Centralnego Systemu Alarmowania Miasta na obiekcie Bydgoskiego Centrum Targowo-Wystawienniczego, radiowego urządzenia sterującego syreną Centralnego Systemu Alarmowania Miasta na osiedlu Akademickim – Fordon, stacji meteorologicznej na obiekcie CHEMNIK Sp. z o.o.		
	Modernizacja istniejących i budowa nowych elementów systemu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej, przed podtopieniami, a także dla innych systemów ratowniczych i bezpieczeństwa	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku zamontowany został radarowy wskaźnik poziomu rzeki Brdy na Jazie Walcowym w Brdujściu. Ponadto Miasto dofinansowało zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy.	Budżet Miasta	I.1. IV.6.
j.	Budowa struktur organizacyjnych i administracyjnych obszaru funkcjonalnego miasta	Miasto Bydgoszcz	<p>Przyjęta przez Sejm w dniu 9 października 2015 r. ustawa o związkach metropolitalnych stworzyła możliwość budowy formalnych struktur dla obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich (obszar metropolitalny to spójna pod względem przestrzennym strefa oddziaływania miasta będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa, charakteryzująca się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, zamieszkała przez co najmniej 500 tys. osób). W końcu listopada 2015 roku Miasto Bydgoszcz rozpoczęło prace nad utworzeniem związku metropolitalnego „Metropolia Bydgoszcz”. Prace rozpoczęły się od serii spotkań z wójtami i burmistrzami 20 gmin. Do współpracy Prezydent Bydgoszczy zaprosił gminy: Osielesko, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Koronowo, Białe Błota, Sienko, Solec Kujawski, Nowa Wieś Wielka, Nakło, Łabiszyn, Szubin, Żnin, Barcin, Mrocza, Złotniki Kujawskie, Rojewo, Sadki, Kcynia, Pruszcz i Zławieś Wielka. Łącznie z Bydgoszczą dałoby to obszar zamieszkały przez ok. 635 tys. mieszkańców. Utworzenie związku metropolitalnego „Metropolia Bydgoszcz” planowane było w trybie złożenia wniosku przez radę gminy położonej w granicach obszaru metropolitalnego. Wniosek taki był przygotowywany w Urzędzie Miasta Bydgoszczy, jednocześnie gminy zaproszone do współpracy podejmowały uchwały intencyjne dotyczące przystąpienia do związku oraz prowadzone były konsultacje społeczne. Ostatecznie chęć przystąpienia do związku wyraziło 19 gmin, jedynie Złotniki Kujawskie i Zławieś Wielka nie wyraziły chęci wejścia w skład związku.</p> <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <p>Zgodnie z założeniami ustawy, rozporządzenia na mocy których mogłyby zostać utworzone w Polsce metropolie, powinny zostać wydane do 30 kwietnia 2016 roku, a ich funkcjonowanie miało się rozpocząć 1 lipca 2016 roku. W marcu 2016 roku Prezydent Bydgoszczy wystosował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji pismo, w którym przedstawił stan dotychczasowych prac nad utworzeniem związku metropolitalnego – Metropolia Bydgoszcz oraz zaapelował o wydanie niezbędnych aktów wykonawczych, przede wszystkim rozporządzenia Rady Ministrów określającego tryb postępowania w sprawie składania wniosku o utworzenie związku metropolitalnego oraz zakres dokumentów, które należy do takiego wniosku dołączyć.</p>	Budżet Miasta Budżety jst – członków ZIT	I.1. I.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>W związku z brakiem rozporządzeń wykonawczych do Ustawy o związkach metropolitalnych, a tym samym brakiem możliwości powołania takiego związku w naszym regionie, Prezydent Bydgoszczy zaproponował sąsiadującym z miastem jednostkom samorządu terytorialnego współpracę na rzecz wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego, zacieśniania relacji oraz promocji regionu w formule stowarzyszenia samorządów. Wzorując się na modelu współpracy, jaki od kilku lat z sukcesami sprawdza się w Poznaniu czy Gdańsku, podjęto działania na rzecz utworzenia takiego stowarzyszenia, 15 września 2016 roku odbyło się Zebranie Założycielskie, na którym przedstawiciele 19 miast i gmin oraz dwóch powiatów podjęli uchwały o powołaniu Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, wyborze władz oraz przyjęciu statutu. Wcześniej rady powyższych samorządów wyraziły aprobatę dla tej inicjatywy przyjmując stosowne uchwały. Członkami Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz zostały następujące jednostki samorządu terytorialnego: miasto Bydgoszcz, powiat bydgoski i powiat nakielski oraz gminy Barcin, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Kcynia, Koronowo, Łabiszyn, Mrocza, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Pruszcz, Sadki, Sicienko, Solec Kujawski, Szubin, Rojewo i Żnin.</p> <p>Końcowym etapem kilkumiesięcznego procesu tworzenia stowarzyszenia była rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym – 23 listopada 2016 roku, postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego.</p> <p>Ponadto w 2016 roku kontynuowane były prace związane z wdrażaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Zaopiniowana przez Ministerstwo Rozwoju i Instytucję Zarządzającą, przyjęta została Strategia ZIT BTOF, co umożliwiło uruchomienie procedury naboru projektów.</p>		

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	Tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba mieszkańców Bydgoszczy	osoby	361 254	359 428	357 652	355 645	353 938			GUS BDL
2	Saldo migracji	osoby	-1 075	-986	-1 097	- 1 108	-811		IV.1.	GUS BDL
3	Zatrudnienie w sektorze usług (obejmujące wg PKD-2007: handel, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości)	osoby	34 398	36 055	37 673	37 337	bd.		I.1., I.5.	GUS BDL

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	Tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	Liczba studentów	osoby	(2012/2013) 39 741	(2013/2014) 35 835	(2014/2015) 33 878	(2015/2016) 32 134	(2016/2017) 30 624		I.2.	US
5	Liczba pasażerów odprawionych z bydgoskiego lotniska	osoby	340 024	343 726	289 329	341 079	337 556		I.1., III.3.	PLB
6	Liczba stałych połączeń z portami lotniczymi krajowymi/zagranicznymi	szt.	1/5	0/5	1/5	0/6	0/7		I.1., III.3.	PLB
7	Liczba hoteli 4- i 5-gwiazdkowych	szt.	3 + 1	3 + 1	4 + 1	5 + 1	5 + 1		I.4., I.5., II.7., IV.9.	GUS
8	Średni czas podróży do innych ośrodków metropolitalnych (samochód/pociąg – liczba godzin)									
	w kraju	godz.	Gdańsk 1,9/1,8 Poznań 1,9/1,7 Łódź 3,2/3,9 W-wa 3,8/3,3 Szczecin 3,6/4,4 Wrocław 4,2/4,2 Katowice 5,7/6,3 Kraków 6,4/6,6	Gdańsk 1,9/1,8 Poznań 1,9/1,7 Łódź 3,0/3,7 W-wa 3,4/3,3 Szczecin 3,5/4,5 Wrocław 4,2/4,3 Katowice 5,4/6,9 Kraków 5,7/7,0	Gdańsk 1,9/1,5 Poznań 1,9/1,6 Łódź 2,5/3,2 W-wa 2,9/3,2 Szczecin 3,6/4,6 Wrocław 4,1/4,1 Katowice 4,7/6,8 Kraków 5,6/6,9	Gdańsk 1,9/1,4 Poznań 2,0/1,4 Łódź 2,5/3,3 W-wa 3,0/3,1 Szczecin 3,7/4,0 Wrocław 4,3/3,6 Katowice 4,9/5,8 Kraków 5,6/5,6	Gdańsk 1,9/1,3 Poznań 2,0/1,5 Łódź 2,3/3,1 W-wa 3,0/3,2 Szczecin 3,7/4,1 Wrocław 4,2/3,7 Katowice 4,1/6,1 Kraków 4,9/6,0		I.1., III.3.	www.pkp.pl www.google.pl/maps
	za granicą	godz.	Berlin 4,2/ 4,5 Praga 6,9/10,3 Wiedeń 9,3/11,4 Mińsk 10,4/14,2 Budap.10,7/18,6 Kijów 14,5/22,7	Berlin 4,2/ 4,8 Praga 6,4/10,6 Wiedeń 8,9/12,0 Mińsk 9,0/13,0 Budap.10,0/14,3 Kijów 12,4/21,6	Berlin 4,3/ 4,4 Praga 6,6/10,4 Wiedeń 8,5/11,2 Mińsk 9,0/14,4 Budap.9,8/13,3 Kijów 12,2/21,7	Berlin 4,5/ 4,5 Praga 6,9/10,0 Wiedeń 8,7/10,6 Mińsk 9,1/15,8 Budap.10,0/13,4 Kijów 12,2/26,7	Berlin 4,5/ 4,7 Praga 7,0/10,1 Wiedeń 8,1/10,4 Mińsk 9,5/12,9 Budap.9,4/13,2 Kijów 12,4/18,2			www.pkp.pl www.google.pl/maps

Podsumowanie:

Program Nr 1 *Metropolitalna Bydgoszcz* jest programem interdyscyplinarnym łączącym przedsięwzięcia z różnych dziedzin, mających istotne znaczenie dla postrzegania miasta jako silnego ośrodka krajowego i międzynarodowego. Jednocześnie wiele zadań ujętych w programie wpływa w istotny sposób na realizację założonych celów innych programów Strategii. Dlatego też część zadań zapisanych w Programie *Metropolitalna Bydgoszcz* pokrywa się z zadaniami w pozostałych programach sektorowych.

W Programie ujętych jest 10 przedsięwzięć oraz 46 zadań głównych. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz wszystkich przedsięwzięć oraz realizowanych było 40 zadań (87,0%).

Wśród zadań realizowanych, mających znaczący wpływ na osiągnięcie przyjętych w programie celów i zakładanych efektów (wzmocnienie roli Bydgoszczy jako silnego ośrodka o znaczeniu krajowym i międzynarodowym oraz integracja miejskiego obszaru funkcjonalnego) należy wymienić:

- utworzenie Stowarzyszenia „Metropolia Bydgoszcz”,
- utworzenie w Bydgoszczy kolejnej instytucji NATO,
- realizację prestiżowych imprez kulturalnych i sportowych,
- prace projektowe dotyczące budowy drogi ekspresowej S-5 w obszarze województwa kujawsko-pomorskiego,
- rozwój połączeń lotniczych – uruchomienie połączeń Bydgoszcz – Rzym oraz zwiększenie rotacji na trasie Bydgoszcz – Frankfurt,
- zakończenie budowy linii tramwajowej do Fordonu,
- rozwój firm w branży IT oraz oferujących nowoczesne usługi BPO/SSC,
- przygotowywanie terenów inwestycyjnych,
- oddanie do użytku zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych,
- prace budowlano-konserwatorskie obiektów Młynów Rothera,
- działania na rzecz rewitalizacji Starego Fordonu,
- działania związane z rewitalizacją i promocją Bydgoskiego Węzła Wodnego,
- szeroko zakrojone działania promocyjne.

W odniesieniu do mierników monitorujących realizację programu, należy stwierdzić, że w zakresie zmian demograficznych w dalszym ciągu występowały niekorzystne trendy (dalszy spadek liczby ludności miasta oraz wysokie ujemne saldo migracji). Niepokojący jest również spadek liczby studentów, spowodowany w głównej mierze sytuacją demograficzną, tym bardziej należy zintensyfikować działania na rzecz podniesienia atrakcyjności studiowania w Bydgoszczy. Należy zwrócić uwagę zarówno na jakość kształcenia jak również tworzenie w mieście „studenckiej atmosfery”.

Natomiast pozytywne tendencje odnotowane zostały w zakresie zatrudnienia w sektorze usług, na co znaczący wpływ miał rozwój sektora usług outsourcingowych, nowoczesnych usług dla biznesu BPO/SSC, od lat jednej z najdynamiczniej rozwijających się dziedzin lokalnej gospodarki.

W ostatnich latach poprawa sytuacji nastąpiła w zakresie czasu przejazdu z Bydgoszczy do innych ośrodków w kraju.

Istotnym czynnikiem, który może wpłynąć na efekty realizacji programu, jest kwestia problemów związanych ze współpracą miast i gmin na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego, a w szczególności budowy struktur organizacyjnych, co było sygnalizowane na etapie budowy programu jako potencjalny czynnik ryzyka. Pomimo bardzo wielu wspólnych działań oraz niewątpliwego sukcesu jakim było powołanie Stowarzyszenia „Metropolia Bydgoszcz”, w pewnych sferach w dalszym ciągu obserwowany jest niedostateczny poziom współpracy gmin obszaru funkcjonalnego (np. gospodarka odpadami). Jednym z zasadniczych powodów jest brak lub niedoskonałość rozwiązań prawnych dotyczących funkcjonowania metropolii. Brak było rozporządzeń wykonawczych do ustawy o związkach metropolitalnych, a ostatecznie (w 2017 roku) rozwiązania ustawowe ograniczono do metropolii śląskiej. Ważnym aspektem, który w zasadniczy sposób wpłynie na realizację zadań zapisanych w Programie Nr 1 *Metropolitalna Bydgoszcz* jest również pozyskanie środków z funduszy europejskich w nowej perspektywie finansowej 2014-2020.

III.2. Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy

Cel programu:

Celem programu jest podniesienie jakości życia mieszkańców Bydgoszczy oraz zwiększenie atrakcyjności zamieszkania.

Koordynator programu:

Miejska Pracownia Urbanistyczna

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Stworzenie atrakcyjnej oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe odpowiadającej różnorodnym potrzebom mieszkańców, umożliwiającej rozwój zróżnicowanych form budownictwa mieszkaniowego:				
	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów z funkcją mieszkaniową, szczególnie dla terenów wskazanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bydgoszczy jako strategiczne obszary pod rozwój budownictwa mieszkaniowego	Miejska Pracownia Urbanistyczna	W roku 2016 zostały uchwalone 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których przeznacza się tereny pod funkcje mieszkaniowe: <ul style="list-style-type: none"> – Brdyujście-Wiślana, – Fordon: Zofin, Niepodległości i Łoskoń – część południowa, – Fordon – Park Akademicki. Nowe (dotychczas niezabudowane) tereny pod funkcje mieszkaniowe w mpzp uchwalonych w 2016 roku zajmują łącznie 29,98 ha.	Budżet Miasta	III.7.
	Przeprowadzanie podziałów geodezyjnych i niezbędnych regulacji własnościowych gruntów na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe	Wydział Mienia i Geodezji	Zadanie częściowo realizowane m.in. w ramach przygotowania oferty nieruchomości miejskich – opisane w pkt. b.	Budżet Miasta	III.7.
	Budowa sieci i urządzeń uzbrojenia technicznego oraz rozwój systemu komunikacji na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe	KPEC Sp. z o.o. MWiK Sp. z o.o.	W ramach zadania w 2016 roku: <ul style="list-style-type: none"> – wybudowano odcinki nowej sieci ciepłowniczej o łącznej długości 0,623 km, – zwiększyła się liczba obsługiwanych węzłów centralnego ogrzewania o 51 sztuk, – podłączono nowych odbiorców o łącznej mocy 11,758 MW, a także rozpoczęto prace projektowe dot. budowy przyłącza ciepłowniczego między Czyżkówkiem i Osową Górą, które pozwoli na połączenie systemu ciepłowniczego miasta z siecią na Osowej Górze, – wybudowana została sieć wodociągowa o łącznej długości 1.230 m w ulicach: Przyłubskiej, w drodze dojazdowej do ul. Lisiej, w ul. Nowackiego, Pienińskiej, Saperów, Zaświat, Trybowskiego – Pod Skarpą, 	Środki gestorów sieci	III.2. III.6. IV.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			– nowa sieć kanalizacyjna o dł. 527 m została wybudowana w ulicach: Nowackiego, Pienińskiej, Sape- rów, w drodze dojazdowej do ul. Lisiej, Trybowskiego – Pod Skarpą.		
b.	Wspieranie realizacji budownictwa mieszkaniowego:				
	Wspieranie Bydgoskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego poprzez aporty nieruchomości oraz poręczenia i gwarancje kredytowe	BTBS Sp. z o.o. Zespół ds. Nadzoru Właścicielskiego	W 2016 roku nie zostały podjęte uchwały w sprawie wnoszenia aportem nieruchomości, ani nie udzielono poręczeń kredytu dla BTBS Sp. z o.o. Natomiast w ramach wspierania realizacji budownictwa mieszkaniowego, wspólnie z wydziałami Urzędu Miasta Bydgoszczy i miejskimi jednostkami organizacyjnymi, prowadzono szereg analiz i działań, niezbędnych dla pozyskania przez BTBS Sp. z o.o. gruntów budowlanych pod kolejne inwestycje mieszkaniowe.	Budżet Miasta	IV.1.
	Stworzenie oferty działek miejskich przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe	Wydział Mienia i Geodezji	W 2016 roku kontynuowano realizację programu „Zbuduj swój dom w Bydgoszczy”. Zostało oddanych w użytkowanie wieczyste 18 nieruchomości (24 działki) o łącznej powierzchni 1,7019 ha. Ponadto WMG przygotował ofertę nieruchomości przeznaczonych do zbycia pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. Na liście działek przeznaczonych do sprzedaży znajdowały się działki położone w Śródmieściu Bydgoszczy, w dzielnicach w jego bezpośrednim sąsiedztwie (Szwederowo, Błonie, Górzyskowo) oraz w Fordonie. W roku 2016 roku zostało zbytych 9 działek o łącznej pow. 7.039 m ² .	Budżet Miasta	IV.1.
	Realizacja inwestycji mieszkaniowych na terenie miasta z wykorzystaniem instrumentów partnerstwa publiczno-prywatnego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
c.	Stworzenie odpowiedniej bazy lokalowej w celu zapewnienia mieszkań rodzinom z budynków zagrożonych katastrofą budowlaną, wykwaterowywanym w związku z inwestycjami miejskimi oraz dla osób będących w trudnej sytuacji mieszkaniowej i materialnej:				
	Zwiększenie liczby lokali socjalnych poprzez przekwalifikowania lokali o niższym standardzie w istniejącym zasobie mieszkaniowym miasta oraz poprzez realizację budownictwa socjalnego w nowych lokalizacjach	Wydział Inwestycji Miasta ADM Sp. z o.o.	W 2016 roku realizowano inwestycję Miasta polegającą na adaptacji budynku typu hotelowego przy ul. Techników 2 na samodzielne lokale socjalne. Inwestycja zakończona została 30.01.2017 r. i przekazana administratorowi – ADM Sp. z o.o. W ramach ww. przebudowy powstało 47 lokali mieszkalnych, w tym 39 lokali socjalnych i 8 lokali chronionych. Jednocześnie sukcesywnie dokonywano przekwalifikowań lokali mieszkalnych o niskim standardzie technicznym na lokale socjalne. W 2016 roku zgodnie z kryteriami zawartymi w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Nr 723/05 z dnia 7.12.2005 r. komisja powołana ds. wyznaczania lokali socjalnych z mieszkaniowego zasobu Miasta przekwalifikowała na lokale socjalne 105 lokali (w tym 61 lokali zasiedlonych), natomiast 3 lokale socjalne zostały przekwalifikowane na lokale mieszkalne. W 2016 roku w zasobie mieszkaniowym ADM Sp. z o.o. znajdowało się 1.182 lokale socjalne.	Budżet Miasta Fundusz dopłat	IV.1. IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Tworzenie lokali zamiennych w miejskim zasobie mieszkaniowym	ADM Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby remontowanych pustostanów pozwoliło na zintensyfikowanie działań w zakresie realizacji zobowiązań gminy do zabezpieczenia lokali zamiennych zarówno z tytułu wykwaterowań z budynków przeznaczonych do rozbiórki, jak i wykwaterowań z budynków przeznaczonych do opróżnienia w związku z inwestycjami Miasta. W rezultacie prowadzonych przez zarządzającego czynności na dzień 31.12.2016 r. decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego objętych pozostaje 9 budynków, w których zamieszkuje 15 rodzin, z czego 3 rodzinom z 3 budynków zostały wskazane lokale zamienne, natomiast w stosunku do 6 budynków z 12 rodzinami prowadzone było dodatkowe postępowanie wyjaśniające. Krótkotrwały brak lokali zamiennych odczuwalny był głównie w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na realizację wykwaterowań z budynków przewidzianych do opróżnienia w związku z inwestycjami Miasta lub ze zmianą ich funkcji i sposobu użytkowania.	Budżet Miasta	IV.1.
	Likwidacja pustostanów poprzez wykonanie remontów i wyznaczenie w nich lokali socjalnych oraz lokali wynajmowanych na czas nieoznaczony, a także sprzedaż lokali znajdujących się we wspólnotach mieszkaniowych na zasadach wolnorynkowych	ADM Sp. z o.o. Wydział Mienia i Geodezji	Zgodnie z założeniami przyjętymi w Uchwale Nr XXIV/474/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.03.2012 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Bydgoszczy na lata 2012-2016, największe kwoty na zadania remontowe wydatkowane były na remonty pustostanów. W 2016 roku zmodernizowano i wyremontowano 211 wolnych lokali. Zagospodarowanie pustostanów dokonywane jest na podstawie ich wstępnej selekcji, pozwalającej określić, które lokale: – mogą zostać wskazane osobom uprawnionym bez konieczności wykonania remontu, – mogą zostać wskazane osobom uprawnionym po przeprowadzeniu remontu, – mogą być przekwalifikowane na lokale socjalne lub pomieszczenia tymczasowe, – mogą być przeznaczone do sprzedaży na wolnym rynku, – powinny zostać przeznaczone na powiększenie mieszkań sąsiednich, – powinny zostać przeznaczone do przekwalifikowania na pomieszczenia gospodarcze albo do likwidacji. Pustostany o uregulowanym stanie prawnym, przeznaczone są do zbycia w trybie przetargowym za cenę rynkową wynikającą z wyceny rzeczoznawcy. Takie działania pozwalają na racjonalne zagospodarowanie istniejącej substancji mieszkaniowej celem jej uatrakcyjnienia i podniesienia jej standardu ze środków uzyskanych ze sprzedaży lokali.	Budżet Miasta	IV.1.
	Utworzenie niezbywalnego zasobu mieszkaniowego Miasta	Wydział Mienia i Geodezji ADM Sp. z o.o.	Zagadnienia związane z zasobem mieszkaniowym reguluje Uchwała Nr XXXIV/652/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 7.10.2016 r. w sprawie zasad sprzedaży lokali mieszkalnych oraz domów jednorodzinnych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy oraz zbywania udziałów w częściach wspólnych nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi. W myśl przytoczonego aktu prawa miejscowego, sprzedaż lokali mieszkalnych stanowiących własność Miasta dotyczy budynków, w których: – rozpoczęto proces sprzedaży lokali mieszkalnych i gdzie funkcjonują już wspólnoty mieszkaniowe budynków, – nie rozpoczęto jeszcze procesu sprzedaży lokali mieszkalnych uzyskując do dnia wejścia w życie przedmiotowej uchwały zgodę Prezydenta Miasta na jego rozpoczęcie, – nie rozpoczęto jeszcze procesu sprzedaży lokali mieszkalnych, których okres eksploatacji jest dłuższy niż 20 lat, wszystkie budynki mieszkalne znajdujące się na nieruchomości przeznaczone są do trwałej adaptacji, co najmniej 75% najemców lokali mieszkalnych jest zainteresowana ich wykupem na warun-	Budżet Miasta	IV.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			kach określonych w niniejszej uchwale i złożyli wnioski o wykup. Pozostały zasób mieszkaniowy przeznaczony jest na realizację zadań powierzonych gminie na mocy ustawy.		
	Realizacja inwestycji mieszkaniowych, w tym przez BTBS Sp. z o.o.	Wydział Inwestycji Miasta BTBS Sp. z o.o.	W 2016 roku realizowano inwestycję Miasta polegającą na adaptacji budynku przy ul. Techników 2 na samodzielne lokale socjalne oraz kontynuowano opróżnianie budynku typu hotelowego przy ul. Łukasiewicza 5 w związku z planowaną inwestycją Miasta polegającą na adaptacji znajdujących się w tej nieruchomości lokali mieszkalnych i socjalnych na samodzielne lokale. Rozpoczęto roboty budowlano-montażowe budynku mieszkalnego, wielorodzinnego przy ul. gen. Wł. Bortnowskiego 3B (22 mieszkania). Planowany termin oddania do użytku - lipiec 2017 roku. Przygotowano do rozpoczęcia w 2017 roku budowę budynku przy ul. Wyzwolenia nr 69 (44 mieszkania). Uzyskano pozwolenie na budowę kolejnego budynku przy ul. Bortnowskiego 3C (22 mieszkania).	Budżet Miasta Środki własne BTBS Sp. z o.o. Partycypacja ajemców Kredyt BGK	IV.1.
d.	Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń:				
	Poprawa standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych: – modernizacja i remonty budynków – likwidacja lokali wspólnych poprzez sukcesywne ich opróżnianie i wynajmowanie, jako samodzielnych lokali mieszkalnych – likwidacja zasobu substandardowego i technicznie zdegradowanego – likwidacja pustostanów	ADM Sp. z o.o.	Na rzecz poprawy standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych w 2016 roku realizowano: <ul style="list-style-type: none">• Program KAWKA I - pierwsza edycja programu „Kawka” rozpoczęła się w 2014 roku. Objęła ona 106 lokali mieszkalnych w piętnastu budynkach należących do Miasta, zarządzanych przez spółkę ADM. W 2016 roku zrealizowano przedsięwzięcie w 6 budynkach w następujących lokalizacjach: ul. Sobieskiego nr: 9 (front i oficyna) oraz 11, ul. Poznańska 17, ul. Ugory 19, ul. Warmińskiego 11. Budynki te zostały wyposażone w nowe ekologiczne źródło grzania, wykonano instalacje c.o. i c.w.u. wraz z budową węzłów cieplnych oraz została wykonana wymiana stolarki otworowej (łącznie: 172 szt. stolarki okiennej i 1 szt. stolarki drzwiowej) w budynkach przy ul. Ugory 19, ul. Sobieskiego 9 i 11, ul. Warmińskiego 11.• Program KAWKA II - przedsięwzięciem zostało objętych 117 lokali mieszkalnych w 19-stu budynkach, zarządzanych przez spółkę ADM. Realizacja projektu została podzielona na dwa etapy. Do końca 2016 roku została odebrana dokumentacja projektowo-kosztorysowa dla budynków w następujących lokalizacjach:<ul style="list-style-type: none">– etap I - ul. Jasna nr: 12 (front i oficyna), 17 (front i oficyna), 14 (front, oficyna I, oficyna II),– etap II - ul. Jasna nr: 21, 28, 24 (tylko front), 26; ul. Wrocławska nr: 9, 11; ul. Bielicka 6, ul. Ugory 18, ul. Obrońców Bydgoszczy 11.W oparciu o opracowane dokumentacje projektowe zostanie wykonana kompleksowa termomodernizacja budynków polegająca zarówno na wyposażeniu budynków w nowe ekologiczne źródło ogrzewania, jak i na dociepleniu przegród budowlanych i wymianie wewnętrznej instalacji c.o. i c.w.u. oraz wymianie stolarki otworowej. Roboty dla budynków objętych etapem I zostały przewidziane do realizacji w 2017 roku, a budynki objęte etapem II planuje się zrealizować w 2018 roku.• W ramach modernizacji wykonano m.in.:	Budżet Miasta	III.4. III.7. IV.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> - 6 budynków z 23 lokalami mieszkalnymi i 3 lokalami użytkowymi wyposażono w instalację gazową (ul. Świetlicowa 9, ul. Gnieźnieńska 28, ul. Gołębia 2A, ul. Stawowa 5, ul. Wyzwolenia 31), - 3 lokale mieszkalne wyposażono w ogrzewanie gazowe (ul. Pod Skarpą 94/3, ul. Średnia 34/1, ul. Szubińska 55/6) i 3 lokale użytkowe wyposażono w ogrzewanie gazowe (ul. Świetlicowa 9), - w obrębie 9 lokali mieszkalnych wydzielono pomieszczenia w.c. (ul. Kapliczna nr: 15/3, 19/2, 17/2, 17/3, 21/1, 21/2, 21/3; ul. Portowa 7/1, ul. Nad Wisłą 16/1), - w 1 budynku wzmocniono konstrukcję (ul. Mazowiecka 15), - dla 1 budynku zmodernizowano pompę w przepompowni ścieków (ul. Żeglarska 11), - w 1 budynku zmodernizowano platformę - windę dla osób niepełnosprawnych (ul. Fordońska 432), - 11 budynków z 228 lokalami mieszkalnymi wyposażono w instalację domofonową (ul. Obrońców Bydgoszczy 16, ul. Orla 11, ul. Szubińska 2, ul. Nakielska 25, ul. Bielicka 6, ul. Ugory 18, ul. Jasna 39, ul. Żeglarska nr: 69 I, 69 II; ul. Fordońska 432), - dla 4 lokali mieszkalnych opracowano dokumentację projektową wydzielenia pomieszczeń w.c. w obrębie lokalu (ul. Portowa 3), - dla 2 budynków opracowano dokumentację na wyposażenie budynku w izolację przeciwwilgociową (ul. Flisacka 17 – 2 budynki), - dla 1 lokalu opracowano dokumentację projektową wystroju architektonicznego sufitu (ul. 20 Stycznia 2/6), - dla 1 budynku opracowano dokumentację projektową na wykonanie chodnika (ul. Ceramiczna 3A), - 1 budynek z 5 lokalami mieszkalnymi podłączono do miejskiej sieci deszczowej (ul. Bora-Komorowskiego 10), - 2 lokale użytkowe w 1 budynku podłączono do miejskiej sieci ciepłej wraz z wyposażeniem ich w instalację c.o. i c.w.u. oraz w węzeł cieplny (ul. Dworcowa 49), - 5 budynków docieplono (ul. Poznańska 17, ul. Chwytowo 5, ul. Kordeckiego 19, ul. Stawowa 8, ul. Miedza 3), na 2 budynkach rozpoczęto realizację robót (ul. Gdańska 79, ul. Grunwaldzka 75), w 2 budynkach ocieplono ściany frontowe i szczytową od wewnątrz (ul. Sobieskiego 9 i 11), a dla 7 budynków opracowano dokumentację projektową na docieplenie przegród budowlanych, - 5 budynków z 11 lokalami mieszkalnymi podłączono do miejskiej sieci wodociągowej (ul. Portowa nr: 3, 7, 9; ul. Nakielska 96 i ul. Grunwaldzka 91), - 15 budynków z 68 lokalami mieszkalnymi podłączono do miejskiej sieci kanalizacyjnej (ul. Przemysłowa nr: 24, 26, 28; ul. Portowa nr: 3, 7, 9; ul. Kapliczna nr: 15, 19, 17, 21, 23; ul. Harcerska nr: 15a, 15b; ul. Nakielska 96, Fordońska 10), - dla 3 budynków opracowano dokumentację projektową przebudowy i modernizacji budynków, - modernizacja pustostanów - 182 szt., - dla 27 pustostanów opracowano dokumentację projektową na przebudowę lokali mieszkalnych wraz z wewnętrzną infrastrukturą techniczną wod-kan, co, gaz, instalacja elektryczną. <ul style="list-style-type: none"> • W ramach zadań remontowych wykonano m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - remont elewacji 1 budynek (ul. Gdańska 63), 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> - remont klatek schodowych – 19 szt., - remont pokryć dachowych – 30 budynków, - roboty ogólnobudowlane - 55 szt., - roboty zduńskie – 180 szt., - remont instalacji gazowej – w 1 budynku, - remont instalacji wod-kan – w 17 budynkach, - wymiana stolarki drzwiowej – 48 szt., - wymiana stolarki okiennej – 518 szt., - remont instalacji elektrycznej – 151 szt. - remont pustostanów – 23 szt. <ul style="list-style-type: none"> • W ramach likwidacji zasobu substandardowego i technicznie zdegradowanego zlikwidowano poprzez rozbiórkę 36 obiektów, w tym 16 budynków mieszkalnych, 20 budynków gospodarczych oraz dla 11 obiektów budowlanych opracowano projekt rozbiórek. Fizyczna likwidacja 36 obiektów wpłynęła znacznie na poprawę wizerunku miasta, bowiem rozbiórce uległy budynki opróżnione, zniszczone oraz budynki gospodarcze usytuowane na zapleczach budynków. • Dokonywano także stopniowej likwidacji niesamodzielnych lokali mieszkalnych poprzez scalanie lokali o małej powierzchni użytkowej, w których nie ma możliwości wykonania pomieszczeń sanitarnych oraz scalanie lokali wspólnych w ramach poszerzeń. W 2016 roku zawarto z tego tytułu 8 umów. Takie działania umożliwią uzyskanie zaświadczeń o samodzielności lokali oraz ich wykup przez lokatorów. 		
	Prywatyzacja komunalnego zasobu mieszkaniowego, prowadząca w efekcie do poprawy stanu technicznego lokali i budynków	Wydział Mienia i Geodezji ADM Sp. z o.o.	<p>W oparciu o przepisy Uchwały Nr XXIV/483/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.03.2012 r. w sprawie zasad sprzedaży na rzecz najemców lokali mieszkalnych oraz domów jednorodzinnych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy oraz zbywania udziałów w częściach wspólnych nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi, w 2016 roku kontynuowana była sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz ich najemców. W 2016 roku sfinalizowano sprzedaż 33 lokali. Lokale te sprzedano w trybie bezprzetargowym z zastosowaniem następujących bonifikat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 98% - 10 lokali, - 90% - 4 lokale, - 70% - 19 lokali. <p>Zawarto 31 umów notarialnych oraz rozstrzygnięto 2 przetargi na zbycie lokali mieszkalnych.</p> <p>W oparciu o założenia zawarte w uchwale Nr XXIV/474/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.03.2012 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Bydgoszczy na lata 2012-2016 prowadzone były działania zmierzające do ujednoczenia form własności w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych poprzez sprzedaż wolnych lokali mieszkalnych w trybie przetargowym za cenę rynkową wynikającą z wyceny rzeczoznawcy. Do zbycia przeznaczone są mieszkania o uregulowanym stanie prawnym, wymagające wysokich nakładów na remonty i niestanowiące lokali zamiennych dla rodzin z budynków objętych nakazem opróżnienia ze względu na stwierdzone przez organ nadzoru zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia.</p>	Budżet Miasta	IV.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			W 2016 roku wynajmujący uzyskał zgodę Prezydenta Miasta na sprzedaż w drodze przetargu 8 wolnych lokali usytuowanych w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych. Powyższe działania pozwalają na racjonalne zagospodarowanie istniejącej substancji mieszkaniowej celem jej uatrakcyjnienia i podniesienia jej standardu ze środków uzyskanych ze sprzedaży lokali.		
	Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania	ADM Sp. z o.o. WIM ZDMiKP WGK	Zadanie to realizowano poprzez budowę drogi wewnętrznej w obrębie ulic Paderewskiego – Zamoyskiego – 20 Stycznia 1920 – Chodkiewicza. W ramach programu pn. „Bydgoski Budżet Obywatelski” na poszczególnych osiedlach mieszkaniowych zagospodarowywana jest przestrzeń publiczna oraz następuje modernizacja miejskiej infrastruktury, w tym m.in.: poprzez budowę placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, chodników, parkingów, oświetlenia czy monitoringu.	Budżet Miasta	III.7. IV.1.
e.	Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne:				
	Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta: – przeprowadzenie kompleksowych remontów i modernizacji budynków – wprowadzenie nowej zabudowy, w tym realizacja projektu związanego z zabudową w granicach ulic: Mostowa, Grodzka, Stary Rynek, Kręta, Jatki, Podwale oraz zagospodarowanie Placu Teatralnego – remonty placów i ulic – budowa parkingów kubaturowych na obrzeżach strefy staromiejskiej – zagospodarowanie terenów zieleni – regulacja stanu prawnego nieruchomości, ze szczególnym uwzględnieniem polityki w zakresie gospodarowania gminnymi zasobami mieszkaniowymi i usługowymi, a także potrzeb inwestycyjnych Miasta	Wspólnoty mieszkaniowe Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku przeprowadzono: • Prace modernizacyjne polegające na: – dociepleni i remoncie ścian zewnętrznych, remoncie klatek schodowych, ul. Podwale 8, – remoncie elewacji frontowych, ul. Długa 19-21, – remoncie i dociepleni ścian frontowych, ul. Przyrzecze 15, – remoncie ścian frontowych (od strony ulic Jezuickiej i Ku Młynom) oraz remoncie ściany szczytowej ponad budynkiem, ul. Jezuicka 18, – remoncie elewacji frontowej, ul. Wierzbickiego 3. • Rewitalizację nieruchomości, na której są usytuowane obiekty niefunkcjonujące od 1988 r. Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej. Zadanie jest obecnie na etapie przygotowania inwestycji do realizacji. W 2016 roku rozpoczęto opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy, rozbudowy budynku/ów wchodzących w skład zabudowy nieruchomości przy ul. Grodzkiej 14-16, podlegających ochronie konserwatorskiej. Rozpoczęcie robót planowane jest w 2017 r. • „Rewitalizację społeczno-gospodarczą Starego Rynku, przyległych uliczek oraz terenów wzdłuż rzeki Brdy”: – zamówienie dodatkowe związane z robotami fundamentowymi dla pomostu widokowego na wysokości amfiteatru Opery Nova, polegające na wyrwaniu grodzic stalowych długości 6 m i wbiciu w zamian grodzic o długości 12 m oraz dodatkowym zabezpieczeniu istniejącego umocnienia nabrzeża w miejscu pomostu przed wyplukiwaniem gruntu w postaci wbicia ścianki szczelnej na wysokości fundamentu pomostu od strony istniejącego oczepu żelbetowego, – logo Miasta Bydgoszczy oraz Opery Nova na filarach pomostu widokowego zlokalizowanego na wy-	Kredyty bankowe oraz środki prywatnych inwestorów i właścicieli nieruchomości Budżet Miasta Fundusze europejskie	I.3. III.7. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			sokości amfiteatru Opery Nova w postaci metaloplastyki oraz przemalowanie filarów ww. pomostu, – koncepcję programowo-przestrzenną budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo rowerowej wraz z umocnieniem nabrzeża wzdłuż prawego brzegu rzeki Brdy na odcinku od mostów kolejowych do mostów Solidarności oraz skomunikowania bulwaru przy katedrze z wyspą Św. Barbary.		
	Zakończenie rewitalizacji Wyspy Młyńskiej – Młyny Rothera	Wydział Inwestycji Miasta	W ramach zadania „Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy”, w 2016 roku wykonano I etap robót zabezpieczających oraz budowlano-konserwatorskich. W ramach ww. robót oczyszczono budynki Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego oraz Spichrza Mącznego ze śmieci, gruzu, pozostawionych materiałów budowlanych, zabezpieczono okna oraz wykonano na budynku Młyna i Spichrza Mącznego: renowację konstrukcji i poszycia dachu, nowe obróbki blacharskie, rury spustowe, renowację murowanej attyki Młyna. Poza tym dokonano wycinki drzew kolidujących z rozbudową obiektu. Rozpoczęto również II etap robót zabezpieczających i budowlano-konserwatorskich obejmujący wykonanie w budynku Spichrza Zbożowego robót związanych z restauracją konstrukcji oraz pokrycia dachu i restauracją ścian zewnętrznych, łącznie ze wzmocnieniem ścian zewnętrznych. W 2016 roku wykonano ok. 80% ww. zakresu robót. Planowany termin zakończenia robót w zakresie jak wyżej – II kw. 2017 r. W ramach zadania wykonano również w 2016 roku koncepcję docelowego przystanku tramwaju wodnego na Wyspie Młyńskiej, w tym zagospodarowanie budynku Łazienek na obiekt służący obsłudze pasażerów. Zakończono w 2016 roku opracowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej „Przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego, Spichrza Mącznego, Łazienek oraz komina wraz z infrastrukturą na potrzeby wielofunkcyjnego obiektu usługowego” oraz zlecono opracowanie dokumentacji projektowej w zakresie budowy parkingu na Wyspie Młyńskiej na wysokości Młyna Rothera związanej z koniecznością przebudowy zatoki postojowej przy ulicy Mennica z terminem zakończenia w I kw. 2017 r.	Budżet Miasta Dotacja Marszałka Województwa	I.3. III.7. III.8.
	Renowacja „Wenecji Bydgoskiej” (łącznie z zespołami zabudowy przy ul. Świętej Trójcy i ul. Czartoryskiego)	Inwestorzy	W 2016 roku kontynuowane były prace związane z renowacją i rewitalizacją Wenecji Bydgoskiej np. przy ul. Poznańskiej 10 i 12.	Środki inwestorów i właścicieli nieruchomości	I.3. III.7. III.8.
	Rewitalizacja związana z nadaniem nowych funkcji terenów i budynków osiedla „Londynek”		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Rewitalizacja kwartałów zachodniej części Śródmieścia, w obszarze objętym ulicami: Gdańska, Focha, Bulwary, Zygmunta Augusta, Artyleryjska	Miasto Bydgoszcz Prywatni Inwestorzy	W ramach rewitalizacji zachodniej części Śródmieścia z ważniejszych zadań realizowanych w 2016 roku należy wymienić: – zakończenie prac przy budowie apartamentowca w centrum Bydgoszczy nad brzegiem Brdy przy ul. Grottgera, – zadania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego, – prace projektowe dotyczące rewitalizacji obiektów „Astorii”, – modernizację prywatnych i komunalnych kamienic, w tym wynikające z decyzji nakazowych Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego na podstawie art. 66 Prawa budowlanego.	Budżet Miasta Środki prywatnych inwestorów i właścicieli nieruchomości	I.3. III.7. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Restauracja secesyjnej zabudowy Bydgoszczy	ADM Sp. z o.o.	W 2016 roku wykonano renowacje elewacji frontowych (od strony ul. Gdańskiej oraz ul. Krasińskiego) budynku przy ul. Gdańskiej 30.	Budżet Miasta Kredyt bankowy Wojewódzki Konserwator Zabytków	I.3. III.7.
f.	Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych:				
	Rewitalizacja Starego Fordonu	Miasto Bydgoszcz ZDMiKP ADM Sp. z o.o.	W listopadzie 2013 roku Rada Miasta Bydgoszczy przyjęła „Kierunki rewitalizacji funkcjonalno-przestrzennej Starego Fordonu w Bydgoszczy”. Dokument jest podstawą planistyczną rewitalizacji Starego Fordonu. W 2016 roku kontynuowany był kompleksowy projekt rewitalizacyjny pn.: „Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu”, realizowany przez wielu partnerów publicznych i prywatnych oraz organizacje pozarządowe. W ramach zadania m.in.: – wyposażono budynek z 3 lokalami w instalację gazową i ogrzewanie gazowe, – opracowano dokumentację na wyposażenie ich w instalację gazową i instalację c.o. i c.w.u. dla 7 lokali, – opracowano projekty na przyłączenie do kanalizacji deszczowej dla 2 budynków, – opracowano inwentaryzację konserwatorską drewnianej werandy dla 1 budynku, – opracowano inwentaryzację budowlaną wraz z ekspertyzą stanu technicznego dla 1 budynku, – rozpoczęto etap projektowania przebudowy wraz z modernizacją budynków i renowacją elewacji, w tym dla 7 budynków projekty zostaną opracowane, a dla 2 budynków odstąpiono od prac projektowych z uwagi na nieopłacalność ekonomiczną, – podpisano umowę przyłączeniową z PSG dla 3 budynków. W ramach zadania wybudowano i zmodernizowano ulice: – ul. Piłsudskiego – od ul. Taczaka do pętli autobusowej, – ul. Swobodna – od ul. Wyzwolenia do ul. Piłsudskiego.	Budżet Miasta	I.3. III.7. III.8. IV.5.
	Rewitalizacja związana z nadaniem nowych funkcji terenów i budynków osiedli barakowych: przy ul. Solnej 12 (9 sztuk), Glinki 147 (15 sztuk), Władysława Bełzy 18 (3 sztuki), XV Dywizji Piechoty Wielkopolskiej 12 (5 sztuk) i Planu 6-letniego 1 (6 sztuk)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych	Miasto Bydgoszcz	W ramach programu inicjatyw lokalnych pn. „Bydgoski Budżet Obywatelski” na poszczególnych osiedlach mieszkaniowych zagospodarowywana jest przestrzeń publiczna oraz następuje modernizacja miejskiej infrastruktury w tym m.in. poprzez budowę placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, chodników, parkingów, oświetlenia czy monitoringu.	Budżet Miasta	III.7. III.8. IV.1.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	Tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba mieszkańców Bydgoszczy	osoby	361 254	359 428	357 652	355 645	353 938			GUS BDL
2	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	m/1000	401,5	406,1	411,4	bd.	416,3		IV.1.	GUS BDL
3	Liczba mieszkań oddawanych do użytkowania rocznie	szt.	1 023	1 044	1 225	940	864		IV.1.	GUS BDL
4	% powierzchni miasta objętej mpzp	%	30,9	33,5	33,5	34,6	35,7		III.7.	GUS BDL MPU

Podsumowanie:

W Programie Nr 2 *Mieszkajmy w Bydgoszczy* ujętych jest 6 przedsięwzięć oraz 23 zadania główne. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz wszystkich przedsięwzięć, natomiast wdrażane było 20 zadań głównych. Ponieważ żadne z zadań tego Programu nie zostało zakończone w latach wcześniejszych, daje to zaangażowanie na poziomie 87,0%. Zdecydowana większość zadań ma charakter ciągły, ale nawet realizacja tych – o charakterze projektowym – również była kontynuowana i nie została jeszcze zakończona (przykładem, rewitalizacja Starego Fordonu).

Mimo, że większość zadań ma charakter ciągły, a realizacja części składa się z wielu projektów, należy podkreślić, że w ramach tych zadań zostało wykonanych szereg inwestycji:

- nowe odcinki sieci ciepłowniczej i wodociągowo-kanalizacyjnej,
- adaptacja budynku przy ul. Techników 2 na mieszkania socjalne,
- rozpoczęcie budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. gen. Wł. Bortnowskiego 3B i przygotowanie do rozpoczęcia w 2017 roku budowy budynku przy ul. Wyzwolenia 69,
- kontynuacja działań związanych z kompleksowym projektem rewitalizacji Starego Fordonu,

- zakończenie prac przy budowie apartamentowca w centrum Bydgoszczy nad brzegiem Brdy przy ul. Grottgera.

Zadania, dla których w roku ubiegłym nie były podejmowane działania to:

- Realizacja inwestycji mieszkaniowych na terenie miasta z wykorzystaniem instrumentów partnerstwa publiczno-prywatnego,
- Rewitalizacja związana z nadaniem nowych funkcji terenów i budynków osiedla „Londynek”,
- Rewitalizacja związana z nadaniem nowych funkcji terenów i budynków osiedli barakowych: przy ul. Solnej 12 (9 sztuk), Glinki 147 (15 sztuk), Władysława Bełzy 18 (3 sztuki), 15 Dywizji Piechoty Wielkopolskiej 12 (5 sztuk) i Planu 6-letniego 1 (6 sztuk).

Odnosząc się do wielkości mierników monitorujących efekty realizacji Programu Nr 2 *Mieszkajmy w Bydgoszczy*, w dalszym ciągu odnotowywany jest spadek liczby mieszkańców miasta, który spowodowany jest głównie ujemnym saldem migracji. Częściowo proces ten wiąże się z tzw. suburbanizacją (osiedlanie się bydgoszczan w gminach ościennych), ale niestety też z migracją w poszukiwaniu lepszych warunków do nauki, pracy i życia w innych miastach.

Do negatywów należy też zaliczyć malejącą z roku na rok liczbę oddawanych do użytkowania mieszkań (w 2016 roku spadek o 8,1% w stosunku do 2015 roku). Do pozytywów można zaliczyć rosnący wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców Bydgoszczy, który jest efektem spadku liczby ludności miasta. Nowe budownictwo mieszkaniowe poza efektem obiektywnego zwiększenia zasobu mieszkaniowego, wpływa również na poprawę jakości i ożywienie przestrzeni publicznej, przyczynia się również do rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz tworzy miejsca pracy.

Warto też podkreślić, że w stosunku do roku 2015 i do roku bazowego 2012, zwiększyła się powierzchnia miasta objęta mpzp, co będzie miało wpływ na tempo działań w zakresie poprawy zagospodarowania przestrzeni miejskiej.

III.3. Program Nr 3 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

Cel programu:

- Rozwój współpracy bydgoskich instytucji naukowo-badawczych z miejscowymi przedsiębiorcami w sferze technologii produkcji i świadczonych usług
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki lokalnej
- Zwiększenie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz wykorzystanie potencjału absolwentów bydgoskich uczelni
- Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Bydgoszczy

Koordynator programu:

Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Rozwój zaplecza naukowo-badawczego oraz współpracy instytucji nauki z lokalnymi przedsiębiorcami:				
	Realizacja Regionalnego Centrum Innowacyjności – Regionalne Centrum Transferu i Transformacji Technologii (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Powstanie w ramach RCI Regionalnego Centrum Transferu i Transformacji Technologii planowane jest w ramach Kontraktu Terytorialnego – przedsięwzięcie „System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego” (lista warunkowa).		
	Kujawsko-Pomorskie Centrum Bezpiecznej Żywności (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy)	UTP UKW UMK	W ramach przedsięwzięcia „Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana” powstało konsorcjum „SafeFoodMed”, w składzie: UTP, UKW, UMK i WSZŚ (Tuchola). Obejmuje najważniejsze ośrodki badawczo-rozwojowe Pomorza i Kujaw, posiadające potencjał badawczy w zakresie wytwarzania/przetwarzania żywności w celu nadania cech żywności bezpiecznej, funkcjonalnej, dobrze służącej indywidualnym potrzebom klienta. Konsorcjum jest inicjatywą badawczo-wdrożeniową intensyfikującą badania nt. produkcji i bezpieczeństwa żywności. Celem jest określenie punktów krytycznych produkcji, monitoring jakości i zarządzania produkcją żywności z wykorzystaniem technik informatycznych (protokół IPv6). Badanie obejmą poziom i efektywność produkcji roślinnej i zwierzęcej przy zastosowaniu nowatorskich metod biotechnologicznych, technologii żywności i kształtowaniu właściwości prozdrowotnych produktów żywnościowych. Dotyczyć będą właściwości pasz i specyfiki żywienia zwierząt, monitoringu przepływów produktów i zagrożeń w kolejnych fazach produkcji. Planowane jest utworzenie centrów i laboratoriów naukowych poprzez modernizację obecnej infrastruktury, np. Centrum Bezpiecznej Żywności obejmujące 6 laboratoriów (Mięsoznawcze i Oceny Jakości Produktów	Srodki uczelni Fundusze europejskie	I.2. II.1. II.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Mięsnych; Żywności Spersonalizowanej; Nieinwazyjnego Oznaczenia Jakości i Bezpieczeństwa Żywności; Przechowalnictwa, Opakowalnictwa i Żywności Małoprzetworzonej; Diagnostyki Modyfikacji Chemicznych i Genetycznych Żywności; Fizjologii Stresu i Fenotypizacji).		
	Centrum Zaawansowanych Technologii Nauk Technicznych (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane, prowadzono jedynie prace koncepcyjne, organizacyjne, merytoryczne oraz przygotowano wniosek o finansowanie przedsięwzięcia.		
	Europejskie Centrum Mikotoksyn (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Dla zadania w 2014 roku rozbudowano budynek Laboratorium Badawczego Mikotoksyn o pracownię hodowli komórkowych i testów toksyczności Zakładu Fizjologii i Toksykologii Instytutu Biologii Eksperymentalnej UKW wraz z infrastrukturą techniczną.		
	Centrum Nauk Ścisłych, Technicznych i Przyrodniczych (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego)		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku. Powstanie Centrum Nauk Ścisłych, Technicznych i Przyrodniczych (<i>Collegium Novum</i>) planowane jest w ramach Kontraktu Terytorialnego – przedsięwzięcie „System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego”.		
	Bydgoskie Centrum Rozwoju Naukowo-Technologicznego Przedsiębiorstw – stworzenie struktury 5 laboratoriów mającej na celu wspieranie przedsiębiorstw w zakresie rozwoju technologicznego i adaptacji rozwiązań naukowych w procesach produkcyjnych (Wyższa Szkoła Gospodarki)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Kreowanie nowych kierunków kształcenia studentów, reagujących elastycznie na długofalowe trendy rynku pracy	UKW UTP WSG WSB Collegium Medicum UMK Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	Szkoły wyższe identyfikując oczekiwania młodzieży i potrzeby rynku pracy m.in.: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w roku akademickim 2016/2017: <ul style="list-style-type: none"> • utworzył nowy kierunek studiów licencjackich: wojskoznawstwo (2 specjalności: wojsko, służby mundurowe i organizacje paramilitarne oraz wojna a cywilizacja), • uruchomił 3 kierunki studiów stacjonarnych w trybie popołudniowym dla pracujących: <ul style="list-style-type: none"> – filologia o specjalności lingwistyka stosowana (język rosyjski z językiem chińskim), – zarządzanie kryzysowe w środowisku, – zarządzanie przyrodą, • utworzył nowy kierunek studiów magisterskich – turystyka i rekreacja (2 specjalności: obsługa ruchu turystycznego oraz rekreacja i fitness). Kilka jednostek organizacyjnych UKW dostosowuje programy kształcenia do profilu praktycznego, co oznacza bliższą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Dotyczy to m.in.: ekonomii, socjologii, geografii, rewitalizacji dróg wodnych, informacji naukowej i bibliotekoznawstwa. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w roku akademickim 2016/2017: <ul style="list-style-type: none"> • utworzył 3 nowe specjalności: <ul style="list-style-type: none"> – hodowla i chów zwierząt towarzyszących i egzotycznych (kierunek: zootechnika), 	Budżety uczelni Budżet BARR Sp. z o.o.	I.2. II.1. II.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – inżynieria odnawialnych źródeł energii (kierunek: mechanika i budowa maszyn), – projektowanie usług logistycznych (kierunek: zarządzanie i inżynieria produkcji), • dokonał zmian w zakresie profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na profil praktyczny na kierunku: <ul style="list-style-type: none"> – inżynieria materiałowa, – technologia żywienia i żywności człowieka, – wzornictwo, – zarządzanie i inżynieria produkcji, – architektura wnętrz, • utworzył studia podyplomowe w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – roślin leczniczych – pozyskiwania i zastosowania w fitoterapii i dietetyce, – zarządzania innowacją w strategii biznesowej, – kadri i płać w praktyce. <p>Wyższa Szkoła Gospodarki w roku akademickim 2016/2017 wprowadziła nowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studia magisterskie (4 kierunki): <ul style="list-style-type: none"> – menedżer sektora IT, – pedagogika senioralna, – psychopedagogika, – usługi społeczne, • studia licencjackie (12 kierunków), • studia inżynierskie (7 kierunków). <p>Wyższa Szkoła Bankowa w roku akademickim 2016/2017 wprowadziła nowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studia licencjackie (kierunek: prawo z biznesie), • studia inżynierskie (kierunek: informatyka w biznesie). <p>Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. (BARR) podejmuje działania dotyczące zmiany modelu kształcenia zawodowego, który ma odpowiadać potrzebom rynku pracy. Jednym z nich jest inicjowanie spotkań lokalnych firm z uczelniami wyższymi oraz średnimi szkołami zawodowymi. Podejmuje także działania informacyjne dla szkół i uczelni, przedstawiając strukturę bydgoskiej gospodarki, a także promując wiedzę na temat funkcjonujących i rozwijających się branż w mieście. Ich efektem jest tworzenie nowych kierunków studiów podyplomowych.</p> <p>„Bydgoszcz szuka talentów” jest programem szkoleniowym BARR Sp. z o.o., którego efektem jest wyposażenie potencjalnych pracowników w nowe kompetencje zwiększające ich szanse na rynku pracy. W jego ramach prowadzono warsztaty z zarządzania projektami oraz warsztaty dla programistów. Program bazował na porozumieniu między BARR Sp. z o.o., stowarzyszeniem Project Management Institute (PMI Poland Chapter), WSG, WSB, UKW oraz firmami SDL, PZU, ATOS oraz TKomp. Warsztaty z zarządzania projektami prowadzili eksperci PMI, natomiast warsztaty dla programistów – eksperci UKW. Efektem końcowym szkolenia było nabycie umiejętności samodzielnego rozwiązywania zadania programistycznego w technologii ASP.Net.</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
b.	Tworzenie i rozwój wyspecjalizowanych instytucji wspierających i upowszechniających otoczenie biznesu, przedsiębiorczość i innowacje:				
	Budowa Inkubatora Innowacyjności na terenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku z uwagi na brak dofinansowania z UE.		
	Budowa inkubatora przedsiębiorczości	Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o. Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. w Toruniu	W kwietniu 2016 roku nastąpiło oficjalne otwarcie obiektu biurowego – inkubatora przedsiębiorczości. Dla firm przygotowano ponad 4.000 m ² nowoczesnych powierzchni biurowych oraz wielostanowiskowy garaż podziemny/naziemny. W biurowcu znajdują się m.in. nowoczesne sale konferencyjne i lunch bar. Budynek „IDEA Przestrzeń Biznesu” to nowoczesny kompleks biurowy o podwyższonym standardzie składający się z 6 kondygnacji i liczący łącznie ponad 7.000 m ² powierzchni użytkowej. Projekt uzyskał dofinansowanie z RPO WK-P na lata 2007-2013. <i>Zródło: www.bydgoszcz.pl</i>	Fundusze europejskie Budżet Państwa Budżet KPFP Sp. z o.o.	II.5.
	Budowa Centrum Transferu Technologii i Innowacji na terenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku. W ramach prac przygotowawczych (dokumenty, plany, fiszki) projekt otrzymał nową nazwę: Budowa Centrum Technologicznego.		
	Rozwój działań Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP)	Fundacja AIP	Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) Bydgoszcz są częścią ogólnopolskiej Fundacji. AIP to praktyczna szkoła prowadzenia biznesu dla startupów, umożliwia przetestowanie pomysłu na rynku produkcji/usług na preferencyjnych warunkach i bez konieczności rejestracji działalności gospodarczej lub zawiązywania spółki. Od początku istnienia pierwszego inkubatora w Bydgoszczy z oferty AIP skorzystało ponad 350 osób, a 8,5 tys. brało udział w organizowanych szkoleniach. AIP Bydgoszcz wspiera rozwój ponad 80 firm. AIP oferuje 8 różnych usług dla startupów, tj.: kickoff, training, mentoring, chillout, success, mixer, office i partners. Biura AIP mieszczą się na terenie 4 bydgoskich uczelni: WSG, UTP, UKW i Collegium Medicum.	Budżet Fundacji AIP	II.5.
	Rozwój w Bydgoszczy branż oferujących usługi dla biznesu, m.in. outsourcing procesów biznesowych (BPO) i centra usług wspólnych (SSC)	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. wspiera rozwój rynku nowoczesnych usług BPO/SSC w mieście, poprzez szeroko zakrojoną promocję potencjału inwestycyjnego Bydgoszczy, współpracę z już obecnymi w mieście inwestorami z branży, w celu zapewnienia im dogodnych warunków dla dalszego rozwoju oraz przyciągania nowych inwestycji. Wskutek tych działań wzrosła rozpoznawalność Bydgoszczy jako silnego ośrodka outsourcingu, co potwierdzają niezależne raporty i podsumowania branżowe.	Budżet BARR Sp. z o.o. Budżet	II.2. II.3. II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		o.o. Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o.	<p>Miasto coraz mocniej skupia się na rozwoju sektora usługowego, specjalizując się w świadczeniu wyspecjalizowanych usług outsourcingowych. Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL), w swoim raporcie sektorowym za rok 2016, wymienia Bydgoszcz w pierwszej „10” największych centrów nowoczesnych usług w Polsce. Potencjał Bydgoszczy i udowodniona ścieżka sukcesu, poparta wysoką jakością świadczonych usług sprawiają, iż Bydgoszcz jest coraz częściej kojarzona z nowoczesnymi usługami IT, finansowymi czy Call Contact Center. Outsourcing procesów biznesowych jest branżą, którą zasilają studenci i absolwenci bydgoskich uczelni. To młodzi ludzie o wysokich kwalifikacjach nabytych na 2 uniwersytetach (UKW, UTP) oraz kilku uznanych uczelniach wyższych (łącznie jest ich 11). Liczba studentów kształcących się w mieście wynosiła 31,6 tys., co stanowi 53,28% wszystkich studentów w regionie. Co roku na rynek pracy trafiają specjaliści z kilku dziedzin: ekonomia, marketing i zarządzanie, IT (informatyka/telekomunikacja) oraz lingwistyka. W sektorze BPO w Bydgoszczy ponad 9 tys. osób, z czego ponad 80% (około 7,5 tys.) w szeroko rozumianej branży IT. Mamy też 1 tys. pracowników w dziedzinie finansów i rachunkowości oraz kolejny 1 tys. pracowników call center.</p> <p>W 2016 roku w Bydgoszczy w sektorze BPO/SSC utworzono łącznie 770 nowych miejsc pracy w firmach współpracujących z BARR Sp. z o.o. Potencjał kadr informatycznych dostrzegają inwestorzy tej branży otwierając nowe oddziały, jak również firmy już działające na bydgoskim rynku, rozwijające swój zakres operacji. Można tu przytoczyć przykłady marek, takich jak: Atos IT Services, Nokia (dawniej Alcatel-Lucent), SDL, Mobica, Genesys, Asseco, Sunrise System, Bazy i Systemy Bankowe oraz Teldat Sp. z o.o. W 2016 roku BARR Sp. z o.o. brała udział w obsłudze nowych projektów, tj.: Cybercom, Quadgraphic oraz Centrum Obsługi Klientów iQor.</p> <p>Bydgoszcz jest ważnym centrum BPO w kraju i największym w regionie, a poziom świadczonych usług firm tutaj ulokowanych, spełnia najwyższe światowe standardy, co ma przełożenie na zyski firm oraz świadczy o dojrzałości Miasta jako lokalizacji pod zaawansowane procesy biznesowe.</p>	BPPT Sp. z o.o. Fundusze europejskie Budżet Państwa	
	Utworzenie Inkubatora Przemysłów Kreatywnych	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku nastąpiła zmiana nazwy przedsięwzięcia na: <i>Poprawa zarządzania obiektami dziedzictwa kulturowego poprzez przekazywanie ich na działalność przemysłów kulturowego i kreatywnego</i>. Ponadto Miasto Bydgoszcz jest partnerem w projekcie „Forget Heritage” – Innowacyjne, zrównoważone i replikowalne modele współpracy publiczno-prywatnej w ramach ochrony porzuconych obiektów wartości historycznej poprzez wzmocnienie sektora kulturowego i kreatywnego. Wniosek aplikacyjny zaakceptowano, a w czerwcu 2016 roku rozpoczęto realizację projektu (2 spotkania partnerów projektu we włoskiej Genui). Inne działania miały charakter przygotowawczy: wybór zespołu do realizacji projektu, przygotowanie informacji o projekcie na stronę internetową oraz zamówienie tablic informacyjnych.</p>	Budżet Miasta Fundusze europejskie	II.5.
	Wspieranie przez władze miasta wspólnych przedsięwzięć samorządów gospodarczych, partnerów zagranicznych oraz ośrodków wspierania biznesu	Miasto Bydgoszcz	Bydgoszcz jest najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym w regionie i tu swoje siedziby ma wiele organizacji zrzeszających przedsiębiorców (m.in. izby przemysłowo-handlowe, stowarzyszenia, klastry). W Bydgoszczy swoją siedzibę ma również Sejmik Gospodarczy Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Miasto poprzez poszczególne Wydziały oraz spółki miejskie współpracuje z tymi instytucjami w wielu obszarach (edukacja, inwestycje, środki UE, promocja) uczestnicząc m.in. w spotkaniach, komisjach i realizując wspólne projekty.	Budżet Miasta	II.3. II.4. II.5.
	Rozwój instytucji i instrumentów finansowego wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności (adresowane głównie do sektora MŚP)	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy	W ramach zadania udzielano pożyczek na cele inwestycyjne i obrotowe dla firm sektora MŚP. W 2016 roku KPFP Sp. z o.o. udzielił przedsiębiorstwom łącznie 152 pożyczki na kwotę 28,67 mln zł, w tym wnioskodawcom z Bydgoszczy (wg miejsca rejestracji działalności) 22 pożyczki na kwotę 4,89 mln zł (5 pożyczek na cele obrotowe: kwota 0,43 mln zł oraz 17 pożyczek inwestycyjnych: kwota 4,46 mln zł). Biuro Terenowe	Budżet KPFP Sp. z o.o.	II.3. II.4. II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		wy Sp. z o.o. w Toruniu Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych	KPFP Sp. z o.o. w Bydgoszczy obsługiwało też firmy z powiatu bydgoskiego. W ramach zadania udzielano także pożyczek dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. W 2016 roku udzielono 105 pożyczek na kwotę 4,09 mln zł, w tym wnioskodawcom z Bydgoszczy 14 pożyczek na kwotę 0,49 mln zł. Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych (BFPK) wspiera lokalną aktywność gospodarczą poprzez udzielenie poręczeń mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, którzy ubiegają się o pożyczkę lub kredyt, a nie posiadają wystarczającego zabezpieczenia ich spłaty. Maksymalny udział kwoty poręczenia w stosunku do kwoty kredytu wynosi 80%, jednak nie więcej niż 5% aktualnego kapitału poręczycielskiego. Poręcza się kredyt przeznaczony na: zakup środków trwałych lub wyposażenia, zakup materiałów i surowców do produkcji lub usług, inwestycje w postaci budowy, modernizacji, remonty, bieżącą działalność. W roku 2016 udzielono na rzecz wszystkich współpracujących instytucji 18 poręczeń o wartości 3,43 mln zł, co pozwoliło uruchomić kredyty i pożyczki na ogólną sumę 12,75 mln zł.	Fundusze europejskie Budżet BFPK Sp. z o.o.	
	Rozwój i tworzenie instytucji wspierających innowacyjność przedsiębiorstw (np. Instytut Wspierania Innowacyjnej Gospodarki, Centrum Wynalazczości)	UTP, UKW + konsorcjanci Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.	Jednostką działającą na rzecz innowacyjności przedsiębiorstw jest Regionalne Centrum Innowacyjności – Centrum Transferu Technologii działające w strukturach Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego. W 2016 roku (podobnie jak w latach poprzednich) pomiędzy uczelnią UTP (RCI), a lokalnymi przedsiębiorcami zawierano umowy o współpracy. W zakresie rozwoju instytucji wspierania innowacyjności przedsiębiorstw zaplanowano realizację w ramach Kontraktu Terytorialnego przedsięwzięcie „System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego”. W tym celu zawiązano konsorcjum naukowe, w skład którego wchodzi: Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy (lider konsorcjum), Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku, Wyższa Szkoła Gospodarki. Jednym z jego elementów będzie Kujawsko-Pomorskie Interdyscyplinarne Centrum KET (Key Enabling Technologies). Ideą Centrum jest stworzenie interdyscyplinarnych laboratoriów i pracowni badawczych wspólnych dla różnych jednostek badawczych. Będą pełnić rolę centrów badawczych, prowadzących badania w zakresie specjalizacji poszczególnych jednostek – członków konsorcjum. Laboratoria te będą funkcjonować w ramach jednostek macierzystych. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o. (KPAI) przygotowała kompleksową ofertę dla przedsiębiorców z regionu, którzy chcą inwestować w działalność B+R. W grudniu 2016 roku KPAI podpisało umowę na realizację projektu „Fundusz Badań i Wdrożeń - Voucher Badawczy”, realizowanego w partnerstwie ze Związkiem Pracodawców „Pracodawcy Pomorza i Kujaw”, Izbą Przemysłowo-Handlową Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Polskim Towarzystwem Ekonomicznym Oddział w Bydgoszczy. W ramach projektu o wsparcie będą mogły ubiegać się mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Środki będzie można przeznaczyć na zakup prac badawczo-rozwojowych od podmiotów zewnętrznych będących jednostkami naukowymi. Maksymalna wysokość wsparcia wynosi 80 tys. złotych. Poziom dofinansowania to maksymalnie 80%.	Środki uczelni Środki KPAI	II.3. II.4. II.5.
	Wspieranie działań innowacyjnych na rzecz gospodarki przez Biuro Upowszechniania Nauki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego	W lutym 2013 roku z Działu Nauki i Biura Współpracy Międzynarodowej, wyodrębniono Biuro Upowszechniania Nauki (BUN). Do zadań Biura należy upowszechnianie i popularyzowanie osiągnięć naukowych oraz naukowo-technicznych poprzez tworzenie ofert współpracy dla firm i jednostek zewnętrznych, a także zbudowanie bazy instytucji współpracujących z jednostkami UKW w zakresie badań naukowych. W 2015 roku	Środki uczelni Fundusze	II.2. II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			BUN współuczestniczyło w projekcie: „Voucher badawczy” – projekt samorządu województwa realizowany przez Związek Pracodawców „Pracodawcy Pomorza i Kujaw”. W 2016 roku Biuro Upowszechniania Nauki wspierało działalność 3 klastrów. Były to: Bydgoski Klaster Przemysłowy, Bydgoski Klaster Informatyczny oraz Klaster Turystyki Medycznej i Uzdrowskiej KPOP „Lewiatan”.	europejskie	
c.	Wspieranie powiązań kooperacyjnych firm w ramach istniejących i nowotworzonych klastrów	BARR Sp. z o.o. Bydgoski Klaster Przemysłowy Bydgoski Klaster Informatyczny Fundacja „Gaudamus”	BARR Sp. z o.o. współpracuje z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym, Bydgoskim Klastrem Informatycznym oraz Agro Klastrem Kujawy. W 2016 roku spółka angażowała się w przedsięwzięcia organizowane w partnerstwie z przedstawicielami bydgoskich inicjatyw klastrowych. Wspólnie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym, uczestniczyła w takich przedsięwzięciach, jak: Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych i Gumy „PlastPol” w Kielcach, XX Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych i Kauczuku w Düsseldorfie (Niemcy) oraz konferencji „Innowacje techniczne oraz prawna ochrona własności przemysłowej”. BARR Sp. z o.o. wspólnie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym i Agro Klastrem Kujawy uczestniczył w międzynarodowej giełdzie kooperacyjnej dla klastrów pn. „4th Cluster Matchmaking Conference” w Warszawie. Wspiera on także działania Bydgoskiego Klastra Informatycznego, m.in. promując zaplanowany na I kwartał 2017 r. pierwszy „Bydgoski Hackaton”.	Budżet BARR Sp. z o.o. Środki stowarzyszeń i organizacji klastrowych Fundusze europejskie Budżet Państwa	II.4. II.5.
d.	Pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych tworzących nowe miejsca pracy, szczególnie firm innowacyjnych, wdrażających zaawansowane technologie:	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	Dla skuteczniejszej obsługi i pozyskiwania nowych inwestycji krajowych i zagranicznych, powołano w 2014 roku dedykowaną jednostkę miejską, Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. Agencja prowadzi szeroki zakres działań ukierunkowanych na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Bydgoszczy i w konsekwencji przyciągnięcie do miasta kolejnych projektów inwestycyjnych. W ramach prowadzonej promocji gospodarczej, Spółka współpracuje z przedstawicielami wszystkich branż, przedstawiając potencjał inwestycyjny Bydgoszczy z uwzględnieniem, m.in.: – zasobu nieruchomości w BPPT Sp. z o.o., zasobu nieruchomości gminnych, w tym terenów objętych Pomorską SSE, oferty powierzchni biurowych oferowanych przez deweloperów prywatnych, – potencjału kadrowego, w tym zasobu kształconego w oparciu o potencjał lokalnych uczelni, – dostępności komunikacyjnej miasta, z uwzględnieniem obecnych i planowanych połączeń drogowych, lotniczych i kolejowych, – oferty społecznej Miasta, wpływającej na jakość życia mieszkańców. Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. obsługiwała w 2016 roku 53 projekty inwestycyjne. W firmach współpracujących z BARR Sp. z o.o. utworzono 1.185 nowych miejsc pracy. O ponad 770 osób zwiększyło się zatrudnienie w firmach sektora usług dla biznesu (BPO/SSC), osiągając poziom 9,4 tys. pracowników. Największy wzrost odnotowały tutaj takie firmy, jak: Atos IT Services, T Komp, Mobic, Nokia (Alcatel-Lucent) i Teleplan. Podkreślić też należy połączenie firmy Alcatel-Lucent z Nokią, formalnie zapoczątkowane na początku 2016 roku. Dzięki tej transakcji powstał koncern o ambicjach światowego lidera, dla którego Bydgoszcz odgrywać będzie istotną rolę w dalszym rozwoju. Zatrudnienie zwiększyło się także w sektorze produkcyjnym, gdzie przybyło około 405 miejsc pracy. BARR Sp. z o.o. kontynuując kampanię promującą Bydgoszcz jako lokalizację parków logistycznych i magazynowych w roku 2016 pozyskała dla Miasta projekty inwestycyjne w nowotworzone parki logistyczno-	Budżet BARR Sp. z o.o.	II.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>magazynowe, takie jak: Panattoni Park Bydgoszcz, Waimea Logistic Park Bydgoszcz oraz Centrum Dystrybucyjne Carrefour Polska. Dzięki temu Bydgoszcz wzbogaci się o około 130 tys. m² nowej powierzchni magazynowej.</p> <p>Działania BARR sp. z o.o. wpisywały się w odnotowaną w mieście tendencję wzrostową gospodarki, przekładającą się na tworzenie miejsc pracy. Rejestrowany poziom bezrobocia w Bydgoszczy odnotowany przez GUS w grudniu 2016 roku osiągnął poziom 4,8% i był o 0,6 punktu procentowego niższy niż rok wcześniej.</p>		
	Rozwój bazy danych o istniejących uzbrojonych nieruchomościach pod nowe inwestycje (promocja ofert)	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	BARR administruje stroną internetową www.barr.pl przeznaczoną dla strefy biznesu. Na portalu znajduje się bogata baza ofert inwestycyjnych. Są to nieruchomości o bardzo różnym przeznaczeniu, zarówno tereny niezabudowane typu greenfield, zabudowane typu brownfield oraz powierzchnie biurowe pod wynajem. Nieruchomości te stanowią własność Skarbu Państwa, Miasta Bydgoszczy, a także są własnością jednostek komunalnych oraz osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo na portalu znajduje się szereg informacji o mieście Bydgoszczy, warunkach inwestowania, a także zbiór informacji o BPPT Sp. z o.o., czy znajdującej się w jego obrębie podstrefy Pomorskiej SSE. Wszystkie oferty inwestycyjne w bazie BARR Sp. z o.o., zawierają informacje dot. infrastruktury technicznej, własności, lokalizacji, przeznaczenia zgodnie z zapisami mpzp lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bydgoszczy. Dane konsultowane są m.in. z Miejską Pracownią Urbanistyczną (MPU) oraz Wydziałem Administracji Budowlanej. Każda z ofert zawiera zdjęcia działki wraz ze zdjęciami lotniczymi. Prowadzona przez BARR sp. z o.o. baza ofert inwestycyjnych jest na bieżąco aktualizowana, w tym wzbogacana o nowe tereny inwestycyjne, czy przeznaczone pod wynajem powierzchni biurowe.	Budżet BARR Sp. z o.o.	II.3.
	Udział w targach i wystawach branżowych o charakterze między-narodowym wraz z przygotowaniem materiałów prezentujących ofertę inwestycyjną Bydgoszczy	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	<p>W 2016 roku BARR Sp. z o.o. uczestniczyła w 35 imprezach gospodarczych (forach, konferencjach, galach, warsztatach, wydarzeniach targowo-wystawienniczych np. targi „Expo Real”, „CeBIT”, „ASPIRE”, „IT Future Expo”). Ich tematyka była zróżnicowana, dotyczyła rynku nieruchomości, wydarzeń branżowych, w szczególności sektora BPO/SSC/ITC, logistyki i produkcji. Działania promocyjne obejmowały wydarzenia o charakterze ogólnopolskim i zagranicznym, które umożliwiły prezentację potencjału Bydgoszczy wśród menedżerów międzynarodowych korporacji. Wśród własnych wydarzeń promocyjnych organizowanych przez BARR Sp. z o.o. znalazły się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konferencja pn. „Emerging cities. Nowe centra logistyczno-produkcyjne na mapie Polski”, gdzie BARR Sp. z o.o. mógł pochwalić się dynamicznym wzrostem podaży powierzchni nowoczesnych hal pod produkcję i logistykę, – konferencja pn. „Centra usług wspólnych w sektorze publicznym w Polsce”, która pozwoliła wypromować pionierską inicjatywę Miasta powołania Bydgoskiego Biura Finansów Oświaty dla wszystkich placówek podległych organizacyjnie Miastu. 	Budżet BARR Sp. z o.o. Fundusze europejskie	II.3. IV.9.
e.	Podnoszenie aktywności zawodowej bydgoszczan oraz rozwój postaw przedsiębiorczych:				
	Organizacja programów na rzecz aktywizacji zawodowej i podnoszenia kom-	Powiatowy Urząd	W 2016 roku w ramach zadania Biuro Karier UTP prowadziło cykl 14 warsztatów poświęconych następującej tematyce:	Budżet PUP	II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	petencji zawodowych bydgoszczan wraz z rozwojem systemu szkoleń i warsztatów	Pracy w Bydgoszczy Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział Bydgoszcz Fundacja dla UKW Bydgoszcz Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	<ul style="list-style-type: none"> – styczeń: Komunikacja interpersonalna; Grafologia – co mówi Twoje pismo? – kwiecień: Żeby nam się chciało chcieć, czyli o motywacji do działania; Siła słowa, mowa ciała. Rzecz o skutecznej komunikacji, – maj: Przetestuj się i sprawdź jakie robisz wrażenie podczas rozmowy kwalifikacyjnej; Znajdź na To czas – efektywne planowanie (efektywne zarządzanie czasem); Networking – najkrótsza droga do sukcesu, – czerwiec: Zagraj w biznes, zbuduj swoje imperium handlowe! Wystąpienia publiczne to nie takie straszne, – październik: Mój debiut na rynku pracy – zarządzanie karierą; Własna firma? Tak, to proste! Jak zacząć, jak poszukać inspiracji, jak wybrać najlepszą dla siebie opcję?, – listopad: Najbardziej znany sekret marketingu – networking; Biznesowy savoir-vivre czyli co musisz wiedzieć rozpoczynając karierę zawodową? <p>Zorganizowano też cykl 8 konsultacji indywidualnych dotyczących: doradztwa zawodowego (6), przedsiębiorczości i networkingu.</p> <p>Na rzecz aktywizacji zawodowej i podnoszenia kompetencji zawodowych mieszkańców, Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy w 2016 roku realizował szereg programów i projektów, wśród których wymienić można:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program „Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Bydgoszczy... (I edycja)”: <ul style="list-style-type: none"> – 217 osób bezrobotnych z Bydgoszczy podniosło/nabyło nowe kwalifikacje (szkolenia), – 117 osób bezrobotnych z Bydgoszczy nabyło umiejętności praktyczne (udział w stażach), – 121 osób bezrobotnych z Bydgoszczy otrzymało dotacje na podjęcie działalności gospodarczej. • Program „Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Bydgoszczy... (II edycja)”: <ul style="list-style-type: none"> – 62 osoby bezrobotne z Bydgoszczy podniosły/nabyły nowe kwalifikacje (szkolenia), – 168 osób bezrobotnych z Bydgoszczy nabyło umiejętności praktyczne (udział w stażach), – 84 osoby bezrobotne z Bydgoszczy otrzymały dotacje na podjęcie działalności gospodarczej. • Program „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bydgoszczy... (I edycja)”: <ul style="list-style-type: none"> – 216 osób bezrobotnych z Bydgoszczy podniosło/nabyło nowe kwalifikacje (szkolenia), – 601 osób bezrobotnych z Bydgoszczy nabyło umiejętności praktyczne (udział w stażach), – 87 osób bezrobotnych z Bydgoszczy otrzymało dotacje na podjęcie działalności gospodarczej. • Program „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bydgoszczy... (II edycja)”: <ul style="list-style-type: none"> – 39 osób bezrobotnych z Bydgoszczy podniosło/nabyło nowe kwalifikacje (szkolenia), – 330 osób bezrobotnych z Bydgoszczy nabyło umiejętności praktyczne (udział w stażach), – 73 osoby bezrobotne z Bydgoszczy otrzymały dotacje na podjęcie działalności gospodarczej. • Program „Zasilenie w kadry 3” – program skierowany do osób bezrobotnych w wieku 30 do 50 lat. Dzięki niemu 21 mieszkańców Bydgoszczy zostało skierowanych do pracy w ramach doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy (w oparciu o umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy). • Program „Administ@tor sieci – pewna praca, lepszy start! Program mobilności ponadnarodowej”, adresowany do niepracujących osób do 35. roku życia, znających język angielski na poziomie podstawowym, należący do młodzieży niekształcącej się w trybie stacjonarnym: <ul style="list-style-type: none"> – 16 mieszkańców Bydgoszczy zostało objętych Indywidualnym Planem Działania (IPD) i wzięło udział w przygotowaniu kulturowym przybliżającym realia życia i komunikacji w Holandii, 	Fundusz Pracy Fundusze europejskie Krajowy Fundusz Szkoleniowy Budżet BARR Sp. z o.o.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– 16 mieszkańców Bydgoszczy ukończyło szkolenie zawodowe IT oraz kurs branżowy języka angielskiego (8 osób rozpoczęło staż zawodowy zgodny z IPD w holenderskich firmach IT).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program „Mobilni na rynku pracy – program aktywizacji zawodowej osób młodych...” skierowany do osób niepracujących, do 35. roku życia: <ul style="list-style-type: none"> – 15 mieszkańców Bydgoszczy zostało objętych Indywidualnym Planem Działania (IPD) i wzięło udział w integracyjnym szkoleniu dot. aspektów międzynarodowych oraz kompetencji miękkich (komunikacja interpersonalna, wzmocnienie pozytywnych postaw i pobudzanie empatii), – 16 mieszkańców Bydgoszczy ukończyło szkolenie języka angielskiego/niemieckiego, wzięło udział w warsztatach poszukiwania pracy oraz w kursie zawodowym wg IPD, – 3 mieszkańców Bydgoszczy rozpoczęło staż w Niemczech, – 12 mieszkańców Bydgoszczy rozpoczęło staż na Malcie. • Program „Zmiany na plus” – kierowany do osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50. roku życia, korzystających z pomocy społecznej, posiadających co najmniej 1 dziecko poniżej 6. roku życia, posiadających co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia oraz osób niepełnosprawnych: <ul style="list-style-type: none"> – 14 mieszkańców Bydgoszczy skierowano do pracy w ramach wyposażenia miejsca pracy, – 3 mieszkańców Bydgoszczy skierowano do pracy w ramach robót publicznych. • Program „Zmiany na plus 2” – kierowany do osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia, korzystających z pomocy społecznej, posiadających co najmniej 1 dziecko poniżej 6. roku życia, posiadających co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia oraz osób niepełnosprawnych: <ul style="list-style-type: none"> – 13 mieszkańców Bydgoszczy skierowano do pracy w ramach wyposażenia miejsca pracy. <p>W 2016 roku PUP w Bydgoszczy dysponował środkami Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) na finansowanie działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców. W tym okresie podpisano umowy z 258 pracodawcami z Bydgoszczy, dzięki czemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 72 bydgoskim przedsiębiorcom dofinansowano udział w: kursach (66 osób), studiach podyplomowych (4 osoby) i badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia/pracy (2 osoby), – 1.351 pracownikom bydgoskich firm dofinansowano ze środków KFS: kursy (1.308 osób), studia podyplomowe (41 osób) oraz badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu (2 osoby). <p>Poradnictwo Pracy „Wspólna Sprawa” jest wolontariatem na rzecz osób bezrobotnych. W 2016 roku bezrobotni skorzystali z 3-tygodniowego szkolenia „Szukam Pracy” (16 osób z Bydgoszczy) oraz 1-dniowych porad grupowych (127 uczestników z Bydgoszczy). Po ukończeniu ww. szkoleń, uczestnicy mogli przystąpić do podstawowego kursu z obsługi komputera (51 bydgoszczan).</p>		
	Cykliczne szkolenia specjalistyczne i seminaria dla przedsiębiorców, szczególnie sektora MŚP	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. Powiatowy Urząd	<p>W celu wspierania sektora MSP, przeciwdziałania bezrobociu poprzez udzielanie pomocy osobom planującym założyć własną działalność gospodarczą, BARR Sp. z o.o. współpracował z różnymi instytucjami przy organizacji niekomercyjnych szkoleń oraz z firmami, które oferują staże dla najlepszych, realizując m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Szkoła biznesu” <p>Projekt BARR wspiera przedsiębiorczość poprzez organizację szkoleń, warsztatów i seminariów, rozwijając kompetencje osobiste oraz zawodowe przedsiębiorców, pracowników i osób, które zamierzają założyć własną działalność gospodarczą. Celem jest umożliwienie przedsiębiorcom i pracownikom do kształcanie się oraz rozwój w zakresie zarządzania i prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez</p>	Budżet BARR Sp. z o.o. Budżet PUP	II.4. II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Pracy w Bydgoszczy	<p>połączenie praktyki z doświadczeniem i teorią. W 2016 roku BARR Sp. z o.o. zorganizował 80 niekomercyjnych warsztatów i seminariów, z których skorzystało 2.020 słuchaczy.</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Maj Mam 2016” Celem projektu było przede wszystkim promowanie aktywności i przedsiębiorczości młodych kobiet – mam w Bydgoszczy, promowanie samozatrudnienia i powrotu na rynek pracy, wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom młodych kobiet przez Miasto, rozpoznanie przeszkód, które napotykają na swojej drodze do własnego biznesu, promocja aktywnego i świadomego macierzyństwa, ale również pokazanie sylwetek aktywnych mam-przedsiębiorców. – Spotkanie z przedsiębiorczością – jak założyć i rozwinąć własną firmę? Na wyraźne zainteresowanie osób planujących założyć własną działalność gospodarczą BARR Sp. z o.o. prowadziła cykl comiesięcznych spotkań pn. „Spotkanie z przedsiębiorczością – jak założyć i rozwinąć własną firmę”. Partnerami spotkań byli: Urząd Miasta Bydgoszczy - Referat Działalności Gospodarczej, PUP w Bydgoszczy, Oddział PTE w Bydgoszczy, Przedstawicielstwo Urzędu Marszałkowskiego w Bydgoszczy, Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości Bydgoszcz, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pżyczkowy i Polska Fundacja Przedsiębiorczości. Wydarzenie kierowane było do wszystkich planujących założyć własną firmę, prowadzących już swoją działalność i chcących ją dalej rozwijać. Podczas spotkań uczestnicy uzyskali od specjalistów z instytucji otoczenia biznesu wskazówki dotyczące zakładania i prowadzenia własnej firmy, dowiadują się z jakich form wsparcia mogą korzystać, jak pozyskać fundusze na prowadzenie działalności oraz skąd brać pomysły na biznes. – Światowy Tydzień Przedsiębiorczości 2016 BARR była Koordynatorem Regionalnym IX edycji Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości (ŚTP) największego na świecie wydarzenia wspierającego przyszłych i obecnych przedsiębiorców. W ramach ŚTP, we współpracy z 27 partnerami, w naszym województwie zorganizowano 81 wydarzeń, w których uczestniczyło ponad 6,1 tys. osób. BARR Sp. z o.o. i partnerzy aktywnie wspierali realizację ŚTP poprzez promowanie postaw przedsiębiorczych wśród kreatywnych, młodych osób. 		
	Działania wspierające proprzedsiębiorcze postawy osób bezrobotnych, młodzieży i absolwentów	Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy	<p>W 2016 roku Biuro Karier UTP informowało na swoim fanpage'u i stronie internetowej o wszystkich wydarzeniach związanych z promowaniem przedsiębiorczości (od udostępniania szkoleń AIP, po linkowanie blogów dotyczących tej tematyki) oraz organizowało spotkania z potencjalnymi pracodawcami. Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy prowadził szereg działań proprzedsiębiorczych m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizacja 4 spotkań informacyjnych dla uczniów dot. predyspozycji przedsiębiorczych, przygotowania do założenia działalności oraz przedstawienia oferty w zakresie pozyskania środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej: LO z Koronowa, ZSZ Specjalna Nr 5, ZS Nr 19 oraz studentów III roku Doradztwa zawodowego i personalnego, – organizacja 3 spotkań informacyjnych dla pacjentów Oddziału Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Pododdziału Krótkoterminowej Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych (Szpital Uniwersytecki nr 1) dot. przedstawienia aktualnej sytuacji na rynku pracy oraz usług i instrumentów rynku pracy PUP, – objęcie patronatem XIII Miejskiego Konkursu Przedsiębiorczości dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych pn. „Młodzi w biznesie: mój region ma potencjał”, w konkursie brali udział uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z całego województwa. Kwalifikacje odbywały się w szkołach, a finał odbył się w Centrum Pracy i Przedsiębiorczości. 	<p>Budżet PUP</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Fundusz Pracy</p>	II.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– spotkania informacyjne dla osób bezrobotnych ubiegających się o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej – (25 spotkań dla grup około 30-osobowych).</p> <p>Promocja przedsiębiorczości osób bezrobotnych odbyła się poprzez wsparcie 242 mieszkańców Bydgoszczy, w formie udzielania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej: 87 osób otrzymało dotację ze środków Funduszu Pracy będących w dyspozycji PUP, 72 mieszkańców skorzystało ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w związku z udziałem w projekcie „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim”, 83 osoby otrzymały wsparcie w ramach projektu „Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim”.</p>		
	Doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy, skutecznych form pośrednictwa i poradnictwa zawodowego	PUP w Bydgoszczy	W 2016 roku 122 pracowników PUP wzięło udział w szkoleniach mających na celu poprawę jakości obsługi rynku pracy. Zakres szkoleń dotyczył aktywizacji osób bezrobotnych, profilowania osób bezrobotnych, świadczeń dla osób bezrobotnych, realizacji i rozliczania projektów w ramach: POWER, RPO WK-P 2014-2020, udzielania pomocy <i>de minimis</i> , ochrony danych osobowych i zarządzania instytucjami rynku pracy.	Fundusz Pracy	II.5.
	Współorganizacja i uczestnictwo w targach pracy	Porozumienie Akademickich Biur Karier BARR Sp. z o.o. Powiatowy Urząd Pracy	<p>17 listopada 2016 roku odbyła się 11. edycja Targów Pracy i Promocji Pracodawców „OFFerty 2016”, zorganizowana przez Porozumienie Bydgoskich Biur Karier, które tworzą WSG, KPSW, UTP, UKW, Wydział Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy WSB w Toruniu i Collegium Medicum UMK. W charakterze Partnera w wydarzeniu uczestniczyła BARR Sp. z o.o. W Targach uczestniczyło 70 wystawców z różnych branż i blisko 5 tys. osób poszukujących zatrudnienia. Targi te stwarzają przedsiębiorcom możliwość bezpośredniego wyjścia ze swoją ofertą biznesową do bydgoskiego środowiska akademickiego i kontaktów z innymi wystawcami.</p> <p>Wspólna realizacja zadań w ramach Porozumienia Akademickich Biur Karier objęła: organizację, promocję, pozyskiwanie sponsorów, prowadzenie warsztatów, organizację konkursów, pozyskiwanie pozwoleń, zapewnienie ochrony i opieki medycznej, przyjmowanie zgłoszeń i utrzymywanie kontaktów z przedsiębiorstwami i instytucjami z regionu.</p> <p>PUP w Bydgoszczy w 2016 roku uczestniczył w poniżej wymienionych targach pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Targi edukacyjne – Forum szkół publicznych i pracodawców „CV 2016. Szkoła-Edukacja-Praca” (1 IV), – Targi Pracy i Kariery (20 IV), – VI Targi Pracy w Nakle n/Notecią (20 IV), – 18. Inowrocławskie Targi Pracy (22 IV), – 11. Targi Pracy i Promocji Przedsiębiorców „OFFerty 2016” (17 XI). 	Budżet PABK Budżet PUP Budżet BARR Sp. z o.o.	II.5.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Bydgoszczy	szt.	43 401	43 430	42 725	42 864	42 926		II.3., II.4., II.5.	GUS BDL
2	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON	szt.	3 849	3 707	3 428	3 722	3 329		II.3., II.4., II.5.	GUS BDL
3	Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON	szt.	3 105	3 482	3 997	3 407	3 072		II.3., II.4., II.5.	GUS BDL
4	Liczba pracujących wg PKD-2007	osoby	115 646	117 766	120 606	121 440	bd.		II.3., II.4., II.5.	GUS BDL
5	Liczba lub lokaty firm bydgoskich w ogólnopolskich rankingach Innowacyjności (np. coroczna Lista 2000 dziennika „Rzeczpospolita”)	szt./lokata	0/0 (2011 r.)	0/0 (2012 r.)	0/0 (2013 r.)	0/0 (2014 r.)	0/0 (2015 r.)		II.1., II.2.	„Lista 2000” „Rzeczpospolita”

Podsumowanie:

Wszystkie przedsięwzięcia ujęte w Programie Nr 3 *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka* były realizowane w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 24 zadania główne zapisane w programie, 18 (tj. 75%) było realizowanych, a 6 zadań (tj. 25%) w roku ubiegłym nie było wdrażanych. Należy nadmienić, że w przypadku części zadań dotychczas nierealizowanych, prowadzone były prace związane z przygotowaniem ich do nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020, np. Centrum Nauk Ścisłych, Technicznych i Przyrodniczych (*Collegium Novum* UKW) planowane w ramach Kontraktu Terytorialnego – przedsięwzięcie pn. „System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego”.

Realizacja głównych przedsięwzięć programu przyczynia się do rozwoju gospodarczego miasta. Od kilku lat rośnie znaczenie Bydgoszcz na mapie usług outsourcingowych, co potwierdzają niezależne raporty i podsumowania branżowe. Miasto zmienia swój wizerunek na miasto nowoczesnych technologii i usług. Dogodne położenie komunikacyjne, dobrze wykształcone społeczeństwo, uczelnie wyższe oraz szeroki zakres ofert inwestycyjnych sprawiły, iż to właśnie w Bydgoszczy swój kapitał lokują znaczące firmy krajowe i zagraniczne (Nokia, Atos IT Services, SDL, Mobicca, Genesys,

Asseco, Sunrise System, Teleplan, Livingston International). Znaczącą rolę odgrywa tu Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. działająca od stycznia 2014 roku. Jej zasadniczym celem są: promocja miasta Bydgoszczy, przyciąganie inwestycji kreujących nowe miejsca pracy, prowadzenie działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, rozwój przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy. Agencja obsługiwała w 2016 roku łącznie 53 projekty inwestycyjne. W firmach współpracujących z BARR Sp. z o.o. utworzono w tym okresie 1.185 nowych miejsc pracy.

Potwierdzeniem stopniowej poprawy sytuacji na rynku pracy, spowodowanej tworzeniem nowych miejsc pracy, jest spadek stopy bezrobocia. W końcu roku 2015 wynosiła ona 5,4%; by po 12 miesiącach spaść do rekordowo niskiego poziomu 4,8%. Jest to najniższy wskaźnik bezrobocia w Bydgoszczy na przestrzeni ostatnich 17 lat. Z roku na rok rośnie liczba pracujących w Bydgoszczy (ponad 121,4 tys.), co może pośrednio świadczyć o rosnącej konkurencyjności bydgoskiej gospodarki. Poziom innowacyjności bydgoskich przedsiębiorstw w dalszym ciągu nie jest jeszcze zadowalająca, poprawa tej sytuacji wymaga m.in. dalszego rozwoju instytucji naukowo-badawczych. Realizacja części działań programu, w tym planów rozwojowych bydgoskich uczelni jest w dużej mierze utrudniona, ze względu na niewystarczające środki własne lub brak dostępu do środków zewnętrznych.

III.4. Program Nr 4 Przestrzeń dla biznesu

Cele programu:

- Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Bydgoszczy
- Wzmocnienie rangi miasta jako ośrodka targowo-wystawienniczego oraz turystyki biznesowej
- Wypromowanie Bydgoszczy jako miasta atrakcyjnego dla inwestorów, turystów i gości

Koordynator programu:

Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Przygotowywanie terenów oraz ofert inwestycyjnych dla przyszłych inwestorów i ich promocja:				
	Uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów inwestycyjnych oraz terenów, dla których przewidziana jest zmiana funkcji	Miejska Pracownia Urbanistyczna	W 2016 roku uchwalono 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały tereny przewidziane pod nowe inwestycje (również w formie przekształceń dotychczasowych funkcji przewidzianych do likwidacji): - mpzp „Brdujście-Wiślana”, - mpzp „Fordon: Zofin, Niepodległości i Łoskoń – część południowa”, - mpzp „Siemieczek-Portowa”, - mpzp „Fordon-Park Akademicki”, - mpzp „Łęgnowo-Edmunda Matuszewskiego”. Trwały też prace nad opracowaniem 29 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W końcu 2016 roku funkcjonowały 142 obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.	Budżet Miasta	II.3. III.7.
	Regulowanie stanu prawnego gruntów	Wydział Mienia i Geodezji	Uchwalanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego umożliwia wskazywanie gruntów gminnych z przeznaczeniem na cele inwestycyjne. W planach miejscowych obok przeznaczenia terenów, wyznacza się zasady zagospodarowania i kształtowania zabudowy, nie ustala się natomiast inwestorów realizujących poszczególne inwestycje – decyzja w tym zakresie należy do właściciela gruntu. Wydział Mienia i Geodezji przystępuje do regulacji stanów prawnych takich gruntów (podziały geodezyjne, regulacja Księgi Wieczystej) i przeznacza je następnie do zbycia.	Budżet Miasta	II.3. III.7.
	Budowa infrastruktury technicznej (uzbrojenia) terenów inwestycyjnych	MKUO ProNatura Sp. z o.o. BARR	W 2016 roku BARR Sp. z o.o. podejmował rozmowy z gestorami mediów w celu uzgodnienia w planach inwestycyjnych poszczególnych gestorów (MWiK, ZDMiKP i KPEC) zamierzeń inwestycyjnych umożliwiających realizację inwestycji komercyjnych oraz budowy pasa drogowego w ciągu projektowanej ul. Składowej. Umożliwi to przystąpienie do budowy planowanego tam obiektu biurowego (pow. użytk. 13.000 m ²) realizowanego przez firmę Hunger Development. BARR Sp. z o.o. rozmawiał także z Pomorską Spółką	Środki MKUO ProNatura Sp. z o.o.	II.3. II.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Sp. z o.o.	Gazownictwa (oddział w Bydgoszczy), w celu umożliwienia podłączenia do sieci gazowej inwestora Panattoni Europe, realizującego inwestycję na terenie dawnego Zachemu pn. „Panattoni Park Bydgoszcz”.	Fundusze europejskie	
	Rozbudowa infrastruktury i poszerzenie obszaru Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego	Bydgoski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o.	BPPT Sp. z o.o. oferuje tereny inwestycyjne na sprzedaż i pod dzierżawę. Firma podejmowała szereg działań obejmujących: wydzielenie i podział geodezyjny działek, badania hydrogeologiczne gruntów, budowę nowej oraz rozbudowę już istniejącej infrastruktury. Na koniec 2016 roku Park oferował około 70 ha wolnych terenów inwestycyjnych. BPPT dokonuje podziału gruntu w zakresie wielkości i kształtu działki zgodnie z wymaganiami inwestora przy założeniu, że minimalna powierzchnia wynosi 1 ha. Cały Park jest objęty mpzp „Łęgnowo – Park Technologiczny”, w którym oznaczono go jako teren aktywności gospodarczej. W roku 2016 zakończono prace związane z modernizacją ul. Grzybowej (dł. 1.420 m).	Budżet BPPT Sp. z o.o.	II.3.
	Poprawa obsługi komunikacyjnej istniejących i przyszłych terenów inwestycyjnych	ZDMiKP Wydział Mienia i Geodezji	W 2016 roku dla poprawy obsługi komunikacyjnej terenów BPPT, nadano kategorię drogi publicznej, ulicom i drogom na terenie spółki Infrastruktura Kapuściska. Innym zadaniem, realizowanym w celu poprawy dostępności komunikacyjnych terenów inwestycyjnych, były prace dotyczące rozbudowy ul. Wąbrzeskiej na Glinkach.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	II.3.
	Skuteczna promocja terenów o podwyższonej atrakcyjności inwestycyjnej	Wydział Mienia i Geodezji Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	Prowadzono akcję oferującą nieruchomości przeznaczone do zbycia na rynku krajowym poprzez ogłoszenia reklamowe oraz udział w 15. i 16. Targach Mieszkaniowych (wiosna/jesień 2016 r.) organizowanych przez Targi Bydgoskie „SAWO” – hala Artego-Arena. Oferowano tam sprzedaż działek pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne (oferta przetargowa oraz nieruchomości w przygotowaniu do zbycia) i przeznaczone pod produkcję/usługi. Dla uatrakcyjnienia niektórych ofert działek miejskich zastosowano tu (zgodnie z ustawą o gospodarce nieruchomościami) obniżkę cen wywoławczych, co wywołało wzrost zainteresowania. Ponadto można było poznać procedury związane z uzyskaniem decyzji o warunkach zabudowy i pozwolenia na budowę. BARR Sp. z o.o. pozyskuje inwestorów krajowych/zagranicznych poprzez bezpośredni kontakt z firmami na targach i konferencjach. Promocja terenów inwestycyjnych odbywała się m.in. w formie: – udostępniania bazy danych dotyczącej oferty inwestycyjnej oraz warunków inwestowania w mieście na portalu internetowym: www.barr.pl (dostępne także w języku angielskim dla zagranicznych inwestorów), – umieszczania oferty nieruchomości (zgodnych z wymogami PAIILZ) w bazie danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Centrum Obsługi Inwestora WK-P, celem dalszej promocji. W roku 2016 przedstawiciele BARR Sp. z o.o. uczestniczyli w 35 imprezach gospodarczych, m.in. forach, konferencjach, galach, warsztatach, wydarzeniach targowo-wystawienniczych krajowych i zagranicznych.	Budżet Miasta Budżet BARR Sp. z o.o.	II.3.

Źródło: www.barr.pl

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rozwój parków biurowych klasy A i B+	Prywatni inwestorzy Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.	<p>BARR Sp. z o.o. współpracuje z deweloperami rozwijającymi parki biurowe i budującymi nowoczesne powierzchnie biurowe. Spółka podejmuje działania mające na celu pozyskanie inwestorów/potencjalnych najemców współpracując z: firmami sektora BPO/SSC w celu zaprezentowania oferty inwestycyjnej Bydgoszczy. Ponadto współpracuje z agencjami rządowymi PALiZ, PSSE oraz firmami HR, jak i organizacjami skupiającymi przedsiębiorców z sektora nowoczesnych usług: Aspire, ABSL, Pro Progressio.</p> <p>Tworzone są oferty pod rozwój nowoczesnych powierzchni biurowych. W roku 2016 rozpoczęto realizację kilku inwestycji biurowych na terenie Miasta. Są to m.in.: Arkada Biznes Park (pow. 11.000 m²), Immobile K3 (8.000 m²) i II etap Scan Park (pow. 13.000 m² – pozwolenie na budowę).</p> <p>Wśród zadań dotyczących nowych powierzchni biurowych zrealizowanych w 2016 roku należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – biurowiec ETA (klasa A, pow. 5.250 m²) w Biznes Parku przy ul. Kraszewskiego 1, – biurowiec Optimum Park (4.000 m²) w rejonie ul. Fordońskiej i Kazimierza Wielkiego, – biurowiec ML Office przy ul. Cmentarnej. <p>W 2016 roku rynek powierzchni biurowych w Bydgoszczy przedstawiał się następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> – całkowita istniejąca powierzchnia biur: 74.000 m² (w tym klasy A/B+: około 30.000 m²), – całkowita powierzchnia biur klasy A/B+/B w budowie: 18.000 m², – całkowita planowana powierzchnia biur klasy A/B+: 44.000 m² (projekty: Arkada Business Park, II etap Scan Park, Immobile K3, Biznes Park Teta). <p>Dostępność nowoczesnej powierzchni biurowej stanowi, obok dostępności kadrowej, jeden z głównych czynników determinujących wzrost branży BPO/SSC w mieście.</p> <p><i>Biznes Park przy ul. Kraszewskiego</i></p> <p><i>Źródło: materiały inwestora Biznes Park</i></p>	Środki prywatnych inwestorów i deweloperów powierzchni biurowych	II.3. II.4.
b.	Rewitalizacja terenów służących rozwojowi funkcji gospodarczych i przekształcanie terenów poprzemysłowych:				
	Budowa na terenie Bydgoszcz Wschód nowoczesnego centrum biznesowego (Scanpark Business Center) wraz z osiedlem mieszkaniowym	Hunger Development Sp. z o.o.	W roku 2016 wybrano zespół projektantów i architektów, uzyskano zewnętrzne źródła finansowania, zakończono prace projektowe oraz uzyskano pozwolenie na budowę. Nowy budynek biurowy zostanie zrealizowany w dwóch etapach.	Środki prywatnego inwestora	II.3. III.7.
	Aktywizacja gospodarcza terenów zdegradowanych (dawnych pól irygacyjnych), położonych w rejonie ulic: Chemicznej, Hutniczej i Mokrej w Bydgosz-	BARR Sp. z o.o. MWiK	W roku 2016 BARR Sp. z o.o. kontynuował kampanię informacyjno-promocyjną by doprowadzić do aktywizacji terenów położonych przy ul. Chemicznej, Mokrej, Dachtery i Hutniczej. Sektory produkcyjny i powiązany z nim magazynowo-logistyczny są dla miasta kluczowe w odniesieniu do rozwoju aglomeracji. Właśnie pod kątem tych inwestorów, prowadzone było ofertowanie terenów położonych w przedmiotowej loka-	Budżet BARR Sp. z o.o.	II.3. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	czy – pow. 154 ha	Sp. z o.o.	lizacji. Zagospodarowanie wskazanych terenów może przybliżyć Bydgoszcz do celu jakim jest stanie się krajowym centrum logistycznym. Na przełomie roku 2015/2016 BARR Sp. z o.o. zaoferował tereny przy ul. Chemicznej, Mokrej i Dachtery, kilkudziesięciu spółkom co przełożyło się na podjęcie wstępnych negocjacji z 7 z nich. Zaowocowało to w roku 2016 zakupem 2 działek (mapy obrębowe nr 284 i 285) przez firmę Panattoni Europe pod budowę Centrum Dystrybucyjnego „Carrefour” (operatorem jest firma logistyczna ID Logistics). W marcu 2017 roku rozpoczęło działalność operacyjną. BARR Sp. z o.o. wspiera proces rekrutacji nowych pracowników.	Budżet MWiK Sp. z o.o.	
	Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych „Zachem”	BARR Sp. z o.o. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o. Infrastruktura Kapuścińska S.A. Wydział Mienia i Geodezji Wydział Gospodarki Komunalnej	Na przełomie roku 2015/2016 Miasto Bydgoszcz zawarło z Syndykiem akt notarialny, na podstawie którego nabyło od Infrastruktury Kapuściska nieruchomości zajęte pod drogi o łącznej o pow. ~19 ha i długości ~9 km. Przejęcie dróg usprawniło komunikację firm znajdujących się na terenie dawnego „Zachemu”. Ponadto zapewnia kolejny alternatywny dojazd do terenów BPPT. Pozwoli też na pozyskanie nowych inwestorów, którzy szukają siedziby dla swojej firmy w tej części miasta. Bydgoszcz w końcu 2015 roku złożyła wniosek aplikacyjny do programu unijnego Interreg Europa Środkowa dla projektu pn. „ReSites Rehabilitation of brownfield sites in Central Europe”. Dotyczy on działań na rzecz terenów poprzemysłowych, koncepcje i plany remediacji, wdrożenie planów działań na obszarach na Funkcjonalnych Obszarach Miejskich. Wniosek został zatwierdzony, a sam projekt rozpoczęto w VI 2016 roku. Podjęto działania przygotowawcze i administracyjne związane z realizacją projektu (m.in. zawarto umowę partnerską). Odkonano spotkanie inauguracyjne projektu, nawiązano kontakt z Rejonową Dyрекcją Ochrony Środowiska, która będzie administrować procesem rekultywacji terenów dawnego „Zachemu”. Ekspertyzę obejmującą analizę terenu wykonała krakowska Akademia Górniczo-Hutnicza. Ponadto w niemieckim Magdeburgu odbyło się spotkanie robocze projektu oraz sesja dot. szkoleń i wizyt studyjnych.	Budżet BARR Sp. z o.o. Syndyk masy upadłościowej Infrastruktura Kapuścińska Budżet Miasta	II.3. III.8.
	Zagospodarowanie nieruchomości przy ul. Pilickiej 6 pod nowe funkcje	Miejska Pracownia Urbanistyczna	Nieruchomość należy obecnie do kilku podmiotów prywatnych. Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy” teren rezerwowany jest dla rozwoju funkcji aktywności gospodarczej i usługowo-produkcyjnej. W 2016 roku Miejska Pracownia Urbanistyczna pracowała nad sporządzeniem mpzp „Brdujście-Pilicka”, zakładając możliwość lokalizacji na tym terenie obiektów handlowych o powierzchni ponad 2.000 m ²	Budżet Miasta	II.3. III.8.
	Rewitalizacja obszaru i obiektów poprzemysłowych dawnego MAKRUM (os. Leśne)	CDI Konsultanci Budowlani Sp. z o.o.	Na tym terenie, u zbiegu ul. Kamienna i Sułkowskiego, trwa realizacja osiedla Platanowy Park (pow. 10 ha). Zadanie obejmuje budowę >110.000 m ² pow. mieszkalnej, usługowej, handlowej i biurowej. Jest ono połączone z wybudowaniem nowej fabryki Makrum w innej lokalizacji w roku 2019 (firma Makrum zakupiła m.in. działkę na terenie byłego „Zachem-u”). W 2015 r. oddano do użytku pierwsze 2 budynki mieszkalne osiedla Platanowy Park, składające się z 144 lokali mieszkalnych. W marcu 2016 roku rozpoczęto drugi etap (2 budynki: łącznie 148 mieszkań i 19 lokali usługowo-handlowych na poziomie parteru). Planowane ukończenie inwestycji – III kwartał 2018 r.	Środki prywatnego inwestora	II.3. III.8.

Źródło: wizualizacja inwestora

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	
1	2	3	4	5	6	
	Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnego ROMET-u (ul. Fordońska 248)		Zadanie zrealizowane w 2015 roku. Na terenie po byłym Romecie, ograniczonym ul. Fordońską, Wiślaną, Łowicką, Regatową, systematycznie inwestuje wiele firm, które aktywnie prowadzą swoją działalność. Największą inwestycją jest obiekt IKEA Bydgoszcz, oddany do użytku w II połowie 2015 roku. Centrum handlowe IKEA o powierzchni 30 000 m ² powstało u zbiegu ul. Fordońskiej i Łowickiej (zatrudnienie: 250 osób, parking: 1.100 miejsc). W roku 2016 spółka Iqor Global Services Poland rozbudowywała centrum wsparcia Customer Interaction. Inne podmioty, zlokalizowane na tym terenie to m.in. Centrum Zabaw Rodzinnych Family Park, DB Schenker Poland, Partner XXI PIK, Bydgosta oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności. Znajduje się tu też teren niezabudowany nabyty przez osobę prywatną.		II.3. III.8.	
	Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnego ORTIS-u (ul. Wojska Polskiego 1)		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku. Na terenie dawnych Zakładów Graficznych znajdują się Zielone Arkady (działka o pow. 4,5 ha przy ul. Wojska Polskiego 1). Dużą część zajmuje centrum handlowe z 3 kondygnacjami handlowo-usługowymi i zlokalizowaną w zachodniej części kondygnacją biurową. W części północnej znajduje się 6-kondygnacyjny parking z miejscami postojowymi dla 1.200 pojazdów i 2 strefami dojazdowymi (7.100 m ² powierzchni utwardzonych oraz 7.000 m ² terenów zielonych).		II.3 III.8	
	Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnej zajezdni tramwajowej przy ul. Zygmunta Augusta w Bydgoszczy (BSW)	Jumpin Place Park Trampolin	W 2016 roku, w budynku dawnej zajezdni tramwajowej (ul. Zygmunta Augusta 2), firma Jumpin Place Park Trampolin prowadziła prace budowlane w celu uruchomienia Parku Trampolin. Inwestorowi udało się przebudować obiekt zachowując historyczną bryłę oraz część detali.	Srodki prywatnego inwestora	II.3. III.8.	
	Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnego FOTON-u przy ul. Pięknej w Bydgoszczy (BSW)		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.			
	Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnej Spółdzielni Pracy ZENIT przy ul. Kościuszki 12 w Bydgoszczy (BSW)		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.			
c.	Umocnienie roli Bydgoszczy jako miasta targów, kongresów, zjazdów, konferencji i spotkań międzynarodowych i krajowych oraz turystyki biznesowej:					
	Budowa Centrum Targowo-Wystawienniczego na terenie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku		Zadanie zrealizowane w roku 2015. Na przełomie roku 2015/2016 podpisano kilka pierwszych umów najmu przestrzeni w Bydgoskim Centrum Targowo-Wystawienniczym. Obiekt jest miejscem organizacji wielu imprez targowo-wystawienniczych, szkoleniowych i rozrywkowych. W roku 2016 odbyły się m.in.: – XXXIII Targi Budownictwa i Instalacji „Gryf-Bud”, – XXIV Międzynarodowe Targi Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji „Wod-Kan”,			II.6
				Źródło: www.bppt.pl		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – VII Targi Myśliwskie, – Targi Motoryzacyjne „Gordon Auto Show”, – Targi Edukacyjne CV 2016 „Szkoła – Praca – Kariera”, – Forum Polsko-Ukraińskie: „Nowoczesna gospodarka komunalna w Bydgoszczy”. 		
	Zagospodarowanie Placu Teatralnego – m.in. budowa reprezentacyjnego obiektu o funkcji kongresowej, kulturalnej (Wielofunkcyjny kompleks kreatywności artystycznej)		<p>W 2016 roku zadanie nie było realizowane.</p> <p>Ze względu na brak możliwości dofinansowania zadania ze środków zewnętrznych w perspektywie finansowej 2014-2020, jego realizacja została odłożona w czasie.</p>		
	Współpraca miasta z organizatorami targów, kongresów, zjazdów i konferencji	Bydgoskie Centrum Informacji BPPT Sp. z o.o.	<p>BPPT Sp. z o.o. podejmował działania zmierzające do promowania BCTW jako centrum wystawiennicze, kongresowe i szkoleniowe. Współpracował z organizatorami wydarzeń o charakterze targowym, takimi jak: Izba Gospodarcza „Wodociągi Polskie”, Targi Pomorskie „Romex”, Hurtownia Motoryzacyjna „Gordon”, Związek Kynologiczny w Polsce, wydawnictwo Polska Press. Dzięki tym działaniom w roku 2016 odbyło się 68 imprez targowo-wystawienniczych, szkoleniowych i rozrywkowych, odwiedzonych przez 40 tys. osób. Oprócz wymienionych wyżej wydarzeń w BCTW zaliczyć można także Krajową Wystawę Psów Rasowych, Wystawę Gołębi Rasowych i Drobiu Ozdobnego oraz Forum Rolnicze. Odbyły się również duże eventy firmowe, uroczyste jubileusze i gale konkursowe, sympozja, konferencje, szkolenia, prezentacje oraz pokazy. BCTW było też miejscem kameralnych spotkań biznesowych.</p> <p>BCI podejmuje szereg działań obejmujących: bieżącą współpracę z organizatorami wydarzeń w zakresie doradztwa na etapie przygotowywania wydarzeń, wsparcie ich organizacji w zakresie przekazywania materiałów informacyjnych i organizację stoiska informacyjnego. Prowadzono też promocję imprez, infrastruktury konferencyjno-wystawienniczej, bazy hotelowej itp. poprzez stronę internetową www.visitbydgoszcz.pl oraz na imprezach targowo-wystawienniczych krajowych i zagranicznych. Ponadto przekazywano obiektom noclegowym materiały promocyjne.</p>	Budżet Miasta Fundusze europejskie Budżet Państwa	II.6.
	Rozwój bazy noclegowej	CUBE Sp. z o.o.	W 2016 roku otwarto nowy obiekt „Opera Hostel” położony w bezpośrednim sąsiedztwie Opery Nova. Obiekt ten dysponuje obecnie 16 pokojami/apartamentami, przeznaczonymi dla 2-5 osób (42 miejsca noclegowe). W ramach rozwoju bazy noclegowej powstają nowe obiekty hotelowe, zlokalizowane przy ul. Nakielskiej (jest to obiekt 3*) oraz przy ul. Grodzkiej.	Prywatny inwestor	II.6. II.7.
	Przygotowanie atrakcyjnej oferty pobytowej dla uczestników różnorodnych spotkań, którzy pozostaną dłużej niż kilka godzin i wykorzystają w Bydgoszczy swój czas wolny (turystyka biznesowa)	Bydgoski Centrum Informacji ByLOT	<p>Bydgoskie Centrum Informacji podejmowało działania poszerzające ofertę pobytową dla osób odwiedzających Bydgoszcz. Obejmowały one m.in.: współpracę z firmami organizującymi pakiety pobytowe dla gości konferencyjnych oraz tworzenie własnych ofert turystycznych, opracowywanie tras zwiedzania, gier miejskich, informacji o wydarzeniach w Bydgoszczy i folderów dedykowanych dla turystów biznesowych.</p> <p>Ponadto oferty pobytowe są także dopasowywane do oczekiwań, zarówno organizatorów spotkań, jak i ich uczestników. Takie rozwiązania są realizowane głównie przez podmioty prywatne.</p>	Budżet Miasta Środki By-LOT	II.6. II.7.
	Rozbudowa i udoskonalenie systemu promocji i informacji turystycznej	BCI ByLOT	Bydgoskie Centrum Informacji systematycznie ulepsza system promocji miasta oraz informacji turystycznej o Bydgoszczy. Działania realizowane w roku 2016 obejmowały głównie wdrożenie i rozbudowę aplikacji mobilnej adresowanej do turystów i osób odwiedzających Bydgoszcz, rozwój zawartości strony internetowej (także informacji udostępnianych obcym serwisom) oraz działania portali społecznościowych (fan page).	Budżet Miasta Środki By-LOT	II.7. IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
d.	Prowadzenie kampanii promocyjnych oraz działań związanych z wizerunkiem miasta i budową jego marki:				
	Kampanie promocyjne budujące pozytywne skojarzenia dotyczące wizerunku Bydgoszczy i sposobu jej postrzegania, zarówno wśród potencjalnych inwestorów jak i kontrahentów przybywających do naszego miasta	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. ByLOT Eurozet Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą	<p>W roku 2016 przeprowadzonych zostało szereg kampanii promocyjnych adresowanych głównie do potencjalnych inwestorów m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kampania promocyjna „Bydgoszcz otwarta na outsourcing” Kampania skierowana do przedstawicieli sektora nowoczesnych usług dla biznesu, sektora, który jest jednym z najszybciej rozwijających się sektorów w Polsce. W jej ramach organizowano wydarzenia oraz publikowano artykuły w prasie branżowej. W maju 2016 roku BARR Sp. z o.o. wraz z czasopismem Eurobuild, ABSL oraz 3 bydgoskimi deweloperami: Arkada Business Park, Hunger Development i Optimum Park, zorganizowała śniadanie biznesowe w Warszawie nt. rozwoju rynku biurowego w Bydgoszczy. W listopadzie 2016 roku odbył się briefing biznesowy „Centra usług wspólnych w sektorze publicznym w Polsce” organizowany przez Miasto Bydgoszcz, BARR Sp. z o.o. oraz wydawcę czasopisma branżowego „CEE Shared Services & Outsourcing Directory”, dla podkreślenia rosnącej roli outsourcingu w sektorze publicznym. Ponadto ukazał się cykl artykułów w dwujęzycznym czasopiśmie branżowym „Outsourcing&More”, adresowanym do kadry zarządzającej wysokiego/średniego szczebla firm sektora outsourcingowego. Są one kierowane zarówno do zagranicznych, jak i polskich inwestorów. – Kampania reklamowa „Bydgoszcz, miejsce Twoich inwestycji/Your Business destination” Kampania polegająca na dystrybucji dedykowanych broszur promocyjnych wśród inwestorów podczas wydarzeń targowo-wystawienniczych i na spotkaniach biznesowych. We współpracy z Bonnier Business Polska (wydawca dziennika „Puls Biznesu”) zorganizowano konferencję „Emerging Cities. Nowe centra logistyczno-produkcyjne na mapie Polski”. Eksperti przedstawili na niej wyzwania współczesnej logistyki oraz nowe trendy w sektorze TSL. Organizatorzy zaprezentowali dynamiczny wzrost podaży powierzchni nowoczesnych hal produkcyjnych i logistyczno-magazynowych. – Kampania promocyjna „Bydgoszcz nr 1 dla biznesu” Kampania kontynuowana przez BARR Sp. z o.o., po zdobyciu 1. lokaty w niezależnym rankingu Banku Światowego „Doing Business in Poland 2015”, poprzez reklamy prasowe (np. Profile, Polish Business Magazine oraz Eurobuild CEE) oraz poprzez artykuły sponsorowane i redakcyjne. – Kampania całoroczna „Bydgoszcz informuje”. – Prowadzenie portalu Aktywna Bydgoszcz oraz profilu utworzonego na Facebooku. – Działania promocyjne w ramach projektu „Bydgoszcz za 1/2 ceny”. – Kampania reklamowa w formie billboardów na kanałach TVN 24 i TVN Meteo. 	Budżet BARR Sp. z o.o. Środki ByLOT Budżet Miasta Fundusze europejskie	IV.9.
	Uczestnictwo w targach, wystawach; inicjowanie, organizacja i promocja imprez oraz wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i biznesowych	BCI Biuro Promocji i Współpracy z Zagranicą	<p>BCI reprezentowało Bydgoszcz było podczas kilku krajowych imprez targowo-wystawienniczych, m.in.: Regiony na styku kultur, Łódź; Travel and Taste, Bydgoszcz; Free Time Festival, Gdańsk; Jarmark św. Dominika, Gdańsk; Tour Salon, Poznań i World Travel Show w Nadarzynie. Promocja różnorodnych wydarzeń w Bydgoszczy odbywała się poprzez udostępnianie kalendarza imprez.</p> <p>W 2016 roku przedstawiciele BARR Sp. z o.o. uczestniczyli w 35 imprezach gospodarczych, m.in. forach, konferencjach, galach, warsztatach i wydarzeniach targowo-wystawienniczych. Tematyka eventów dotyczy-</p>	Budżet BARR Sp. z o.o. Budżet Miasta	IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		BARR Sp. z o.o.	<p>ła rynku nieruchomości, wydarzeń branżowych, a w szczególności sektora BPO/SSC, ITC, logistyki i produkcji. Działania te obejmowały wydarzenia ogólnopolskie i zagraniczne, które umożliwiły prezentację potencjału Miasta wśród menadżerów międzynarodowych korporacji. Wśród własnych wydarzeń promocyjnych znalazły się: konferencja „Emerging cities. Nowe centra logistyczno-produkcyjne na mapie Polski”, gdzie prezentowano dynamiczny wzrost podaży powierzchni nowoczesnych hal produkcyjnych lub logistycznych oraz konferencję „Centra usług wspólnych w sektorze publicznym w Polsce” promująca pionierską inicjatywę Bydgoszczy (powołanie Bydgoskiego Biura Finansów Oświaty dla wszystkich szkół i placówek oświatowych Miasta).</p> <p>W roku 2016 BARR Sp. z o.o. uczestniczyła także w 20 wydarzeniach o charakterze międzynarodowym w Polsce i za granicą, podczas których realizował cykl spotkań biznesowych „B2B”. Formuła spotkań miała różnorodny charakter i miała miejsce podczas targów i konferencji międzynarodowych, w których prowadzono rozmowy jako wystawca (Expo Real) lub uczestnik (ASPIRE, IT Future Expo, CeBIT).</p> <p>Ponadto Miasto wspierało projekty mające szczególne znaczenie dla promocji i wizerunku Bydgoszczy m.in.: XXIII Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE, „Otwieracz 2016”, 1. PKO Bydgoski Festiwal Biegowy, „Bydgoszcz żyje tańcem”, Bydgoskie Święto Smaku ulicy Śląskiej, „Bydgoszcz Urodzi-Nova”, 670. Rowerowe Urodziny Miasta, Bydgoski Festiwal Nauki, zawody Bydgoszcz Triathlon, III MŚ w Przechodzeniu przez Rzekę, Koncert Al Di Meola, Festiwal Pamięci Andrzeja Zauchy, Stunt Star Grand Prix 2016, „Bydgoska Afera Kryminalna”, „Ciekawa Bydgoszcz”, XIV Święto ul. Gdańskiej, międzynarodowe targi „Wod-Kan”, III Półmaraton „Rock’N’Run”, Bydgoszcz Promo Festival, „Polishopa Design Thinking Conference”, Kolacja na Wyspie, „Złota 100 Pomorza i Kujaw”, Dzień Świętego Patryka w Bydgoszczy, VII Bieg Męczeństwa i Pamięci Narodowej, Bydgoskie Dywany Kwiatowe, Święto Starego Fordonu, V Rowerowe Powitanie Wiosny, Terenowa Masakra, Focus on Freestyle, koncerty muzyczne w cyklach: Rzeko Muzyki oraz Rzeko Muzyki Młodych; Aktywna Bydgoszcz (biegi uliczne), Woda Bydgoska (zawody pływackie na Brdzie), Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce, „Sport Generacja”, XVI Europejski Festiwal Lekkoatletyczny Bydgoszcz Cup, regaty Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, X Bydgoski Festiwal Wodny „Ster na Bydgoszcz”.</p>	<p>Budżet WK-P</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Środki sponsorów</p>	
	Budowa Systemu Identyfikacji Miejskiej	ZDMiKP Plastyk Miejski	<p>W ramach działań na rzecz tworzenia Systemu Identyfikacji Miejskiej wprowadzono:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pasach drogowych ujednolicone tablice kierunkowe wskazujących dojazd do siedziby firmy – systemowe tablice kierunkowe przeznaczone dla ruchu kołowego (kontynuacja), – ujednolicony format i kolorystykę wolnostojącego nośnika reklamowego reklamy zewnętrznej, – ujednolicone rozwiązania dla poszczególnych stref miejskich – strefa staromiejska i śródmiejska: stylizowane lampy oświetleniowe, stylizowane urządzenia BRD (Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego – słupki blokujące, płotki i inne elementy wyposażenia pasów drogowych) oraz stylizowane stojaki i parkingi rowerowe. W pozostałych strefach lampy, urządzenia typu BRD oraz parkingi rowerowe ujednolicone. <p>Wprowadzono ujednoliconą kolorystykę Bydgoskiego Roweru Aglomeracyjnego (BRA), spójną z wizerunkiem Miasta.</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Środki prywatne</p>	

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na terenach rewitalizowanych	szt.	367 (2011 r.)	bd.	bd.	bd.	bd.		II.3., II.4., III.7., III.8.	US / UMB
2	Liczba osób zatrudnionych w firmach Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego	szt.	1 169	1 532	1 935	2 688	2 931		II.3.	BPPT
3	Liczba podmiotów działających w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym	szt.	50	57	61	70	98		II.3.	BPPT
4	Liczba imprez targowych (cyklicznych)	szt.	16	13	7	8	14		II.4., II.6., II.7., IV.9.	www.targi.com

Podsumowanie:

Wszystkie przedsięwzięcia (4) ujęte w Programie Nr 4 *Przestrzeń dla biznesu* były realizowane w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 26 zadań głównych zapisanych w programie, 20 (tj. 76,9%) było realizowanych, a 3 zadania (tj. 11,5%) nie były realizowane w 2016 roku (3 zadania zostały zakończone w 2015 roku).

Wśród zadań realizowanych w ramach programu na szczególną uwagę zasługują, kontynuowane na szeroką skalę w roku 2016, działania rewitalizacyjne na terenach poprzemysłowych, prywatnych inwestorów i firm deweloperskich podejmujących przedsięwzięcia, których celem jest przywrócenie miastu tych terenów z całkiem nową funkcjonalnością. Na terenie dawnego Makrum (os. Leśne), spółka CDI Konsultanci Budowlani, w marcu 2016 roku rozpoczęła drugi etap budowy osiedla Platanowy Park obejmujący 2 kolejne budynki: 148 mieszkań i 19 lokali usługowo-handlowych na parterze (zakończenie: III kwartał 2018 r.).

Do efektów programu zaliczyć można też oddanie do użytku nowego obiektu hotelowego „Opera Hostel”, położonego w bezpośrednim sąsiedztwie Opery Nova. Obiekt ten dysponuje obecnie 16 pokojami/apartamentami, przeznaczonymi dla 2-5 osób (42 miejsca noclegowe). Na mapie miasta pojawiły się także nowe obiekty biurowe. Wiosną roku 2016 zaczął działać biurowiec „IDEA Przestrzeń Biznesu” wspierający rozwój małych firm oraz oferujący przestrzeń bydgoskim przedsiębiorcom.

Prowadzone na szeroką skalę przedsięwzięcia na rzecz aktywizacji terenów inwestycyjnych (w dużej mierze ukierunkowanie na wzmocnienie pozycji Bydgoszczy jako centrum magazynowo-logistycznego) oraz działania promocyjne bydgoskiej gospodarki i rezerw inwestycyjnych na terenie miasta podnoszą atrakcyjność Bydgoszczy jako ośrodka posiadającego przygotowane tereny pod działalność gospodarczą oraz przynoszą efekty w postaci przyciągnięcia do miasta nowych inwestorów. Potwierdzeniem są tu wielkości mierników przyjętych do oceny programu – rosnąca liczba osób zatrudnionych w firmach prowadzących swą działalność na terenie BPPT Sp. z o.o., która w końcu roku wzrosła do 2.931 (pracujących w 98 przedsiębiorstwach), co oznacza 2,5-krotny wzrost liczby zatrudnionych w firmach BPPT Sp. z o.o. w stosunku do roku bazowego (2012). Przykładem firm, które w roku ubiegłym rozwijały swoją działalność w Bydgoszczy są:

- Panattoni Europe – centrum logistyczne firmy Kaufland: magazyny z chłodzią składową (łącznie pow. 45.000 m²), zatrudni 140 pracowników,
- MMP Neupack Polska – rozbudowa zakładu produkcyjnego o nowe obiekty (łącznie pow. 11.500 m²): hala produkcyjna, magazyn wysokiego składowania, magazyn spedycji oraz część socjalna budynku,
- Frosta – budowa budynku biurowego i nowoczesnej hali produkcyjnej (pow. 5.600 m²), zatrudnienie 80 nowych pracowników – ul. Witebska.

Zadowolenie budzi fakt ponownego wzrostu liczby cyklicznych imprez targowych organizowanych w Bydgoszczy (do 14 imprez w roku 2016), który pośrednio może świadczyć o pewnym wzroście roli Bydgoszczy na mapie targowo-wystawienniczej Polski. W dużej mierze jest to efekt oddanego do użytku jeszcze we wrześniu 2015 roku, zlokalizowanego na górnym tarasie Myślęcinka, Bydgoskiego Centrum Targowo-Wystawienniczego, dysponującego nowoczesną halą targowo-wystawienniczą.

III.5. Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie

Cel programu:

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Bydgoszczy – stworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Koordynator programu:

Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Rozbudowa komunikacji szynowej i zwiększenie jej udziału w przewozach pasażerskich:				
	Budowa linii tramwajowej do dzielnicy Fordon z przebudową układu drogowego w ciągu ulic Fordońska, Lewińskiego, Akademicka i Andersa i węzłem integracyjnym w obszarze stacji kolejowej „Bydgoszcz Wschód” w Bydgoszczy	Tramwaj Fordon Sp. z o.o.	<p>Linia tramwajowa do Fordonu została oddana do użytku 16 stycznia 2016 roku. Trasa nowego torowiska rozpoczyna się przy ul. Wyścigowej, a kończy pętlą w rejonie ulic: Geodetów i Brzegowej (Łoskoń) (ok. 10 km). Pętla tramwajowe wybudowane zostały również przy ul. Piłsudskiego (osiedle Niepodległości), przy ul. Korfatego (osiedle Przylesie) i ul. Wyścigowej (osiedle Bydgoszcz Wschód). Istotnym elementem linii tramwajowej jest estakada tramwajowa przebiegająca nad stacją kolejową Bydgoszcz Wschód. W obszarze estakady powstał węzeł przesiadkowy łączący komunikację miejską z komunikacją kolejową.</p> <p><i>Estakada tramwajowa nad stacją kolejową Bydgoszcz Wschód</i></p> <p><i>Źródło: www.skyscrapercity.com</i></p> <p>W ramach zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybudowano torowisko tramwajowe o dł. 25,1 km toru pojedynczego wraz z czterema pętlami, 25 zatok i wiat przystankowych oraz pozostałą infrastrukturę tramwajową, – przebudowano stację kolejową Bydgoszcz Wschód i wybudowano estakadę nad torami o dł. 545 m, zadana estakada wyposażona została w windy, poręcze, bariery oraz elementy informacji pasażerskiej, – wybudowano obiekty: stacji prostownikowych T1 i T2, stacji prostownikowej T3, hali przeglądowej i dyżurki oraz peron przesiadkowy zadaszony w kształcie ½ walca, – przebudowano i rozbudowano układ drogowy w korytarzu linii tramwajowej do Fordonu, 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Środki Spółki Tramwaj Fordon Sp. z o.o.</p> <p>Fundusze europejskie</p>	<p>I.1.</p> <p>III.1.</p> <p>III.2.</p> <p>III.3.</p> <p>III.4.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			– zakupiono 12 nowoczesnych wozów tramwajowych Swing. Projekt realizowany był z dofinansowaniem z POIiŚ 2007-2013.		
	Budowa trasy tramwajowej w ul. Kujawskiej wraz z rozbudową układu drogowego	ZDMiKP	<p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowę dwutorowej trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej, – przebudowę dwutorowej trasy tramwajowej wzdłuż ul. Wojska Polskiego na odcinku od ul. Karpackiej do ul. Sokolej, – przebudowę torowiska tramwajowego na odcinku ul. Wojska Polskiego od ul. Magnuszewskiej do ul. Szarych Szeregów wraz z przebudową pętli tramwajowej zlokalizowanej przy skrzyżowaniu ulic: Wojska Polskiego - Magnuszewska oraz przebudową węzła transportowego Wojska Polskiego - Bełzy - Szpitalna - Szarych Szeregów, – przebudowę skrzyżowania rondo Bernardyńskie oraz rondo Kujawskie wraz z budową sygnalizacji świetlnej oraz jej implementacją do systemu ITS, – rozbudowę ul. Kujawskiej do układu dwujezdniowego (DK 25) wraz z budową buspasa na kierunku rondo Kujawskie – rondo Bernardyńskie i budową infrastruktury dla ruchu pieszych i rowerzystów, – dostosowanie infrastruktury transportu publicznego do obsługi osób niepełnosprawnych oraz z ograniczeniami ruchowymi, – budowę parkingu w systemie park&ride, – rozbudowę Inteligentnych Systemów Transportowych, – zakup nowoczesnego, energooszczędnego taboru ze 100% udziałem niskiej podłogi do obsługi osób niepełnosprawnych – 15 pojazdów. <p>W 2016 roku dla zadania kontynuowane były prace projektowe, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Budowa trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej na odcinku od ronda Kujawskiego do ronda Bernardyńskiego wraz z rozbudową ulic: Bernardyńskiej, Kujawskiej, Solskiego, Toruńskiej, Wojska Polskiego, Zbożowy Rynek i przebudową ulic przyległych – zakończono etap koncepcyjny wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych. Zakończono opracowanie projektu budowlanego, złożono wniosek o wydanie decyzji ZRID. Z uwagi na odwołanie od decyzji środowiskowej procedura jej uzyskiwania przedłużyła się. Decyzję naprawczą Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał 08.12.2016 r. W związku z powyższym przedłużyła się również procedura wydawania decyzji ZRID. – Przebudowa ul. Wojska Polskiego na odcinku od pętli Magnuszewska do węzła komunikacyjnego Wojska Polskiego - Szarych Szeregów - Bełzy – zakończono etap koncepcyjny wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych oraz rozpoczęto prace związane z przygotowaniem projektu budowlanego oraz wystąpiono do organów administracji budowlanej o wydanie decyzji ZRID. <p>W ramach zadania przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup 15 pojazdów nowoczesnego, energooszczędnego taboru nieskopodłogowego do obsługi osób niepełnosprawnych. Ponadto wykonano Studium Wykonalności niezbędne przy realizacji zadań z udziałem środków pomocowych oraz aktualizację wersji oprogramowania VISUM do wykonywania symulacji ruchu. Dla zadania złożony został w Centrum Unijnych Projektów Transportowych wniosek o dofinansowanie z POIiŚ 2014-2020 (projekt ujęty w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zadanie komplementarne w ramach Strategii ZIT BTOF).</p>	Budżet Miasta	III.1. III.2. III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Budowa trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego	ZDMiKP	<p>Zadanie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowę dwutorowej trasy tramwajowej z mostem tramwajowym pomiędzy ul. Fordońską, a ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego, budową infrastruktury towarzyszącej drodze, przebudową i budową infrastruktury technicznej, – przebudowę infrastruktury transportu tramwajowego wzdłuż ul. Perłowej, – budowę infrastruktury dla ruchu pieszych i rowerzystów, – budowę mostu drogowego oraz dla ruchu pieszych i rowerzystów przez rzekę Brdę (rozbudowa mostu Kazimierza Wielkiego), – rozbudowę Inteligentnych Systemów Transportowych. <p>W 2016 roku realizowane były prace związane z przygotowaniem dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia. Opracowana została i poddana konsultacjom społecznym koncepcja programowo-przestrzenna. Analiza wielokryterialna wykazała, że optymalnym wariantem jest przebieg trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kazimierza Wielkiego (alternatywnym wariantem była budowa trasy tramwajowej na wysokości ul. Perłowej). Złożony został wniosek o dofinansowanie zadania, dla którego zarezerwowane są środki w ramach Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego z POIiŚ 2014-2020 (projekt kompletny w ramach Strategii ZIT BTOF).</p>	Budżet Miasta	III.1. III.4.
	Budowa trasy tramwajowej w ciągu ulic: Solskiego, Pięknej, Szubińskiej, Kruszwickiej wraz z rozbudową układu drogowego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
b.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu zbiorowego oraz zakup nowoczesnego taboru:				
	Przebudowa sieci, węzłów i przystanków transportu szynowego w Bydgoszczy (m.in. na ulicach: Gdańskiej, Chodkiewicza, Perłowej, Toruńskiej, Wojska Polskiego)	ZDMiKP	<p>W ramach realizacji zadania, w 2016 roku m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W grudniu został oddany do użytku zmodernizowany i przebudowany odcinek trasy tramwajowej w ul. Chodkiewicza, odcinek od ul. Wawrzyniaka do ul. Wyszyńskiego. W ramach zadania wykonano: przebudowę torowiska tramwajowego zabudowanego na odcinku od ul. Wierzbickiego do pętli przy ul. Wybickiego o dł. ok. 1,4 km, przebudowę pętli tramwajowej przy ul. Wybickiego o dł. ok. 0,4 km, przebudowę sieci trakcyjnej łańcuchowej skompensowanej na odcinku od ul. Płockiej do ul. Mierosławskiego na dł. ok. 1,4 km, przebudowę sieci trakcyjnej płaskiej na pętli tramwajowej na dł. ok. 0,9 km, przebudowę drogi na dł. 920 m, która objęła wykonanie jezdni SMA, ścieżki rowerowej, chodników, zatok, zjazdów, oznakowania poziomego grubowarstwowego i pionowego, przebudowę kanalizacji deszczowej, rozbudowę systemu ITS – zamontowano tablice przystankowe i kanalizację kablową, przebudowę oświetlenia ulicznego z zastosowaniem opraw LED na całej długości ulicy wraz z pętlą tramwajową. Zadanie uzyskało dofinansowanie z POIiŚ 2014-2020. – Wykonano przebudowę trzech przejazdów tramwajowo-drogowych na rondzie Toruńskim. – Prowadzone były prace projektowe (koncepcja programowo-przestrzenna, program funkcjonalno-użytkowy, procedura środowiskowa) przebudowy torowiska tramwajowego w ul. Toruńskiej na odcinku od ronda Toruńskiego do ul. Spokojnej oraz od zajezdni tramwajowej do ul. Spadzistej łącznie z pętlą 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.1. III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>tramwajową. Koncepcja zakłada m.in. modernizację wszystkich przystanków, przebudowę pętli „Stomil” oraz wprowadzenie systemu ITS. Koncepcja uwzględnia możliwość budowy chodników oraz drogi rowerowej na ul. Toruńskiej od skrzyżowania z ul. Perłową do granic miasta oraz parkingu typu „park&ride” oraz „park&bike” w rejonie przystanku przy ul. Spadzistej. Dla zadania złożony został wniosek o dofinansowanie zadania z POIiŚ 2014-2020 (projekt komplementarny w ramach Strategii ZIT BTOF).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wyłoniono wykonawcę opracowania koncepcji programowo-przestrzennej, programu funkcjonalno-użytkowego i procedury środowiskowej dla zadania: „Przebudowa torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego (odcinek od ul. Szarych Szeregów do pętli "Zachem")"- zadanie planowane do realizacji w ramach Strategii ZIT BTOF. – Przeprowadzono remont torowiska tramwajowego pomiędzy pętlami Stomil i Łęgnowo – prace obejmowały głównie wymianę zużytych podkładów i podbicie torowiska wraz z uzupełnieniem tłucznia. – W pociągach tramwajowych zamontowano 34 terminale systemu sterowniczego VETRA dla ustalania drogi przebiegu tramwajów. – Zamontowano nowa wiatę przystankową – przystanek Kazimierza Wielkiego w kierunku ul. Wyścigowej. 		
	Budowa buspasów	ZDMiKP	<p>W 2016 roku nowy buspas wytyczony został w ul. Bernardyńskiej, za mostem Bernardyńskim w kierunku ul. 3-ego Maja. Dzięki temu autobusy miejskie sprawniej pokonują rondo Jagiellonów, a dodatkowo zwiększyło się bezpieczeństwo wszystkich użytkowników tego newralgicznego skrzyżowania. Prowadzone były również prace projektowe dla budowy kolejnych, planowanych buspasów m.in. na ul. Grunwaldzkiej i Kujawskiej w ramach przebudowy ulic i budowy linii tramwajowej, a także w ramach osobnych projektów w ulicach: Gdańskiej na odcinku od ul. Rekreacyjnej do pętli „Myślęcinek”, Wały Jagiellońskie i Kolbego (koncepcje projektowe na potrzeby realizacji tych 3 zadań zostały zlecone w ramach projektu "Bydgosko-Toruńskiego partnerstwa na rzecz zrównoważonego transportu").</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Budżet Państwa</p>	III.1.
	Budowa i modernizacja przystanków autobusowych	ZDMiKP	<p>W 2016 roku w ramach zadania m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakupiono i ustawiono nowe wiaty na przystankach: Smukalska/Bładzimska kier. Saperów, Grunwaldzka/Kanałowa kier. Rondo Grunwaldzkie, Kamienna/Wyszyńskiego kier. Dworzec Wschód, Wojska Polskiego/Planu 6-letniego kier. Szarych Szeregów, – w ramach Programu BBO zrealizowano wiatę autobusową - przystanek ul. Płatnowska/Toruńska, – wykonano modernizację 2 zatok autobusowych przy ul. Andersa i jednej przy ul. Korfanteo, – oddano zatokę autobusową przy ul. Powstańców Warszawy, – przebudowano nawierzchnie peronów przystanków autobusowych przy ul. Romanowskiej i Inowrocławskiej, – dobudowano perony autobusowe na ul. Kamiennej i ul. Płatnowskiej, – w ramach projektu „Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT City” (POIiŚ 2007-2014) zakończono prace związane z budową pętli autobusowej na Błoniu przy ul. Madalińskiego oraz przy stacji kolejowej Bydgoszcz Leśna. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p>	III.1.
	Adaptacja zajezdni tramwajowej przy ul. Toruńskiej do obsługi tramwajów niskopodłogowych	MZK Sp. z o.o.	<p>W 2016 roku rozpoczęto procedurę przetargową na wybór wykonawcy projektu do zadania pn. „Adaptacja zajezdni tramwajowej dla potrzeb obsługi tramwajów niskopodłogowych”.</p>	Środki Spółki	III.1.
	Zakup taboru autobusowego i tramwa-	MZK	<p>W 2016 roku w ramach wymiany taboru komunikacji miejskiej:</p>	Budżet	III.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	jowego z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych	Sp. z o.o. Tramwaj Fordon Sp. z o.o. ZDMiKP	– Tramwaj Fordon Sp. z o.o. wprowadził do eksploatacji 12 nowoczesnych, niskopodłogowych wozów tramwajowych Swing, – MZK Sp. z o.o. zakupiła 7 autobusów: 3 przegubowe i 4 jednoczłonowe (w ramach kontraktu na lata 2015-2016) oraz podpisała umowę na zakup 11 pojazdów: 1 przegubowego i 10 jednoczłonowych (dostawa styczeń 2017 roku). Ponadto przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup 15 pojazdów nowoczesnego, energooszczędnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego w ramach budowy linii tramwajowej w ul. Kujawskiej oraz 3 sztuk w ramach projektu przebudowy torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego.	Miasta Środki MZK Sp. z o.o. i Tramwaj Fordon Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.4.
	Zakup jednostek pływających oraz rozbudowa infrastruktury związanej z funkcjonowaniem tramwaju wodnego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
c.	Wprowadzenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) jako nowoczesnego systemu zarządzania ruchem, transportem zbiorowym, przestrzenią parkingową oraz opłatami za korzystanie z usług komunikacji zbiorowej i parkingowych:				
	Inteligentne Systemy Transportowe (ITS)	ZDMiKP	W 2015 roku zakończone zostały prace w ramach projektu Inteligentne Systemy Transportowe realizowanego ze wsparciem z POIiŚ 2007-2013. Bydgoski ITS był jednym z pierwszych w kraju tego typu zadań inwestycyjnych, w którym zastosowano zarówno elementy usprawniające transport publiczny, jak i poprawiające warunki ruchu kołowego na skrzyżowaniach oraz wykorzystanie miejsc parkingowych w obszarze Śródmieścia. Objął on swoim zasięgiem Śródmieście z odcinkiem ul. Fordońskiej, ulice: Kamienna - Artyleryjska - Zygmunta Augusta, Dworcowa - Królowej Jadwigi - Marszałka Focha - Kruszwicka - Szubińska - Piękna - Solskiego - Wojska Polskiego - Ujejskiego - Jana Pawła II - most Pomorski - Wyszynskiego oraz odcinkiem ul. Fordońskiej od ronda Fordońskiego do ul. Wyścigowej. Oszczędności poprzetargowe związane z realizacją projektu umożliwiły rozszerzenie zakresu przedsięwzięcia. W ramach zadania, w 2016 roku: – wykonano implementację sterowania ruchem wraz z podłączeniem kamer CCTV na skrzyżowaniach wybudowanych w ramach budowy linii tramwajowej do dzielnicy Fordon – 12 skrzyżowań, – zakupiono, zamontowano oraz uruchomiono sterowniki sygnalizacji świetlnej wraz z implementacją do systemu ITS i centralnego systemu sterowania ruchem SCATS – 9 skrzyżowań, – zakupiono, zamontowano oraz uruchomiono kamery Automatycznej Rejestracji Cech Pojazdu wraz z okablowaniem oraz włączono do podsystemu naprowadzania pojazdów na trasy alternatywne systemu ITS – 2 kamery ARCP, – zakupiono, zamontowano oraz uruchomiono kamery CCTV monitoringu wizyjnego wraz z okablowaniem oraz włączono do podsystemu monitoringu wizyjnego systemu ITS – 4 kamery CCTV, – opracowano dokumentację projektową dla sygnalizacji świetlnej Wojska Polskiego - Trasa Uniwersytecka	Fundusze europejskie Budżet Miasta	III.1. III.3. III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			oraz Grunwaldzka – obiekt handlowy uwzględniając założenia systemu ITS, – rozbudowano przestrzeń dyskową serwera Systemu EG, elementu podsystemu informacji parkingowej systemu ITS.		
	Stworzenie Kujawsko-Pomorskiego Związku Taryfowego poprzez wdrożenie elektronicznego systemu pobierania opłat przewozowych w komunikacji publicznej przy zastosowaniu karty elektronicznej bezstykowej wraz z zakupem automatów biletowych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W 2014 roku opracowywano studium wykonalności projektu: „System Bilet Metropolitalny BiT City”. Ze względu na brak porozumienia pomiędzy beneficjentami, odstąpiono od realizacji przedsięwzięcia w ramach POIiŚ 2007-2013.		
d.	Integracja systemów transportowych poprzez budowę zintegrowanych węzłów transportowych łączących różne środki transportu (kolej, tramwaj, autobus, rower, komunikacja indywidualna):				
	Budowa zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Bydgoszczy		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku. W październiku 2015 roku oddane zostało do użytku centrum komunikacyjne – przebudowany i rozbudowany dworzec kolejowy Bydgoszcz Główna.		III.1. III.3.
	Budowa zintegrowanych węzłów komunikacyjnych: Bydgoszcz Błonie (budowa stacji kolejowej), Bydgoszcz Leśna, Bydgoszcz Bielawy	ZDMiKP	W 2016 roku kontynuowane były prace dla projektu „Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT City” (POIiŚ 2007-2013). W ramach zadania realizowane były prace przy budowie trzech węzłów komunikacyjnych scalających transport kolejowy, samochodowy, autobusowy, rowerowy i pieszy na stacjach kolejowych Bydgoszcz Błonie, Bydgoszcz Leśna i Bydgoszcz Bielawy. Dla przystanków Błonie i Leśna w 2016 roku uzyskano decyzje o pozwoleniu na użytkowanie. Zakresy realizowanych prac: Bydgoszcz Błonie – wybudowano nowy przystanek kolejowy w rejonie istniejącej kładki. Prace obejmowały modernizację kładki, budowę dwóch peronów o dł. ok. 200 m wraz z dojściami, przejściem dla pieszych nad torami (przebudowa kładki, w tym instalacja wind), regulację toru, zabudowę urządzeń SRK (sterowania ruchem kolejowym), przebudowę sieci trakcyjnej, przebudowę układu drogowego, budowę pętli autobusowej wraz z dyżurką, budowę infrastruktury dla ruchu rowerowego, przebudowę infrastruktury technicznej, instalację systemu informacji miejskiej, zieleń. Bydgoszcz Leśna – prace budowlane obejmowały przebudowę stacji kolejowej, układu drogowego wraz z pętlą autobusową, budowę parkingu dla samochodów oraz rowerów. W ramach projektu m.in.: – wybudowano nowy, parterowy budynek dworca o powierzchni ok. 300 m ² , w którym mieści się obsługa podróżnych PKP i dyżurka MZK, – wybudowano 2 perony o długości 300 m, przeprowadzono regulację torów i montaż urządzeń SRK, – wybudowano przejście podziemne, – zadaszono przejście z nowego dworca do nowego tunelu, – przystosowano funkcjonowanie całego obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych,	Budżet miasta Fundusze europejskie	I.1. III.1. III.2. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – wybudowano rondo i zmodernizowano drogi dojazdowe, przebudowano chodniki, wybudowano drogi rowerowe i parkingi, – przebudowano instalacje elektroenergetyczne i telekomunikacyjne, – wykonano instalację informacyjną dla systemu ITS. <p>Bydgoszcz Bielawy – prace skupiały się na przebudowie infrastruktury kolejowej m.in.: przebudowa peronów (2 perony o dł. 200m wraz z wiatami peronowymi, ławkami, gablotami), dojścia (chodniki, nagłośnienie, oświetlenie, odwodnienie), przebudowa teletechniki oraz kanalizacji kablowej, urządzenia SRK, wymiana i regulacja sieci trakcyjnej.</p> <p>Wykonanie prac dodatkowych wynikających z warunków narzuconych na inwestora przez stronę PKP PLK SA w protokole odbioru końcowego dla wszystkich trzech przystanków oraz uzyskanie pozwolenia na użytkowanie dla przystanku Bielawy wraz z przekazaniem majątku wytworzonego w ramach inwestycji stronie PKP PLK SA planuje się w 2017 roku.</p>		
	Przebudowa węzła drogowego ulic: Rejewskiego i Fordońskiej (Węzeł IKE-A)		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku.		I.1. III.1. III.2. III.3.
	Budowa zintegrowanego węzła transportowego – Węzeł Wschodni		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku. W ramach budowy linii tramwajowej do Fordonu (POLiŚ 2007-2013) przebudowany został dworzec kolejowy Bydgoszcz Wschód wraz z przebudową pętli tramwajowej i autobusowej w tym obszarze. Perony stacji kolejowej zostały połączone z przystankiem tramwajowym na nowym wiadukcie.		I.1. III.1. III.2. III.3.
e.	Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich:				
	Budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Magnuszewskiej	ZDMiKP	Zadanie obejmuje przedłużenie Trasy Uniwersyteckiej do ul. Jana Pawła II wraz z budową węzła drogowego na połączeniu ul. Jana Pawła II i ul. Glinki oraz rozbudowę ul. Glinki od ul. Jana Pawła II do ul. Magnuszewskiej. Inwestycja zakłada przede wszystkim budowę nowej, blisko 500-metrowej ulicy łączącej ul. Wojska Polskiego z al. Jana Pawła II i ul. Glinki. Na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Ujejskiego zaprojektowano dwie jezdnie o szerokości 7 m. Obie jezdnie będą posiadać, po swoich zewnętrznych stronach, ścieżki rowerowe i chodniki. Dodatkowo, w tym rejonie zostanie przebudowane skrzyżowanie ul. Ujejskiego z ul. Karpacką. Na jego miejscu zaprojektowano 4-włotowe rondo. Nad ulicą Jana Pawła II powstanie wiadukt. Dzięki temu ruch w ciągu ważnej drogi krajowej będzie odbywał się bezkolizyjnie. W 2015 roku dla zadania przygotowano dokumentację projektową. W styczniu 2016 roku złożony został wniosek o wydanie decyzji ZRID, jednak ze względu na zmianę obowiązujących przepisów (Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie warunków technicznych,	Budżet Miasta	I.1. III.2. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie), przedłużyła się procedura uzyskania decyzji ZRID. Ww. decyzję, wydaną przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego, otrzymano 12.09.2016 r. Do decyzji ZRID złożone zostały odwołania – które rozpatrywane były przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa. Postępowanie odwoławcze zostało zakończone w lutym 2017 roku – Minister wydał decyzję podtrzymującą decyzję wydaną przez Wojewodę.</p> <p>W październiku 2016 roku wszczęte zostało postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych. Z uwagi na powyższe opóźnienia rozpoczęcie robót budowlanych zaplanowano na II kwartał 2017 roku.</p>		
	Przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granic miasta	ZDMiKP	<p>Dla zadania opracowano dokumentację projektową przebudowy. Inwestycja obejmować będzie budowę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dwujezdniowej drogi z infrastrukturą pieszą i rowerową (chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, ciągi pieszo-jezdne) wraz z infrastrukturą transportu zbiorowego (buspas na odcinku od ul. Skośnej do Flisackiej), – dróg serwisowych oraz rozbudowę i przebudowę ulic obsługujących tereny przyległe (Czapla, Łowiskowa, Zimorodkowa, Wronia, Perlicza, Skośna, Kolbego, Papuzia, Przejście, Filtrowa, Okopowa, Zielona, Flisacka i Wyrzyska), – pięciu skrzyżowań jednopoziomowych, obiektów inżynierskich, przepustów, – oświetlenia ulicznego, – zatoki do ważenia pojazdów, urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, urządzeń chroniących środowisko oraz przebudowę kolidującej istniejącej infrastruktury technicznej. <p>W 2016 roku uzyskano decyzję ZRID oraz przeprowadzono I etap postępowania przetargowego w trybie przetargu ograniczonego na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych. Służby Nadleśnictwa Żołędowo wykonały wycinkę drzew na potrzeby realizacji przedmiotowego zadania. Zadanie otrzymało dofinansowanie z POIiŚ 2014-2020. Przebudowana ul. Grunwaldzka będzie stanowiła najważniejsze połączenie z trasą S-5.</p>	Budżet Miasta	I.1. III.2. III.3.
	Budowa drugiej jezdni trasy W-Z na odcinku od ul. Sygnałowej do Węzła Zachodniego	ZDMiKP	<p>W 2016 roku kontynuowano prace projektowe dla zadania „Rozbudowa trasy Wschód-Zachód na odcinku od Węzła Zachodniego do Węzła Wschodniego”. Przygotowana została wielowariantowa koncepcja programowo-przestrzenna realizacji trasy (trzy warianty), którą poddano konsultacjom społecznym. Zebrano wnioski i opracowywano raport z wyłożenia, odbyły się też spotkania z wnioskodawcami. Posłużyły one do pracy nad ostatecznym wariantem koncepcji, będącym kompilacją z trzech wariantów (planowany do zakończenia w 2017 roku). Równoległe trwały prace nad raportem oddziaływania na środowisko.</p> <p>Ponadto z początkiem 2016 roku zmienił się przebieg dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Bydgoszczy. Na trasę W-Z przełożony został przebieg drogi krajowej nr 80.</p>	Budżet Miasta	I.1. III.2. III.3.
	Przebudowa ul. Gdańskiej na odcinku od ul. Śniadeckich do ul. Kamiennej		Przebudowa ul. Gdańskiej na odcinku od ul. Śniadeckich do ul. Kamiennej została zakończona w 2014 roku.		I.1. III.2. III.3.
	Budowa połączenia drogowego ulic Mazowieckiej i Gdańskiej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Dla zadania w 2014 roku opracowano dokumentację projektową na budowę nowej ulicy łączącej ul. Mazowiecką z ul. Gdańską. Realizacja projektu przesunięta została po 2018 roku ze względu na konieczność wyburzenia budynku będącego w użytkowaniu szkoły muzycznej, a kolidującego z planowaną inwestycją. Przeniesienie szkoły muzycznej będzie możliwe dopiero po wybudowaniu nowego obiektu Akademii Muzycznej.		
	Przebudowa ul. Szubińskiej na odcinku		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	od ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich do granicy miasta		Odstąpiono od realizacji zadania.		
	Budowa Obwodnicy Południowo – Wschodniej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa trasy łączącej ul. Grunwaldzką z Trasą W-Z		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa ulic: Rydygiera, Ciszewskiego, Matki Teresy z Kalkuty i Zamczysko	ZDMiKP	Pod koniec 2016 roku rozpoczęły się roboty budowlane dla odcinka ul. Matki Teresy z Kalkuty w ramach zadania „Budowa ulic: Jasinieckiej, Trybowskiego i Matki Teresy z Kalkuty na terenie osiedla Eskulapa”. Odcinek ulicy Matki Teresy z Kalkuty został zaprojektowany jako ulica zbiorcza o szerokości jezdni 7 m z jednostronnym chodnikiem o szerokości 1,5 m oraz wydzieloną drogą dla rowerów o szerokości 2 m.	Budżet Miasta	III.2.
	Rozbudowa ul. Kolbego z możliwością budowy bezkolizyjnego skrzyżowania z ul. Grunwaldzką w przypadku natężeń ruchu uzasadniających realizację tej inwestycji	ZDMiKP	Prowadzone były prace projektowe dla zadania „Budowa buspasa w ul. Kolbego na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do granicy miasta wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. Etap I zadania obejmuje rozbudowę ul. Kolbego od ul. Grunwaldzkiej do ul. Kormoranów o dł. ok. 1 km. W 2016 roku rozpoczęto przygotowanie koncepcji projektowej oraz programu funkcjonalno-użytkowego, które opracowywane są w ramach projektu „Bydgosko-toruńskie partnerstwo na rzecz zrównoważonego transportu” (projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz budżetu państwa). Ponadto w 2016 roku zakończone zostały prace projektowe, uzyskano decyzje ZRID oraz ogłoszono przetarg na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych dla zadania „Przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granic miasta”, w ramach którego m.in. przebudowane zostanie skrzyżowanie ul. Grunwaldzkiej z ul. Kolbego.	Budżet Miasta Fundusze europejskie Budżet Państwa	III.2. III.3.
	Budowa skrzyżowania ulic Marszałka Focha – Marcinkowskiego oraz ul. Marcinkowskiego do ul. Dworcowej		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Przebudowa ul. Glinki	ZDMiKP	Wykonana została kanalizacja deszczowa w ul. Glinki na odcinku od ul. Szpitalnej do ul. Bydgoskich Przemysłowców. Ponadto kontynuowane były prace przygotowawcze dla przebudowy odcinka ul. Glinki od ul. Jana Pawła II do ul. Magnuszewskiej, która będzie realizowana w ramach zadania „Budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Magnuszewskiej”.	Budżet Miasta	III.2.
	Budowa ul. Nowostromej na odcinku od Placu Poznańskiego do ul. Solskiego oraz ul. Solskiego od ul. Ugory do ul. Leszczyńskiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa Zachodniej Obwodnicy Śródmieścia na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do ul. Leszczyna		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa ul. Matki Teresy z Kalkuty – Górny Taras Fordonu		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa węzła drogowego ulic Fordońska – Andersa		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa połączenia ul. Kamiennej z ul.		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Inwalidów/Lewińskiego Modernizacja ulic układu podstawowego, w tym m.in.: ul. Nakielskiej, ul. Chodkiewicza, ul. Smukalskiej	ZDMiKP	<p>Na rzecz realizacji tego zadania w 2016 roku m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zakończono gruntowną przebudowę ul. Chodkiewicza na odc. od ul. Wawrzyniaka do ul. Wyszyńskiego – przebudowa całej infrastruktury znajdującej się w obrębie ulicy oraz sieci biegnących pod ziemią. Po modernizacji ulica stała się miejscem bezpiecznym dla kierowców, rowerzystów, pasażerów i pieszych. Mieszkańcy północnej części Śródmieścia i Bielaw zyskali lepsze połączenie z centrum. Na przystankach ustawiono nowe wiaty oraz zainstalowano elektroniczne wyświetlacze z rozkładem jazdy. Na rozjazdach zastosowano automatyczne zwrótnice, które ustawiać będą się w zależności od tramwaju jaki podjedzie. Wzdłuż ulicy powstał ciąg rowerowy o nawierzchni asfaltowej. Ulica stała się też, za sprawą obniżonych krawężników i elementów ryflowanych (z wypustkami), miejscem bardziej przyjaznym dla osób niepełnosprawnych i starszych. Skrzyżowania są czytelnie oznakowane i poprawiona została ich geometria. Wytoczono też 50 miejsc parkingowych. Po wymianie lamp ulica jest lepiej doświetlona. Dużą uwagę, ze względu na śródmiejski charakter ulicy, zwrócono na estetykę. Sieć trakcyjną i oświetlenie zainstalowano na stylowych słupach (tzw. bydgoskich pastorałach). – Wykonano nakładki bitumiczne na ulicach: Nasypowej, Andersa (od ul. Kleeberga do wiaduktu oraz od ul. Duracza do ul. Kasztelańskiej), Korfanteo (od ul. Prejsa do ronda), Piłsudskiego (od ul. Taczaka do ul. Altanowej), Swobodnej (od ul. Wyzwolenia do ul. Piłsudskiego), Kaliskiego, Brzechwy, Skarżyńskiego. – Wykonano przebudowę i modernizację ul. Saperów na odc. od ul. Ludwikowo do ul. Żeglarskiej. – Zrealizowano prace związane z przebudową nawierzchni chodników w ulicach: Grudziądzkiej, Nakielskiej, Św. Trójcy, Wojska Polskiego, Inowrocławskiej, Ks. Schulza, Oplawiec. – Wykonano rozbudowę ul. Powstańców Warszawskich na wysokości 10. Wojskowego Szpitala Wojskowego. – Prowadzone było postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy dokumentacji projektowej dla rozbudowy ul. Smukalskiej. 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.2. III.3.
					
			<i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i>		
f.	Budowa i przebudowa obiektów inżynierskich:				
	Przebudowa Węzła Zachodniego – II etap wraz z budową przeprawy mostowej przez Kanał Bydgoski		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku.		I.1. III.2. III.3.
	Przebudowa ul. Chmurnej wraz z budową mostu nad Brdą łączącego dzielnicę Piaski z Czyżkówkiem		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Przebudowa i modernizacja wiaduktów i przepraw mostowych na ciągach dróg układu podstawowego	ZDMiKP	W 2016 roku prowadzone były prace dotyczące przebudowy południowego wiaduktu w ciągu ul. Wojska Polskiego. Zakres robót budowlanych obejmował m.in. wykonanie nowych filarów, wymianę przęseł, rozbudowę przyczółków oraz wyposażenie obiektu w elementy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Stalowa konstrukcja wiaduktu została nasunięta na nowe podpory oraz wykonane zostały nowe nawierzchnie. Zakoń-	Budżet Miasta Budżet	III.2. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			czenie prac zaplanowano na 2017 rok. Ponadto zlecone zostało opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania „Przebudowa wiaduktów i mostu zlokalizowanych wzdłuż ul. Armii Krajowej i ul. Biwakowej”.	Państwa	
g.	Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym:				
	Przebudowa ulic, placów i obiektów mostowych w rejonie Starego Rynku	ZDMiKP	Dla zadania podjęto wyprzedzające badania archeologiczne na płycie Starego Rynku. Z uwagi na odsłonięcie relikwów historycznej pierzei zachodniej w miejscu projektowanej fontanny wstrzymano prace archeologiczne do momentu uzyskania opinii Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, co do możliwości zakończenia badań na obecnym etapie. Ze względu na wyniki badań archeologicznych konieczna jest również korekta rozwiązań projektowych, która została podjęta przez projektanta.	Budżet Miasta	III.2. III.7.
	Budowa ulicy Rekinowej na odcinku od ul. Łowiskowej do ul. Grunwaldzkiej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Przedłużenie ul. Kieleckiej do ul. Chemicznej		Zadanie zostało zakończone w 2015 roku.		II.3. III.2.
	Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)	ZDMiKP Mieszkańcy	<p>W 2016 roku rozpoczęto wdrażanie uchwalonego w grudniu 2015 roku „Programu utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy”. W ramach zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoczęto roboty budowlane dotyczące przebudowy ul. Siedleckiej wraz z ul. Świekatowską oraz budowy ul. Ptasiej, zlecono opracowanie koncepcji dla ulic: Pijarów, Gawroniej, Siedleckiej na odcinku od ul. Koronowskiej do ul. Chmielnej, Osada, Leszczyna i Byszewskiej, po zakończeniu procedury wyłożenia do wiadomości publicznej poszczególne inwestycje zostaną zlecone w ramach formuły „projektuj i buduj”, realizowano inwestycje drogowe związane z Programem Inicjatyw Lokalnych 25/75: <ul style="list-style-type: none"> edycja 2016: wybudowanie południowego odcinka ul. Przyleśnej, realizacja prac związanych z: budową ul. Księżycowej, ul. Kuczmy, ul. Wiosennej oraz odcinka ul. Darłowskiej i ul. Kosińskiego, przebudową chodnika w ul. Nakielskiej, budową drogi przy ul. Brzechwy - Szafirowa, remontem drogi wewnętrznej przy ul. Łukasiewicza wraz z rozbudową instalacji deszczowej oraz budową trzech zatok parkingowych przy ul. Biziela – planowany termin zakończenia ww. inwestycji przesunął się na I półrocze 2017 roku, zakończenie prac w ramach edycji 2015 dotyczące: przebudowy ul. Broniewskiego wraz z zagospodarowaniem terenu zielenią, budowy ulic: Bluszczowej i Makowej, Kalinowej i Czeremcha, Górzyskowo wraz z oświetleniem, Kokosowej wraz z oświetleniem i odwodnieniem terenu. <p>Natomiast w ramach Programu Bydgoski Budżet Obywatelski, w zakresie układu drogowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> przebudowano nawierzchnię chodnika na terenie Parku nad Starym Kanałem przy ul. Wrocławskiej, opracowano dokumentację projektową w zakresie przebudowy chodników przy sięgaczu ul. Leszczyńskiego wraz z budową 6 miejsc parkingowych (realizacja w 2017 roku), wykonano utwardzenie ciągu pieszego pomiędzy ulicami Jędrzejowską i Nakielską, wybudowano 43 m sieci kanalizacji deszczowej o średnicy 500 mm w ciągu ul. Rozłogi, wykonano przebudowę jezdni serwisowej ul. Gdańskiej od posesji nr 208 do posesji nr 222 – miejsca 	Budżet Miasta Środki mieszkańców	III.2. IV.1.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>postojowe, chodnik, zjazd, alejka parkowa, zieleń,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonano dokumentację budowlaną i uzyskano decyzję administracyjną dla budowy parkingów przy ul. Dębowej, – wybudowano 52 miejsca parkingowe w pasie drogowym ul. Sandomierskiej, – wykonano przebudowę ul. Berlinga polegającą na budowie 15 miejsc postojowych, – wykonano nawierzchnię ul. Norweskiej, – opracowano dokumentację budowlaną dla zadania: „Budowa drogi dojazdowej, modernizacja chodnika oraz nowych miejsc postojowych przy budynku przy ul. Morskiej 2”, – przebudowano chodnik przy ul. Chrobrego od ul. Pomorskiej do ul. Wileńskiej, – wykonano pieszojezdnię w ul. Złotowskiej, – wykonano bezpieczne przejście dla pieszych na skrzyżowaniu ulic Kossaka i Grobla, – wykonano modernizację drogi dojazdowej oraz chodnika przy budynku ZS Nr 30, – wybudowano oświetlenie ulic: Paprociej, Tragerów, Sicieńskiej oraz Otorowskiej. <p>Ponadto w 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zakończono budowę ul. Bydgoskich Olimpijczyków, 450-metrowego odcinka ulicy od ul. Kaliskiego do skrzyżowania z ul. Igrzyskową. Powstała ulica z wydzieloną, jednoprzestrzenną jezdnią o szerokości 6 m i przylegającymi do niej po obu stronach chodnikami o szerokości 2 m oraz z blisko stu miejscami postojowymi (część dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych). – Realizowane były roboty budowlane dotyczące rozbudowy ul. Wąbrzeskiej. Będzie to bezpośrednie połączenie ul. Dobrzyńskiej z ul. Jana Pawła II, co poprawi dojazd na osiedle Glinki-Rupienica od strony węzła Lotnisko oraz pozwoli ograniczyć ruch pojazdów ciężarowych na ul. Cmentarnej, gdzie znajdują się posesje mieszkaniowe. Przebudowana ulica ma być również dostosowana do ruchu autobusów. W ramach zadania wykonano: roboty drogowe na odcinku od ul. Dalekiej do ul. Dobrzyńskiej, chodniki, zjazdy indywidualne, zjazdy publiczne, kanalizację deszczową, przebudowę oświetlenia i sieci elektroenergetycznej. Prace związane z budową ulicy zostaną zakończone w 2017 roku. – Rozpoczęły się prace budowlane dla zadania „Budowa ulic: Jasinieckiej, Trybowskiego i Matki Teresy z Kalkuty na terenie osiedla Eskulapa”. – Prowadzone były prace projektowe dla przebudowy ulic i terenów położonych pomiędzy ul. Bydgoską i brzegiem Wisły (inwestycja realizowana będzie w ramach rewitalizacji Starego Fordonu). – Wykonano przebudowę nawierzchni chodników w ulicach: Głowackiego, Nowogrodzkiej, Romanowskiej, Kanałowej, Staroszkolnej, Pomorskiej, Czackiego, Wiśniowej, Kołobrzeszkiej, Wincentego Pola, GOPR, Stawowej, Okrzei, Broniewskiego, Wiejskiej, Żuławy, Przy Bóznicy, Cytrusowej, Gajowej, Łukasiewicza, Matejki, Zamoyskiego, Bulwary, Różanej, Wrocławskiej, Dąbrowa, Chrobrego, Harcerskiej, Korczaka. – Zrealizowano nowy chodnik na Wyspie Młyńskiej. 		
h.	Rozwój systemu parkingowego w mieście:				
	Budowa parkingów kubaturowych w obszarze dużej wewnętrznej obwodnicy włączonych w system Park & Ride		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Budowa parkingów kubaturowych w obszarze Śródmieścia włączonych w system Park&Go		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W styczniu 2015 roku oddany został do użytku wielopoziomowy parking na około 240 miejsc przy ul. Pod Blankami.		III.3.
			W 2016 roku prowadzone były prace przygotowawcze związane z budową systemu Park&Ride i Park&Go. System ma obejmować 11 parkingów, w tym budowa wraz z wyposażeniem 6 parkingów (m.in. budowa płyty parkingu wraz z drogami dojazdowymi) oraz wyposażenie 5 parkingów wyłącznie w ww. system (planowanych do realizacji w ramach innych zadań).		
	Rozbudowa stref ruchu uspokojonego	ZDMiKP	W 2016 roku kontynuowano prace związane z wprowadzaniem stref zamieszkania oraz stref ograniczonej prędkości. Wprowadzono: <ul style="list-style-type: none"> – strefę zamieszkania wraz z ustawieniem progów zwalniających na jezdni serwisowej ul. Grunwaldzkiej, – strefę zamieszkania na ul. Łososiowej i ul. Bołtucia, – strefę ograniczonej prędkości wraz z ustawieniem progów wyspowych w ciągu ul. Jeździeckiej, – strefę ograniczonej prędkości na odcinku ul. Swobodnej od Piłsudskiego do Wyzwolenia wraz z ustawieniem progów wyspowych, – rozszerzenie strefy zamieszkania na ul. Śniadeckich (odc. od Fredry do Warszawskiej). 	Budżet Miasta	IV.1. IV.6.
i.	Promocja ruchu rowerowego i pieszego poprzez systemowe działania na rzecz rozbudowy i przebudowy dróg rowerowych i ciągów pieszych:				
	Budowa infrastruktury rowerowej i jej integracja z istniejącymi trasami rowerowymi w powiecie bydgoskim	ZDMiKP	W 2016 roku długość dróg rowerowych w mieście zwiększyła się o 1,8 km. Drogi rowerowe powstały w ramach: <ul style="list-style-type: none"> – przebudowy ul. Chodkiewicza na odcinku od ul. Wawrzyniaka do ul. Wyszyńskiego o dł.ok. 1,3 km, – projektu "Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT-City" – odcinki wzdłuż ul. Modrzewiowej (ok. 0,2 km) i Madalińskiego (ok. 0,3 km), Ponadto realizowane były prace związane z budową dróg rowerowych w ul. Matki Teresy z Kalkuty oraz Wojska Polskiego (wydzielenie drogi rowerowej po południowej jezdni wzdłuż wiaduktu). Kontynuowane były prace projektowe i koncepcyjne: <ul style="list-style-type: none"> – dla budowy infrastruktury dla ruchu rowerowego wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej, Kruszwickiej, Łochowskiej, Focha, Jagiellońskiej i Wiatrakowej opracowano dokumentację projektową oraz przeprowadzono procedurę wyłożenia projektu do wiadomości publicznej, – zlecono opracowanie dokumentacji koncepcyjnej dla dróg rowerowych w ulicach: Glinki - Dąbrowa, Wyzwolenia - Geodetów - Pelplińska oraz Konna - Hipiczna - Jeździecka w ramach „Bydgosko-toruńskiego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju transportu”, – w trakcie opracowania była koncepcja programowa budowy infrastruktury dla ruchu rowerowego wzdłuż ulicy Toruńskiej – pakiet realizowany w ramach zadania pn. „Przebudowa torowiska tramwajowego w ciągu ul. Toruńskiej”, – opracowano wariantową koncepcję programowo-przestrzenną (wraz z analizą kosztów realizacji danego wariantu koncepcji) budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo-rowerowej oraz umocnienia nabrzeża wzdłuż 	Budżet Miasta Fundusze europejskie Budżet Państwa	I.1. III.2. III.4. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>prawego brzegu rzeki Brdy w Bydgoszczy na odcinkach: od mostów kolejowych (połączenie z ul. Jasną) do mostu Królowej Jadwigi oraz od mostu Królowej Jadwigi do ul. Grottgera wraz z połączeniem ze ścieżką na moście Władysława Jagiełły (tramwajowym), oraz skomunikowania bulwaru przy Katedrze św. Marcina i Mikołaja z Wyspą św. Barbary (położoną na rzece Brdzie za jazem farnym).</p> <p>Prowadzone były również prace projektowe i przygotowawcze związane z budową dróg rowerowych planowanych do realizacji w ramach dużych zadań inwestycyjnych m.in. w ramach rozbudowy ul. Kujawskiej pomiędzy rondem Kujawskim i Zbożowym Rynkiem oraz przebudowy ul. Grunwaldzkiej pomiędzy Węzłem Zachodnim i granicą miasta.</p>		
	Działania promocyjne w zakresie ruchu rowerowego	Miasto Bydgoszcz	<p>Celom promocyjnym popularyzującym ruch rowerowy służył przede wszystkim projekt Bydgoski Rower Aglomeracyjny – sieć 37 samoobsługowych wypożyczalni rowerów, po 15 miejsc do zaparkowania każda (395 rowerów), funkcjonujących w okresie marzec-listopad. Wiosną 2016 roku przeniesiono jedną stację rowerową systemu BRA. Stacja nr 28 Fordońska/Wyścigowa z dotychczasowej lokalizacji przeniesiona została na nową przy ul. Kamiennej, przy Węźle Wschodnim (nowo utworzony węzeł przesiadkowy). W sezonie 2016 łączna liczba wypożyczeń dokonanych przez ponad 35 tys. zarejestrowanych użytkowników wyniosła 419.258.</p> <p>Popularyzacji korzystania z komunikacji rowerowej służyły również działania związane z rozbudową dróg rowerowych wraz z infrastrukturą oraz organizowanie licznych imprez, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkolnego turnieju rowerowego „Czar dwóch kółek”, – „Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu”, – „Dnia bez samochodu”. <p>Ważnym elementem działań promocyjnych są przedsięwzięcia skierowane do najmłodszych. W 2016 roku na osiedlu Tatrzańskim, w ramach Programu Bydgoski Budżet Obywatelski, wybudowano miasteczko ruchu rowerowego, które umożliwi najmłodszym rowerzystom zapoznanie się z zasadami ruchu drogowego. W miasteczku zaprojektowano m.in. rondo, skrzyżowanie równorzędne, przejazd kolejowy, jednostronne i obustronne zwężenie jezdni, a także tzw. ósemkę.</p>	Budżet Miasta Środki firm ATOS i IKEA	III.4.
	Budowa przejść podziemnych i nadziemnych na głównych ciągach ruchu kołowego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
		Miasto Bydgoszcz Stowarzyszenie na rzecz rozwoju transportu publicznego	<p>Natomiast wśród zadań realizowanych na rzecz promocji ruchu pieszego należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zarządzenie Prezydenta Bydgoszczy dotyczącego zasad projektowania infrastruktury dla pieszych uwzględniającego oczekiwania tej grupy uczestników ruchu, dla których kluczową sprawą jest bezpieczeństwo. – Konferencję pn. „Wszyscy Jesteśmy Pieszymi. Znaczenie pieszych w życiu miasta” zorganizowaną przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju transportu publicznego w Bydgoszczy w ramach projektu pn. „Wszyscy Jesteśmy Pieszymi”, realizowanego w ramach Programu „Obywatele dla Demokracji” ze wsparciem Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.2. IV.6.

Źródło: www.bydgoszcz.pl

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
j.	Działania na rzecz utworzenia intermodalnych centrów logistycznych kolejowo-drogowo-wodnych, drogowo-lotniczych oraz dyslokacji istniejących stacji wyładunkowych i techniczno-postojowych będących w kolizji z rozbudową infrastruktury miejskiej:				
	Budowa platformy multimodalnej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Miasto przystąpiło do projektu EMMA (Program Interreg Region Morza Bałtyckiego), którego celem jest zwiększenie mobilności towarów i logistyki w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez wzmocnienie transportu śródlądowego i morskiego oraz promocję nowych międzynarodowych usług żeglugowych. Jednym z zadań przewidzianych w ramach projektu jest opracowanie studium lokalizacyjnego dla platformy multimodalnej na terenie Bydgoszcz-Solec Kujawski.		
	Budowa terminali intermodalnych na terenach inwestycyjnych		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane. Prowadzone natomiast były prace dotyczące wyboru lokalizacji terminala multimodalnego (suchego portu).		
k.	Ograniczenie dostępności śródmieścia dla komunikacji indywidualnej:				
	Wyznaczenie stref pieszych w obszarze Starego Miasta i Śródmieścia z uwzględnieniem zrewitalizowanych ulic		Zadanie o charakterze ciągłym. W minionych latach wyznaczone zostały strefy piesze w obszarze Starego Miasta i Śródmieścia. W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Stosunek długości dróg publicznych o nawierzchni utwardzonej do długości dróg ogółem	%	67,9	67,8	68,7	73,3	73,4		III.2., IV.1.	ZDMiKP

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	Stosunek długości linii tramwajowych do długości ogółem linii miejskiej komunikacji publicznej	%	17,2	17,7	17,2/15,0*	16,6/14,3*	24/21*		III.1.	ZDMiKP
3	Stosunek liczby pasażerów transportu szynowego do liczby pasażerów transportu publicznego ogółem	%	27,8	28,5	26,7	27,1	27,7		III.1.	ZDMiKP
4	Długość dróg rowerowych:** na 1 km ² obszaru miasta	km/km ²	0,39	0,44	0,44	0,46	0,47		III.2., IV.5.	ZDMiKP
	na 1000 mieszkańców	km/1000	0,19	0,21	0,22	0,23	0,24			ZDMiKP

* wskaźnik obejmujący linie miejskie / wskaźnik obejmujący linie miejskie i linie międzygminne,

**długość dróg rowerowych została określona na podstawie pomiaru osi dróg (wzdłuż których prowadzone są drogi rowerowe).

Podsumowanie:

Celem Programu Nr 5 *Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie* jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej Bydgoszczy – stworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. Wszystkie realizowane w 2016 roku zadania strategiczne służyły systematycznemu osiągnięciu wyznaczonego celu.

W przedmiotowym programie zostało ujętych 11 przedsięwzięć oraz 50 zadań głównych. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz wdrażania wszystkich zapisanych w programie przedsięwzięć, natomiast wdrażane były 23 zadania główne, co razem z zadaniami zakończonymi w latach wcześniejszych (6 zadań) daje zaangażowanie realizacji programu na poziomie 58,0%. Natomiast łącznie z zadaniami tzw. „ciągłymi”, dla których podejmowane były działania w latach wcześniejszych (5 zadań) zaangażowanie wynosi 68,0%. Zważywszy na fakt, że Program *Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie* w przeważającej mierze oparty jest na wdrażaniu dużych, kapitałochłonnych inwestycji, to poziom zaangażowania należy ocenić pozytywnie.

W ramach programu zakończone zostały następujące zadania:

- Budowa linii tramwajowej do Fordonu o długości 10 km wraz z zintegrowanym węzłem komunikacyjnym łączącym komunikację kolejową z komunikacją miejską (2016),
- Inteligentne Systemy Transportowe (2016),

- Budowa zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Bydgoszczy – Budowa Dworca Kolejowego Bydgoszcz Główna (2015),
- Przebudowa Węzła Zachodniego – II etap wraz z budową przeprawy mostowej przez Kanał Bydgoski (2015),
- Przebudowa węzła drogowego ulic: Rejewskiego i Fordońskiej (Węzeł IKEA) (2015),
- Budowa zintegrowanego węzła transportowego – Węzeł Wschodni (2015),
- Przedłużenie ul. Kieleckiej do ul. Chemicznej (ul. Franciszka Dachtery) (2015),
- Przebudowa ul. Gdańskiej na odcinku od ul. Śniadeckich do ul. Kamiennej (2014).

Poszczególne działania podejmowane w omawianym okresie wdrażane były głównie w oparciu o budżet miasta na 2016 rok (w tym środki zewnętrzne) oraz plany finansowe poszczególnych jednostek organizacyjnych miasta, firm i instytucji zaangażowanych w realizację programu. Należy podkreślić, że szeroki zakres inwestycji transportowych możliwy był dzięki pozyskaniu na ich realizację dofinansowania z funduszy europejskich. Dzięki nim możliwa była realizacja strategicznych projektów inwestycyjnych mających na celu usprawnienie funkcjonowania systemu transportowego miasta, zwiększenie przepustowości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury oraz podniesienie jakości świadczonych usług głównie w zakresie komunikacji publicznej. Zadania te, to m.in. budowa linii tramwajowej do Fordonu, ITS, budowa zintegrowanych węzłów komunikacyjnych (Bydgoszcz Główna, Bydgoszcz Leśna, Bydgoszcz Błonie, Bydgoszcz Bielawy).

Również osiągnięte wielkości wskaźników wybranych do oceny przyjętego celu programu charakteryzują się pozytywnymi tendencjami. Szczególną poprawę w ubiegłym roku zanotowano dla wskaźnika „Stosunek długości linii tramwajowych do długości ogółem linii miejskiej komunikacji publicznej” co było efektem oddania do użytku linii tramwajowej do Fordonu. W najbliższej przyszłości wskaźnik ten powinien w dalszym ciągu osiągać wyższe wartości dzięki realizacji zaplanowanych inwestycji rozbudowy układu transportu szynowego. Niestety obecnie nie przełożyło się to na znaczący wzrost wskaźnika „Stosunek liczby pasażerów transportu szynowego do liczby pasażerów transportu publicznego ogółem”.

Osiągnięcie wyznaczonego dla programu celu możliwe będzie dzięki konsekwentnej kontynuacji prowadzonych działań, wdrażaniu zadań ujętych w programie, ze szczególnym uwzględnieniem zadań związanych z poprawą dostępności komunikacyjnej Bydgoszczy, bezpieczeństwem na drogach, rozwojem komunikacji miejskiej, rozbudową dróg rowerowych i modernizacją dróg osiedlowych.

III.6. Program Nr 6 Cyfrowa Bydgoszcz

Cele programu:

- Podniesienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa
- Upowszechnienie i zwiększenie dostępu do technologii cyfrowych

Koordynator programu:

Wydział Informatyki

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
a.	Rozbudowa miejskiej infrastruktury teleinformatycznej:					
	Rozbudowa sieci szerokopasmowej	Wydział Informatyki	W ramach rozbudowy systemu teleinformatycznego wybudowano przyłącze światłowodowe do budynku Bydgoskiego Biura Finansów Oświaty (BBFO) oraz Młodzieżowego Domu Kultury Nr 1. Podłączono kolejną firmę do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej (MST) (sprzedaż dostępu do Internetu). Wykonano przyłącze do hali kortów na terenie „Zawiszy”.	Budżet Miasta	III.5.	
	Wykorzystywanie nowoczesnych technologii cyfrowych w tworzeniu systemu obsługi, informacji i kontaktów z mieszkańcami i przedsiębiorcami	Wydział Informatyki	W ramach zadania zmodernizowano i rozbudowano sieć LAN, a ponadto zakupiono m.in.: 10 tabletów, zestaw MediaGateway dla Avaya, monitory LCD – 24 szt., projektory 6 szt., macierz dyskową, notebooki – 9 szt., komputery dyspozytorskie – 12 szt., kości pamięci – 32 szt., stacje graficzne – 3 szt., licencje na pliki JPK w Excel, oprogramowanie PRTG.	Budżet Miasta	III.5.	
	Współpraca z sektorem naukowo-badawczym i innowacyjnym na rzecz rozwoju społeczeństwa cyfrowego	Wydział Informatyki	Kontynuowano współpracę z UTP w zakresie udostępnienia Internetu do filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz oddziałów biur meldunkowych.	Budżet Miasta	III.5. II.2.	
	Budowa radiowych Publicznych Punktów Dostępu do Internetu	Wydział Informatyki	Zainstalowane punkty dostępowe Wi-Fi objęte były wsparciem technicznym (serwisem). 	Budżet Miasta	III.5.	
			Źródło: www.bydgoszcz.pl			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	Wdrażanie systemów teleinformatycznych i telekomunikacyjnych w ramach budowy zintegrowanego systemu bezpieczeństwa miasta	Wydział Zarządzania Kryzysowego Wydział Informatyki	W 2016 roku kontynuowano prace mające doprowadzić do integracji sieci wideomonitoringu miasta z siecią światłowodową MST. Odtworzono punkt „kamerowy” na skrzyżowaniu ul. Jackowskiego i ul. Łokietka oraz na zbiegu ul. Podgórznej i ul. Orlej. Ponadto wykonano punkty „kamerowe” monitorujące Zbożowy Rynek, Bibliotekę Stary Rynek-Magdzińskiego i przystanek tramwaju wodnego Wyspa Młyńska. Rozbudowano system monitoringu wizyjnego (w tym w ramach Programu BBO) o kolejnych 15 kamer. Na dzień 31.12.2016 r. w mieście funkcjonowały 194 kamery. W ramach rozbudowy systemu wideomonitoringu miejskiego zakupiono 3 komputery do studia monitoringu miejskiego, zamontowano klimatyzator do serwerowni i klimatyzator przenośny w KM Policji przy ul. Wojska Polskiego.	Budżet Miasta	III.5. IV.6.	
b.	Edukacja cyfrowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu:					
	Wykorzystywanie technologii cyfrowych i programów edukacji cyfrowej w procesie nauczania i samokształcenia	Wydział Edukacji i Sportu	W ramach projektu „Realizacja systemu innowacyjnej edukacji w województwie kujawsko-pomorskim poprzez zbudowanie systemu dystrybucji treści edukacyjnych” realizowanego przez Urząd Marszałkowski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego działa w 25 szkołach Kujawsko-Pomorska Platforma Edukacyjna EDUPOLIS (interaktywny system dystrybucji treści edukacyjnych). Wykorzystywane są do tego zestawy tablic interaktywnych. W ramach realizacji projektu „Wyposażenie i modernizacja gabinetów, świetlic, bibliotek, placów zabaw w szkołach zgodnie z diagnozą, opracowanie i wdrożenie programu wyposażenia szkół oraz placówek w sprzęt komputerowy i multimedialny, a także zakup pomocy dydaktycznych i naukowych dla rozwoju innowacyjności” w 2016 roku m.in. doposażono 4 gabinety dydaktyczne, 3 świetlice szkolne, 6 gabinetów edukacji wczesnoszkolnej oraz salę widowiskową w Pałacu Młodzieży.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5. IV.3.	
	Popularyzacja metod korzystania z usług cyfrowych	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku zakupiono dla: – Muzeum Okręgowego – program inwentaryzacyjny – zarządzający sprzętem komputerowym oraz zestaw komputerowy graficzny, – Galerii bwa – nowy serwer oraz zlecono budowę nowej strony internetowej, – Miejskiego Centrum Kultury (MCK) – zestaw komputerowy z nagrywarką cyfrową do montażu na potrzeby emisji kinowej, laptopa do obróbki cyfrowej filmów i zdjęć, laptopa emisyjnego do kabiny projekcyjnej kina wraz z kompletem przejść do emisji obrazu cyfrowego wysokiej rozdzielczości.	Budżet Miasta	III.5.	
	Edukacja i szkolenia dla seniorów, osób bezrobotnych i niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy	Powiatowy Urząd Pracy (PUP) w ramach Poradnictwa Pracy „Wspólna Sprawa” organizował szkolenia i kursy dla osób bezrobotnych. W 2016 roku w podstawowym kursie obsługi komputera wzięło udział 51 osób.	Budżet PUP Budżet Miasta	III.5. IV.7.	
c.	Wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji:					

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	Budowa wielokanałowego centrum obsługi interesanta	Wydział Informatyki	Podpisano wstępną deklarację uczestnictwa w projekcie „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, która w module miast prezydenckich będzie obejmowała m.in.: Platformę Miejską, Centrum Komunikacji z Mieszkańcami (CKzM), platformę konsultacji społecznych/budżet obywatelski, bazę zarządzania budynkami i zapasowe centrum przetwarzania danych. 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5	
	Budowa zintegrowanego geoportalu	Wydział Informatyki	Realizowano zadanie „E-geodezja Zintegrowany System Obsługi ODGiK”, w ramach którego zakupiono oprogramowanie ERGO służące m.in. do prowadzenia zasobu geodezyjnego firmy Geopolis.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5.	
	Rozbudowa i integracja e-usługi jednostek miejskich z platformą e-PUAP (elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej)	Wydział Informatyki	Rozpoczęto realizację projektu „Inowrocław, Bydgoszcz, Gniezno, Sopot, Toruń (IBGST) – przyjazny e-urząd – podniesienie jakości usług w zakresie podatków i opłat lokalnych oraz zarządzania nieruchomościami”. Powołano zespół projektowy i przeprowadzono nabór na szkolenia w ramach tego projektu.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5	
d.	Wdrażanie systemów teleinformatycznych podnoszących efektywność funkcjonowania administracji:					
	Rozbudowa systemu elektronicznego obiegu dokumentów	Wydział Informatyki	System był na bieżąco aktualizowany o potrzeby zgłaszane przez Wydziały UMB. Dodatkowo Wydział Informatyki wspierał działanie systemu w zakresie monitorowania poprawności działania oraz bezpośredniej komunikacji z dostawcą rozwiązania w celu wyeliminowania wszystkich pojawiających się problemów.	Budżet Miasta	III.5	
	Integracja Systemów Informatycznych – budowa platformy wymiany informacji, dostosowanie systemów informatycznych do pracy w modelu SOA (Service Oriented Architecture)	Wydział Informatyki	W zakresie wdrażania standardów świadczenia elektronicznych usług publicznych, w ramach zadania „Bydgoskie Biuro Finansów Oświaty - infrastruktura teleinformatyczna” wykonano trasę światłowodową w ul. Baczyńskiego oraz zakupiono m.in. urządzenie firewall, macierz dyskową, licencję SQL Server – 2 szt., urządzenia sieciowe typu switch oraz rozbudowano macierz backupową.	Budżet Miasta	III.5.	
	Rozbudowa systemu informacji przestrzennej (GIS)	Miejska Pracownia Urbanistyczna	W zakresie rozbudowy systemu informacji przestrzennej uruchomiono rejestr dzierżaw i najmów. W ramach zakupów inwestycyjnych dla MPU (Miejska Pracownia Urbanistyczna) zakupiono m.in. oprogramowanie komputerowe VISUM do modelowania systemów transportowych.	Budżet Miasta	III.5.	
	Budowa systemu rejestrów i słowników rejestracyjnych zapewniających spójność i jednoznaczność informacji	WI WGK WMG	Uruchomiono rejestr dzierżaw i najmów.	Budżet Miasta	III.5.	
	Integracja systemów telekomunikacyjnych jednostek miejskich w oparciu o technologię VoIP (Voice over Internet Protocol)	Wydział Informatyki	W Bydgoskim Biurze Finansów Oświaty (BBFO) uruchomiono telefonię VoIP.	Budżet Miasta	III.5.	

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Komputery z dostępem szerokopasmowym do Internetu przeznaczone do użytku uczniów, w stosunku do liczby komputerów ogółem w szkołach:		(2012/2013)							
	Szkoły Podstawowe (bez specjalnych)	%	45,8							
	Gimnazja (bez specjalnych)	%	(2012/2013) 50,7	bd.	bd.	bd.	bd.	*	III.5., IV.3.	GUS BDL
	Ponadgimnazjalne	%	(2012/2013) 49,2							
2	Liczba komputerów podłączonych do Internetu dostępnych dla czytelników bibliotek	szt.	127	134	142	140	141		III.5.	GUS BDL
3	Liczba kamer wizyjnych włączonych do systemu wideomonitoringu	szt.	112	123	159	178	194		III.5., IV.6.	UMB

* dane dotyczące komputeryzacji w bazie BDL GUS od 2013 roku nie są publikowane

Podsumowanie:

Wszystkie 4 przedsięwzięcia ujęte w Programie Nr 6 *Cyfrowa Bydgoszcz* były realizowane w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 16 zadań głównych zapisanych w programie, wszystkie (tj. 100,0%) były realizowane. Wszystkie zadania realizowane w 2016 roku, były współfinansowane bądź finansowane z budżetu miasta, a kilka zadań było współfinansowanych ze środków unijnych w ramach PO KL 2007-2013. Należy dodać, że dla części zadań prowadzone były prace związane z przygotowaniem projektów do współfinansowania ze środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020.

Realizacja zadań programu przyczynia się do zwiększania dostępu do informacji, rozwoju kompetencji cyfrowej i popularyzacji usług cyfrowych, co ma duży wpływ na nową jakość usług. Nowoczesne technologie cyfrowe i programy edukacji cyfrowej, wykorzystywane w procesie nauczania i samokształcenia, wpływają na podnoszenie poziomu edukacji i kształcenia, na wzrost aktywności społecznej i zawodowej. Mają również wpływ na poprawę poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa.

W zakresie mierników realizacji programu, nastąpił wzrost liczby kamer włączonych do systemu wideomonitoringu. Pozytywnie należy również ocenić wzrost liczby komputerów podłączonych do Internetu dostępnych dla czytelników bibliotek, w stosunku do roku bazowego.

III.7. Program Nr 7 Bydgoszcz na fali

Cele programu:

- Stworzenie wizerunku Bydgoszczy, jako miasta silnie związanego z wodą i wykorzystującego jej walory
- Kompleksowa rewitalizacja Bydgoskiego Węzła Wodnego jako elementu składowego międzynarodowych dróg wodnych E-70 i E-40
- Przywrócenie i wzmocnienie funkcji turystyczno-rekreacyjnych, kulturalnych i integracyjnych Bydgoszczy, zwłaszcza w obszarze Śródmieścia, Wyspy Młyńskiej oraz bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego

Koordynator programu:

Miejska Pracownia Urbanistyczna

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Aktywizacja Bydgoskiego Węzła Wodnego poprzez poprawę warunków żeglugowych oraz budowę infrastruktury:				
	Rozwój infrastruktury międzynarodowych dróg wodnych E-70 i E-40 wraz z rozbudową i modernizacją unikalnego w skali europejskiej Bydgoskiego Węzła Wodnego	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Miasto Bydgoszcz Województwo Kujawsko-Pomorskie	W dniu 14 czerwca 2016 roku Rada Ministrów przyjęła dokument „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”, której priorytetami są m.in.: – Droga wodna rzeki Wisły – uzyskanie znacznej poprawy warunków nawigacyjnych poprzez budowę kaskady Wisły od Warszawy do Gdańska, – Połączenie Odra - Wisła - Zalew Wiślany i Warszawa - Brześć – rozbudowa dróg wodnych E-70 i E-40. Ponadto w ramach Programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego, Miasto Bydgoszcz wspólnie z Województwem Kujawsko-Pomorskim realizuje w partnerstwie międzynarodowym projekt EMMA „Zwiększenie mobilności towarów i logistyki w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez wzmocnienie transportu śródlądowego i morskiego oraz promocję nowych międzynarodowych usług żeglugowych”. Konsorcjum projektowe składa się z 21 partnerów (organizacje wspierania biznesu, europejskie grupy interesów, instytucje naukowo-badawcze, samorządy) z Niemiec, Szwecji, Polski, Litwy i Finlandii oraz 43 partnerów stowarzyszonych z 7 krajów. Liderem projektu jest organizacja wspierania biznesu Port of Hamburg Marketing (Niemcy). Głównym celem projektu jest zwiększenie świadomości uczestników rynku przewozowego oraz decydentów na temat możliwości oraz korzyści wynikających z wykorzystania śródlądowych dróg wodnych do transportu towarów. Projekt powinien wykazać konkurencyjność transportu wodnego z uwagi na redukcję kosztów przewozu towarów, zastosowanie nowoczesnych i przyjaznych środowisku rozwiązań w infrastrukturze, wykorzystaniu nowych jednostek pływających dostosowanych do warunków żeglugowych. Jednym z kluczowych dla Miasta Bydgoszczy oraz Województwa Kujawsko-Pomorskiego zadań przewidzianych w	Budżet Miasta Fundusze europejskie	II.7. III.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			ramach tego projektu jest opracowanie studium lokalizacyjnego dla platformy multimodalnej na terenie Bydgoszcz - Solec Kujawski i koncepcji utworzenia Europejskiego Centrum Rewitalizacji Śródlądowych Dróg Wodnych. Celem studium jest analiza uwarunkowań geologicznych, środowiskowych, transportowych, ekonomicznych, finansowych, prawnych i terenowych związanych z przedsięwzięciem. Dokument pozwoli na wskazanie optymalnych uwarunkowań pod budowę przyszłego portu w granicach administracyjnych Miasta Bydgoszczy i/lub Gminy Solec Kujawski.		
	Modernizacja urządzeń hydrotechnicznych i obiektów towarzyszących	RZGW Poznań RZGW Gdańsk WZK	<p>W 2016 roku zadanie realizowane było przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – RZGW Poznań, który ogłosił przetarg na realizację zadania „Modernizacja obiektów piętrzących Kanału Bydgoskiego obejmująca zadanie: - śluza Okole z zabudowaniami, - śluza Czyżkówko z zabudowaniami, - śluza Prądy z zabudowaniami i mostem, - śluza Osowa Góra z zabudowaniami i mostem. Zadanie 2 – Śluza Okole.”. Przetarg ten został unieważniony. – RZGW Gdańsk, który zakończył remont Śluzy Miejskiej nr 2 przy ul. Marcinkowskiego. Śluza ta jest obiektem zabytkowym i wszelkie prace musiały być prowadzone pod nadzorem konserwatora zabytków. Ze względów technicznych remont tej śluzy był najbardziej skomplikowany ze wszystkich prac prowadzonych na terenie Bydgoskiego Węzła Wodnego. W trakcie robót konieczna okazała się wymiana dna i wykonanie praktycznie nowych ścian komory śluzy. Rewitalizacji poddano także pawilony maszynowni, mechanizm otwierania wrót i oczyszczono cegły w komorze śluzy. Wykonano również nowe ogrodzenie oraz zagospodarowano przyległy teren. <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <p>– wykonano montaż radarowego wskaźnika poziomu rzeki Brdy na Jazie Walcowym w Brdujściu.</p>	NFOSiGW Budżet Miasta	II.7. III.3.
	Utworzenie turystycznego szlaku wodnego na rzece Brdzie na odcinku Bydgoszcz – Zalew Koronowski instrumentem rozwoju turystyki wodnej w regionie		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Rozbudowa infrastruktury związanej z funkcjonowaniem tramwaju wodnego		<p>Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.</p> <p>Z uwagi na planowany remont Śluzy Okole trasa Szlakiem Śluz nie została uruchomiona. W zamian uruchomiona została trasa Wschodnia, pozwalająca dopłynąć do Brdujścia. Na uwagę zasługują jednostki pływające, które obsługują trasy tramwaju wodnego. Linie „Słoneczna” i „Staromiejska” obsługiwane są statkami o napędzie solarnym, zaś linia „Wschodnia” obsługiwana jest zabytkowym statkiem m/s Bydgoszcz.</p> <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Budowa mobilnego posterunku turystyczno-wodnego Policji oraz miejsc do wodowania łodzi ratownictwa wodnego		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Rewitalizacja stref brzegowych rzek		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Modernizacja i rozbudowa bazy noclegowo-gastronomicznej w oparciu o stację wodną i pole namiotowe PTTK w Janowie		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Aktywizacja funkcji portowo-przeładunkowych nabrzeża portowego (ul. Sporna-Portowa)		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Szlak wodny im. Króla Stefana Batorego: Warszawa – Zamek Królewski – Wisła – Kanał Żerański – Jezioro Ze-grzyńskie – Narew – Biebrza – Kanał Augustowski (Niemen) oraz Wisła – Zalew Włocławski – Nogat – Kanał Jagielloński – Elbląg – Zalew Wiślany (Morze Bałtyckie)	Koordinator Rady Programowej - Burmistrz Dz. Targówek Miasta st. Warszawy	Od 2012 roku Bydgoszcz jest członkiem Rady Programowej Projektu Turystyczno-Rekreacyjnego „Szlak Wodny im. Króla Stefana Batorego”. Program stanowi sumę programów turystyczno-rekreacyjnych miast i gmin leżących wzdłuż szlaku. Celem programu jest zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i rozwój gospodarczy obszaru objętego projektem, rozwój turystyki i sportów wodnych oraz żeglugi śródlądowej. W dniu 27 stycznia 2016 roku została przyjęta Uchwała Nr XXIV/423/16 Rady Miasta Bydgoszczy w sprawie przystąpienia miasta Bydgoszczy do Stowarzyszenia Regionalna Organizacja Turystyczna „Szlak wodny im. Króla Stefana Batorego”. W 2016 roku odbyło się spotkanie Rady Programowej w Warszawie, podczas którego powołano Stowarzyszenie, przyjęto jego statut i wybrano komitet założycielski. Ponadto dokumenty rejestrowe Stowarzyszenia zostały złożone w XII Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy.	Budżety członków Rady Programowej	II.7. III.3. IV.5.
b.	Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje turystyczno-rekreacyjne oraz ochrona dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego i St. Kanału Bydgoskiego:				
	Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta	Wydział Inwestycji Miasta Właściciele kamienic	Działania podejmowane w 2016 roku na rzecz rewitalizacji przestrzeni publicznych w obrębie Starego Miasta to m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – modernizację i renowację kamienic w strefie staromiejskiej m.in.: przy ul. Długa 19, 21, 22, 46, 66; przy ul. Pod Blankami 17, – zakończenie budowy stałego pomostu widokowo-koncertowego na wysokości amfiteatru Opery Nova, – prace nad przygotowaniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej związanej z rewitalizacją obiektu dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej, – roboty zabezpieczające oraz budowlano-konserwatorskie w budynku Spichrza Zbożowego (wchodzącego w skład zespołu budynków Młyna Rothera), – zainstalowanie specjalnego planu dotykowego dedykowanego osobom niewidomym i 	Budżet Miasta Środki prywatne	III.7. III.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>niedowidzącym, na którym przedstawiono zagospodarowanie Wyspy Młyńskiej i jej najważniejsze obiekty z opisem w języku Braile'a. Plan wyposażony jest w przyciski uruchamiające odtwarzanie opisów dźwiękowych oraz w system naprowadzania. Dodatkowo na poręczach trzech kładek oraz mostu na ul. Ku Młynom zamontowano kierunkowe nakładki dla osób niewidomych i niedowidzących, na których znajdują się informacje ułatwiające orientację oraz dojście do innych ważnych punktów na Starym Mieście.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
	Rewitalizacja kwartałów zachodniej części Śródmieścia (obszar przyległy do bulwarów)	Miasto Bydgoszcz RZGW Gdańsk Prywatni inwestorzy	<p>W ramach rewitalizacji zachodniej części Śródmieścia z ważniejszych zadań realizowanych w 2016 roku należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rewitalizację i modernizację Śluzy Miejskiej, – opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz uzyskanie pozwolenia na budowę basenu krytego „Astoria”, – zakończenie prac przy budowie 15-to piętrowego apartamentowca „Nordic Haven” przy ul. Grottgera 4, przy którym ma powstać pomost wraz z miejscami do cumowania łodzi, – modernizacje prywatnych i komunalnych kamienic m.in.: przy ul. Dworcowej 10, 12, 33; przy ul. Focha 26. 	NFOŚiGW Budżet Miasta Środki prywatne	III.7. III.8.
	Kolor i woda – renowacja pierzei tzw. Wenecji Bydgoskiej	Prywatni inwestorzy	 <p>Prowadzone działania w 2016 roku dotyczyły remontu elewacji przy ul. Przyczółkowej 15 i ul. Jezuickiej 16 oraz odświeżenia fasady kamienicy przy ul. Poznańskiej 4. Od strony rzeki został odrestaurowany lokal pn. „Pierogarnia Stary Młyn”, a przy ul. Mennica 9, w miejscu dawnego posterunku policji wodnej, powstaje 2-kondygnacyjny budynek o eliptycznym kształcie, który przeznaczony jest na cele gastronomiczne.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>	Budżet Miasta Środki prywatne	III.7. III.8.
	„Scena na wodzie” przy amfiteatrze Opery Nova	Wydział Inwestycji Miasta	 <p>W 2016 roku zakończono budowę widokowo-koncertowego pomostu o długości 25 m i szerokości 4 m. Jest to stalowa konstrukcja oparta na 2 żelbetowych filarach. Wykonano także drewnianą podłogę sceny (poszycie). Pomost jest wyposażony w urządzenie regulujące jego wysokość ze względu na okresowy zmieniający się stan wody w rzece Brdzie. W sezonie letnim, na obiekcie odbywają się występy i koncerty organizowane przez miasto oraz Operę np. w ramach cyklu „Rzeka Muzyki”. Poza sezonem obiekt pełni funkcję ogólnodostępnego pomostu widokowego.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>	Budżet Miasta	I.3. III.7. IV.4.
	Iluminacja nabrzeży Kanalu Bydgoskiego i Brdy od Opery do Babiej Wsi wraz z wyspą św. Barbary oraz najciekawszych architektonicznie zabytków Bydgoszczy		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rewaloryzacja Parku Nad Starym Kanałem Bydgoskim	ZDMiKP	W ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski przebudowano nawierzchnię chodnika na terenie Parku przy ulicy Wrocławskiej.	Budżet Miasta	III.7. III.8.
	Modernizacja bulwaru południowego nad Brdą (wzdłuż ul. Babia Wieś)		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku. Przebudowę przyległego bulwaru zakłada między innymi przygotowywany projekt apartamentowca „Nordic Astrum” na prawym brzegu rzeki w rejonie ul. Babia Wieś. W 2016 roku firma Nordic Development otrzymała pozwolenie na budowę 15-piętrowego nowoczesnego budynku, w którym znajdą się luksusowe apartamenty, lofty, restauracja, klub fitness, a nad rzeką powstaną amfiteatr i marina.		
	Wspomaganie przywrócenia dobrego stanu technicznego zabytkom hydrotechnicznym znajdującym się na części szlaku E-70 oraz stała opieka nad nimi	RZGW Gdańsk WGK	W 2016 roku RZGW Gdańsk przeprowadził prace związane z przywróceniem dobrego stanu technicznego obiektów hydrotechnicznych Bydgoskiego Węzła Wodnego - Śluzy Miejskiej nr 2 przy ul. Marcinkowskiego. Natomiast Miasto prowadziło prace związane z bieżącym utrzymaniem obiektów zlokalizowanych w Parku nad Starym Kanałem Bydgoskim.	NFOŚiGW Budżet Miasta	I.3.
	Otwarte, przestrzenne muzeum Bydgoskiego Węzła Wodnego		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
c.	Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę rekreacyjną:				
	Bydgoski Węzeł Wodny – rewitalizacja bulwarów i nabrzeży, polegająca na przebudowie i budowie umocnień nabrzeży, przebudowie oświetlenia, przebudowie ścieżek rowerowych i pieszych, budowie obiektów małej architektury, przebudowie układu komunikacyjnego i budowie przystanków tramwaju wodnego		Projekt został zakończony w 2015 roku.		III.7. III.8. IV.5.
	Zagospodarowanie terenu w Brdyujściu przy ul. Witebskiej na cele sportowo-rekreacyjne	Wydział Inwestycji Miasta	W ramach zadania w 2016 roku na Torze Regatowym w Brdyujściu: – poszerzono akwen mety, – dokonano demontażu stalowej konstrukcji zadaszenia trybuny oraz modernizację pomieszczenia głównej rozdzielni elektrycznej, – opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową budynku hangaru na łodzie wraz z trybuną. Dzięki tym inwestycjom łodzie oraz sprzęt niezbędny dla organizacji zawodów będą w sposób odpowiedni zabezpieczone i magazynowane, a widzowie będą mogli kibicować sportowcom w bardziej przyjaznych warunkach.	Budżet Miasta	I.4 III.7. IV.5.
	Budowa kąpielisk miejskich		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku. Miasto Bydgoszcz w 2015 roku rozpoczęło przygotowania do wytyczenia stałego kąpieliska na Wyspie Młyńskiej. Wykonana została analiza żeglugowo-nawigacyjna oraz wystąpiono o wydanie opinii do Urzędu		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Żeglugi Śródlądowej. Decyzja UZŚ wydana 12 sierpnia 2015 r. pozwalała na organizację kąpieliska wyłącznie do czasu zakończenia prac remontowych przy Śluzie Miejskiej nr 2. W kolejnym piśmie do UZŚ Miasto Bydgoszcz zwróciło się o uchylenie ograniczenia czasowego. W odpowiedzi z dnia 15 lutego 2016 r. UZŚ podtrzymał swoje stanowisko wykluczające organizację stałego kąpieliska przy Wyspie Młyńskiej. Ze względu na wykorzystanie dróg wodnych w granicach miasta do żeglugi oraz zlokalizowaniu na nich obiektów hydrotechnicznych trudno wskazać alternatywną lokalizację, która spotkałaby się z akceptacją Urzędu Żeglugi Śródlądowej.		
	Rewitalizacja terenów trójkąta Brdy, Kanału Bydgoskiego i ul. Nadrzecznej na cele sportowo-rekreacyjne		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Brdy, Wisły i Kanału Bydgoskiego, w tym budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, urządzenie tras dydaktyczno-turystycznych i zielonych ciągów pieszo-rowerowych na terenie zieleni przybrzeżnej wyposażonych w platformy widokowe i punkty wypoczynku	Miasto Bydgoszcz ZDMiKP RZGW Gdańsk	W ramach zadania w 2016 roku m.in.: – prowadzono prace projektowe związane z zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych nad Wisłą w Starym Fordonie, – zakończono budowę koncertowo-widokowego pomostu przy Operze Nova, – prowadzono remonty urządzeń hydrotechnicznych, – powadzono prace dotyczące przebudowy Toru Regatowego w Brdyujściu, – opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową w zakresie budowy basenu „Astorii” oraz uzyskano ostateczną decyzję ustalającą lokalizację jego budowy, – opracowywano dokumentację projektową budowy Przystani Wioślarskiej przy RTW Bydgostia przy ul. Żupy 4 wraz z niezbędną infrastrukturą.	Budżet Miasta NFOŚiGW	I.4. III.7. III.8. IV.5.
	Przystosowanie do użytkowania turystycznego, sportowego i rekreacyjnego Brdy, Wisły i Kanału Bydgoskiego				
	Arboretum – zielone nabrzeże Brdy w rejonie Wyższej Szkoły Gospodarki		Zadanie zakończone w latach wcześniejszych.		
d.	Promocja obecnych i przyszłych walorów Bydgoskiego Węzła Wodnego:				
	Promocja Bydgoskiego Węzła Wodnego jako jednego z ważniejszych elementów międzynarodowej drogi wodnej E-70 Antwerpia-Kłajpeda	Miasto Bydgoszcz	Promocja BWW realizowana była przede wszystkim poprzez organizację różnorodnych imprez i wydarzeń związanych z wodą, realizowanych na wodzie lub na terenach nadrzecznych.	Budżet Miasta	III.7. IV.9.
	Włączenie miasta do krajowych tras i wodniackich imprez turystycznych	Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą Organizatorzy imprez	W ramach włączania Bydgoszczy do sieci krajowych tras i wodniackich imprez turystycznych w roku 2016 zorganizowano m.in.: – Bydgoski Festiwal Wodny „Ster na Bydgoszcz” – to największy wodniacki projekt realizowany od 2008 roku w Bydgoszczy, którego idea jest popularyzacja wodniackich tradycji miasta, ukazanie niezwykłego związku Bydgoszczy z rzeką Brdą, Wisłą i Kanałem Bydgoskim oraz promocja Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70. Każdego lata przyciąga on tysiące wodniaków, turystów, mieszkańców regionu, integruje środowisko wodniackie, angażuje lokalne firmy, stowarzyszenia i media, – XI Międzynarodowy Turystyczny Wyścig i Spływ Kajakowy „Brdą 2016”.	Budżet Miasta Środki organizatorów	I.4. IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – 51 Międzynarodowy Splyw Kajakowy na Brdzie im. Jerzego Korca, – XXV Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, – Ogólnopolskie Zawody Pływackie na Brdzie „Woda Bydgoska”, – Splyw Jubileuszowy z okazji 10-lecia Muzeum Kanału Bydgoskiego, – Splyw Kajakowy Szlakiem Kanału Bydgoskiego i Brdy. 		
	Powrót do „nadrzecznej tożsamości” Bydgoszczy i bydgoszczan (rozwój przemysłu i handlu dzięki otwarciu Kanału Bydgoskiego; restauracje, parki, kluby, przystanie, rekreacja, sporty wodne)	Miasto Bydgoszcz Prywatni inwestorzy	<p>W celu powrotu do „nadrzecznej tożsamości” Bydgoszczy w 2016 roku Miasto Bydgoszcz realizowało wiele działań na kilku płaszczyznach m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoczęto budowę lodowiska krytego sztucznie mrożonego, które znajduje się w sąsiedztwie hali sportowo-widowiskowej „Łucniczka”, – wykonano prace konserwatorsko-zabezpieczające w Młynach Rothera, które poddane zostaną rewitalizacji, – ze środków Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego zakupiono rowery wodne, które udostępniane są bezpłatnie mieszkańcom. Rowery są cumowane w przystani jachtowej Klubu Sportów Wodnych Bydgoszcz Brdyujście PTTK. <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowywano Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Bydgoszczy, – w ramach zadania „Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Rynku, przyległych uliczek oraz terenów wzdłuż rzeki Brdy” opracowano wariantową koncepcję programowo-przestrzenną budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo-rowerowej oraz umocnienia nabrzeża wzdłuż prawego brzegu rzeki Brdy na odcinkach: od mostów kolejowych do ul. Grottgera, – opracowywano dokumentację projektową dla nowej mariny klubu RTW „Bydgoscia”. Wraz z budynkiem przebudowane zostaną przyległe nabrzeża Brdy, – pracowano nad dokumentacją niezbędną do budowy hangaru na łódzie i przebudowy trybun przy Torze Regatowym, – funkcjonuje „Szlak Wody Przemysłu i Rzemiosła TeH2O”, czyli przemysłowy szlak tematyczny łączący historię piętnastu miejsc wpisanych w przestrzeń Bydgoszczy organicznie związanej z wodą. Szlak TeH2O w Bydgoszczy to T jak technika, H jak Historia i O jak dwa razy opowieść. Fenomen bydgoskiego dziedzictwa przemysłowego polega na umiejętności ujarznienia przez naukę oraz technikę wody, jako żywiołu oraz czerpania z jej zasobów na wiele różnych sposobów. Można spojrzeć na Kanał Bydgoski, czy szerzej na wodę, jak na trakt transportowy, źródło energii lub kluczowy składnik w procesie produkcyjnym, 	Budżet Miasta Środki prywatne	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – zakończono budowę pomostu przy amfiteatrze Opery Nova, która pozwoli na organizowanie koncertów na wodzie m.in. w ramach cyklu „Rzeka muzyki”, – w dniu 24 lutego 2016 r. Rada Miasta Bydgoszczy w formie uchwały poparła projekt Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o ustanowieniu roku 2017 Rokiem Rzeki Wisły. W 2017 roku przypada 550 rocznica pierwszego wolnego flisu na Wiśle, która po zawarciu II pokoju toruńskiego wróciła pod polskie władanie, – w ramach programu Erasmus+ realizowano projekt edukacyjny pn. „Miasta nad rzekami” (Cities on Rivers), w którym uczestniczy Zespół Szkół Nr 4 w Bydgoszczy oraz uczniowie i nauczyciele ze szkół z Turcji, Hiszpanii, Portugalii, Rumunii oraz Włoch. Projekt pokazuje, jak wartościowe są rzeki dla ludzi i historii. Jego celem jest rozbudzenie miłości mieszkańców do miejscowej rzeki. W 2016 roku uczestnicy projektu odwiedzili Bydgoszcz, wzięli udział w grze miejskiej „Poznaj uroki Bydgoszczy i Brdy”, zwiedzali barkę Lemara. – organizowano Europejską Noc Muzeów, która stanowi doskonałą okazję do poznania wystaw prezentowanych w bydgoskich obiektach muzealnych zlokalizowanych nad wodą np. Spichrze Nad Brdą, Zbiory Archeologiczne, Europejskie Centrum Pieniądza, Galeria Sztuki Nowoczesnej, Dom Leona Wyczółkowskiego, Muzeum Fotografii, Muzeum Kanału Bydgoskiego. Dla mieszkańców to także możliwość skorzystania z licznych dodatkowych atrakcji np. wernisaży, warsztatów, gier terenowych, pokazów animacji historycznych, konkursów, – Wyspa Młyńska stała się centrum organizacji miejskich imprez – w 2016 roku odbywało się wiele imprez masowych np.: Rzeka Muzyki, Tyczka na Wyspie, Powrót do dzieciństwa, Dzień dziecka z Wyczółkiem, I Bydgoskie Dni Energii, Kolacja na Wyspie „Kuchnia polska”, V Astro Festiwal „Dotknij Planet”, Akademię Mistrzostwa Świata w Strzelectwie Sportowym, XI Ogólnopolski Festiwal „Radosnych serc”, wyścig „Smoki na Brdzie”, VII Bydgoskie Dywany Kwiatowe, Triathlon Kajakowy, II Mistrzostwa Świata w Przechodzeniu przez Rzekę, Bajkowa Bydgoszcz, Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych, III Bydgoski Piknik Myśliwski, X Bydgoski Festiwal Sztuki Perkusyjnej Drums Fusion 2016, XI Międzynarodowy Turystyczny Wyścig i Sptyw Kajakowy „Brda 2016”, Mistrzostwa Świata w Przechodzeniu przez Rzekę, Piknik Naukowo-Rodzinny w ramach Bydgoskiego Festiwalu Nauki, Festyn Ekologiczny, I Bydgoski Koncert Uwielbieniowy, Zawody Pływackie na Brdzie „III Woda Bydgoska”, itd. – funkcjonuje wypożyczalnia Przystań Bydgoszcz na Wyspie Młyńskiej, dzięki czemu można podziwiać miasto z perspektywy wody, – zorganizowano obchody 10-lecia istnienia Muzeum Kanału Bydgoskiego, które połączone były z otwarciem wystawy „10 lat Muzeum Kanału Bydgoskiego. Od Kanału Bydgoskiego do Kanału Finowskiego”. W Muzeum Kanału Bydgoskiego prowadzone są lekcje muzealne przeznaczone dla dzieci i młodzieży szkolnej, jak również dla studentów i zorganizowanych grup wycieczkowych. Mają one na celu uzupełnienie ścieżki regionalnej w zakresie historii regionu oraz kultury barkarskiej. – odbywały się rejsy po Brdzie Ondyną XXI – to nowoczesny katamaran, który nawiązuje do tradycji wodnych kursów, – w Parku nad Starym Kanałem Bydgoskim odbywał się parkrun – cykliczne i bezpłatne biegi na dystansie 5 km z pomiarem czasu organizowane w każdą sobotę, 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> - organizowano imprezy w sportach wodnych. <p>Na wizerunek Bydgoszczy widzianej od strony rzeki duży wpływ mają inwestycje deweloperskie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy ul. Grottgera deweloper Nordic Development zakończył budowę apartamentowca Nordic Haven, który mierzy 55 m wysokości, posiada 18 kondygnacji (3 podziemne) i składa się ze 129 mieszkań – na trzech pierwszych piętrach znajdują się lokale handlowe i usługowe z przeznaczeniem m.in. na restaurację, klub fitness, biura, gabinety lekarskie oraz sklep wielkopowierzchniowy. Ponadto przy budynku ma powstać pomost wraz z miejscami do cumowania łodzi. - przy ul. Fordońskiej oddano do użytku nowy biurowiec, który liczy 6 kondygnacji. Budynek wraz z gmachem uczelni tworzy „Optimum Park”, który w kolejnych latach może być rozbudowany o kolejne powierzchnie biurowe. To jeden z pierwszych dużych biurowców oferujących powierzchnie klasy A+, czyli o najwyższym standardzie. Inwestorem jest firma AB Plus. - przy ul. Mennica inwestor firma XPX buduje 2-kondygnacyjny budynek o eliptycznym kształcie z przeznaczeniem na usługi gastronomiczne, - firma KWK Construction Development rozpoczęła budowę najwyższego budynku mieszkalnego „River Tower”, który składać się będzie z dwóch wież, mierzyć 65 metrów, liczyć 20 kondygnacji. W wysokościowcu ze szkła, stali i betonu znajdzie się 128 mieszkań, część restauracyjna, wybudowana zostanie również mini marina będąca przedłużeniem przystanku tramwaju wodnego, <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - w sąsiedztwie Starego Kanału Bydgoskiego przy ul. Wrocławskiej firma Budlex rozpoczęła budowę 5-kondygnacyjnego budynku mieszkalnego. Sama forma - bryła, choć nowoczesna, ma się harmonijnie wpisywać w otoczenie – zrewitalizowane tereny parkowe wzdłuż Kanału. - przy rondzie Fordońskim firma Arkada Invest rozpoczęła prace budowlane przy nowoczesnym 12-sto kondygnacyjnym kompleksie biurowym "Arkada Business Park". Docelowo cały kompleks biurowy składać się ma z dwóch podobnych budynków. W ramach inwestycji planowane jest również zagospodarowanie przyległych terenów i rozbudowa przyległego układu drogowego. - nad rzeką Brdą przy ul. Łokietka 33 projekt deweloperski zamierza zrealizować spółka K&M Investment Poland. Projekt o nazwie „Riverside Residences” zakłada wybudowanie czteropiętrowego budynku mieszkalnego z 23 mieszkaniami. <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> Spółdzielnia Mieszkaniowa SIM planuje wybudowanie przy ul. Łobżenickiej apartamentów w stylu Art Deco, na pl. Kościeleckim powstaje 7-kondygnacyjny biurowiec, który wyróżniać ma się nowoczesną elewacją współgrającą z historyczną zabudową Starego Miasta. Parter przeznaczony ma być na kawiarnię, restaurację i lokale handlowe, natomiast 4 najwyższe kondygnacje - na biura. Pod ziemią znajdzie się także 2-kondygnacyjny parking. Inwestorem jest firma CDI Konsultanci Budowlani. <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <ul style="list-style-type: none"> zakończono pierwszy etap konserwatorskiego remontu budynku dawnej stoczni Lloyda przy ul. Fordońskiej 156. Inwestorem jest spółka Les Higiena, która planuje uruchomić tutaj inkubator przedsiębiorczości dla nowych pomysłów. <p>Ponadto miejska dotacja konserwatorska pozwoliła prywatnemu inwestorowi na kontynuowanie prac remontowych przy zabytkowym obiekcie na ul. Wrocławskiej 7, przy IV śluźce Kanału Bydgoskiego. W dawnym zespole budynków o charakterze restauracyjnym i teatralnym z końca XIX wieku planowane jest uruchomienie Teatru Rozmaitości.</p>		
	Centrum Rewitalizacji Dróg Wodnych – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Wspieranie i rozszerzenie formuły corocznego „Steru na Bydgoszcz”, zawodów „Wielka Wioślarska o Puchar Brdy”, Międzynarodowego Spływu Kajakowego Brdą i Długodystansowych regat Toruń-Bydgoszcz oraz wykreowanie nowych imprez	Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą Wydział Edukacji i Sportu Organizatorzy imprez	<p>W Bydgoszczy organizowane jest szereg imprez wodnych o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym. Wśród nich wyróżnić należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bydgoski Festiwal Wodny „Ster Na Bydgoszcz” – w ramach festiwalu odbywają się parady jednostek pływających, regaty, spotkania ze znanymi wodniakami i wykłady. Wydarzenie to wzbogacają koncerty szantowe, jazzowe, pop oraz wystawy w obiektach Muzeum Okręgowego, warsztaty marynistyczne dla dzieci, itp. W 2016 roku Kapitanem Festiwalu była Marta Sziłajtis-Obiegło - najmłodsza Polka, która w 2008 roku samotnie opłynęła świat. Zgodnie z założeniami projektu, rokrocznie rozszerzana jest formuła festiwalu oraz promowane są walory Bydgoskiego Węzła Wodnego. <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <ul style="list-style-type: none"> „Wielka Wioślarska o Puchar Brdy” – coroczna impreza wioślarska, której pierwsza edycja odbyła się w 1992 roku. Impreza została stworzona na wzór legendarnego wyścigu ósemek Oxford-Cambridge. W 	Budżet Miasta Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Sponsorzy prywatni Środki organizato-	I.4. II.7. IV.5. IV.9

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>czasie zawodów wioślarskie ósemki ze sternikiem ścigają się na rzece Brdzie, na dystansie 8,5 km. W 2016 roku rywalizowało 38 wioślarskich ósemek m. in. z Polski, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Litwy. Wielkim zainteresowaniem cieszyła się kobieca ósemka Lotto-Bydgoszcz, w której zasiadło sześć olimpijek z Rio de Janeiro. Jubileuszowa XXV edycja Wielkiej Wioślarskiej zbiegła się w czasie z 10. Konfrontacją na Brdzie brytyjskich uniwersytetów: Oxford i Cambridge. Reprezentacja pierwszej z tych uczelni kolejny raz pokonała ekipę z Cambridge w wyścigu pamięci Daniela Topolskiego na dystansie 2 km. Z kolei w widowiskowym wyścigu smoczyc łodzi o Puchar Prezydenta Miasta Bydgoszczy reprezentacja Komendy Wojewódzkiej Policji po raz trzeci wygrała z reprezentacją Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rzeka Muzyki – to III edycja koncertów na wodzie, której celem jest upowszechnianie tzw. „kultury wysokiej” w niebanalnej formie i scenerii oraz promocja Bydgoszczy jako Miasta Muzyki na Wodzie. Rzeka Muzyki na stałe wpisała się już w wakacyjny kalendarz wydarzeń Bydgoszczy. Filmowe relacje z koncertów zostały dostrzeżone przez organizatorów Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni, a Miasto Bydgoszcz i producent Rzeki Muzyki Jacek Pawlewski otrzymali od Dyrektora FFFF Nagrodę Honorową. – Ogólnopolskie Zawody Pływackie na Brdzie „Woda Bydgoska” – jest imprezą rekreacyjną, przeznaczoną dla osób, które mają doświadczenie w pływaniu w otwartych zbiornikach wodnych. W trzeciej edycji zawodów w 2016 roku rywalizowano na trzech dystansach: 2.800, 1.600 oraz 650 metrów. Z uwagi na bezpieczeństwo i komfort startujących wprowadzono od tego roku zasadę, że zawodnicy startują w 50-osobowych grupach. Zawody odbywają się w ramach projektu Aktywna Bydgoszcz. <ul style="list-style-type: none"> – II Bydgoszcz Triathlon – to dwudniowe zawody na dystansach 1/8 i 1/4. Oprócz klasyfikacji indywidualnej odbywa się rywalizacja w ramach Międzynarodowych Mistrzostw Lekarzy i Prawników, sztafet oraz zespołów. W 2016 roku zawodnicy mieli okazję podjąć wyzwanie w odrębnej klasyfikacji: quadathlon - to rozszerzenie formuły standardowego triathlonu o kajak jako dodatkową konkurencję. – „Slackline Games” – III Mistrzostwa Świata w Przechodzeniu przez Rzekę to zawody polegające na przechodzeniu po cienkiej, dwucentymetrowej taśmie, rozciągniętej na wysokości trzeciego piętra w pobliżu rzeźby Przechodzącego przez Rzekę, czyli przy moście Staromiejskim. – XI Międzynarodowy Turystyczny Wyścig i Spływ Kajakowy „Brda 2016”. 	rów	
	Udział w zagranicznych i krajowych targach i imprezach turystycznych	Bydgoskie Centrum Informacji	W 2016 roku miasto brało udział w imprezach targowo-wystawienniczych m.in.: „Na Styku Kultur” w Łodzi, „Travel & Taste” w Bydgoszczy, „Free Time Festival” oraz Jarmark Dominikański w Gdańsku, „Word Travel Show” w Nadarzynie, „Tour Salon” w Poznaniu.	Budżet Miasta	IV.9.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba udzielonych noclegów, w tym turystom zagranicznym	osoby osoby	246 383 62 155	238 275 49 665	274 287 55 633	371 226 81 722	400 869 112 198		I.6., II.6., II.7., IV.9.	GUS BDL
2	Liczba pasażerów tramwaju wodnego	tys. osób	30,6	34,1	31,0	40,9	31,8		II.7.	ZDMiKP 2014 – Żegluga Bydgoska
3	Liczba imprez organizowanych w oparciu o walory wodne miasta	szt.	4	4	7	15	7		I.4., II.7., IV.5., IV.9.	UMB

Podsumowanie:

Wszystkie 4 przedsięwzięcia ujęte w Programie Nr 7 *Bydgoszcz na fali* były realizowane w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 31 zadań głównych zapisanych w programie, 17 zadań (tj. 54,8%) było realizowanych, natomiast 2 zadania zostały zakończone w 2015 roku. W 2016 roku 12 zadań (tj. 38,7%) nie było realizowanych (dla 3 zadań podejmowane były działania w latach wcześniejszych), w tym dla następujących przedsięwzięć nie rozpoczęto realizacji:

- Utworzenie turystycznego szlaku wodnego na rzece Brdzie na odcinku Bydgoszcz – Zalew Koronowski instrumentem rozwoju turystyki wodnej w regionie,
- Budowa mobilnego posterunku turystyczno-wodnego Policji oraz miejsc do wodowania łodzi ratownictwa wodnego,
- Modernizacja i rozbudowa bazy noclegowo-gastronomicznej w oparciu o stanicę wodną i pole namiotowe PTTK w Janowie,
- Aktywizacja funkcji portowo-przeładunkowych nabrzeża portowego (ul. Sporna – Portowa),
- Modernizacja bulwaru południowego nad Brdą (wzdłuż ul. Babia Wieś),
- Otwarte, przestrzenne muzeum Bydgoskiego Węzła Wodnego,
- Budowa kąpielisk miejskich,
- Rewitalizacja terenów trójkąta Brdy, Kanału Bydgoskiego i ul. Nadrzecznej na cele sportowo-rekreacyjne,
- Centrum Rewitalizacji Dróg Wodnych – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego.

Duże znaczenie dla programu ma organizacja wydarzeń o szeroko pojętej tematyce wodnej (Festiwal „Ster Na Bydgoszcz”, zawody „Wielka Wioślarska” czy „Woda Bydgoska”) oraz intensywna kampania promocyjna tych przedsięwzięć, tak wśród mieszkańców jak i poza granicami miasta, która wpływa na kształtowanie wizerunku Bydgoszczy jako miasta aktywnie wykorzystującego położenie nad wodą. Podjęte działania systematycznie podnoszą jakość przestrzeni nadwodnych. Istotnym elementem jest także rewitalizacja BWW obejmująca głównie rejony śródmiejskie, gdzie wykonane już prace wpływają na poprawę wizerunku miasta oraz podnoszą funkcjonalność i atrakcyjność drogi wodnej. Dla pełniejszego wykorzystania Bydgoszczy jako przystani na międzynarodowej drodze wodnej niezbędne są dalsze działania na poziomie ponadlokalnym dotyczące uzyskania odpowiednich dla żeglugi turystycznej standardów na całej długości tras E-70 i E-40 oraz dotyczących działań promocyjnych. Jednym z działań Miasta na rzecz rozwoju żeglugi śródlądowej jest przystąpienie do projektu EMMA, w ramach którego planowane jest opracowanie studium lokalizacji portu multimodalnego na Wiśle i koncepcji utworzenia Centrum Informacji i Promocji Śródlądowych Dróg Wodnych.

Szczególne miejsce w realizacji programu zajmują podmioty, organizacje oraz kluby sportowe i turystyczne. Organizacje te kontynuują wieloletnie tradycje aktywnego użytkowania rzeki i kanału, skupiają ludzi zaangażowanych i aktywnych w tej dziedzinie oraz organizują imprezy o zasięgu ponadlokalnym. Bardzo często są to imprezy, które opierają się w znacznej części o wkład własny organizatorów i uczestników. Przedsięwzięcia te szczególnie sprzyjają integracji ludzi, trwale budując nadrzeczną świadomość bydgoszczan oraz służą promocji miasta i rzeki na poziomie ponadlokalnym. W związku z tym należy tworzyć jak najlepsze warunki i przyjazne otoczenie dla kontynuacji ich działalności.

III.8. Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska

Cel programu:

Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska oraz poprawa komfortu życia mieszkańców.

Koordynator programu:

Wydział Gospodarki Komunalnej

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków:				
	Rewitalizacja terenów pogórnich przy ul. M. Rejewskiego na cele sportowo-rekreacyjne (Park Akademicki)	Wydział Inwestycji Miasta MPU	Ideą budowy Parku Akademickiego przy ul. Rejewskiego jest stworzenie zwartej przestrzeni sportowo-rekreacyjnej służącej mieszkańcom całej Bydgoszczy i regionu. Zagospodarowanie Parku łączy w sobie zarówno elementy środowiskowe (zachowanie zbiorników wodnych i roślinności, ukształtowanie terenu), jak i funkcje sportowo-rekreacyjne. W 2016 roku uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Fordon-Park Akademicki (Uchwała Nr XXXIV/635/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 września 2016 r.), który swoimi granicami obejmuje tereny pogórnice i wyznacza obszary zieleni publicznej oraz obszary sportu i rekreacji. Dotychczas w ramach zadania opracowano inwentaryzację przyrodniczą i koncepcję programowo-przestrzenną. Realizacja zadania została wstrzymana z uwagi na konieczność uregulowania spraw natury własnościowej.	Budżet Miasta	III.7. III.8. IV.5.
	Budowa Parku przy ul. Czerwonego Krzyża (dolny taras)		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Budowa Parku przy ul. Siedleckiej		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Budowa parku: Jar na Piaskach od ul. Smukalskiej do ul. Obozowej		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Budowa parku miejskiego przy ul. Gniewkowskiej-Cmentarnej		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Rewitalizacja terenu pod skarpą wzdłuż ul. Twardzickiego na odcinku od pomnika Ikara do ul. Piechockiego		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Rewitalizacja najstarszych parków: Parku na Wzgórzu Dąbrowskiego, Parku na Wzgórzu Wolności, Parku im. Załuskiego, Ogrodu Jagiełły, Parku	Wydział Inwestycji Miasta	W ramach zadania w 2016 roku przeprowadzono: – Inwentaryzację przyrodniczą oraz wykonano koncepcje i docelowe projekty renowacji terenów zielonych (wraz ze skarpami) na Wzgórzu Wolności i na Wzgórzu Dąbrowskiego. Prace projektowe objęły: zieleń (nasadzenia, wycinki, zabiegi pielęgnacyjne), infrastrukturę (ścieżki, schody, ławki, kosze na śmieci,	Budżet Miasta Fundusze	III.7. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Kazimierza Wielkiego, Parku im. Jana Kochanowskiego	Wydział Gospodarki Komunalnej	<p>oświetlenie, stojaki rowerowe, wzmocnienie fragmentów skarp, drenaże, tablice informacyjne i regulaminowe, punkty widokowe, w tym barierki, wskazanie rezerwy terenu pod przyszłe możliwe zagospodarowanie rekreacyjne) oraz inne ważne elementy z punktu widzenia ochrony przyrody (budki dla ptaków, owadów itp.). Rzeczowa realizacja zadania uwarunkowana jest od uzyskania dofinansowania w ramach POIiŚ 2014-2020. Projekt spełnił kryteria formalne oraz został oceniony pozytywnie według kryteriów merytorycznych I stopnia.</p> <p>– W ramach zadania „Rewitalizacja Parku Jana Kochanowskiego” zakończono przebudowę szaletu miejskiego oraz wykonano ostatni etap w zakresie pielęgnacji zieleni.</p> <p>– W ramach zadania „Rekonstrukcja Bydgoskiej Fontanny Potop” w Parku Kazimierza Wielkiego wykonano z brązu 2 odlewy kamieni maskujących dysze wodne fontanny. Ponadto zakupiono ławeczkę z brązu upamiętniającą wybitnego bydgoszczanina prof. Zygmunta Mackiewicza, która została zamontowana przy fontannie Potop.</p> <p>Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <p>Ponadto w ramach Programu BBO w Parku Kazimierza Wielkiego zmodernizowano plac zabaw tzn. zamontowano zestaw ze zjeżdżalnią, linarium, huśtawkę łańcuchową, zestaw do kalisteniki, piaskownicę, bujak oraz wykonano nawierzchnię bezpieczną i ogrodzenie. Montaż karuzeli dla dzieci niepełnosprawnych zostanie zrealizowany do maja 2017 roku.</p>	europejskie	
	Rewitalizacja Parku Wincentego Witosa	WGK	Na rzecz realizacji zadania opracowano koncepcję programowo-przestrzenną parku o powierzchni ok. 4,8 ha. Zakres prac podzielono na II etapy. I etap obejmuje budowę: placu zabaw, ścieżki zdrowia, ścieżki edukacyjnej, klasę "pod chmurką", trasy biegowe, wymianę nawierzchni wraz z wyznaczeniem trasy rowerowej oraz elementy małej architektury. Przebudowie i uporządkowaniu ulegnie drzewostan (wycinki i prace pielęgnacyjne), zaplanowano nowe nasadzenia. W II etapie w ramach rozbudowy systemu zagospodarowania wód opadowych powstanie np. układ wodny: fontanny, ogród deszczowy oraz miejsce na scenę letnią, widownię itp.	Budżet Miasta	III.7. IV.5.
	Rewaloryzacja Parku Nad Starym Kanałem Bydgoskim	ZDMiKP	W ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski przebudowano nawierzchnię chodnika na terenie Parku przy ulicy Wrocławskiej.	Budżet Miasta	III.7. IV.5.
	Rewitalizacja Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W Ogrodzie Botanicznym UKW prowadzone były jedynie prace pielęgnacyjne. .		
	Rewitalizacja skweru K. Komedy i skweru ppor. L. Białego		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane. Skwer K. Komedy został zrewitalizowany w 2014 roku.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rozbudowa i rewitalizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej terenów Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku, w tym Budowa Pawilonu Akwarium i Terrarium na terenie Ogrodu Fauny Polskiej w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej 177 A	LPKiW „Myślęcinek Sp. z o.o. Wydział Inwestycji Miasta	<p>Budowę Akwarium i Terrarium zakończono w 2014 roku.</p> <p>Rozbudowa i rewitalizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej terenów Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku w 2016 roku polegała na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacji dróg, klatek i wybiegów w Ogrodzie Zoologicznym, – budowie hali magazynowej w Parku Rozrywki, – remoncie ścieżek w „Ogrodzie Zoologicznym”, – modernizacji infrastruktury w Ogrodzie Fauny Polskiej oraz zaprojektowaniu ekspozycji kotowatych, – zaprojektowaniu „Wirtualnego Świata” w Parku Rozrywki, – montażu parkomatów w miejscach postojowych oraz sporządzeniu dokumentacji projektowej siedliska Natura 2000 i ścieżek w Ogrodzie Botanicznym. <p>Ponadto od 2016 roku dostępna jest aplikacja „Zielone płuca Bydgoszczy 2.0” przybliżająca zasoby natury znajdujące się w bydgoskim Myślęcinku i zachęcająca do spędzania czasu w otoczeniu przyrody. Pomysł na jej wykonanie zwyciężył w kategorii „Nowe technologie” w programie Lech Starter i uzyskał grant w wysokości 100.000 zł na realizację. Podchodząc do każdej z klatek w ogrodzie zoologicznym na ekranie smartfona wyświetlają się informacje m.in. o tym jak wygląda środowisko naturalne, w którym żyje zwierzę, co lubi jeść czy jakie osiąga rozmiary. W aplikacji znajduje się również mapka parku oraz trasy zwiedzania ogrodu botanicznego i zoologicznego.</p> <p>Leśny Park Kultury i Wypoczynku Sp. z o.o. planuje budowę nowego placu zabaw, który ma być przystosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. Ma powstać w miejscu obecnego placu, który znajduje się tuż przy punktach gastronomicznych, nieopodal głównego parkingu. Ponadto Spółka zamierza rozpocząć modernizację dróg w Ogrodzie Botanicznym, ok. 800 metrowego odcinka i budowę oświetlenia traktu pieszo-rowerowego pomiędzy ul. Gdańską i ul. Hopiczną.</p>	Środki LP-KiW „Myślęcinek” Sp. z o.o. Budżet Miasta	III.7 IV.5
	Zagospodarowanie terenów osiedlowych obiektami i urządzeniami do rekreacji i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (plac zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia)	Wydział Inwestycji Miasta Wydział Gospodarki Komunalnej	<p>W 2016 roku, w ramach programu pn. „Bydgoski Budżet Obywatelski” na poszczególnych osiedlach mieszkaniowych zagospodarowywana została przestrzeń publiczna oraz nastąpiła modernizacja miejskiej infrastruktury, w tym m.in. poprzez budowę i wyposażenie placów zabaw, budowę siłowni na wolnym powietrzu, zagospodarowanie osiedlowych terenów na cele rekreacyjno-sportowe m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa placu zabaw na os. Bydgoszcz Wschód-Sierniechów, ul. Harcerska 15, – modernizacja terenu rekreacyjnego na os. Łęgnowo, ul. Żółwińska 5, – zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno-sportowe na os. Górzyskowo, ul. Kossaka, – budowa placu zabaw na os. Tereny Nadwiślańskie, ul. Tuchołkowej, – budowa 2 placów zabaw na os. Stary Fordon przy ul. Osiedlowej i Wolnej, – budowa placu zabaw oraz siłowni na os. Leśnym, ul. Dwernickiego, – budowa placu zabaw dla dzieci oraz siłowni na os. Okole, Plac Chełmiński, – budowa placu zabaw na os. Wilczak-Jary, ul. Skwarna, – zagospodarowanie terenu obok kortów tenisowych na os. Błonie, ul. Abrahama, – modernizacja placu zabaw w Parku Kazimierza Wielkiego, itp. 	Budżet Miasta	III.7. IV.5.
	Zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej i lasów obiektami i urządzeniami do rekreacji, i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (ścieżki widokowe na skarpach, plac zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia)				
	Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i	Wydział Inwestycji	W celu zagospodarowania terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego, w 2016 roku kontynuowano prace:	Budżet Miasta	III.7. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	wyposażenie ich w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną	Miasta	– dokumentacyjne dotyczące rewitalizacji kompleksu Astoria na cele sportowo-rekreacyjne wraz z budową 50-m krytego basenu oraz budowy Przystani Wioślarskiej przy RTW Bydgoscia, ul. Żupy 4, – przy przebudowie Toru Regatowego w Brdującym przy ul. Witebskiej (poszerzono akwen mety). Ponadto w ramach programu BBO zakupiono cztery rowery wodne, które przekazano w ramach umowy użyczenia Oddziałowi PTTK przy Klubie Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.		
	Zagospodarowanie Skarpy Północnej w Fordonie		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
b.	Ochrona naturalnych dóbr przyrodniczych:				
	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	WGK	Na rzecz ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych, w 2016 roku prowadzono, m.in.: – prace konserwatorskie pomników przyrody (41 drzew - przeprowadzono cięcia pielęgnacyjno-sanitarne, redukcję wysokości, zamontowano wiązania elastyczne), – czynną ochronę użytku ekologicznego poprzez usuwanie gatunków inwazyjnych, konserwacje oznakowania oraz czyszczenie, – przygotowano opracowanie dot. występowania bobra europejskiego w Bydgoszczy oraz sposobu postępowania w związku z bytowaniem tych zwierząt w mieście, – przeniesiono 2.630 różnych gatunków płazów z dominującym udziałem ropuchy szarej (1.152 osobniki), – wykonano i ustawiono 7 domów stojących oraz wywieszono na drzewach 11 domków dla owadów zapyłających, – wydano książkę „Pomniki przyrody Bydgoszczy” w nakładzie 3.000 egzemplarzy.	Budżet Miasta Dotacja WFOŚiGW	III.4.
	Doskonalenie zarządzania obszarami, na których występują chronione gatunki roślin i zwierząt				
c.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przyrodniczo, w tym obszarów przemysłowych	RDOŚ WZR	W 2016 roku trwały prace nad pozyskaniem środków finansowych w celu sporządzenia projektu planu remediacji składowiska odpadów przemysłowych „Zielona” na terenie byłych Zakładów Chemicznych ZA-CHEM S.A. W 2016 roku Miasto Bydgoszcz rozpoczęło realizację projektu międzynarodowego pn. „ReSites – Rehabilitacja środowiskowa terenów przemysłowych w Europie Środkowej” realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej Interreg Europa Środkowa 2014-2020. Głównym celem projektu jest poprawa zarządzania niewykorzystanymi terenami przemysłowymi (brownfieldami) poprzez definicję strategii, narzędzi i działań bazujących na zrównoważonych i zintegrowanych rozwiązaniach. W ramach projektu realizowane w Bydgoszczy działania polegają na badaniu wpływu terenu zdegradowanego, tj. byłych Zakładów Chemicznych „Zachem” na tereny sąsiadujące osiedla Łęgnowo poprzez opracowanie oceny ryzyka środowiskowego i zdrowotnego, wykonanie i prowadzenie monitoringu wraz z opracowaniem wytycznych do dalszego monitorowania terenu, opracowanie modelu hydrologicznego oraz zoologicznego obszaru.	Środki WFOŚiGW Fundusze europejskie	III.8.
d.	Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo-kanalizacyjnego:				
	Rozbudowa i modernizacja systemu	MWiK	Na rzecz realizacji zadania, w 2016 roku oddano do użytku ok. 2,7 km nowych sieci wodociągowych. Prace	Środki	III.6.

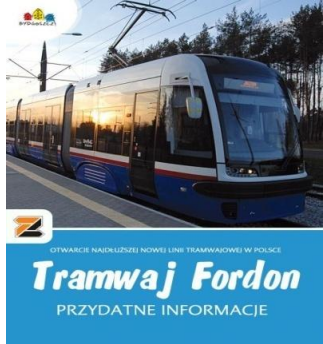
Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	zaopatrzenia miasta w wodę	Sp. z o.o.	realizowane były w ul. Przyłubskiej, ul. Górzyskowo, w drodze dojazdowej do ul. Lisiej, ul. Trybowskiego-Kocerki, ul. Sicieńskiej, ul. Pienińskiej, w sięgaczu ul. Saperów na wys. pos. 171, ul. Bieszczadzkiej, ul. Chemicznej (od ul. Mokrej w kier. ul. Hutniczej), ul. Trybowskiego-Pod Skarpą, ul. Zaświat, ul. Byszewskiej i ul. Nowackiego. Ponadto przebudowano sieci wodociągowe w ul. Kołobrzeskiej, Czackiego oraz Sujkowskiego oraz rozpoczęto modernizację przewodu wodociągowego w ul. Kieleckiej na odcinku od ul. Toruńskiej do ul. Smoleńskiej.	MWiK Sp. z o.o.	
	Budowa stopnia wodnego na Brdzie dla potrzeb ujęcia wody „Czyżkówko”	MWiK Sp. z o.o.	W 2016 roku odebrano opracowanie faunistyczne dotyczące wpływu przedsięwzięcia na faunę znajdującą się w obrębie oddziaływania inwestycji. Kolejnym krokiem będzie postępowanie OOS i wykonanie raportu oddziaływania na środowisko.	Srodki MWiK Sp. z o.o.	III.6
	Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej	MWiK Sp. z o.o.	W ramach rozbudowy i modernizacji kanalizacji sanitarnej w 2016 roku wybudowano około 3,19 km nowych sieci kanalizacyjnych. Oddano do eksploatacji kanalizację w ul. Pienińskiej/Geodetów, w rejonie ul. Wojska Polskiego-Baczyńskiego, ul. Inwalidów-Konduktorska, ul. Górzyskowo, w drodze dojazdowej do ul. Lisiej, ul. Sicieńskiej, w sięgaczu ul. Saperów do pos. 171, ul. Jana Pawła II na wys. pos. 140-146, ul. Dachtery, ul. Byszewskiej, ul. Trybowskiego-Pod Skarpą, ul. Nowackiego. Rozpoczęto budowę kanalizacji w ul. Grus-sa.	Srodki MWiK Sp. z o.o.	III.4. III.6.
	Rozbudowa i modernizacja systemów odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych oraz odtwarzanie i budowa zbiorników retencyjnych	MWiK Sp. z o.o.	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy Sp. z o.o. w 2016 roku złożyła wniosek o dofinansowanie w ramach POIiŚ 2014-2020 projektu pn. „Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy”. Projekt uzyskał ocenę pozytywną i w I kwartale 2017 r. zostanie podpisana umowa. Zadanie będzie kosztowało ponad 216 mln zł przy blisko 130 mln zł dofinansowaniu. Celem tego przedsięwzięcia jest maksymalne zatrzymanie i wykorzystanie wód opadowych, m.in. do podlewania zieleni miejskiej, wprowadzenia (po podczyszczeniu) do stawów lub oczek wodnych. Projekt przyczyni się do minimalizacji podtopień budynków oraz zalewania ulic, a także zmniejszy zużycie wody z sieci miejskiej związane z podlewaniem zieleni. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: – budowę nowych kanałów deszczowych o długości ok. 14 km, – budowę 66 szt. zbiorników retencyjnych przepływowych, – budowę zbiorników ze skrzynek rozsączających - 3 szt., – budowę 22 szt. podczyszczalni ścieków deszczowych oraz 11 szt. wylotów do odbiorników, – budowę urządzeń umożliwiających oczyszczenie i zagospodarowanie wody deszczowej na terenach zielonych w Parku im. Witosy oraz w Dolinie 5-ciu Stawów, – przebudowę kanałów deszczowych polegającą m.in. na zamontowaniu dławień, zabudowie klap zwrotnych czy zasuw kanałowych itp. (w celu regulacji pracy układu), – wyczyszczenie oraz renowację istniejących kanałów deszczowych o długości ok. 90 km.	Srodki MWiK Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.4. III.6.
	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków „Kapuściska” wraz z oczyszczeniem i utylizacją osadów	Chemwik Sp. z o.o.	W 2016 roku rozpoczęto działania mające na celu opracowanie długofalowego programu rozwoju gospodarki ściekowej Spółki Chemwik w Bydgoszczy obejmujący lata 2016-2030, opracowano koncepcję modernizacji oczyszczalni ścieków „Kapuściska” oraz raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Ponadto rozpoczęto opracowywanie studium wykonalności oraz programu funkcjonalno-użytkowego dla tego zadania. Zakres prac obejmuje:	Srodki Chemwik Sp. z o.o.	III.4. III.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – modernizację i wymianę zużytych elementów części mechanicznej, – zwiększenie przepustowości przeciążonej linii gospodarki osadowej, – budowę zbiornika biogazu, – hermetyzację uciążliwych zapachowo obiektów, – modernizacja systemów energetycznych oraz Aparatury Kontrolno-Pomiarowej i Automatyki. 		
e.	Zapewnienie ciągłości dostaw nośników energii i bezpieczeństwa energetycznego z jednoczesnym zachowaniem parametrów ekologicznych i ekonomicznych:				
	Przebudowa kotła OP-230 nr 4 do spalania biomasy (EC II)		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz odstąpił od realizacji zadania inwestycyjnego.		
	Budowa nowego bloku gazowo-parowego wraz z budową 6,0 km odcinka linii wysokiego napięcia 400 kV od EC-II Bydgoszcz do stacji Jasiniec		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz odstąpił od realizacji zadania inwestycyjnego.		
	Budowa źródła w kogeneracji na terenie ciepłowni Błonie	KPEC Sp. z o.o.	W 2016 roku wykonano prace przygotowawcze. Opracowano koncepcję i program funkcjonalno-użytkowy.	Srodki KPEC Sp. z o.o.	III.4. III.6.
	Rozbudowa źródła ciepła Osowa Góra	KPEC Sp. z o.o.	W ramach zadania planowana jest budowa elektrociepłowni pracującej w wysokosprawnej kogeneracji zasilanej gazem ziemnym, moc przewidywana 1,5 MW. Na rzecz realizacji tego zadania, w 2016 roku opracowano koncepcję, program funkcjonalno-użytkowy, studium wykonalności oraz złożono wnioski o dofinansowanie do NFOŚiGW.	Srodki KPEC Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.4. III.6.
	Budowa magistrali ciepłowniczej Żeglarska – Osowa Góra	KPEC Sp. z o.o.	KPEC Sp.z o.o. w 2016 roku opracowało koncepcję, rozpoczęło prace projektowe związane z planowaną budową około 6 km sieci ciepłowniczej łączącej Osową Górę z siecią w ul. Żeglarskiej. Na realizację zadania, inwestor zamierza pozyskać środki z POIiŚ 2014-2020.	Srodki KPEC Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.4. III.6.
	Modernizacja i odbudowa źródeł systemowych dla zapewnienia ciągłości dostaw ciepła dla miejskiego systemu ciepłowniczego	KPEC Sp. z o.o.	W ramach modernizacji i odbudowy źródeł systemowych, w 2016 roku: – w ciepłowni Osowa Góra i Białe Błota przeprowadzono modernizację polegającą na montażu filtrów workowych, – w kotłowni lokalnej przy ul. Chmurnej 3 dokonano wymiany 2 kotłów.	Srodki KPEC Sp. z o.o.	III.4. III.6.
	Rozbudowa i modernizacja sieci systemu ciepłowniczego w celu zagwarantowania dostaw ciepła do istniejących i nowych odbiorców	KPEC Sp. z o.o.	Na rzecz realizacji tego zadania w 2016 roku KPEC Sp. z o.o. kontynuowało inwestycje związane z przebudową i rozbudową sieci ciepłowniczej o długości 4,3 km. Główne obszary zrealizowanych inwestycji to: – budowa przepompowni sieciowej przy ul. Wały Jagiellońskie, – modernizacja sieci ciepłowniczych m.in. przy Placu Weysenhoffa, ulicach: 19 Marca 1981, Kołobrzeskiej, Chodkiewicza i Glinki, – podłączenia nowych odbiorców (50 podłączeń), – modernizacja węzłów cieplnych (14 szt. węzłów), – wymiana lub montaż nowych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych,	Srodki KPEC Sp. z o.o.	III.4. III.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa systemów telemetrycznych w 206 węzłach cieplnych, – modernizacja systemu odpylania spalin w ciepłowniach Osowa Góra, Białe Błota, Nakło nad Notecią, Solec Kujawski i Koronowo w związku z koniecznością dostosowania emisji pyłów do norm, które obowiązują od 2016 roku. 		
	Podniesienie efektywności systemu dystrybucji ciepła zdalaczynnego	KPEC Sp. z o.o.	<p>W 2016 roku realizowano kolejne instalacje zdalnego nadzorowania i sterowania pracą sieci oraz węzłów. Realizacja zadania prowadzona jest w ramach zadania „Rozbudowa i modernizacja sieci systemu ciepłowniczego w celu zagwarantowania dostaw ciepła do istniejących odbiorców”.</p>	Środki KPEC Sp. z o.o.	III.4. III.6.
	Podniesienie efektywności użytkowania ciepła poprzez ograniczenie zużycia energii użytecznej w ramach działań związanych z termomodernizacją budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	<p>Biuro ds. Zarządzania Energią</p> <p>ADM Sp. z o.o.</p> <p>Właściciele kamienic</p>	<p>Na rzecz podniesienia efektywności użytkowania ciepła w budynkach mieszkalnych przeprowadzono ich termomodernizację oraz/bądź wymiany przestarzałych i niskosprawnych ogrzewań w ramach programów i przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W 2016 roku rozpoczęto proces wdrażania sterowania ogrzewaniem budynkami użyteczności publicznej. Celem było ograniczenie zużycia ciepła niezbędnego na ogrzewanie budynków miejskich na poziomie 15%. Przeprowadzono inwentaryzację wszystkich węzłów cieplnych i rozpoczęto prace nad wprowadzeniem grafiku pracy budynków miejskich do systemu sterowania zdalnego ogrzewaniem. • „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Bydgoszczy - KAWKA I” - w ramach projektu zaplanowano realizację prac w 106 lokalach mieszkalnych w 15 budynkach należących do miasta. W 2015 roku zakończono modernizację 9-ciu budynków, a w 2016 roku kontynuowano prace w pozostałych 6 budynkach poprzez ich wyposażenie w nowe, ekologiczne źródła ciepła. • „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Bydgoszczy - KAWKA II” – w 2016 roku opracowano dokumentację projektowo–kosztorysową termomodernizacji 17 budynków w zakresie docieplenia przegród, budowy węzła cieplnego, wyposażania w instalację c.o. i c.w.u. oraz stolarki otworowej. Ponadto w ramach zadania zrealizowano 20 umów dotacji na inwestycje polegającą na likwidacji źródeł tzw. niskiej emisji przez osoby fizyczne. • Dofinansowanie prywatnych właścicieli nieruchomości dotyczące zmiany sposobu ogrzewania z węglowego na ekologiczne urządzenia grzewcze (likwidacja 187 nieekologicznych źródeł ciepła w 132 lokalach). • „Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii wraz z wdrożeniem inteligentnego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Bydgoszczy” – rozpoczęto roboty budowlane dotyczące termomodernizacji czterech obiektów oświatowych tj. Przedszkola Nr 48, Przedszkola Nr 58, Gimnazjum Nr 9, ZS Nr 36. <p>W 2016 roku na inwestycje związane z termomodernizacją szkół Miasto Bydgoszcz złożyło 8 wniosków na dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Termomodernizacja placówek oświatowych na terenie miasta Bydgoszczy – 4 wnioski preselekcyjne obejmujące 12 obiektów: Przedszkole Nr 11, 18; SP Nr 2, 38, 63 (szkoła i pawilon nauczania zintegrowanego), 66; ZS Nr 15, 19 (duża i mała szkoła), 23, 31. Projekty uzyskały pozytywną ocenę preselekcyjną. Program RPO/ZIT. – Termomodernizacja placówek oświatowych na terenie miasta Bydgoszczy - 4 wnioski obejmujące 15 obiektów: Przedszkole Nr 20, 43, 48, 58; Gimnazjum Nr 9, 24; ZS nr 4, 6, 9, 17, 21, 27, 34, 36 oraz Pałac Młodzieży. Program RPO/ZIT. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>WFOŚiGW</p> <p>NFOŚiGW</p> <p>Środki właścicieli kamienic i mieszkańców</p>	III.4. III.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> „Budowa, przebudowa i modernizacja budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych” - w ramach tego zadania przeprowadzono szereg prac modernizacyjnych obiektów placówek oświatowych (<i>przedsięwzięcia zostały wymienione w Programie Nr 12 Edukacja dla każdego</i>). Modernizacja komunalnego zasobu nieruchomości - w 2016 roku wykonano docieplenie przegród w 5 budynkach, opracowano dokumentację projektową dla 7 budynków, rozpoczęto prace termomodernizacyjnych w 4 budynkach oraz zainstalowano ogrzewanie w 15 lokalach mieszkalnych w ramach modernizacji pustostanów. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym budynku przy ul. Baczyńskiego 5 oraz budynku PSP przy ul. Dąbrowskiego 4. Modernizacja prywatnych kamienic w obszarze Starego Miasta i Śródmieścia. 		
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej i gazowniczej celem zwiększenia pewności zasilania istniejących i nowych odbiorców	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy Enea Operator Sp. z o.o.	<p>W celu zwiększenia pewności zasilania odbiorców w 2016 roku gestorzy: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy oraz Enea Operator Sp. z o.o. w Bydgoszczy prowadzili na bieżąco prace związane z budową, przebudową i modernizacją systemu gazowniczego oraz sieci przesyłowych średniego i niskiego napięcia w obszarze miasta.</p> <p>Na rzecz poprawy funkcjonowania systemu gazowniczego Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy, w 2016 roku w obszarze Bydgoszczy, wybudowała i zmodernizowała odcinki gazociągów o ogólnej długości 4,7 km, w tym: 1,99 km średniego ciśnienia i 2,71 km niskiego ciśnienia oraz 52 przyłącza o długości 0,64 km.</p> <p>Sieci gazowe budowane i modernizowane były na ul. Matki Teresy z Kalkuty, ul. Rejewskiego, ul. Wojska Polskiego (ul. Bałkańska), ul. Chodkiewicza, ul. Magnuszewskiej (ul. Boh. Kragujewca), ul. Kujawskiej, ul. Łomżyńskiej.</p> <p>Natomiast w ramach poprawy funkcjonowania systemu energetycznego, Enea Operator Sp. z o.o., realizowała następujące przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzono kompleksową modernizację stacji WN/SN Jachcice, – zmodernizowano linie napowietrzną WN 110 kV relacji GPZ Jasiniec – GPZ Wschód, – wymieniono ok. 1,7 km kabla SN 15kV, – zmodernizowano około 4 km sieci nN 0,4 kV. 	Środki gestorów	III.4. III.6.
f.	Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu:				
	Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza:				III.4.
	– Likwidacja przestarzałych i niesprawnych ogrzewań węglowych – likwidacja „niskiej emisji”	WZR ADM Sp. z o.o. Właściciele lokali mieszkalnych/budyn	<p>W 2016 roku w ramach zadania kontynuowano program:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Ograniczenie emisji pyłu PM10, benzo(a)pirenu - wymiana ogrzewania nieekologicznego na ekologiczne” - zrealizowano 120 umów o dofinansowanie inwestycji polegających na wymianie kotłów lub pieców węglowych na ekologiczne urządzenia grzewcze przez osoby fizyczne i 17 umów przez przedsiębiorców, – KAWKA I – ogółem w ramach całego przedsięwzięcia zlikwidowano 195 sztuk lokalnych źródeł ciepła, wymieniono 325 sztuk okien i 13 sztuk drzwi, ocieplono przegrody zewnętrzne (ściany, dachy, okna, drzwi) o łącznej powierzchni 6 359,38 m². 	Budżet Miasta WFOŚiGW NFOŚiGW Środki właścicieli lokali mieszkal-	III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		ków	– KAWKA II – zlikwidowano 44 nieekologiczne źródła ciepła.	nnych	
	– Przebudowa i budowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu spełniających wymogi wysokosprawnej kogeneracji	MKUO ProNatura Sp. z o.o.	W 2015 roku zakończyły się prace budowlane w ramach projektu pn. „Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego”. Natomiast w lutym 2016 roku Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. przejął do eksploatacji obiekty i instalacje wybudowane w ramach projektu. Instalacja pracuje wytwarzając w skojarzeniu energię elektryczną i ciepłą. MKUO ProNatura Sp. z o.o. wystąpiła o czerwone certyfikaty za rok 2016 za wysokosprawną kogenerację do Urzędu Regulacji Energetyki.	Srodki MKUO ProNatura Sp. z o.o.	III.4.
	– Realizacja programu termomodernizacji placówek oświatowych oraz innych obiektów miejskich	Wydział Inwestycji Miasta ADM Sp. z o.o.	W ramach realizacji zadania w 2016 roku wykonywano m.in.: – rzeczoową realizację robót termomodernizacyjnych w 4 placówkach oświatowych w ramach zadania pn. „Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii wraz z wdrożeniem inteligentnego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Bydgoszczy”, – termomodernizację budynków miejskich przy ul. Techników 2 (lokale socjalne) i ul. Baczyńskiego 5 (Bydgoskie Biuro Finansów Oświaty), – prace termomodernizacyjne obiektów oświatowych w ramach zadania „Budowa, przebudowa i modernizacja budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych”, – termomodernizacja budynków Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej (pompy ciepła), – modernizację komunalnego zasobu nieruchomości (działania termomodernizacyjne realizowane były przez ADM Sp. z o.o. w ramach poprawy standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejącego zasobu komunalnego).	Budżet Miasta	III.4.
	– Zarządzanie zużyciem i kosztami energii w jednostkach miejskich	Zespół ds. Zarządzania Energią	W 2016 roku kontynuowano wdrażanie Banku Danych Zarządzania Energią (BDZE) dla obiektów użyteczności publicznej. Baza ta będzie jednym z efektów wdrażania projektu międzynarodowego pn. „CitiEnGov - Miasta dla dobrego zarządzania energią”, którego celem jest poprawa terytorialnych strategii energetycznych i polityk mających wpływ na łagodzenie skutków zmian klimatycznych.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.4.
	– Promowanie komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego i pieszego	ZDMiKP	Promowanie komunikacji publicznej w 2016 roku prowadzone było m.in. poprzez: – organizowanie akcji promocyjnych i edukacyjnych m.in. zajęcia edukacyjne dla uczniów klas III-V szkół podstawowych, które odbywały się raz w miesiącu, Ja wybieram transport miejski. A Ty...? Źródło: ZDMiKP	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– organizowanie sezonowych linii turystycznych i kursów tramwaju wodnego, – dostosowywanie przebiegu linii autobusowych do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców,</p> <p><i>Akcja promocyjna „TRAMWAJ DO FORDONU – SIEĆ NA PIĘĆ”</i></p> <p><i>Źródło: ZDMiKP</i></p> <p>– poprawę komfortu i bezpieczeństwa przewozu pasażerów - zakupione autobusy wyposażone są w cało-pojazdową klimatyzację i dostęp do internetu poprzez Wi-Fi, posiadają poszerzone urządzenia informacji i obsługi pasażerów tj. tablice informacyjne LED, w tym specjalne tablice dla osób słabowidzących, urządzenia zapowiadające przystanki, monitoring wizyjny przedziału pasażerskiego i toru jazdy.</p> <p>Zachęcanie mieszkańców do odbywania podróży rowerowych i pieszych realizowano m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontynuowanie projektu Bydgoski Rower Aglomeracyjny - w 2016 roku przybyło ponad 7 tys. nowych użytkowników BRA w przedziale wiekowym od 10 do 62 lat, przekroczono milion wypożyczeń, w systemie jest zarejestrowanych już niemal 35 tys. użytkowników, • rozpoczęto prace projektowe nad trzema pakietami w ramach zadania „Drogi dla rowerów”: <ul style="list-style-type: none"> – budowa infrastruktury dla ruchu rowerowego wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej, Kruszwickiej, Łochowskiej, Focha, Jagiellońskiej i Wiatrakowej, – infrastruktura dla ruchu rowerowego wzdłuż ulic: Warszawskiej, Śniadeckich, Krasińskiego, Markwarta, Sieńki, Moniuszki i Skłodowskie -Curie, – budowa infrastruktury dla ruchu rowerowego wzdłuż ulicy Toruńskiej, • budowa infrastruktury rowerowej oraz montaż stojaków rowerowych na stacji Bydgoszcz Błonie i Leśna w ramach projektu „Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w Bydgosko-Toruńskim obszarze metropolitarnym Bit-City”, • budowa infrastruktury rowerowej w ramach zadania „Przebudowa infrastruktury transportu szynowego w ciągu ul. Chodkiewicza”, • wyznaczenie stref ruchu uspokojonego, • realizacja projektu „Wszyscy jesteśmy pieszymi” w placówkach oświatowych. 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	– Wymiana taboru komunikacji publicznej na nowoczesny spełniający bardziej restrykcyjne standardy emisyjne	MZK Sp. z o.o. Tramwaj Fordon Sp. z o.o. ZDMiKP	<p>W 2016 roku w ramach wymiany taboru komunikacji publicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tramwaj Fordon Sp. z o.o. wprowadził do eksploatacji 12 nowoczesnych, niskopodłogowych wozów tramwajowych Swing, – MZK Sp. z o.o. zakupiła 7 autobusów: 3 przegubowe i 4 jednoczłonowe (w ramach kontraktu na lata 2015-2016) oraz podpisała umowę na zakup 11 pojazdów: 1 przegubowego i 10 jednoczłonowych (dostawa styczeń 2017 roku). <p>Ponadto przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup 15 pojazdów nowoczesnego, energooszczędnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego w ramach budowy linii tramwajowej w ul. Kujawskiej oraz 3 sztuk w ramach projektu przebudowy torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego.</p> <p><i>Źródło: ZDMiKP</i></p>	Budżet Miasta Środki MZK Sp. z o.o. i Tramwaj Fordon Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.1. III.3.
	– Usprawnienie funkcjonowania transportu w obszarze Miasta	ZDMiKP MZK Sp. z o.o. Przewoźnicy	<p>Na rzecz realizacji tego zadania w 2016 roku kontynuowano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego, – rozbudowę i modernizację linii tramwajowych (m.in. budowę nowej linii do Fordonu, modernizację torów tramwajowych w ul. Chodkiewicza), – zakup i modernizację autobusów i wozów tramwajowych poprawiających komfort i bezpieczeństwo podróżnych, – wykonanie zadań obejmujących szereg rozwiązań telematycznych i powiązanych ze sobą podsystemów w ramach ITS, – modernizację i przebudowę przystanków komunikacji publicznej, – dostosowywanie przebiegu linii komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców. 	Budżet Miasta Środki przewoźników	III.1. III.3.
	Promowanie odnawialnych źródeł energii:				III.4.
	– Demonstracja wydajności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych (Budowa Centrum Demonstracyjnego Odnawialnych Źródeł Energii przy Zespole Szkół Mechanicznych nr 2)		Centrum Demonstracyjne OZE przy Zespole Szkół Mechanicznych Nr 2 oddano do użytku w 2014 roku. W 2016 roku obiekt odwiedziło 1.627 osób. Zorganizowano na jego terenie 46 spotkań: seminariów, warsztatów, szkoleń, konkursów i innych wydarzeń, w tym m.in.: Festiwal Nauki, Targi pracy dla przedstawicieli branż mechanicznej, mechatronicznej, elektrycznej i OZE, Gala Laureatów Olimpiady Elektra, Dzień Słońca, I Bydgoskie Dni Energii – konkurs międzyszkolny i konferencja, Roboprojekt półkolonie, konferencja inaugurująca projekt międzynarodowy Energy@School.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	– Rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o lokalne zidentyfikowane możliwości	Zespół ds. Zarządzania Energią	W listopadzie 2016 roku rozpoczęto prace projektowe nad 12 instalacjami fotowoltaicznymi na budynkach szkolnych (SP Nr: 65, 10; ZS Ogólnokształcących Nr 4; ZS Medycznych; ZS Samochodowych; ZS Nr: 7, 10, 25, 28;) oraz instalacją na budynku Urzędu Miasta Bydgoszczy ul. Grudziądzka 9/15 (instalacja fotowoltaiczna, kolektory słoneczne).	Budżet Miasta Fundusze europejskie	
	– Powołanie instytucji związanej z promocją i rozwojem źródeł energii odnawialnej	Zespół ds. Zarządzania Energią	Zadanie w 2016 roku nie było realizowane. W 2016 roku Miasto Bydgoszcz współpracowało z Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszeniem Odnawialnych Źródeł Energii oraz Stowarzyszeniem Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej. Ponadto Miasto Bydgoszcz zasiada w zarządzie Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć Energie Cites. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie polityki gospodarki niskoemisyjnej oraz promowanie odnawialnych źródeł energii.	Budżet Miasta	III.4.
	Ograniczenie nadmiernego hałasu: – Budowa ekranów akustycznych – Wymiana nawierzchni drogowej – Promowanie komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego i pieszego – Wprowadzanie stref uspokojonego ruchu – Stosowanie nowoczesnych konstrukcji torowisk tramwajowych – Wymiana przestarzałego i głośniego taboru komunikacji publicznej – Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru zabudowy mieszkaniowej	ZDMiKP MZK Sp. z o.o.	W ramach działań naprawczych w 2016 roku kontynuowano realizację zadań mających wpływ na poprawę klimatu akustycznego miasta. Były to działania głównie związane z funkcjonowaniem transportu w obszarze miasta i dotyczyły m.in.: – budowy i modernizacji ulic usprawniających ruch w mieście m.in. ul. Nasypowa, ul. Andersa od ul. Kleberga do wiaduktu, ul. Andersa od ul. Duracza do ul. Kasztelańskiej, ul. Korfatego, ul. Piłsudskiego od ul. Taczaka do pętli autobusowej, ul. Swobodna od ul. Wyzwolenia do ul. Piłsudskiego, ul. Kaliskiego, ul. Brzechwy, ul. Skarżyńskiego, zatoka autobusowa przy ul. Korfatego, 2 zatoki autobusowe przy ul. Andersa, – rozbudowy i modernizacji sieci tramwajowej w oparciu o zastosowanie tzw. „torów wyciszonych” m.in. w ciągu ul. Chodkiewicza od ul. Wawrzyniaka do ul. Wyszyńskiego, na rondzie Toruńskim przebudowano 3 przejazdy o dł. 52 mb, – promowania komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego (m.in. poprzez usprawnienie funkcjonowania komunikacji miejskiej, zakupy i modernizację taboru poprawiającego komfort i bezpieczeństwo pasażerów, wdrażanie ITS, rozbudowę dróg rowerowych), – przeprowadzania akcji edukacyjnych i informacyjnych zachęcających mieszkańców do ograniczania podróży w obszarze miasta samochodami prywatnymi i korzystania z komunikacji publicznej lub odbywania podróży rowerem względnie pieszo (m.in. organizowanie Dnia bez Samochodu), – wprowadzania stref uspokojonego ruchu na obszarach zabudowanych m.in. na jezdni serwisowej w ul. Grunwaldzkiej, w ciągu ul. Jeździeckiej, na ul. Łososiowej, na ul. Bołtucia, na ul. Śniadeckich od ul. Fredry do ul. Warszawskiej, na odcinku ul Swobodnej od ul. Piłsudskiego do ul. Wyzwolenia. Ponadto zmieniono przebieg drogi krajowej nr 80 na odcinku od Węzła Zachodniego do Węzła Wschodniego i ustalono go na ulice: Pileckiego – Artyleryjska – Kamienna.	Budżet Miasta Środki własne MZK Sp. z o.o. Fundusze europejskie	III.4.
g.	Budowa systemu gospodarowania odpadami:				
	Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego	MKUO ProNatura Sp. z o.o.	W 2015 roku zakończyły się prace budowlane w ramach projektu pn. „Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego”. W lutym 2016 roku Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. przejęła do eksploatacji obiektu i instalacje wybudowane w ramach projektu.	Środki Własne MKUO ProNatura Sp. z o.o. Fundusze	III.4. III.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
				Europejskie	
	Budowa nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, w tym rozszerzenie systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych	BOK	W roku 2016 kontynuowano kampanię informacyjno-edukacyjną mającą na celu przybliżenie mieszkańcom korzyści wynikających z selektywnego zbierania odpadów komunalnych u źródła ich powstawania oraz promującą zachowania proekologiczne.	Budżet Miasta	III.4. III.6.
	Rozbudowa Zakładu Utylizacji Odpadów Medycznych		Realizacja zadania została zakończona w 2015 roku.		III.4. III.6.
	Intensyfikacja działań na rzecz utrzymania porządku i czystości na terenie miejskich przestrzeni publicznych	BOK WGK	Na rzecz utrzymania porządku i czystości na terenie miejskich przestrzeni publicznych w 2016 roku realizowane były następujące działania: – oczyszczanie miasta Bydgoszczy, w tym m.in.: oczyszczanie jezdni i ulic, opasek ulicznych, chodników, ścieżek rowerowych, schodów i przejść, utrzymanie koszy ulicznych, sprzątanie pozimowe, sprzątanie przystanków komunikacji miejskiej, zlikwidowanie 166 dzikich wysypisk śmieci, – renowacja i pielęgnacja terenów zieleni parkowej i przyulicznej w obszarze miasta oraz prac rewaloryzacyjnych i pielęgnacyjnych w zabytkowym parku w Ostromecku, – w ramach inicjatywy lokalnej (program BBO) wybudowano wybieg dla psów na rogu al. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i al. Powstańców Wielkopolskich, – kontynuowano konkurs „Bydgoszcz w kwiatkach i zieleni”, – przeprowadzano kampanie informacyjno-edukacyjne na temat segregacji, składowania odpadów komunalnych, konkursy, organizowano festyny i akcje ekologiczne poprawiające estetykę Miasta.	Budżet Miasta	III.7.
	Usuwanie azbestu	WZR	Na rzecz realizacji tego zadania kontynuowano działania związane z demontażem, odbiorem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest z terenu miasta. W 2016 roku w: – ramach zadania pn. „Demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Bydgoszczy” wykonano prace na 33 nieruchomościach (Fordońska Spółdzielnia Mieszkaniowa 8 nieruchomości, Wspólnota Mieszkaniowa 2 nieruchomości, firmy 2 nieruchomości, PTTK 1 nieruchomość, osoby fizyczne 20 nieruchomości), w ramach których zdemontowano i unieszkodliwiono 2.704 m ² wyrobów zawierających azbest, – w ramach zadania pn. „Likwidacja odpadów zawierających azbest z terenu miasta Bydgoszczy” zrealizowano 6 umów o dofinansowanie kosztów inwestycji w zakresie eliminacji azbestu, jako substancji stwarzającej szczególne zagrożenie dla środowiska. Proces usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z wymogami ustawowymi, powinien zostać zakończony do 2032 r.	Budżet Miasta NFOŚiGW WFOŚiGW	III.4.
h.	Kształtowanie proekologicznych postaw społecznych:				
	Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie	WGK WI	Miasto Bydgoszcz, jako partner projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza”, zamówił dostarczenie oraz wdrożenie oprogramowania – modułów do prowadzenia wybranych rejestrów i ewidencji z zakresu ochrony środowiska. Oprogramowanie to ułatwi gromadzenie, prezentowanie i wyszukiwanie informacji dotyczących wydanych decyzji i pozwoleń, czy prowadzonych postępowań.	Budżet Miasta	III.4.
	Wzbogacanie oferty przyrodniczo-dydaktycznej (tereny chronione, ogrody	WGK	W ramach ochrony różnorodności biologicznej, w 2016 roku realizowano m.in. projekty: – „Czynna ochrona przyrody w Bydgoszczy”- w ramach, którego wykonano: oczyszczanie, wymianę i	Budżet Miasta	III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	botaniczne, obiekty bogate przyrodniczo)	LPKiW „Myślęcinek” Sp. z o.o.	<p>dowieszenie 77 skrzynek lęgowych dla ptaków, oczyszczenie 8 skrzynek dla nietoperzy, pielęgnacja i zabezpieczenie 98 pomników przyrody, czynną ochronę użytku ekologicznego „Zielona Ostoja”, inwentaryzację stanowisk bobrów na podstawie, której oszacowano liczebność bobrów w Bydgoszczy na około 80 osobników (20 rodzin), ocenę stanu sanitarnego i bezpieczeństwa 83 drzew, tj. wybranych pomników przyrody w ramach, której przeprowadzono ocenę zagrożeń wraz z podaniem zakresu niezbędnych zabiegów ochronnych mających na celu poprawę ich stanu bezpieczeństwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Edukacja ekologiczna sposobem na skuteczną ochronę przyrody” - polegająca na przygotowaniu projektów, wykonaniu i wywieszeniu 18 domków - siedlisk zastępczych dla owadów zapylających, wykonanie niezbędnych projektów technicznych i montażu skrzynki lęgowej dla kawki wraz z oprzyrządowaniem umożliwiającym monitoring ptaków zasiedlających tę skrzynkę, przeprowadzenie zajęć o tematyce przyrodniczej dla dzieci i młodzieży, – „Pomniki przyrody w Bydgoszczy” – polegająca na przygotowania projektu i wydaniu książki w nakładzie 3.000 egzemplarzy. <p>Ponadto w ramach tego zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonano i zamontowano 2 tablice przyrodnicze na ścieżce przyrodniczej przy ul. Mińskiej, – wykonano 30 tabliczek do oznakowania pomników przyrody, – oczyszczono 19 tablic dydaktycznych na ścieżce dydaktycznej w Parku nad Starym Kanalem. <p>Realizując to zadanie współpracowano ze szkołami m.in. Centrum Kształcenia Ustawicznego, Zasadniczą Szkołą Zawodową Nr 5 Specjalna.</p>	WFOŚiGW Środki LPKiW „Myślęcinek” Sp. z o.o.	
	Rozwój szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska	BOK WE	<p>Na rzecz realizacji tego zadania w 2016 roku prowadzone były liczne akcje i konkursy ekologiczne adresowane do dzieci i młodzieży, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zorganizowano imprezę edukacyjną „Mała Forma Sceniczna”, podczas której prezentowano widowiska sceniczne o tematyce ekologicznej pogłębiające wiedzę na temat zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, – w ramach Międzynarodowego Dnia Ziemi i podczas akcji Sprzątania Świata uczniowie uczestniczyli w porządkowaniu wyznaczonych terenów - celem tych akcji było propagowanie dbałości o otoczenie oraz promowanie prośrodowiskowych postaw i zachowań, – zorganizowano w placówkach oświatowych zbiórkę baterii, płyt CD i DVD, kartoników po napojach, nakrętek – głównym celem przedsięwzięcia było wskazanie dzieciom i młodzieży zasadności segregacji odpadów oraz eliminowanie odpadów niebezpiecznych z ogólnej masy odpadów komunalnych, – realizowano projekty „Segregujemy odpady już od najmłodszych lat – dbam o przyszłość naszej planety”, „Leśna Skrzynia Skarbów”, „Młodzież i Dzieci kontra Śmieci”, „Listy dla Ziemi” – celem ogólnym projektów było propagowanie wiedzy o środowisku naturalnym, wyrabianie nawyków proekologicznych, podniesienie świadomości ekologicznej nauczycieli, dzieci przedszkolnych i rodziców, umiejętności segregowania odpadów, itp. <p>W 2016 roku rozpoczęto realizację międzynarodowego projektu pn. „Energy@@School - Optymalizacja energii i zmiany zachowań w szkołach w Europie Środkowej”, którego celem jest zwiększenie potencjału sektora publicznego we wdrażaniu szkół inteligentnych energetycznie poprzez zastosowanie zintegrowanego podejścia zakładającego edukację i szkolenie pracowników szkół i uczniów i umożliwiającego uzy-</p>	Fundusze europejskie	III.4. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>skanie przez nich tytułu Starszego i Młodszeo Strażnika Energii (SE). Najważniejsza w całym przedsięwzięciu jest zmiana kulturowa w kierunku efektywności energetycznej. Rezultatem projektu ma być efektywne zarządzanie w budynkach szkolnych tj. ZS Nr 12, ZS Budowlanych, ZS Ogólnokształcących Nr 4, ZS Mechanicznych Nr 2, ZS Medycznych, SZ Samochodowych, SP Nr 65.</p> <p>Ponadto informacje dotyczące ochrony środowiska są upowszechniane w placówkach oświatowych podległych Miastu za pomocą systemu – Oświatowa Platforma Informacyjna Urzędu Miasta.</p>		
	Kształtowanie zachowań zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju	WZR Zespół ds. Zarządzania Energią	<p>W ramach działań skierowanych do wszystkich mieszkańców miasta, celem propagowania zachowań proekologicznych w 2016 roku zorganizowano m.in. następujące akcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bydgoski Grant Ekologiczny - jest to forma wyróżnienia przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, działaniami proekologicznymi oraz propagowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. O Grant mogły ubiegać się: przedszkola, szkoły, uczelnie wyższe, stowarzyszenia, fundacje, rady osiedli. Tematami priorytetowymi w 2016 roku były „Zielone Płuca Bydgoszczy - przyroda nie jest mi obca” i „Wspólnie zmniejszamy zużycie energii”. W 2016 roku w naborze złożono 69 wniosków, z czego przyznano 33 Bydgoskie Granty Ekologiczne wpisujące się w tematykę priorytetową z zakresu prowadzonej przez Miasto Bydgoszcz edukacji ekologicznej. – Godzina Dla Ziemi – akcja światowa, która skłania do refleksji nad zmianami klimatu. Jest to symboliczne wyłączenie na 1 godzinę światła oraz urządzeń elektrycznych w domach, biurach, zakładach pracy. – XXIV Forum Ochrony Środowiska pod hasłem „Wspólnie zmniejszamy zużycie energii”- wykłady i turniej wiedzy ekologicznej skierowany do uczniów bydgoskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. – Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu, Europejski Dzień Bez Samochodu - w ramach obchodów ETZT dla mieszkańców miasta przygotowano szereg atrakcji, m.in.: festyn miejski „Mobilnie, zdrowo, kolorowo”, aranżację przystanku na Placu Teatralnym w „zielony przystanek”, bezpłatne przejazdy komunikacją miejską, wystawę, paradę oraz bezpłatne przejazdy zabytkowymi i nowoczesnymi autobusami, drzwi otwarte w zajezdni autobusowej oraz tramwajowej MZK Sp. z o.o. – Strona internetowa www.czystabydgoszcz.pl - zamieszczanie informacji skierowanych do mieszkańców Bydgoszczy. 	Budżet Miasta Dotacja WFOŚiGW	III.4. IV.3.
	Kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca ograniczenia gazów cieplarnianych, zmian klimatu oraz odnawialnych źródeł energii	WZR Zespół ds. Zarządzania Energią	<p>Na rzecz realizacji tego zadania w 2016 roku organizowano liczne wydarzenia o charakterze informacyjno-edukacyjno-promocyjnym, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – I Bydgoskie Dni Energii - zorganizowano m.in. konferencję poświęconą technologiom oszczędzania energii i wynikającym z tego korzyściom finansowym dla mieszkańców i przedsiębiorców, zorganizowano na Wyspie Młyńskiej warsztaty i pokazy związane z nowymi technologiami w dziedzinie oszczędzania energii, – konferencja informacyjno-szkoleniowa pt. „Odnawialne Źródła Energii – technika i pieniądze” w Centrum Demonstracyjnym OZE, – wycieczki dla uczniów do Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów ProNatury oraz elektrowni wodnej Mewatu, – warsztaty, pokazy, prezentacje na Wyspie Młyńskiej dla uczniów, – realizacja programu międzynarodowego ENERGY@SCHOOL, – realizacja projektu międzynarodowego City&Gov, którego celem jest harmonizacja danych energetycz- 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			nych i definiowanie planów energetycznych, utworzenie lub wzmocnienie komórek zarządzania energią w administracji publicznej, przejęcie przez władze miejskie aktywnej roli w kształtowaniu polityki energetycznej oraz stworzenie nowych narzędzi politycznych do ograniczania zmian klimatycznych. Wszystkie te działania miały na celu uświadomienie mieszkańcom o szkodliwości występowania zjawiska niskiej emisji, zagrożeń dla zdrowia, zachodzących zmian klimatu oraz konieczności podejmowania działań mających na celu ochronę środowiska.		
	Przeprowadzanie kampanii i działalności informacyjno-szkoleniowej dotyczącej oszczędności wody	MWiK Sp. z o.o.	W roku 2016 kontynuowano rozpoczętą w latach ubiegłych kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą oszczędzania wody. Adresatami kampanii byli mieszkańcy Bydgoszczy. Przy współpracy z TVP Bydgoszcz powstawały kolejne odcinki z cyklu „Woda Bydgoska”, w których przedstawiono szereg przykładów rozsądnego i oszczędnego gospodarowania wodą. Przeprowadzono szereg spotkań z dziećmi i młodzieżą. Pod koniec roku 2016 rozpoczęto również kampanię oszczędzania wody poprzez gromadzenie tzw. deszczówki.	Środki MWiK Sp. z o.o.	III.4.
	Prowadzenie kampanii informacyjnej na temat zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów	BOK MKUO ProNatura Sp. z o.o.	W 2016 roku, ponad 5.000 osób zostało objęte edukacją ekologiczną w ramach wizyt studyjnych, które odbyły się na tzw. ścieżce edukacyjnej Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych oraz dzięki wizytom w szkołach. ZTPOK odwiedziły dzieci z przedszkoli, uczniowie, studenci oraz przedstawiciele samorządów, instytucji i stowarzyszeń (ponad 3.000 osób). Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się dwie edycje drzwi otwartych, podczas których ekoelektrociepłownię zwiedziło ponad 1.500 osób. ProNatura była partnerem wielu eventów takich jak: Bydgoski Festiwal Nauki, Dni Otwarte Funduszy Europejskich, Bydgoskie Dni Energii, TehoFest oraz Bydgoszcz Za Zamkniętymi Drzwiami, podczas których Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych odwiedziło ponad 800 zwiedzających. W kwietniu 2016 roku odbyło się Forum Polsko-Ukraińskie, w ramach którego przedstawiciele kilkunastu miast ukraińskich wizytowali ZTPOK. W 2016 roku ekobus, czyli mobilne laboratorium wyposażone w nowoczesne stanowiska badawcze, odwiedził 22 szkoły i przedszkola w Bydgoszczy oraz w gminach objętych projektem. Ekologia była tematem blisko 148 godzin zajęć. Wzięło w nich udział blisko 2.000 uczniów i nauczycieli z regionu. Animatorzy wraz z maskotką - Bocianem Bogusiem zachęcali najmłodszych m.in. do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, ich segregacji i recyklingu oraz wyjaśniali jak działa instalacja termicznego przekształcania odpadów (ZTPOK).	Budżet Miasta Środki MKUO ProNatura Sp. z o.o.	III.4.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Udział % obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni miasta	%	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6		III.4.	GUS BDL
2	% mieszkańców korzystających z sieci: wodociągowej	%	96,8	96,8	96,8	96,9	bd.		III.6., IV.1.	GUS BDL
	kanalizacyjnej	%	91,8	91,9	92,9	93,0	bd.			
	gazowej	%	87,3	87,1	82,1	81,7	bd.			
3	Roczna emisja gazów cieplarnianych (CO ₂)	Mg	1 063 754	889 372	817 859	837 279	823 125		III.4.	GUS BDL
4	Ilość odpadów komunalnych odzyskanych i przekazanych do recyklingu do ilości zebranych odpadów ogółem (%)	%	10,3	16,2	30,4*	29,2*	33,7*		III.4.	WGK UMB BOK UM

* od 2014 roku liczony jest udział procentowy odpadów selektywnie zebranych w łącznej masie odebranych odpadów komunalnych

Podsumowanie:

Program Nr 8 *Przyjazne miasto dla środowiska* realizuje działania służące racjonalnemu gospodarowaniu zasobami środowiska oraz poprawie komfortu życia mieszkańców. W 2016 roku nadal realizowano zadania strategiczne w celu osiągnięcia wytyczonego celu.

W przedmiotowym programie zostało ujętych 8 przedsięwzięć oraz 48 zadań głównych. Poszczególne działania podejmowane w omawianym okresie wdrażane były w oparciu o budżet miasta na 2016 rok oraz plany finansowe poszczególnych jednostek organizacyjnych miasta, firm i instytucji zaangażowanych w realizację programu. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz wszystkich przedsięwzięć, natomiast spośród 48 zadań, prace realizowano na rzecz 37 (77,1%), ponadto jedno zadanie zostało zakończone, a dla dwóch innych podejmowane były działania w latach wcześniejszych.

Z zadowoleniem można odnotować poprawę jakości zieleni miejskiej dzięki stosowaniu standardów nowych nasadzeń w zakresie jakości materiału nasadzeniowego oraz sposobu ich sadzenia i pielęgnacji.

Utrzymuje się wysoka jakość wody pitnej, do osiągnięcia powyższego efektu zmierzają realizowane na bieżąco inwestycje w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, porządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz sukcesywnego likwidowania istniejących zbiorników bezodpływowych. Dodatkowo w 2016 roku Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. rozpoczęły działania koncepcyjne zmierzające do uporządkowania funkcjonowania systemu wody deszczowej w mieście.

Nastąpiła poprawa bezpieczeństwa dostaw energii, a co się z tym wiąże poprawa wskaźników czasu trwania przerw w dostawach energii elektrycznej oraz poprawa jakości dostarczanej energii elektrycznej.

Poprawia się jakość powietrza w mieście, na jego poprawę ma wpływ ograniczanie tzw. niskiej emisji poprzez wymianę niskosprawnych przestarzałych urządzeń grzewczych wykorzystujących opał stały na ekologiczne urządzenia grzewcze oraz realizowaniu termomodernizacji budynków.

Kompleksowa gospodarka odpadami pozwoliła na osiągnięcie w 2016 roku wymaganych poziomów:

- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 23,99% przy wymaganych 18%;
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innymi niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 90,04% przy wymaganych 42%.

Następuje znacząca poprawa świadomości społecznej dotyczącej zachowań proekologicznych. Prowadzone przez Miasto Bydgoszcz konkursy i akcje edukacyjne mają na celu pogłębienie świadomości mieszkańców w zakresie sposobów rozwiązywania problemów związanych z ochroną środowiska. Przedsięwzięcia proekologiczne są szansą na integrację mieszkańców Bydgoszczy na rzecz poprawy jakości środowiska oraz warunków życia w naszym regionie.

Program nr 8 *Przyjazne miasto dla środowiska* wymaga kontynuacji realizowanych przedsięwzięć, związanych z ochroną środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem transformacji miasta w kierunku gospodarki niskoemisyjnej.

III.9. Program Nr 9 Edukacja dla każdego

Cel programu:

Przygotowanie do samodzielnego, aktywnego i obywatelskiego funkcjonowania w społeczeństwie oraz propagowanie idei kształcenia przez całe życie.

Koordynator programu:

Wydział Edukacji i Sportu

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Dostosowywanie sieci placówek oświatowych i ofert edukacyjnych do zmieniających się potrzeb społecznych oraz zapotrzebowania rynku pracy:				
	Racjonalizacja sieci szkół i placówek oświatowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>W 2016 roku Miasto Bydgoszcz było organem prowadzącym dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnych szkół: <ul style="list-style-type: none"> – przedszkola – 24, – szkoły podstawowe – 18, – gimnazja – 10, • zespołów szkół: <ul style="list-style-type: none"> – zespoły szkół ogólnokształcących – 7, – zespoły szkół zawodowych – 14, – zespoły szkół – 31, – specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy – 1, – zespół szkół i placówek – 1, • pozostałych placówek: <ul style="list-style-type: none"> – bursy, internaty – 5, – poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 2, – Pałac Młodzieży – 1, – młodzieżowe domy kultury – 6, – schronisko młodzieżowe – 1, – Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli – 1. <p>Zgodnie z zapowiedziami reformy oświaty zakładającej likwidację gimnazjów oraz utworzenie szkół branżowych przygotowywano nową sieć szkół. W celu racjonalizacji została przygotowana prognoza demogra-</p>	Budżet Miasta Środki zewnętrzne	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>ficzna.</p> <p>Od roku szkolnego 2017/2018 nie będzie naboru do klas I gimnazjów. Ten typ szkół ulega likwidacji. Powracają ośmioletnie szkoły podstawowe. Oznacza to konieczność dostosowania tych szkół do potrzeb edukacyjnych klasy VII i VIII (pomoce naukowe do przedmiotów ogólnokształcących, księgozbiór, pracownice dydaktyczne, stoliki i krzesła dla starszej młodzieży). Konieczna będzie także adaptacja budynków po samodzielnych gimnazjach na potrzeby np. szkół podstawowych, które będą w nich utworzone. W takich przypadkach będzie konieczność dostosowania budynku do potrzeb przede wszystkim uczniów klas I-III. Szacuje się, że koszty wynikające z wprowadzenia reformy mogą wynieść około 10 mln zł, które zostaną przeznaczone na dostosowanie budynków oraz stworzenie i wyposażenie nowych pracowni przedmiotowych.</p>		
	Wprowadzanie zmian w procesie edukacji mających na celu kształtowanie kompetencji i postaw niezbędnych na rynku pracy oraz kształtowanie zdolności uczniów do rozwiązywania problemów	<p>Wydział Edukacji i Sportu</p> <p>Szkoły i placówki oświatowe</p> <p>Wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta</p>	<p>W 2016 roku na rzecz realizacji zadania prowadzone były przedsięwzięcia mające na celu kształtowanie kompetencji i postaw niezbędnych na rynku pracy oraz kształtowanie zdolności uczniów do rozwiązywania problemów we wszystkich typach szkół. Działania te były kierowane do uczniów, rodziców i pedagogów. Realizacja projektów odbywała się przy współpracy wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta, uczelni, przedsiębiorców, instytucji. Znaczącą rolę w podejmowanych inicjatywach ma działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych (PPP nr 1 i nr 2).</p> <p>Wśród podejmowanych inicjatyw i projektów (w tym finansowanych środkami Unii Europejskiej) wymienić należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Czas na staż” – celem projektu było podniesienie poziomu dostosowania kompetencji zawodowych uczniów do wymogów rynku pracy i zwiększenie zdolności do zatrudnienia. Wsparciem objętych zostało 260 uczniów z sześciu bydgoskich szkół zawodowych: ZS Samochodowych, ZS Drzewnych, ZS Nr 12, ZS Handlowych, ZS Nr 1, ZS Chemicznych, którzy odbyli staże i praktyki zawodowe w wymiarze 4 tygodni (160 godzin) w ponad 90 przedsiębiorstwach. Staże realizowane były w zawodach: technik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, technik cyfrowych procesów graficznych, fototechnik, technik analityk, technik ochrony środowiska, technik obsługi turystycznej, technik technologii odzieży, technik organizacji reklamy, technik eksploatacji portów i terminali, technik handlowiec, technik technologii drewna, stolarz, technik hodowca koni, technik usług fryzjerskich, fryzjer, technik elektryk, technik energetyk. Uczestnictwo w stażach i praktykach pozwoliło uczniom na podniesienie kompetencji zawodowych, zdobycie doświadczenia zawodowego. Ułatwiło również wejście na rynek pracy i wybór dalszej drogi zawodowej lub edukacyjnej. – „Doskonalenie zawodowe w praktyce” – celem projektu realizowanym w partnerstwie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym było podniesienie poziomu dostosowania kompetencji zawodowych uczniów do wymogów rynku pracy i zwiększenia ich zdolności do zatrudnienia. W ramach projektu 181 uczniów odbyło staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach. Grupę docelową projektu stanowili uczniowie bydgoskich techników i zasadniczych szkół zawodowych, kształcący się w zawodach: technik elektryk, elektryk, technik mechatronik, technik mechanik, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, operator obrabiarek skrawających, technik logistyk, technik technologii żywności, technik awionik, technik mechanik lotniczy i technik ekonomista. Dzięki udziałowi w stażach/praktykach uczniowie nabyli lub uzupełnili swoje praktyczne umiejętności zawodowe, co będzie zwiększało ich szanse na zatrudnienie w zawodzie. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p> <p>Środki instytucji współpracujących</p>	<p>II.5.</p> <p>IV.3.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – „Remont i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zasadniczej Szkole Zawodowej Nr 5 Specjalnej w Bydgoszczy” – celem projektu był remont i doposażenie 5 pracowni zawodowych co przyczyni się do poprawy dostępności oraz warunków i jakości kształcenia zawodowego ww. szkole. – Program „Erasmus+” – w 2016 roku w ramach tego programu realizowano projekty m.in.: w Przedszkolu Nr 66, Gimnazjum Nr 5, SP Nr: 20, 37, 41; ZS Nr: 4, 19; ZS Budowlanych; ZS Chemicznych, ZSO Nr: 4, 5, 6. – Program POWER – w 2016 roku w ramach tego programu realizowano projekty m.in.: w Przedszkolu Nr 66, ZS Nr 12, ZS Samochodowych, ZS Budowlanych. – Bydgoski Program Szkolnego Doradztwa Zawodowego „Azymut - nauka i praca” (koordynator – ZS Chemicznych, PPP nr 1) – obejmujący m.in.: udzielanie wsparcia dla młodzieży i rodziców, wspieranie liderów doradztwa w formie seminariów, turniejów wiedzy, targów, opracowanie materiałów dydaktycznych, organizację dodatkowych zajęć, współpracę z instytucjami wspierającymi, działanie Bydgoskiej Platformy Informacji Edukacyjno-Zawodowej http://bydgoskapdz.cba.pl/, prowadzenie Szkolnych Ośrodków Karier, realizację projektu „Cztery kroki do zawodu”. – „Inspiracje” Klub Kreatorów Innowacyjnych Rozwiązań Edukacyjnych (koordynator – ZS Ogólnokształcących Nr 3), w ramach którego realizowano seminaria, warsztaty oraz konferencję, które stanowiły wsparcie dla pedagogów szkolnych oraz nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie, przedmiotów przyrodniczych, a także języków obcych. – „Laboratorium demokracji” – to VI edycja projektu adresowanego do przedstawicieli samorządów uczniowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wraz z opiekunami. Jego celem jest zrzeszanie samorządów uczniowskich, a przede wszystkim podejmowanie przez nich wspólnych inicjatyw, integrujących bydgoskie środowisko szkolne. – Bydgoskie Granty Oświatowe (BGO) – stanowią formę wsparcia finansowego dla najlepszych inicjatyw edukacyjnych i kulturalnych wyróżniających się innowacyjnością, nowatorstwem i oryginalnością, a realizowanych przez szkoły i placówki oświatowe. W 2016 roku jednostki oświatowe złożyły 703 wnioski, natomiast przyznano Bydgoskie Granty Oświatowe 80 szkołom i placówkom na realizację 162 projektów. – „Bydgoski Bąbel Matematyczny” – Bydgoszcz jako pierwsze miasto realizuje ten projekt od 2012 roku, współpracując z Instytutem Badań Edukacyjnych. Polega on na włączaniu do nauczania matematyki w szkole podstawowej metod, które pobudzają aktywność dzieci, pozwalają im zdobywać odwagę do stawiania czoła nowym zadaniom oraz kształtują wyobraźnię. Młodzież uczy się matematyki nie tylko w klasie, ale również podczas zabawy np. na szkolnym boisku czy w sali gimnastycznej. – Miejski Program Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy” – skierowany jest do najzdolniejszych uczniów bydgoskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Najważniejsze elementy Programu to: zajęcia grantowe realizowane w ramach Międzyszkolnych Klubów Ucznia Zdolnego: Granty Rozwoju Zdolności (4 granty dla uczniów szkół podstawowych) oraz Granty Fabryka Szans (8 grantów dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych), zajęcia prowadzone przez pracowników uczelni wyższych (4), letnie obozy naukowe w Zblewnie (30 uczestników), konferencje w ramach Forum Olimpijczyków – Laboratorium Zdolności (360 uczestników), warsztaty z cyklu „Poradnia Rozwoju Zdolności” (160 uczestników), spotkania z cyklu „Poszerzenie Horyzontów Myślowych” (220 uczestników), warsztaty z cyklu „Instrumenty aktywności ucznia zdolnego” (90 nauczycieli), warsztaty z cyklu „Niezwykłe umysły a 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>funkcjonowanie w rodzinie” (70 rodziców), program stypendialny dla młodzieży osiągającej szczególne wyniki w nauce, nagradzanie laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych i olimpiad oraz ich opiekunów.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt Miejski „Na ścieżkach zdrowia” (koordynator – SP Nr 38), którego celem jest uczestnictwo szkół w programie prozdrowotnym. W 2016 roku przeprowadzono prelekcje, pogadanki, spotkania edukacyjne z przedstawicielami środowisk medycznych, dietetykami, zajęcia sportowe promujące ruch jako element zdrowego stylu życia, konkursy kulinarne, plastyczne itp. – „Światowy program obserwacyjny i edukacyjny badania środowiska GLOBE” – to światowy program popularyzujący badania środowiska wśród uczniów. Uczestniczy w nim ponad 24 tys. szkół ze 112 krajów. Uczniowie biorą udział w pomiarach dotyczących 4 dziedzin: atmosfery i klimatu, hydrologii, pokrycia terenu oraz gleby tworząc światową sieć pomiarów otoczenia. W programie aktywnie uczestniczy III LO oraz Gimnazjum Nr 47. – Klub Rozwijania Aktywności Dziecięcej „Promyczek” – nauczyciele starają się tworzyć warunki do: aktywizacji intelektualnej, artystycznej i społecznej dzieci, rozwijania wyobraźni i kreatywności, rozpoznawania indywidualnych talentów i zainteresowań, rozwijania umiejętności społecznych, w tym szczególnie kompetencji komunikacyjnych i umiejętności współpracy, poprawy funkcjonowania dzieci w środowisku rodzinnym i szkolnym, poprawy wyników w nauce, wzmacniania adekwatnego poczucia własnej wartości, wzmacniania motywacji do pracy w szkole oraz rozwijania własnych zainteresowań. 		
	Szersze wprowadzanie edukacji obywatelskiej, ekologicznej i kulturalnej do programów rozwojowych szkół	<p>Miasto Bydgoszcz</p> <p>Szkoły i placówki oświatowe</p>	<p>Na rzecz realizacji zadania w 2016 roku, oprócz wymienionych inicjatyw opisanych powyżej, znaczącą rolę mają przedsięwzięcia realizowane w ramach ponadstandardowych działań edukacyjnych:</p> <p>a) edukacja obywatelska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowana przez Młodzieżową Radę Miasta Bydgoszczy, której celem jest upowszechnianie idei samorządności wśród młodzieży. Rada liczy 31 młodych radnych: 15 uczniów z gimnazjów, 16 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych, • w ramach projektu „Laboratorium demokracji” odbywają się spotkania dla opiekunów Samorządów Uczniowskich, funkcjonuje Międzygimnazjalny Sejmik Uczniowski, Bydgoski Kongres Uczniowski oraz Akademia Spraw Publicznych (współpraca Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej z I, VII, VIII, IX LO), <p>b) edukacja ekologiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo placówek oświatowych w następujących przedsięwzięciach: <ul style="list-style-type: none"> – „Mała Forma Sceniczna” – organizatorem konkursu jest Miasto Bydgoszcz oraz Pałac Młodzieży. Jego przedmiotem jest prezentacja widowisk scenicznych wiążących się z dbałością człowieka o jego otoczenie. W 2016 roku w konkursie wystąpiło 27 zespołów w czterech kategoriach wiekowych. – „Międzynarodowy Dzień Ziemi” – coroczna akcja prowadzona przez nauczycieli wspólnie z dziećmi i młodzieżą polegająca na oczyszczaniu terenów z nieczystości. W 2016 roku w akcji pod hasłem „Ratujmy Ziemię przed odpadami” uczestniczyło 16.350 dzieci i młodzieży z 79 placówek oświatowych z terenu Bydgoszczy. – „Sprzątanie Świata” – ogólnooświatowa akcja ekologiczna polegająca na wspólnym oczyszczaniu pobliskich terenów z nieczystości. W 2016 roku w akcji pod hasłem „Wyprawa - Poprawa” uczestniczyło 15.192 dzieci i młodzieży z 98 placówek oświatowych z terenu Bydgoszczy. – „Leśna Skrzynia Skarbów” – projekt edukacyjny dla przedszkoli i szkół podstawowych, który powstał 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Fundusze europejskie</p>	<p>IV.3.</p> <p>IV.8.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>w Przedszkolu Niepublicznym „Tęcza” przy współpracy Nadleśnictwa w Żołędowie oraz Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Ekologicznej. Celem projektu jest propagowanie wiedzy o lesie, kształtowanie wrażliwości i szacunku dla ojczystej przyrody, wyrabianie nawyków proekologicznych. W 2016 roku akcje przeprowadzono pn. „Czysto w lesie – Czysto w mieście” dla przedszkoli i klas „0”.</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Listy dla Ziemi” – edukacyjna akcja proekologiczna zainicjowana przez Fundację Ekologiczną Arka. Najważniejszą częścią akcji jest pisanie listów dla Ziemi przez uczniów placówek oświatowych, a w 2016 roku głównym ich tematem była walka o czyste powietrze. – „Segregujemy odpady już od najmłodszych lat - dbamy o przyszłość naszej planety” – projekt edukacyjny skierowany do uczniów klas III szkół podstawowych, którego celem jest zintensyfikowanie działań na rzecz segregowania odpadów. W 2016 roku w projekcie uczestniczyło 9 szkół, 30 klas, 31 nauczycieli, 642 uczniów. – „Młodzież i Dzieci Kontra Śmieci” – projekt edukacyjny, którego celem jest zachęcenie placówek oświatowych do działań związanych z gospodarką odpadami, wyszkolenie nauczycieli – liderów działań ekologicznych, którzy zajmą się szeroko pojętą edukacją ekologiczną, współpraca różnych środowisk na rzecz edukacji i działań proekologicznych, podnoszenie świadomości ekologicznej nauczycieli, dzieci przedszkolnych i rodziców, umiejętności segregowania odpadów. W 2016 roku w projekcie uczestniczyło 14 przedszkoli, 1 szkoła podstawowa, 1 zespół szkół. – Zbiórka baterii – konkurs organizowany przez Miasto Bydgoszcz przy współpracy z firmą Remondis Sp. z o.o. Celem konkursu jest wskazanie dzieciom i młodzieży, jakie znaczenie ma eliminowanie odpadów niebezpiecznych z ogólnej masy odpadów komunalnych. W 2016 roku w placówkach oświatowych łącznie zebrano 5 ton baterii. – Zbiórka kartoników po napojach – konkurs organizowany przez Miasto Bydgoszcz przy współpracy z Fundacją ProKarton. W 2016 roku w placówkach oświatowych łącznie zebrano 14 ton kartoników. – Zbiórka płyt CD i DVD – konkurs organizowany przez Miasto Bydgoszcz przy współpracy z firmą P.W. Marko Marian Komisarek. W 2016 roku w placówkach oświatowych łącznie zebrano 948 kg płyt CD i DVD. – Zbiórka nakrętek – konkurs organizowany przez Miasto Bydgoszcz przy współpracy z firmą P.W. Marko Marian Komisarek. W 2016 roku w placówkach oświatowych łącznie zebrano 16 ton nakrętek. • realizację 17 projektów związanych z edukacją matematyczno-przyrodniczą przez szkoły w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych, • w ramach realizacji programu „Zdolni znad Brdy” realizowane były projekty: <ul style="list-style-type: none"> – w ramach Międzyszkolnych Klubów Ucznia Zdolnego w SP Nr 4 – warsztaty przyrodnicze dla uczniów szkół podstawowych „Klub Poszukiwaczy Wiedzy”, – w ramach Grantów Fabryka Szans w ZS Nr 19 – Akademia Młodych Biologów, – w ramach zadania „Zdolny uczeń na uczelni” – warsztaty na UKW pt. „Reakcje mikroorganizmów glebowych – wczesnym wskaźnikiem zmian w środowisku” i „Brda – żywa arteria Bydgoszczy”. • I Bydgoskie Dni Energii – zorganizowano w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonej Energii oraz Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Rozwoju. Celem wydarzenia było propagowanie idei oszczędzania energii. W pierwszym dniu w Centrum Demonstracyjnym Odnawialnych Źródeł Energii odbyła się konferencja pn. „Odnawialne Źródła Energii - technika i pieniądze”, a przedsiębiorstwa pro- 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>dukcyjno-usługowe i placówki oświatowe w formie stoisk przedstawiły ideę oszczędzania energii oraz własną ofertę związaną z nowymi inicjatywami i technologiami. Dzień drugi poświęcony został zaprezentowaniu dzieciom i młodzieży idei oszczędzania energii, jak i zapoznania się z nowymi technologiami. W ramach tego wydarzenia zorganizowani XXIV Forum Ochrony Środowiska pn. „Wspólnie zmniejszamy zużycie energii” skierowane do uczniów szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych oraz Turniej Wiedzy Ekologicznej. Jednocześnie na bydgoskiej Wyspie Młyńskiej zorganizowano warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydgoskie Granty Ekologiczne – powstały w 2016 roku jako forma wyróżnienia przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, działaniami proekologicznymi oraz propagowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Tematami priorytetowymi w 2016 roku były „Zielone Płuca Bydgoszczy - przyroda nie jest mi obca” i „Wspólnie zmniejszamy zużycie energii”. W naborze złożono 69 wniosków, a przyznano 33 Bydgoskie Granty Ekologiczne, w tym 31 placówkom oświatowym. • Projekt ENERGY@SCHOOL – w ramach programu Interreg Central Europe 2014-2020 realizowany jest od 2016 roku projekt, który dotyczy efektywnego zarządzania energią w budynkach szkolnych. Polega on na stworzeniu systemu zarządzania energią w wybranych szkołach, obejmie instalację inteligentnych liczników i sprzętu do monitorowania zużycia energii. <p>c) edukacja kulturalna – prowadzona jest w ramach statutowej działalności Młodzieżowych Domów Kultury i Pałacu Młodzieży, w szkolnych kołach zainteresowań oraz w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych.</p> <p><i>Zródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
	Zmiana modelu kształcenia zawodowego, w sposób odpowiadający potrzebom rynku pracy, w tym kształcenie młodzieży w więcej niż jednym zawodzie	Wydział Edukacji i Sportu Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z	<p>W ramach realizacji zadania w 2016 roku Miasto Bydgoszcz prowadziło samodzielnie oraz na zasadzie partnerstwa liczne akcje promujące szkolnictwo zawodowe, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspierało wszelkie działania reklamowe prowadzone przez szkoły, pracodawców, lokalne media zachęcające młodzież do podjęcia nauki zwłaszcza w poszukiwanych zawodach, • finansowało działalność Szkolnych Ośrodków Kariery, • organizowało Forum Szkół Publicznych i Pracodawców „CV 2016. SZKOŁA – PRACA – KARIERA”, którego celem było przedstawienie gimnazjalistom z Bydgoszczy i regionu kujawsko-pomorskiego oferty edukacyjnej w atrakcyjnej formie, ale także tworzenie warunków do wspólnych przedsięwzięć realizowanych przez szkoły i ich codziennych partnerów – pracodawców i uczelnie wyższe. W 2016 roku wystawiły 	Budżet Miasta Fundusze europejskie Środki Powiatowego Urzędu	II.5. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		o.o. Powiatowy Urząd Pracy	<p>się: 33 szkoły, bursy, internaty, schronisko młodzieżowe, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży Bydgoszcz, PUP, doradcy zawodowi, uczelnie, instytucji otoczenia biznesu oraz 50 firm. W przedsięwzięciu wzięło udział ponad 5 tys. osób z Bydgoszczy i okolic.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przyznawało środki na rozbudowę, modernizację i wyposażanie pracowni, w tym przedmiotów zawodowych, • dofinansowywało doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym z przedmiotów zawodowych, • przyznawało Bydgoskie Granty Oświatowe na realizację zajęć pozalekcyjnych, z uwzględnieniem zajęć tematycznie związanych z kształceniem zawodowym, • współpracowało przy realizacji projektów unijnych, w ramach których bydgoskie szkoły kształcenia zawodowego wdrażały programy rozwojowe obejmujące: <ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy, współpracę z pracodawcami (konsultacja programów praktyk lub zajęć praktycznych, tworzenie programów dodatkowych praktyk i staży), – wyposażanie pracowni i warsztatów, – zajęcia przygotowujące do wejścia na rynek pracy, – zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe przygotowujące do egzaminów zawodowych, maturalnych, – opiekę psychologiczną, • finansowało stypendia dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w ramach „Programu Stypendialnego dla Młodzieży Osiągającej Szczególne Wyniki w Nauce”. <p>Ponadto, na rzecz realizacji zadania, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. w 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inicjowała spotkania lokalnych firm z uczelniami wyższymi, średnimi szkołami zawodowymi i Wydziałem Edukacji i Sportu UMB oraz podejmowała działania informacyjne dla szkół i uczelni, przedstawiając strukturę bydgoskiej gospodarki, a także promowała wiedzę na temat funkcjonujących i rozwijających się branż w mieście. 	Pracy	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– Realizowała program szkoleniowy „Bydgoszcz Szuka Talentów”, którego celem jest wyposażenie potencjalnych pracowników w dodatkowe kompetencje zwiększające ich szanse na lokalnym rynku pracy. Projekt jest realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Project Management Institute Poland Chapter (PMI PC), Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy, Wyższą Szkołą Bankową w Bydgoszczy, Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego oraz firmami SDL, PZU, Atos oraz T Komp. W 2016 roku zorganizowano warsztaty z zarządzania projektami oraz warsztaty dla programistów.</p> <p>– Realizowała projekt „Bydgoska Szkoła BPO”, którego głównym celem było szkolenie osób bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez bydgoskich pracodawców oraz 3-miesięczne praktyki w firmie ATOS IT Services. Po ukończeniu kursu osoby, ze zdobytą wiedzą informatyczną, posiadają kompetencje stanowiące podstawę do pracy w firmie biorącej udział w projekcie. Całość projektu finansowana była ze środków Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, co dla firm oznacza bezkosztowe przygotowanie kadry dla ich potrzeb.</p> <p>Zmianom kształcenia zawodowego służą również projekty unijne realizowane z przedsiębiorcami, w ramach których uczniowie odbywają praktyki i staże. W 2016 roku BARR Sp. z o.o. zrealizowała projekt pn. „Zawodowy rozbieg. Staże i praktyki jako profesjonalna forma wsparcia kształcenia zawodowego”. Celem tego projektu było podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz lepsze dostosowanie umiejętności praktycznych i wiedzy zawodowej uczniów do wymagań i oczekiwań pracodawców. Miesięczne staże i praktyki odbyło 172 uczniów zawodowych szkół ponadgimnazjalnych. W projekt masowo zaangażowały się również firmy z regionu, zarówno rodzinne mikroprzedsiębiorstwa, jak i duże międzynarodowe koncerny zlokalizowane w Bydgoszczy. W sumie aż 26 przedsiębiorstw przyjęło pod swoje skrzydła uczniów w ramach projektu.</p> <p>W roku szkolnym 2015/2016 po raz pierwszy wydane zostały dyplomy potwierdzające kwalifikacje zawodowe uzyskane w wyniku „nowych” egzaminów zawodowych. Zasady wydawania dyplomów określa § 10b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28.05.2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 893 ze zmianami). W 2016 roku w szkołach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe i tytuł technika uzyskało 88 uczniów w 31 zawodach.</p>		
	Stworzenie spójnego systemu doradztwa zawodowego dla uczniów, rodziców i nauczycieli, w tym promowanie wykształcenia technicznego	Wydział Edukacji i Sportu Szkoły i placówki oświatowe	W ramach realizacji zadania w 2016 roku kontynuowano realizację Bydgoskiego Programu Szkolnego Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego „Azymut - nauka i praca”. W ramach tego przedsięwzięcia przygotowano filmy edukacyjne pt. „Kto pomoże w zaplanowaniu kariery?” oraz „Zdobądź dobry zawód!”, które zostały udostępniane poprzez portale internetowe Miasta Bydgoszczy. Przyjęto również nową formułę zwiększenia dostępności do doradztwa edukacyjno-zawodowego poprzez organizację co roku w Bydgoskim Centrum Targowo-Wystawienniczym Forum Szkół Publicznych i Pracodawców „CV. SZKOŁA - PRACA - KARIERA”.	Budżet Miasta	II.5. IV.3.
	Optymalizacja sieci szkół i realizowanych w nich profili kształcenia poprzez współpracę z przedsiębiorcami, przedstawicielami uczelni i biznesu	Wydział Edukacji i Sportu	Sieć profili kształcenia, zawodów jest na bieżąco dostosowywana do potrzeb lokalnego rynku pracy. Przygotowana oferta edukacyjna jest konsultowana z organizacjami zrzeszającymi pracodawców oraz Powiatowym Urzędem Pracy. W 2016 roku uwzględniając potrzeby pracodawców oraz zainteresowania młodzieży prowadzono w szko-	Budżet Miasta	II.5. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>łach i placówkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształcenie zawodowe na poziomie średnim realizowane było w następujących zawodach: fototechnik, kelner, technik analityk, technik automatyk sterowania ruchem kolejowym, technik awionik, technik budownictwa, technik chłodnictwa i klimatyzacji, technik cyfrowych procesów graficznych, technik drogownictwa, technik ekonomista, technik eksploatacji portów i terminali, technik elektronik, technik elektryk, technik energetyk, technik farmaceutyczny, technik geodeta, technik handlowiec, technik hodowca koni, technik hotelarstwa, technik informatyk, technik logistyk, technik masażysta, technik mechanik, technik mechanik lotniczy, technik mechatronik, technik obsługi turystycznej, technik ochrony środowiska, technik organizacji reklamy, technik pojazdów samochodowych, technik renowacji elementów architektury, technik technologii drewna, technik technologii odzieży, technik technologii żywności, technik teleinformatyk, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik usług fryzjerskich i technik żywienia i usług gastronomicznych, – poziomie robotniczym i rzemieślniczym w zawodach: blacharz samochodowy, cieśla, cukiernik, elektro-mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, fotograf, fryzjer, krawiec, kucharz, lakiernik, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, monter mechatronik, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, monter-elektronik, murarz-tylnkarz, ogrodnik, operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, operator obrabiarek skrawających, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, sprzedawca, stolarz, ślusarz i złotnik-jubiler. <p>ZS Zawodowa Nr 4, ZS Zawodowa Nr 5 Specjalna i ZS Zawodowa Spożywcza oferowały młodocianym pracownikom naukę w oddziałach wielozawodowych. Obejmowała ona naukę przedmiotów ogólnokształcących i teoretycznych przedmiotów zawodowych. Teoretyczne kształcenie zawodowe w niektórych zawodach odbywało się w formie kursów organizowanych przez ośrodki dokształcania zawodowego. Praktyczne przygotowanie zawodowe, w ramach zawodów prowadzonych przez szkoły, realizowane było u pracodawców, z którymi rodzice lub prawni opiekunowie młodocianych zawarli umowy o pracę.</p> <p>Firma iQor wraz z fundacją Take Care w porozumieniu z ZS Elektronicznych utworzyła klasę patronacką „iQor Class”, której celem jest tworzenie warunków do rozwoju uczniów w dwóch obszarach: elektronicznym i informatycznym zgodnie z potrzebami rynku pracy. W ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w 2016 roku przygotowano projekt wspierający tą współpracę.</p> <p>Przystąpiono do realizacji umów – porozumień o współpracy pomiędzy ATOS IT Services Sp. o.o., a ZSO Nr 6 - klasa informatyczna, ZSO Nr 2 – klasa językowa oraz ZS Elektronicznych w ramach realizacji projektu „ATOS EXCELLENCE PROGRAM”.</p>		
	Uruchomienie systemu stypendialnego i kierunków zamawianych w szkołach zawodowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>W ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”, działanie: 1.4.2 <i>Dostosowanie ofert kształcenia szkół i uczelni do potrzeb rynku pracy</i> (tworzenie m.in. „klas zamawianych” w szkołach zawodowych i technikach) w 2016 roku zwiększono liczbę szkół i „kierunków zamawianych” objętych systemem stypendialnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych w ZS Mechanicznych Nr 2, – technik procesów drukowania w ZS Chemicznych, – technik chłodnictwa i klimatyzacji w ZS Nr 12. 	Budżet Miasta	II.5. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
b.	Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny:				
	Budowa szkoły i przedszkola w Fordonie przy ul. Bora-Komorowskiego	Wydział Inwestycji Miasta	<p>Szkoła składać się będzie z 3-kondygnacyjnego budynku 8-oddziałowego przedszkola (max. liczba dzieci – 200), 3-kondygnacyjnego budynku 28-oddziałowej szkoły podstawowej z częściowym podpiwniczeniem (liczba dzieci ok. 700), jednokondygnacyjnego budynku hali sportowej (pełnowymiarowa płyta boiska o wym. 20 x 40 m) wraz z zagospodarowaniem terenu (budowa boisk, placów zabaw, siłowni terenowej, parkingów) i ogrodzeniem terenu.</p> <p>W 2016 roku wykonano stan surowy zamknięty obiektu oraz ściany działowe w budynkach szkoły, przedszkola i hali sportowej. Rozprowadzono instalacje elektryczne podtynkowe i instalacje kanalizacji, wykonano tynki, ogrzewanie podłogowe oraz wylano podłoża betonowe podposadzki w salach edukacyjnych przedszkola. W ramach infrastruktury zewnętrznej wykonano przyłącza i sieci zewnętrzne, studnię głębinową, instalację gruntowego wymiennika ciepła, zbiornik retencyjny wody szarej.</p> <p>Zadanie jest współfinansowane ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w zakresie budowy hali sportowej, boiska do piłki nożnej, bieżni okrężnej i prostej oraz skoczni do skoku w dal.</p>	Budżet Miasta FRKF	IV.3.
	Przebudowa III piętra w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6, ul. Staszica		Zadanie zrealizowane w 2015 roku.		IV.3.
	Budowa sali widowiskowo-sportowej Młodzieżowego Domu Kultury nr 5 w Fordonie		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Termomodernizacja, przebudowa oraz modernizacja większości budynków oświatowych, w tym m.in.: – Zespołu Szkół nr 10, ul. Karłowicza 2 wraz z termomodernizacją istnieją-	Wydział Inwestycji Miasta Jednostki oświatowe	Celem zadania „Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii wraz z wdrożeniem inteligentnego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Bydgoszczy” jest poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, których stan techniczny, z uwagi na przestarzałe rozwiązania technologiczne wykonania ścian, okien, otworów drzwiowych, konstrukcji dachowych, generuje straty energii.	Budżet Miasta Środki własne	III.4. IV.3.

Źródło: www.bydgoszcz.pl

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	<p>cych obiektów, budową sali gimnastycznej i zagospodarowaniem terenu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zespołu Szkół nr 36, ul. Bohaterów Westerplatte 2 wraz z termomodernizacją istniejących obiektów i zagospodarowaniem terenu – Zespołu Szkół nr 20 wraz z rozbudową sali gimnastycznej, ul. Sielska 34 		<p>W 2016 roku trwała rzeczowa realizacja termomodernizacji obiektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przedszkola Nr 48 przy ul. Kleina 3, – Przedszkola Nr 58 przy ul. Niecałej 20, – Gimnazjum Nr 9 przy ul. Gajowej 94, – ZS Nr 36 przy ul. Boh. Westerplatte 2. <p>Na inwestycje związane z termomodernizacją szkół Miasto Bydgoszcz stara się pozyskać dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego (środki na zwiększenie efektywności energetycznej w ramach ZIT). Planowane są również następne inwestycje w kolejnych budynkach użyteczności publicznej związane z termomodernizacją. W ciągu najbliższych 2 lat Bydgoszcz wyda na ten cel ponad 100 mln złotych. Prace zostały zaplanowane w 27 budynkach w 25 placówkach oświatowych.</p> <p>Szereg prac modernizacyjnych obiektów placówek oświatowych przeprowadzono w ramach zadania „Budowa, przebudowa i modernizacja budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych”:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonano modernizację parkingu szkolnego w Zespole Szkół i Placówek Nr 1, – wykonano adaptację lokalu mieszkalnego na świetlicę szkolną w ZS Nr 15, – wymieniono 10 okien w 4 salach lekcyjnych ZS Ogólnokształcących Nr 6. <p>Ponadto w ramach zadania wykonano m.in. ogrodzenie na terenie 7 placówek, przebudowę schodów w 1 placówce, adaptację pomieszczeń na cele edukacyjne w 4 placówkach, modernizację: sal lekcyjnych i sali gimnastycznej w 2 placówkach, kuchni i stołówek w 2 placówkach, placów rekreacyjnych i parkingów w 6 placówkach, pokryć dachowych w 3 placówkach, łazienek w 3 placówkach, instalacji centralnego ogrzewania, wodno-kanalizacyjnej, wentylacyjno-klimatyzacyjnej i elektrycznej w 38 placówkach, a także m.in. wymieniono stolarkę wewnętrzną i zewnętrzną w 9 placówkach, rozbudowę monitoringu w 1 placówce, wymieniono dźwig towarowy w 1 placówce, dostosowano budynki do wymogów ppoż. w 8 placówkach.</p> <p>W 2016 roku w ramach Programu BBO zakończono następujące inwestycje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizację drogi dojazdowej oraz chodnika przy budynku ZS Nr 30, – adaptację pomieszczeń sali widowiskowej na os. Nowy Fordon (ZS Nr 5 Mistrzostwa Sportowego przy ul. Piwnika Ponurego), – budowę ogrodzenia ZS Samochodowych przy ul. Powstańców Wielkopolskich 63. 	<p>jednostek oświatowych</p> <p>Fundusze europejskie</p>	
	Tworzenie i wzbogacanie bazy materialnej i dydaktycznej szkół i placówek oświatowych, w tym przebudowa i doposażenie warsztatów do praktycznej nauki zawodów	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Zadanie było wdrażane w ramach projektu „Wyposażenie i modernizacja gabinetów, świetlic, bibliotek, placów zabaw w szkołach zgodnie z diagnozą, opracowanie i wdrożenie programu wyposażenia szkół oraz placówek w sprzęt komputerowy i multimedialny, a także zakup pomocy dydaktycznych i naukowych dla rozwoju innowacyjności”. W 2016 roku wpłynęło 81 wniosków, z których wyróżniono 15 placówek oświatowych z przeznaczeniem na wyposażenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sal dydaktycznych (4), – świetlic szkolnych (3), – gabinetów edukacji wczesnoszkolnej (2), – Mobilnego Centrum Edukacyjnego, – gabinetu informatycznego, – sali widowiskowej, 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet państwa</p> <p>Fundusze europejskie</p>	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – gabinetu do nauki języków obcych, – gabinetu wczesnego wspomagania, – w tokarki. <p>Placówki oświatowe również systematycznie doposażone są w nowoczesny sprzęt dydaktyczny oraz tworzone są nowoczesne sale warsztatowe praktycznej nauki zawodu, w ramach realizowanych projektów, w tym unijnych, np.: „Remont i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zasadniczej Szkole Zawodowej Nr 5” - w ramach projektu planowane są remonty pracowni zawodowych oraz zakup doposażenia do pracowni zawodowych w zawodzie cukiernik, fryzjer, krawiec, kucharz oraz pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.</p>		
	Likwidowanie barier architektonicznych w dostępie uczniów i słuchaczy niepełnosprawnych ruchowo w budynkach oświatowych	Wydział Inwestycji Miasta	W ramach Programu BBO w 2016 roku wykonano modernizację drogi dojazdowej oraz chodnika przy budynku ZS Nr 30 Specjalnych przy ul. Jesionowej 3a. Ponadto w ośmiu placówkach edukacyjnych realizowane były prace remontowe mające na celu likwidację barier architektonicznych np. zmodernizowano boisko, klatki schodowe, sale terapeutyczno-treningowe, łazienki, dostosowano szerokość drzwi oraz opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową podjazdu.	Budżet Miasta	IV.3. IV.7.
c.	Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej szkół:				
	Budowa basenu na Błoniu, ul. Stawowa		Budowę basenu zakończono w 2014 roku, a inwestycja została oddana do użytku mieszkańcom w marcu 2015 roku.		IV.3. IV.5.
	Budowa czterech basenów	Wydział Inwestycji Miasta	<p>W 2015 roku prowadzono prace związane z przygotowaniem dokumentacji projektowej dla czterech obiektów, w tym opracowano dokumentację projektową na budowę basenu przy ZS Ogólnokształcących Nr 5, ul. Szarych Szeregów 4a (os. Kapuściska). Natomiast w 2016 roku wykonano dokumentację projektową na budowę basenu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przy ZS Ogólnokształcących Nr 7, ul. 11 Listopada 4 (os. Leśne), – przy ZS Nr 8, ul. Pijarów 4 (os. Miedzyń), – przy ZS Nr 28, ul. Kromera 11 (os. Fordon). <p>W 2016 roku podjęto decyzję, że pierwszą realizowaną inwestycją będzie budowa basenu przy ZS Ogólnokształcących Nr 5, która planowana jest na lata 2017-2019. Przy wyborze ww. lokalizacji kierowano się liczbą mieszkańców na danym obszarze, liczbą dzieci korzystających z pływalni oraz oddaleniem szkół od innych basenów na terenie miasta. Budynek będzie miał trzy kondygnacje o łącznej powierzchni prawie 4 tys. m². W całości będzie przystosowany do osób niepełnosprawnych.</p>	Budżet Miasta	IV.3. IV.5.
	Budowa szkolnych placów zabaw	Wydział Inwestycji Miasta	<p>W 2016 roku w ramach Programu BBO wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizację placu zabaw dla dzieci oraz budowę zewnętrznej siłowni fitness przy SP Nr 56 na os. Wzgórze Wolności - w ramach zadania: doposażono plac zabaw dla dzieci młodszych – linarium o wysokości 3 m, pod którym ułożono nawierzchnię bezpieczną z poliuretanu; wykonano plac zabaw dla dzieci starszych o nawierzchni bezpiecznej z piasku, który wyposażono w zestaw zabawowy, huśtawkę wahadłową „bocianie gniazdo”, bujak na sprężynie, huśtawkę wagową na sprężynie, równoważnie na sprężynie oraz ławki betonowe. Ponadto w okolicy placu zabaw dla dzieci zamontowano 2 urządzenia siłowni zewnętrznej w tym jedno trzystanowiskowe, 	Budżet Miasta	IV.3. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			– modernizację placu zabaw na terenie MDK nr 4 na os. Śródmieście – w ramach zadania zamontowano bezpieczną gumową nawierzchnię placu zabaw, wykonano modernizację ogrodzenia.		
	Budowa boisk wielofunkcyjnych przy obiektach oświatowych	Wydział Inwestycji Miasta	<p>Budowa boisk wielofunkcyjnych w 2016 roku realizowana była w ramach przedsięwzięcia „Budowa, przebudowa i modernizacja budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych”. W ramach zadania wybudowano boisko wielofunkcyjne na terenie ZSO Nr 4 przy ul. Stawowej 39, przebudowano boisko na terenie: ZS Nr 21 przy ul. Bałtyckiej 59, Gimnazjum Nr 20 przy ul. Karpackiej 30 oraz ZS Nr 6 przy ul. Staroszkolnej 12. Ww. zakres zadania był współfinansowany ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach Programu rozwoju regionalnej infrastruktury sportowej – edycja 2016. Trwa rzeczowa realizacja zadania w zakresie przebudowy boiska przy ZSO Nr 2 przy ul. Nowodworskiej 13 i SP Nr 58 przy ul. Gdańskiej, której termin zakończenia zaplanowano na II kwartał 2017 roku.</p> <p>W 2016 roku zakończono przebudowę na terenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gimnazjum Nr 27 przy ul. Kruszwickiej 2, – ZS Ekonomiczno-Administracyjnych przy ul. Gajowej 98, – SP Nr 2 przy ul. Hetmańskiej 34, – ZS Medycznych przy ul. Swarzewskiej 10, – ZS Nr 4 przy ul. Nałkowskiej 9, – SP Nr 41 przy ul. Traugutta 12, – ZS Nr 25 Mistrzostwa Sportowego przy ul. Czartoryskiego 18. <p>Ponadto w 2016 roku trwała budowa szkoły i przedszkola w Fordonie przy ul. Bora-Komorowskiego, która składać się będzie z 3-kondygnacyjnego budynku 8-oddziałowego przedszkola, 3-kondygnacyjnego budynku 28-oddziałowej szkoły podstawowej z częściowym podpiwniczeniem, jednokondygnacyjnego budynku hali sportowej (pełnowymiarowa płyta boiska o wym. 20 x 40 m) wraz z zagospodarowaniem terenu. Zadanie jest współfinansowane ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w zakresie budowy hali sportowej, boiska do piłki nożnej, bieżni okrężnej i prostej oraz skoczni do skoku w dal.</p> <p>W ramach Programu BBO w 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przebudowano i rozbudowano boisko do piłki nożnej na terenie ZS Nr 24 przy ul. Puszczkowej 11 – boisko (22 m x 44 m) o nawierzchni ze sztucznej trawy, – opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową przebudowy boiska wielofunkcyjnego na terenie ZS Nr 34 przy ul. Zacisze 16, na podstawie której w 2017 roku zostaną zlecone roboty budowlane związane z ww. budową. 	Budżet Miasta FRKF	IV.3. IV.5.
	Przebudowa, rozbudowa i modernizacja sal gimnastycznych w obiektach oświatowych, m.in. przy: – Zespole Szkół nr 25, ul. Czartoryskiego 18 – Zespole Szkół nr 5, ul. Berlinga 13 – Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1, ul. Plac Wolności 9	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku w ramach zadania „Budowa hali gimnastyki sportowej z wyposażeniem przy ZS Nr 15 Mistrzostwa Sportowego” opracowano koncepcję programowo-przestrzenną hali gimnastyki sportowej składającą się z jednoprzestrzennej hali o wymiarach ok. 24 m x 45 m, pow. użytkowej ok. 1.100 m ² i wysokości ok. 8–10 m, z 2-kondygnacyjnym zapleczem z pomieszczeniami pomocniczymi, wyodrębnioną przestrzenią na piętrze budynku hali salą baletową o wymiarach ok. 12 m x 12 m, wysokości 3,5 m, z zadaszeniem pasażu pieszego pomiędzy ścianami istniejącej sali gimnastycznej i projektowanej hali gimnastyki sportowej w kierunku budynku szkoły wraz z zagospodarowaniem terenu. Wykonano inwentaryzację drzew i krzewów oraz ornitologiczno – chiropterologiczną, uzyskano zgodę od Ministerstwa Infrastruktury i Budow-	Budżet Miasta	IV.3. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	– Zespole Szkół nr 14, ul. Kcyńska 49		<p>nictwa w Warszawie na odstępstwo od przepisów prawa budowlanego, z uwagi na ograniczenie czasu nasłonecznienia nieruchomości sąsiedniej. Uzyskano decyzję o ustaleniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim oraz warunki techniczne od gestorów sieci, do których obiekt ma zostać przyłączony. Zadanie zostało zakwalifikowane do Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – edycja 2016 i ujęte w Planie Wieloletnim. Opracowywano dokumentację projektowo-kosztorysową. Rzeczowa realizacja zadania uwarunkowana jest otrzymaniem dofinansowania z ww. Programu w ramach środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.</p> <p>Na rzecz realizacji zadania w 2016 roku kontynuowano prace dokumentacyjne dla inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa hali sportowej z funkcją rehabilitacyjną przy ZS Nr 14, ul. Kcyńska 49, – budowa hali sportowej przy ZS Elektronicznych, ul. Karłowicza 20. 		
	Efektywne wykorzystanie bazy sportowej i rekreacyjnej przy placówkach oświatowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Baza sportowa i rekreacyjna przy placówkach oświatowych jest wykorzystywana przede wszystkim do realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego. Obiekty sportowe służą także do realizacji programu pozalekcyjnych zajęć sportowych. Dodatkowo w szkołach podstawowych realizowane były programy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Mały mistrz” – program skierowany do dzieci z klas I-III szkół podstawowych, którego formuła opiera się na sześciu zasadniczych blokach sportowych: rowerzysta-turysta, gimnastyk-tancerz, saneczkarniarz-łyżwiarz, piłkarz, lekkoatleta, pływak-wodniak, – „Akademia młodych orłów” – to system zunifikowanego szkolenia w zakresie piłki nożnej dzieci w wieku 6-11 lat prowadzonego pod patronatem Polskiego Związku Piłki Nożnej, – „Umiem pływać” – istotą programu jest nabycie i rozwinięcie podstawowych umiejętności pływackich przez najmłodszych adeptów tej dyscypliny sportu, którymi są uczniowie klas 1-3 szkół podstawowych. <p>Ponadto z obiektów sportowych – głównie boisk i basenów przyszkolnych – korzystają wszyscy mieszkańcy Bydgoszczy.</p>	Budżet Miasta	IV.5.
d.	Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez funkcjonowanie różnych form zajęć w placówkach oświatowo-wychowawczych i organizowanych przez inne instytucje i organizacje oraz tworzenie warunków dla realizacji innowacji pedagogicznych:				
	Realizacja działań innowacyjnych w szkołach i placówkach oświatowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Działania innowacyjne w szkołach i placówkach oświatowych prowadzone są w oparciu o rozporządzenie MENiS w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki. Szkoły przekazują uchwały o podjęciu innowacji organowi prowadzącemu i Kuratorowi Oświaty.</p> <p>W 2016 roku zakończono realizację 82 innowacji pedagogicznych oraz zgłoszono do realizacji 105 innowacji pedagogicznych.</p> <p>W ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” kontynuowano działalność Klubu Kreatorów Innowacyjnych Rozwiązań Edukacyjnych „Inspiracje”, którego koordynatorem jest III LO.</p>	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>W 2016 roku zrealizowano przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Mistrzowie słowa” – sztuka prezentacji w wykonaniu gimnazjalistów połączona z krótkim symposium dla nauczycieli nt. oceniania prezentacji, – “The Views of the UK and the USA” – międzyszkolny konkurs, – „Jak mówić o poezji i literaturze na lekcjach języków obcych” - symposium nauczycieli języków obcych, – „Zakłócone myśli” – innowacyjne metody pracy pedagogicznej z uczniem lękowym, – „Laboratorium chemiczne dla geografów” – warsztaty dla nauczycieli geografii, – szkolenia dla nauczycieli bloku przyroda, – „Wehikuł czasu” – klub innowacyjnego nauczania historii i wos oraz „Małej Ojczyzny”. <p>Utworzono Mobilne Centrum Pomocy Dydaktycznych, którego koordynatorem jest Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli i dla którego w 2016 roku zakupiono zestawy do innowacyjnego nauczania myślenia matematycznego dla przedszkoli.</p>		
	Zwiększenie dostępności zajęć rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Wszystkie bydgoskie szkoły prowadzą zajęcia dodatkowe dla uczniów, w ramach których dzieci i młodzież mogą rozwijać swoje zainteresowania. Ponadto mogą korzystać z szerokiej oferty Młodzieżowych Domów Kultury, Pałacu Młodzieży, Miejskiego Centrum Kultury, klubów i stowarzyszeń sportowych oraz innych placówek.</p> <p>Zajęcia rozwijające zdolności i zainteresowania uczniów realizowane były w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bydgoskich Grantów Oświatowych, w tym grantów dla placówek integracyjnych, – Miejskiego Programu Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”, – projektów unijnych m.in. Erasmus+, – innych programów realizowanych w ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”. 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	IV.3.
	Organizowanie zajęć i imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Z oferty edukacyjnej placówek wychowania pozaszkolnego tj. Pałacu Młodzieży oraz 6 młodzieżowych domów kultury, w roku szkolnym 2015/2016, skorzystało 44.394 dzieci i młodzieży, w tym 12.572 uczestniczyło w zajęciach stałych, a 31.822 w zajęciach okresowych.</p> <p>W roku szkolnym 2015/2016 szkoły prowadzone przez Miasto Bydgoszcz, z wyłączeniem klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego, złożyły 497 wniosków, pozytywnie rozpatrzono 288 wniosków przez co na realizację zajęć przyznano 585 godzin.</p> <p>Do kalendarza imprez oświatowych organizowanych w Bydgoszczy w 2016 roku w wymiarze ogólnopolskim, wpisały się takie przedsięwzięcia, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IV Ogólnopolski Konkurs „Działam bezpiecznie” dla uczniów szkół gimnazjalnych (Gimnazjum Nr 24), • X Ogólnopolski Konkurs „Ratujemy życie” dla uczniów szkół podstawowych (ZS Nr 22), • VIII Ogólnopolski Konkurs Filmów Amatorskich KLAPS (ZS Ogólnokształcących Nr 6), • Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej „Euroelektra” (ZS Nr 12), • VIII Ogólnopolskie Forum Drogownictwa i Geodezji (ZS Budowlanych), • XXXIII Ogólnopolski Turniej Szachowy Juniorów (MDK nr 1), • XI Ogólnopolski Turniej Tańca Nowoczesnego „Solo, Duet...” (MDK nr 1), • XXVI Jubileuszowy Ogólnopolski Konkurs Grafiki Komputerowej „Grafkom” (ZSiP nr 1, MDK nr 3), • XI Ogólnopolski Turniej Tańca Nowoczesnego „Bydgoskie Rytmu 2016” (MDK nr 5), 	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> • XII Ogólnopolskie Spotkania z Muzyką Filmową i Musicalową Szlagier'2016, • przedsięwzięcia realizowane w Pałacu Młodzieży: <ul style="list-style-type: none"> – Ogólnopolski Konkurs Tańca „Taneczne Miraże”, – XVII Ogólnopolski Festiwal Interpretacji Piosenki Aktorskiej, – XXIX Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Dziecko i jego świat”, – 30 AFF-Era Filmowa – Ogólnopolski Festiwal Kina Niekommercyjnego, – VIII Ogólnopolskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora „Monodram 2016”, – XIII Ogólnopolski Festiwal Małych Form Scenicznych „AbrAcAdAbrA”, itd. <p>Najważniejsze masowe imprezy sportowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bydgoska Olimpiada Młodzieży, – Sztafetowe Biegi Przelajowe, – Młodzieżowe Igrzyska Miejskie Szkół Specjalnych, – Biały Miś – turniej sprawnościowy dla uczniów szkół podstawowych, którego bezpośrednim organizatorem jest Gazeta Pomorska i Miasto Bydgoszcz, – 20-godzinny kurs nauki pływania realizowany w ramach programu „Umiem pływać”, – imprezy sportowo-rekreacyjne, które są organizowane przez szkoły i placówki oświatowe itp. <p>Akademia Młodych Orłów – to kolejna inicjatywa współtworzona przez Miasto Bydgoszcz i Polski Związek Piłki Nożnej. Jest to nowatorski projekt dla dzieci w wieku 6-11 lat. Akademia Piłkarska daje możliwość nieodpłatnego szkolenia piłkarskiego na najwyższym poziomie. W trzeciej edycji Akademii Młodych Orłów w roku szkolnym 2015/2016 nabór był prowadzony do grupy: skrzat, żak, orlik. Miasto Bydgoszcz podpisało umowę na okres pięciu lat.</p> <p>Oprócz wymienionych szkolnych imprez sportowych, szkoły same organizują międzyszkolne i ogólnopolskie zawody sportowe, przy wsparciu finansowym Miasta.</p>		
	Propagowanie aktywności społecznej uczniów, w tym wspieranie młodzieżowego wolontariatu	Miasto Bydgoszcz	<p>Na rzecz realizacji zadania w bydgoskich szkołach i placówkach w 2016 roku kontynuowane były przedsięwzięcia angażujące dzieci i młodzież w akcje i działalność o charakterze lokalnym i ogólnopolskim. Propagowanie aktywności społecznej i postaw obywatelskich odbywało się poprzez zaangażowanie dzieci i młodzieży w działalność na rzecz dobra wspólnego. Należy tu wymienić m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udział w akcjach charytatywnych i społecznych np. zbiórka książek, funduszy, tj. „Pola nadziei”, „Szkolna Świąteczna Paczka”, „Góra Grosza”, WOŚP, krwiodawstwo, sprzątanie mogił, organizacja dni osiedla, dni szkoły, wyścig kolarski Tour de Pologne, Bydgoski Festiwal Wodny „Ster na Bydgoszcz”, itd., – działalność młodzieżowych kół Caritas oraz klubów wolontariatu np. konkurs miejski „Bydgoski Wolontariusz Roku”, „Siła Wolontariuszy Miejskich Bydgoszcz” (zrzeszenie 67 szkolnych kół wolontariatu, ok. 1.300 wolontariuszy w szkołach), Samorządowy Konkurs Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”, spotkania integracyjne dla wolontariuszy ze szkół i opiekunów wolontariatu, itd., – współpracę dzieci i młodzieży z organizacjami pożytku publicznego m.in. z Fundacją „Dr Clown”, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom z Zespołem Aspergera „Aspi”, Stowarzyszeniem Bezpieczeństwo Dziecka, Stowarzyszeniem „Nasze Szwederowo”, PCK, Stowarzyszeniem „Z potrzeby serca”, itd., – działalność Młodzieżowej Rady Miasta oraz samorządów uczniowskich – MRM koordynuje działania 	Budżet Miasta	IV.3. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>ujęte w „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”, tj. Program aktywizacji samorządów uczniowskich i akademickich „Laboratorium demokracji” oraz OMG Radio (Oryginalne Młodzieżowe Granie).</p> <p>Zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” zakończono prace nad stworzeniem Programu „Bydgoski Wolontariat”, którego koordynatorem jest Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu.</p> <p>Działalność rozpoczęło Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju skupiające wolontariuszy z bydgoskich gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz uczelni wyższych.</p>		
	Realizacja zadań poprzez Bydgoski Grant Oświatowy	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Od 1998 r., w ramach polityki oświatowej Miasta Bydgoszczy i w ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”, realizowany jest system Bydgoskich Grantów Oświatowych, który stanowi formę wsparcia finansowego dla najlepszych inicjatyw edukacyjnych i kulturalnych wyróżniających się innowacyjnością, nowatorstwem i oryginalnością. Środki finansowe przyznawane placówkom w ramach grantów oświatowych dotyczą wydatków rzeczowych przeznaczanych na zakup materiałów i wyposażenia, pomocy naukowych i dydaktycznych, usług związanych z organizacją imprez oraz wynagrodzeń dla osób realizujących grant. Pozyskane granty umożliwiają jednostkom oświatowym realizację wielu ponadstandardowych działań w zakresie nauki, kultury i sztuki, rekreacji, organizację warsztatów specjalistycznych wykraczających poza program szkolny, turniejów, festiwali, konkursów, dofinansowanie zespołów artystycznych, prowadzenie autorskich programów zajęć pozalekcyjnych z dziećmi i młodzieżą. Wiele organizowanych przez miejskie placówki oświatowe, w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych, przedsięwzięć uzyskało rangę szczególnie cennych dla Miasta inicjatyw, objętych patronatem Prezydenta Miasta Bydgoszczy i promujących Miasto na zewnątrz.</p> <p>W 2016 roku jednostki oświatowe złożyły 703 wnioski o Bydgoskie Granty Oświatowe. Ostatecznie granty otrzymało 162 projekty, do realizacji w 80 szkołach i placówkach. Dofinansowanie uzyskały projekty prezentujące szczególną wartość merytoryczną, społeczną i organizacyjną, wykraczające zasięgiem działania poza poziom placówki, rozwijające umiejętności, zainteresowania i twórczość własną dzieci i młodzieży, opierające się na merytorycznej i organizacyjnej współpracy z partnerami zewnętrznymi, zakładające czynne i bezpośrednie uczestnictwo adresatów projektu, stanowiące alternatywną propozycję zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.</p> <p>W związku z przypadającą w 2016 roku 670. rocznicą nadania praw miejskich Bydgoszczy, w ramach konkursu o przyznanie BGO, jednostki oświatowe przedstawiły 72 propozycje organizacji wydarzeń adresowanych do środowisk lokalnych: gier terenowych, gier miejskich, biegów, warsztatów, debat, spotkań ze znanymi bydgoszczanami, prelekcji filmów o historii Bydgoszczy, konkursów interdyscyplinarnych, fotograficznych, plastycznych, filmowych, literackich, historycznych, przeglądów, biesiad, wystaw, warsztatów malarskich, społecznych kampanii informacyjnych, festynów integrujących społeczność lokalną, przeglądów artystycznych. Dofinansowanie otrzymały 42 takie projekty.</p>	Budżet Miasta	IV.3.
	Stypendia oraz nagrody dla uczniów i ich nauczycieli za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach	Wydział Edukacji i Sportu	Na rzecz realizacji tego zadania szczególnie istotną inicjatywą jest „Program Stypendialny dla Młodzieży Osiągającej Szczególne Wyniki w Nauce”. O świadczenie finansowe w ramach tego programu mogą ubiegać się zameldowani w Bydgoszczy absolwenci publicznych i niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych z siedzibą w Bydgoszczy. Warunkiem niezbędnym otrzymania stypendium jest zdany egzamin maturalny z	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>matematyki na poziomie rozszerzonym wynikiem co najmniej 60% oraz podjęcie studiów stacjonarnych na uczelniach publicznych i niepublicznych z siedzibą w Bydgoszczy, na kierunkach: informatyka, informatyka stosowana, mechatronika, teleinformatyka, elektronika i telekomunikacja, inżynieria materiałowa, budownictwo, fizyka, inżynieria środowiska, mechanika i budowa maszyn, mechaniczna inżynieria tworzyw sztucznych, wzornictwo, architektura i urbanistyka, energetyka, elektrotechnika, transport. W 2016 roku stypendium otrzymało 10 studentów.</p> <p>Innym narzędziem jest miejski fundusz nagród dla uczniów i ich nauczycieli za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Nagradzani są uczniowie i nauczyciele ze szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz. System ma motywować uczniów oraz nauczycieli wszystkich typów szkół do dalszej pracy i osiągania kolejnych sukcesów. W roku 2016 przyznano nagrody dla 245 uczniów za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych oraz dla 152 nauczycieli – opiekunów uczniów.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
	Pomoc placówkom w zakresie nawiązywania i utrzymywania partnerskich kontaktów między szkołami i placówkami oświatowymi z kraju i z zagranicy	Wydział Edukacji i Sportu	Tak jak w latach wcześniejszych Wydział Edukacji i Sportu udzielał pomocy merytorycznej placówkom oświatowym aplikującym do programu „Erasmus +”. W 2016 roku rozpoczęto realizację 16 nowych projektów w następujących placówkach: Przedszkole Nr 66, ZS Budowlanych, ZS Nr: 19 (SP Nr 25, GIM38), 28, 36: SP Nr: 41, 46; ZS Gastronomicznych; ZS Elektronicznych; Gimnazjum Nr 9; ZS Spożywczych; ZS Ogólnokształcących Nr: 1, 6; ZS Samochodowych oraz kontynuowano lub zakończono 34 projekty.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	IV.3.
	Wspieranie współpracy bydgoskich szkół ze szkołami wyższymi, m.in. prowadzenie Uniwersytetów Dziecięcych	Wydział Edukacji i Sportu Bydgoskie uczelnie	<p>Współpraca szkół i placówek oświatowych z uczelniami odbywała się m.in. na podstawie podpisanych umów oraz w ramach współpracy nieformalnej. Jest to inicjatywa adresowana do dzieci i młodzieży. Celem jej jest, poprzez ciekawe wykłady, warsztaty i zabawę, rozwijać zainteresowanie uczniów naukami ścisłymi, przyrodniczymi, humanistycznymi oraz przybliżyć im mechanizmy funkcjonowania otaczającego je świata. Zakres umów o współpracę szkół i placówek oświatowych z uczelniami obejmuje szerokie spektrum działań i dotyczy kilku obszarów działalności, m.in. pomocy pracowników naukowych uczelni dla uczniów szkół bydgoskich. Niektóre uczelnie sprawują opiekę nad szkołami, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy – ZS Ogólnokształcących Nr 6, ZS Nr 12, – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – ZS Ogólnokształcących Nr: 5, 7, a od 2015 r. także ZS Nr 12, – Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa – ZS Ogólnokształcących Nr: 1, 7, 8; ZS Ogólnokształcących Nr 4. <p>Ponadto przy uczelniach działają Uniwersytety Dziecięce:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym, – „Alfa” przy Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej, 	Budżet Miasta Środki uczelni	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– przy Wyższej Szkole Gospodarki.</p> <p>Natomiast współpraca nieformalna obejmuje przede wszystkim udział w warsztatach i wykładach, imprezach, w różnego rodzaju projektach. Spośród wielu imprez organizowanych przez uczelnie, szkoły i placówki oświatowe głównie uczestniczyły w 4 wydarzeniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bydgoski Festiwal Nauki, – Medyczna Środa CM UMK, – zajęcia w Eksperymentarium UKW, – Wojna robotów miniSumo UTP. <p>Rozwójowi współpracy bydgoskich szkół ze szkołami wyższymi służy wdrożony w 2014 r. Miejski Program Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”. W realizację programu zaangażowane jest środowisko akademickie, a został on stworzony z myślą o najzdolniejszych uczniach bydgoskich szkół prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz.</p> <p>W ramach działalności Młodzieżowego Centrum Informacji i Rozwoju rozpoczęto pracę nad utworzeniem Bydgoskiego Uniwersytetu Otwartego integrującego szkoły i placówki z uniwersytetami dziecięcymi oraz uniwersytetami trzeciego wieku. Inauguracja została zaplanowana na I kwartał 2017 roku.</p> <p>Zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”, działanie: 3.1.6 <i>Stworzenie i realizacja miejskiego programu współpracy uczelni ze szkołami</i> kontynuowano pracę nad stworzeniem programu, którego koordynatorem jest ZS Ogólnokształcących Nr 1.</p> <p>Udzielono wsparcia finansowego na kontynuację współpracy szkół z Kujawsko-Pomorską Szkołą Wyższą w ramach wspólnej inicjatywy pn. „Akademia Spraw Publicznych”.</p>		
	Udzielanie pomocy organizacyjno-finansowej przy realizacji konkursów, zawodów, turniejów i olimpiad przedmiotowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Wydział Edukacji i Sportu przekazuje szkołom i placówkom informacje o przedsięwzięciach za pomocą platformy OPIUM. W 2016 roku wsparcie finansowe uzyskały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – CEN, ZSO Nr 6 - konkursy matematyczne "Kangur", "Liga zadaniowa", – ZSO Nr 7 - organizacja konferencji "Turystyka szkolna", konkurs "PRODUKCIAK 2016", wyjazd uczniów do Szwajcarii, Święto ul. 11 listopada, – ZS Budowlanych - XXIV Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Budowlanych, – PCK, ZS Nr 19 - XXIV Ogólnopolskie Mistrzostwa Pierwszej Pomocy PCK, – CEN - II Festiwal Zdrowego Stylu Życia, – ZS Ekonomiczno-Administracyjny – „Ekonomicznie biegnij z naturą”, – SP Nr 14 – „Odyseja Umysłu”, – ZSO Nr 3 - "Konkurs Wiedzy o Kazimierzu Wielkim i jego czasach"; 12 Sportowy Turniej Wiosenny; Turniej "Jestem bezpieczny, umiem pomagać innym", biwak w Krówce Leśnej; Ogólnopolskie Drużynowe Mistrzostwa Szkół Ponadgimnazjalnych w Szachach, – ZSO Nr 6 - "Kurs na Horn", – Gimnazjum Nr 24 - konkurs "Działam bezpiecznie", – ZS Nr 5 MS - XXIV Ogólnopolskie Mistrzostwa Pierwszej Pomocy PCK, – ZS Nr 7 - V Wojewódzki Konkurs Historyczny (nagrody), Turniej piłki ręcznej – transport uczniów. 	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> - ZS Nr 9 - XVIII Indywidualne Mistrzostwa Bydgoszczy Nauczycieli w Tenisie Stołowym i Darcie, - Pałac Młodzieży - XXXVI Ogólnopolski Konkurs Chórów a Capella Dzieci i Młodzieży, - ZS Mechanicznych Nr 1 - konkurs fotograficzny "Obiektyw(na) Bydgoszcz", - MDK nr 1 - Muzyczna jesień przedszkolaka, - ZSZ Nr 5 - Cuda z piernika, - ZS Mechanicznych Nr 1 - Mistrzostwa w Wyciskaniu Sztangi Leżąc. 		
e.	Tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych zapewniających bezpieczeństwo uczniom:				
	Współpraca z policją, strażą miejską, strażą pożarną w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w placówkach oświatowych i wokół nich	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Szkoły i placówki prowadzone przez Miasto Bydgoszcz z zaangażowaniem współpracują z Policją, Strażą Miejską i Strażą Pożarną w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w szkołach i wokół nich. W ramach tych działań przeprowadzane są różnego rodzaju programy profilaktyczne, warsztaty, konkursy oraz pogadanki, skierowane zarówno do uczniów, nauczycieli jak i rodziców. Wśród wielu projektów i konkursów wymienić należy: „Bezpieczna szkoła”, „Bezpieczne wakacje”, „Jestem bezpieczny - umiem pomagać innym”, „Akademia Bezpieczeństwa - Bezpieczna droga do szkoły”, „Cyberprzemoc - bezpieczeństwo w Internecie”, „Jestem kibicem przez duże K”, „Żyj nie ulegaj walcz”, „Odpowiedzialność prawna nieletnich”.</p> <p>Dużym zainteresowaniem cieszyła się akcja zorganizowana przez ZDMiKP, przy współudziale Policji, Straży Miejskiej i innych partnerów pt. „Widoczni - Bezpieczni w Bydgoszczy”. Celem jej było doprowadzenie do poprawy bezpieczeństwa na drogach poprzez zmianę nastawienia społeczeństwa do kwestii noszenia elementów odblaskowych oraz uświadomienie użytkownikom dróg, że „odblask” może uratować życie.</p> <p>W celu prawidłowego zachowania w sytuacjach zagrożeń terrorystycznych w szkołach i placówkach przy współudziale policji sukcesywnie przeprowadzone były szkolenia „Azyl”.</p> <p>Natomiast w celu poprawnego zachowania się w sytuacjach pożaru i w innych okolicznościach losowych dwa razy w roku przeprowadzane są ewakuacje, w których uczestniczą przedstawiciele m.in. policji, straży pożarnej i innych służb.</p> <p>Oprócz działań profilaktycznych, służby Policji i Straży Miejskiej proszone są również o interwencje w różnych sprawach związanych bądź to z zakłóceniem porządku bądź z wykroczeniami dotyczącymi nieletnich. W 2016 roku Policja interweniowała 180 razy, natomiast Straż Miejska przeprowadzała systematycznie rutynowe kontrole.</p>	<p>Budżet Policji</p> <p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Państwa</p> <p>Fundusze europejskie</p>	IV.3. IV.6.
	Zapewnienie bezpiecznej drogi ucznia do szkoły i powrotu ze szkoły do domu	Wydział Edukacji i Sportu Miejski Ośrodek Pomocy	<p>Kwestia zapewnienia bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły to sprawa priorytetowa zarówno dla każdego rodzica, jak również pracowników szkoły. W tym zakresie szkoły corocznie podejmują szereg działań, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pogadanki przeprowadzane przez wychowawców, pedagogów, pracowników Policji i Straży Miejskiej na temat bezpieczeństwa na drodze, - zajęcia edukacyjne w Miasteczku Ruchu Drogowego, - podejmowanie działań w celu zainstalowania sygnalizacji świetlnej na przejściach dla pieszych w pobliżu szkół, 	Budżet Miasta	IV.3. IV.6.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Spółecznej	<ul style="list-style-type: none"> – montaż progów zwalniających na jezdni w pobliżu szkół, – montaż barierki zabezpieczających przed bezpośrednim dostępem do jezdni, – instalacje znaku drogowego zakazującego ruch pojazdów na drodze do szkoły, – wyposażenie dzieci w kamizelki lub znaczki odblaskowe, – występowanie z wnioskiem do Centrum Integracji Społecznej o oddelegowanie pracownika, którego zadaniem jest przeprowadzanie dzieci przez jezdnię. W 2016 roku do 39 szkół na terenie Bydgoszczy oddelegowane zostały osoby pomagające podczas przechodzenia przez jezdnię tzw. „Agatki”. <p>W ramach realizacji zadania Wydział Edukacji i Sportu współpracuje ze Stowarzyszeniem na rzecz rozwoju transportu publicznego w Bydgoszczy, w zakresie wdrażania projektu „Wszyscy jesteśmy pieszymi”.</p>		
	Przeciwdziałanie zjawiskom przemocy w szkołach	Miasto Bydgoszcz	<p>Przeciwdziałanie zjawiskom przemocy w szkołach i placówkach na terenie Miasta Bydgoszczy stanowi ważny element „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”. Na rzecz wspierania działań profilaktycznych w szkołach i upowszechniania dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania przemocy i agresji, w 2016 roku podejmowano działania skierowane do nauczycieli, rodziców i dzieci m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracę z Policją i Strażą Miejską poprzez realizację różnego rodzaju programów profilaktycznych, spotkań, warsztatów czy konkursów np.: „Dni bez agresji w szkole”, „Przemoc i agresja”, „Cyberprzemoc”, „Szkoła bez przemocy”, • organizację patroli funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej w szkołach i w ich pobliżu, • monitoring wizyjny – wszystkie szkoły posiadają monitoring wizyjny i prawie wszystkie podłączone są do Bydgoskiego Centrum Bezpieczeństwa, • opracowanie programów wychowawczych i profilaktycznych wynikających z rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, • opracowanie i posiadanie procedur postępowania w różnych sytuacjach np.: <ul style="list-style-type: none"> – kiedy na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, – gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancje przypominające narkotyki lub dopalacze. 	Budżet Miasta	IV.3. IV.6.
	Rozbudowa i modernizacja szkolnych systemów monitoringu	Placówki oświatowe	W celu sprawnego funkcjonowania monitoringu w 2016 roku dla szkół: SP Nr 63, ZS Budowlanych, ZS Nr 21 i 27 zakupiono m.in. system do monitoringu, a dla ZS Nr 12 zakupiono rejestrator do monitoringu miejskiego. Ponadto szkoły i placówki określiły Wydziałowi Edukacji i Sportu potrzeby w zakresie rozbudowy/modernizacji szkolnych systemów monitoringu.	Budżet Miasta	IV.3. IV.6.
f.	Dostosowywanie warunków kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie:				
	Dostosowanie sieci szkół i placówek oświatowych specjalnych do zmieniających się potrzeb społeczno-gospodarczych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Uczniowie niepełnosprawni mogą uczęszczać do szkół masowych, szkół z oddziałami integracyjnymi, integracyjnych lub specjalnych. Jest to uzależnione m.in. od stopnia niepełnosprawności dziecka. W przypadku szkół masowych są to uczniowie o niewielkim stopniu niepełnosprawności, którzy samodzielnie funkcjonują.</p> <p>Na terenie Miasta Bydgoszczy 17 placówek posiada w swej strukturze oddziały integracyjne, które zapew-</p>	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>niały w 2016 roku 557 dzieciom i uczniom niepełnosprawnym realizację obowiązku szkolnego na wszystkich etapach edukacyjnych. Oddziały integracyjne funkcjonują na zasadach, które są określone przepisami prawa. Maksymalna liczba uczniów w jednym oddziale nie może wynosić więcej niż 20 osób, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych. W każdym oddziale zatrudniony jest dodatkowo nauczyciel posiadający specjalne przygotowanie pedagogiczne tzw. nauczyciel wspomagający. Dla każdego ucznia niepełnosprawnego przyznawane są 2 godziny zajęć rewalidacyjnych na różne formy terapii indywidualnej lub grupowej.</p> <p>W Bydgoszczy funkcjonuje 1 szkoła podstawowa integracyjna (SP Nr 25), a 6 posiada w swojej strukturze oddziały integracyjne tj. SP Nr: 12, 13, 18, 20, 56, 65. W 2016 roku w placówkach tych uczyło się łącznie 366 uczniów niepełnosprawnych.</p> <p>Bydgoszcz posiada trzy gimnazja integracyjne (Nr: 37, 38, 59) oraz trzy gimnazja (Nr: 2, 3, 33), w których zorganizowano oddziały integracyjne. Razem w roku 2016, uczyło się w nich 171 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.</p> <p>Na poziomie ponadgimnazjalnym jedna placówka – XXI LO posiada oddział integracyjny, uczyło się w niej 20 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.</p> <p>Zarówno szkoły integracyjne, jak i specjalne oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne realizowały w 2016 roku około 30 projektów w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych na rzecz działań skierowanych do uczniów niepełnosprawnych m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – XII Festiwal Ekspresji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, – Spotkanie Integracyjne „Przed Nami Świat”, – „Serce słyszy serce” - II Przegląd Małych Form Scenicznych Osób Niepełnosprawnych, – XIV Międzywarsztatowy Konkurs Umiejętności Osób Niepełnosprawnych połączony z XII Przeglądem Artystycznym Warsztatów Terapii Zajęciowej, – „W zaczarowanej krainie literatury” - spotkanie integracyjne, – „Autyzm - od diagnozy do samodzielności...” - konferencja ogólnopolska, – XII edycja obchodów Dnia Godności Osób Niepełnosprawnych, – XIII Festiwal Piosenki dla Dzieci Niepełnosprawnych pod hasłem „Śpiewać każdy może”, – „Tylko Dance ma sens” - I Wojewódzki Przegląd Form Tanecznych dzieci z niepełnosprawnością umysłową, – III Ogólnopolski konkurs fotograficzny dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym – „Oblicza przyjaźni”, – „Muzykę czuję i ją maluję” - miejski konkurs plastyczny dla dzieci z autyzmem, – VI Międzyszkolny Konkurs Matematyczny dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie „Płacę, mierzę, ważę - w życiu sobie radzę”, – „Potyczki taneczne” – międzyszkolny przegląd ludowych zespołów tanecznych uczniów niepełnosprawnych i grup integracyjnych, – XIV Miejski Przegląd Małych Form Teatralnych Dzieci z Przedszkoli i Klas Integracyjnych Szkół Podstawowych oraz Ośrodków Kształcenia Specjalnego „Jesteśmy Razem”, – „Do nich Należą Sceny” - prezentacja spektaklu teatralnego Antygona przez uczniów Specjalnego 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 na Międzynarodowym Przeglądzie Teatrów Wspaniałych w Tczewie,</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4LOve Słoneczko - zajęcia artystyczno-sportowo-rekreacyjne dla wychowanków Domu Pomocy Społecznej, – „Historia pędzlem malowana” - międzyszkolny konkurs plastyczny związany z obchodami 670 rocznicy nadania praw miejskich Bydgoszczy przeznaczony dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych. 		
	Kontynuowanie działań pozwalających na włączenie uczniów niepełnosprawnych w proces dydaktyczno-wychowawczy uczniów sprawnych	Wydział Edukacji i Sportu	W 2016 roku kontynuowane były działania mające na celu doprowadzanie do powszechnego włączania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do kształcenia ich razem z rówieśnikami pełnosprawnymi poprzez: wczesną diagnozę, dodatkowe zajęcia dla uczniów i ich rodziców, szkolenia dla nauczycieli, dodatkowe zatrudnienie specjalistów, wspólne imprezy dla wszystkich uczniów.	Budżet Miasta	IV.3. IV.7.
	Otoczenie dzieci i młodzieży szkolnej specjalistyczną opieką pedagogów, psychologów, logopedów	Wydział Edukacji i Sportu Bydgoskie szkoły Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne nr 1 i nr 2	<p>Dla dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół na terenie Bydgoszczy przygotowana jest oferta specjalistycznej opieki ze strony pedagogów, logopedów i psychologów, którzy działają w macierzystej szkole ucznia oraz w poradniach psychologiczno-pedagogicznych.</p> <p>Bydgoskie szkoły i placówki oświatowe zatrudniają zarówno pedagogów, jak i logopedów i psychologów na tzw. etatach wsparcia. Najczęściej uczniowie korzystają z pomocy i porady szkolnych pedagogów, którzy zatrudnieni są we wszystkich szkołach.</p> <p>Wspieranie uczniów dokonywane jest w szkołach również w formie zajęć pozalekcyjnych: wyrównawczych oraz nauczania indywidualnego.</p> <p>Szczególną rolę w procesie wspierania dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i ich rodzin, odgrywają poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Pełnią one bardzo ważną rolę w procesie prewencji i wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Realizują szereg zadań na rzecz ogółu uczniów w szkołach, przedszkolach i placówkach oświatowych prowadzą m.in.: terapie logopedyczne, zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu, porady po badaniach przesiewowych itp. W roku szkolnym 2015/2016 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 i nr 2 postawiły 7.003 diagnoz.</p>	Budżet Miasta	IV.3.
	Modernizacja i racjonalizacja systemu kształcenia osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem kształcenia ustawicznego	Miasto Bydgoszcz	Edukacja osób niepełnosprawnych realizowana jest w oparciu o kształcenie specjalne, stanowiące integralną część systemu oświaty. Jest to zorganizowany proces, dostosowany do potrzeb wychowanka i ucznia niepełnosprawnego, dla którego - ze względu na zaburzenia lub dysfunkcje w różnych sferach rozwoju w sposób istotny zaburzające jego funkcjonowanie oraz możliwości uczenia się - konieczne jest specjalistyczne oddziaływanie dydaktyczne, wychowawcze i rewalidacyjne, ukierunkowane na jego wszechstronny rozwój. Z myślą o uczniach posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zostały utworzone szkoły i placówki specjalne i integracyjne wraz z oddziałami specjalnymi i integracyjnymi. Podejmowane są tam działania edukacyjne mające na celu wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności oraz nabycie nowych kompetencji umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Uczniowie uczestniczą w wielu działaniach kulturalnych proponowanych przez instytucje, są twórcami prac plastycznych, fotografii artystycznej, filmów, ról teatralnych i muzycznych. Dzięki wycieczkom, bogatej ofercie zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych, festynom, piknikom, imprezom integracyjnym, nabywają umiejętności spędzania i organizowania czasu wolnego, uczą się samodzielności i funkcjonowania w nowych miejscach i w nowych sytuacjach.	Budżet Miasta	IV.3. IV.7.
	Systematyczne wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny i pomoce dydaktyczne niezbędne w systemie kształcenia osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie				

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Jednym z zadań określonych w „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” jest działanie 2.5.3.2. Dostosowanie szkół i placówek specjalnych, integracyjnych oraz ogólnodostępnych do potrzeb uczniów. W ramach tego zadania 10 jednostek oświatowych (Przedszkole Nr 61, SP Nr: 20, 56, 65; ZS Nr 8, 14, 19, 28, 29, 35) prowadzących kształcenie w oddziałach integracyjnych, otrzymało środki finansowe na realizację grupowych zajęć pozalekcyjnych o charakterze warsztatowym, terapeutyczno-profilaktycznym, artystycznym, rekreacyjno-sportowym oraz projektów wspierania dziecka niepełnosprawnego, a także innych działań edukacyjnych obejmujących różnorodne formy i metody pracy oraz aktywne uczestnictwo uczniów. Przyznane środki zostały wykorzystane m.in. na doposażenie.</p> <p>W roku 2016 przy współpracy organizacji pozarządowych zrealizowano m.in. następujące zadania mające na celu wspomaganie rehabilitacji społecznej, rekreacji oraz integracji osób chorych i niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia rekreacyjne, edukacyjne i integracyjne dla osób chorych i niepełnosprawnych, także w podeszłym wieku i osób z chorobami nowotworowymi, w formie warsztatów, spotkań integracyjnych, turniejów, szkoleń, imprez rekreacyjno-sportowych, marszy Nordic Walking, w których uczestniczyło łącznie 953 osoby, – spotkanie gwiazdkowe dla dzieci niewidomych i niedowidzących oraz ich rodziców połączone ze spotkaniem z tyflopedagogami i przekazaniem informacji na temat ulg i uprawnień osób niepełnosprawnych, w którym wzięło udział 50 osób, – zajęcia hipoterapeutyczne dla 10 niewidomych i dla 10 dzieci niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami oraz cykl warsztatów wychowawczych dla rodziców dzieci z zaburzeniami zachowawczymi, w których wzięło udział 16 osób, – doposażenie bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dla 49 osób, – zbiórkę wyprawek szkolnych dla niepełnosprawnych dzieci i organizację koncertu charytatywnego w HSW Łuczniczka dla ok. 1.000 osób, – prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z dzieckiem z zespołem Downa oraz warsztaty taneczne dla osób z zespołem Downa, skierowane do 40 osób, – zajęcia terapeutyczne dla osób z Alzheimerem, organizację spotkań indywidualnych i grupowych z psychologiem, szkolenia dla opiekunów, w których uczestniczyły 163 osoby, – zajęcia mające na celu przygotowanie młodzieży dotkniętej autyzmem do dorosłego życia dla 14 osób, – przeprowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej z okazji Dnia Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię, w ramach której zorganizowano prelekcję, w której uczestniczyło 35 chorych na schizofrenię oraz rozdano ulotki informacyjne dotyczące tej choroby. 		
g.	Wspieranie działań wychowawczo-opiekuńczych rodziny poprzez zadania podejmowane przez placówki oświatowe i inne organizacje:				
	Profilaktyka i promocja zdrowia	Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej	<p>W ramach profilaktyki i promocji zdrowia w 2016 roku prowadzono:</p> <ul style="list-style-type: none"> – edukację w zakresie ratownictwa medycznego w szkołach – kontynuowano działania, które mają na celu tworzenie w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Grup Pierwszej Pomocy. Inicjatywa jest związana z koniecznością podnoszenia poziomu wiedzy z zakresu zasad udzielania pierwszej pomocy oraz 	Budżet Miasta Środki In-	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Wydział Edukacji i Sportu Instytucje ochrony zdrowia Stowarzyszenia Fundacje	<p>przeciwdziałania występowaniu wypadków poprzez upowszechnianie zasad bezpieczeństwa i wykształcenie nawyków ich przestrzegania wśród dzieci i młodzieży, a także z poprawą bezpieczeństwa w placówkach oraz podczas organizacji wydarzeń okolicznościowych zarówno w obiektach zamkniętych, jak i przestrzeni miejskiej. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane poprzez zakup plecaków ratowniczych, defibrylatorów treningowych, fantomów, zestawów do pozoracji ran oraz organizację warsztatów dla nauczycieli i uczniów - członków Grup Pierwszej Pomocy. W drugim roku realizacji zadania głównymi odbiorcami programu byli uczniowie i nauczyciele z następujących placówek: Gimnazjum Nr: 24, 28; ZS Nr: 7, 22, 24, 28; ZS Nr 25 Mistrzostwa Sportowego, ZS Ogólnokształcących Nr: 1, 5, 7.</p> <p>– pozalekcyjne zajęcia sportowe z programem informacyjno-edukacyjnym dostosowanym do wieku odbiorców i włączającym w swe oddziaływanie osoby dorosłe pn. „Zdrowo i sportowo” – główne założenia programu to uczestnictwo dzieci, młodzieży i dorosłych w pozalekcyjnych zajęciach sportowych oraz szkolnych imprezach sportowych, działania edukacyjne związane z problematyką uzależnień, wychowanie prozdrowotne, świadomość zagrożeń (pogadanki, filmy, spotkania ze specjalistami).</p> <p>Zadanie profilaktyki i promocji zdrowia realizowane było również m.in. w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych (25 projektów) przyznanych szkołom i placówkom na działania z zakresu:</p> <p>– zdrowego odżywiania – np.: „Razem z mamą, razem z tatą mogę wszystko!” – konkurs dla uczniów szkół, kulinarny piknik „Smaki zup kuchni regionalnej i polskiej”,</p> <p>– promowanie zdrowego stylu życia poprzez sport i rekreację fizyczną – np. „III Letnie Igrzyska Przedszkolaków”, „Fordońska ścieżka zdrowia – cykl warsztatów”, „4Love Słoneczko – zajęcia artystyczno-sportowo-rekreacyjne dla wychowanków Domu Pomocy Społecznej”.</p> <p>Ponadto w ramach Programu Bydgoski Budżet Obywatelski zrealizowano:</p> <p>– modernizację terenu sportowego ZS Nr 24 na os. Osowa Góra – w ramach zadania przebudowano i rozbudowano boisko do piłki nożnej przy ul. Puszczykowej 11,</p> <p>– budowę boiska wielofunkcyjnego przy ZS Nr 34 na os. Kapuściska – w ramach zadania opracowano dokumentację projektowo–kosztorysową przebudowy boiska wielofunkcyjnego na terenie ZS Nr 34 przy ul. Zacisze 16, na podstawie której w 2017 zostaną zlecone roboty budowlane,</p> <p>– modernizację placu zabaw dla dzieci oraz budowę zewnętrznej siłowni fitness przy ZS Nr 56 na os. Wzgórze Wolności - w ramach zadania: doposażono plac zabaw dla dzieci młodszych, wykonano plac zabaw dla dzieci oraz zamontowano 2 urządzenia siłowni zewnętrznej.</p>	stytucji ochrony zdrowia stowarzyszeń fundacji	
	Wspieranie działań na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży oraz promocja profilaktyki w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej	Wydział Edukacji i Sportu Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej Poradnia	<p>Zadanie zrealizowano zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013 – 2020”, działanie: 2.5.4.5 <i>Wspieranie działań profilaktycznych w szkołach i upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy i agresji</i>. Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań edukacyjnych zostały przekazane:</p> <ul style="list-style-type: none"> szkołom i placówkom realizującym przedsięwzięcia zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami w drodze konkursu projektów składanych w ramach Bydgoskich Grantów Oświatowych: <ul style="list-style-type: none"> Bursa Nr 1 - "Happy Hours Bursowych Pat-ciaków - Z Profilaktyką Na Ty" , "Pokoloruj ze mną świat" -projekt adresowany do młodzieży zamieszkującej w bursie deklarującej pomoc, zaangażowanie oraz uśmiech dzieciom hospitalizowanym, „Anioły do mnie wysyłaj...”, Gimnazjum Nr 23 – „Bezpieczna Bydgoszcz na akwenach wodnych”. 	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Psychologiczno – Pedagogiczna nr 2 Szkoły i placówki oświatowe NGO BORPA Policja MOPS	<ul style="list-style-type: none"> – Gimnazjum Nr 24 - IV Ogólnopolski Konkurs „Działam bezpiecznie”, – Pałac Młodzieży - działalność Klubu Rozwijania i Aktywności Dziecięcej "Promyczek" i "Promyk", – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 2 - cykl seminariów „(Nie) rzeczywisty świat”, projekt „Falochron”, – Przedszkole Nr 57 - V Edycja Projektu Edukacyjnego "Jestem Małym Ratownikiem", – SP Nr 2 - "I Ty możesz zostać małym ratownikiem" - warsztaty z pierwszej pomocy dla przedszkolaków i uczniów klas I – III, – SP Nr 28 - "Bezpiecznie rowerem" - V miejski konkurs klas IV - VI szkół podstawowych, – SP Nr 4 - Fordoński Konkurs Małych Form Scenicznych promujących zdrowie "Życie bez tytoniu", – VII LO - "Żyj, nie ulegaj, walcz...!", – XV LO - Mistrzostwa pierwszej pomocy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz gimnazjalnych, organizacja warsztatów dla nauczycieli uczniów z zakresu pierwszej pomocy, – ZS Zawodowa Nr 5 Specjalna – „Żyj zdrowo – kolorowo”, młodzieżowa kampania profilaktyczna, – ZS Gastronomicznych - VIII Wojewódzkie Młodzieżowe Spotkania Samorządowe pt. "Stop agresji - tak kulturze", – ZS Nr 22 - Konkurs "Ratujemy życie", IV Ogólnopolska Konferencja "Edukacja dla bezpieczeństwa, a nauczanie pierwszej pomocy. Zintegrowane działania służb ratowniczych i placówek oświatowych", – ZS Nr 27 - Specjalistyczny Przyszkolny Punkt Konsultacyjny, – ZS Nr 36 – „Mali Ratownicy” – umiejętność udzielania pierwszej pomocy przez dzieci z klas I-III, – ZS Ogólnokształcących Nr 5 - „Animacja społeczno-kulturalna w przeciwdziałaniu mowie nienawiści"- konkurs, warsztaty animacyjne, – ZS Samochodowych - PaT-ciaki – grupa profilaktyczna, – ZS Nr 34 – „Przemoc nie - przyjaźń tak” - projekt cyklu zajęć, imprez szkolnych, środowiskowych pn. "Przemocy dość". <ul style="list-style-type: none"> • placówkom na realizację dodatkowych przedsięwzięć gwarantujących zwiększenie liczby odbiorców działań profilaktycznych oraz zachowanie długotrwałych efektów: <ul style="list-style-type: none"> – Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli, ZS Nr 17 - warsztaty w szkołach i przedszkolach w ramach działania "Od nowa", – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 2 - zakup 10 zestawów: narkoogole i alkogoogle, – ZS Samochodowych - zakup mobilnego symulatora samochodu wraz z oprogramowaniem - symulacja jazdy po spożyciu alkoholu, – ZS Nr 29, SP Nr: 37, 58 – „Teatr - (Nie)pokornych” - spektakle dla uczniów bydgoskich szkół wraz z prelekcjami i pogadankami wychowawczymi, spektakl profilaktyczny – przedstawienie pt. „Dealer” (w spektaklu uczestniczyły również dzieci ze SP Nr: 2, 14, 8, 41 oraz ZS Nr 19). <p>Ważną grupę realizowanych grantów stanowiły działania na rzecz dzieci i młodzieży z deficytami rozwojowymi, dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, dotyczące promowania zdrowej i trzeźwej rodziny wolnej od przemocy oraz tworze-</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>nia programów propagujących zdrowy styl życia z zachowaniem bezpieczeństwa. Tematyka realizowanych przedsięwzięć była różnorodna. Obok zajęć specjalistycznych, wspierających edukację, zrealizowano wiele zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i projektów o bardzo różnorodnym, interdyscyplinarnym zasięgu oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych.</p> <p>W 2016 roku zajęcia pozalekcyjne finansowane były ze środków Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” z przeznaczeniem na profilaktykę uzależnień i stanowiły kontynuację programu informacyjno-edukacyjnego, dostosowanego do wieku odbiorców i włączającego w swe oddziaływanie osoby dorosłe pn; „Zdrowo i sportowo”. W zajęciach uczestniczyło przeszło 3.000 uczniów w pierwszym, jak i w drugim półroczu (nie licząc kibiców). Program w pierwszym półroczu 2016 roku realizowany był w wymiarze 316 godzin przez 62 placówki oświatowe, natomiast w drugim półroczu 2016 roku w wymiarze 336 godzin przez 63 placówki oświatowe.</p>		
	Wdrażanie programu pomocy materialnej dla uczniów	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Pomoc materialna dla uczniów świadczona jest w następujących formach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoc materialna o charakterze socjalnym: <ul style="list-style-type: none"> – stypendia szkolne, – zasiłki szkolne, – wyprawka szkolna, • pomoc materialna o charakterze motywacyjnym, • pomoc materialna o charakterze wspierającym (transport i opieka w czasie przewozu uczniów niepełnosprawnych realizujących obowiązek szkolny). <p>Stypendium szkolne może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie Bydgoszczy, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, spełniający kryterium dochodowe, które w roku szkolnym 2015/2016 wynosiło 456 zł do końca września 2015 r., a od 1 października 2015 r. zostało podniesione do kwoty 514 zł netto na osobę w rodzinie. Pomoc o charakterze socjalnym jest udzielana w formie refundacji wydatków za zakupione artykuły związane z edukacją, jak również w formie pokrycia kosztów za udział w zajęciach poszerzających zakres edukacyjny. Miesięczna wysokość stypendium wynosiła 85 zł, a od listopada 2015 roku 95 zł. Z tej formy pomocy skorzystało w 2016 roku 2.118 uczniów.</p> <p>Ponadto w 2016 roku wypłacono 11 zasiłków szkolnych. Zasiłki szkolne wypłacane są w związku z przejściowym pogorszeniem sytuacji materialnej rodziny ucznia, spowodowanej zdarzeniem losowym np. długotrwała choroba czy śmierć rodzica.</p> <p>W ramach pomocy materialnej dla uczniów Miasto Bydgoszcz realizuje Rządowy Program Pomocy Uczniom „Wyprawka szkolna”, polegający na dofinansowaniu zakupu podręczników dla uczniów pochodzących z rodzin o niskim statusie ekonomicznym. W 2016 roku z „Wyprawki szkolnej” skorzystało ogółem 560 uczniów.</p> <p>Ponadto w ramach programu „Bydgoska Rodzina 3+”, rodzice posiadający troje i więcej dzieci mogli korzystać z podręczników zakupionych przez szkołę na zasadzie wypożyczenia ich z biblioteki szkolnej.</p> <p>Działania związane z opieką i wsparciem dzieci i młodzieży realizowane są również przez różne organiza-</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Państwa</p> <p>Środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p>	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>cje i instytucje, takie jak: MOPS, BORPA, TPD itp. Wydział Edukacji i Sportu wspiera ich działania pośrednicząc w kontaktach z placówkami i koordynując te działania w miarę posiadanych kompetencji.</p> <p>Pomoc materialną o charakterze motywacyjnym w wysokości 500 zł miesięcznie wypłacono 6 absolwentom szkół ponadgimnazjalnych.</p> <p>Ponadto pomoc materialną o charakterze motywacyjnym stanowiły stypendia dla uczniów dziennych liceów i techników przyznawane na mocy porozumienia zawartego między Województwem Kujawsko-Pomorskim, a Miastem Bydgoszcz. Stypendium ma charakter pomocy socjalnej dla uczniów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce, bądź uzyskujących osiągnięcia w innych dziedzinach i pozostających w trudnych warunkach materialnych. W roku szkolnym 2015/2016 stypendia przyznano 3 uczniom z Bydgoszczy, na okres 10 miesięcy w wysokości 300 zł miesięcznie na osobę.</p> <p>Natomiast pomoc materialną o charakterze wspierającym, Miasto Bydgoszcz świadczyło uczniom niepełnosprawnym realizującym obowiązek szkolny, w ramach zapewnienia bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkół i placówek oświatowych. W 2016 roku pomoc świadczona była dla 15 osób. Ponadto rodzice niepełnosprawnych uczniów, którzy z uwagi na bardzo zły stan zdrowia nie mogli skorzystać ze środków komunikacji zbiorowej oraz samochodów, zawarli z Miastem 15 umów na zwrot kosztów przewozu.</p>		
h.	Kształcenie i doskonalenie kadry pedagogicznej:				
	Skorelowanie systemu dokształcania nauczycieli z potrzebami szkół i placówek oświatowych – doskonalenie zawodowe nauczycieli	<p>Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli</p> <p>Wydział Edukacji i Sportu</p>	<p>Zakres dokształcania nauczycieli zgodnie z potrzebami szkół i placówek oświatowych opracowywany jest przez Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – badanie potrzeb szkoleniowych, – programy wsparcia dla szkół, które otrzymały zalecenie w zakresie podniesienia efektywności nauczania. <p>W 2016 roku środki budżetu miasta na doskonalenie zawodowe zostały podzielone na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dofinansowanie kosztów obniżenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycielom, którym powierzono zadania doradcy metodycznego – w wysokości 20% środków, – dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli realizowane przez szkoły i placówki oświatowe – w wysokości 80% środków. <p>Powyższe środki wykorzystano na doskonalenie zawodowe nauczycieli w formie dofinansowania: studiów wyższych – licencjackich, magisterskich oraz doktoranckich, studiów podyplomowych, kursów kwalifikacyjnych, kursów instruktorskich, kursów doskonalących i innych form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, szkoleń rad pedagogicznych.</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Środki MOEN</p>	IV.3.
	Rozwój systemu motywowania nauczycieli, wychowawców i dyrektorów	Wydział Edukacji i Sportu	Zarządzeniem Nr 47/2015 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 28 stycznia 2015 r. ustalono Regulamin przyznawania nagród dla uczniów oraz ich nauczycieli za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Zgodnie z Regulaminem nagradzani są uczniowie i nauczyciele ze szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz. System ma motywować uczniów oraz nauczycieli wszystkich typów szkół do dalszej pracy i osią-	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>gania kolejnych sukcesów. W 2016 roku przyznano nagrody 152 nauczycielom.</p> <p>Ponadto corocznie przyznawane są Nagrody Prezydenta dla wyróżniających się nauczycieli, wychowawców i dyrektorów. W 2016 roku w Dniu Edukacji Narodowej nagrodami Prezydenta Miasta uhonorowanych zostało 102 nauczycieli jako wyraz docenienia ich osiągnięć w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz zaangażowania.</p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
i.	Propagowanie idei kształcenia przez całe życie:				
	<p>Tworzenie oferty edukacyjnej dla kształcenia ustawicznego opartej na potrzebach społecznych i gospodarczych</p>	<p>Wydział Edukacji i Sportu</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>W roku szkolnym 2015/2016 naukę w publicznych szkołach dla dorosłych ukończyło w trybie stacjonarnym i zaocznym w 31 oddziałach 572 słuchaczy tj. 133 w gimnazjum, 439 w liceach ogólnokształcących. Dodatkowo 635 osób dorosłych uczestniczyło w kursach zawodowych organizowanych przez 6 placówek, nabywając umiejętności jednej z 19 kwalifikacji zawodowych. Od kilku lat zainteresowanie dorosłych kształceniem w publicznych szkołach dla dorosłych utrzymuje się na niskim poziomie.</p> <p>W roku szkolnym 2016/2017 przygotowano nową ofertę kursów kwalifikacyjnych w następujących szkołach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ZS Nr 1 - projektowanie fryzur, wykonywanie zabiegów kosmetycznych ciała, dłoni i stóp, – ZS Chemicznych - realizacja procesów drukowania z form drukowych, – ZS Drzewnych - wykonywanie wyrobów tapicerowanych, wytwarzanie wyrobów stolarskich, organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna, sporządzanie potraw i napojów, – ZS Handlowych - prowadzenie działalności handlowej, – ZS Mechanicznych Nr 1 - montaż urządzeń i systemów mechatronicznych, projektowanie lokalnych sieci komputerowych i administrowanie sieciami, – ZS Mechanicznych Nr 2 - projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych, organizacja procesów wytwarzania wyrobów odzieżowych, montaż urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, – ZS Spożywczych - organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania, produkcja wyrobów spożywczych z wykorzystaniem maszyn i urządzeń. <p>Ponadto w 2016 roku Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy diagnozował zapotrzebowanie na zawody, specjalności i kwalifikacje na rynku pracy oraz diagnozował potrzeby szkoleniowe m.in. poprzez monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz barometr zawodów. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę organizowane były szkolenia dla osób bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych zwiększających szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia lub działalności gospodarczej w przypadku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – braku kwalifikacji zawodowych, 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Państwa</p> <p>Fundusz Pracy</p> <p>Krajowy Fundusz Szkoleniowy</p>	<p>IV.3.</p> <p>IV.7.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji, – utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie, – braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. <p>W 2016 roku Powiatowy Urząd Pracy dysponował środkami Krajowego Funduszu Szkoleniowego na finansowanie działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców. W tym okresie PUP podpisał umowy z 251 pracodawcami (w tym ze 148 pracodawcami z terenu Bydgoszczy), dzięki czemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 72 przedsiębiorcom (w tym 50 przedsiębiorcom z Bydgoszczy) dofinansowano udział: w kursach - 66 osób (46 osób z Bydgoszczy), studiach podyplomowych - 4 osoby z Bydgoszczy oraz badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu - 2 osoby z terenu powiatu bydgoskiego, – 1.383 pracownikom firm (w tym 868 pracownikom bydgoskim) dofinansowano ze środków KFS: kursy - 1.303 osoby (w tym 818 osób z Bydgoszczy), studia podyplomowe - 49 osób (w tym 26 osób z Bydgoszczy), egzaminy – 27 osób (w tym 22 osoby z Bydgoszczy), badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu – 3 osoby (w tym 2 osoby z Bydgoszczy) oraz koszty ubezpieczeń od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem -1 osoba z terenu powiatu bydgoskiego. 		
	Prowadzenie doradztwa zawodowego oraz działań promujących kształcenie dorosłych	Wydział Edukacji i Sportu Powiatowy Urząd Pracy	<p>W 2016 roku prowadzone było doradztwo zawodowe oraz działania promujące kształcenie dorosłych m.in. w ramach Bydgoskiego Programu Szkolnego Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego „Azymut - nauka i praca” przygotowano filmy edukacyjne pt. „Kto pomoże w zaplanowaniu kariery?” oraz „Zdobądź dobry zawód!”, które zostały udostępniane poprzez portale internetowe Miasta Bydgoszczy.</p> <p>Przyjęto również nową formułę zwiększenia dostępności do doradztwa edukacyjno-zawodowego poprzez organizację co roku w Bydgoskim Centrum Targowo-Wystawienniczym Forum Szkół Publicznych i Pracodawców „CV SZKOŁA – PRACA - KARIERA”.</p> <p>Ponadto Powiatowy Urząd Pracy realizował poradnictwo zawodowe, które polega na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowywaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy, w szczególności na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnieniu, – udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badaniu kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych, – inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy. 	Budżet Miasta	IV.7.
	Rozwój różnorodnych form edukacji skierowanej do seniorów	Bydgoskie uczelnie	<p>Najbardziej popularną formą edukacji osób starszych było kontynuowanie przedsięwzięć w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku. W Bydgoszczy w 2016 roku funkcjonowały:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym, – Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego, – Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Gospodarki, 	Środki uczelni	IV.7. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – Uniwersytet Trzeciego Wieku "Wiatrak", – Uniwersytet Każdego Wieku przy Wydziale Zamiejscowym Wyższej Szkoły Bankowej, – Uniwersytet Otwarty przy Bydgoskiej Szkole Wyższej, – Uniwersytet Międzypokoleniowy „Omega” przy Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej, – Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury, – Akademia Sztuk Wszelakich przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury. <p>Celem ich działania jest poprawa jakości życia osób starszych, a w szczególności ich aktywizacja, wykorzystanie potencjału osób starszych na rynku pracy – wiedzy, umiejętności i doświadczenia życiowego. W ramach UTW seniorzy mogą uczestniczyć w wykładach, seminariach, szkoleniach, kursach, w lektoratach językowych, w sekcjach i klubach zainteresowań, w imprezach kulturalnych, turystycznych, rehabilitacyjnych, w zajęciach ruchowych i rekreacyjnych.</p>		
	Utworzenie Bydgoskiego Uniwersytetu Otwartego	Wydział Edukacji i Sportu Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju	Inicjatywa ta realizowana jest w ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”, której celem jest promowanie idei uczenia się przez całe życie i w każdym wieku, szukanie odpowiedzi na dylematy XXI wieku, wymiana doświadczeń oraz integracja międzypokoleniową. Przedsięwzięcie koordynuje utworzone w 2015 roku Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju, które zaplanowało inaugurację działania BUO na I kwartał 2017 roku.	Budżet Miasta	IV.3.
j.	Wykorzystanie nowoczesnych technologii i metod w procesie kształcenia oraz zarządzania oświatą:				
	Wprowadzenie kompleksowego programu edukacji cyfrowej	Miasto Bydgoszcz Województwo Kujawsko-Pomorskie	W ramach projektu „e-Usługi – e-Organizacja – pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego” w 2016 roku 25 szkół podstawowych korzystało z zasobów portalu Edupolis w zakresie modułu „e – Edukacja”.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5. IV.3.
	Doposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt wspomagający realizację procesu dydaktyczno-wychowawczego	Wydział Edukacji i Sportu Placówki oświatowe	<p>W ramach realizacji zadania w 2016 roku wpłynęło 81 wniosków, z czego dla 14 placówek oświatowych (MDK nr 1, Pałac Młodzieży, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna nr 2, Przedszkole Nr 43, SP Nr: 2, 10, 28, 56; ZS Nr: 9, 22, 26, 31, 34, ZS Mechanicznych Nr 2) przeznaczono środki na wyposażenie pracowni edukacji wczesnoszkolnej, świetlic szkolnych oraz doposażenie gabinetów przedmiotowych, w celu zapewnienia właściwych warunków do realizacji podstawy programowej.</p> <p>Ponadto utworzono Mobilne Centrum Pomocy Dydaktycznych, którego zasób stanowią zestawy do nowoczesnego nauczania matematyki w przedszkolach i klasach I-III. Koordynatorem jest Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli.</p> <p>W ramach wzmocnienia edukacji dorosłych zostały przekazane środki dla ZS Ekonomiczno-Administracyjnych na doposażenie pracowni komputerowej, niezbędnej do prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych, co jest związane z koniecznością rozwoju sektora finansów i rachunkowości w Bydgoszczy.</p>	Budżet Miasta Fundusze europejskie	III.5. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			W ramach środków z „Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”, przekazano środki finansowe dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 na zakup narkogogli i aklogogli, które są wypożyczane przez szkoły i placówki do prowadzenia zajęć oraz ZS Samochodowych na zakup symulatora z fotelem statycznym imitującym jazdę samochodem osobowym w różnych warunkach drogowych, w tym po spożyciu substancji psychoaktywnych.		
	Rozwój systemu elektronicznego zbierania, przetwarzania i przekazywania danych	Wydział Edukacji i Sportu Placówki oświatowe	W 2016 roku zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” rozbudowywana była Oświatowa Platforma Informatyczna Urzędu Miasta (OPIUM), a w wielu funkcjach systemu wprowadzono szereg usprawnień i ulepszeń na bieżąco reagując na zmieniające się potrzeby użytkowników.	Budżet Miasta	III.5. IV.3.
	Budowa i rozwój centrów nauki oraz Eksperymentarium Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego	<p>Eksperymentarium funkcjonuje od 2013 roku w Instytucie Fizyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Celem przedsięwzięcia jest upowszechnienie nauki i techniki wśród społeczności lokalnej, przede wszystkim wśród dzieci i młodzieży. Szczególnie istotnym jest wyjaśnienie w sposób przystępny i ciekawy natury otaczających nas zjawisk przyrodniczych i procesów zachodzących wokół nas przy pomocy naukowych narzędzi. W 2016 roku zakupiono zestawy do laboratorium nauczania przez eksperyment tzn. obciążniki, ciężarki, przewody łączeniowe, klocki z różnych materiałów, kamertony o różnej częstotliwości dźwięku, sprężyny o różnych współczynnikach sprężystości, magnesy. Ponadto zakupiono uzupełniający zestaw sond, czujników i urządzeń kompatybilnych z zestawami nabytymi w latach wcześniejszych, a także rozszerzono liczbę stanowisk dwuosobowych z 12 do 14.</p> <p>W 2016 roku w ramach Eksperymentarium UKW zorganizowano interaktywną wystawę edukacyjną pt. „Świat zmysłów”, która skierowana była do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz do wszystkich zainteresowanych dorosłych .</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Środki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego</p>	I.2. IV.3.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych (osiągnięte punkty – na 40 pkt.)	pkt. %	23,9 (60)	25,5 (64)	26,4 (66)	(26,8) 67	(25,2) 63		IV.3.	OKE Gdańsk
2	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego części humanistycznej: język polski historia	% %	69,7 64,0	65,3 59,9	68,6 61,1	64 66	73 59		IV.3.	OKE Gdańsk
3	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego części matematyczno-przyrodniczej: matematyka przyroda	% %	52,6 52,8	50,8 60,0	50,5 53,1	52 52	52 53		IV.3.	OKE Gdańsk
4	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego (podstawowy)	%	68,6	67,5	71,9	71	69		IV.3.	OKE Gdańsk
5	% osób, które zdały egzamin maturalny: stara formuła nowa formuła	% %	81,6 81,6 -	79,7 79,7 -	72,8 72,8 -	76,7 71 82	82 - 82		IV.3.	OKE Gdańsk
6	% osób, które zdały egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe	%	68,5	69,6	69,0	77,8	78,56		IV.3.	UMB

Podsumowanie:

W Programie Nr 9 *Edukacja dla każdego* zostało ujętych 10 przedsięwzięć oraz 50 zadań głównych. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz niemalże wszystkich przedsięwzięć i zadań ujętych w programie (zaangażowanie realizacji Programu wynosi 94,0% – 47 zadań, natomiast 2 zadania zostały zakończone w latach wcześniejszych). Wszystkie główne zadania strategiczne są zadaniami wieloletnimi, składającymi się niekiedy z kilku projektów bądź określone jako „zadania ciągłe”.

W 2016 roku przy zadaniu „Budowa szkoły i przedszkola w Fordonie przy ul. Bora-Komorowskiego” udało pozyskać się dofinansowane ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w zakresie budowy hali sportowej, boiska do piłki nożnej, bieżni okrężnej i prostej oraz skoczni do skoku w dal. Wszystkie zadania strategiczne realizowane w 2016 roku były finansowane (lub dofinansowane) z budżetu miasta.

Odnosząc się do wielkości mierników monitorujących efekty realizacji Programu Nr 9 *Edukacja dla każdego* – trzy z ustalonych wskaźników obrazujących stopień wdrażania „Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku”, dotyczące wyników nauczania pokazują wzrost w porównaniu z rokiem bazowym.

Na szczególną uwagę zasługują podejmowane przedsięwzięcia mające na celu dostosowanie edukacji wszystkich szczebli do potrzeb gospodarki i rynku pracy. Przedsięwzięcie to stanowi jedno z priorytetowych obszarów ujętych w „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”. W ramach podejmowanych działań w tym zakresie należy wymienić m.in.:

- funkcjonowanie bydgoskiego programu szkolnego doradztwa zawodowego „Azymut – nauka i praca” oraz tworzenie szkolnych biur karier współpracujących z instytucjami rynku pracy,
- otwieranie nowych kierunków kształcenia zgodnych z potrzebami rynku pracy,
- prowadzenie kampanii promującej szkolnictwo zawodowe wśród uczniów gimnazjów i ich rodziców lub opiekunów prawnych,
- realizację staży zawodowych u pracodawców dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- system stypendiów dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, którzy podejmują w Bydgoszczy studia stacjonarne na uczelniach publicznych lub niepublicznych, na wybranych kierunkach,
- systematyczne doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i tworzenie nowoczesnych sal warsztatowych praktycznej nauki zawodu.

W 2016 roku, zgodnie z zapowiedziami reformy oświaty zakładającej likwidację gimnazjów oraz utworzenie szkół branżowych, pracowano nad przygotowywaniem nowej sieci szkół bydgoskich. W celu racjonalizacji została przygotowana prognoza demograficzna. Od roku szkolnego 2017/2018 nie będzie naboru do klas I gimnazjów. Powracają ośmioletnie szkoły podstawowe, po których uczniowie będą mieli do wyboru kontynuowanie nauki w: czteroletnim liceum ogólnokształcącym, pięcioletnim technikum, trzyletniej branżowej szkole pierwszego stopnia lub trzyletniej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy. Oznacza to konieczność dostosowania tych szkół do potrzeb edukacyjnych klasy VII i VIII. Konieczna będzie także adaptacja budynków po samodzielnych gimnazjach na potrzeby np. szkół podstawowych, które będą w nich utworzone.

Ponadto w 2016 roku wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zobowiązał samorządy do centralizacji rozliczeń księgowo-podatkowych. Stworzenie Bydgoskiego Biura Finansów Oświaty polegało na centralizacji księgowości 119 jednostek oświatowych w Bydgoszczy i było też sposobem na zniwelowanie ryzyka wynikającego z konieczności wspólnego rozliczania podatku VAT.

Dzięki osiągniętym wynikom, Zespół Szkół Samochodowych w Bydgoszczy uzyskał tytuł „Samochodowej Szkoły Roku 2016” zwyciężając w finale XVII Ogólnopolskiej Olimpiady Techniki Samochodowej. Bydgoska placówka jest jedyną szkołą w Polsce, która tytuł ten uzyskała po raz czwarty (w roku 2007, 2013, 2015, 2016).

III.10. Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo

Cele programu:

- Polepszenie zdrowia fizycznego i psychicznego oraz podniesienie jakości życia mieszkańców
- Ułatwienie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Koordynator programu:

Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej:				
	Rozbudowa i modernizacja bydgoskich szpitali	Bydgoskie szpitale CM UMK Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o.	<p>W 2016 roku realizowanych było szereg inwestycji przez podmioty działalności leczniczej. Collegium Medicum UMK realizowało przedsięwzięcie związane z modernizacją Szpitali Uniwersyteckich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 1 im. dr Antoniego Jurasza: <ul style="list-style-type: none"> – zakończono prace związane z przebudową pomieszczeń z nieczynnymi nieckami basenowymi rehabilitacyjnymi i natryskami na sale do ćwiczeń rehabilitacyjnych wraz z pomieszczeniem badawczym, – zakupiono urządzenia medyczne m.in.: tromboelastograf, wiertarkę neurochirurgiczną, zestaw narzędzi do przeszczepu wątroby, aparaturę do dializy wątroby, pompę centryfugalną do omijającego krążenia żylnego, aparat USG, respiratory (4 szt.), aparaty do znieczulenia (2 szt.), defibrylatory (2 szt.) i szereg innych. W aparaturę medyczną wyposażono m.in. Zespół Sal Operacyjnych, Klinikę Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Blok Operacyjny Kliniki Kardiologii, Klinikę Neurologii. • nr 2 im. dr Jana Biziela w Bydgoszczy: <ul style="list-style-type: none"> – rozpoczęto przebudowę i rozbudowę Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. W ramach tego zadania powiększono obecny SOR o 772,7 m², utworzono 3 stanowiska wstępnej intensywnej terapii. <p>W Wielospecjalistycznym Szpitalu Miejskim im. dr E. Warmińskiego ukończono w roku 2016 remont stacji zdatniania wody – wymieniono filtry, zamontowano aeratory i nowe sprężarki.</p> <p>W ramach „Programu inwestycji rozwojowych i modernizacyjnych w szpitalach wojewódzkich na lata 2009-2016” realizowanego przez Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. w roku 2016 zakończono I etap prac rozbudowy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, polegający na wybu-</p>	Budżety Szpitali Budżet Państwa Fundusze europejskie Środki KPIM Sp. z o.o.	IV.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>dowaniu pawilonu D, w którym mieścić się będzie: zakład radioterapii, blok operacyjny i oddział intensywnej terapii, cztery inne oddziały łóżkowe oraz centralna sterylizatornia.</p> <p>W roku 2016 w 10. Wojskowym Szpitalu Klinicznym z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy w ramach programu budowy kompleksu Nowej Polikliniki prowadzono:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prace geologiczne, opracowano opinię geotechniczną i program funkcjonalno-użytkowy, – budowę budynku patomorfologii – roboty ziemne, – przebudowę parteru budynku nr 1 i 3 na potrzeby Oddziału Neurochirurgii – projekt budowlano-wykonawczy, – adaptację pomieszczeń pod nowy Rezonans Magnetyczny – przystosowanie pomieszczeń, uzyskanie pozwolenia na użytkowanie, – przebudowę pomieszczeń na potrzeby Oddziału Dermatologii w budynku nr 5 – adaptacja pomieszczeń, uzyskanie pozwolenia na użytkowanie, – przebudowę pomieszczeń piwnicy w budynków nr 1 oraz 12 na potrzeby biblioteki, jadalni oraz bufetu, – budowę garażu wielopoziomowego, uzyskanie pozwolenia na budowę. <p>W roku 2016 w Samodzielnym Publicznym Wielospecjalistycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych prowadzono następujące prace:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakończono zadanie pn. „Dostosowanie bloku operacyjnego do przepisów RMZ z dnia 26.06.2012 r.”, w ramach którego zrealizowano: trzy sale operacyjne wraz z wymaganymi pomieszczeniami, w pełni wyposażono w sprzęt oraz zapewniono ciąg transportowy z podziałem na drogi czyste i brudne, <p><i>Źródło: Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej - UMB</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonano otwarcia Bydgoskiego Dziennego Domu Opieki Medycznej – w 2016 roku dostosowano pomieszczenia BDDOM, aby od dnia 01.11.2016 r. rozpocząć realizację świadczeń na rzecz uprawnionych pacjentów, – dostosowano obiekty szpitala do obowiązujących przepisów w zakresie ppoż., zainstalowano drzwi przeciwpożarowe odpowiadające klasy EI30, kłapy przeciwdymowe, czujniki sygnalizujące zadymienie w każdym pomieszczeniu, automatyczne połączenie z KM PSP, – przebudowano i dostosowano stację ujęcia i uzdatniania wody do obowiązujących przepisów, uzyskując stację w pełni zautomatyzowaną, posiadającą własne ujęcie wody (studnia) z uzdatnianiem. 		
	Uruchomienie większej liczby oddziałów i placówek rehabilitacyjnych, w tym rehabilitacji kardiologicznej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Utworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Utworzenie Polikliniki Centrum w ramach Centrum Onkologii	Centrum Onkologii	<p>W 2016 roku zakończono roboty budowlane oraz wykończeniowe Polikliniki Centrum, polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowie nowego obiektu wraz z instalacjami wewnętrznymi, – budowie zewnętrznych instalacji oraz ich przyłączy, – budowie i przebudowie parkingów oraz zjazdów z drogi publicznej. <p>Poliklinika rozpoczęła działalność 13.06.2016 roku.</p> <p><i>Źródło: archiwum Centrum Onkologii im. Franciszka Łukaszczyka</i></p>	Środki Szpitala	IV.2.
	Utworzenie Genetycznego Centrum Opieki		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Wdrażanie nowoczesnych technologii cyfrowych w systemie opieki zdrowotnej	Centrum Onkologii	W 2016 roku w ramach wdrażania nowoczesnych technologii cyfrowych w systemie opieki zdrowotnej m.in. w nowo utworzonej Poliklinice Centrum w ramach Centrum Onkologii funkcjonuje czytelny system informacji dla pacjentów, połączony z dokładnym planowaniem wizyt i elektronicznym system obiegu dokumentacji medycznej. Ponadto w 2016 roku w Zakładzie Radioterapii Centrum Onkologii oddano do użytku dwa Tru-beams - nowoczesne urządzenia do napromieniania chorych, które działają z niezwykłą precyzją, niszcząc chorą tkankę, a oszczędzając zdrową. Dodatkowo tomograf współpracuje z systemem brankowania oddechowego co pozwala zaplanować leczenie w określonej fazie oddychania.	Środki Szpitala Budżet Państwa	IV.2.
b.	Podjęcie działań w kierunku realizacji potrzeb zdrowotnych osób starszych oraz stworzenie dla nich szerokiej oferty wsparcia, integracji oraz aktywizacji:				
	Uruchomienie większej liczby łóżek na oddziale geriatrycznym (lub utworzenie oddziału geriatrycznego w szpitalu miejskim)		<p>W 2016 roku zadanie nie było realizowane.</p> <p>W 2016 roku Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy wyposażała w 17 sterowanych elektronicznie łóżek oddział geriatry w bydgoskim szpitalu MSW.</p>		
	Uruchomienie oddziału szpitalnego psychiatrii geriatrycznej		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Uruchomienie oddziału szpitalnego rehabilitacji na potrzeby osób starszych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Budowa Centrum Seniora		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Zwiększenie liczby domów dziennego pobytu oraz środowiskowych domów samopomocy na potrzeby osób starszych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Zwiększenie dostępności do domów pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo-leczniczych oraz pielęgnacyjno-opiekuńczych	Szpital Uniwersytecki nr 1	W roku 2016 uruchomiono Zakład Opiekuńczo-Leczniczy przy Szpitalu Uniwersyteckim nr 1 im. dr A. Jurasza, zapewniający całodobową opiekę osobom niewymagającym hospitalizacji, a których stan zdrowia i stopień sprawności nie pozwala na przebywanie w środowisku domowym. W ramach pobytu zapewniano opiekę lekarską, całodobowe świadczenia pielęgniarstwa i opiekuńcze oraz indywidualną rehabilitację. Zakład dysponuje 17 miejscami.	Srodki Szpitala Budżety uczelni	
	Aktywizacja społeczna, w tym kulturalna i artystyczna osób starszych	Bydgoska Rada Seniorów Miejskie Centrum Kultury Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	W 2016 roku współpraca międzypokoleniowa i aktywizacja seniorów realizowana była przez Miejskie Centrum Kultury w ramach programu Agora Nestora. Program realizuje szereg projektów, m.in.: – juwenalia Bydgoskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW) połączone z Marszem Kapeluszym, – zajęcia artystyczne UTW Agora Nestora realizowane w partnerstwie z Akademią Muzyczną, – cykliczne wykłady poświęcone kulturze i sztuce, – warsztaty: Akademii Ruchu, Teatru przy Stółku, Tańca w Kręgu, Tańca Flamenco, Kabaretu Galimatias, Chóru Agory, plastyczne, edukacji cyfrowej, lektoratów, dziennikarskie, animacyjne, – spektakle, warsztaty m.in. Koła Gospodyń Miejskich oraz wystawy dla międzypokoleniowego odbiorcy. Wprowadzono zniżki dla posiadaczy „Bydgoskiej Karty Seniora 60+” m.in. na wszystkie bilety wstępu na imprezy realizowane przez MCK, w tym na seanse w kinie studyjnym „Orzeł”. Przy Barce Lemara powstał międzypokoleniowy Klub Rodzin Szyperskich – pamiątki rodzinne wsparty aranżację historyczną barki. Specjalnie dla seniorów powstał program Obywatele PLUS na Barce – cykl imprez kulturalnych współrealizowanych z seniorami. Starsi mieszkańcy mają również wpływ na repertuar „DKF Plus”. Informacje o programie klubów seniora i UTW oraz innych działaniach skierowanych do i dla starszych docierają do bydgoszczan dzięki współtworzonemu informatorowi „BAŹŹMY AKTYWNI”. W ZPP Ostromecko zorganizowano przegląd zespołów Artystycznych Generator w partnerstwie z Akademią Muzyczną i przy współudziale OSS, PZChlo zorganizowano Akademię Chóralną Seniora. Cyklicznie odbywały się spotkania na Barce pn. „Tylko wróć”. Odbył się również Marsz Nordic Walking Bydgoskich UTW, a w miesiącach wakacyjnych seniorzy brali udział w wycieczkach krajoznawczych i cyklicznie w spotkaniach z podróżnikami pn. „Podróże małe i duże”. W MCK działa również seniorskie kółko brydżowe. Miasto prowadziło na bieżąco współpracę z Bydgoską Radą Seniorów przy realizacji szeregu inicjatyw społeczno-kulturalnych wspierających seniorów. Realizowane były programy: – „Bydgoska Karta Seniora 60+”, – „Bydgoska Koperta Życia” skierowana głównie do osób starszych, chorych i samotnych. W roku 2016 odbyło się I Bydgoskie Forum Seniora jako miejsce wymiany dobrych praktyk w zakresie działań społeczno-kulturalnych. Zadanie zostało opisane szerzej z Programie Nr 12 Obywatelska Bydgoszcz.	Budżet Miasta	IV.2. IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
c.	Zapewnienie odpowiedniej opieki żłobkowej:				
	Budowa (lub np. przebudowa budynków wygaszanych placówek szkolnych) dwóch obiektów na potrzeby żłobków, w Fordonie i w Śródmieściu		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
d.	Profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów w zakresie uzależnień oraz problemów identyfikowanych jako uzależnienia:				
	Rozszerzenie bazy związanej z leczeniem oraz rehabilitacją społeczną osób uzależnionych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Modernizacja budynku przy ul. Staroszkolnej 10 na potrzeby Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki "BORPA"		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W dniu 12.12.2016 roku BORPA złożyła pismo do Wydziału Mienia i Geodezji o wygaszenie trwałego zarządu nadanego decyzją Nr WMG.III/12/05 z dnia 14.04.2005 r.		
	Poszerzenie działań profilaktycznych wychodzących poza profilaktykę uzależnień alkoholowych i narkotykowych	BORPA Wydział Edukacji i Sportu	W ramach zadania, w 2016 roku BORPA realizowała następujące projekty: <ul style="list-style-type: none"> AKADEMIA RODZICA – celem programu było: <ul style="list-style-type: none"> – pogłębienie wiedzy nt. procesów rozwojowych dziecka, – lepsze rozumienie swojego dziecka, – poprawa relacji rodzic-dziecko, – udoskonalanie umiejętności rodzicielskich w kryzysach rozwojowych swego dziecka, – zwiększanie umiejętności interwencji rodzicielskich w sytuacji eksperymentowania dziecka z substancjami psychoaktywnymi i ryzykownym zachowaniem. Uczestnikami byli chętni dorośli i opiekunowie z terenu miasta Bydgoszczy (łącznie 93 osoby). PÓŁKOLONIE ZIMOWE Z PROGRAMEM PROFILAKTYKI – zajęcia objęły 566 uczestników. Celem projektu była integracja dzieci i budowanie więzi rówieśników oraz alternatywne spędzanie czasu wolnego. Uczestnikami półkolonii były głównie dzieci i młodzież z rodzin w kryzysie, uczestnicy programów profilaktycznych z Bydgoszczy. PÓŁKOLONIE LETNIE „BEZPIECZNE WAKACJE Z SIECIĄ” Z PROGRAMEM PROFILAKTYKI – celem projektu było pokazanie dzieciom alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Uczestnikami półkolonii były głównie dzieci i młodzież z rodzin w kryzysie, uczestnicy programów profilaktycznych z Bydgoszczy. W zajęciach uczestniczyło 1.088 osób. WAKACYJNE PLACE ZABAW – celem projektu było budowanie prawidłowej relacji rówieśniczej oraz dorosły-dziecko, a także nauka bezpiecznego spędzania czasu wolnego. W projekcie, adresowanym do dzieci i młodzieży pozostających w mieście oraz ich rodzin, uczestniczyło 4.211 dzieci i rodziców w 17 punktach. Projekt realizowany był we współpracy z Radami Osiedli (Górzyskowo, Jachcice, Miedzyń- 	Budżet Miasta	IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Prądy, Leśne, Tatrzańskie, Szwederowo, Łęgowo, Wilczak-Jary, Piaski, Flisy, Łęgowo Wieś, Bydgoszcz Wschód Siernieczek, Błonie, Wzgórze Wolności, Stary Fordon, Okole, Kapuściska).</p> <ul style="list-style-type: none"> • KOLONIE PROFILAKTYCZNE – kolonie w Krówce Leśnej i Funce – dla 478 uczestników (5 turnusów 10-dniowych). Celem projektu było budowanie prawidłowej relacji rówieśniczej oraz dorosły-dziecko, a także nauka bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Uczestnikami kolonii były dzieci i młodzież z rodzin w kryzysie, uczestnicy programów profilaktycznych i terapeutycznych oraz dzieci i młodzież kierowana przez pracowników MOPS. • PRACOWNIA ALTERNATYW – program, którego celem były m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – alternatywne formy spędzania czasu wolnego, – budowanie relacji, – odkrywanie własnych zasad postępowania w środowisku społecznym. <p>W programie uczestniczyły 252 osoby na terenie BORPA.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzono również 15 projektów integracyjnych, których celem była integracja dzieci i młodzieży z grup ryzyka, promocja idei psychoprofilaktyki, nauka alternatywnych ram spędzania czasu wolnego. W projektach tych uczestniczyło łącznie 52.650 osób. <p>Zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” w roku 2016 realizowano działanie: 2.5.4.5 <i>Wspieranie działań profilaktycznych w szkołach i upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy i agresji</i>, którego głównym koordynatorem jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2.</p> <p>W 2016 roku na szczególną uwagę zasługuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja cyklu seminariów dla nauczycieli i rodziców pod wspólnym tytułem „(Nie)rzeczywisty świat...” Zorganizowane zostały 2 seminaria we współpracy z MOEN, MCK, ZS Nr 5 MS, Agencją Rynku Rolnego dotyczące upowszechnienia wiedzy na temat uwarunkowań nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży, sygnałów ostrzegawczych w zachowaniu nastolatków prowadzących do zaburzeń odżywiania, komunikacji z dzieckiem z zaburzeniami odżywiania. W seminariach uczestniczyło 190 osób. – realizacja programu „Falochron” – programu polegającego na badaniu obszarów zachowań ryzykownych młodzieży w danej szkole w oparciu o ankiety opracowane przez ROME Metis oraz na zbudowaniu tzw. Szkolnych falochronów, czyli dostosowaniu działań profilaktycznych realizowanych w szkole do przeprowadzonej diagnozy. <p>Zorganizowano również 3 superwizje, podczas których analizowano wyniki badań, dzielono się pomysłami i narzędziami, przedstawiano falochrony, zgłaszano potrzeby wyposażenia w pomoce dydaktyczne. Realizację programu podsumowano podczas konferencji, która odbyła się 13 grudnia 2016 r. w ZS Nr 5 MS.</p>		
	Wdrażanie w szkołach programów profilaktyki dotyczącej m.in. uzależnień	BORPA Wydział Edukacji i Sportu	<p>W 2016 roku realizowane były przez BORPA programy profilaktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Świetlice socjoterapeutyczne – program świetlic skierowany był do dzieci z zaburzeniem zachowania i emocjami. Jego celem było korygowanie zaburzeń i urazów w obszarach – „ja-ja”, „ja-zadanie”, „ja-rówieśnicy”, „ja-dorosły”. Działalo łącznie 39 grup w bydgoskich szkołach. Zajęcia odbywały się średnio 2-3 razy w tygodniu i wzięło w nich udział 465 uczestników, – Świetlice środowiskowe – program dotyczył zapewnienia dziecku pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, rozwoju zainteresowań, organizacji zabaw i zajęć sportowych oraz prowadzenia stałej pracy z 	Budżet Miasta	IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>rodziną dziecka. Działania prowadzono przede wszystkim w bydgoskich szkołach. Łącznie zorganizowano 35 grup dla 528 uczestników,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ogniska „Nasze Drogi I” – celem projektu było budowanie jasnego systemu wartości w podejmowaniu samodzielnych decyzji, uczących konstruktywnych i bezpiecznych relacji interpersonalnych. W programie uczestniczyły 44 osoby na terenie SP Nr 10, – Punkty Interwencji Szkolnej programu „Wróć” – celem projektu była wczesna interwencja profilaktyczna skierowana do dzieci i młodzieży zagrożonych zażywaniem substancji psychoaktywnych. Działało łącznie 50 punktów, a z projektu skorzystało 596 osób, – Szkolne Kluby Profilaktyki – projekt skierowany był do uczniów zaangażowanych w realizowanie działań profilaktycznych na terenie szkoły dla rówieśników poprzez propagowanie zdrowego, bezpiecznego i wolnego od używek stylu życia. Działało łącznie 10 grup (101 uczestników) na terenie szkół. <p>BORPA</p> <p>W ramach realizacji zadania w 2016 roku Miasto wspierało przedsięwzięcia realizowane przez szkoły i przekazało środki (ze „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” oraz z Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”) na realizację zajęć pozalekcyjnych w ramach programu profilaktyki uzależnień pt. „ZDROWO I SPORTOWO”, dostosowanego do wieku odbiorców i włączającego w swe oddziaływania osoby dorosłe.</p> <p>Główne założenia programu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestnictwo dzieci, młodzieży i dorosłych (rodzice, dziadkowie, kibice) w zajęciach sportowych pozalekcyjnych oraz imprezach sportowych szkolnych (wychowanie prozdrowotne, świadomość zagrożeń, rozbudzenie i rozwijanie zainteresowań uczniów); – działania edukacyjne związane z problematyką uzależnień (pogadanki, filmy, spotkania ze specjalistami); – kampania informacyjna na zawodach i zajęciach sportowych. <p>Dzieci i młodzież rozwijały i pogłębiały swoje umiejętności w grach zespołowych: piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, unihokej, baseball oraz w sportach indywidualnych: pływanie, tenis ziemny, tenis stołowy, lekkoatletyka, strzelectwo, badminton, judo, kajakarstwo, zajęcia taneczne, aerobik, turystyka piesza i rowerowa.</p> <p>Uczestnikami programu była młodzież i dzieci szkół bydgoskich. W zajęciach uczestniczyło przeszło 3.000 uczniów w pierwszym jak i w drugim półroczu (nie licząc kibiców). Program w pierwszym półroczu 2016 roku realizowany był w wymiarze 316 godzin przez 62 placówki oświatowe, natomiast w drugim półroczu 2016 roku w wymiarze 336 godzin przez 63 placówki oświatowe.</p> <p>Program odbywał się:</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – w obiektach szkolnych: typu „Orlik”, boiska wielofunkcyjne, sale sportowe, baseny, – w obiektach klubów sportowych, – na terenach rekreacyjnych Miasta Bydgoszczy, – na terenach rekreacyjnych poza terenem Bydgoszczy. 		
e.	Rozwój profilaktyki zdrowotnej, w tym realizacja Miejskiego Programu Promocji Zdrowia i Programu Edukacji Prozdrowotnej Dzieci i Młodzieży	Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej	<p>W 2016 roku kontynuowane były programy zdrowotne przyjęte uchwałą Rady Miasta. Zadania realizowały zarówno organizacje pozarządowe, jak i jednostki ochrony zdrowia. Realizowane zadania obejmowały programy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Uwolnijmy dzieci od dymu nikotynowego” – działaniami bezpośrednimi objęto łącznie 188 osób dorosłych, 2.106 uczniów szkół podstawowych, 635 uczniów liceów i trzecich klas gimnazjów. Pośredni odbiorcy programu to rodzice, dziadkowie, opiekunowie, wychowawcy w liczbie ok. 7.600 osób. – Badania przesiewowe słuchu u 16-latków – w ramach programu przeprowadzono badanie słuchu u 459 uczniów dwóch gimnazjów i dwóch liceów oraz przeprowadzono indywidualne rozmowy z młodzieżą, jak również wyposażono uczniów w ulotki dotyczące hałasu i skutków przebywania w hałasie. Do dalszej konsultacji medycznej zakwalifikowano 23 osoby tj. 5,01%. – „Wcześniak w domu” – programem objęto 151 dzieci urodzonych przed 37/38 tygodniem ciąży oraz dzieci urodzonych o czasie, ale z niską wagą urodzeniową. Udzielono 276 indywidualnych porad, w tym: 94 lekarskich, 50 rehabilitacyjnych, 132 porady pielęgniarskie, laktacyjno-żywnościowe. Zorganizowano 10 spotkań grupowych, 10 spotkań w formie wykładu dla rodziców. – „Profilaktyka nowotworowa” – edukacja młodzieży w kierunku zapobiegania nowotworom piersi – program „Ewa”. Przeprowadzono 370 godzin spotkań edukacyjnych wraz z nauką samobadania piersi dla wszystkich uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych z terenu miasta Bydgoszczy. Programem objęto 2.676 uczniów. – „Profilaktyka nowotworowa” – edukacja młodzieży w kierunku zapobiegania nowotworom jąder – program „Adam”, Przeprowadzono 270 godzin działań spotkań edukacyjnych z praktyczną nauką samobadania jąder na fantomie dla 1.918 uczniów we wszystkich klasach bydgoskich szkół ponadgimnazjalnych. – „Program wczesnego wykrywania jaskry u młodzieży” – badanie ciśnienia śródgałkowego u uczniów bydgoskich szkół. Badaniami objęto 693 osoby, z czego 12 osób zostało skierowanych do kontroli w poradni okulistycznej tj. 2% badanych. – „Program edukacyjny obejmujący tematykę zapobiegania występowaniu zaburzeń psychicznych” – w ramach programu przeprowadzono 300 godzin warsztatów w 25 klasach w sześciu szkołach ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych, 50 godzin konsultacji specjalistów psychiatrii, 10 godzin warsztatów edukacyjnych dla rodziców. W programie uczestniczyło 658 osób. – Intensyfikacja profilaktyki próchnicy u dzieci i młodzieży powyżej 8. roku życia, w ramach której przeprowadzono: lakowanie zębów – w ilości 2.155 zębów, lakierowanie całego uzębienia – u 5.694 osób, edukację zdrowotną – instruktaż higieny jamy ustnej u 4.951 osób. – „Badania przesiewowe w kierunku wykrywania raka gruczołu krokowego dla mężczyzn w wieku powyżej 40 lat”. Badania przeprowadzono u 645 osób, z czego 148 osób, tj. 23% badanych, skierowano do dalszej konsultacji medycznej. Edukacją objęto 402 osoby. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Województwa Kuj.-Pom.</p>	<p>IV.2.</p> <p>IV.3.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– „Program wykrywania zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko-Pomorskim” – Miasto Bydgoszcz sfinansowało badania dla 300 mieszkańców Bydgoszczy w Punktach Pobrań Krwi na terenie naszego miasta.</p> <p>– „Program Profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim” – Miasto Bydgoszcz sfinansowało szczepienia dzieci w grupie wiekowej między 24 a 36 miesiącem życia z wykorzystaniem szczepionki skoniungowanej 13walentnej – Prevenar13.</p>		
f.	Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz umożliwianie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej:				
	Utworzenie Centrum Informacyjnego Osób Niepełnosprawnych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Nowy Zakład Aktywności Zawodowej (na bazie 7 działających w Bydgoszczy Warsztatów Terapii Zajęciowej)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Elektroniczny system informacji w urzędach (budynek UM przy ul. Jezuickiej, przy ul. Grudziądzkiej i MOPS – głównie dla niewidomych i głuchych)	Wydział Informatyki	W 2016 roku funkcjonował System Komunikacji Niewerbalnej Seventica, umożliwiający kontakt osób niesłyszących z pracownikami Urzędu Miasta. Ponadto strona główna Miasta www.bydgoszcz.pl prowadzona była zgodnie ze standardami W3C oraz WCAG 2.0, które umożliwiły korzystanie z serwisu przez osoby niepełnosprawne.	Budżet Miasta	IV.7.
	Mieszkania chronione, socjalne oraz treningowe dla osób niepełnosprawnych	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku zmodernizowano budynek przy ul. Techników 2 – lokale socjalne: w ramach przebudowy budynku trzy lokale socjalne przystosowane zostały dla osób niepełnosprawnych. Na potrzeby osób niepełnosprawnych wybudowany został (przy klatce schodowej nr 1) podjazd dla osób niepełnosprawnych, a w klatce schodowej nr 2 zamontowana została platforma przyścienna.	Budżet Miasta Fundusz Dopłat	IV.7.
	Wspieranie samozatrudnienia oraz aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami	PUP MOPS	<p>W 2016 roku osoby bezrobotne i poszukujące pracy, które posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uczestniczyły w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stażach (39 osób), – szkoleniach (26 osób, w tym 3 osoby poszukujące pracy): <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia w trybie grupowym – 23 osoby, w tym 2 osoby poszukujące pracy (dodatkowo 8 osób przeszło szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy), • szkolenia w trybie indywidualnym – 1 osoba poszukująca pracy. <p>Podsumowując – w 2016 roku 131 osób niepełnosprawnych (w tym 6 osób poszukujących pracy) wzięło udział w działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej. Dodatkowo 8 osób bezrobotnych przeszło szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przekazał 5 dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.</p>	Budżet Państwa Fundusze europejskie PFRON	IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Ponadto działania na rzecz wspierania samozatrudnienia oraz aktywności zawodowej osób z niepełnościami realizowane były na bieżąco. Dobór form wsparcia zależał od wysokości środków finansowych, jakie były w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.		
	Wymiana i zakup dodatkowych pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych	Przewoźnicy komunikacji miejskiej ZDMiKP MOPS	W 2016 roku w ramach wymiany taboru komunikacji miejskiej: – Tramwaj Fordon Sp. z o.o. wprowadził do eksploatacji 12 nowoczesnych, niskopodłogowych wozów tramwajowych Swing, – MZK Sp. z o.o. zakupiła 7 autobusów: 3 przegubowe i 4 jednoczłonowe (w ramach kontraktu na lata 2015-2016) oraz podpisała umowę na zakup 11 pojazdów: 1 przegubowego i 10 jednoczłonowych (dostawa styczeń 2017 roku). Ponadto przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup 15 pojazdów nowoczesnego, energooszczędnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego w ramach budowy linii tramwajowej w ul. Kujawskiej oraz 3 sztuk w ramach projektu przebudowy torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego. Pojazdy posiadają wyposażenie ułatwiające korzystanie z transportu publicznego osobom o ograniczonej sprawności ruchowej (rampy i mocowania dla wózków inwalidzkich, dużą liczbę miejsc siedzących dostępnych z niskiej podłogi), niewidomym (zapowiedzi głosowe), niedowidzącym (tablice informacyjne o dużej jaskrawości oraz dodatkowe z numerem linii z powiększonymi napisami, żółte poręcze ułatwiające orientację wewnątrz pojazdu). W ramach zadania zakupiono samochód dla Domu Pomocy Społecznej „Słoneczko” do przewozu osób niepełnosprawnych.	Budżet Miasta Środki MZK Sp. z o.o. Tramwaj Fordon Sp. z o.o.	IV.7.
	Likwidowanie istniejących barier architektonicznych	ZDMiKP MOPS Wydział Organizacyjno-Administacyjny	W ramach działań mających na celu likwidację barier architektonicznych w 2016 roku: – przebudowano dworce kolejowe Bydgoszcz-Bielawy i Bydgoszcz-Leśna oraz wybudowano nowy przystanek kolejowy Bydgoszcz Błonie, z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, pochylnie, konstrukcja peronów, miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych), – wymieniono windę w budynku „A” Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Grudziądzkiej, – w ramach remontów bieżących, przystosowywano infrastrukturę komunikacyjną do potrzeb osób niepełnosprawnych na terenie całego Miasta, m.in. obniżano krawężniki, stosowano płytki ostrzegawcze i kierunkowe przy przejściach dla pieszych i na przystankach oraz oznakowywano miejsca postojowe przeznaczone dla pojazdów osób niepełnosprawnych, – dofinansowano wnioski dotyczące łamania barier w miejscu zamieszkania m.in. 87 łazienek.	Budżet Miasta PFRON Fundusze europejskie	IV.7.
g.	Pomoc społeczna, opieka socjalna, aktywizacja społeczna oraz pomoc rodzinom:				
	Rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów MOPS oraz innych jednostek nadzorowanych przez MOPS	MOPS	W 2016 roku w ramach realizacji zadania rozbudowano budynek Rodzinnego Domu Dziecka przy ul. Charykowskiej 18a. Rozbudowa objęła: zabudowę tarasu z adaptacją na pomieszczenie mieszkalne wraz z rozbudową wewnętrznych instalacji elektrycznych i centralnego ogrzewania.	Budżet Miasta	IV.7.
	Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocy i Ośrodków Wsparcia Dziennego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Utworzenie Domu dla Osób Chorych Psychiczenie i dla Osób Głęboko Upośledzonych Psychiczenie		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Wspieranie przedsięwzięć przeciwdziałających uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej poprzez aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia	W 2016 roku Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia kontynuował Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego, w ramach którego 84 osoby uczestniczyły w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej.	Srodki własne Fundusz Pracy	IV.7.
	Pomoc socjalno-bytowa dla mieszkańców Bydgoszczy, w tym dla osób bezdomnych	MOPS PKPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje środkami (w tym z dotacji rządowej) na udzielanie wsparcia materialnego i usługowego mieszkańcom Bydgoszczy. Do pomocy materialnej zaliczyć należy: <ul style="list-style-type: none"> – wypłatę zasiłków stałych, okresowych oraz celowych, – realizację programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz realizację programu osłonowego „Pomoc miasta w zakresie dożywiania”; programy skierowane są do dorosłych i dzieci w zakresie przyznawania pomocy w formie gorącego posiłku, – prowadzenie organizjom pozarządowym dwóch domów dziennego pobytu dla osób starszych (usługi opiekuńcze, aktywizacja społeczna seniorów), – prowadzenie zakładu pomocy społecznej dla bezdomnych kobiet, matek z dziećmi i bezdomnych mężczyzn organizacji pozarządowej tj. Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej; do zadań należy przede wszystkim zapewnienie noclegu, posiłku, niezbędnego ubrania, ochronę bezdomnych osób nietrzeźwych. 	Budżet Miasta Budżet Państwa	IV.7.
	Działania na rzecz wzmocnienia roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci	MOPS MCK	W roku 2016 wspierano mieszkańców Miasta Bydgoszczy oraz rodziny objęte asystą rodzinną poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – konsultacje indywidualne (742 porad), – poradnictwo prawne (384 porady z zakresu prawa rodzinnego), – poradnictwo grupowe. <p>Ponadto prowadzona była asysta rodzinna, w ramach której w 2016 roku objęto wsparciem asystenta 143 rodziny. Działania asystentów na rzecz rodzin obejmowały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc w uzyskaniu specjalistycznego poradnictwa, – propagowanie wzorców prawidłowego funkcjonowania społecznego poprzez edukację i trening w zakresie obowiązujących norm współżycia społecznego i nabywania umiejętności prospołecznych, – pomoc w zwiększeniu aktywności zawodowej poprzez kontakt z instytucjami zajmującymi się problemem bezrobocia, – pomoc w sprawie poprawy warunków mieszkaniowych, – uświadamianie problemu uzależnienia, motywowanie do podejmowania działań w tym zakresie, monitorowanie przebiegu wykonania zaleceń postanowień sądu o leczenie odwykowe we współpracy z kuratorami sądowymi, – pomoc w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, propagowanie zdrowego stylu życia, – pomoc w uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci, – działania profilaktyczne w zakresie zapobiegania demoralizacji dzieci i młodzieży, 	Budżet Miasta Fundusze europejskie	IV.7. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>– pomoc w organizacji czasu wolnego dzieciom i młodzieży, organizowanie zajęć i spotkań psychoedukacyjnych, integrujących dzieci z rodzicami,</p> <p>– pomoc w organizowaniu zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,</p> <p>– pracę na rzecz powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych,</p> <p>– materialne i rzeczowe wsparcie rodzin – pozyskiwanie darczyńców i sponsorów,</p> <p>– współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bydgoszczy – udział w grupach roboczych,</p> <p>– współpracę z innymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wspierania rodziny.</p> <p>Realizowano także projekt „Rodzina w Centrum” współfinansowany w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020, którego głównym celem jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Miejskie Centrum Kultury realizowało program kulturalny „Ruch w rodzinie” będący ofertą kulturalną dla rodzin. Program stawiał na edukację kulturalną, kształtowanie postaw świadomego uczestnictwa w kulturze już od najmłodszych lat, pokazywanie jak w sposób twórczo spędzać czas z dziećmi, rozwijając ich zdolności. Program obejmował następujące cykle:</p> <p>– „Zatańcz ze mną mamo” – warsztaty taneczne dla rodzin z dziećmi w wieku od 5 lat,</p> <p>– „Mali idą w świat” – krótkie wycieczki o różnej tematyce dla rodziców z dziećmi,</p> <p>– „Artystyczne Poranki Rodzinne” – comiesięczne spotkania dla rodzin ze sztuką, muzyką, rękodziełem.</p> <p>Realizowane były również:</p> <p>– warsztaty dla rodzin z dziećmi w Ostromecku – zajęcia edukacyjno-ruchowo-zabawowe,</p> <p>– wydarzenia Projektu Lato (lipiec-sierpień): Przystanek Teatr – cotygodniowe teatryki plenerowe dla rodzin z dziećmi, Zielone Lato w Ostromecku – warsztaty dla rodzin z dziećmi,</p> <p>– wymyBAJA – improwizowane spektakle dla dzieci.</p>		
	Realizacja i rozbudowa programu „Bydgoska Rodzina 3+”	Wydział Spraw Obywatelskich Zespół Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	<p>Program „Bydgoska Rodzina 3+” był jednym z elementów polityki społecznej Miasta. Miał on na celu przede wszystkim promowanie modelu dużej rodziny i kształtowanie jej pozytywnego wizerunku oraz dążenie do tworzenia w mieście klimatu sprzyjającego wychowywaniu dzieci i docenienie trudu podejmowanego przez rodziców oraz wspieranie w realizacji zdolności, umiejętności i zainteresowań ich członków. W programie uczestniczyły duże rodziny zamieszkujące na terenie Bydgoszczy. Uczestnictwo w programie umożliwiało korzystanie z ulg i zniżek w wielu sferach, np.: komunikacji miejskiej, kultury (teatr, kina), opieki zdrowotnej czy sportu i rekreacji.</p> <p>Narzędziami promocji programu BR3+ były: Forum Dużej Rodziny, Maj MAM, stoiska promocyjne na piknikach w okresie letnim w mieście, plakaty, ulotki, gazetki promocyjne, reklama w Internecie, mediach społecznościowych oraz na portalach parentingowych, wydarzenia promocyjne, reklama w Ekspresie Bydgoskim. Na koniec 2016 roku liczba wydanych kart wynosiła: 24.243 kart, a liczba partnerów Bydgoskiej Rodziny 3+ na koniec 2016 roku wyniosła – 127.</p> 	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Kontynuacja istniejących i inicjowanie nowych programów wspomagających rodziny zagrożone i dotknięte patologią oraz będące w kryzysie	MOPS	W ramach projektu zorganizowano wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk objętych pomocą społeczną. Rodziny zagrożone i dotknięte patologią objęte były opieką asystentów rodziny. Na terenie Bydgoszczy funkcjonuje hostel dla osób będących w kryzysie.	Budżet Miasta	IV.7.
	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wspieranie procesu usamodzielniania się wychowanków	MOPS	Realizując to zadanie MOPS w 2016 roku ustanowił: <ul style="list-style-type: none"> – 39 nowych rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, – 2 nowe zawodowe rodziny zastępcze. Prowadzono także działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego na imprezach masowych, a także szkolenia skierowane do istniejących już rodzin zastępczych oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej lub zawodowej rodziny zastępczej. Wspierano także proces usamodzielniania się wychowanków. <p>W roku 2016 rozpoczęto realizację projektu „Rodzina w Centrum”, którego głównym celem jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim.</p>	Budżet Miasta Fundusze europejskie	IV.7. IV.3.
	Wspieranie realizacji działań organizacji charytatywnych i wolontariuszy, realizacja Miejskiego Programu Wolontariatu	Zespół Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	Wspieranie oraz aktywizacja organizacji działających w III sektorze działalności społeczno-gospodarczej (organizacje non profit) na terenie Miasta Bydgoszczy w 2016 roku odbywało się w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – wsparcia merytorycznego oraz doradczego udzielanego organizacjom pozarządowym i wolontariuszom (realizacja zadań statutowych, wprowadzanie wniosków konkursowych, pomoc w obsłudze programu Witkac, doradztwo księgowo, prawne, pozyskiwanie funduszy, pakiet szkoleń pomocnych w prowadzeniu NGO), – stworzenia w sposób partycypacyjny (przeprowadzenia konsultacji), przyjęcia przez RMB oraz realizacji Programu Współpracy Miasta z NGO, – wprowadzenia generatora wniosków do konkursów ofert – programu Witkac (miało to na celu ułatwienie współpracy urzędu z organizacjami pozarządowymi), – monitorowania zmian aktów prawnych dotyczących sektora pozarządowego, informowanie i przeprowadzenie szkoleń na temat wprowadzonych zmian (np. z nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie), – koordynacji działań grupy wolontariuszy „Siła Wolontariuszy Miejskich”, – organizowania wydarzeń dla III sektora (Bydgoskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, Samorządowy Konkurs „Ośmiu Wspaniałych”, Konkurs Bydgoski Wolontariusz Roku, Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych), – organizacji cyklu spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych w formule „konsultacje non stop”, podczas których organizacje mają inicjatywę poruszania najważniejszych dla ich działalności spraw, – udzielania rekomendacji oraz wsparcia w bieżącej działalności organizacji pozarządowych (np. prośba o użyczenie lokalu i sali, wniosek o patronat Prezydenta Miasta), – wysyłania bieżących informacji o konkursach, wydarzeniach mailem do bazy NGO, – udziału pracowników w spotkaniach zewnętrznych, dotyczących tematyki III sektora i inicjatyw organizowanych w tym zakresie, promowania bydgoskich dobrych praktyk poza granicami Miasta, 	Budżet Miasta	IV.7.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – administrowania strony http://www.bydgoszcz.pl/miasto/pozarzadowa-bydgoszcz/, – prowadzenia bazy organizacji pozarządowych, działających i realizujących zadania publiczne Miasta Bydgoszczy, – prowadzenia bazy koordynatorów szkolnych klubów wolontariatu. <p>Wspieranie działań wolontariuszy szczegółowo zostało opisane w Programie Nr 12 <i>Obywatelska Bydgoszcz</i>.</p>		

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	Tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba osób objętych Miejskim Programem Promocji Zdrowia	tys. osób	22,0	22,7	29,2	24,0	28,4		IV.2.	UMB
2	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do liczby mieszkańców miasta w ujęciu %	%	4,6	4,8	5,7	3,9	bd.		IV.7.	GUS BDL

Podsumowanie:

Celami programu Nr 10 *Żyjemy razem i zdrowo* są: polepszenie zdrowia fizycznego i psychicznego, podniesienie jakości życia mieszkańców, ułatwienie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W programie tym zostało ujętych 7 przedsięwzięć oraz 36 zadań głównych. W 2016 roku podejmowane były działania na rzecz realizacji 6 przedsięwzięć ujętych w Programie. Natomiast realizowanych było 21 zadań głównych (58,3%), w tym 15 zadań finansowanych lub współfinansowanych z budżetu miasta, dla 15 zadań nie podjęto działań (działania na rzecz dwóch zadań realizowane były w latach wcześniejszych). Wśród zadań nierozpoczętych część z nich związana była z działaniami inwestycyjnymi bądź organizacyjnymi szpitali oraz przychodni zdrowia.

W ramach programu zakończone zostało zadanie pn. Utworzenie Polikliniki Centrum w ramach Centrum Onkologii. Jest to jedna z ważniejszych i bardziej imponujących inwestycji 2016 roku w krajowej służbie zdrowia, będącą odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na opiekę ambulatoryjną pacjentów dotkniętych chorobą nowotworową. W nowej Poliklinice bydgoskiego Centrum Onkologii chorzy mogą korzystać w komfortowych warunkach z konsultacji w poradniach: onkologicznej, anestezyjologicznej, chirurgii onkologicznej, urologicznej, chorób piersi, radioterapii czy neurologicznej. Czytelny system informacji dla pacjentów, połączony z dokładnym planowaniem wizyt i elektroniczny system obiegu dokumentacji medycznej – to znak rozpoznawczy nowej placówki.

Prowadzone działania w wymierny sposób przyczyniły się do poprawy poziomu świadczeń usług medycznych i socjalnych, a także wzrostu dostępności tych usług. Trzeba także podkreślić, że coraz większa liczba mieszkańców korzysta z programów polityki zdrowotnej i innych form profilaktyki zdrowotnej.

Ponadto w 2016 roku Miasto Bydgoszcz prowadziło starania o utworzenie Uniwersytetu Medycznego im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy. Uchwałą Nr XXVI/482/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2016 roku powołano Zespół ds. programu wsparcia utworzenia samodzielnej uczelni medycznej w naszym mieście.

III.11. Program Nr 11 Bezpieczna Bydgoszcz

Cele programu:

- Ograniczenie przestępczości
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa
- Zapobieganie zagrożeniom i katastrofom oraz ich skutkom

Koordynator programu:

Wydział Zarządzania Kryzysowego

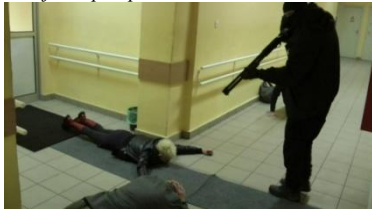
Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
a.	Realizacja programów prewencyjno-profilaktycznych służących ograniczeniu przestępczości, nauce właściwych zachowań wobec zagrożeń i przeciwdziałaniu patologiom:					
	Bezpieczne osiedle – zespół działań mający na celu ochronę spokoju i porządku oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w poszczególnych rejonach miasta	KM Policji Straż Miejska	<p>Komenda Miejska Policji oprócz codziennej służby patrolowej (42.177 służb, ujawniono 18.303 wykroczenia, zatrzymano 1.352 sprawców przestępstw, wystawiono 2.737 mandatów) realizowała wiele programów, szkoleń i akcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Debaty społeczne: <ul style="list-style-type: none"> – „Narkotyki, dopalacze – uzależnienie młodzieży – problem?” – udział 200 osób oraz przedstawicieli instytucji tj. UM Bydgoszczy, Straży Miejskiej, Rady Osiedla, – Szkolenia dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz rodziców, – „Bezpieczne zachowania” – spotkania dla przedszkolaków dotyczące reakcji na zagrożenia oraz właściwe powiadamianie służb ratunkowych – udział 40 przedszkolaków. • „Przyjazny Patrol” – od marca do grudnia 2016 roku zrealizowano 92 patrole. Policjanci wraz z pracownikami socjalnymi interweniowali, w ramach realizacji programu, podczas pełnionych dyżurów, 287 razy, sporządzili 287 powiadomień do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Komisariatów Policji, wysłali 7 powiadomień do Sądu Rejonowego Rodzinnego i Nieletnich w Bydgoszczy, podjęli rozmowy z 375 dorosłymi oraz rozpoznali sytuację opiekuńczo-wychowawczą 350 małoletnich i nieletnich podopiecznych. • „Oznakuj rower - poznaj swojego dzielnicowego” – w ramach programu organizowane były przez policjantów KMP akcje znakowania rowerów we wszystkich komisariatach w celu zapobiegania 	Budżet Policji Budżet Miasta	IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<p data-bbox="969 309 1760 363">kradzieżom i napadom rabunkowym. Każdy komisariat posiada swój „engraver”. W 2016 roku oznakowano 709 rowerów.</p> <p data-bbox="714 485 999 509">Źródło: www.expressbydgoski.pl</p> <ul data-bbox="696 531 1760 667" style="list-style-type: none"> • „Bezpieczny Ogród” – akcja na rzecz poprawy zabezpieczenia terenów działkowych, w ramach której dzielnicowi w 2016 roku przeprowadzili łącznie 104 spotkania z przedstawicielami POD, uczestniczyli w 39 zebraniach w POD, przeprowadzili 396 kontroli stanu zabezpieczenia ogródków oraz 34 szkolenia instruktażowe dla osób dyżurujących. Stwierdzono 16 kradzieży z włamaniem, zatrzymano i ustalono 4 sprawców włamań. <p data-bbox="696 684 1760 738">Na terenie osiedla Akademickiego w Fordonie Wydział Zarządzania Kryzysowego zamontował Radiowe Urządzenie Sterujące syreną Centralnego Systemu Alarmowania Miasta.</p> <p data-bbox="696 756 1760 866">Strażnicy miejscy oprócz codziennej służby patrolowej (18.526 zrealizowanych służb, w trakcie których ujawniono łącznie 30.799 wykroczeń) realizowanej na terenie Bydgoszczy, prowadzili również akcje ukierunkowane na ograniczanie niekorzystnych zjawisk występujących w poszczególnych rejonach naszego miasta:</p> <ul data-bbox="696 869 1760 1062" style="list-style-type: none"> – „Alkohol narkotyki - brak biletów powrotnych”, akcja „Blokery” i „Koncesja” – wspólne z Policją prowadzono działania mające na celu ograniczenie przestępstw i wykroczeń z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w rejonie klubów i lokali nocnych oraz w środkach komunikacji publicznej (m.in.: wylegitymowano 5.071 osób, pouczono 1.514 osób, skontrolowano 1.468 pojazdów oraz 979 bagaży, przebadano 6.249 kierujących na zawartość alkoholu lub innych środków odurzających). <p data-bbox="732 1106 1003 1129">Źródło: bydgoszcz.wyborcza.pl</p> <ul data-bbox="696 1149 1760 1399" style="list-style-type: none"> – „Bezpieczna strefa” – intensyfikacja działań prewencyjnych realizowanych w centrum Bydgoszczy, mających na celu eliminowanie przypadków zakłócania ładu i porządku publicznego w tym rejonie miasta. – „Zero tolerancji dla nietrzeźwości” – działania ukierunkowane na wyeliminowanie przypadków spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem oraz wykroczeń popełnianych przez osoby nietrzeźwe. – Akcja „Pachnąca Wiosna” – realizowana wspólnie z Radami Osiedli i Wydziałem Gospodarki Komunalnej UM, której celem było przypomnienie właścicielom zwierząt o ich obowiązkach dotyczących sprzątania odchodów po psach. 			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	Bezpieczna szkoła – zespół działań mający na celu poprawę bezpieczeństwa uczniów np. poprzez objęcie bydgoskich szkół systematycznymi patrolami specjalistycznymi i patrolami interwencyjnymi oraz akcjami o tematyce ogólnospołecznej	KM Policji Straż Miejska Miasto Byd- goszcz	<p>W ramach prowadzonej profilaktyki kryminalnej, realizowane były działania w zakresie przeciwdziałania przestępczości w szkołach. Realizacja profilaktyki miała na celu podniesienie wiedzy i świadomości dzieci i młodzieży, w zakresie zasad i metod bezpiecznego zachowania się oraz zagrożeń występujących we współczesnym świecie, unikania ich oraz zminimalizowania negatywnych skutków. Systematyczne spotkania z uczniami szkół, poświęcone były ich bezpieczeństwu, patologiom społecznym i przestępczości nieletnich.</p> <p>Zajęcia profilaktyczne realizowane były w formie pogadarek, warsztatów, debat, wykładów, pokazów multimedialnych i konkursów. W trakcie zajęć przeprowadzono scenki tematyczne, pokazy sprzętu i zasad samoobrony. W ramach ustawowych uprawnień organizowane były różnego rodzaju akcje, mające na celu lepsze uświadomienie i zrozumienie danego zagadnienia przez młodzież. Realizacja zajęć profilaktycznych, odbywała się na terenie szkoły lub w innym miejscu uzgodnionym z pedagogami.</p> <p>Komenda Miejska Policji realizowała wiele programów, akcji i spotkań:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „<i>Bezpieczeństwo dziecka – bezpieczny przedszkolak</i>” – w 59 spotkaniach udział wzięło 1.798 dzieci. – „<i>Bezpieczna droga do szkoły</i>” – podczas 176 spotkań z 5.554 dziećmi przekazywane były wiadomości dotyczące zagrożeń w trakcie drogi do oraz z przedszkola i szkoły. Podczas pogadarek na temat bezpiecznej drogi do szkoły oraz wszelkiego rodzaju inicjatyw mających na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym realizowano również ćwiczenia praktyczne, które odbywały się na pobliskich przejściach dla pieszych (269 godzin lekcyjnych). W zajęciach uczestniczyli policjanci z Wydziału Ruchu Drogowego KMP oraz maskotka policyjna. – „<i>Europejski dzień bez samochodu</i>” – w ramach akcji zorganizowanej przez Urząd Miasta Bydgoszczy zapewniono bezpłatne przejazdy na wszystkich liniach komunikacji miejskiej osobom posiadającym przy sobie dowód rejestracyjny swojego auta oraz dowód tożsamości. W ramach akcji zorganizowano na terenie Wyspy Młyńskiej bezpłatne rejsy tramwajem wodnym, przejazd rowerami niekonwencjonalnymi i riksami, zajęcia w furgonie policyjnym, stoisko prewencyjne. Policjanci znakowali rowery oraz przeprowadzili pogadanki z dziećmi i młodzieżą na temat bezpiecznej jazdy na rowerze. – „<i>Rowerem bezpieczniej do celu</i>” – w ramach spotkań omówiono zasady ruchu drogowego związane z poruszaniem się rowerem po drogach publicznych, w 6 spotkaniach z funkcjonariuszami uczestniczyło 245 dzieci z klas IV-VI, które otrzymały opaski odblaskowe. Ponadto funkcjonariusze wspólnie ze Strażą Miejską zorganizowali rajd rowerowy dla 120 uczniów klas IV-VI szkół podstawowych na terenie Bydgoszczy, podczas których również zostały omówione najważniejsze zasady bezpiecznego poruszania się na rowerze oraz przeprowadzono egzamin na kartę rowerową. – „<i>Bezpieczne ferie zimowe</i>” – w ramach spotkań z dziećmi i młodzieżą omawiano bezpieczne zachowania podczas zabaw zimowych. 	Budżet Policji Budżet Miasta Budżet Wojewódz- twa Kuj.- Pom. Budżet Państwa Fundusze europejskie	IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<ul style="list-style-type: none"> - „Agresja i przemoc rówieśnicza” – zrealizowano 40 spotkań, w których wzięło udział 1.031 uczniów na temat agresji rówieśniczej, przeciwdziałania oraz konsekwencji prawnych. - „Akademia Bezpieczeństwa” – KMP w Bydgoszczy i Straż Miejska w Bydgoszczy w ramach Miejskiego Programu Prewencyjno-Profilaktycznego „Bezpieczna Szkoła” zorganizowały w dniach od 20 do 23 września 2016 r. na terenie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku Myślęcinek w Bydgoszczy w Miasteczku Ruchu Drogowego akcją pn. „Akademia Bezpieczeństwa - bezpieczna droga do szkoły”. W realizację przedsięwzięcia włączyły się: ZHP Hufiec Bydgoszcz-Miasto, Maltańska Służba Medyczna Oddział w Bydgoszczy, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy, Komenda Regionalna Straży Ochrony Kolei w Bydgoszczy, Państwowa Straż Pożarna w Bydgoszczy, Inspekcja Transportu Drogowego w Bydgoszczy oraz Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy. Jednym z celów spotkań była edukacja dzieci w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach publicznych, właściwego zachowania w kontakcie ze zwierzętami, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, bezpiecznego Internetu. W akcji wzięło udział 1.308 uczniów z klas I-III szkół podstawowych. <p><i>Akademia Bezpieczeństwa w Myślęcinku</i></p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p><i>Zródło: www.radiopik.pl</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „Profilaktyka a Ty” („PaT”) –w ramach ogólnopolskiego głosu profilaktyki przygotowano na Wyspie Młyńskiej z udziałem 300 uczniów z bydgoskich szkół ponadgimnazjalnych oraz bydgoskiej grupy „PaT” happening, podczas którego mówiono o idei profilaktyki. <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - „Narkotyki, dopalacze” – zrealizowano 70 spotkań z 2.427 uczestnikami, dotyczących odpowiedzialności prawnej nieletnich zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. - „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy” – udział w szkoleniu 566 wolontariuszy, które dotyczyło zagrożeń podczas kwestowania oraz algorytmów postępowania w wypadku napaści. - „Jestem kibicem przez duże K” – w ramach programu skierowanego do młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, przedstawiającego aspekty kulturalnego kibicowania podczas imprez masowych oraz odpowiedzialności prawnej w przypadku łamania 			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<p>przepisów dotyczących imprez masowych, odbyły się 3 spotkania z 255 uczniami. Zajęcia były przeprowadzane przez „spottersa”, który odpowiada w KMP w Bydgoszczy za kontakt z kibicami, prowadzi rozpoznanie kibiców oraz identyfikuje zagrożenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> – „<i>Bezpieczny Internet - Cyberprzemoc</i>” – w ramach programu zrealizowano 128 spotkań dotyczących zagrożeń płynących z niewłaściwego korzystania z Internetu oraz zjawiska cyberprzemocy. W spotkaniach wzięło udział 4.236 uczniów. Zrealizowano również projekcję „Kino na temat” w Kinie Helios. – „<i>Zapobiec - Przetrzeć</i>” – przeprowadzono 10 ćwiczeń antyterrorystycznych dla 367 nauczycieli oraz 3 ćwiczenia dla 121 uczniów z algorytmów postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły. Przeprowadzono zajęcia teoretyczne dla 200 żołnierzy JFTC. <p><i>Policjanci przeprowadzili ćwiczenia w ZS Nr 5</i></p> <p><i>Zródło: bydgoszcz.naszemiasto.pl</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – „<i>Obcy niebezpieczny</i>” – zrealizowano 5 spotkań, w których wzięło udział 101 dzieci. W ramach spotkań omawiana była tematyka dotycząca własnego bezpieczeństwa oraz kontaktu z osobą nieznaną. – „<i>Bezpieczne otoczenie</i>” – w ramach współpracy z Kołem Naukowym Psychologii UKW przeprowadzono 31 spotkań z 639 dziećmi z przedszkoli i klas I szkół podstawowych w 9 placówkach na temat rozróżniania dobrego i złego dotyku. – „<i>Bezpieczne zachowania wobec psa</i>” – 31 spotkań z dziećmi i młodzieżą, podczas których była omawiana tematyka bezpiecznego kontaktu z psem. Udział wzięło 1.570 dzieci. – „<i>Zielona szkoła</i>” – akcja zorganizowana została wspólnie ze Strażą Miejską dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Celem akcji było zwrócenie uwagi młodzieży na problematykę bezpieczeństwa publicznego i aktywizację młodzieży. W spotkaniach wzięło udział 280 uczniów. – Spotkania dla młodzieży z tematyki „<i>Odpowiedzialność prawna nieletnich</i>” – 209 spotkań, w których udział wzięło 4.975 osób. – „<i>Żyj, nie ulegaj, walcz</i>” – 18 maja 2016 r. w Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy odbył się finał konkursu dla młodzieży „Żyj, nie ulegaj, walcz” organizowanego po raz dziesiąty przez VII LO we współpracy z Wydziałem Edukacji i Sportu UM Bydgoszczy, Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii w Bydgoszczy, Policją i Strażą Miejską. Celem tego przedsięwzięcia było zwrócenie uwagi młodzieży na różnorodne formy spędzania czasu wolnego bez alkoholu i nar- 			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			 <p>kotyków oraz na możliwości wykazania własnej aktywności w czasie wolnym. Młodzież gimnazjalna i licealna przygotowywała prace w konkursie plastycznym, fotograficznym, literackim, muzycznym i filmowym. W ramach realizacji projektu odbyło się forum profilaktyczne, w którym wzięło udział 150 osób. Ponadto zorganizowano wykłady dla 100 uczniów z tematyki uzależnień.</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Jestem bezpieczny - umiem pomagać innym” – program skierowany do uczniów szkół podstawowych klas V-VI w wieku 11-13 lat. Miał na celu wyposażenie uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach (wypadki komunikacyjne, zabawy w domu, w szkole, nad wodą, w lesie itp.), udzielanie pierwszej pomocy, umiejętność właściwej reakcji, powiadomienia służb ratunkowych. Przedsięwzięcie rozpoczęło się od eliminacji szkolnych, podczas których przeprowadzony został test z wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa. Udział w nim wzięło 13 szkół podstawowych z terenu miasta Bydgoszcz. Podczas drugiego etapu, 84 finalistów konkursu wzięło udział w dwudniowym biwaku zorganizowanym w ośrodku ZHP w Krówce Leśnej. - „Bezpieczne wakacje nad wodą” i „Bezpieczne wakacje pod żaglami” – odbyły się spotkania profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą dotyczące bezpiecznych zachowań oraz niebezpieczeństw jakie mogą spotkać dzieci podczas letniego wypoczynku. <p>Programy i akcje ogólnospołeczne realizowane były również przez Straż Miejską w Bydgoszczy w ramach działań profilaktycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akcja „Serce na start” – skierowana była do dzieci i młodzieży klas VI. W ramach akcji prowadzone były zajęcia udzielania pierwszej pomocy oraz szkolenia bezpiecznego zachowania się i unikania zagrożeń. W akcji uczestniczyło 1.155 uczniów z 46 klas i 10 szkół. - Program „Internet - możliwości i zagrożenia” – realizowany był w placówkach oświatowych, którego głównym celem jest zwrócenie uwagi na problematykę zagrożeń wynikających z posługiwania się Internetem i komputerem. Na zajęciach omawiane były zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz odpowiedzialnością karną nieletnich za przestępstwa komputerowe. - Olimpiada „Bezpieczny i przyjazny region” skierowana była do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Miała ona na celu pobudzić młodych ludzi do podejmowania działań związanych z bezpieczeństwem w ich środowiskach lokalnych. <p>W grudniu 2016 roku rozpoczęła się VII edycja konkursu, w której wzięło udział 915 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym 232 osoby z Bydgoszczy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strażnicy Miejscy oraz pracownicy BORP-y, organizowali dla najmłodszych „Wakacyjne place 			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<p><i>zabaw i letnie półkolonie</i>”, czyli aktywny wypoczynek połączony z działaniami profilaktycznymi oraz zapewnieniem bezpiecznej zabawy oraz półkolonie letnie „<i>Bezpieczne wakacje z siecią</i>” dla dzieci i młodzieży z rodzin w kryzysie (1.088 uczestników).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podczas spotkań <i>Kino na Temat</i>, młodzież z bydgoskich szkół miała okazję obejrzeć filmy dotyczące ważnych problemów, z jakimi może się zetknąć (m.in. uzależnień). Po zakończeniu seansów, strażnicy miejscy uczestniczyli w debatach tematycznych, omawiając prezentowane na ekranie problemy (po projekcji „Amy” w 2 spotkaniach wzięło udział 253 uczniów). – Strażnicy miejscy w 2016 roku przeprowadzili szereg działań prewencyjno-profilaktycznych, m.in.: 3.503 kontrole prewencyjne szkół, odbyło się 367 spotkań z przedstawicielami grona pedagogicznego, przeprowadzono 1.511 prelekcji i pogadanek w klasach skierowanych do ok. 36.264 dzieci i młodzieży szkolnej. <p>„<i>Bezpieczna+</i>” – Rządowy Program wspomagania organów prowadzących szkoły przyjęty na lata 2015-2018, realizowany był przez Miasto Bydgoszcz przy współudziale Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty. Celem programu było zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach. W 2016 roku udzielono wsparcia, w ramach programu, 3 szkołom: SP Nr: 1, 13 i 41. Ponadto sala „Ognik” mieszcząca się w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej Nr 1 w przy ul. Pomorskiej 16 została wyposażona w materiały edukacyjne prezentujące skutki wybuchu pożaru.</p> <p>W 2016 roku dla szkół: SP Nr 63, ZS Budowlanych, ZS Nr: 21 i 27 zakupiono m.in. system do monitoringu, a dla ZS Nr 12 zakupiono rejestrator do monitoringu miejskiego.</p>			
	Bezpieczna droga – zespół działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym	KM Policji Straż Miejska	<p>Komenda Miejska Policji realizowała wiele programów, szkoleń i akcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „<i>Europejski dzień bez samochodu</i>” – akcja zorganizowana przez Urząd Miasta Bydgoszczy na terenie Wyspy Młyńskiej. W ramach akcji policjanci znakowali rowery oraz przeprowadzili pogadanki z dziećmi i młodzieżą na temat bezpiecznej jazdy na rowerze. – „<i>Bezpieczeństwo w ruchu drogowym</i>” – odbyło się 10 spotkań dla 266 uczestników m.in. ze szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych dotyczących zmian w przepisach ruchu drogowego, bezpieczeństwa pieszych oraz najważniejszych zasad bezpiecznego poruszania się po drogach oraz z algorytmów zabezpieczenia miejsca wypadku. W ramach zawartego porozumienia z XII LO w Bydgoszczy dot. realizacji programu lekcyjnego w klasach o profilu policyjnym, przeprowadzono 5 zajęć lekcyjnych dotyczących różnych aspektów bezpieczeństwa w ruchu drogowym. – „<i>Bezpieczny start</i>” – program skierowany do uczniów gimnazjów i szkół średnich oraz opiekunów młodych kierowców, którzy w myśl przepisów odpowiedzialni są za udostępnianie pojazdów osobom trzecim. Celem programu było przekazanie wiedzy z zakresu ruchu drogowego, wskazanie zagrożeń płynących ze spożywania alkoholu i środków odurzających podczas kierowania pojazdami, w tym odpowiedzialności karnej, wdrożenie zagadnień prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa na drogach, promowanie odpowiedzialnych zachowań młodych kierowców i umiejętności przewidywania oraz przeciwdziałanie tragicznym skutkom zdarzeń 	Budżet Policji Budżet Miasta	IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<p>drogowych. Program realizowany był przy współpracy Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA i Grupy Ratownictwa AUXILIUM-Med Koronowo. Programem objęto 317 młodych ludzi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – „50+ na drodze” – realizacja programu polegała na jednorazowych spotkaniach z grupami ok. 30 uczestników, szkoleniu z zakresu ruchu drogowego i techniki jazdy, zajęciach z psychologiem i ratownikiem medycznym. Partnerami programu byli: Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, Grupa Ratownictwa AUXILIUM-Med Koronowo, Stowarzyszenie Oponeo Motorsport. W 2016 roku zrealizowano 2 spotkania, w których wzięły udział 44 osoby. – „Alkohol i narkotyki” – podczas 6 działań przebadano 11.779 kierujących pojazdami, – „Trzeźwy kierujący” – podczas 5 działań przebadano 3.096 kierujących, – „Trzeźwe poranki” – podczas 13 działań przeprowadzono 11.270 badań trzeźwości kierujących. <p>Działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, podejmowane przez Policję i Straż Miejską, realizowane były m.in. przy wykorzystaniu urządzeń do samoczynnego rejestrowania wykroczeń takich jak fotoradar, czy fotolaser. Realizowane były również codzienne kontrole w ramach przeciwdziałania wykroczeniom przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji. W tym zakresie udzielono 9.427 pouczeń, nałożono 2.915 grzywn i skierowano do sądu 72 wnioski o ukaranie.</p>			
	Realizacja akcji i programów skierowanych do różnych grup społecznych (np. osób starszych, kobiet, bezdomnych)	KM Policji Straż Miejska	<p>Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy realizowała wiele programów, szkoleń i akcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia oszustw metodą „na wnuczka” – zrealizowano 1.101 spotkań edukacyjnych z 3.073 potencjalnymi ofiarami oszustw, rozdawano ulotki m.in. do parafii, instytucji, banków. Ponadto zamieszczano informacje dotyczące tych przestępstw i ich metod w lokalnych mediach. – „Alkohol – nieletnim wstęp wzbroniony” oraz „Stop 18” – akcje mające na celu ograniczenie osobom, które nie ukończyły 18 rok życia dostępu do alkoholu oraz wyrobów tytoniowych. W ramach przedsięwzięcia policjanci kontrolowali miejsca sprzedaży alkoholu oraz papierosów. – „Aktywnie w trosce o III wiek” – program, realizowany przez KM Policji ze Strażą Miejską, adresowany do osób w podeszłym wieku, niezależnie od posiadanej przez nich sprawności fizycznej, korzystających z placówek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, spotykających się w m.in.: siedzibach Rad Osiedli, parafiach, „Klubach Seniora”, stowarzyszeniach dla seniorów na terenie Miasta czy Uniwersytetach Trzeciego Wieku. Odbyło się 20 spotkań z 1.138 seniorami, na których omawiano zagadnienia prewencji kryminalnej, metody działania sprawców przestępstw, radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia oraz ćwiczone praktycznie elementy z zakresu samoobrony. 	Budżet Policji Budżet Miasta	IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			<p><i>Kazimierzowski Uniwersytetów Trzeciego Wieku</i></p> <p><i>Zródło: www.bydgoszcz.com</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – „Bezpieczna Kobieta” – program skierowany do kobiet, mający na celu wyuczenia zachowań obronnych przed wszelkimi formami przemocy. Przeznaczony był dla każdej kobiety niezależnie od wieku, czy warunków fizycznych. W 2016 roku odbyły się 3 edycje programu, w których łącznie wzięło udział 49 pań. <p>Strażnicy miejscy pełnili dyżury podczas imprez inicjowanych przez Bydgoską Radę Seniorów, działającą na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i inne instytucje publiczne, które zajmują się problemami osób starszych w Bydgoszczy.</p> <p><i>Marsz Kapeluszowy Uniwersytetów Trzeciego Wieku ulicami Bydgoszczy</i></p> <p><i>Zródło: bydgoszcz.naszemiasto.pl</i></p> <p>Ponadto Miasto, w ramach rozbudowy i modernizacji placówek pomocy społecznej, zmodernizowało m.in. system monitoringu placówki DPS „Promień życia”.</p>			
	<p>Wspieranie instytucjonalne i środowiskowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pomoc rodzinom i osobom zagrożonym i dotkniętym</p>	<p>KM Policji MOPS</p>	<p>Policja podejmowała interwencje w związku z nieprzestrzeganiem zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Działania te obejmowały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysyłanie interwencyjno-prewencyjnych patroli w rejonach występowania zwiększonego spożycia alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także okresowe pełnienie służby patrolowej w 	<p>Budżet Policji Budżet Miasta</p>	<p>IV.6. IV.7.</p>	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	patologią	BORPA Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej PKPS	<p>– pobliznu nocnych sklepów, pubów, dyskotek, itp.,</p> <p>– realizację „Przyjaznych patroli”, dotyczących podejmowania interwencji w zakresie przemocy domowej, podczas których podjęto rozmowy z 375 dorosłymi oraz rozpoznano sytuację opiekuńczo-wychowawczą 350 małoletnich.</p> <p>W ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii BORPA realizowała wiele programów profilaktycznych:</p> <p>– „Akademia Rodzica” – program skierowany do rodziców i opiekunów w celu pogłębienia wiedzy nt. procesów rozwojowych dziecka, lepszego rozumienia swojego dziecka, poprawy relacji rodzic-dziecko, udoskonalania umiejętności rodzicielskich w kryzysach rozwojowych swego dziecka, zwiększania umiejętności interwencji rodzicielskich w sytuacji eksperymentowania dziecka z substancjami psychoaktywnymi i ryzykownym zachowaniem. Uczestniczyły 93 osoby.</p> <p>– „Świetlice socjoterapeutyczne” – program skierowany do dzieci z zaburzeniem zachowania i emocjami, w którym uczestniczyło 465 osób. Zajęcia odbywały się średnio 2-3 razy w tygodniu. Celem było korygowanie zaburzeń i urazów w obszarach – „ja-ja”, „ja-zadanie”, „ja-rówieśnicy”, „ja-dorosły”. Działało łącznie 39 grup w bydgoskich szkołach.</p> <p>– „Hejtujemy dopalacze” – koncert profilaktyczny w MCK, w którym wzięło udział 159 osób.</p> <p>– „Szansa na trzeźwość” – program prewencyjno-terapeutyczny, którego celem było zbudowanie „pomostu” między miejscem przebywania osób bezdomnych a Ośrodkiem, wskazanie konieczności realizacji podstawowych zobowiązań i potrzeb osób bezdomnych, motywowanie do utrzymywania abstynencji, podjęcie terapii we wskazanym ośrodku leczenia uzależnień.</p> <p>Ponadto realizowane były programy obejmujące m.in.:</p> <p>– Ochronę mieszkańców przed eksmisjami: MOPS realizował program polegający na przyznaniu pomocy materialnej osobom spełniającym warunki wymienione w ustawie o pomocy społecznej, które nie są w stanie z własnych zasobów zabezpieczyć opłat za czynsz. Przyznana przez MOPS pomoc finansowa przekazywana była bezpośrednio na konto właściciela lokalu.</p> <p>– Dożywianie uczniów: Realizacja 2 programów polegała na współpracy ze szkołami w zakresie wymiany informacji o dzieciach wymagających tej formy pomocy. Pomoc przyznawana była w postaci posiłku wydawanego w stołówce szkolnej.</p> <p>– Świetlice – placówki wsparcia dziennego: Prowadzone były działania zapewniające pomoc pedagogiczną i psychologiczną oraz realizowano programy w zakresie profilaktyki uzależnień kierowane do dzieci i młodzieży, w szczególności pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.</p> <p>– Bezdomność: Kujawsko-Pomorski Zarząd Wojewódzki Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bydgoszczy prowadzi Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn oraz Punkt Pomocy Osobom Nietrzeź-</p>			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			wym. Realizowane były działania polegające na udzielaniu pomocy w formie schronienia, posiłków, niezbędnego ubrania oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej, mającej na celu wyjście z kręgu bezdomności, poprzez eliminację beczynności i biernego oczekiwania na pomoc.			
b.	Kontynuacja budowy zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem miasta:					
	Rozbudowa systemu zarządzania bezpieczeństwem	WZK	W ramach wspólnych szkoleń i ćwiczeń, odbyło się szkolenie obronne dla kadry kierowniczej Urzędu Miasta Bydgoszczy, służb, inspekcji, straży oraz kierowników miejskich jednostek organizacyjnych.	Budżet Państwa	IV.6.	
	Rozbudowa systemu wideomonitoringu na terenie miasta	Wydział Zarządzania Kryzysowego	W 2016 roku rozbudowano system monitoringu wizyjnego w ramach Programu BBO o kolejnych 15 kamer: – 9 kamer – ul. Żmudzka, – 6 kamer – ul. Długa. Na dzień 31.12.2016 r. w mieście funkcjonowały 194 kamery. W ramach rozbudowy systemu zakupiono 3 komputery do studia monitoringu miejskiego KM Policji, ul. Wojska Polskiego oraz dokonano wymiany kamer w punktach kamerowych monitorujących Zbożowy Rynek, Bibliotekę, Stary Rynek – Magdzińskiego i przystanek tramwaju wodnego Wyspa Młyńska.	Budżet Miasta	IV.6.	
	Budowa komisariatu Policji na Osowej Górze		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.			
	Rozbudowa i modernizacja komisariatu Policji Błonie		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.			
	Doskonalenie systemu wymiany informacji między służbami ratowniczymi	Wydział Zarządzania Kryzysowego	Montaż dodatkowego radiotelefonu w Chemwik Sp. z o.o. przy ul. Toruńskiej.	Budżet Miasta	IV.6.	
	Doskonalenie systemu ostrzegania o zagrożeniach	WZK	W 2016 roku w ramach doskonalenia systemu ostrzegania: – zamontowano elektroniczną syrenę Centralnego Systemu Alarmowania miasta na obiekcie Bydgoskiego Centrum Targowo-Wystawienniczego, – zamontowano Radiowe Urządzenie Sterujące syreną Centralnego Systemu Alarmowania miasta na osiedlu Akademickim – Fordon, – zamontowano stację meteorologiczną na obiekcie Chemwik Sp. z o.o.	Budżet Miasta	IV.6.	
	Budowa mobilnego posterunku turystyczno-wodnego Policji oraz tzw. „słipów” – miejsc do wodowania łodzi służb ratowniczych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.			

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	Prowadzenie kontroli zabezpieczenia materiałów niebezpiecznych w zakładach przemysłowych oraz obiektów posiadających urządzenia chłodnicze	KM PSP WIOŚ	<p>W 2016 roku KM PSP przeprowadziła czynności kontrolne: 6 kontroli w zakładach zaliczonych do zakładów o dużym ryzyku, 1 kontrolę w zakładzie zwiększonego ryzyka oraz 3 kontrole w obiektach posiadających instalacje chłodnicze.</p> <p>Na terenie miasta Bydgoszczy w 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy przeprowadził 5 kontroli w zakresie poważnych awarii i substancji niebezpiecznych dla środowiska, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – 4 kontrole, – w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – 1 kontrolę. <p>W trakcie 1 kontroli udzielono instruktażu w zakresie poważnych awarii oraz spełniania obowiązków wynikających z przepisów dotyczących ochrony środowiska w związku z zaimplementowaniem do polskiego prawa przepisów dyrektywy Seveso III. W trakcie kontroli zastosowano jedną sankcję w postaci pouczenia. Po przeprowadzonych kontrolach nie wydano zarządzeń pokontrolnych, nie prowadzono również innego postępowania administracyjnego wobec podmiotów.</p> <p>W roku 2016 na terenie miasta Bydgoszcz WIOŚ nie prowadził kontroli obiektów posiadających urządzenia chłodnicze.</p> <p>Przeprowadzone zostały natomiast 3 kontrole podmiotów podlegających ustawie z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz. U. z 2015 r. poz. 881).</p>	Budżet PSP Budżet WIOŚ	IV.6.	
	Doposażanie służb ratowniczych i porządkowych	WZK KM PSP	<p>W 2016 roku dofinansowano zakup średniego samochodu pożarniczego dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej.</p> <p>Straż Miejska wzbogaciła się o 3 samochody Dacia Dokker.</p> <p>Komenda Miejska Policji otrzymała 3 komputery do studia monitoringu miejskiego.</p>	Budżet Miasta	IV.6.	
	Wspieranie rozwoju ratownictwa specjalistycznego	WZK	<p>Wspierano działania Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Związku Ochotniczych Straży Pożarnych poprzez dotacje celowe, a także zakupiono defibrylator manualny dla Grupy Ratownictwa PCK.</p> <p><i>Zintegrowane Punkty Ratownictwa Wodnego</i> – od 2015 roku funkcjonują 2 punkty: na Wyspie Młyńskiej (plac zabaw) i na Rybim Rynku (przystanek tramwaju wodnego).</p>	Budżet Miasta	IV.6.	
c.	Stale monitorowanie, naprawa i modernizacja wałów ochronnych oraz urządzeń hydrotechnicznych służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu:	Wydział Zarządzania Kryzysowego	W 2016 roku utrzymywano i konserwowano wał przeciwpowodziowy Fordon-Łoskoń.	Budżet Miasta	IV.6.	
	Modernizacja i przebudowa wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń	WZK	W 2016 w ramach zadania opracowano dokumentację techniczną wzmocnienia wału bentomatą i geokrata.	Budżet Miasta	IV.6.	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
	Rozbudowa systemu ostrzegania przed zagrożeniem zatopienia miasta	WZK	Łączność rezerwowa służb ratowniczych miasta utrzymywana była poprzez sieć 481 telefonów komórkowych oraz 44 radiotelefonów (w tym nowy radiotelefon w Chemwik Sp. z o.o.). Zamontowano radarowy wskaźnik poziomu rzeki Brdy na Jazie Walcowym w Brdujściu w Bydgoszczy.	Budżet Miasta	IV.6.	
d.	Prowadzenie działań organizacyjnych i technicznych zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców i infrastruktury w kontekście zagrożenia katastrofami i o charakterze terrorystycznym	Wydział Zarządzania Kryzysowego KW Policji	<p>W celu poprawnego zachowania się w sytuacjach pożaru i w innych okolicznościach losowych w 138 placówkach oświatowo-wychowawczych przeprowadzono ćwiczenia ewakuacyjne – w ćwiczeniach wzięło udział 34.089 osób. Sukcesywnie przeprowadzane były ćwiczenia typu AZYL obejmujące zasady prawidłowego zachowania w sytuacjach zagrożeń terrorystycznych.</p> <p>KW Policji realizowała warsztaty terrorystyczne – po raz kolejny przeprowadzono ćwiczenia „Atak terrorystyczny w Operze Nova”. Szkolenie przeprowadzono wspólnie z Sekcją Antyterrorystyczną KWP w Bydgoszczy, strażakami i funkcjonariuszami Żandarmerii Wojskowej przy udziale pracowników Opery Nova w Bydgoszczy. Była to doskonała okazja dla pracowników, aby sprawdzić swoje reakcje, zachowanie w przypadku ataku terrorystycznego. Około 300 pracowników przećwiczyło zasady postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika do budynku.</p> <p><i>Ćwiczenia w „Operze Nova”</i></p> <p><i>Źródło: www.policja.pl/pol</i></p>	Budżet Miasta	IV.6.	

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Wykrywalność przestępstw stwierdzonych w %	%	67,1	61,6	62,4	60,7	60,1		IV.6.	US
2	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	szt./1000	35,1	30,2	21,5	19,6	18,9		IV.6.	US
3	Liczba wypadków drogowych liczba ofiar wypadków	szt. osoby	262 8	257 13	209 6	199 9	180 11		III.2., IV.6.	US

Podsumowanie:

Wszystkie 4 przedsięwzięcia ujęte w Programie Nr 11 *Bezpieczna Bydgoszcz* były realizowane w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 17 zadań głównych zapisanych w programie, 14 (tj. 82,4%) było realizowanych na bieżąco, w 3 (tj. 17,6%) przypadkach nie rozpoczęto realizacji zadania. Należy dodać, że w przypadku zadań jeszcze nierealizowanych, prowadzone były wstępne prace związane z przygotowaniem ich do nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020. Z 14 głównych zadań realizowanych w 2016 roku, 11 było współfinansowanych bądź finansowanych z budżetu miasta.

Realizacja zadań programu przyczyniła się m.in. do ograniczenia przestępczości. Działania prowadzone w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, powodują systematyczny spadek liczby kierowców przekraczających prędkość na bydgoskich ulicach, maleje realna prędkość, o jaką przekraczają oni dozwolony pułap, maleje liczba wypadków drogowych, co obrazują mierniki realizacji programu.

Na poprawę bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa wpływa również rozbudowa wideomonitoringu na terenie miasta, co przejawia się m.in. w malejącej liczbie przestępstw. Wykrywalność przestępstw utrzymuje się na poziomie powyżej 60%.

Należy podkreślić, że wiele działań uzależnionych jest od środków finansowych. Dotyczy to przede wszystkim wyposażenia w sprzęt ratownictwa specjalistycznego, urządzenia ostrzegania, pomocy medycznej, jak również pozyskiwania środków na wspieranie instytucjonalne i środowiskowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomoc rodzinom i osobom zagrożonym, dotkniętym patologią, bezrobotnym i osobom starszym.

III.12. Program Nr 12 Obywatelska Bydgoszcz

Cel programu:

Podniesienie świadomości obywatelskiej i aktywności mieszkańców, utrwalenie w społeczności lokalnej, sposobu myślenia i działania według zasady: działaj lokalnie myśl globalnie.

Koordynator programu:

Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Doskonalenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i ruchami obywatelskimi:	Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	<p>W celu doskonalenia współpracy z organizacjami pozarządowymi i ruchami obywatelskimi w 2016 roku Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu prowadził różnorodne działania m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> wdrożono system Wkac.pl - elektroniczny generator wniosków, ułatwiający organizacjom pozarządowym aplikowanie o środki finansowe z budżetu Miasta, prowadzono szereg bezpłatnych inicjatyw mających na celu wspieranie organizacji pozarządowych w ich działalności statutowej: <ul style="list-style-type: none"> szkolenia i warsztaty związane tematycznie z działalnością organizacji pozarządowych, opiekunów wolontariatu i wolontariuszy, dyżury i porady eksperckie w zakresie księgowości i prawa, a także w ramach tzw. grup wsparcia (m.in. porady psychologiczne), spotkania z młodzieżą w szkołach oraz w Urzędzie Miasta Bydgoszczy, spotkania i pogadanki z seniorami popularyzujące ideę wolontariatu i działania obywatelskiego, szkolenia dla urzędników z wydziałów Urzędu Miasta Bydgoszczy, którzy współpracują z organizacjami pozarządowymi w celu poszerzenia i uzupełnienia ich wiedzy i kompetencji, doradztwo indywidualne w szerokim zakresie tematycznym m.in.: w jaki sposób oraz z jakich źródeł pozyskiwać dofinansowanie na działalność organizacji, jak i gdzie składać wnioski o dofinansowanie, jakie są możliwe pozafinansowe formy wsparcia dla NGO, jak założyć organizację, jak nawiązać współpracę z innymi organizacjami itp. zorganizowano Bydgoskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, w którym uczestniczyli przedstawiciele organizacji obywatelskich i pozarządowych oraz instytucji na co dzień współpracujących z trzecim sektorem, zorganizowano Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych – całonocne wydarzenie na Wyspie Młyńskiej promujące i prezentujące mieszkańcom Bydgoszczy lokalne organizacje pozarządowe oraz ich działania. 	Budżet Miasta	IV.7. IV.8.
	Określenie ścisłych zasad współpracy w aspekcie finansowym, organizacyjnym, informacyjnym, merytorycznym	ZWO	Uchwałą Nr XXI/356/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 listopada 2015 r. został przyjęty „Program współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2016”. Jest to podstawowy dokument, który opisuje zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi, a działającymi w Bydgoszczy organizacjami pozarządowymi.	Budżet Miasta	IV.7. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Zarządzeniem Nr 399/2015 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 13 lipca 2015 r. powołano zespół ds. przygotowania projektu programu współpracy Miasta Bydgoszcz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2016 roku. Zespół opracował projekt programu, który został przedstawiony do konsultacji organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego oraz Radzie Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy. Sprawozdanie z rocznej realizacji Programu przedkładać jest Radzie Miasta Bydgoszczy w terminie do 31 maja roku następującego po roku sprawozdawczym.		
	Określenie standardów finansowania projektów	ZWO	Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określa główne zasady i formy współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w tym określa zasady współpracy finansowej. Natomiast formy współpracy finansowej Miasta z organizacjami pozarządowymi określa „Program współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”.	Budżet Miasta	IV.7. IV.8.
	Prowadzenie wspólnej polityki informacyjnej z Radą Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy: wspólna strona internetowa, gdzie ogłaszane będą m.in. konkursy, opisy przedsięwzięć, etc. www.bydgoszcz.pl	ZWO	W 2016 roku ZWO współpracował na bieżąco z Radą Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy i jednocześnie zapewniał obsługę administracyjno-techniczną Rady. Dodatkowo zamieszczał informacje dotyczące działalności organizacji pozarządowych na www.bydgoszcz.pl/informator (zakładki: organizacje pozarządowe, Wolontariat Miejski, wyszukiwarka organizacji pozarządowych), na fanpage'u Miasta na portalu społecznościowym Facebook, w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronach internetowych Miejskiego Centrum Kultury oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Ponadto RDPP MB dla organizacji pozarządowych: <ul style="list-style-type: none"> • pełniła dyżury w każdy ostatni wtorek miesiąca oraz dodatkowe dyżury w ramach „Grupy wsparcia dla organizacji pozarządowych” (w pierwszy poniedziałek miesiąca), • organizowała szkolenia np. „Świadoma komunikacja”, „Jak napisać dobry projekt”, „Praktyczny poradnik savoir-vivre wobec osób niewidomych i niedowidzących”, • współorganizowała kampanie „Mój 1% zostaje w Bydgoszczy” – happening i kampania informacyjna, której celem było zachęcenie bydgoszczan do przekazania 1% podatku na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych, • prowadziła konsultacje i opiniowała projekty uchwał Rady Miasta Bydgoszczy (7 uchwał). 	Budżet Miasta	IV.7. IV.8.
	Przeznaczenie pomieszczeń na działalność dla organizacji pozarządowych, w tym budowa Centrum organizacji pozarządowych, seniorów i wolontariatu	ZWO	W ramach zadania opracowano wielobranżową dokumentację projektowo-kosztorysową adaptacji pomieszczeń dla Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. Na powierzchni liczącej ok. 900 m ² , mieszczącej się na dwóch kondygnacjach budynku dawnej księgarni „Współczesna” przy ul. Gdańskiej 5 powstaną: sale konferencyjne, warsztatowe, zaplecze techniczne i merytoryczne oraz przestrzeń wystawiennicza. Wszystko w celu polepszenia współpracy z organizacjami pozarządowymi, wzmocnienia wsparcia merytorycznego i doradztwa oraz integracji osób w różnym wieku i z różnych środowisk. Przyszłe centrum będzie miejscem spotkań przedstawicieli organizacji pozarządowych z różnych obszarów, seniorów, wolontariuszy, grup wsparcia, grup nieformalnych. Centrum oferować będzie szkolenia oraz konsultacje specjalistów.	Budżet Miasta	IV.7. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Siedziba przyszłego Bydgoskiego Centrum Organizacji Pozarządowych</p> <p>Zródło: www.bydgoszcz.pl</p>		
b.	Stwarzanie możliwości wzrostu aktywności działań dla dobra ogólnego wśród uczniów:				
	Zachęcanie uczniów do pracy wolontariackiej m.in. przez dawanie przykładów z działań lokalnych, krajowych i międzynarodowych oraz realizację Miejskiego Programu Wolontariatu	ZWO Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe	<p>W 2016 roku realizowane były następujące przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja wolontariuszy wyróżniających się w swojej pracy poprzez prezentowanie ich sylwetek w trakcie konkursów: <ul style="list-style-type: none"> – „Bydgoski Wolontariusz Roku 2016” – konkurs organizowany od 2003 r., miał na celu popularyzację pozytywnych postaw i działań osób, które poświęcają swój czas dla innych. Konkurs obejmował cztery kategorie wiekowe: wolontariat dziecięcy (do 14 roku życia), wolontariat młodzieżowy (od 15 do 25 roku życia), wolontariat dorosły (osoby, które ukończyły 25 rok życia) oraz opiekun wolontariatu. Gala Konkursu odbyła się w dniu 5 grudnia 2016 roku i była połączona z obchodami Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. Po raz czternasty przyznano nagrody tym, którzy bezinteresownie niosą pomoc innym; – miejska edycja Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych” – organizowanego od 2000 r., którego celem było wyłanianie i promowanie pozytywnych zachowań, działań oraz postaw dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie przemocy i agresji wśród młodzieży oraz upowszechnianie dziecięcego i młodzieżowego wolontariatu. • Spotkania edukacyjno-informacyjne dla wolontariuszy ze szkół oraz wolontariuszy grupy inicjatywnej działającej przy Urzędzie Miasta Bydgoszczy „Siła Wolontariuszy Miejskich - Bydgoszcz” – w 2016 roku spotkania odbywały się raz w tygodniu. • Promocja Wolontariatu Miejskiego podczas imprez integracyjnych np. Pikniku Bydgoskich Organizacji Pozarządowych, Jarmarku Kujawsko-Pomorskiego, spotkań z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza, drogą poczty e-mailowej, na bydgoskim portalu internetowym, na portalach społecznościowych, itd. 	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p data-bbox="712 272 1299 295"><i>Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych na Wyspie Młyńskiej</i></p> <p data-bbox="712 614 936 636">Źródło: www.bydgoszcz.pl</p> <ul data-bbox="712 667 1859 1173" style="list-style-type: none"> • Przekazywanie informacji na temat programów m.in. Komisji Europejskiej „Erasmus+ Młodzież”, Akademii Przyszłości, Banku Żywności, Szlachetnej Paczki, WOŚP, wolontariatu europejskiego EVS np. w Hiszpanii, Macedonii, projektów Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, konkursów z zakresu e-wolontariatu, szkoleń oferowanych przez Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP O. Bydgoszcz, przedsięwzięć, w których wolontariusze mogli uczestniczyć. • Szkolenia, spotkania, warsztaty dla przedstawicieli organizacji pozarządowych, wolontariuszy szkolnych oraz koordynatorów wolontariatu z zakresu m.in.: autoprezentacji, komunikacji interpersonalnej, doskonalenia umiejętności pracy w grupie i z grupą, itp., • Współpraca z opiekunami wolontariatu szkolnego, aktualizacja bazy szkolnych klubów wolontariatu: • w 74 szkołach działały szkolne koła wolontariatu, • wydano 248 potwierdzeń pracy wolontariuszy w szkolnych klubach. • Wdrożenie Programu Bydgoskiego Wolontariatu, który jest elementem realizacji „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020”. Założeniem Programu jest stworzenie do 2020 r. systemu, który pozwoli mieszkańcom na aktywny udział w różnorodnych formach wolontariatu oraz ma na celu podniesienie kompetencji i wiedzy organizatorów wolontariatu, wolontariuszy. W tym celu został utworzony zespół roboczy ds. wdrożenia i opracowania Programu Bydgoskiego Wolontariatu, w którym uczestniczy 26 osób z różnych środowisk m.in.: przedstawiciele władz Miasta, środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych, szkół, Młodzieżowej Rady Miasta Bydgoszczy. <p data-bbox="712 1189 1859 1353">Z inicjatywy Młodzieżowej Rady Miasta Bydgoszczy oraz Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy w ramach realizacji „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” powstało Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju. MCIiR to inicjatywa skierowana do młodych ludzi. Powstała ona z myślą o aktywizacji uczniów i studentów z naszego miasta. Celem działalności centrum jest wskazanie młodzieży ścieżek rozwoju i wspieranie ich udziału w życiu bydgoskiej społeczności. W 2016 roku młodzież skupiona wokół MCIiR była zaangażowana w:</p> <ul data-bbox="712 1358 1563 1380" style="list-style-type: none"> - promocję MCIiR - przygotowanie strony internetowej, nośników promujących, 		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> - obsługę logistyczną i organizacyjną Forum Szkół i Pracodawców „CV 2016. Szkoła – Praca – Kariera”, Regionalnego Festiwalu Naukowego E(x)plory, gali podsumowującej XVI edycję Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”, bydgoskich obchodów Dnia Nauczyciela, Dni Nauki w VI LO, Gali „Bydgoski Wolontariusz Roku 2016”, II Forum Dużej Rodziny, - przygotowanie i obsługę stoisk z animacjami dla dzieci, pomoc organizacyjną imprezy „Bajkowa Bydgoszcz”, Pikniku Bydgoskich Organizacji Pozarządowych, 39. BIM, - współpracę przy Konkursie Filmów Amatorskich KLAPS, - przygotowanie do inauguracji Bydgoskiego Uniwersytetu Otwartego, - przygotowanie obchodów Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej, - udział wolontariuszy w 31. AFF-Erze Filmowej, w warsztatach nt. organizacji debat oxfordzkich, w V Forum Młodzieży (referat wolontariusza), w konferencji pt. „Bądź autorem swojej kariery – Kompetencje XXI wieku” (referat wolontariusza), itp. 		
	Aktywna działalność Młodzieżowej Rady Miasta oraz samorządów uczniowskich	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Działalność Młodzieżowej Rady Miasta Bydgoszczy w 2016 roku polegała na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koordynacji funkcjonowania młodzieżowego radia internetowego OMG Radio (Oryginalne Młodzieżowe Granie), którego studio mieści się w Pałacu Młodzieży. Na antenie były emitowane audycje przygotowywane przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów. Czas antenowy wynosił 4 godziny dziennie od poniedziałku do soboty. Audycje były dostępne na http://omgradio.bydgoszcz.pl - uczestnictwie w zespołach: monitorujących realizację założeń „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013–2020”, opracowujących miejski program wolontariatu oraz miejski program edukacji patriotycznej, ds. opracowania Programu Rozwoju Kultury na lata 2016-2026, opracowujących „Strategię Marki Miasta”, - przeprowadzeniu badania dot. tworzenia warunków w bydgoskich szkołach do rozwoju samorządności uczniowskiej i budowania społeczeństwa obywatelskiego, - współtworzeniu wraz z Wydziałem Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy w ramach realizacji „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” Młodzieżowego Centrum Informacji i Rozwoju, - uczestniczeniu w pracach kapituły konkursu „Bydgoski Wolontariusz roku 2016”, - obejmowaniu patronatami wydarzeń organizowanych przez szkoły oraz w sponsorowaniu nagród. <p>Ponadto MRMB była partnerem Miasta Bydgoszczy w organizowaniu Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej w Bydgoszczy m.in. wspólnie z Młodzieżowym Centrum Informacji i Rozwoju oraz Radiem OMG przeprowadzili grę miejską „Moja Bydgoszcz. Znam i lubię”.</p> <p>Przedstawiciele MRMB uczestniczyli także w różnego rodzaju przedsięwzięciach m.in.: III Miejski Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu pt. "Spróbujcie spojrzeć.... Spróbujcie wiedzieć", Bydgoskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, Forum Szkół Publicznych i Pracodawców „CV 2016”, Bydgoski Przegląd Talentów dla Szkół Podstawowych, „Konsultacje Non Stop” dotyczące Bydgoskiego Centrum Organizacji Pozarządowych, gala XVI edycji Samorządowego Konkursu Nastolatków "Ośmiu Wspaniałych", „Bajkowa Bydgoszcz”, 11 urodziny nadania ZS Nr 9 imienia Bydgoskich Olimpijczyków, IV Ogólnopolski Konkurs "Działam bezpiecznie", Kongres Samorządów Uczniowskich, Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych, itp. MRMB koordynuje projekt pn. „Laboratorium demokracji”, w ramach którego funkcjonuje także Kongres Samorządów Uczniowskich skupiający przedstawicieli SU szkół podstawowych i gimnazjów oraz Między-</p>	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>gimnazjalny Sejmik Uczniowski.</p> <p>Działania MRMB zostały dostrzeżone na forum ogólnopolskim. Funkcjonowanie zostało sprawdzone przez Fundację Civilis Polonus oraz Heinrich Böll Stiftung – działalność została upowszechniona, jako dobra praktyka.</p> <p>Samorządy uczniowskie realizowały zadania wynikające ze specyficznych potrzeb lokalnej (szkolnej) społeczności w postaci organizacji życia kulturalnego, wydarzeń o charakterze sportowym, prowadzenia stron internetowych, radiowęzłów, organizacji uroczystości szkolnych, a także uczestniczyli w uroczystościach związanych z wydarzeniami rocznicowymi organizowanymi na terenie miasta. Samorząd uczniowski opiniował również dokumenty wewnętrzne szkół.</p>		
	Popularyzacja pracy na rzecz szkoły	Wydział Edukacji i Sportu	Zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” popularyzacja pracy na rzecz szkoły realizowana była przede wszystkim poprzez VI edycje projektu „Laboratorium demokracji”, adresowanego do przedstawicieli samorządów uczniowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wraz z opiekunami oraz studentów. Celem projektu było tworzenie warunków dla rozwoju inicjatyw podejmowanych przez samorządy uczniowskie i akademickie oraz zwiększenie uczestnictwa dzieci i młodzieży w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. W ramach tego przedsięwzięcia organizowane były cykliczne inicjatywy: Kongres Samorządów Uczniowskich dla szkół podstawowych (koordynator ZS Nr 32), Międzygimnazjalny Sejmik Uczniowski (koordynator ZS Nr 27), warsztaty dla nauczycieli / opiekunów samorządów uczniowskich (koordynator Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli), a także spotkania organizowane przez Młodzieżową Radę Miasta Bydgoszczy.	Budżet Miasta	IV.8.
	Tworzenie projektów dotyczących działań społecznych i pozyskiwanie grantów na ich realizację	Wydział Edukacji i Sportu	<p>W ramach systemu Bydgoskich Grantów Oświatowych, przeznaczonych na wspieranie inicjatyw edukacyjnych i kulturalnych szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz, w 2016 roku jednostki oświatowe złożyły 703 wnioski. W drodze konkursu, 162 projekty otrzymały granty, w tym na realizację różnorodnych form aktywności społecznej, samorządowej, działań na rzecz integracji środowisk oraz budowania tożsamości lokalnej np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Blisko siebie – daleko od uzależnień” – kampania profilaktyczna dla uczniów klas I–III gimnazjum, – „Moje osiedle, Jachcice – jestem jego częścią. Wehikuł czasu. Konkurs w ramach projektu „Bydgoszcz – moje miasto, jestem jego częścią”, – XII edycja obchodów Dnia Godności Osób Niepełnosprawnych, – Kulinaryny piknik w centrum Miasta Bydgoszczy dla dzieci i młodzieży województwa kujawsko-pomorskiego „Smaki zup kuchni regionalnej i polskiej”, – PO-MOC - Forum Młodych Wolontariuszy, – Festyn rodzinny – impreza integrująca społeczność i mieszkańców Osiedla Okole, 670 urodziny Miasta Bydgoszczy, – VIII Ogólnopolski Konkurs Filmów Amatorskich „Klaps”, – Projekt profilaktyczno-wychowawczy „Żyj, nie ulegaj, walcz...!”, – 4 LOve „Słoneczko” – zajęcia artystyczno-sportowo-rekreacyjne dla wychowanków Domu Pomocy Społecznej, itp. <p>W 2016 roku w SP Nr: 1, 13 oraz 41 realizowane były przedsięwzięcia dofinansowane w ramach rządowego programu „Bezpieczna+”.</p>	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Dodatkowo lokalne organizacje pozarządowe ubiegały się o środki pochodzące z funduszy europejskich w ramach PO WER oraz z różnych resortów Rady Ministrów np. 14 podmiotów uzyskało dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki.</p>		
	Budowa poczucia tożsamości lokalnej, edukacja regionalna	<p>Wydział Edukacji i Sportu</p> <p>III LO</p> <p>VII LO</p> <p>VIII LO</p>	<p>Zadanie było realizowane w ramach „Strategii Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020” w ramach działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.3.2 Stworzenie i realizacja programu edukacji patriotycznej oraz opracowanie i realizacja harmonogramu obchodów uroczystości o charakterze historyczno-patriotycznym (koordynator VIII LO) m.in.: <ul style="list-style-type: none"> Małe Ojczyzny. Bydgoszcz - we współpracy z IPN Oddział Bydgoszcz opracowano dla dzieci w wieku 6-8 lat kločki edukacyjne przedstawiające najważniejsze symbole Polski, województwa kujawsko-pomorskiego i Bydgoszczy, które zostały przekazane do wszystkich szkół podstawowych. <p>Zródło: www.bydgoszcz.pl</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1 Stworzenie i realizacja programu edukacji regionalnej, krajoznawstwa i turystyki oraz popularyzacja wiedzy o Bydgoszczy i jej mieszkańcach wśród dzieci i młodzieży (koordynator VII LO) m.in.: <ul style="list-style-type: none"> organizacja 7 rajdów pieszych w okolicach Bydgoszczy i regionie kujawsko-pomorskim, doposażenie VII LO w sprzęt umożliwiający dokumentację i upowszechnianie programu edukacji regionalnej (m.in. wielkoformatowe zdjęcia), organizacja Piosenki Turystycznej oraz święta 11 Listopada. 2.4.6 Klub kreatorów innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych (koordynator III LO) m.in.: <ul style="list-style-type: none"> „Wehikuł czasu” – klub innowacyjnego nauczania historii i woś oraz „Małej Ojczyzny” zrealizował 2 spotkania metodyczne z nauczycielami, przygotował kolejny zeszyt poradnika dobrych praktyk nauczycielskich pn. „Jak dotrzeć do pokolenia Z”, zorganizował 2 spotkania dla młodzieży, gdzie przeprowadzono zajęcia metodami innowacyjnymi z zakresu historii najnowszej. 2.5.6.3 Wspieranie inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych szkół poprzez Bydgoski Grant Oświatowy oraz inne projekty i przedsięwzięcia. <p>W 2016 roku przyznano szkołom i placówkom 7 grantów na realizację przedsięwzięć o tematyce regionalnej i patriotycznej np. „Jestem dumny z Bydgoszczy” – konkurs grafiki komputerowej z cyklu „Bydgoszcz oczami Wllebera”, natomiast na przedsięwzięcia organizowane w ramach 670-lecia nadania praw miejskich przyznano 42 granty m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> „Spacery z historią”, „Śladami średniowiecznej Bydgoszczy w 670 rocznicę nadania Bydgoszczy 	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>praw miejskich” (gra terenowa),</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Historia pędzlem malowana” – międzyszkolny konkurs plastyczny, – „Bydgoszcz w wierszu, tańcu i piosence – Miastu na 670 rocznice nadania praw miejskich” – przegląd itp. 		
c.	Popularyzacja postaw obywatelskich we wszystkich grupach społecznych i wiekowych:				
	Nawiązywanie współpracy z organizacjami w kraju i zagranicą celem popularyzacji wzorców z miast/państw, gdzie działania obywatelskie są bardziej zaawansowane	<p>Wydział Edukacji i Sportu</p> <p>Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą</p>	<p>Miasto Bydgoszcz od 2005 roku jest członkiem stowarzyszenia Eurocities, które zrzesza ponad 130 dużych miast europejskich z 34 krajów, głównie z państw UE. Celem stowarzyszenia jest stworzenie wspólnej wizji dla zrównoważonego rozwoju, lepszej przyszłości i dobrej jakości życia w miastach europejskich. W 2016 roku przedstawiciele UMB uczestniczyli w przedsięwzięciach w ramach stowarzyszenia Eurocities, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w Forum Ochrony Środowiska w Utrechcie (Holandia) oraz w Forum Ochrony Środowiska Lublanie (Słowenia), – w spotkaniu koordynatorów EUROCITIES w Porto (Portugalia). <p>Podobnie jak w latach poprzednich Miasto Bydgoszcz współpracowało z Kongresem Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy przy organizacji Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej. Było to przedsięwzięcie wspólnotowe, którego ideą jest promowanie postaw obywatelskich oraz zaangażowanie się obywateli w działania na rzecz wzmocnienia samorządności i poczucia jedności społeczności lokalnych. Bydgoszcz po raz czwarty uczestniczyła w wydarzeniu, natomiast po raz trzeci w kategorii 12-Star City (Miasto Dwunastu Gwiazd). Tegoroczna edycja ETDL odbywała się pod hasłem „Living together in culturally diverse societies: respect, dialogue, interaction” (Życie w kulturowo zróżnicowanych społeczeństwach: szacunek, dialog, współdziałanie). Młodzi bydgoszczanie mieli okazję wziąć udział w warsztatach, szkoleniach, debatach, wystawach, konkursach, wycieczkach, pokazach tańca, przedstawieniach oraz grach miejskich, a także spróbować swoich sił w przygotowaniu krótkich filmów, audycji radiowych oraz reportaży. Niektórzy z nich wcielili się w rolę przewodników oprowadzających cudzoziemców mieszkających w naszym mieście, po zabytkach i atrakcjach turystycznych Bydgoszczy. W organizację przedsięwzięć o charakterze europejskim włączyły się aktywnie szkoły m.in.: SP Nr: 66, 9; Gimnazjum Nr 56, ZS Budowlanych, ZSO Nr 3, ZS Nr 14, Technikum Obsługi Turystycznej (ZS Chemicznych), ZS Mechanicznych Nr 2, International School of Bydgoszcz. Partnerami Miasta w tegorocznej edycji ETDL było również: Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju, Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy, Telewizja Gim TV23, Radio OMG Bydgoszcz, Klub Przyjaciół Ukrainy, Nieformalna Grupa „Sławek i Przyjaciele” oraz Biuro Turystyki Visite.pl. Zaangażowanie Miasta doceniła Rada Europy, oceniając Bydgoszcz jako jedno z aktywniejszych miast europejskich w tym zakresie.</p> <p>Bydgoszcz od 2007 roku jest członkiem Stowarzyszenia Agencji Demokracji Lokalnej ALDA, która zrzesza 193 jednostki władz lokalnych i organizacji pozarządowych z 25 krajów Europy. Bydgoszcz jest pierwszym polskim miastem, które zdecydowało się na to członkostwo. W 2016 roku współpraca z tym stowarzyszeniem dotyczyła możliwości uczestniczenia we wspólnych projektach i opiniowania dokumentów dla instytucji europejskich.</p>	<p>Srodki Eurocities</p> <p>Budżet Miasta</p>	<p>1.6. IV.8.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Ponadto w 2016 roku w Bydgoszczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w ramach wizyty studyjnej przebywała grupa ośmiu młodych przedstawicieli Ukrainy, uczestnicząca w projekcie „Młode pokolenie zmieni Ukrainę”, stworzonym przez kijowską Fundację Bohdana Hawryłyszyna. Celem programu było wykształcenie u młodych ludzi umiejętności krytycznego podchodzenia do otaczającej ich rzeczywistości, tak, aby w przyszłości to oni dokonali transformacji Ukrainy. Młodzi ludzie odbyli spotkania m.in. z władzami Miasta, odwiedzili Wielospecjalistyczny Szpital Miejski, Przedsiębiorstwo PESA Bydgoszcz S.A., Centrum Zarządzania Ruchem i Transportem, a także Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych ProNatura Sp. z o.o. oraz Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o. – gościło dwóch przedstawicieli Organizacji Obywatelskiej "Telewizja Hromadske: Czerkasy", której celem było przekazywanie społeczeństwu prawdziwych i istotnych dla mieszkańców miasta informacji. Dziennikarze przyjechali do Bydgoszczy, aby zrealizować serię programów o naszym mieście. Goście spotkali się z władzami Miasta, odwiedzili także Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny oraz Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych ProNatura Sp. z o.o. W Urzędzie Miasta Bydgoszczy dziennikarze rozmawiali o estetyce przestrzeni publicznej miasta, a także o wsparciu, jakie miasto udziela organizacjom pozarządowym. Podczas pobytu w Bydgoszczy gościom towarzyszył wiceprezes Klubu Przyjaciół Ukrainy, organizacji non-profit, która skupia bydgoszczan oraz osoby związane z regionem, zajmujące się tematyką ukraińską. Dziennikarze uzyskali informacje na temat działalności stowarzyszenia, zebrali także obszerny materiał na temat obywateli Ukrainy, którzy zamieszkali w naszym mieście. <p>Dodatkowo Miasto Bydgoszcz nawiązało współpracę z Szkołą Letnią Liderów Międzynarodowych, która było inicjatywą skierowaną do młodych osób mających chęć i potencjał do odgrywania roli lidera w swoim środowisku. Szkoła Letnia to 5 dni bezpłatnych spotkań, warsztatów oraz wizyt studyjnych. Celem Szkoły Letniej było pokazanie, że współpraca międzynarodowa daje duże możliwości rozwoju zarówno osobistego, jak i zawodowego czy lokalnego. Organizatorzy przedsięwzięcia chcieli zachęcić uczestników Szkoły Letniej do tego, aby stali się inicjatorami i liderami przedsięwzięć międzynarodowych realizowanych w ich mieście, na uczelni, w firmie, czy w organizacji. Podczas spotkania z zespołem ds. współpracy międzynarodowej Miasta Bydgoszczy dyskutowano m.in. o ogólnych celach strategicznych współpracy międzynarodowej Miasta Bydgoszczy, o formach współpracy międzynarodowej, o udziale Miasta w międzynarodowych organizacjach i stowarzyszeniach oraz o projektach międzynarodowych zrealizowanych przez Miasto.</p> <p>W zakresie współpracy międzynarodowej szkoły i placówki realizowały zadanie przede wszystkim poprzez uczestnictwo w programie Erasmus+. W 2016 roku realizowano równolegle 31 projektów, w tym też stażowych.</p> <p>Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy współpracowała z Fundacją Civis Polonus, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Polską Radą Organizacji Młodzieżowych. W 2016 roku przygotowała się do uczestnictwa w projekcie międzynarodowym w Słowenii dot. budowania społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Ponadto Miasto Bydgoszcz udzielało wsparcia organizacyjnego i finansowego placówkom oświatowym, które wyrażają chęć realizowania międzynarodowych i krajowych projektów. Za pośrednictwem Wydziału</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Edukacji i Sportu do placówek oświatowych przekazywane były informacje odnośnie nawiązywania i utrzymania partnerskich kontaktów między szkołami i placówkami oświatowymi z kraju i z zagranicy. Szkoły i placówki oświatowe podejmowały wiele działań, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> uczestniczyły w programach Unii Europejskiej: <ul style="list-style-type: none"> Program „Erasmus+” – wsparcie otrzymały następujące placówki: Przedszkole Nr 66, SP Nr: 20, 37, 41, Gimnazjum Nr 5, ZS Budowlanych, ZS Chemicznych, ZS Nr: 4, 19; ZS Ogólnokształcących Nr: 4, 5, 6, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój „Staże zagraniczne dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych oraz szkolenia kadry kształcenia zawodowego”, a także „Zagraniczna mobilność kadry edukacji szkolnej” – wsparcie otrzymały placówki: Przedszkole Nr 66, ZS Budowlanych, ZS Nr 12, ZS Samochodowych, organizowały imprezy o zasięgu międzynarodowym: <ul style="list-style-type: none"> Bydgoskie Impresje Muzyczne BIM to impreza jedyna w swoim rodzaju, znana także jako Międzynarodowe Spotkania Muzykującej Młodzieży. Impreza organizowana od 1977 r., w której uczestniczą młodzieżowe zespoły o różnorodnym charakterze (chóry i orkiestry kameralne, zespoły wokalne, instrumentalne, folklorystyczne, tańca współczesnego, piosenki i ruchu itp.) z całego świata. Międzynarodowy Turniej Szachowy Juniorów „Euro Szachy Talenty 2016” – Młodzieżowy Dom Kultury nr 1. <p>Uczestniczyły w imprezach międzynarodowych m.in. zespołów tanecznych z Bydgoszczy, Zespół Pieśni i Tańca „Ziemia Bydgoska”.</p>		
	Organizowanie i finansowanie wyjazdów studyjnych do miejsc, w których działania obywatelskie są na wyższym poziomie	<p>Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą</p> <p>Wydział Zintegrowanego Rozwoju</p>	<p>W celu realizacji zadania przedstawiciele Urzędu Miasta Bydgoszczy uczestniczyli w:</p> <ul style="list-style-type: none"> konferencji Urban Thinkers Campus w Mannheim – inicjatywie ONZ, opartej na programie UN-HABITAT Światowej Kampanii Rozwoju Miast. Program debaty koncentrował się na obecnych i przyszłych wyzwaniach związanych z życiem w miastach i metropoliach. Poszczególne zespoły konferencji wypracowały rekomendacje celem przekazania zarządowi UN-HABITAT. W ramach wydarzenia specjalnie dla miast partnerskich Mannheim odbyło się tzw. Miejskie Laboratorium dot. „Dobrego Zarządzania/Ewaluacji Polityki Rozwoju Miast”. W czasie laboratorium przedstawiona została prezentacja na temat zrównoważonego rozwoju Miasta Bydgoszczy. spotkaniu koordynatorów Eurocities w Porto (Portugalia). Celem spotkania „Platforma Współpracy” było m.in. zaznajomienie członków stowarzyszenia z aktualnym stanem aktywności poszczególnych forów i grup roboczych oraz nowych możliwości wykorzystania członkostwa w Eurocities, sesje tematyczne dotyczące zagadnień inteligentnych miast i polityk w zakresie zrównoważonego rozwoju miast, sesja szkoleniowa w zakresie europejskich programów finansowych, przedstawienie informacji przez przedstawicieli miast nt. realizowanych form współpracy ze stowarzyszeniem, udział w głosowaniu nad programem działań stowarzyszenia na kolejny rok. warsztatów ewaluacyjnych w Budapeszcie (Węgry) oceniające oddziaływanie i znaczenie Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej. Ważnym aspektem spotkania było poznanie się oraz wymiana doświadczeń z kolegami z innych miast europejskich, odpowiedzialnymi za podobne zadania, pracującymi w jednostkach, dedykowanych współpracy międzynarodowej. Była to także okazja do zaprezentowania na forum miasta Bydgoszczy i jej kluczowych projektów, osiągnięć. 	Środki Eurocities	1.6. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Stworzenie systemu bodźców mobilizujących ludzi do działań społecznych	Miasto Bydgoszcz	<p>Przedsięwzięcia realizowane w 2016 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja Programu „Bydgoska Koperta Życia” - program profilaktyczny, dzięki któremu służby medyczne, w razie zagrożenia życia, mogą szybciej, łatwiej i skuteczniej podejmować akcję ratunkową, – realizacja Programu „Bydgoska Karta Seniora 60 +” - program skierowany do mieszkańców Bydgoszczy w wieku 60+, realizowany w celu aktywizacji tej grupy społecznej w zakresie edukacji, kultury, sportu i rekreacji itp., – realizacja Programu „Bydgoska Rodzina 3 plus” - program mający za zadanie promowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej, wyrównywanie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Program był realizowany w zakresie edukacji, kultury, sportu i rekreacji. – działania Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego tzw. Program „5/6”, – działania Programu 25/75, – obchody Europejskiego Tygodnia Demokracji Lokalnej, – akcje konkursowe na portalu Facebook, – projekt „Bydgoszcz Informuje” – platforma informacyjna w postaci działań takich jak cykliczne infografiki w social media, dystrybucja ulotek w okresie letnim zachęcających do czynnego udziału w ofercie przedsięwzięć organizowanych przez miasto, instytucje podległe oraz organizacje pozarządowe, outdoor, wykorzystanie systemu nośników w komunikacji publicznej do komunikowania działań podejmowanych przez Miasto i inne podmioty oraz do promocji przedsięwzięć, – powołanie pierwszego Bydgoskiego Inkubatora Organizacji Pozarządowych udzielającego kompleksowego wsparcia merytorycznego i szkoleniowego „na start” dla nowych organizacji pozarządowych oraz osób, które planują założyć organizację w najbliższym czasie, – realizacja „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2016” – przekazywanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, – możliwość aplikowania o współfinansowanie projektów mających szczególne znaczenie dla promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej Miasta Bydgoszczy, – patronat honorowy Prezydenta Miasta jako instrument wspierania przedsięwzięć o charakterze prospołecznym (93 przyznanych patronatów). 	Budżet Miasta	IV.8
	Kujawsko-Pomorskie Centrum Badań nad Społeczeństwem Obywatelskim		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
d.	Współpraca z grupami inicjatywnymi powstałymi dla przeprowadzenia konkretnych projektów dla dobra wspólnego:		Miasto Bydgoszcz otrzymało nominację do wyróżnienia w I edycji „PROOBYWATELSKI SAMORZĄD” w kategorii gminy miejskie. Nominację przyznała Kapituła Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych. Wyróżnienie to jest przyznawane samorządom, które prowadzą wysokiej jakości współpracę z organizacjami pozarządowymi i tworzą przestrzeń dla aktywności obywatelskiej.		
	Realizacja zadań publicznych w ramach inicjatyw lokalnych mieszkańców	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku kontynuowana była realizacja Programu Inicjatyw Lokalnych „25/75” oraz Programu „5/6” (Bydgoski Budżet Obywatelski). Program „25/75” był jedną z możliwości realizacji zadania publicznego z inicjatywy i przy współudziale mieszkańców Bydgoszczy. Celem programu było zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>naszego miasta dla wspólnego, a przede wszystkim szybszego wykonania zadań publicznych gminy. Aby wystąpić z wnioskiem o realizację zadania publicznego wystarczyło zgromadzić 25% wkładu własnego szacunkowego kosztu inwestycji. Natomiast pozostałe 75% kosztów zadania pokrywało Miasto. Mieszkańcy korzystali z tego programu w celu utwardzenia ulic, dobudowaniu brakujących fragmentów chodników oraz parkingów. Na realizację programu w budżecie miasta rezerwowane jest corocznie 5 mln zł. W 2016 roku w ramach programu zrealizowano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę ul. Broniewskiego wraz z zagospodarowaniem terenu zielenią, - budowę ulic: Bluszczowej i Makowej, Kalinowej i Czeremcha, Górzyskowo wraz z oświetleniem, Koko-sowej wraz z oświetleniem i odwodnieniem terenu, <p><i>Zrealizowana inwestycja na ul. Kokosowej.</i></p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę południowego odcinka ul. Przyleśnej wraz z oświetleniem. <p>Natomiast poniższe inwestycje zostały rozpoczęte w 2016 roku i zostaną zakończone w 2017 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ul. Księżycowej, ul. Kuczmy i ul. Wiosennej, - remont drogi wewnętrznej przy ul. Łukasiewicza wraz z rozbudową instalacji deszczowej, - przebudowa chodnika w pasie drogowym przy ul. Nakielskiej, - budowa drogi przy ul. Brzechwy - Szafirowej, - budowa nieutwardzonego odcinka ul. Darłowskiej i ul. Kosińskiego, - budowa 3 zatok parkingowych przy ul. Bizuela. <p>Program inicjatyw lokalnych pozytywnie wpływa na rozwój miasta kreując aktywność bydgoszczan oraz umożliwia realizować inwestycje potrzebne bydgoszczanom po znacznie niższych kosztach niż wynikałoby to z kosztorysów.</p> <p>Zasada działania Programu BBO polegała na wydzieleniu z budżetu miasta kwoty 5 mln zł (corocznie), na realizację zadań zgłaszanych przez mieszkańców miasta. Kwota ta była dzielona proporcjonalnie do liczby osób zameldowanych na pobyt stały na obszarze każdej z 29 rad osiedli (wchodzących w skład 6 okręgów wyborczych). Decyzje, które zadania należy realizować podejmowali mieszkańcy w głosowaniu. W edycji 2016 zgłoszono 291 pojedynczych projektów, do głosowania trafiły 152 projekty, oddano 22.241 głosów, w tym 21.457 głosów ważnych. W uchwalonym budżecie miasta na 2017 rok ujęto 44 zadania. Natomiast, w</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>ramach programu, w 2016 roku realizowane były zadania dotyczące: dróg osiedlowych, chodników, zagospodarowania terenu, infrastruktury rekreacyjno-sportowej, monitoringu, itp. wybrane przez mieszkańców w latach wcześniejszych.</p> <p><i>Miasteczko rowerowe na osiedlu Tatrzańskim</i></p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
	Monitoring aktywności obywatelskiej; programowanie dalszej współpracy na podstawie zdobytych doświadczeń i efektów: określanie mocnych i słabszych stron	Miasto Bydgoszcz	<p>Corocznie prowadzony jest monitoring „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, a jego efektem jest przedstawiane Radzie Miasta Bydgoszczy roczne sprawozdanie z jego realizacji.</p> <p>Na bieżąco prowadzony jest monitoring realizacji zadań w ramach Programów „25/75”, a także Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego oraz procedur ich wdrażania. Na podstawie zebranych doświadczeń proces jest modyfikowany.</p>	Budżet Miasta	IV.8.
	Współpraca przy realizowaniu/finansowaniu projektów wg zawartych umów wieloletnich	Miasto Bydgoszcz	<p>Z budżetu Miasta wspierane są przedsięwzięcia inicjowane przez różnorodne bydgoskie środowiska w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania kultury i dziedzictwa narodowego.</p> <p>W 2015 roku wprowadzono po raz pierwszy konkurs wieloletni, którego celem było wsparcie realizacji wieloletnich projektów i przedsięwzięć artystycznych o znaczeniu promocyjnym dla Miasta Bydgoszczy. Dofinansowanie mogły otrzymać projekty o charakterze międzynarodowym lub co najmniej ogólnopolskim, których realizacja przyczyniła się do budowania i promocji wizerunku Bydgoszczy, a program artystyczny przewidywał udział wybitnych wykonawców i twórców. Na realizację w latach 2016-2018 zadań publicznych dofinansowanie otrzymał m.in. Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. I.J. Paderewskiego; 39, 40 oraz 41. Bydgoskie Impresje Muzyczne – Międzynarodowe Spotkania Muzykującej Młodzieży; Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych MÓZG FESTIWAL (edycja 12, 13, 14) itp.</p>	Budżet Miasta	IV.8.
e.	Wspieranie działań na rzecz ułatwienia osiedlenia się w Bydgoszczy nowych mieszkańców z Polski i z zagranicy:		<p>W 2016 roku Miasto zaprosiło do siebie kolejną rodzinę ewakuowaną z ogarniętego walkami ukraińskiego Donbasu. Jak zawsze, pomoc zaoferowali bydgoszczanie i przedsiębiorcy. Miasto bezpłatnie użyczyło 5-osobowej rodzinie mieszkanie znajdujące się w zasobach Administracji Domów Miejskich Sp. z o.o. na okres trzech lat (przez ten czas rodzina będzie ponosić koszty mediów). Mieszkanie zostało w pełni umeblowane i wyposażone w sprzęt RTV AGD dzięki sponsorom i miejskim instytucjom. Rodzinie pomaga także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.</p>		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Prowadzenie strony informacyjnej „Zamieszkać w Bydgoszczy” dla nowo przybywających i nowo przybyłych, co/gdzie w Bydgoszczy		Zadanie w 2016 roku nie było realizowane.		
	Nawiązanie współpracy z pracodawcami, którzy zatrudniają/będą zatrudniali obcokrajowców	Powiatowy Urząd Pracy BARR Sp. z o.o.	<p>Łącznie w 2016 roku PUP w Bydgoszczy współpracował z 460 pracodawcami, którzy zatrudniają bądź planują zatrudnienie obcokrajowców. Współpraca dotyczyła rejestracji oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy obcokrajowcom oraz wydawania informacji na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy powierzającemu wykonanie pracy cudzoziemcowi.</p> <p>W 2016 roku wydano 1.047 informacji na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającemu wykonanie pracy cudzoziemcowi w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy dla łącznie 426 pracodawców. Ponadto zarejestrowano 27.734 oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy obywatelowi Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdowy, Rosji i Ukrainy od 426 pracodawców.</p> <p>BARR Sp. z o.o. aktywnie promuje możliwość zatrudnienia we współpracujących z agencją podmiotach. Międzynarodowe korporacje współpracujące ze spółką, jak np. Atos, Nokia, iQor, Keeeper oraz firmy m.in. PESA czy Oponeo zatrudniają znaczną ilość obcokrajowców. Pracownicy innych narodowości, głównie dzięki walorom językowym i zdolnościom technicznym, stanowią cenny wkład w świadczeniu globalnych usług i wytwarzaniu produktów dostarczanych z Bydgoszczy. Dodatkowo, w ramach realizowanego projektu „Bydgoszcz Szuka talentów”, BARR Sp. z o.o. przeprowadziło warsztaty o tematyce:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zarządzania projektami – prowadzone było przez specjalistów Project Management Institute, którzy przybliżyli tematykę zarządzania projektami w środowisku międzynarodowym, – programowania – prowadzone było przez ekspertów z UKW, którzy zapoznali uczestników z podstawami pisania aplikacji webowych w środowisku NET. Efektem szkolenia było nabycie przez uczestników umiejętności samodzielnego rozwiązania zadania programistycznego w technologii ASP.Net. Każde warsztaty realizowane były w czterodniowych cyklach (łącznie 24 godziny zajęć), zgodnie z zapotrzebowaniem danego pracodawcy. Warsztaty kończyły się konkursem na najlepszy projekt. Dla laureatów do wygrania były umowy o pracę lub płatne staże w firmie biorącej udział w projekcie. 	Budżet Miasta	IV.7.
	Rozwijanie współpracy z uczelniami pod kątem pomocy studentom zagranicznym	Uczelnie bydgoskie	<p>W 2016 roku projekt Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy pt. "Wykłady promocyjne w Czerkasach i Bydgoszczy. Stworzenie strony internetowej Bydgoszcz-Czerkasy promującej wspólne działania środowiska bydgoskiego i czerkaskiego" uzyskał dofinansowanie Miasta z zakresu promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej. Celem projektu było rozwijanie szeroko rozumianej współpracy środowisk akademickich i biznesowych, podnoszenie poziomu kształcenia oraz wymiana inicjatyw i idei służących rozwojowi środowiska akademickiego i gospodarczego. Wzmocnieniu współpracy polsko-ukraińskiej w dziedzinie edukacji i kultury oraz rozpowszechnieniu informacji o gospodarczym i społeczno-politycznym życiu miast partnerskich służyła strona internetowa projektu. W ramach projektu realizowane były badania systemów edukacyjnych, współpraca metodyczna, realizacja projektów dydaktycznych, naukowych, rozwojowych, charytatywnych i pomocowych, współpraca popularno-naukowa i integracja środowiska studenckiego. Projekt powinien przyczynić się do powstania w przyszłości Centrum Kultury i Języka Polskiego w Czerkasach.</p> <p>Ponadto w 2016 roku około 140 zagranicznych studentów uczyło się na bydgoskich uczelniach dzięki programowi Erasmus i międzynarodowej wymianie międzyuczelnianej. Zagraniczni goście pochodzili z Turcji,</p>	Budżet Miasta	IV.7

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Chorwacji, Czech, Rumunii, Hiszpanii, Włoch, Portugalii, Węgier, Kenii, Indii, Indonezji, Afganistanu, Syrii oraz Cypru. Studenci podczas pobytu w Bydgoszczy poznawali naszą kulturę, obyczaje oraz historię, będąc studentami Collegium Medicum UMK, Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego oraz Wyższej Szkoły Gospodarki.</p> <p><i>Spotkanie Iwony Waszkiewicz, Zastępcy Prezydenta Miasta z zagranicznymi studentami w bydgoskim ratuszu</i></p> <p><i>Źródło: www.bydgoszcz.pl</i></p>		
f.	Stać cykliczna współpraca władz samorządowych z mieszkańcami miasta:				
	Stworzenie i przekazywanie mieszkańcom miasta ankiet dotyczących efektywności prowadzonych działań	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku Miasto Bydgoszcz przeprowadziło w formie elektronicznej za pomocą miejskiej strony oraz nowo uruchomionej strony https://ankiety.bydgoszcz.pl, a także w formie papierowej ankiety dotyczące m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeznaczenia i przyszłych funkcji obiektu dawnego Teatru Kameralnego, – zasad Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego oraz oczekiwań mieszkańców co do ich ewentualnej zmiany, – imprez i wydarzeń, które odbyły się w Bydgoszczy oraz za pomocą jakich środków przekazu mieszkańcy czerpią wiedzę o tych atrakcjach, – zmiany nazwy Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. na Port Lotniczy Bydgoszcz – Toruń S.A., – badania potrzeb organizacji pozarządowych działających w mieście w związku z mającym powstać Bydgoskim Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, – opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju dla Bydgoskiej Lokalnej Grupy Działania "Dwie Rzeki". <p>Wyniki przeprowadzonych ankiet pozwolą na lepsze dostosowanie komunikatów do potrzeb mieszkańców.</p> <p>Ponadto w 2016 roku uruchomiono nowy projekt „Bydgoszcz Informuje” – cykliczny przekrój bieżących informacji z naszego miasta, w formie krótkiego wideo-newsa.</p>	Budżet Miasta	IV.8.
	Cykliczne spotkania prezydenta miasta z mieszkańcami	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku w ramach zadania odbywały się spotkania Prezydenta Miasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z przedstawicielami rad osiedli oraz mieszkańcami w ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski, 	Budżet Miasta	IV.8. IV.9.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – z przedstawicielami stowarzyszeń oraz mieszkańcami w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych „25/75”, – z przedsiębiorcami, pracodawcami, przedstawicielami szkół nt. rozwoju szkolnictwa zawodowego, – z przedstawicielami przedsiębiorców oraz inwestorów pt. „Śniadania biznesowe”, – z pracodawcami oraz pracownikami podczas odwiedzin bydgoskich firm, – w ramach projektu „Maj Mam”, – z mieszkańcami w ramach programu Bydgoska Rodzina 3+, – podczas Miejskiej Wigilii, – podczas Bydgoskiej Święconki, – z mieszkańcami w sprawach dotyczących Miasta. 		
	Konsultacje społeczne dotyczące decyzji bieżących i o charakterze strategicznym	Biuro Obsługi Mediów ZDMiKP	Konsultacje społeczne są formą dialogu, którą miasto przeprowadziło w 2016 roku z mieszkańcami, by poznać ich opinie. Dotyczyły one m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • zakresu realizacji inwestycji miejskich, np.: <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowy Trasy Wschód-Zachód na odcinku od Węzła Zachodniego do Węzła Wschodniego, – budowy trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego i przebudową infrastruktury transportu szynowego, – budowy ulic: Leszczyna, Osada i Byszewskiej oraz Pijarów, Gawroniej i Siedleckiej w ramach „Programu utwardzenia ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy”, – przebudowy płyty Starego Rynku, – rewitalizacji społeczno-gospodarczej Starego Fordonu – Etap I, – koncepcji nowej ścieżki rowerowej łączącej Śródmieście z Bartodziejami, – drugi etap konsultacji społecznych "Studium zrównoważonego rozwoju systemów transportowych powiatów bydgoskiego i toruńskiego ze szczególnym uwzględnieniem miast Bydgoszczy i Torunia" realizowanego w ramach projektu „Bydgosko-Toruńskie Partnerstwo na rzecz zrównoważonego transportu”, • dokumentów strategicznych np.: <ul style="list-style-type: none"> – utworzenia wraz z innymi gminami i powiatami związku metropolitalnego o nazwie „Metropolia Bydgoszcz”, – projektu „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2017”, – projektu programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na rok 2016 dla Miasta Bydgoszczy, • inne np.: <ul style="list-style-type: none"> – projektu uchwały Rady Miasta w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Bydgoszczy, – „konsultacje non stop” – celem projektu było rozpoznawanie potrzeb i oczekiwań III sektora oraz integracja i podjęcie aktywnej współpracy organizacji pozarządowych z Urzędem Miasta. Odbyły się konsultacje z prawnikiem dla przedstawicieli organizacji pozarządowych, konsultacje z psychologiem dla wolontariuszy z bydgoskich szkół i organizacji pozarządowej, konsultacje z biegłą księgową. W ramach projektu możliwe było zwiedzenie przyszłej siedziby Bydgoskiego Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu przy ul. Gdańskiej 5. 	Budżet Miasta	IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			– celowości wyboru Rady Osiedla Bartodzieje. Ponadto Miasto zachęcało mieszkańców do wyrażenia opinii i brania udziału w konsultacjach dokumentów strategicznych m.in.: projektu uchwały Rady Ministrów zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Kolejowego do 2023 roku oraz projektu „Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”.		
	Stworzenie banku dobrych przykładów i dobrych pomysłów	Miasto Bydgoszcz	Zadanie było realizowane poprzez zamieszczanie na stronie internetowej Miasta informacji dotyczących m.in. projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe, wolontariuszy oraz w ramach Programów Inicjatyw Lokalnych „25/75” oraz BBO.	Budżet Miasta	IV.8.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych	szt.	1 054	1 085	1 145	1 220	1 272		IV.7., IV.8.	US
2	Liczba zadań publicznych realizowanych w ramach inicjatyw lokalnych mieszkańców	szt.	0	„25/75” – 6	„25/75” – 8	„25/75” – 11	„25/75” – 10		IV.7., IV.8.	UMB
3	Liczba przedsięwzięć i wydarzeń organizowanych w mieście z inicjatywy obywateli	szt.	150	138	142	146	116		IV.7., IV.8.	UMB

Podsumowanie:

Wszystkie 6 przedsięwzięć ujętych w Programie Nr 12 *Obywatelska Bydgoszcz* było realizowanych w 2016 roku. W ramach tych przedsięwzięć, na 23 zadania główne zapisane w programie, 21 (91,3%) było realizowanych, w 2 (8,7%) przypadkach nie rozpoczęto realizacji zadania.

Dzięki realizacji zadań programu zanotowano wzrost liczby inicjatyw obywatelskich (Program Bydgoski Budżet Obywatelski oraz Program „25/75” – Inicjatywy Lokalne), poprawę obiegu informacji, poprawę procesu planowania wydarzeń i przedsięwzięć, poprawę wizerunku miasta obywatelskiego, wzrost zaangażowania różnych środowisk na rzecz działań wspólnych i wzrost świadomości mieszkańców w różnych grupach wiekowych o możliwościach działań na rzecz Bydgoszczy. Ważnym elementem programu były konsultacje społeczne, które w istotny sposób przyczyniają się do tworzenia społeczeństwa obywatelskiego. Zjawiskiem, które napawa optymizmem jest zwiększająca się liczba uczestników wolontariatu oraz różnorodność akcji podejmowanych przez Wolontariat Miejski.

Wartym podkreślenia jest fakt, że Miasto Bydgoszcz otrzymało nominację do wyróżnienia w I edycji „PROOBYWATELSKI SAMORZĄD” w kategorii gminy miejskie. Nominację przyznała Kapituła Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych. Wyróżnienie to jest przyznawane samorządom, które prowadzą wysokiej jakości współpracę z organizacjami pozarządowymi i tworzą przestrzeń dla aktywności obywatelskiej.

III.13. Program Nr 13 Miasto nauki

Cele programu:

- Zwiększenie znaczenia Bydgoszczy jako ośrodka akademickiego
- Podniesienie jakości kształcenia na bydgoskich uczelniach
- Wzmocnienie udziału przedstawicieli środowiska naukowego w życiu miasta i jego mieszkańców
- Wzmacnianie oddziaływania potencjału naukowego i innowacyjnego bydgoskich uczelni na lokalną gospodarkę
- Aktywizacja inicjatyw studenckich i ich powiązanie z kulturą Bydgoszczy
- Wzmocnienie współpracy miasta i uczelni w aplikowaniu o fundusze unijne na rzecz inicjatyw i projektów inwestycyjnych

Koordynator programu:

Wydział Edukacji i Sportu

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Wspieranie podnoszenia jakości kształcenia uczelni bydgoskich:				
	Dążenie do utworzenia systemu stypendialnego dla kadry naukowej, premiującego habilitacje, uprawnienia doktoranckie oraz publikacje uwzględnione w bazie SCOPUS jak i współczynnik publikacji oraz ich cytowań mierzony wg metody Hirscha (wprowadzając rozdział na nauki ścisłe/techniczne i humanistyczne/przyrodnicze)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Propagowanie wysokich ocen parametrycznych MNiSW oraz akredytacji PKA dla uczelni – w celu wspierania budowania standardów edukacyjnych na miarę najlepszych wzorców obowiązujących w europejskiej i globalnej przestrzeni akademickiej	Uczelnie bydgoskie	Polska Komisja Akredytacyjna (PKA) co roku dokonuje oceny kierunków studiów. W 2016 roku PKA przyznała oceny pozytywne następującym kierunkom bydgoskich uczelni: – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego: fizyka, matematyka – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy: mechanika i budowa maszyn, zootechnika, – Bydgoska Szkoła Wyższa: zarządzanie i inżynieria produkcji. Każda uczelnia na swoich stronach internetowych umieszcza informacje dotyczące uzyskanych ocen PKA.	Środki uczelni	1.2.
	Wspomaganie efektywności pozyskiwania zewnętrznych środków finanso-		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	wych na badania				
	Współfinansowanie zatrudnienia kadr wysokokwalifikowanych		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Obecnie stan prawny uniemożliwia realizację tego zadania.		
	Wspieranie kierunków studiów z obcym językiem wykładowym oraz programów studiów międzynarodowych	Uczelnie bydgoskie	Od wielu lat w bydgoskich uczelniach tj. UTP, CM UMK, WSG, KPSW, Akademia Muzyczna funkcjonują kierunki studiów, na których językiem wykładowym jest język obcy. W 2016 roku język angielski był językiem wykładowym na kierunku: – lekarskim, ponadto w ofercie był również kierunek: pielęgniarstwo, fizjoterapia, analityka medyczna (CM UMK), – Computer Aided Engineering (UTP), – matematyka (UKW), – instrumentalistyka (Akademia Muzyczna), – finanse i rachunkowość; logistyka; prawo w biznesie - specjalność international business (Wyższa Szkoła Bankowa), – studia Executive MBA (studia wspólne WSG i Maastricht School of Management), International Turism and Hospitality Management, Computer Engeenering and Mechatronics (WSG), – ekonomia, stosunki międzynarodowe, informatyka (KPSW). Ponadto w KPSW język rosyjski był językiem wykładowym na kierunku ekonomia, stosunki międzynarodowe oraz filologia rosyjska. Zajęcia w językach obcych były prowadzone przez specjalistów z Polski i zagranicy. Stanowią doskonałe przygotowanie do poruszania się w międzynarodowym środowisku naukowym oraz na rynku pracy.	Środki uczelni	1.2.
	Współpraca przy organizowaniu wykładów prowadzonych przez wybitnych krajowych i europejskich wykładowców	Uczelnie bydgoskie	W ramach poszerzania oferty dydaktycznej, podnoszenia kompetencji językowych studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej, na bydgoskich uczelniach wyższych prowadzona była współpraca m.in. z uczelniami zagranicznymi. Efektem tej współpracy była organizacja wydarzeń naukowych o międzynarodowym charakterze (konferencje, seminaria i sympozja naukowe), wykładów gościnnych oraz regularnych zajęć prowadzonych w językach obcych dla studentów wielu kierunków.	Środki uczelni Fundusze europejskie	1.2.
b.	Rozwój zaplecza naukowo-dydaktycznego:				
	Budowa Interaktywnego Centrum Nauki	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku przeprowadzono dialog techniczny związany z planowanym ogłoszeniem przetargu na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej wykorzystania wnętrza zespołu budynków: Młyn Rothera, Spichrz Zbożowy, Spichrz Mączny na terenie Wyspy Młyńskiej wraz z aranżacją, wystrojem wnętrza i wyposażeniem ruchomym uwzględniającym dedykowane im funkcje oraz instalacjami technicznymi niezbędnymi do ich obsługi. Wyznaczone zostały jednocześnie trzy kierunki zagospodarowania obiektu: – stworzenie przestrzeni związanej z promocją wiedzy z zakresu funkcjonowania mózgu, – aranżacja ogrodów wody będących centrum innowacyjnej edukacji, – ekspozycji rozwoju technik związanych z miastem. W 2016 roku w kompleksie z Młynem Rothera trwały prace konserwatorsko-budowlane w Spichrzu Zbożowym (od strony rzeki), polegające na restauracji konstrukcji oraz pokrycia dachu, restauracji ścian zewnętrznych, łącznie z ich wzmocnieniem poprzez budowę drewnianej konstrukcji wewnętrznej ściany szkie-	Budżet Miasta	

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Centrum Mikotoksyn, Laboratorium Hodowli Komórkowych i Testów Toksyczności, Bank Rakotwórczych Grzybów Pleśniowych – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		letowej. W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W 2014 roku część zadania została zrealizowana tzn. rozbudowa istniejącego budynku Laboratorium Badawczego Mikotoksyn o pracownię hodowli komórkowych i testów toksyczności Zakładu Fizjologii i Toksykologii Instytutu Biologii Eksperymentalnej UKW wraz z infrastrukturą techniczną.		
	Regionalne Laboratorium Technologii Fermentacyjnych i Bioprocessów – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W 2014 roku Wydział Nauk Przyrodniczych UKW uzyskał z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotację na restrukturyzację – organizację Laboratorium Technologii Fermentacyjnych i Bioprocessów. W dniu 16.09.2014 r. w strukturze Zakładu Biotechnologii powstało Laboratorium Technologii Fermentacyjnych i Bioprocessów, które nie może pełnić założonego charakteru ośrodka regionalnego (stąd skrócenie nazwy). Środki zaangażowane w wyposażenie stanowisk badawczych i aparaturę naukowo-badawczą są wystarczające co najwyżej do prowadzenia badań statutowych i aplikowania o granty. Niezbędne jest uzupełnienie wyposażenia stanowisk badawczych, a zwłaszcza specjalistycznej aparatury, która umożliwiłaby podjęcie efektywnej współpracy ze środowiskiem gospodarczym regionu i kraju, co było jednym z priorytetowych celów powołania Regionalnego Laboratorium Technologii Fermentacyjnych i Bioprocessów. Zadanie zostało zaplanowane do realizacji w ramach przedsięwzięcia „Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodmed” ujętego w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Projekt przewiduje doposażenie w najnowocześniejszą infrastrukturę badawczą laboratoriów specjalizujących się w produkcji i bezpieczeństwie żywności oraz przemysłu spożywczego. Projekt jest realizowany w ramach konsorcjum.		
	Budowa Centrum Dydaktycznego (Collegium Maius) – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Centrum Ustawicznego Kształcenia i Poradnictwa Psychologicznego – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Centrum Rewitalizacji Dróg Wodnych, Pracownia Rewitalizacji Dróg Wodnych w Miastach, Krajowy Inkubator Rozwoju Dróg Wodnych – rozbudowa Katedry Rewitalizacji Dróg Wodnych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Utworzenie Wydziału Prawa i Ekonomii – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		Zadanie w zakresie inwestycyjnym nie było realizowane w 2016 roku. W roku akademickim 2015/2016 utworzono kierunek ekonomia.		
	Rozbudowa Instytutu Prawa, Administracji i Zarządzania oraz Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – adaptacja dawnej siedziby		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Biblioteki Głównej				
	Rozbudowa Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – adaptacja budynku przy ul. Powstańców Wielkopolskich 10		Zadanie zrealizowane w roku 2015.		I.2. II.1.
	Budowa siedziby dla Wydziału Artystycznego – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W styczniu 2016 roku została przyjęta „Strategia rozwoju UKW na lata 2016-2020”, która nie przewiduje utworzenia Wydziału Artystycznego.		
	Realizacja Regionalnego Centrum Innowacyjności – Regionalne Centrum Transferu i Transformacji Technologii – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Zadanie planowane jest do realizacji w ramach przedsięwzięcia ujętego w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego pn. „System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego” (lista warunkowa).		
	Bydgoski Akcelerator Interdyscyplinarnych Rozwiązań Inżynierskich – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy	UTP	W roku 2016 UTP otrzymał pozwolenie na budowę Bydgoskiego Akceleratora Interdyscyplinarnych Rozwiązań Inżynierskich. Ten nietypowy budynek, który będzie nowoczesnym laboratorium edukacyjno-badawczym, zaprojektowali pracownicy Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego. Eksperymentalny, trzykondygnacyjny budynek ma powstać na bazie gmachu, w którym znajdują się obecnie wydział budownictwa oraz administracja UTP przy ulicy Kaliskiego w Fordonie. Stary budynek zostanie zmodernizowany i powiększony. Znakiem rozpoznawczym BAIRI będzie żuraw, czyli dźwig budowlany, umiejętnie wkomponowany w bryłę gmachu. BAIRI ma być jednym wielkim laboratorium budownictwa, służącym do testowania rozmaitych materiałów budowlanych i najnowocześniejszych technologii. Wszystkie instalacje - elektryczna, wodno-kanalizacyjna, ciepła, klimatyzacja oraz wentylacja nie będą pochowane w ścianach, lecz zostaną wypuszczone na zewnątrz. Przyszli inżynierowie zobaczą je w działaniu i w razie potrzeby zmodyfikują lub zmienią na inne. W nowym obiekcie mają być realizowane projekty dyplomowe studentów i prace naukowe kadry wykładowej UTP. Możliwa będzie także współpraca z biznesem, polegająca m.in. na testowaniu materiałów budowlanych.	Środki uczelni	I.2. II.1.
	Regionalne Centrum Innowacyjności Wsi i Rolnictwa – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Kujawsko-Pomorskie Centrum Bezpiecznej Żywności – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy	UTP UKW UMK WSZŚ w Tucholi	Zadanie zostało opisane w Programie Nr 3 <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i> .	Środki uczelni Fundusze europejskie	I.2. II.1. II.3.
	Uniwersyteckie Centrum Zaawansowanych Technologii Nauk Technicznych – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Prowadzono prace koncepcyjne, organizacyjne, merytoryczne oraz przygotowano wnioski o finansowanie przedsięwzięcia.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rozbudowa i modernizacja Akademii Muzycznej	Akademia Muzyczna	W dniu 23 maja 2016 roku został ogłoszony wynik konkursu na opracowanie koncepcji architektonicznej nowego kampusu uczelni. Sąd konkursowy spośród 18 złożonych projektów wybrał projekt warszawskiej pracowni PLUS 3 Architekci. W dniu 23 czerwca 2016 roku Krajowa Izba Odwoławcza uznała zasadność odwołania złożonego przez laureata drugiej nagrody (Biuro Projektów Lewicki i Łatak) i unieważnia wybór pierwszej nagrody. Akademia Muzyczna zaskarżyła wyrok. W dniu 25 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej i oddalił odwołanie Biura Projektów Lewicki i Łatak. W I kwartale 2017 roku planowane jest podpisanie umowy na wykonanie projektu. Nowy kampus uczelni ma stanąć na przekazanym przez Miasto terenie między ulicami: Kamienną, Sułkowskiego, Chodkiewicza oraz Gdańską. Do nowego obiektu przeniesiona zostanie działalność uczelni, zlokalizowana do tej pory w kilku budynkach na terenie Bydgoszczy. Ponadto w nowych strukturach mają znaleźć się przestrzenie dotychczas niedostępne dla studentów, takie jak pełnowymiarowa estrada czy sale ćwiczeń indywidualnych.	Budżet Państwa	I.2. I.3.
	Rozbudowa i przebudowa szpitali uniwersyteckich nr 1 i nr 2	CM UMK	W 2016 roku Collegium Medicum UMK realizowało przedsięwzięcie związane z modernizacją Szpitali Uniwersyteckich: <ul style="list-style-type: none"> nr 1 im. dr Antoniego Jurasza: <ul style="list-style-type: none"> zakończono prace związane z przebudową pomieszczeń z nieczynnymi nieckami basenowymi rehabilitacyjnymi i natryskami na sale do ćwiczeń rehabilitacyjnych wraz z pomieszczeniem badawczym, zakupiono urządzenia medyczne m.in.: tromboelastograf, wiertarkę neurochirurgiczną, zestaw narzędzi do przeszczepu wątroby, aparaturę do dializy wątroby, pompę centryfugalna do omijającego krążenia żylny-żylnego, aparat USG, respiratory (4 szt.), aparaty do znieczulenia (2 szt.), defibrylatory (2 szt.) i szereg innych. W aparaturę medyczną wyposażono m.in. Zespół Sal Operacyjnych, Klinikę Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Blok Operacyjny Kliniki Kardiochirurgii, Klinikę Neurologii. nr 2 im. dr Jana Biziela w Bydgoszczy: <ul style="list-style-type: none"> rozpoczęto przebudowę i rozbudowę Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. W ramach tego zadania powiększono obecny SOR o 772,7 m², utworzono 3 stanowiska wstępnej intensywnej terapii. 	Środki uczelni Budżet Państwa	I.2. IV.2.
	Adaptacja budynku dydaktycznego dla Collegium Medicum UMK przy ul. Łukasiewicza 1		W roku 2015 roku ostatecznie zakończono realizację inwestycji.		I.2. IV.2.
	Adaptacja budynku przy ul. Karłowicza 24 dla Collegium Medicum UMK	CM UMK	Inwestycja, realizowana od 2012 roku, obejmuje adaptację pomieszczeń na wszystkich kondygnacjach zabytkowego budynku, renowację elewacji i dachu, wymianę wszystkich instalacji wewnętrznych oraz zagospodarowanie terenu wokół budynku. Zadanie obejmuje również pełne wyposażenie obiektu (w tym wyposażenie specjalistyczne w aparaturę dydaktyczno-badawczą). W 2016 roku opracowano program funkcjonalno-użytkowy dla realizacji zadania, a w 2017 roku planowane jest przeprowadzenie przetargu na wykonanie robót budowlanych. Całość remontu powinna się zakończyć w 2019 roku.	Budżet Państwa Środki uczelni	I.2. IV.2.
	Budowa Centrum Symulacji Medycznych – Collegium Medicum UMK	CM UMK	Powstanie Centrum Symulacji Medycznych wynika z obowiązku wprowadzenia do procesu dydaktycznego metody symulacji medycznych dla studentów kierunków lekarskiego, pielęgniarstwa i położnictwa, jako konsekwencji znowelizowanej w 2011 roku ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty. CSM zostało	Budżet Państwa	I.2. IV.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			utworzone w ramach projektu pn. "Nauczanie symulacyjne drogą rozwoju dydaktyki medycznej w Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika" dofinansowanego w ramach POWER 2014-2020. W ramach zadania w 2016 roku opracowano program funkcjonalno-użytkowy w zakresie adaptacji części budynku (piwnica, parter i I piętro) przy ul. Kurpińskiego 19 na potrzeby CSM. Inwestycja realizowana jest w trybie „zaprojektuj i wybuduj”. Termin zakończenia zadania w zakresie adaptacji części budynku (piwnica, parter i I piętro) przy ul. Kurpińskiego 19 przewidziany jest na lipiec 2017 roku. Adaptacja kolejnych kondygnacji budynku (II i III piętro) dla potrzeb CSM planowana jest do 2019 roku.	Środki uczelni Fundusze europejskie	
	Budowa Centrum Dydaktyczno-Kongresowego – Collegium Medicum UMK		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Nadbudowa i przebudowa Biblioteki Medycznej Collegium Medicum UMK		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Centrum Królowej Jadwigi przy Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy – segment biblioteczno-archiwalny i segment dydaktyczno-konferencyjny		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Bydgoskie Centrum Rozwoju Naukowo-Technologicznego Przedsiębiorstw – Wyższa Szkoła Gospodarki		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Modernizacja i wyposażenie budynku Wyższej Szkoły Służb Lotniczych przy ul. Fordońskiej 120		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Uczelnia nie prowadzi naboru studentów.		
	Rozwój infrastruktury dydaktycznej i naukowej bydgoskich uczelni		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. Poza opisanymi powyżej inwestycjami.		
c.	Rozszerzenie oferty edukacyjnej oraz dostosowanie jej do potrzeb lokalnego rynku pracy:				
	Utworzenie systemu stypendialnego dofinansowującego zatrudnienie absolwentów bydgoskich uczelni		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Realizacja przedsięwzięć popularyzujących zainteresowanie techniką na wszystkich etapach kształcenia	UKW UTP	W ramach realizacji zadań Uniwersytet Kazimierza Wielkiego realizował następujące projekty: <ul style="list-style-type: none"> • Eksperymentarium – którego celem jest podnoszenie poziomu edukacji w mieście i zwiększenie dostępu do nowoczesnych technologii i metod w procesie kształcenia na różnych poziomach, zlokalizowane jest w budynku Instytutu Fizyki przy Placu Weyssenhoffa 11. Inicjatywa jest realizowana przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego od 2013 r. Jej cele programowe obejmują szeroko pojęte działania na rzecz upowszechnienia nauki i techniki wśród społeczności lokalnej naszego miasta i regionu. Szczególnie istotnym jest wyjaśnianie w sposób przystępny i ciekawy natury otaczających nas zjawisk 	Środki uczelni Dotacja MNiSW Budżet	I.2. II.1. II.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Propagowanie technicznych kierunków studiów		<p>przyrodniczych i procesów zachodzących wokół nas przy pomocy naukowych narzędzi. Działalność Eksperymentatorium przyczynia się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijania wśród młodych ludzi zainteresowań nauką i kulturą, pokazując je jako atrakcyjny obszar eksploracji i doświadczeń, – wspierania rozwoju uzdolnionych jednostek i wyrównywania szans samorealizacji młodego pokolenia, – wyjaśnienia jak ludzką wiedzę można wykorzystać dla rozwoju społeczeństwa lokalnego, – wspierania i uzupełniania programów nauczania na różnych szczeblach edukacji (od przedszkola poprzez szkołę, studia, na Uniwersytecie Trzeciego Wieku kończąc), – poszerzenia bazy edukacyjnej o dobrze przygotowane stanowiska badawcze, inicjowanie i wspieranie debaty publicznej dotyczącej istotnych tematów naukowych. <ul style="list-style-type: none"> • Akademia Młodych Naukowców – cykliczne wyjazdowe seminaria dotyczące matematyki i kryptologii adresowane do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz zajęcia laboratoryjne z zakresu fizyki dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. • Sesje projektowe dotyczące gier: Gamedec i inne. • Wykłady, warsztaty, koła naukowe i laboratoria dla młodzieży szkolnej. <p>W ramach realizacji zadania Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy przeprowadził konkurs pt. „Wojna Robotów miniSumo”. W edycji 2016 roku udział wzięło 250 osób. W ramach konkursu młodzież szkolna miała za zadanie zaprojektować półkilogramowe autonomiczne pojazdy. Roboty miały zaprogramowany mechanizm „walcz lub uciekaj”. Za pomocą czujników próbowały zlokalizować przeciwnika na ringu sumo i zepchnąć go z pola walki, a jednocześnie same próbowały uniknąć zepchnięcia przez przeciwnika. Konkurs adresowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i placówek pozaszkolnych. Celem zawodów była popularyzacja techniki i zachęcanie młodzieży do studiowania kierunków technicznych.</p> <p>Zadanie to było wdrażane również poprzez realizację kolejnej edycji Bydgoskiego Festiwalu Nauki. Ponadto pracownicy naukowcy bydgoskich uczelni prowadzą warsztaty dla uzdolnionej młodzieży w ramach programu „Zdolni znad Brdy”.</p>	<p>Miasta</p> <p>Urząd Marszałkowski</p> <p>Sponsorzy</p>	
	Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia liczby kierunków studiów II i III stopnia	Miasto Bydgoszcz	<p>Decyzje uczelni w zakresie uruchamiania kierunków II i III stopnia są autonomiczne i wymagają akceptacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Miasto Bydgoszcz bieżąco monitoruje tworzone kierunki studiów. W 2016 roku było 19 kierunków III stopnia, w tym na CM UMK utworzono dwa nowe kierunki: studia doktoranckie w dziedzinie nauk medycznych w dyscyplinie biologia medyczna oraz studia w dziedzinie farmacji.</p>	<p>Budżet Miasta</p>	1.2.
	Wspomaganie współpracy uczelni ze szkołami ponadgimnazjalnymi, a także tworzenie tzw. „klas akademickich” kształcących uczniów w sposób powiązany z wymaganiami kierunków uczelnianych	Bydgoskie uczelnie	<p>Współpraca szkół i placówek oświatowych z uczelniami bydgoskimi obejmowała szerokie spektrum działań i dotyczyła kilku obszarów działalności, m.in. pomocy pracowników naukowych uczelni dla uczniów szkół bydgoskich. Jest to najczęściej współpraca o charakterze dydaktycznym, polegająca na wsparciu procesu uczenia się (wykłady, warsztaty, lekcje pokazowe, itp.). Przykłady współpracy uczelni ze szkołami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy – ZS Ogólnokształcących Nr 6, ZS Nr 12, – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – ZS Ogólnokształcących Nr: 2, 4, 5, 6, 7: ZS Nr 9 oraz I LO, – Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa – ZS Ogólnokształcących Nr 1. <p>Współpraca z uczelniami przybierała następujące formy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – patronaty nad klasami, 	<p>Srodki uczelni</p>	1.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<ul style="list-style-type: none"> – opieka nad przedmiotami w szkole, – bezpłatne korzystanie z księgozbiorów bibliotecznych uczelni, – udział najlepszych uczniów jako wolnych słuchaczy w wykładach, – udział uczniów w imprezach organizowanych przez uczelnie, – udział pracowników naukowych w zajęciach laboratoryjnych w szkołach, – opieka nauczycieli akademickich w celu przygotowania uczniów do olimpiad przedmiotowych, – współorganizacja imprez, – prowadzenie zajęć w szkole przez pracowników naukowych, – badania profilaktyczne, pogadanki na temat zdrowia. 		
	Utworzenie Wydziału Prawa i Ekonomii – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego	UKW	Po otrzymaniu zgody MNiSW, w roku akademickim 2015/2016 uruchomiono kierunek ekonomia.	Srodki uczelni	I.2.
	Budowa uniwersyteckiego Centrum Architektury i Sztuki – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Utworzenie bazy dydaktycznej na potrzeby nowego kierunku stomatologii – Collegium Medicum UMK		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Zamiejscowy oddział Stowarzyszenia Forum Rewitalizacji oraz przygotowanie tzw. Przestrzeni wymiany myśli i doświadczeń Open Space – Wyższa Szkoła Gospodarki	WSG	<p>Projekt przekształcony został w dwa projekty i jest realizowany pod roboczą nazwą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Bydgoska Dolina Kreatywna” – program działań z zakresu rewitalizacji społecznej, przemysłów kreatywnych i usług kultury, utworzenie Multiklastra Przemysłów Kreatywnych z siedzibą w Bydgoszczy. <p>W 2016 roku udziałowcy nawiązując do wcześniej zawartych porozumień kooperacyjnych (tj. Klaster Rzemiosła i Handmade’u, Klaster Przemysłów Kreatywnych, Klaster Kujawsko - Pomorska E-Gospodarka) oraz wypracowanych strategii rozwoju powołali spółkę typu spin - off pod nazwą: Klaster Przemysłów Kreatywnych Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy. Klaster Przemysłów Kreatywnych jest dobrowolnym powiązaniem przedsiębiorstw, organizacji badawczych, instytucji otoczenia biznesu, uczelni publicznych i niepublicznych, szkół, jednostek kultury i innych zainteresowanych podmiotów działających na rzecz przemysłów kreatywnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Forum Rozwoju Regionalnego” – utworzenie Think tank regionalnego z siedzibą w Bydgoszczy. Forum Rozwoju Regionalnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego jest inicjatywą społeczną środowisk naukowych, gospodarczych i samorządowych naszego województwa. Biorą w nim udział eksperci – specjaliści z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego oraz przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego. W 2016 roku przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych i naukowcy niemal co miesiąc dyskutowali o potrzebach i o tym, co w Kujawsko-Pomorskiem można zmienić m.in. o tym, jak pobudzić do działania lokalne społeczności, a także, jak wzbudzić w mieszkańcach zainteresowanie regionem i miejscem własnego zamieszkania. Comiesięczne spotkania na forum to też okazja do wskazania przedstawicielom samorządu kierunku, w jakim powinno rozwijać się województwo. 	<p>Srodki uczelni</p> <p>Fundusz Powiązań Kooperacyjnych</p> <p>Fundusze europejskie</p>	<p>I.2.</p> <p>II.1.</p> <p>II.2.</p>
d.	Zaangażowanie bydgoskiej kadry				

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	naukowej we współtworzenie kierunków rozwoju miasta:				
	Współtworzenie ciał opiniotwórczych i doradczych wraz z kadrami naukowymi	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku przedstawiciele bydgoskich środowisk akademickich byli członkami różnorodnych ciał opiniotwórczych i doradczych.	Budżet Miasta	I.2.
e.	Budowanie pozytywnego wizerunku Bydgoszczy jako miasta akademickiego:				
	Utworzenie Młodzieżowego Centrum Informacji i Rozwoju		Zadanie zrealizowane w roku 2015. W 2015 roku powstało Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju, które ma siedzibę w Pałacu Młodzieży.		I.2. IV.8.
	Utworzenie portalu akademickiego	Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju	Każda bydgoska uczelnia prowadzi własny portal internetowy. Dodatkowo Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju prowadzi prace w celu uruchomienia portalu akademickiego. Funkcjonują również portale: – http://bydgoszcz.studia.net/ – http://bydgoszcz.dlastudenta.pl/	Budżet Miasta	I.2. IV.8.
	Bydgoski Festiwal Nauki (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Wyższa Szkoła Gospodarki)	CM-UMK UKW UTP WSG KPSW	Bydgoski Festiwal Nauki (BFN) jest imprezą popularnonaukową, organizowaną co roku przez środowiska akademickie oraz okołouczelniane. Festiwal odbywa się od 2010 roku, a jego maksymą jest hasło „Złap bakcyła nauki”. Dzięki zaangażowaniu pracowników naukowo-dydaktycznych, studentów i partnerów bydgoskich uczelni, uczestnicy Festiwalu mogą przekonać się, jak bardzo inspirująca i fascynująca jest nauka. BFN jest największym tego typu wydarzeniem w Bydgoszczy. W gronie organizatorów są: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Collegium Medicum UMK oraz Wyższa Szkoła Gospodarki. Warto zaznaczyć, że do współpracy przy tworzeniu oferty programowej zgłasza się wiele jednostek zewnętrznych, takich jak np.: inne uczelnie wyższe, szkoły, biblioteki, muzea, Teatr Polski, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Wojewódzka Policji. Ta odbywająca się w ciągu kilku dni impreza oparta jest na projektach z różnych dziedzin nauki, prowadzonych we wszystkich możliwych formach (wykłady, warsztaty, pokazy, eksperymenty, dyskusje panelowe, wystawy, koncerty). Oferta programowa podzielona jest na siedem ścieżek: humanistyczną, przyrodniczą, społeczną, nauk ścisłych, artystyczną, techniczną oraz dzień tematyczny. Z roku na rok Festiwal wzbogaca swój program, czego przykładem jest imponująca liczba ponad 936 warsztatów, wykładów, eksperymentów, które odbywały się podczas siódmej edycji w 2016 roku, który przyciągnął ponad 21 tys. bezpośrednich uczestników (z całego regionu). Oprócz BFN w Bydgoszczy odbywają się jeszcze inne imprezy o podobnej tematyce m.in.: • Międzynarodowe Otwarte Dni Nauki (MODN) – impreza popularno-naukowa organizowana przez KPSW od 2012 roku. Program MODN jest tworzony we współpracy z partnerami zagranicznymi, różnymi instytucjami, jednostkami edukacyjnymi oraz kulturalnymi, jak również przedstawicielami biznesu. W ofercie Dni Nauki znaleźć można, m.in.: – popularno-naukowe wykłady otwarte prowadzone przez wybitnych naukowców z kraju i zagranicy	Srodki uczelni Dotacja MNiSW Budżet Miasta Urząd Marszałkowski WK-P Sponsorzy	I.2.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>oraz przedstawicieli biznesu,</p> <ul style="list-style-type: none"> – interdyscyplinarne warsztaty, treningi, lekcje i zajęcia dla studentów, nauczycieli, dzieci i seniorów, – konkursy naukowe oraz artystyczne, – sesje klubów dyskusyjnych, – sympozja naukowe, – imprezy interkulturowe i integracyjne, organizowane przez studentów i nauczycieli zagranicznych, – turnieje sportowe z udziałem międzynarodowych drużyn (koszykówka, siatkówka, sztafeta). <ul style="list-style-type: none"> • Medicalia – impreza popularnonaukowa, organizowana co roku, od czternastu lat, przez Collegium Medicum UMK. W ciągu jednego lub kilku dni odbywają się pokazy, warsztaty i wykłady, udostępniane były sale operacyjne, laboratoria i inne miejsca zazwyczaj niedostępne dla osób postronnych. Imprezy miały charakter edukacyjny i były przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych: zarówno dorosłych, jak i dzieci. Dzień Nauki w Medicaliach przyciągnął około tysiąc osób, biorących udział w 41 warsztatach, prelekcjach i pokazach. 		
f.	Rozwój centrów kultury studenckiej:				
	Stworzenie Akademickich Centrów Kultury		W 2016 roku nie powstały nowe Centra/Ośrodki Kultury Studenckiej.		
	Rozszerzenie oferty Uniwersyteckiego Centrum Kultury i Mediów (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego)	UKW	<p>W 2016 roku działalność Uniwersyteckiego Centrum Kultury i Mediów UKW obejmowała m.in. przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otwarte wykłady Wszechnicy Regionalnej, – promowanie kultury politycznej poprzez organizację debaty przedwyborczej, – wydanie książki z okazji zakończenia projektu Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu – II etap, – wydawnictwo Gazety Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – kwartalnik, – Noce Planszówek organizowane dla mieszkańców Bydgoszczy. 	Środki uczelni	1.2. 1.3. IV.4.
	Rozszerzenie oferty kulturalnej miasta poprzez współpracę ze środowiskami akademickimi	WSG Instytucje kultury Szkoły NGO	<p>Ofertę kulturalną miasta rozszerza działalność Akademii Muzycznej, która w 2016 roku realizowała m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Poranki muzyczne” - koncerty adresowane do dzieci z rodzicami, – „Akademia w zabytkach”, „Akademia w Pałacu” - koncerty w obiektach zabytkowych w Bydgoszczy, – „Bydgoskie Wtorki Muzyczne”- koncerty organizowane co miesiąc we wtorki. Ich ideą jest kształtowanie atmosfery artystycznej w środowisku akademickim, rozbudzanie ambicji twórczych oraz oddziaływanie poprzez otwarte koncerty dla publiczności na środowisko miasta i umacnianie kulturotwórczej roli uczelni w regionie, – „Czwartki organowe”- cykle comiesięcznych koncertów organowych, – „Bydgoskie Wieczory Organowe u Ojców Jezuitów” - prezentacje znanych utworów muzyki organowej oraz szerokiej literatury europejskiej i muzyki skomponowanej na ten instrument przez kompozytorów polskich, – Festiwale muzyczne – festiwale organizowane przez Akademię Muzyczną, ale także przez Zespół Szkół Muzycznych, Towarzystwo Muzyczne im . I. Paderewskiego, w organizację których zaangażowani byli studenci i pracownicy naukowci Akademii Muzycznej. <p>Na podniesienie atrakcyjności kultury Miasta wpływała też działalność chórów akademickich.</p>	Środki uczelni Budżet Miasta	1.2. 1.3. IV.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			<p>Ponadto Akademicka Przestrzeń Kulturalna WSG podejmowała współpracę z wieloma instytucjami kulturalnymi miasta i regionu. Spośród licznych instytucji partnerskich warto wymienić choćby: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury, Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego, Teatr Polski im. Hieronima Konieczki, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy oraz Dwór Artusa w Toruniu. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (Stowarzyszenie Teatralne „Juwenkracja”, Stowarzyszenie Artystyczne „Mózg”, Fundacja Nowe Pokolenie, Stowarzyszenie „W drodze”), bydgoskimi szkołami (ZS Chemicznych, ZS Plastycznych, ZS Ogólnokształcących Nr 1 i 6), a także osobami fizycznymi, firmami i grupami nieformalnymi zajmującymi się upowszechnianiem kultury młodzieżowej (Saloon Rebels, Bydgoscy Muzycy, Braterstwo Stylu Dance Studio).</p> <p>Katedra Sztuk Wizualny UTP organizowała wystawy w ramach Galerii Innowacji oraz Galerii Studenckiej. W ramach wspierania projektów artystycznych i edukacyjnych w zakresie rozwoju indywidualnej twórczości Miejskie Centrum Kultury realizuje cykl muzyczny, w ramach którego odbywa się prezentacja studentów i absolwentów bydgoskiej Akademii Muzycznej (Bydgoska Akademia Jazzu).</p> <p>Zadanie realizowane było również m.in. poprzez organizację przez studentów Juwenaliów i imprez towarzyszącym temu wydarzeniu.</p>		

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba studentów	osoby	(2012/2013) 39 741	(2013/2014) 35 835	(2014/2015) 33 878	(2015/2016) 32 134	(2016/2017) 30 624		I.2.	US
2	Pozycja uczelni bydgoskich w rankingach ogólnopolskich: uczelnie akademickie niepubliczne uczelnie magisterskie	lokata	61 (UKW) 59 (UTP)	60 (UKW) 54 (UTP)	68 (UKW) 70 (UTP)	68 (UKW) 59 (UTP)	67 (UKW) 59 (UTP)	 	I.2., II.1.	„Ranking Uczelni” www.perspektwy.pl

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	Liczba umów zawartych pomiędzy uczelnią UTP (RCI) a bydgoskimi przedsiębiorcami	szt. tys. zł	208 3 800,2	158 5 545,5	219 9 861,9	172 6 001,8	186 3 300,0		I.2., II.1., II.2.	RCI UTP

Podsumowanie:

Wszystkie 6 przedsięwzięć ujętych w Programie Nr 13 *Miasto nauki* było w 2016 roku realizowane. W ramach tych przedsięwzięć, na 48 zadań głównych zapisanych w programie, 21 (tj.43,7%) było realizowanych, a 3 zostały zrealizowane w latach ubiegłych, daje to zaangażowanie na poziomie 50,0% (dla 3 innych zadań podejmowane były działania w latach wcześniejszych). Natomiast dla pozostałych zadań nie rozpoczęto realizacji. W roku sprawozdawczym wiele zadań ujętych w programie było na etapie przygotowań do realizacji oraz pozyskania środków z perspektywy finansowej UE 2014-2020, szczególnie przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach projektów ujętych w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Należy podkreślić, że realizacja programu w przeważającej mierze uzależniona jest od działań samych uczelni. Autonomiczność uczelni, zmiany ich strategii rozwoju mają duży wpływ na poziom realizacji programu.

Celem realizacji zadań programu jest m.in. podniesienie jakości nauczania bydgoskich placówek akademickich, a także zwiększenie atrakcyjności Bydgoszczy jako ośrodka akademickiego.

W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim poprawiła się pozycja rankingowa bydgoskich uczelni niepublicznych w ogólnopolskim rankingu tygodnika *Perspektywy*. Uczelnie publiczne (UKW i UTP) utrzymały pozycję, jaką zajmowały we wcześniejszych latach (2014-2015). W roku 2016 odnotowano kolejny spadek liczby studentów. Jest to niestety zjawisko powszechne w szkołach wyższych w Polsce. Za główną przyczynę uważa się niż demograficzny. Spadek liczby studentów w Bydgoszczy w 2016 roku był najmniejszy w porównaniu z latami wcześniejszymi (począwszy od roku bazowego 2012).

Ponadto w 2016 roku Miasto Bydgoszcz prowadziło starania o utworzenie Uniwersytetu Medycznego im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy. Uchwałą Nr XXVII/482/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2016 roku powołano Zespół ds. programu wsparcia utworzenia samodzielnej uczelni medycznej w naszym mieście. Władze samorządowe wyraziły pełne poparcie dla obywatelskiej inicjatywy utworzenia Uniwersytetu Medycznego w Bydgoszczy. Prezydent Bydgoszczy zwrócił się do wszystkich posłów z całego kraju o wsparcie i jednolite stanowisko w sprawie utworzenia uczelni, a także spotkał się w tej sprawie z Konstantym Radziwiłłem, Ministrem Zdrowia.

III.14. Program Nr 14 Kultura energią miasta

Cel programu:

Celem programu jest wzmocnienie i rozwój kapitału kulturowego miasta.

Koordynator programu:

Biuro Kultury Bydgoskiej

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Aktywizacja kulturowa mieszkańców:				
	Realizacja zadań z zakresu edukacji kulturalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży	Biuro Kultury Bydgoskiej NGO Miejskie Centrum Kultury Galeria Miejska bwa Teatr Polski Muzeum Okręgowe	<p>W 2016 roku w ramach zadania zrealizowano projekty w zakresie wspierania kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn. <i>Realizacja projektów z zakresu edukacji i animacji kulturalnej</i> (m.in. spektakle, koncerty, spotkania, wystawy, warsztaty), które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych, również ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.</p> <p>W 2016 roku instytucje kultury w Bydgoszczy realizowały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ferie w Muzeum 2016 i Wakacyjna Przygoda w Muzeum, – Muzeum w Kufrze, – Studenckie Środy, – „Struktury Kultury” w ramach programu „Bardzo Młoda Kultura”, – Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej, – spektakle i lekcje teatralne Bydgoskiego Teatru Lalek Buratino, – Poranki Muzyczne, – Kreatywny Port Dziecięcy. 	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Rozbudowa sieci instytucji kultury na terenie miasta		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Realizacja projektów zwiększających dostępność kultury na bydgoskich osiedlach (Lokalne Przewstrzenie Kultury)	TP Galeria Miejska bwa	<p>W celu ułatwienia dostępu do oferty kulturalnej w 2016 roku realizowano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kolportaż materiałów informacyjnych i reklamowych (plakaty, afisze, ulotki repertuarowe) w dzielnicach Miasta, – wsparcie dla Kina Jeremi w Fordonie poprzez zamawianie kopii filmów, – prowadzenie kasy i punktu informacyjnego Teatru Polskiego w galerii handlowej Auchan w Fordonie, – Bydgoska Akademia Sztuki, – współpraca ze szkołami. 	Budżet Miasta	I.3. IV.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Promowanie rodzinnego uczestnictwa w kulturze oraz wprowadzenie i rozwinięcie specjalnych zachęt finansowych dla poszczególnych grup odbiorców (np.: zwolnienia, ulgi w cenach biletów itp.)	TP MCK Muzeum Okręgowe Galeria Miejska bwa	<p>W 2016 roku miejskie instytucje kultury prowadziły działania na rzecz realizacji następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niedziela w Muzeum – cykliczne spotkania w Muzeum przeznaczone dla rodzin z dziećmi, podczas których odbywają się warsztaty plastyczne, zwiedzanie wystaw i pokazy. W 2016 roku odbyło się 9 spotkań. W każdy piątek między godziną 15:00 a 16:00 można było zakupić tańsze bilety na proponowany przez teatr spektakl, - Bydgoska Karta Rodzinna 3+ – Teatr Polski udzielał 50% zniżki na bilety dla osób posiadaczy karty, - Karta BIT - posiadacze karty mogli nabyć bilet w cenie biletu ulgowego, - ProKultura - posiadacze karty mogli nabyć bilet w cenie 20 PLN na proponowany w danym miesiącu spektakl, - Łowca Biletów – w każdy piątek o godzinie 19:00 w systemie sprzedaży biletów na stronie www.teatrpolski.pl pojawiały się pule biletów na wybrane spektakle w wyjątkowo niskich cenach. Promocja dostępna była wyłącznie w internecie do poniedziałku do godz. 11:00, - Kocham SITO - posiadacze karty mogli nabyć w kasie TPB bilety w cenie 25 zł, - Bydgoska Karta Seniora - posiadacze karty otrzymywali bilety w cenie 20 zł. <p>Promowano rodzinne uczestnictwo w kulturze poprzez organizację cykli, spotkań, warsztatów dla rodzin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Program Ruch w rodzinie – oferta kulturalna dla rodzin; program stawia na edukację kulturalną, kształtowanie postaw świadomego uczestnictwa w kulturze już od najmłodszych lat, pokazywanie jak w sposób kreatywny spędzać czas z dziećmi, rozwijając ich zdolności, - warsztaty „Dziecko na warsztatach” – weekendowe warsztaty dla rodzin, - współpraca z Fundacją Nowe Pokolenie – warsztaty dla wybranej grupy dzieci. 	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Realizacja projektów integrujących, międzypokoleniowych, których celem jest przekraczanie barier społecznych w kulturze, skierowanych do osób niepełnosprawnych, seniorów, rodzin wielodzietnych itp.	TP MCK Muzeum Okręgowe Galeria Miejska bwa BKB NGO	<p>W 2016 roku na rzecz realizacji zadania zorganizowano przez miejskie jednostki kultury m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 gry miejskie „Bydgoszcz – miasto Kazimierza Wielkiego”, „Wodne Miasteczko”, „Szlakiem afery” podczas TehoFest, - aplikację Czas na Bydgoszcz – stanowiącą przewodnik po Bydgoszczy i grę miejską w jednym, realizowaną w ramach projektu dofinansowanego z programu Patriotyzm Jutra 2016 z Muzeum Historii Polski w Warszawie, - przegląd filmów post-realistycznych „Jak naprawić świat” w wyborze Jill Godmilow, - Kujawsko-Pomorskie Spotkania Teatralne „Zwierciadła”, - Obywatele Plus - Uniwersytet Trzeciego Wieku „Agora Nestora” – uniwersytet o charakterze artystycznym. <p>W związku z obchodami 400. rocznicy śmierci Williama Shakespeare’a, Teatr Polski w Bydgoszczy uczestniczył w ogólnopolskim wydarzeniu „Bilet za 400 groszy”.</p>	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Wspieranie działań artystycznych z nurtu sztuki wspólnotowej oraz sztuki ulicznej w przestrzeni miejskiej	BK MCK Muzeum Okręgowe Galeria Miejska bwa	<p>W 2016 roku zadanie realizowane było poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dzień Wolnej Sztuki - polska edycja międzynarodowej akcji muzealnej Slow Art Day, podczas której uczestnicy skupiają uwagę na kilku wybranych dziełach muzealnych, - realizacja partnerskiego projektu Busker Fest, - Flash Mob z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca. 	Budżet Miasta	I.3. IV.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	<p>Wspieranie finansowe i promocja wysokiej jakości wydarzeń artystycznych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Plus Camerimage – Bydgoski Festiwal Operowy (Opera Nova) – Festiwal Prapremier (Teatr Polski) – Międzynarodowy Kongres i Festiwal Musica Antiqua Europae Orientalis (Filharmonia Pomorska) – Bydgoski Festiwal Muzyczny (Filharmonia Pomorska) – Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego Jana Paderewskiego (Towarzystwo Muzyczne) – Bydgoskie Impresje Muzyczne (Pałac Młodzieży) – Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów „Arthur Rubinstein in memoriam” (Fundacja na rzecz Młodzieży Muzykującej VIVA MUSICA) – Ogólnopolski Przegląd Artystycznego Ruchu Seniorów „ARS” – Bydgoszcz Jazz Festival – Paderewski Piano Academy – Mistrzowska Szkoła Letnia dla Młodych Pianistów 	<p>Miasto Bydgoszcz</p> <p>Województwo Kujawsko-Pomorskie</p>	<p>W 2016 roku Miasto wspierało i promowało następujące wydarzenia artystycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Plus Camerimage, – Bydgoski Festiwal Operowy, – Festiwal Prapremier, – Bydgoski Festiwal Muzyczny, – Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego Jana Paderewskiego, – Bydgoskie Impresje Muzyczne, – Bydgoszcz Jazz Festival, – Międzynarodowy Kongres i Festiwal Musica Antiqua Europae Orientalis, – Paderewski Piano Academy – Mistrzowska Szkoła Letnia dla Młodych Pianistów. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p>	<p>I.3. IV.4.</p>
	Wspieranie kultury akademickiej	<p>MCK</p> <p>UKW</p> <p>UTP</p> <p>CM UMK</p> <p>WSG</p> <p>KPSW</p>	<p>W 2016 roku w ramach wspierania kultury akademickiej realizowano projekty, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Muzealne Centrum Wolontariatu, – praktyki studenckie – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, – Integracja sztuki i techniki w architekturze i urbanistyce w ramach III Sympozjum – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy (patronat honorowy Muzeum Okręgowe), – Bydgoska Akademia Jazzu, – Bydgoski Festiwal Nauki. 	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżet WK-P</p> <p>sponsorzy</p>	<p>I.2. I.3. IV.4.</p>
b.	Tworzenie i wspieranie środowisk twórczych:				
	Tworzenie i rozwijanie programów zachęcających artystów indywidualnych oraz grupy twórcze do podjęcia kreatywnych działań w Bydgoszczy	<p>Miasto Bydgoszcz</p>	<p>W 2016 roku w ramach organizowanych konkursów przyznano nagrody w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konkursie Fotograficznym "Śladami Leona Wyczółkowskiego – motywy górskie w twórczości artysty" – pieniężna i rzeczowe (wydawnictwa muzealne), – Konkursie Wystawy Głównej Międzynarodowego Triennale Grafiki – Kraków chińskiemu artyście prof. MinJie Zhang, 	<p>Budżet Miasta</p>	<p>I.3. IV.4.</p>

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			– II Ogólnopolskim Konkursie Malarskim im. Leona Wyczółkowskiego organizowanym przez Okręg Bydgoski ZPAP dla obrazu autorstwa Marii Kiesner "Basen".		
	Wspieranie i rozwój programów stypendialnych dla indywidualnych artystów oraz osób zajmujących się upowszechnianiem kultury	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku przyznano stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury: ze złożonych 262 wniosków udzielono 120 stypendiów. Przyznane były osobom indywidualnym na przedsięwzięcia oraz projekty artystyczne i twórcze takie jak: napisanie książki, wydanie albumu, zrobienie filmu nagranie płyty, udział w festiwalach - również zagranicznych.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Promocja osiągnięć artystycznych poprzez przyznawanie nagród i wyróżnień w dziedzinie kultury	Miasto Bydgoszcz	 W 2016 roku zorganizowano 4. edycję wystawy sztuki twórców województwa kujawsko-pomorskiego pn. Konkurs POLYGONUM, adresowany do artystów zamieszkałych bądź realizujących swoje artystyczne projekty na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Organizowanie konkursów tematycznych (literatura, muzyka, film, plastyka) promujących osiągnięcia bydgoskich twórców	BKB Miejskie instytucje kultury	W 2016 roku zrealizowano 10 projektów, które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Zrealizowano projekt pn. Pierwsza Płyta, mającego formułę konkursu. W ramach Festiwalu Filmów Animowanych ANIMOCJE zorganizowano konkurs dla nieprofesjonalnych twórców filmów animowanych.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Wspieranie projektów artystycznych i edukacyjnych w zakresie rozwoju indywidualnej twórczości	Miasto Bydgoszcz Miejskie instytucje kultury	W 2016 roku przyznano stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury finansując m.in.: – 48 projektów muzycznych, teatralnych oraz interdyscyplinarnych, – 30 wydawnictw książkowych, – 29 projektów filmowych, fotograficznych, sztuk plastycznych i wizualnych.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Stworzenie miejskiego programu wsparcia inwestycyjnego, lokalowego dla indywidualnych twórców, grup artystycznych i stowarzyszeń twórczych	Muzeum Okręgowe	W ramach zadania w 2016 roku wspierano lokalnych artystów poprzez zakupy ich prac do kolekcji muzealnej.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
c.	Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta:				
	Budowa wielofunkcyjnego kompleksu kreatywności artystycznej na Placu Teatralnym		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Rozbudowa i modernizacja gmachu Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki	Teatr Polski	W 2016 roku kontynuowano prace projektowo-kosztorysowe przebudowy, nadbudowy i rozbudowy budynku Teatru Polskiego im. H. Konieczki.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Rozbudowa i modernizacja obiektów Galerii Miejskiej bwa		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego, w tym gmachu przy ul.	Muzeum Okręgowe	W ramach realizacji zadania w 2016 roku uzyskano dofinansowanie w ramach VIII osi priorytetowej <i>Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury</i> Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Projekt rozbudowy Muzeum obejmuje remont istniejącego budynku przy ul. Gdańskiej 4 oraz	Budżet Miasta	I.3. IV.4.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Gdańskiej		rozbudowę obiektu na zapleczu budynku (od strony wschodniej). W IV kwartale 2016 roku zostali wybrani wykonawcy usługi kompleksowego doradztwa i zarządzania projektem oraz usługi nadzoru inwestorskiego. Rozpoczęto działania informacyjne i promocyjne projektu.	Fundusze europejskie	
	„Droga do Nowoczesności” – rozbudowa i modernizacja budynku Biblioteki Głównej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej	WiMBP	W 2016 roku prowadzone były prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej przebudowy i rozbudowy obiektów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Modernizacja infrastruktury osiedlowych filii miejskich WiMBP	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku zakończono budowę budynku filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki przy ul. Czołgistów. W budynku znalazły się: czytelnia dla dzieci, wypożyczalnia – punkt obsługi, sanitariaty, pokój socjalny, pomieszczenie porządkowe i hol wejściowy z wiatrołapem. Biblioteka przystosowana jest dla osób niepełnosprawnych – posiada podjazd zewnętrzny i toalety dla niepełnosprawnych.	Budżet Miasta	IV.4.
	Utworzenie drugiej wielofunkcyjnej sceny teatralnej umożliwiającej powołanie i funkcjonowanie drugiego teatru	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku w ramach zadania pn. Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej, wykonano ekspertyzy, opinie, badania, skierowano wnioski do odpowiednich służb konserwatorskich oraz rozpoczęto opracowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej.	Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Budowa osiedlowego, wielozadaniowego ośrodka kultury z salą widowiskową w Fordonie		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Budowa kina wraz z zapleczem kulturalnym w Fordonie		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	Realizacja projektu osiedlowych mobilnych instytucji kultury – KONTENART		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		
	„Scena na wodzie” przy amfiteatrze Opery Nova	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku zakończono budowę widokowo-koncertowego pomostu o długości 25 m i szerokości 4 m. Ponadto pomost wyposażono w urządzenie regulujące jego wysokość ze względu na okresowy zmieniający się stan wody w rzece Brdzie. W sezonie letnim, na obiekcie odbywają się występy i koncerty organizowane przez Miasto oraz Operę Nova np. w ramach cyklu „Rzeka Muzyki”.	Budżet Miasta	I.3. III.7. IV.4.
	Rozbudowa i modernizacja Filharmonii Pomorskiej i jej otoczenia	Wydział Inwestycji Miasta Samorząd Woj. Kuj.-Pom.	W 2016 roku opracowany został program funkcjonalno-użytkowy dla zamierzenia inwestycyjnego pn. „Rozbudowa i remont Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy”. Plany zakładają m.in.: modernizację sali koncertowej, budowę sali prób z pełnowymiarową estradą, sali kameralnej z 350-osobową widownią, powiększenie kulis, zamontowanie zapadni scenicznych oraz budowę podziemnego parkingu. Szczegóły realizacji programu zostały opisane w Programie nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz.	Budżet Miasta Fundusze europejskie	I.3. III.7. IV.4.
	Stworzenie sieci lokalnych kameralnych kin studyjnych		Zadanie nie było realizowane w 2016 roku.		

Źródło: www.bydgoszcz.pl

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Poprawa standardów wyposażenia i funkcjonowania instytucji kultury	MCK Muzeum Okręgowe TP	W ramach zadania w 2016 roku dokonano modernizacji Spichrzy przy ul. Grodzkiej celem zorganizowania wejścia od ul. Spichlernej.	Dotacja MKiDN Budżet Miasta	I.3. IV.4.
	Wdrażanie nowoczesnych technologii komunikacyjno-informatycznych w instytucjach kultury	MCK Teatr Polski	W 2016 roku w ramach wdrażania nowoczesnych technologii komunikacyjno-informatycznych: – Teatr Polski - nowy program finansowo-księgowy, – Muzeum Okręgowe - oprogramowanie do inwentaryzacji sprzętu komputerowego oraz zestaw komputerowy graficzny, – Galeria Miejska bwa – serwer oraz nowa strona internetowa, – Miejskie Centrum Kultury – zestaw komputerowy z nagrywarką cyfrową do montażu na potrzeby emisji kinowej, laptop do obróbki cyfrowej filmów i zdjęć, laptop emisyjny do kabiny projekcyjnej kina wraz z kompletem przejść do emisji obrazu cyfrowego wysokiej rozdzielczości.	Budżet Miasta	I.3. IV.4. III.5.
d.	Ochrona dziedzictwa kulturowego:				
	Kompleksowa rewitalizacja i stała opieka nad Wyspą Młyńską	Miasto Bydgoszcz	W ramach zadania w 2016 roku wykonano I etap robót zabezpieczających oraz budowlano-konserwatorskich budynków Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego oraz Spichrza Mącznego. Na budynku Młyna i Spichrza Mącznego wykonano: renowację konstrukcji dachu, nowe poszycie i pokrycie dachu, nowe obróbki blacharskie, rury spustowe, renowację murowanej attyki Młyna. Na bieżąco realizowano utrzymanie obiektów na Wyspie Młyńskiej.	Budżet Miasta	I.3. III.7.
	Wspieranie rewitalizacji realizowanych przez podmioty prywatne zabytkowych obiektów Wenecji Bydgoskiej i strefy staromiejskiej oraz promocja tego typu działań	Biuro Konserwatora Zabytków	W 2016 roku realizowano następujące działania: – remont dachu i oficyny – ul. Długa 22, – remont elewacji budynków na ul. Św. Trójcy.	Budżet Miasta	I.3.
	Rewitalizacja Kanału Bydgoskiego		W 2016 roku program nie był realizowany.		
	Rewitalizacja i stała opieka nad Zespołem Pałacowo-Parkowym w Ostromiecku	Miejskie Centrum Kultury	W 2016 roku w ramach zadania wykonano m.in. zabezpieczenie szyb w oknach Pałacu Starego folią przepuszczającą promienie UV (<i>celem zabezpieczenia kolekcji fortepianów</i>), ponadto zakupiono i zainstalowano 15 kamer w pomieszczeniu Pałacu Starego, wymieniono rejestrator oraz czujniki PIR (<i>na dual PIR</i>).	Budżet Miasta	I.3.
	Wspieranie rewitalizacji zabudowy staromiejskiej i śródmiejskiej	Biuro Konserwatora Zabytków	W ramach „Rewitalizacji społeczno-gospodarczej Starego Rynku, przyległych uliczek oraz terenów wzdłuż rzeki Brdy” w 2016 roku wykonano m.in.: – dodatkowe roboty fundamentowe dla pomostu widokowego na wysokości amfiteatru Opery Nova, – logo Miasta Bydgoszczy oraz Opery Nova – w postaci metaloplastyki i zamontowano na filarach pomostu widokowego oraz przemalowano filary pomostu, – koncepcję programowo-przestrzenną budowy ścieżki pieszej i/lub pieszo-rowerowej wraz z umocnieniem nabrzeża wzdłuż prawego brzegu rzeki Brdy na odcinku od mostów kolejowych do mostów Solidarności oraz skomunikowania bulwaru przy katedrze z wyspą Św. Barbary.	Budżet Miasta	I.3.
	Opieka i sukcesywna rewitalizacja zabytkowych nekropoli	BKZ TMMB	W 2016 roku w ramach tego zadania przeprowadzono renowację nawierzchni alejek Cmentarza Starofarnego.	Budżet Miasta Środki z kwesty	I.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Utworzenie na Cmentarzu Bohaterów na Wzgórzu Wolności miejsca ekspozycji dotyczącej tożsamości historycznej Bydgoszczy		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Odbudowa, rekonstrukcja, przebudowa, konserwacja i remont obiektów historycznych lub zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków) oraz obiektów dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy staromiejskiej i śródmiejskiej (w tym dotacje na remonty dla właścicieli zabytkowych obiektów)	Biuro Konserwatora Zabytków Właściciele obiektów	W 2016 roku dotacji udzielono na następujące działania: – remont dachu i oficyny – ul. Długa 22, – konserwacja organów w Katedrze, – remont elewacji budynków na ul. Św.Trójcy. Ponadto wykonano I etap robót zabezpieczających oraz budowlano-konserwatorskich Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej. Zakończono opracowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej „Przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania Młyna Rothera, Spichrza Zbożowego, Spichrza Mącznego, łazienek oraz komina wraz z infrastrukturą na potrzeby wielofunkcyjnego obiektu usługowego”.	Budżet Miasta Środki prywatne	1.3. III.7.
	Przebudowa i remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia	Muzeum Okręgowe	W 2016 roku prowadzono prace związane z remontem konserwatorskim budynku przy ul Gdańskiej 4.	Budżet Miasta	1.3. III.7.
	Konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych	Muzeum Okręgowe	W 2016 roku dokonano prac konserwacyjnych, m.in.: – obrazu Pomona, olej, płótno, K. Z. Rafiński, – obrazu Opus VII, olej, płótno, S. Borysowski, – obrazu Kompozycja, S. Fijakowski, – ewidencyjnych tabliczek cynkowych robotników d. DAG Fabrik Bromberg - 400 szt. w celu ekspozycyjnym, – obrazu Scena w karczmie, olej, deska, P. Bout, – obrazu W stajni, olej, płótno, P. Wouwerman (naśladowca), – obrazu Brama floriańska, L. Wyczółkowski, – ok. 20 naczyń z cyny, – obrazu Kościoł na Koszycach w Warszawie i Pejzaż, olej, płótno, L. Łempicka, – kabinet XVII/XVII z Działu Historii – konserwacja na ukończeniu.	Budżet Miasta	1.3.
	Projekt turystyki pielgrzymkowej i historycznej – szlakiem turystycznym Św. Wojciecha		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku realizowane były projekty, które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn. „Popularyzacja tradycji, historii, dziedzictwa kulturowego i wielokulturowości Bydgoszczy” oraz konkursu pn. „Realizacja projektów dokumentacyjnych oraz wydawniczych” (m.in. spotkania, wykłady, wystawy, wydawnictwa).	Budżet Miasta	1.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
e.	Kształtowanie i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców:				
	Realizacja programów i projektów edukacyjnych, popularyzatorskich, wydawniczych itp. promujących tradycje lokalne i regionalne oraz europejskie wartości kulturowe, wzmacniających świadomość w zakresie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu	Biuro Kultury Bydgoskiej NGO Miejskie Centrum Kultury Muzeum Okręgowe	<p>W 2016 roku realizowano wiele programów i projektów edukacyjnych, popularyzatorskich, wydawniczych itp. promujących tradycje lokalne i regionalne oraz europejskie wartości kulturowe, wzmacniających świadomość w zakresie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Exploniedziele – cykliczne spotkania, podczas których odbywały się pokazy i prezentacje z zakresu nauki, techniki i historii. Realizowane w okresie od kwietnia do października, w ostatnią niedzielę miesiąca. W 2016 roku odbyło się 7 Exploniedziel, – wystawa plenerowa pn. „Szlak Wody Przemysłu i Rzemiosła TeH2O” prezentująca przemysłowy szlak tematyczny w Bydgoszczy, który łączy historię piętnastu miejsc wpisanych w przestrzeń miasta organicznie związanego z wodą, – wystawa plenerowa pn. „Chrześcijaństwo w Bydgoszczy – zarys dziejów”, gdzie na kilkunastu planszach prezentowany był zarys dziejów chrześcijaństwa w naszym mieście, – wystawa plenerowa pn. „Śladami Leona Wyczółkowskiego” ukazująca artystyczną wędrówkę malarza po miejscach, w których przebywał i tworzył oraz w których kształtował się jego indywidualny styl, – wystawa plenerowa pn. „Marian Rejewski – Filar polskiej kryptologii”, gdzie na 11 planszach przedstawiono zagadnienia dotyczące m.in. informacji z życia Mariana Rejewskiego, zasad działania niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma, wybuchu II wojny światowej na terenach ziem II Rzeczypospolitej, nie zabrakło również mapy, która ukazywała najbardziej istotne miejsca w Bydgoszczy związane z Marianem Rejewskim. <p>Ponadto realizowany był projekt pn. „Struktury Kultury”, który od 2016 roku realizowany był przez Teatr Polski w Bydgoszczy w ramach ogólnopolskiego programu wspierania edukacji kulturowej „Bardzo Młoda Kultura” organizowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Celem trzyletniego programu jest budowanie systemowych rozwiązań wzmacniających stymulowanie kreatywności i edukacji kulturowej przez 16 podmiotów – po jednym z każdego województwa.</p>	Budżet Miasta	I.3. IV.8.
	Realizacja programów i projektów promujących wielokulturowy i wielowyznaniowy charakter Bydgoszczy	Biuro Kultury Bydgoskiej NGO Muzeum Okręgowe	<p>W 2016 roku realizowane były przedsięwzięcia promujące wielokulturowy i wielowyznaniowy charakter Bydgoszczy, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wystawa „Wypominki Kresowe. Bydgoszczanie z Kresów Wschodnich w latach 1920-1939”, której celem było przywrócenie pamięci o ludziach z Kresów Wschodnich, którzy pozbawieni przez wojnę, rewolucję, a potem przez traktat ryski własnych domów na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej tworzyli historię naszego Miasta, – Obywatelskie Obchody Święta Niepodległości w Bydgoszczy, – Oczarowani Bydgoszczą – konkursy: plastyczny, literacki, teatralny i fotograficzny, – Bydgoszcz – Magiczne Miejsca, – Trzy Kultury – Jedno Miasto. 	Budżet Miasta	I.3. IV.8.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
f.	Budowanie sieci współpracy kulturalnej, ponadlokalnej i międzynarodowej:				
	Wspieranie współpracy kulturalnej i wymiany artystycznej pomiędzy instytucjami, organizacjami, indywidualnymi twórcami, grupami kulturalnymi w mieście, regionie i kraju	Miejski instytucje kultury	W 2016 roku w ramach zadania realizowano następujące przedsięwzięcia, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – Bydgoski Festiwal Kultury Węgierskiej, – Artystyczna Podróż z Towarzystwem Polsko-Niemieckim, – Bella Italia w Bydgoszczy z okazji Święta Włoch, – Festiwalu FONOMO. 	Budżet Miasta	1.3.
	Realizacja projektów kulturalnych z miastami partnerskimi	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku realizowano następujące projekty kulturalne z miastami partnerskimi, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – na Scenie Kameralnej Narodowego Teatru im. Marii Zańkowieckiej we Lwowie odbyła się ukraińska premiera dwujęzycznego polsko-ukraińskiego spektaklu pt. „Dom na granicy” Sławomira Mrożka z udziałem młodzieży z miast partnerskich, Bydgoszczy i Czerkas, – wizyta gości z partnerskiego Kragujevca, której celem był udział w uroczystym otwarciu wystawy „Międzynarodowy Salon Karykatury Międzywojennej” w Galerii Miejskiej bwa, a także określenie dalszej współpracy, dotyczącej przede wszystkim kultury, – odwiedziny gości z Mannheim w związku z obchodami jubileuszu 25-lecia podpisania umowy o współpracy między miastami. Podczas uroczystości w Ostromecku goście wysłuchali koncertu międzynarodowego zespołu PO!NTA, który stworzyli zaprzyjaźnieni muzycy z Bydgoszczy i Mannheim, – został przygotowany dwujęzyczny polsko-ukraiński spektakl pt. „Dąb”, z udziałem młodzieży z miast partnerskich Czerkas i Bydgoszczy, dofinansowany przez Narodowe Centrum Kultury w ramach XI edycji programu „Polsko-Ukraińska Wymiana Młodzieży”. W projekcie wzięła udział młodzież ze szkoły w Czerkasach, a także młodzież z III i VII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy. 	Budżet Miasta	1.3.
	Wspieranie projektów dotyczących współpracy międzysektorowej w zakresie kultury	Miejskie Centrum Kultury	W 2016 roku realizowany był projekt pn. „Struktury Kultury” w ramach ogólnopolskiego programu wspierania edukacji kulturowej „Bardzo Młoda Kultura” organizowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem programu w województwie kujawsko-pomorskim był Teatr Polski im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy, do którego należało: <ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja instytucji i organizacji zajmujących się edukacją kulturową w regionie oraz opis zasobów i ograniczeń dla rozwijania praktyk w zakresie edukacji kulturowej i artystycznej w regionie, – prowadzenie działalności szkoleniowej, wzmacniającej kompetencje edukatorów i nauczycieli oraz rozwijanie systemów i źródeł informacji z których będą mogli korzystać poszukujący wartościowych inicjatyw i aktywności w zakresie edukacji kulturowej i artystycznej, – przygotowywanie otwartych konkursów, poprzez które finansowane będą w ramach województwa przedsięwzięcia edukacyjne realizowane wspólnie przez instytucje i organizacje reprezentujące oświatę i kulturę, – tworzenie sieci współpracy pomiędzy osobami zatrudnionymi w instytucjach i organizacjach kulturalnych i oświatowych oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych. <p>Ponadto utworzono platformę współpracy między instytucjami, a organizacjami pozarządowymi, sferą biznesu, placówkami oświatowymi (szkoły, przedszkola) na zasadzie partnerstwa poprzez wspólną organizację przedsięwzięć kulturalnych, m.in.: Stowarzyszenie Nowe Horyzonty, ZPAP, Stowarzyszenie Teatralne</p>	Budżet Miasta	1.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Metafora, Fundacja Inicjatyw Kulturalnych "Mandragora", Fundacja Tumult, Fundacja Nowe Pokolenie, Stowarzyszenie Centrum Kultury Belle Epoque, Związek Kompozytorów Polskich, Fundacja Art. House, Stowarzyszenie Andrzeja Szwalbego "Dziedzictwo", Klub Miłośników Syren i Warszawy, Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne, Fundacja Kultury Rozruch, Fundacja Arka Bydgoszcz, Towarzystwo Polsko-Włoskie, Polski Związek Chórów i Orkiestr, Towarzystwo Polsko-Niemieckie, Fundacja dla Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Fundacja Rock'n'run, Fundacja Koloroffon, Fundacja Farbiarnia, Fundacja Nowa Sztuka Wet Music, Fundacja "Oddech nadziei", Muzeum Kanału Bydgoskiego, WiMBP, Rebel Music BDG, nieformalna grupa "Dziecięce Graffiti", Klara Bydgoszcz, Stowarzyszenie na rzecz Osób z Autyzmem i Innymi Niepełnosprawnościami „Za szybą”, Ośrodek Rewilidacyjno-Wychowawczy dla dzieci i młodzieży z Autyzmem, Stowarzyszenie Intelktualistów Niepokornych „Trickster”, Fundacja Uniwersytetu Jagiellońskiego, Fundacja Korporacja Ha!Art, Wydawnictwo Episteme, Fundacja UKW, UTP, UMK, Fundacja Horyzont, Stowarzyszenie Wiosna, SOSW im. L. Braille'a, samorząd uczniowski VI LO, Fundacja Farbiarnia, Fundacja BKF, V LO, Fundacja Duende Flamenco, ZPiT Płomienie, Liceum Plastyczne, Szczep ZHP Zielona Siódemka, BORPA, Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 7, Fundacja Oddech Nadziei, Szkoła Sokrates, Stowarzyszenie Ale Lale, Polski Związek Chórów i Orkiestr.		

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Wydatki z budżetu miasta przeznaczane na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	tys. zł	34 349,1	26 095,8	27 039,3	32 674,6	31 784,6		I.3., IV.4.	UMB
2	Liczba przedsięwzięć kulturalnych	szt.	4 886	4 056	4 342	4 536	4 346		I.3., IV.4.	UMB
3	Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej:								I.3., IV.4.	
	muzea	zwiedzaj.	85 206	83 282	119 182	109 861	115 784			GUS BDL
	widowiska teatralne	widzowie	33 573	33 593	36 085	38 094	33 075			Teatr Polski
	widowiska operowe	widzowie	71 008	72 867	78 494	86 763	79 875			GUS BDL

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Filharmonia	widzowie	95 801	79 364	83 701	79 691	85 702			GUS BDL
	galerie i salony sztuki	zwiedz.	34 168	35 284	38 874	bd.	39 396*			GUS BDL UMB*
	domy i ośrodki kultury	uczestn.	123 758	197 530	173 350	192 094	153 435			GUS BDL

* od 2015 roku nie są dostępne dane w BDL GUS; od 2016 roku dane pozyskiwane są przez BKB UMB

Podsumowanie:

Wszystkie 6 przedsięwzięć ujętych w Programie Nr 14 Kultura energią miasta było w 2016 roku realizowanych. W obrębie tych przedsięwzięć, na 46 zadań głównych zapisanych w programie 36 (78,3%) było wdrażanych, a 10 (21,7%) nie było realizowanych (dla jednego zadania prowadzone były działania w latach wcześniejszych).

Dzięki podjętym staraniom poszczególnych instytucji związanych z szeroko rozumianą kulturą, w 2016 roku udało się zrealizować lub rozpocząć realizację większości zadań zapisanych w tym programie, choć trzeba przyznać, że zarówno środki przeznaczone na realizację działań kulturalnych jak i ilość organizowanych przedsięwzięć spadły. Bogata i różnorodna oferta skierowana przede wszystkim do mieszkańców miasta spowodowała, że częściej niż w latach wcześniejszych korzystali oni z propozycji kulturalnych, przykładem był widoczny wzrost frekwencji osób korzystających z oferty kulturalnej domów i ośrodków kultury (wzrost liczby korzystających z oferty o 24,0% w stosunku do roku bazowego) oraz osób odwiedzających muzea (wzrost liczby korzystających z oferty o 29,9% w stosunku do roku bazowego). Bardzo istotna była również organizacja w Bydgoszczy prestiżowych wydarzeń kulturalnych, które uzyskały wsparcie ze strony miasta np. Festiwal Camerimage, Bydgoski Festiwal Operowy.

Ważne zadania inwestycyjne do realizacji zadania, to:

- rozbudowa i modernizacja obiektów Filharmonii Pomorskiej,
- modernizacja obiektu Teatru Polskiego,
- rewitalizacja obiektów dawnego Teatru Kameralnego,
- remont konserwatorski budynku Muzeum Okręgowego przy ul. Gdańskiej 4,
- rozbudowa obiektów Opery Nova.

III.15. Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz

Cele programu:

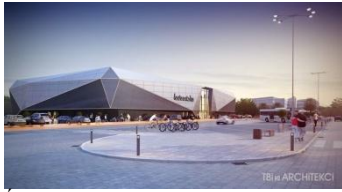
- Zwiększenie znaczenia Bydgoszczy, jako ośrodka organizacji prestiżowych imprez sportowych o wymiarze krajowym i międzynarodowym
- Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców Bydgoszczy

Koordynator programu:

Wydział Edukacji i Sportu

Realizacja przedsięwzięć i głównych zadań w 2016 roku:

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
a.	Organizacja, wspieranie i promowanie prestiżowych imprez sportowych:				
	Współpraca z polskimi związkami sportowymi, Ministerstwem Sportu i Turystyki i innymi organizatorami imprez sportowych z kraju i z zagranicy	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku Miasto prowadziło współpracę z Polskim Związkiem Piłki Nożnej, Polskim Związkiem Lekkiej Atletyki, Akademickim Związkiem Sportowym, Polskim Związkiem Karate, Międzynarodowym Stowarzyszeniem Federacji Lekkoatletycznych IAAF, Europejskim Stowarzyszeniem Federacji Lekkoatletycznych EA.	Budżet Miasta	I.4.
	Zabieganie (lobbowanie) o przyznanie organizacji przez miasto imprez sportowych o międzynarodowym charakterze	Miasto Bydgoszcz	Miasto Bydgoszcz w 2016 roku koordynowało proces aplikacyjny: – Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej, – Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Lekkiej Atletyce. Ponadto koordynowało organizację i przeprowadzenie Mistrzostw Świata w Lekkiej Atletyce, Akademickich Mistrzostwach Świata w Strzelectwie oraz Mistrzostw Świata w Karate Shotokan.	Budżet Miasta	I.4.
	Powiązanie działań promocyjnych z kalendarzem imprez sportowych	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku promocja wydarzeń sportowych odbywała się przy pomocy własnych nośników reklamowych Miasta m.in. w pojazdach komunikacji miejskiej i z wykorzystaniem infrastruktury przystankowej.	Budżet Miasta	I.4. IV.9.
	Kreowanie wizerunku wewnętrznego i zewnętrznego miasta poprzez imprezy sportowe	Miasto Bydgoszcz	Organizowane w 2016 roku imprezy sportowe popularyzowane były poprzez portal Aktywna Bydgoszcz. Jest to serwis poświęcony imprezom sportowym, które organizowane są w Bydgoszczy i okolicach. To miejsce, gdzie można spotkać innych pasjonatów, którzy wolny czas spędzają na sportowo. Bydgoszcz promowana była poprzez przedsięwzięcia sportowe organizowane w ramach konkursów projektów promocyjnych oraz organizację renomowanych imprez sportowych realizowanych przez związki sportowe.	Budżet Miasta Środki organizatorów imprez	I.4. IV.9.
b.	Wspieranie klubów i stowarzyszeń sportowych służące osiągnięciu suk-				

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	cesów w sporcie wyczynowym: Wspieranie finansowe klubów sportowych, zwłaszcza z najwyższych klas rozgrywkowych	Wydział Edukacji i Sportu	W wyniku ogłoszonych konkursów na realizację w 2016 roku zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego rozpatrzono pozytywnie 90 ofert tj. na: – szkolenia sportowe seniorów w indywidualnych dyscyplinach olimpijskich, szkolenia sportowe dzieci i młodzieży w dyscyplinach sportu objętych systemem sportu młodzieżowego – 61 ofert, – szkolenia sportowe seniorów w grach zespołowych – 29 ofert. Największym przedsięwzięciem 2016 roku było zdobycie podczas Igrzysk XXXI Olimpiady w Rio de Janeiro 3 medali tj.: 2 medale zdobyte przez zawodniczki z Regionalnego Towarzystwa Wioślarskiego „Bydgosztia” i 1 medal przez zawodnika Uczniowskiego Klubu Sportowego „Kopernik”. W 2016 roku Miasto Bydgoszcz we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży uzyskało V miejsce w klasyfikacji klubów, powiatów i gmin.	Budżet Miasta	I.4.
	Przyznawanie nagród Prezydenta Miasta za wybitne osiągnięcia sportowe	Wydział Edukacji i Sportu	Na podstawie Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy Nr XLVII/1016/13 z dnia 30 października 2013 r. w sprawie zasad przyznawania nagród Prezydenta Miasta Bydgoszczy w 2016 roku zostały przyznane nagrody dla: – Klubu Sportowego „Basket 25” za zdobycie srebrnego medalu na Mistrzostwach Polski w koszykówce kobiet, – zawodników za osiągnięte wyniki sportowe i ich trenerów: dla 22 zawodników i 2 trenerów.	Budżet Miasta	I.4.
	Organizacja forum wymiany doświadczeń sportowych pomiędzy bydgoskimi klubami i stowarzyszeniami	Kluby wioślarskie Miasta Bydgoszczy	W 2016 roku organizowano Wtorki Wioślarskie – na podstawie porozumienia „Bydgoskie Wioślarstwo”, którego pomysłodawcą były bydgoskie kluby wioślarskie. Rozegrano cztery edycje „Ligi Czwórek” oraz cztery edycje zawodów na ergowioślach. Zorganizowano konkurs wiedzy dla zawodników klubów oraz uczniów bydgoskich szkół na temat wiedzy o bydgoskim wioślarstwie.	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
c.	Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów:				
	Budowa hali treningowej z łącznikiem przy wielofunkcyjnej hali sportowej „Łuczniczka”		Zakończenie zadania nastąpiło w sierpniu 2014 roku.		I.4. IV.5
	Budowa lodowiska krytego	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku realizowane było zadanie pn. Budowa lodowiska krytego sztucznie mrożonego, w ramach którego wykonano: roboty ziemne (wraz z wymianą gruntu), roboty fundamentowe, ściany żelbetowe parteru i pierwszego piętra, konstrukcję trybuny oraz elementy konstrukcji żelbetowej budynku, tj. słupy, belki, podciągi wraz ze stropem nad kondygnacją parteru. 	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
			Zródło: www.bydgoszcz.pl		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Budowa Aquaparku wraz z basenem olimpijskim (50 m)		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa obiektów dla nowych młodzieżowych sportów wyczynowych (rolki, deskorolki, rowery)	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku w ramach programu Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego na terenie os. Górzyskowo doposażono siłownię zewnętrzną w jedno urządzenie trzystanowiskowe, a także wykonano plac do kalisteniki o nawierzchni bezpiecznej z piasku, który wyposażono w urządzenie o wymiarach 10 m x 8,6 m z drabinką poziomą, pionową i poręczą pionową, deskorolkę podniebną, ławki z oparciem (3 szt.), ławki bez oparcia (2 szt.) i tablicę informacyjną.	Budżet Miasta	1.4. IV.5.
	Budowa stadionu żużlowego		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Przebudowa toru regatowego w Brdziejściu przy ul. Witebskiej	Wydział Inwestycji Miasta	<p>W ramach zadania w 2016 roku wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – roboty budowlane związane z poszerzeniem akwenu mety, w tym: nowe umocnienie skarpy nabrzeża w postaci narzutu kamiennego, schody żelbetowe dł. 12 m dla kajakarzy, umocnienie placu manewrowego przeznaczonego na usytuowanie wagi, umocnienie wewnętrznej drogi dojazdowej do ww. placu, ogrodzenie terenu, zasilanie ww. placu w energię elektryczną oraz uzyskano pozwolenie na użytkowanie obiektu, – prace kompensujące zniszczenia siedlisk ptaków i owadów – nasadzono drzewa (10 szt.) i krzewy (pow. ok.100 m²) oraz zamontowano hotele dla owadów (5 szt.), – demontaż stalowej konstrukcji zadaszenia trybuny, – modernizację pomieszczenia głównej rozdzielni elektrycznej Toru Regatowego wraz z wymianą znajdujących się w nim urządzeń rozdzielczych energii elektrycznej. <p>Ponadto zlecono opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej (poprzedzonej wariantową koncepcją architektoniczną wraz z analizą kosztów realizacji danego wariantu koncepcji) budynku hangaru na łodzi (małe jednostki pływające) wraz z trybuną na Torze Regatowym w Brdziejściu (w miejscu obecnej trybuny).</p> <p><i>Źródło: bydgoszcz.naszemiasto.pl</i></p>	Budżet Miasta	1.4. IV.5.
	Rozwój infrastruktury sportowej obiektów miejskich zarządzanych przez CWZS „Zawisza” Bydgoszcz, poprzez m.in. budowę nowej hali sportowej do gimnastyki i akrobatyki sportowej przy ul. Gdańskiej 163, budowę stadionu tartanowego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą (umożliwiająca przeprowadzanie rozgrywek rugby) przy ul. Sielskiej 12	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku zadanie pn. „Budowa hali lekkoatletycznej i strzelectwa sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Kompleksu Sportowego Zawisza przy ul. Gdańskiej 163” było na etapie przygotowania inwestycji do realizacji – opracowywano dokumentację projektową, złożono pismo o dofinansowanie do Ministerstwa Sportu i Turystyki.	Budżet Miasta Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	1.4. IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rozwój infrastruktury sportowej obiektów miejskich zarządzanych przez BKS „Chemik” Bydgoszcz poprzez budowę zaplecza szatniowo-sanitarnego oraz trybuny na ok. 1000 miejsc na bocznym boisku	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 wykonano remont ścian w halach sportowych oraz wymianę części instalacji elektrycznej w budynku przy ul. Glinki 79. Prace remontowe obejmowały: szpachlowanie i malowanie ścian, wymianę instalacji elektrycznej oraz lamp w 5 pomieszczeniach klubowych, wymianę rozdzielni elektrycznej, prace wykończeniowe.	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
	Rozwój infrastruktury sportowej obiektów miejskich zarządzanych przez KS „Gwiazda” Bydgoszcz, poprzez rozbudowę i modernizację hali sportowej oraz budowę boiska ze sztuczną nawierzchnią		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Modernizacja boiska przy ul. Mochelskiej		Zadanie zakończone w 2015 roku.		I.4. IV.5.
	Rewitalizacja i przebudowa obiektów „Astorii” przy ul. Królowej Jadwigi 23 na cele sportowo-rekreacyjne	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku zakończono prace związanych z opracowaniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej w zakresie budowy 50-metrowego basenu. Ponadto dyslokowano starą stację transformatorową i wybudowano nową od strony ul. Rejtana oraz realizowana była wycinka drzew na terenie zainwestowania. Budowa 50-metrowego basenu krytego została zakwalifikowana do Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – edycja 2016 i została ujęta w Planie Wieloletnim..	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
	Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej placówek oświatowych (boiska, sale sportowe, baseny)	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku wybudowano boiska przy: – Gimnazjum Nr 20, ul. Karpacka 30, – Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 4, ul. Stawowa 39, – Zespole Szkół Nr 21, ul. Bałtycka 59. Wykonano system instalacji nawadniającej murawę głównego boiska piłkarskiego Stadionu im. Czesława Kobusa („Chemik”).	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
	Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy sportowej	Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku w ramach przebudowy, modernizacji i budowy obiektów sportowych Przystani Wioślarskiej przy RTW BYDGOSTIA, ul. Żupy 4 – realizowano etap przygotowania inwestycji do realizacji (projektowanie). Opracowano koncepcję przebudowy stadionu Polonii w Bydgoszczy.	Budżet Miasta	I.4. IV.5.
d.	Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta:				
	Rozbudowa i rewitalizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej terenów Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myśliczynie	LPKiW Inwestor zewn. Auto Marek Bis	W 2016 roku Spółka LPKiW wzbogaciła się o pole do gry w paintball, obejmujące część działki nr 40 obręb 367 o powierzchni ok. 2.400 m ² , zlokalizowane w granicach Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku, nieopodal ul. Gdańskiej w pobliżu kortów tenisowych. Teren ten objęła dzierżawą do 30.04.2021 roku firma „BANDEROZA Damian Bartczak” wyłoniona w postępowaniu przetargowym.	Środki LP-KiW Sp. z o.o. Środki inwestora zewnętrznego	IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Rewitalizacja terenów pogórnicznych przy ul. M. Rejewskiego na cele sportowo-rekreacyjne (Park Akademicki)	WIM MPU	Przeprowadzona analiza przyrodnicza wskazała, iż teren pogórniczny przy ul. Rejewskiego jest bardzo cenny przyrodniczo. Koncepcja zagospodarowania zakłada podział parku na strefy: <ul style="list-style-type: none"> – strefę ciszy i odpoczynku, umiejscowioną w zachodniej i centralnej części terenu i obejmującą wszystkie zbiorniki wodne, – strefę sportowo-rekreacyjną, umieszczoną po wschodniej stronie projektowanego obszaru, zgodnie z projektem Miejscowego Planu Zagospodarowania Terenu. 	Budżet Miasta	IV.5.
	Zagospodarowanie terenu w Brdyjściu przy ul. Witebskiej na cele sportowo-rekreacyjne	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku w ramach zadania wykonano badania dotyczące możliwych efektów oczyszczania Toru Regatowego i sprawności przepustu płuczącego oraz prace projektowe (dokumentacja projektowo-kosztorysowa) związane z rozbiórką zdegradowanych trybun i ich odbudową oraz z modernizacją rozdzielni głównej zasilającej obiektu Toru Regatowego.	Budżet Miasta	IV.5.
	Zagospodarowanie terenów osiedlowych obiektami i urządzeniami do rekreacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych	Wydział Inwestycji Miasta	W 2016 roku w ramach programu inicjatyw lokalnych pn. „Bydgoski Budżet Obywatelski” na poszczególnych osiedlach mieszkaniowych zagospodarowywano przestrzeń publiczną oraz modernizowano miejską infrastrukturę, w tym m.in. poprzez budowę: placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, chodników, parkingów, oświetlenia czy monitoringu oraz boisk sportowych. 	Budżet Miasta	III.7. IV.5.
	Budowa placów zabaw i wzbogacenie istniejących w urzędzenia do zachowania zdrowia osób starszych		W ramach zadania „Renowacja parków, skwerów oraz innych terenów zieleni” w 2016 roku opracowywano dokumentację projektowo-kosztorysową wraz z koncepcją programowo-przestrzenną rewitalizacji Parku Ludowego im. Wincentego Witosa.		
	Zagospodarowanie terenów zielonych w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (ścieżki widokowe na skarpach, place zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia)		Ponadto opracowano projekty rewaloryzacji terenów zieleni na Wzgórzu Wolności (w tym skarpy) i na Wzgórzu Dąbrowskiego. Prace projektowe objęły: zielen (nasadzenia, wycinki, zabiegi pielęgnacyjne), infrastrukturę (ścieżki, schody, ławki, kosze na śmieci, oświetlenie, stojaki rowerowe, wzmocnienie fragmentów skarp, drenaże tablice informacyjne i regulaminowe, punkty widokowe, w tym barierki, wskazanie rezerwy terenu pod przyszłe możliwe zagospodarowanie rekreacyjne) oraz inne ważne elementy z punktu widzenia ochrony przyrody (budki dla ptaków, owadów itp.).		
	Rewitalizacja terenów trójkąta Brdy, Kanału Bydgoskiego i ul. Nadrzecznej na cele sportowo-rekreacyjne		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Budowa kąpielisk miejskich		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Rozbudowa infrastruktury na potrzeby sportów wodnych	Wydział Inwestycji Miasta Wydział	W 2016 roku w ramach zadania „Przebudowa, modernizacja i budowa obiektów sportowych, w tym budowa Przystani Wioślarskiej przy RTW BYDGOSTIA, ul. Żupy 4” opracowywano wielobranżowe projekty budowlane związane z rozbiórką istniejącego budynku sekcji kajakowej, budową ww. przystani, w tym: nowego budynku (w miejsce budynku sekcji kajakowej), awanportu, przebudowy nabrzeża, zagospodarowania terenu (na podstawie koncepcji zwycięskiej pracy konkursowej wybranej w postępowaniu konkursowym	Budżet Miasta	IV.5.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
		Edukacji i Sportu	zakończonym w 2015 r.) oraz modernizacją istniejących budynków Klubu RTW BYDGOSTIA. W ramach zadania „Przebudowa Toru Regatowego w Brdyjściu przy ul. Witebskiej” wykonano roboty budowlane związane z poszerzeniem akwenu mety, w tym: nowe umocnienie skarpy nabrzeża w postaci narzutu kamiennego, schody żelbetowe dł. 12 m dla kajakarzy, umocnienie placu manewrowego przeznaczonego na usytuowanie wagi, umocnienie wewnętrznej drogi dojazdowej do ww. placu, ogrodzenie terenu, zasilanie ww. placu w energię elektryczną oraz uzyskano pozwolenie na użytkowanie obiekt		
	Zagospodarowanie Skarpy Północnej w Fordonie m.in. przystosowanie terenu do aktywnej rekreacji		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
	Tworzenie spójnego systemu dróg rowerowych połączonego z drogami rowerowymi w gminach sąsiednich	ZDMiKP	W 2016 roku długość dróg rowerowych w mieście zwiększyła się o 1,8 km. Prowadzone były również prace projektowe dla kolejnych zadań (<i>przedsięwzięcie opisane zostało w Pgorramie Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie</i>).	Budżet Miasta Fundusze europejskie Budżet Państwa	I.1. III.2. III.4. IV.5.
	Budowa parków miejskich		W 2016 roku zadanie nie było realizowane.		
e.	Promowanie sportu dzieci i młodzieży:				
	Realizacja programu rozwoju sportu szkolnego w klasach i szkołach sportowych oraz mistrzostwa sportowego	Wydział Edukacji i Sportu	W 2016 roku w ramach zadania „Budowa hali gimnastyki sportowej z wyposażeniem przy Zespole Szkół Nr 15 Mistrzostwa Sportowego” opracowano koncepcję programowo-przestrzenną hali gimnastyki sportowej składającą się z czterech, czytelnych w bryle budynku elementów tj. jednoprzestrzennej hali o wymiarach ok. 24 m x 45 m, pow. użytkowej ok. 1.100 m ² i wysokości ok. 8-10 m, z 2-kondygnacyjnym zapleczem z pomieszczeniami pomocniczymi, wyodrębnioną przestrzenią na piętrze budynku hali sali baletowej o wymiarach ok. 12 m x 12 m, wysokości 3,5 m, z zadaszeniem pasażu pieszego pomiędzy ścianami istniejącej sali gimnastycznej i projektowanej hali gimnastyki sportowej w kierunku budynku szkoły wraz z zagospodarowaniem terenu. Wykonano inwentaryzację drzew i krzewów oraz ornitologiczno-chiropterologiczną, uzyskano zgodę od Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa w Warszawie na odstępowanie od przepisów prawa budowlanego, z uwagi na ograniczenie czasu nasłonecznienia nieruchomości sąsiedniej. Uzyskano decyzję o ustaleniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim oraz warunki techniczne od gestorów sieci, do których obiekt ma zostać przyłączony. Zadanie zostało zakwalifikowane do Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – edycja 2016 i ujęte w Planie Wieloletnim (<i>aktualizacja Programu Ministerstwa Sportu i Turystyki z dnia 18.05.2016 r.</i>). Trwało opracowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Realizowany był program szkolenia sportowego w pływaniu w Zespole Szkół Nr 5 Mistrzostwa Sportowego w Bydgoszczy.	Budżet Miasta	IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Pozalekcyjne zajęcia sportowe, realizowane w bydgoskich placówkach oświatowych były częścią polityki prozdrowotnej, ukierunkowanej na poprawę sprawności fizycznej dzieci i młodzieży i odgrywały bardzo ważną rolę w procesie wychowania młodzieży. Ponadto zajęcia pozalekcyjne stanowiły kontynuację programu informacyjno-edukacyjnego pn: „ZDROWO I SPORTOWO”, dostosowanego do wieku odbiorców i włączającego w swe oddziaływania osoby dorosłe. Głównymi założeniami programu było uczestnictwo dzieci, młodzieży i dorosłych (rodzice, dziadkowie, kibice) w pozalekcyjnych zajęciach sportowych oraz szkolnych imprezach sportowych, działania edukacyjne związane z problematyką uzależnień, wychowanie prozdrowotne, świadomość zagrożeń (pogadanki, filmy, spotkania ze specjalistami).</p> <p>W 2016 roku realizowano m.in.: akcje „Umiem Pływać”, wsparcie „Amo”, „SOS”, „SOK”.</p> <p>„Umiem Pływać”</p> <p>Źródło: www.bydgoszcz.com</p>	Budżet Miasta	I.4. IV.3.
	Organizacja turniejów sportowych dla dzieci i młodzieży, aktywny udział szkół w międzyszkolnej rywalizacji sportowej	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku organizowano szkolne zawody rowerowe „Czar 2 kótek”.</p> <p>Odbyły się imprezy sportowe dla szkół bydgoskich w ramach XXIII i XXIV Bydgoskiej Olimpiady Młodzieżowej. W ramach BOM-u uczestniczyły Bydgoskie szkoły ze wszystkich bydgoskich placówek oświatowych. W realizacji kalendarza imprez sportowych BOM wzięło udział ok. 55 tys. uczniów w różnych dyscyplinach sportowych m.in. w takich jak: lekkoatletyka, piłka nożna, gry zespołowe, szachy.</p>	Budżet Miasta	I.4. IV.3.
	Objęcie patronatem Prezydenta Miasta imprez sportowych dzieci i młodzieży	Miasto Bydgoszcz	<p>W 2016 roku odbyło się ok. 30 imprez sportowych w różnych dyscyplinach, pod patronatem Prezydenta Miasta, takich jak: bieg na Szwederowie, Mistrzostwa Polski Garlando, wakacje z Chemikiem, Ogólnopolski Złot Brydżystów, itp.</p>	Budżet Miasta	I.4. IV.3.
	Wykorzystanie spotkań z wybitnymi bydgoskimi sportowcami do promowania sportu wśród dzieci i młodzieży	Wydział Edukacji i Sportu	<p>Bydgoscy sportowcy z chęcią przyjmowali zaproszenia do bydgoskich przedszkoli i szkół. Najwięcej zaproszeń w 2016 roku mieli olimpijczycy, w szczególności cztery medalistki, które reprezentowały Miasto na igrzyskach w Rio de Janeiro oraz przedstawiciele gier zespołowych i żużla. Cała 18. olimpijczyków odwiedzała placówki oświatowe. Najwięcej spotkań odbyło się w szkołach o profilu sportowym i mistrzostwa sportowego. Między innymi wioślarki medalistki olimpijskie Magdalena Fularczyk-Kozłowska i Natalia Madaj oraz Monika Ciaciuch odwiedziły ZS Nr 9 przy ul. Cichej, olimpijczycy – lekkoatleci Marika Popowicz-Drapała i Paweł Wojciechowski odwiedzili ZS Nr 9 i ZS Nr 15 Mistrzostwa Sportowego, medalistka olimpijska Beata Mikołajczyk odwiedziła m.in. swoją szkołę SP Nr 47. W tej samej placówce pojawił się również jej wychowanek Dariusz Białkowski. Beata Mikołajczyk odwiedziła także szkoły, w których funkcjonują klasy sportowe: SP Nr: 41, 46, 56. W ZS Nr 26 pojawili się m.in. siatkarze Łuczniczki: Wojciech Jurkiewicz i Patryk Szczurek. ZS Nr 10 odwiedzili olimpijczycy – wioślarze RTW Bydgoszcz, siatkarki KS Pałac oraz olimpijczycy w taekwondo.</p> <p>Wioślarki RTW Bydgoszcz promowały także sport w miejscowościach pod Bydgoszczą. Złote medalistki olimpijskie spotkały się z młodzieżą w SP Nr 2 w Żninie, w Świeciu i Ślesinie.</p>	Budżet Miasta	I.4. IV.3.

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
			Z kolei wioślarze Zawiszy – olimpijczyk Daniel Trojanowski i Rafał Hejmej wspólnie z BKS Centrum (taekwondo olimpijskie) oraz wicemistrzem olimpijskim Pawłem Baraszkiewiczem (kajakarstwo – Zawisza) brali udział w III Letnich Igrzyskach Przedszkolaków. Bydgoscy sportowcy z chęcią też uczestniczyli w imprezach dla szkół podstawowych „Białym Misiu”. Angażowali się także w akcję pn. „Stop zwolnieniom z w-f”.		
f.	Promowanie aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia:				
	Zwiększenie roli miasta w promocji zdrowia	Miasto Bydgoszcz	Podstawowym przedsięwzięciem realizowanym na rzecz promowania aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia była organizacja masowych imprez sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców. W 2016 roku realizowany był program „Aktywna Bydgoszcz”, który poprzez portal promował szeroko pojętą promocję sportowych imprez masowych oraz poprzez organizację własnych przedsięwzięć. W ramach działania realizowano m.in. biegi uliczne, III Mistrzostwa Świata w „Przechodzeniu przez rzekę”, Bydgoszcz triathlon, Bydgoskie Święto Cykliczne, Terenowa Masakra, Festyny, Czar 2 Kółek.	Budżet Miasta	IV.5.
	Propagowanie aktywnego trybu życia wśród wszystkich mieszkańców				
	Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o charakterze masowym				
	Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych	Kluby i Stowarzyszenia sportowe Miasto Bydgoszcz	W 2016 roku Stowarzyszenie Sportu i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Start Bydgoszcz” zorganizowało 5 imprez: – Mistrzostwa Polski Osób Niepełnosprawnych w Strzelectwie Sportowym, – Otwarte Mistrzostwa Polski w Podnoszeniu Ciężarów Osób Niepełnosprawnych, – XII Integrycyjne Zawody w Tenisie Stołowym, – Puchar Polski w Wyciskaniu Sztangi Leżąc, – III Młodzieżowe Zawody w Pływaniu Osób Niepełnosprawnych „BYDGOSZCZ – PERŁA 2016 ”. Ponadto na potrzeby ww. Stowarzyszenia zakupiono ławkę do wyciskania ciężarów dla osób niepełnosprawnych.	Budżet Miasta Środki Klubów i Stowarzyszeń sportowych	IV.5.
g.	Wspieranie i rozwój sportu akademickiego:				
	Modernizacja i rozbudowa akademickich obiektów sportowych: – Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – Budowa Zespołu Krytych Kortów Tenisowych przy ul. Sportowej – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – Bydgoskie Akademickie Centrum Sportu i Rekreacji – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Collegium Medicum UMK, Akademia Muzyczna		W 2016 roku zadanie nie było realizowane. W 2015 roku zakończona została realizacja II etapu Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu UKW.		

Lp.	Przedsięwzięcia i główne zadania	Realizator	Realizacja zadania	Źródło finansowania zadania	Realizowany cel operacyjny
1	2	3	4	5	6
	Stypendia sportowe dla młodych i zdolnych zawodników	Miasto Bydgoszcz	Na podstawie uchwały Rady Miasta Bydgoszczy Nr XXXVIII/754/2016 z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad trybu przyznawania, wstrzymywania i pozbawiania oraz rodzajów i wysokości stypendiów sportowych dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym w 2016 roku, z 223 wniosków stypendialnych przyznano stypendia dla 88 zawodników. Średnia wysokość stypendiów wyniosła 446, 02 zł. Stypendia sportowe przyznano w grach zespołowych (33 stypendia) i w dyscyplinach indywidualnych (55 stypendiów).	Budżet Miasta	I.4.

Mierniki realizacji programu:

Lp.	miernik/wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (rok 2012)	2013	2014	2015	2016	tendencja	Cel operacyjny	Źródło informacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	osoby	8 465	d.	8 105	d.	9 452		I.4., IV.5.	GUS BDL (w cyklu 2-letnim)
2	Liczba dzieci i młodzieży do lat 18 ćwiczących w klubach sportowych	osoby	6 713	d.	6 103	d.	7 217		I.4., IV.5.	GUS BDL (w cyklu 2-letnim)
3	Liczba imprez sportowych	szt.	66	110*	152*	135*	130*		I.4., IV.5.	UMB *GUS BDL

* od 2013 roku dostępne są dane dotyczące imprez masowych w BDL GUS

Podsumowanie:

W 2016 roku dla wszystkich 7 przedsięwzięć ujętych w Programie Nr 15 *Sportowa Bydgoszcz* były podejmowane działania. W ramach tych przedsięwzięć, na 43 zadania główne zapisane w programie, 33 (76,7%) były wdrażane, dodatkowo 2 zadania zakończone zostały w latach wcześniejszych. Natomiast 8 zadań (18,6%) (dla dwóch z nich podejmowane były działania w latach wcześniejszych) jeszcze nie rozpoczęto, a przykładem zadań nierealizowanych były m.in.:

- budowa kąpielisk miejskich,
- budowa stadionu żużlowego,
- rewitalizacja terenów trójkąta Brdy, Kanału Bydgoskiego i ul. Nadrzeczej na cele sportowo-rekreacyjne.

W okresie funkcjonowania strategii 2 zadania (4,7%) zostały zakończone: budowa hali treningowej z łącznikiem przy wielofunkcyjnej hali sportowej „Łuczniczka” i modernizacja boiska przy ul. Mochelskiej.

Analizując dokonania w zakresie działań na rzecz sportu bydgoskiego niepokoić może lekki spadek ilości organizowanych imprez na terenie Miasta. Pozytywną informacją był odczuwalny wzrost liczby osób ćwiczących w klubach. Zagrożeniem dla bydgoskiego sportu może być brak wystarczających środków finansowych z budżetu miasta, brak środków zewnętrznych – dofinansowania m.in. ze środków Unii Europejskiej oraz konkurencja ze strony innych miast ubiegających się o organizację międzynarodowych imprez sportowych.

Ważnym elementem programu była rozbudowa bazy rekreacyjnej służącej wzrostowi aktywności fizycznej mieszkańców (budowa placów zabaw, doposażenie już istniejących, nowe siłownie fitness, ścieżki rowerowe) oraz bazy sportowej szkół (budowa i modernizacja istniejących boisk przy-szkolnych oraz hal sportowych).

Podsumowując, można zauważyć pewną istotną i bardzo pożądaną tendencję – infrastruktura sportowa miasta ewoluuje w kierunku pobudzania do indywidualnego wysiłku fizycznego mieszkańców. Rosnąca ilość basenów osiedlowych, ścieżek rowerowych, siłowni, boisk piłkarskich, placów zabaw dla dzieci, powoduje, że uprawianie sportu, podejmowanie wysiłku fizycznego, jest coraz powszechniejsze. Pozytywnym zjawiskiem była organizacja imprez sportowych o charakterze masowym, w których uczestniczyło bardzo wielu mieszkańców miasta. To bardzo pozytywna tendencja i należy ją rozwijać i wspierać w ramach realizacji programu.

IV. REALIZACJA CELÓW OPERACYJNYCH ORAZ PROGRAMÓW SEKTOROWYCH PRZEZ ZADANIA UJĘTE W PLANIE INWESTYCYJNYM BUDŻETU MIASTA NA 2016 ROK

Działalność inwestycyjna Miasta ma zasadniczy wpływ na rozwój Bydgoszczy. Wykonanie planu wydatków majątkowych w 2016 r. zamknęło się kwotą 189,5 mln zł co stanowiło 11,1% wydatków budżetu miasta.

Poniższe zestawienie zawiera zadania inwestycyjne wdrażane w ramach planu inwestycyjnego budżetu miasta na 2016 rok oraz wskazanie jakie programy i cele operacyjne „Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku” realizowane są przez te zadania.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
1	Budowa przyłączy wodociągowych na osiedlu Łęgnowo Wieś	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska d. Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo-kanalizacyjnego: ➤ Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia miasta w wodę	III.4. III.6.
2	Przebudowa infrastruktury transportu szynowego wzdłuż ul. Chodkiewicza	budżet miasta fundusze pomocowe	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e. Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Budowa zintegrowanej sieci transportu szynowego wraz z zakupem taboru w ramach obszaru funkcjonalnego miasta (niskoemisyjny transport miejski) g. Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie a. Rozbudowa komunikacji szynowej i zwiększenie jej udziału w przewozach pasażerskich ➤ Budowa trasy tramwajowej w ul. Kujawskiej wraz z rozbudową układu drogowego ➤ Budowa trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego b. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu zbiorowego oraz zakup nowoczesnego taboru: ➤ Przebudowa sieci, węzłów i przystanków transportu szynowego w Bydgoszczy (m.in. na ulicach: Gdańskiej, Chodkiewicza, Perłowej, Toruńskiej, Wojska Polskiego) Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f. Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza	III.1. III.3. III.4.
3	Budowa trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego oraz przebudową infrastruktury transportu szynowego w Bydgoszczy			
4	Budowa trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej na odcinku od ronda Kujawskiego do ronda Bernardyńskiego wraz z rozbudową układu drogowego, przebudową infrastruktury transportu szynowego oraz zakupem taboru w Bydgoszczy			
5	Przebudowa torowiska tramwajowego w ciągu ul. Toruńskiej wraz z przebudową zajezdni tramwajowej w Bydgoszczy			
6	Przebudowa torowiska tramwajowego wydzielonego na odcinku od ul. Ustronie do ronda Toruńskiego			
7	Przebudowa torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego			

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
	(odcinek od ul. Szarych Szeregów do pętli "Zachem")			
8	Budowa systemu Park&Ride i Park&Go wraz z realizacją infrastruktury technicznej	budżet miasta fundusze pomocowe	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie c.Wprowadzenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) jako nowoczesnego systemu zarządzania ruchem, transportem zbiorowym, przestrzenią parkingową oraz opłatami za korzystanie z usług komunikacji zbiorowej i parkingowych: ➤ Inteligentne Systemy Transportowe (ITS)</p> <p>h.Rozwój systemu parkingowego w mieście</p> <p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza ➤ Ograniczenie nadmiernego hałasu</p>	III.1. III.3. III.4.
9	Budowa wydzielonych pasów ruchu dla transportu publicznego wraz z rozbudową ul. Kolbego na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do ul. Kormoranów	budżet miasta fundusze pomocowe	<p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie b. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu zbiorowego oraz zakup nowoczesnego taboru: ➤ Budowa buspasów</p>	III.1.
10	Budowa buspasów wzdłuż ul. Gdańskiej na odcinku od ul. Rekreacyjnej do pętli "Myślęcinek"			
11	Budowa buspasów wzdłuż ul. Wały Jagiellońskie			
12	Budowa wiaty autobusowej ul. Płatnowska/Toruńska na os. Łęgnowo Wieś (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie b. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu zbiorowego oraz zakup nowoczesnego taboru: ➤ Budowa i modernizacja przystanków autobusowych</p>	III.1.
13	Inteligentne Systemy Transportowe	budżet miasta fundusze pomocowe	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie c.Wprowadzenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) jako nowoczesnego systemu zarządzania ruchem, transportem zbiorowym, przestrzenią parkingową oraz opłatami za korzystanie z usług komunikacji zbiorowej i parkingowych: ➤ Inteligentne Systemy Transportowe (ITS)</p> <p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza ➤ Ograniczenie nadmiernego hałasu</p>	III.1. III.3. III.4.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
14	Dokapitalizowanie Tramwaj Fordon Spółka z o.o. – rekompensaty	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e.Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Budowa zintegrowanej sieci transportu szynowego wraz z zakupem taboru w ramach obszaru funkcjonalnego miasta (niskoemisyjny transport miejski) ➤ Integracja systemów komunikacji publicznej w obszarze funkcjonalnym miasta (integracja taryfowa, organizacyjna i tworzenie węzłów przesiadkowych) g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie a.Rozbudowa komunikacji szynowej i zwiększenie jej udziału w przewozach pasażerskich: ➤ Budowa linii tramwajowej do dzielnicy Fordon z przebudową układu drogowego w ciągu ulic Fordońska, Lewińskiego, Akademicka i Andersa i węzłem integracyjnym w obszarze stacji kolejowej „Bydgoszcz Wschód” w Bydgoszczy</p>	I.1. III.1. III.3. III.4.
15	Budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Jana Pawła II	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e.Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Rozbudowa podstawowego układu drogowego w obszarze funkcjonalnym miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie e.Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich: ➤ Budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Magnuszewskiej</p>	I.1. III.2. III.3.
16	Przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granic miasta	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e.Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Rozbudowa podstawowego układu drogowego w obszarze funkcjonalnym miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie e.Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich: ➤ Przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granic miasta</p>	I.1. III.2. III.3.
17	Budowa wiaduktów i przystanków kolejowych w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BIT CITY	budżet miasta fundusze pomocowe	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e.Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Integracja systemów komunikacji publicznej w obszarze funkcjonalnym miasta (integracja taryfowa, organizacyjna i tworzenie węzłów przesiadkowych)</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie d.Integracja systemów transportowych poprzez budowę zintegrowanych węzłów transportowych łączących różne środki transportu (kolej, tramwaj, autobus, rower, komunikacja indywidualna): ➤ Budowa zintegrowanych węzłów komunikacyjnych: Bydgoszcz Błonie (budowa stacji kolejowej), Bydgoszcz Leśna, Bydgoszcz Bielawy f.Budowa i przebudowa obiektów inżynierskich: ➤ Przebudowa Węzła Zachodniego – II etap wraz z budową przeprawy mostowej przez Kanał Bydgoski</p>	I.1. III.1. III.2. III.3.
18	Rozbudowa trasy Wschód - Zachód na odcinku od Węzła Zachodniego do Węzła Wschodniego	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e.Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Rozbudowa podstawowego układu drogowego w obszarze funkcjonalnym miasta</p>	I.1. III.2. III.3.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
19	Przebudowa obiektu inżynierskiego w obszarze węzła drogowego drogi krajowej DK5 (ul. Jana Pawła II) z drogą powiatową nr 3034C (ul. Wojska Polskiego)		Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie e. Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich: ➤ Budowa drugiej jezdni trasy W-Z na odcinku od ul. Sygnałowej do Węzła Zachodniego f. Budowa i przebudowa obiektów inżynierskich: ➤ Przebudowa i modernizacja wiaduktów i przepraw mostowych na ciągach dróg układu podstawowego	
20	Przebudowa i modernizacja nawierzchni ulic na głównych ciągach komunikacyjnych objętych transportem zbiorowym oraz przebudowa chodników na terenie miasta Bydgoszczy	budżet miasta	Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie e. Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich: ➤ Przebudowa ul. Glinki ➤ Modernizacja ulic układu podstawowego, w tym m.in.: ul. Nakielskiej, ul. Chodkiewicza, ul. Smukalskiej f. Budowa i przebudowa obiektów inżynierskich: ➤ Przebudowa i modernizacja wiaduktów i przepraw mostowych na ciągach dróg układu podstawowego	I.1. III.2. III.3.
21	Program utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy		Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g. Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: ➤ Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)	III.2. IV.1.
22	Przebudowa wiaduktów i mostu zlokalizowanych wzdłuż ul. Armii Krajowej oraz ul. Biwakowej	budżet miasta	Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie e. Budowa i przebudowa ulic wchodzących w zakres układu podstawowego dróg miasta ze szczególnym uwzględnieniem kierunków północ-południe i wschód-zachód oraz budowa i przebudowa ulic wchodzących w system wewnętrznych obwodnic miejskich: Modernizacja ulic układu podstawowego, w tym m.in.: ul. Nakielskiej, ul. Chodkiewicza, ul. Smukalskiej	III.2. III.3.
23	Rozbudowa ul. Smukalskiej na odcinku od ul. Błędzkiej do ul. Rajskiej w Bydgoszczy			
24	Bydgoski Rower Aglomeracyjny	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz e. Usprawnienie komunikacji w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Budowa spójnego systemu dróg rowerowych Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie i. Promocja ruchu rowerowego i pieszego poprzez systemowe działania na rzecz rozbudowy i przebudowy dróg rowerowych i ciągów pieszych: ➤ Budowa infrastruktury rowerowej i jej integracja z istniejącymi trasami rowerowymi w powiecie bydgoskim Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f. Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz d. Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta ➤ Tworzenie spójnego systemu dróg rowerowych połączonego z drogami rowerowymi w gminach sąsiednich	III.2. III.3.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
25	Drogi dla rowerów	budżet miasta	<p>➤ Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤ Rewitalizacja terenów śródmiejskich</p> <p>Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy e.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne: ➤ Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: ➤ Przebudowa ulic, placów i obiektów mostowych w rejonie Starego Rynku</p>	I.1. III.2. III.4. IV.5.
26	Rewitalizacja społeczno - gospodarcza Starego Rynku, przyległych uliczek oraz terenów wzdłuż rzeki Brdy	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤ Rewitalizacja terenów śródmiejskich</p> <p>Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy e.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne: ➤ Rewitalizacja kwartałów zachodniej części Śródmieścia, w obszarze objętym ulicami: Gdańska, Focha, Bulwary, Zygmunta Augusta, Artyleryjska</p> <p>f.Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤ Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych</p>	III.2. III.7.
27	Rewitalizacja pieszych traktów historycznych ul. Bolesława Chrobrego od ul. Pomorskiej do ul. Sienkiewicza (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie i.Promocja ruchu rowerowego i pieszego poprzez systemowe działania na rzecz rozbudowy i przebudowy dróg rowerowych i ciągów pieszych</p>	
28	Modernizacja chodnika na os. Szwederowo (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy a.Stworzenie atrakcyjnej oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe odpowiadającej różnorodnym potrzebom mieszkańców, umożliwiającej rozwój zróżnicowanych form budownictwa mieszkaniowego: ➤ Budowa sieci i urządzeń uzbrojenia technicznego oraz rozwój systemu komunikacji na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe</p> <p>d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤ Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)</p>	IV.7. III.2. IV.1.
29	Modernizacja chodnika na os. Miedzyń-Prądy (Program BBO)			
30	Budowa ulicy Bydgoskich Olimpijczyków w Bydgoszczy			
31	Budowa ulic: Jasinieckiej, Trybowskiego i Matki Teresy z Kalkuty na terenie osiedla Eskulapa			
32	Budowa ul. Świekatowskiej wraz z ul. Siedlecką			

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
33	Budowa drogi dojazdowej, modernizacja chodnika oraz nowych miejsc postojowych przy budynku przy ul. Morskiej 2 na os. Bartodzieje (Program BBO)			
34	Budowa bezpiecznego przejścia dla pieszych na os. Górzyskowo (Program BBO)			
35	Budowa pieszojezdni - ul. Złotowska na os. Wyżyny (Program BBO)			
36	Modernizacja drogi dojazdowej oraz chodnika przy budynku ZS nr 30 na os. Szwederowo (Program BBO)			
37	Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych na terenie Miasta Bydgoszczy – Rozbudowa ul. Wąbrzeskiej	budżet miasta	<p>Program Nr 4 Przestrzeń dla biznesu a.Przygotowywanie terenów oraz ofert inwestycyjnych dla przyszłych inwestorów i ich promocja: ➤ Budowa infrastruktury technicznej (uzbrojenia) terenów inwestycyjnych ➤ Poprawa obsługi komunikacyjnej istniejących i przyszłych terenów inwestycyjnych</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: ➤ Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)</p>	II.3. III.2.
38	Budowa kanalizacji deszczowej na os. Glinki - Rupienica (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: ➤ Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)</p> <p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska d.Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo-kanalizacyjnego: ➤ Rozbudowa i modernizacja systemów odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych oraz odtwarzanie i budowa zbiorników retencyjnych</p>	III.2. III.7.
39	Przebudowa ul. Norweskiej na os. Szwederowo (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤ Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania</p> <p>Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)</p>	III.2. III.4. III.7. IV.1.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
40	Budowa chodnika na os. Zimne Wody – Czersko Polskie (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania f.Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych	III.2. III.7. IV.1.
41	Budowa zatoczki parkingowej przy ul. Szarych Szeregów 9, 11, 13 (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania f.Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych	III.7. IV.1.
42	Budowa miejsc postojowych na os. Błonie (Program BBO)		Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie h.Rozwój systemu parkingowego w mieście	
43	Budowa parkingów na os. Leśnym (Program BBO)	budżet miasta	-	III.2. III.7. IV.1.
44	Budowa parkingów na os. Błonie (Program BBO)			
45	Przebudowa i rozbudowa miejsc parkingowych na os. Kapuściska (Program BBO)			
46	Budowa parkingu na os. Nowy Fordon (Program BBO)			
47	Zakupy inwestycyjne dla ZDMiKP			
48	Rozbudowa infrastruktury informacyjnej ZDMiKP	budżet miasta	-	-
49	Dokapitalizowanie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A.	budżet miasta	-	-
50	Wykup nieruchomości i gospodarka gruntami	budżet miasta	-	-
51	Modernizacja komunalnego zasobu nieruchomości	budżet miasta Fundusz Dopłat	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy c.Stworzenie odpowiedniej bazy lokalowej w celu zapewnienia mieszkań rodzinom z budynków zagrożonych katastrofą budowlaną, wykwaterowanym w związku z inwestycjami miejskimi oraz dla osób będących w trudnej sytuacji mieszkaniowej i materialnej: ➤Likwidacja pustostanów poprzez wykonanie remontów i wyznaczanie w nich lokali socjalnych oraz lokali wynajmowanych na czas nieoznaczony, a także sprzedaż lokali znajdujących się we wspólnotach mieszkaniowych na zasadach wolnorynkowych d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤Poprawa standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych ➤Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania	-

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
52	Modernizacja budynku przy ul. Techników 2 – lokale socjalne	budżet miasta	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy c.Stworzenie odpowiedniej bazy lokalowej w celu zapewnienia mieszkań rodzinom z budynków zagrożonych katastrofą budowlaną, wykwaterowanym w związku z inwestycjami miejskimi oraz dla osób będących w trudnej sytuacji mieszkaniowej i materialnej: ➤ Zwiększenie liczby lokali socjalnych poprzez przekwalifikowania lokali o niższym standardzie w istniejącym zasobie mieszkaniowym miasta oraz poprzez realizację budownictwa socjalnego w nowych lokalizacjach	III.4. III.7. IV.1.
53	Zakupy inwestycyjne dla Miejskiej Pracowni Urbanistycznej	budżet miasta	-	-
54	Zakupy inwestycyjne dla Miejskiej Pracowni Geodezyjnej	FGZGiK budżet miasta	-	-
55	E-geodezja Zintegrowany System Obsługi ODGiK	budżet miasta	-	-
56	Budowa kolumbariów na cmentarzach komunalnych	budżet miasta	-	-
57	Rozbudowa Miejskiej Sieci Teleinformatycznej	budżet miasta	Program Nr 6 Cyfrowa Bydgoszcz a.Rozbudowa miejskiej infrastruktury teleinformatycznej: ➤ Rozbudowa sieci szerokopasmowej ➤ Wykorzystywanie nowoczesnych technologii cyfrowych w tworzeniu systemu obsługi, informacji i kontaktów z mieszkańcami i przedsiębiorcami c.Wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji: ➤ Budowa zintegrowanego geoportalu ➤ Rozbudowa i integracja e-usługi jednostek miejskich z platformą e-PUAP (elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej) d.Wdrażanie systemów teleinformatycznych podnoszących efektywność funkcjonowania administracji: ➤ Rozbudowa systemu elektronicznego obiegu dokumentów ➤ Integracja Systemów Informatycznych – budowa platformy wymiany informacji, dostosowanie systemów informatycznych do pracy w modelu SOA (Service Oriented Architecture) ➤ Rozbudowa systemu informacji przestrzennej (GIS) ➤ Budowa systemu rejestrów i słowników rejestracyjnych zapewniających spójność i jednoznaczność informacji ➤ Integracja systemów telekomunikacyjnych jednostek miejskich w oparciu o technologię VoIP (Voice over Internet Protocol)	-
58	Zakup samochodów służbowych na potrzeby Urzędu Miasta	budżet miasta	-	-
59	Zakupy inwestycyjne sprzętu teleinformatycznego	budżet miasta	-	-
60	Bydgoskie Biuro Finansów Oświaty – infrastruktura teleinformatyczna	budżet miasta	-	-

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
61	Modernizacja budynków Urzędu Miasta	budżet miasta	-	-
62	Montaż dźwigu osobowego w budynku A przy ul. Grudziądzkiej 9-15	budżet miasta	Program Nr 9 Edukacja dla każdego b. Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny: ➤ Likwidowanie barier architektonicznych w dostępie uczniów i słuchaczy niepełnosprawnych ruchowo w budynkach oświatowych	IV.3. IV.7.
63	Zakupy inwestycyjne dla Straży Miejskiej	budżet miasta	Program Nr 11 Bezpieczna Bydgoszcz b. Kontynuacja budowy zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem miasta: ➤ Doposażanie służb ratowniczych i porządkowych	-
64	Dofinansowanie zakupów dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej	budżet miasta	Program Nr 11 Bezpieczna Bydgoszcz c. Stałe monitorowanie, naprawa i modernizacja wałów ochronnych oraz urządzeń hydrotechnicznych służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu: ➤ Modernizacja i przebudowa wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń	IV.6.
65	Termomodernizacja budynków Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy	NFOŚiGW		
66	Modernizacja wału przeciwpowodziowego Fordoń Łoskoń o dł. 5.600 m – wzmocnienie wału bentomatą i geokratą	budżet miasta		
67	Rozbudowa systemu monitoringu miejskiego	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz i. Budowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa i ochrony porządku publicznego w obszarze funkcjonalnym miasta: ➤ Budowa systemu monitorowania, informowania, ostrzegania i alarmowania Program Nr 11 Bezpieczna Bydgoszcz b. Kontynuacja budowy zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem miasta: ➤ Rozbudowa systemu wideomonitoringu na terenie miasta	IV.6.
68	Rozbudowa systemu monitoringu na os. Stare Miasto (Program BBO)			
69	Rozbudowa systemu monitoringu miejskiego na os. Bartodzieje (Program BBO)			
70	Termomodernizacja i przystosowanie obiektu przy ul. Baczyńskiego 5 na potrzeby miejskich jednostek organizacyjnych	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz c. Wspieranie działań wzmacniających funkcje metropolitalne Bydgoszczy i jej pozycję jako ważnego ośrodka o znaczeniu krajowym i międzynarodowym: ➤ Dążenie do umiejscawiania w Bydgoszczy kolejnych oddziałów, placówek, delegatur administracji rządowej, regionalnej, sądownictwa, wojska itp. ➤ Tworzenie warunków dla lokalizacji w Bydgoszczy central i przedstawicielstw organizacji oraz instytucji krajowych i międzynarodowych	IV.6.
71	Zabezpieczenie imprez i uroczystości miejskich poprzez wspieranie wolontariatu miejskiego	budżet miasta	Program Nr 12 Obywatelska Bydgoszcz a. Doskonalenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i ruchami obywatelskimi: ➤ Określenie ścisłych zasad współpracy w aspekcie finansowym, organizacyjnym, informacyjnym, merytorycznym	IV.7. IV.8.
72	Budowa Szkoły Podstawowej przy	budżet miasta	Program Nr 9 Edukacja dla każdego	III.4.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
	ul. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego 2		b.Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażanie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny: ➤ Budowa szkoły i przedszkola w Fordonie przy ul. Bora-Komorowskiego	
73	Budowa, przebudowa i modernizacja budynków oświatowych oraz boisk przyszkolnych	środki własne jednost. oświatowych	Program Nr 9 Edukacja dla każdego b.Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażanie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny: ➤ Termomodernizacja, przebudowa oraz modernizacja większości budynków oświatowych c.Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej szkół: ➤ Budowa boisk wielofunkcyjnych przy obiektach oświatowych Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤ Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej placówek oświatowych (boiska, sale sportowe, baseny)	IV.3.
74	Budowa hali gimnastyki sportowej z wyposażeniem przy Zespole Szkół Nr 15 Mistrzostwa Sportowego w Bydgoszczy	budżet miasta	Program Nr 9 Edukacja dla każdego c.Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej szkół: ➤ Przebudowa, rozbudowa i modernizacja sal gimnastycznych w obiektach oświatowych Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤ Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej placówek oświatowych (boiska, sale sportowe, baseny)	IV.3. IV.5.
75	Modernizacja terenu sportowego ZS nr 24 na os. Osowa Góra (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 9 Edukacja dla każdego b.Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażanie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny: ➤ Termomodernizacja, przebudowa oraz modernizacja większości budynków oświatowych	IV.3. IV.5.
76	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Nr 34 na os. Kapuściska (Program BBO)	budżet miasta		
77	Budowa ogrodzenia Zespołu Szkół Samochodowych na os. Bartodzieje (Program „5/6”)	budżet miasta	Program Nr 9 Edukacja dla każdego b.Modernizacja i rozbudowa obiektów placówek oświatowych oraz doposażanie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny: Termomodernizacja, przebudowa oraz modernizacja większości budynków oświatowych c.Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej szkół: ➤ Budowa czterech basenów Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤ Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej placówek oświatowych (boiska, sale sportowe, baseny)	IV.3.
78	Adaptacja pomieszczeń sali widowiskowej na os. Nowy Fordon (Program BBO)			
79	Modernizacja i racjonalizacja sieci szkolnych stołówek			
80	Zakupy inwestycyjne	śr. wł. jednostek oświatowych budżet miasta	-	IV.3. IV.5.
81	Zakupy inwestycyjne na potrzeby jednostek oświatowych	budżet miasta budżet państwa	-	IV.3. IV.5.
82	Rozbudowa i modernizacja placówek pomocy społecznej oraz zakupy inwestycyjne	budżet miasta	Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo g. Pomoc społeczna, opieka socjalna, aktywizacja społeczna oraz pomoc rodzinom: ➤ Rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów MOPS oraz innych jednostek nadzorowanych przez MOPS	IV.7.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Głównie zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
83	Przebudowa i modernizacja Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych - podział placówki przy ul. Stolarskiej 2		-	
84	Rozbudowa sieci LAN na potrzeby Zespołu Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia w Bydgoszczy	budżet miasta	-	III.5.
85	Zakup sprzętu teleinformatycznego			
86	Zakupy inwestycyjne dla domów pomocy społecznej			
87	Zakupy inwestycyjne dla Środowiskowych Domów Samopomocy	budżet miasta	-	-
88	Zakupy inwestycyjne dla MOPS			
89	Kompleksowa modernizacja i rozbudowa Zespołu Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia w Bydgoszczy	budżet miasta	<p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza</p> <p>Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo g.Pomoc społeczna, opieka socjalna, aktywizacja społeczna oraz pomoc rodzinom: ➤ Rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów MOPS oraz innych jednostek nadzorowanych przez MOPS</p>	III.4.
90	Zabezpieczenie fundamentów części budynku oraz wymiana nawierzchni pieszojezdni na terenie nieruchomości MOPS, ul. Ogrodowa 9	budżet państwa	<p>Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo g.Pomoc społeczna, opieka socjalna, aktywizacja społeczna oraz pomoc rodzinom: ➤ Rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów MOPS oraz innych jednostek nadzorowanych przez MOPS</p>	IV.7.
91	Utworzenie bazy mieszkań chronionych na potrzeby osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych i bezdomnych	budżet miasta	<p>Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo f. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz umożliwianie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej: ➤ Mieszkania chronione, socjalne oraz treningowe dla osób niepełnosprawnych</p> <p>g.Pomoc społeczna, opieka socjalna, aktywizacja społeczna oraz pomoc rodzinom: Rozbudowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów MOPS oraz innych jednostek nadzorowanych przez MOPS ➤ Pomoc socjalno-bytowa dla mieszkańców Bydgoszczy, w tym dla osób bezdomnych</p>	IV.7.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
92	Modernizacja obiektów ZŻM	budżet miasta	Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo c.Zapewnienie odpowiedniej opieki żłobkowej	IV.3.
93	Zakupy inwestycyjne	ZFA	-	-
94	Modernizacja budynku Powiatowego Urzędu Pracy	budżet miasta	-	IV.7.
95	Zakup samochodów dla Spółdzielni Socjalnej "Bydgoszczanka" - dotacja celowa	budżet miasta	-	-
96	Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Bydgoszczy i podczyszczalni ścieków na wylotach kolektorów deszczowych do rzeki Brdy	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska d.Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo-kanalizacyjnego: ➤ Rozbudowa i modernizacja systemów odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych oraz odtwarzanie i budowa zbiorników retencyjnych	III.4. III.6.
97	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych			
98	Likwidacja odpadów zawierających azbest z terenu Miasta Bydgoszczy	opłaty komunalne	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska g.Budowa systemu gospodarowania odpadami: ➤ Usuwanie azbestu	III.4.
99	Kontrola wykonania obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami przez właścicieli nieruchomości	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska g.Budowa systemu gospodarowania odpadami: ➤ Budowa nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, w tym rozszerzenie systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych	III.4.
100	Rewitalizacja terenów pogórnicych przy ul. M. Rejewskiego na cele sportowo-rekreacyjne (Park Akademicki)	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤ Rewitalizacja na cele sportowo-rekreacyjne terenów zieleni Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a.Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Rewitalizacja terenów pogórnicych przy ul. M. Rejewskiego na cele sportowo-rekreacyjne (Park Akademicki) Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz d.Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta: ➤ Rewitalizacja terenów pogórnicych przy ul. M. Rejewskiego na cele sportowo-rekreacyjne (Park Akademicki)	III.7. III.8. IV.5.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
101	Dokapitalizowanie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku "Myślęcinek" Sp. z o.o. z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz d.Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta ➤ Rozbudowa i rewitalizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej terenów Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku	IV.5.
102	Rewaloryzacja terenów zieleni na Wzgórzu Wolności i Wzgórzu Dąbrowskiego w Bydgoszczy	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a.Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Rewitalizacja najstarszych parków: Parku na Wzgórzu Dąbrowskiego, Parku na Wzgórzu Wolności, Parku im. Załuskiego, Ogrodu Jagiełły, Parku Kazimierza Wielkiego, Parku im. Jana Kochanowskiego	III.7. IV.5.
103	Renowacja parków, skwerów oraz innych terenów zieleni	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a.Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków	III.7. IV.5.
104	Doposażenie infrastruktury parku przy ul. Wrocławskiej na os. Wilczak – Jary (Program BBO)			
105	Ograniczenie emisji pyłu PM10, benzo(a)pirenu – wymiana ogrzewania nieekologicznego na ekologiczne	opłaty i kary za korzystanie ze środowiska budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza	III.4.
106	Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Bydgoszczy	budżet miasta WFOŚiGW NFOŚiGW	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤ Poprawa standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: ➤ Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza	III.4. IV.1.
107	Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Bydgoszczy – KAWKA II	budżet miasta WFOŚiGW	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz g.Wspieranie i realizacja działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w obszarze funkcjonalnym miasta Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska f.Realizacja zadań związanych z ochroną klimatu: Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza	III.4.
108	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii wraz z wdrożeniem inteligentnego zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Bydgoszczy	budżet miasta		

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
109	Zakupy inwestycyjne dla Schroniska dla Zwierząt	budżet miasta	-	-
110	Budowa oświetlenia ulicznego na os. Miedzyń - Prądy (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d.Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤ Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania f.Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤ Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych	III.7. IV.1.
111	Budowa oświetlenia na ul. Otorowskiej na os. Łęgnowo Wieś (Program BBO)			
112	Rewitalizacja Parku Jana Kochanowskiego	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤ Rewitalizacja terenów śródmiejskich Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy e.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a.Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Rewitalizacja najstarszych parków: Parku na Wzgórzu Dąbrowskiego, Parku na Wzgórzu Wolności, Parku im. Załuskiego, Ogrodu Jagielly, Parku Kazimierza Wielkiego, Parku im. Jana Kochanowskiego	III.7. III.8. IV.5.
113	Budowa ścieżki w parku na os. Wzgórze Wolności (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy f.Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤ Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych Program Nr 5 Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie g.Budowa i przebudowa dróg o charakterze lokalnym: ➤ Budowa i przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej, o charakterze lokalnym i dojazdowym, wraz z rozbudową i modernizacją infrastruktury towarzyszącej (m.in.: budowa oświetlenia, kanalizacji deszczowej, itp.)	III.2. III.4. III.7. IV.1.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
114	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz b. Rozwój funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miasta: ➤ Promocja dziedzictwa kulturowego f. Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤ Rewitalizacja zdegradowanych terenów miejskich</p> <p>Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy d. Modernizacja zasobów mieszkaniowych kształtująca przyjazną i bezpieczną przestrzeń: ➤ Poprawa standardu i jakości technicznej wyposażenia istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych ➤ Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych oraz modernizacja infrastruktury poprawiająca jakość zamieszkania f. Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤ Rewitalizacja Starego Fordonu</p> <p>Program Nr 7 Bydgoszcz na fali c. Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę rekreacyjną: ➤ Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Brdy, Wisły i Kanału Bydgoskiego, w tym budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, urządzenie tras dydaktyczno-turystycznych i zielonych ciągów pieszo-rowerowych na terenie zieleni przybrzeżnej wyposażonych w platformy widokowe i punkty wypoczynku</p> <p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a. Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną</p>	I.3. III.7. III.8. IV.5.
115	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu, przyległych uliczek oraz terenów wzdłuż rzeki Brdy		<p>Program Nr 7 Bydgoszcz na fali c. Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę rekreacyjną: ➤ Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Brdy, Wisły i Kanału Bydgoskiego, w tym budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, urządzenie tras dydaktyczno-turystycznych i zielonych ciągów pieszo-rowerowych na terenie zieleni przybrzeżnej wyposażonych w platformy widokowe i punkty wypoczynku</p> <p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a. Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną</p>	
116	Rozbudowa systemu informatycznego informacji o środowisku	budżet miasta	<p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska h. Kształtowanie proekologicznych postaw społecznych: ➤ Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie ➤ Wzbogacanie oferty przyrodniczo-dydaktycznej (tereny chronione, ogrody botaniczne, obiekty bogate przyrodniczo) ➤ Kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca ograniczenia gazów cieplarnianych, zmian klimatu oraz odnawialnych źródeł energii</p>	III.4.
117	Doposażenie placu zabaw przy ul. Bronikowskiego na os. Flisy (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 2 mieszkajmy w Bydgoszczy f. Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni osiedli mieszkaniowych: ➤ Realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i ładem przestrzennym terenów osiedli mieszkaniowych</p>	III.7. IV.5.
118	Budowa placu sportowego do kalisteniki na os. Okole (Program BBO)	budżet miasta		
119	Rozbudowa placu zabaw dla dzieci oraz siłowni na os. Czyżkówko (Program BBO)	budżet miasta		
120	Doposażenie placu zabaw przy ul. Bronikowskiego na os. Flisy (Program BBO)	budżet miasta		

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
121	Budowa wybiegu dla psów na rogu al. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i al. Powstańców Wielkopolskich (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska</p> <p>a. Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie terenów osiedlowych obiektami i urządzeniami do rekreacji i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (place zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia) ➤ Zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej i lasów obiektami i urządzeniami do rekreacji, i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (ścieżki widokowe na skarpach, place zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia) <p>Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz</p> <p>d. Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie terenów osiedlowych obiektami i urządzeniami do rekreacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych ➤ Budowa placów zabaw i wzbogacenie istniejących w urządzenia do zachowania zdrowia osób starszych ➤ Zagospodarowanie terenów zielonych w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (ścieżki widokowe na skarpach, place zabaw, boiska do gier sportowych, korty tenisowe, ścieżki zdrowia) 	
122	Modernizacja terenu rekreacyjnego przy ul. Żółwińskiej 5 (Program „5/6”)	budżet miasta		
123	Budowa placu zabaw oraz siłowni na os. Leśnym (Program BBO)	budżet miasta		
124	Budowa wielopokoleniowego parku zabaw i rekreacji "Fordoński Skwer" na os. Nowy Fordon (Program BBO)	budżet miasta		
125	Budowa placu zabaw na os. Stary Fordon przy ul. Osiedlowej 1 i 3 (Program BBO)	budżet miasta		
126	Budowa placu zabaw na os. Stary Fordon przy ul. Osiedlowej 6, 10, 12 i ul. Wolnej 7 (Program BBO)	budżet miasta		
127	Zagospodarowanie terenu skweru pn. "Siła Ciszy Mariampola" na os. Tatrzańskie (Program BBO)	budżet miasta		
128	Budowa placu zabaw na os. Tereny Nadwiślańskie (Program BBO)	budżet miasta		
129	Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno - sportowe na os. Górzyskowo (Program BBO)	budżet miasta		
130	Modernizacja placu zabaw dla dzieci oraz budowa zewnętrznej siłowni fitness przy Szkole Podstawowej nr 56 na os. Wzgórze Wolności (Program BBO)	budżet miasta		
131	Budowa siłowni na wolnym powietrzu na os. Jachcice (Program BBO)	budżet miasta		
132	Modernizacja placu zabaw w Parku Kazimierza Wielkiego (Program BBO)	budżet miasta		
133	Modernizacja placu zabaw na terenie MDK nr 47 na os. Śródmie-	budżet miasta		

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
	ście (Program BBO)			
134	Budowa placu zabaw dla dzieci oraz siłowni na os. Okole (Program BBO)	budżet miasta		
135	Budowa placu zabaw na os. Wilczak – Jary (Program BBO)	budżet miasta		
136	Zagospodarowanie terenu obok kortów tenisowych przy ul. Abrahama na os. Błonie (Program BBO)	budżet miasta		
137	Zakup ławeczki prof. Zygmunta Mackiewicza	budżet miasta		
138	Zagospodarowanie terenów parkowych na os. Wyżyny (Program BBO)	budżet miasta		
139	Budowa placu zabaw na os. Bydgoszcz Wschód - Siernieczek (Program BBO)	budżet miasta		
140	Adaptacja pomieszczeń w lokalu przy ul. Gdańskiej 5 na potrzeby Bydgoskiego Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	budżet miasta	Program Nr 12 Obywatelska Bydgoszcz a. Doskonalenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i ruchami obywatelskimi: Przeznaczenie pomieszczeń na działalność dla organizacji pozarządowych, w tym budowa Centrum organizacji pozarządowych, seniorów i wolontariatu	IV.7. IV.8.
141	Rekonstrukcja Bydgoskiej Fontanny "Potop"	budżet miasta	Program Nr 8 Przyjazne miasto dla środowiska a. Ochrona i zagospodarowanie systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacja parków: ➤ Rewitalizacja najstarszych parków: Parku na Wzgórzu Dąbrowskiego, Parku na Wzgórzu Wolności, Parku im. Żałuskiego, Ogrodu Jagiełły, Parku Kazimierza Wielkiego, Parku im. Jana Kochanowskiego Program Nr 14 Kultura energią miasta d. Ochrona dziedzictwa kulturowego: ➤ Odbudowa, rekonstrukcja, przebudowa, konserwacja i remont obiektów historycznych lub zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków) oraz obiektów dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy staromiejskiej i śródmiejskiej (w tym dotacje na remonty dla właścicieli zabytkowych obiektów)	I.3. III.7. IV.5.
142	Opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej rozbudowy obiektów Opery Nova w Bydgoszczy	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta c. Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta: ➤ Rozbudowa i modernizacja obiektów Galerii Miejskiej bwa	I.3. IV.4.
143	Zakupy inwestycyjne dla Miejskiego Centrum Kultury	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta c. Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta: ➤ Poprawa standardów wyposażenia i funkcjonowania instytucji kultury	I.3. IV.4.
144	Zakupy inwestycyjne dla Galerii Miejskiej bwa			

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
145	Zakupy inwestycyjne dla Muzeum Okręgowego	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta d.Ochrona dziedzictwa kulturowego: Rewitalizacja i stała opieka nad Zespołem Pałacowo-Parkowym w Ostromecku	I.3. IV.4.
146	Modernizacja obiektów Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku oraz ich doposażenie			
147	Wykonanie dokumentacji projektowej rozbudowy i przebudowy Teatru Polskiego wraz ze studium wykonalności - dotacja celowa	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta c.Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta: ➤Rozbudowa i modernizacja gmachu Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki	I.3. IV.4.
148	Modernizacja pomieszczeń budynku Teatru Polskiego oraz zakupy inwestycyjne - dotacja celowa			
149	Budowa budynku filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki przy ul. Czołgi- stów	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta c.Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta: ➤Modernizacja infrastruktury osiedlowych filii miejskich WiMBP	IV.3.
150	Droga do nowoczesności - przebudowa i rozbudowa kompleksu budynków Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy			
151	Remont konserwatorski i rozbudowa obiektu Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, ul. Gdańska 4	budżet miasta	Program Nr 14 Kultura energią miasta c.Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta: ➤Rozbudowa i modernizacja infrastruktury Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego, w tym gmachu przy ul. Gdańskiej	I.3. IV.4.
152	Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej	budżet miasta	Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz b.Rozwój funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miasta: ➤Utworzenie sceny teatralnej poprzez przebudowę i modernizację obiektu dawnego Teatru Kameralnego f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: ➤Rewitalizacja terenów śródmiejskich Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy e.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne: ➤Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta Program Nr 7 Bydgoszcz na fali b.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje turystyczno-rekreacyjne oraz ochrona dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego i Starego Kanału Bydgoskiego: ➤Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta Program Nr 14 Kultura energią miasta c.Wzmocnienie i rozwój infrastruktury kulturalnej miasta:	I.3. III.7. III.8. IV.4.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utworzenie drugiej wielofunkcyjnej sceny teatralnej umożliwiającej powołanie i funkcjonowanie drugiego teatru 	
153	Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy	budżet miasta	<p>Program Nr 1 Metropolitalna Bydgoszcz b.Rozwój funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miasta: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Interaktywne Centrum Nauki (rewitalizacja Młynów Rothera) f.Realizacja programów rewitalizacji – kompleksowa rewitalizacja na wybranych (zdegradowanych) obszarach bydgoskiego obszaru funkcjonalnego: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewitalizacja terenów śródmiejskich Program Nr 2 Mieszkajmy w Bydgoszczy e.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje centrotwórcze, kulturalne, turystyczno-rekreacyjne itp. oraz wprowadzająca atrakcyjne rozwiązania architektoniczne: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zakończenie rewitalizacji Wyspy Młyńskiej – Młyny Rothera Program Nr 7 Bydgoszcz na fali b.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje turystyczno-rekreacyjne oraz ochrona dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego i Starego Kanału Bydgoskiego: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta Program Nr 14 Kultura energią miasta d.Ochrona dziedzictwa kulturowego: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kompleksowa rewitalizacja i stała opieka nad Wyspą Młyńską </p>	I.3. III.7. III.8.
154	Zakup i montaż tablicy dotykowej dla osób niewidomych na Wyspie Młyńskiej (Program BBO)	budżet miasta	<p>Program Nr 7 Bydgoszcz na fali b.Rewitalizacja terenów śródmiejskich wzmacniająca funkcje turystyczno-rekreacyjne oraz ochrona dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego i Starego Kanału Bydgoskiego: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewitalizacja przestrzeni publicznych Starego Miasta Program Nr 10 Żyjmy razem i zdrowo f. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz umożliwianie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej</p>	III.7. III.8.
155	Zakupy inwestycyjne na potrzeby klubów i obiektów sportowych	budżet miasta	<p>Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz b.Wspieranie klubów i stowarzyszeń sportowych służące osiągnięciu sukcesów w sporcie wyczynowym: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspieranie finansowe klubów sportowych, zwłaszcza z najwyższych klas rozgrywkowych </p>	I.4. IV.5.
156	Zakupy inwestycyjne sprzętu rekreacyjno - wodnego akwenu Brdujście (Program BBO)			
157	Przebudowa Toru Regatowego w Brdujściu przy ul. Witebskiej	budżet miasta	<p>Program Nr 7 Bydgoszcz na fali c.Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Bydgoskiego Węzła Wodnego i wyposażenie ich w infrastrukturę rekreacyjną: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie terenu w Brdujściu przy ul. Witebskiej na cele sportowo-rekreacyjne Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przebudowa toru regatowego w Brdujściu przy ul. Witebskiej d.Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie terenu w Brdujściu przy ul. Witebskiej na cele sportowo-rekreacyjne ➤ Rozbudowa infrastruktury na potrzeby sportów wodnych </p>	I.4. IV.5.

Lp.	Zadania inwestycyjne	Źródła finansowania	Program Przedsięwzięcie Główne zadanie	Cel operacyjny
1.	2.	3.	4.	5.
158	Modernizacja obiektu Uczniowskiego Klubu Sportowego przy ul. Smukalskiej 177 (Program BBO)	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy sportowej	I.4. IV.5.
159	Modernizacja stadionu Polonii Bydgoszcz	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy sportowej	I.4. IV.5.
160	Budowa hali lekkoatletycznej i strzelectwa sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Kompleksu Sportowego Zawisza przy ul. Gdańskiej 163	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rozwój infrastruktury sportowej obiektów miejskich zarządzanych przez CWZS „Zawisza” Bydgoszcz, poprzez m.in. budowę nowej hali sportowej do gimnastyki i akrobatyki sportowej przy ul. Gdańskiej 163, budowę stadionu tartanowego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą (umożliwiającą przeprowadzanie rozgrywek rugby) przy ul. Sielskiej 12	I.4. IV.5.
161	Budowa lodowiska krytego sztucznie mrożonego	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Budowa lodowiska krytego	I.4. IV.5.
162	Modernizacja Stadionu im. Czesława Kobusa (Chemik)	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rozwój infrastruktury sportowej obiektów miejskich zarządzanych przez BKS „Chemik” Bydgoszcz poprzez budowę zaplecza szatniowo-sanitarnego oraz trybuny na ok. 1000 miejsc na bocznym boisku ➤Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy sportowej	I.4. IV.5.
163	Przebudowa, modernizacja i budowa obiektów sportowych, w tym budowa Przystani Wioślarskiej przy RTW BYDGOSTIA, ul. Żupy 4	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy sportowej d.Wzbogacanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta: ➤Rozbudowa infrastruktury na potrzeby sportów wodnych	I.4. IV.5.
164	Rewitalizacja kompleksu Astoria na cele sportowo-rekreacyjne wraz z budową 50-metrowego basenu (krytego)	budżet miasta	Program Nr 15 Sportowa Bydgoszcz c.Podniesienie standardu infrastruktury sportowej poprzez budowę, modernizację i rozbudowę obiektów: ➤Rewitalizacja i przebudowa obiektów „Astorii” przy ul. Królowej Jadwigi 23 na cele sportowo-rekreacyjne	I.4. IV.5.

V. PODSUMOWANIE

W 2016 roku „Strategia Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku” znajdowała się w trzecim roku wdrażania. Zapisane w niej działania zostały zaplanowane do realizacji w długoletnim horyzoncie czasowym. Niemniej jednak – co należy podkreślić – w roku 2016 wdrażana była większość zapisanych w programach sektorowych zadań głównych, co prezentuje poniższe zestawienie:

Lp.	Program	Liczba głównych zadań zapisanych w programie	Liczba zadań realizowanych w 2016 roku (+ liczba zadań zakończonych w 2014 i 2015 roku)	Zaangażowanie w %
1.	Metropolitalna Bydgoszcz	46	40	87,0
2.	Mieszkajmy w Bydgoszczy	23	20	87,0
3.	Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	24	18	75,0
4.	Przestrzeń dla biznesu	26	20 (+3)	76,9 (88,5)
5.	Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie	50	23 (+6)	46,0 (58,0)
6.	Cyfrowa Bydgoszcz	16	16	100,0
7.	Bydgoszcz na fali	31	17 (+2)	54,8 (61,3)
8.	Przyjazne miasto dla środowiska	48	37 (+1)	77,1 (79,2)
9.	Edukacja dla każdego	50	47 (+2)	94,0 (98,0)
10.	Żyjmy razem i zdrowo	36	21	58,3
11.	Bezpieczna Bydgoszcz	17	14	82,4
12.	Obywatelska Bydgoszcz	23	21	91,3
13.	Miasto nauki	48	21 (+3)	43,8 (50,0)
14.	Kultura energią miasta	46	36	78,3
15.	Sportowa Bydgoszcz	43	33 (+2)	76,7 (81,4)

Udział zadań, dla których w 2016 roku podejmowane były działania na rzecz ich realizacji, wahał się w przedziale od 45,8% (Program Nr 13 *Miasto nauki*) do 100,0% (Program Nr 6 *Cyfrowa Bydgoszcz*). Najwyższym zaangażowaniem charakteryzowały się programy, zawierające w większości zadania „otwarte”, „ciągłe” (szczególnie zadania nieinwestycyjne, tzw. miękkie), na realizację których składa się wiele przedsięwzięć podejmowanych w okresie wielu lat. Z drugiej strony, najniższe wartości wskaźnika udziału realizowanych zadań, dotyczą programów sektorowych, które zawierają przede wszystkim wieloletnie, kapitałochłonne inwestycje. Należy podkreślić, że już na etapie konstrukcji dokumentu, założono, iż ujęte w nim projekty inwestycyjne realizowane będą sukcesywnie, w całym okresie planistycznym. Dlatego wiele z nich w początkowym okresie wdrażania Strategii nie było jeszcze realizowanych. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć zapisanych w Programie Nr 5 *Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie*, które będą sukcesywnie wprowadzane w miarę możliwości finansowych.

Ponadto w kilku programach zapisane w nich zadania zostały zakończone w 2014 i 2015 roku, co wpłynęło na procentowy wzrost zaangażowania ich wdrażania. Są to następujące programy:

- Program Nr 4 *Przestrzeń dla Biznesu*, zadania:
 - Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnego ROMET-u (ul. Fordońska 248),
 - Rewitalizacja obszaru i obiektów przemysłowych dawnego ORTIS-u (ul. Wojska Polskiego 1),
 - Budowa Centrum Targowo-Wystawienniczego na terenie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku,
- Program Nr 5 *Bydgoszcz sprawna komunikacyjnie*, zadania:
 - Budowa zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Bydgoszczy,
 - Przebudowa węzła drogowego ulic: Rejewskiego i Fordońskiej (Węzeł IKEA),
 - Budowa zintegrowanego węzła transportowego – Węzeł Wschodni,
 - Przebudowa ul. Gdańskiej na odcinku od ul. Śniadeckich do ul. Kamiennej,
 - Przebudowa Węzła Zachodniego – II etap wraz z budową przeprawy mostowej przez Kanał Bydgoski,
 - Przedłużenie ul. Kieleckiej do ul. Chemicznej”,
- Program Nr 7 *Bydgoszcz na fali*, zadania:
 - Bydgoski Węzeł Wodny – rewitalizacja bulwarów i nabrzeży, polegająca na przebudowie i budowie umocnień nabrzeży, przebudowie oświetlenia, przebudowie ścieżek rowerowych i pieszych, budowie obiektów małej architektury, przebudowie układu komunikacyjnego i budowie przystanków tramwaju wodnego,
 - Arboretum – zielone nabrzeże Brdy w rejonie Wyższej Szkoły Gospodarki,
- Program Nr 8. *Przyjazne miasto dla środowiska* zadanie:
 - Rozbudowa Zakładu Utylizacji Odpadów Medycznych,
- Program Nr 9 *Edukacja dla każdego*, zadania:
 - Przebudowa III piętra w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6, ul. Staszica,
 - Budowa basenu na Błoni, ul. Stawowa,
- Program Nr 13 *Miasto nauki*, zadania:
 - Rozbudowa Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – adaptacja budynku przy ul. Powstańców Wielkopolskich 10,
 - Adaptacja budynku dydaktycznego dla Collegium Medicum UMK przy ul. Łukasiewicza 1,
 - Utworzenie Młodzieżowego Centrum Informacji i Rozwoju,
- Program Nr 15 *Sportowa Bydgoszcz*, zadania:
 - Budowa hali treningowej z łącznikiem przy wielofunkcyjnej hali sportowej „Łuczniczka”,
 - Modernizacja boiska przy ul. Mochelskiej.

Spośród 15-stu programów Strategii najniższe zaangażowanie osiągnął Program Nr 13 *Miasto nauki*. Należy podkreślić, że dla wielu zadań ujętych w tym programie, planowana jest realizacja w ramach Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a ich wdrażanie powinno rozpocząć się w najbliższym okresie. Niestety część zapisanych w tym programie zadań może stać się nieaktualna z uwagi na zmianę planów inwestycyjno-rozwojowych bydgoskich uczelni.

Najwyższe zaangażowanie (100%) osiągnął Program Nr 6 *Cyfrowa Bydgoszcz*, co w tym przypadku oznacza, że realizacja wszystkich zadań głównych została rozpoczęta. Należy jednak podkreślić, że mają one charakter ciągły i w dalszym ciągu trwać będzie ich wdrażanie.

Realizacja zadań strategicznych Strategii, szczególnie kapitałochłonnych inwestycji, zarówno planowanych do realizacji przez Miasto jak i inne podmioty, zależy w znacznej mierze od sprawnego pozyskiwania środków zewnętrznych, przede wszystkim funduszy unijnych w perspektywie 2014-2020. Dlatego też w 2016 roku prowadzone były intensywne prace związane z przygotowaniem projektów do poszczególnych programów operacyjnych, również dla części przedsięwzięć, które w tym sprawozdaniu określone zostały jako niezrealizowane.

Przykładem są projekty uczelni wyższych, których realizacja uzależniona jest od pozyskania dofinansowania.

Podstawową miarą efektywności wdrażania zadań strategicznych i osiągnięcia wyznaczonych celów jest kształtowanie się wielkości poszczególnych mierników/wskaźników przyjętych w Strategii. Nierzadko problemem dotyczącym ich monitorowania są trudności z pozyskaniem części danych, co wynika przede wszystkim z faktu późnego ich publikowania, bądź zmian w prezentowaniu niektórych zachodzących zjawisk.

Należy podkreślić, że przeważająca liczba mierników/wskaźników służących do oceny efektywności wdrażania Strategii, charakteryzuje się pozytywną zmianą ich wielkości w stosunku do roku bazowego (2012). Potwierdza to, że prowadzone działania mają korzystny wpływ na osiągnięcie celów strategicznych, a tym samym na rozwój miasta i poprawę jakości życia mieszkańców.

Pomimo przedstawionych powyżej spostrzeżeń, dużego zaangażowania przy wdrażaniu zapisów Strategii oraz prowadzonych działań rozwojowych służących realizacji wyznaczonych celów, należy zaznaczyć, iż w ostatnich latach zaistniały przesłanki do rozważenia zmian zapisów bądź aktualizacji „Strategii rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku”. Od rozpoczęcia prac nad Strategią przyjęto nowe dokumenty miejskie, w swoim zakresie branżowym bardziej aktualnych niż Strategia np. Strategia Rozwoju Kultury Miasta Bydgoszczy na lata 2017-2026, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Bydgoszczy na lata 2014-2020+, Strategia Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2013-2020. Nastąpiły także zmiany systemu planowania strategicznego na poziomie krajowym, zapoczątkowanej przyjęciem „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (inne niż dotychczas rozłożenie akcentów rozwojowych m.in. w zakresie polityki miejskiej, położony nacisk na rozwój miast małych i średnich, wyraźne tendencje centralizacji decyzji rozwojowych), następnym krokiem zapowiedzianym w dokumencie będzie zmiana pozostałych dokumentów rozwoju kraju, a przede wszystkim 9 strategii zintegrowanych.

Wykaz skrótów:

ABSL	(Association of Business Service Leaders) Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych
ADM	Administracja Domów Miejskich
AIP	Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości
ALDA	(Association of Local Democracy Agencies) Stowarzyszenie Agencji Demokracji Lokalnej
APK	Akademicka Przestrzeń Kulturalna
AWOS	Automatyczny System Pomiarów Parametrów Meteorologicznych
BARR	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.
BBO	Bydgoski Budżet Obywatelski
BBFO	Bydgoskie Biuro Finansów Oświaty
BCI	Bydgoskie Centrum Informacji
BCTW	Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze
BDL	Bank Danych Lokalnych
BDZE	Bank Danych Zarządzania Energią
BFN	Bydgoski Festiwal Nauki
BFPK	Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BGO	Bydgoskie Granty Oświatowe
BKB	Biuro Kultury Bydgoskiej
BKI	Bydgoski Klaster Informatyczny
BKP	Bydgoski Klaster Przemysłowy
BKS	Bydgoski Klub Sportowy
BKZ	Biuro Konserwatora Zabytków
BOK	Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi
BOM	Bydgoska Olimpiada Młodzieży
BORPA	Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki
BPO	(Business Process Outsourcing) outsourcing procesów biznesowych
BPPT	Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny
BRA	Bydgoski Rower Aglomeracyjny
BRD	Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego
BTBS	Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
BTN	Bydgoskie Towarzystwo Naukowe
BTOF	Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny
BUN	Biuro Upowszechniania Nauki
BWW	Bydgoski Węzeł Wodny
ByLOT	Bydgoska Lokalna Organizacja Turystyczna
BZGOK	Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi
B+R	badania i rozwój
CCTV	(closed-circuit television) telewizja przemysłowa
CIW	Centrum Innowacyjnych Wdrożeń
CKzM	Centrum Komunikacji z Mieszkańcami
CM UMK	Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
DK	droga krajowa
DKF	Dyskusyjny Klub Filmowy
DPS	Dom Pomocy Społecznej
EA	(European Athletics) Europejskie Stowarzyszenie Federacji Lekkoatletycznych
EC	elektrociepłownia
EVS	(European Voluntary Service) wolontariat europejski
FRKF	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
HR	(human resources) zasoby ludzkie
HSW	Hala Sportowo-Widowiskowa
IAAF	(International Association of Athletics Federations) Międzynarodowe Stowarzyszenie Federacji Lekkoatletycznych
IPD	Indywidualny Plan Działań
IPN	Instytut Pamięci Narodowej
IT	(Information Technology) Technologia Informatyczna
ITC	(Information and communications technology) Technologie Informatyczno-Komunikacyjne
ITS	Inteligentne Systemy Transportowe
JFTC	(Joint Force Training Centre) Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO
Jst	jednostki samorządu terytorialnego
KET	(Key Enabling Technologies) Kluczowe Technologie Wspomagające

KFS	Krajowy Fundusz Szkoleniowy
KKK	Krajowy Klaster Kluczowy
KM	Komenda Miejska
KMP	Komenda Miejska Policji
KM PSP	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
KPAI	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji
KPEC	Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
KPFP	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy
KPSW	Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
KS	Klub Sportowy
kW	kilowat
kV	kilowolt
LO	Liceum Ogólnokształcące
LPKiW	Leśny Park Kultury i Wypoczynku
MCK	Miejskie Centrum Kultury
MDK	Młodzieżowy Dom Kultury
MENiS	Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu
Mg	megagram
MKUO	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MOEN	Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli
MODN	Międzynarodowe Otwarte Dni Nauki
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MPU	Miejska Pracownia Urbanistyczna
Mpzp	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRM	Młodzieżowa Rada Miasta
MSW	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MŚP	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
MW	megawat
MWiK	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy – Sp.z o.o.
MST	Miejska Sieć Teleinformatyczna
MZK	Miejskie Zakłady Komunikacyjne
NBP	Narodowy Bank Polski
NATO	(<i>North Atlantic Treaty Organization</i>) Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego
NFIU	Jednostka Integracji Sił Sojuszu Północnoatlantyckiego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	(<i>Non-Governmental Organizations</i>) organizacje pozarządowe
nV	niskie napięcie
OKE	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
OPIUM	Oświatowa Platforma Informatyczna Urzędu Miasta
OZE	odnawialne źródła energii
PABK	Porozumienie Akademickich Biur Karier
PAiiZ	Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych
PCK	Polski Czerwony Krzyż
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PGE	Polska Grupa Energetyczna
PKA	Polska Komisja Akredytacyjna
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKO BP	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PKP PLK	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe
PKPS	Polski Komitet Pomocy Społecznej
PLB	Port Lotniczy Bydgoszcz
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POWER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PR	(<i>Public Relations</i>) kontakty z otoczeniem
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSSE	Pomorskie Specjalna Strefa Ekonomiczna
PTE	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RCI	Regionalne Centrum Innowacyjności
RDPP MB	Rada Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy
RPO WK-P	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RTW	Regionalne Towarzystwo Wioślarskie
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SARP	Stowarzyszenie Architektów Polskich

SCATS	system obszarowego sterowania ruchem
SN	średnie napięcie
SP	Szkoła Podstawowa
SSC	(<i>Shared Services Centers</i>) centra usług wspólnych
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
STeŚ	Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe
ŚTP	Światy Tydzień Przedsiębiorczości
TP	Teatr Polski im. Hieronima Konieczki
TMMB	Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy
TPD	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
TSL	Transport – Spedycja - Logistyka
UE	Unia Europejska
UMB	Urząd Miasta Bydgoszczy
UKW	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
UMK	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
UMP	Unia Metropolii Polskich
US	Urząd Statystyczny
UTP	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy
UTW	Uniwersytet Trzeciego Wieku
WE	Wydział Edukacji i Sportu UMB
VJTF	(Very High Readiness Joint Task Force) Połączone Siły Zadaniowe Bardzo Wysokiej Gotowości
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WGK	Wydział Gospodarki Komunalnej UMB
WI	Wydział Informatyki UMB
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WiMBP	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
WK-P	Województwo Kujawsko-Pomorskie
WMG	Wydział Mienia i Geodezji UMB
WOŚP	Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
WSB	Wyższa Szkoła Bankowa
WSG	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
WZK	Wydział Zarządzania Kryzysowego UMB
WZR	Wydział Zintegrowanego Rozwoju UMB
WZW B i C	Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B i C
ZDMiKP	Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej
ZHP	Związek Harcerstwa Polskiego
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZMP	Związek Miast Polskich
ZPAP	Związek Polskich Artystów Plastyków
ZPP	Zespół Pałacowo-Parkowy
ZRID	Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej
ZS	Zespół Szkół
ZSiP	Zespół Szkół i Placówek
ZSM	Zespół Szkół Mechanicznych
ZSO	Zespół Szkół Ogólnokształcących
ZSZ	Zasadnicza Szkoła Zawodowa
ZTPOK	Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych
ZWOPIW	Zespół ds. Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu